

Ann-Charlotte Sjaggo

Ortnamnen i Arjeplog/Årjepluovve

– en berättelse om landskapet och folket

Ortnamnen i Arjeplog/Árjepluovve

– en berättelse om landskapet och folket

Ann-Charlotte Sjaggo

Omslagsbildet visar teckning över Arjeplog från 1640 med de stora sjöarna Hornavan/Tjårvek, Uddjaure, *Ujják~Ujjávvre* samt Nábrávrre, *Návjávvre*. Kartans titel är "...afrijtningh på den landszortten och väggh som är i Pijtehå Lapmarcken, emilan sölfuerbruck och Pijtheå stadh, Anno 1640" och är gjord av Hans Philip Lybecker. (Kartan ligger i Kommerskollegiets Gruvkartekontors arkiv och har signumet. Komm.koll. gruvkartor. Tomter och situationer. Norrbottens län nr 4. Riksarkivet.se)

Utgiver: Sámi dutkamiid guovddáš/Senter for samiske studier
Adresse: Romssa universitehta - Norgga ártalaš universitehta/
Universitetet i Tromsø - Norges arktiske universitet
9037 Tromsø
Nettadresse: <http://uit.no/sesam>

Forside logo: Iver Jåks
Språklig granskare: Björn Lundqvist
Grafisk formgiver: Arnstein Johnskareng, UiT Norges arktiske universitet
Senter for samiske studier Skriftserie nr 21, 2021
ISSN: 1894-0986
DOI: <https://doi.org/10.7557/10.4854>
Septentrio Academic Publishing, <http://septentrio.uit.no>

Senter for samiske studier, Skriftserie nr. 21, 2021

© Ann-Charlotte Sjaggo. Innholdet i dette verket er lisensiert under [Creative Commons Navngivelse 4.0 Internasjonal](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) lisens, med mindre annet er spesifisert.

Abstract

This is a study of the place names in the district of Arjeplog/Árjepluovve in Swedish Lapland. The studied area goes from the deep woods around Ábrávrrre/Ábrávvre in the east, over the big lakes in the central part of Arjeplog/Árjepluovve to the mountain area in the west. In this area, most of the place names are in Sámi, and reindeer-herding is common. Place names give us knowledge, they tell us about the local history, the local language, the character of the nature and about the local living circumstances. When analyzing place names, a picture of the landscape and their inhabitants becomes visible. This study shows that the culture-landscape of Arjeplog/Árjepluovve can be understood through the place names. The method used is the analysis of the place names on the map BD12, found at www.lantmateriet.se, in addition to the names received through interviews with local Sámi research participants and from older archives and literature. My purpose is to get an understanding of the knowledge behind the place names, highlight place names as a historical source, and of the Sámi people as the Indigenous people of this land.

This is a guide for trackers, researchers, local inhabitants and all other interested people!

Keywords: Place names, historical sources, Sámi taxation land borders, land use, Pite Sámi, Pite Sámi language

Nyckelord; ortnamn, viktig historisk källa, lappskattelandsgränser, markanvändning, pitesamiskt språkområde

Innehållsförteckning

Inledning.....	1
Axplock ur Arjeplogs historia	3
Tiden före nybyggarna	3
Nybyggartiden	5
Renskötseln	7
Lappskatteländ, skolbord och prästbord i Arjeplog	9
Samiska i Arjeplog idag	20
Att arbeta med ortnamn	21
Att uppteckna ortnamn	21
Att analysera ortnamn.....	22
Ortografi	23
Ortnamnens uppbyggnad.....	25
Vad berättar namnen?.....	26
Ortnamnsredovisning	28
Referenser.....	326
Författarpresentation	331

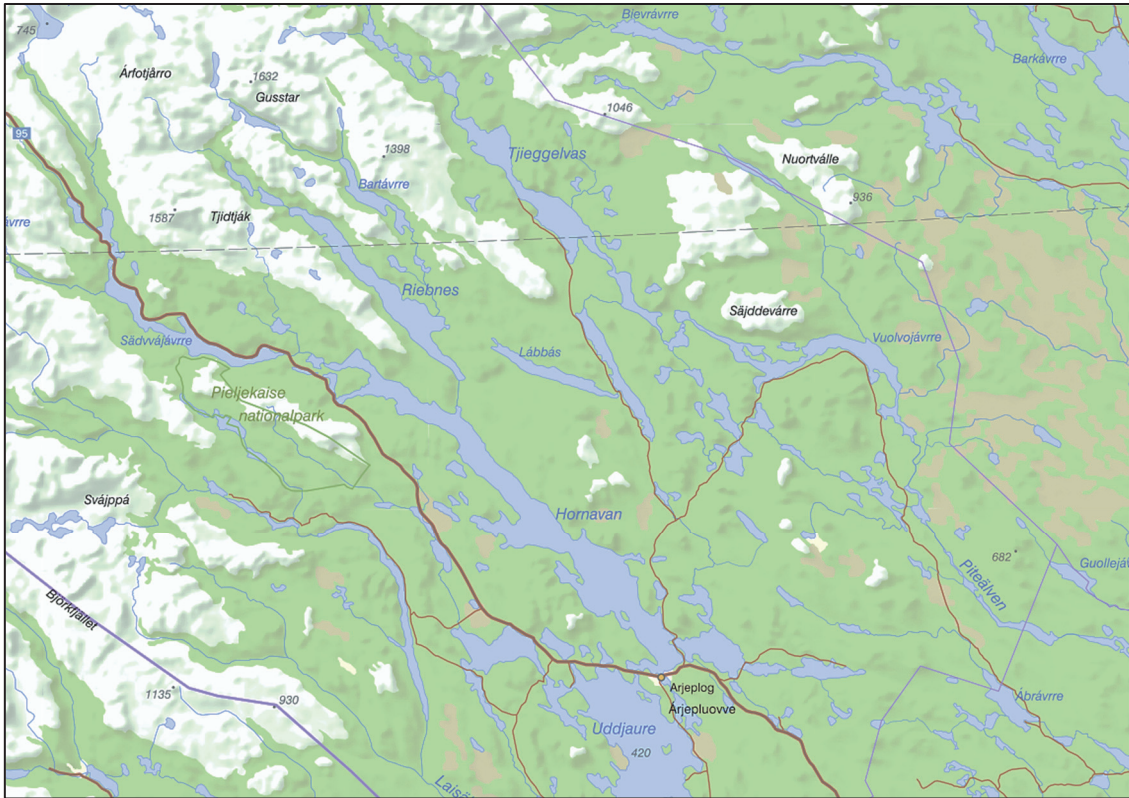
Inledning

Ortnamn är spännande, varför det? Jo för att de har något att berätta. Varje ortnamn är som en pusselbit till historien och till landskapet. Har man många pusselbitar så träder en bild av landskapet fram, hur ser det ut, hur har det sett ut, vem har bott här, vad har man ägnat sig åt, vilket språk har man pratat, var har man haft sina heliga platser? Detta och mycket annat kan komma fram vid en analys av ortnamnen. För den historieintresserade, naturgeografiskt intresserade, arkeologiskt intresserade, språk-historiskt intresserade och för religionshistorikern, ja för många grupper kan ortnamn vara en källa till kunskap. Ortnamnen indikerar och ger ledtrådar till var man skall leta efter olika lämningar och företeelser.

Boken är en analys av ortnamnen i en stor del av Arjeplogs kommun. Utgångspunkten är fjällkartbladet BD 12 (2012). Alla samiska ortnamn på kartbladet som ligger inom pitesamiskt språkområde är analyserade, dels de som finns på kartblad BD12 och dels "nyupptecknade" ortnamn. Insamling av "nya" ortnamn har skett genom intervjuer med lokala informanter och genomgång av arkivmaterial, där mina informanter lämnat ovärderliga upplysningar. Arbetet med denna bok har till stor del genomförts inom ramen för projektet "Áhpegátttest Áhpegáddáj- från Kust til Kyst"¹. Eftersom ortnamnen avspeglar historien och historien i många fall återspeglas i ortnamnen och därmed sätter in ortnamnen i ett sammanhang så inleds denna bok med en historisk resumé.

En redovisningsprincip genom hela textmaterialet är att ortnamnen återges först som de är skrivna på kartbladet BD12 och därefter i sin pitesamiska form som resultat av min analys, då med kursiv stil, t.ex. *Mattaureälven, Máddávriedno*. I rubriken till varje namnartikel är kartbladets form skriven med fet stil först och därefter i parentes är den pitesamiska formen återgiven.

¹ Projektet "Áhpegátttest Áhpegáddáj- Från Kust til Kyst" var ett norskt-svenskt tvärvetenskapligt dokumentationsprojekt 2010-2015, vid UiT Norges arktiske universitet i Tromsø, med fokus på "Möten, miljö och migration i pitesamiskt område.

Kartbild 1: Kartutsnitt över undersökningsområdet, motsvarande Fjällkartbladet BD12 (lantmateriet.se).

Axplock ur Arjeplogs historia

Arjeplogs historia är mångtusenårig och komplex och denna resumé utgör sig inte för att vara komplett på något sätt utan som en inramning till ortnamnsredovisningen.

Tiden före nybyggarna

Arjeplogsområdet är i hög grad ett samiskt kulturlandskap. Detta framstår tydligt bl.a. när man studerar ortnamnen. Övervägande del av ortnamnen är antingen fortfarande samiska eller översatta från samiska. Läser man Arjeplogs historia får man också bekräftelse på dess samiska historia.

Arjeplogs historia går dock tillbaka ända från tiden då inlandsisen smälte undan. Vid *Dumpokjávrátj* öster om Arjeplog, *Árjepluovve* har man gjort utgrävningar och konstaterat mänsklig aktivitet för 9000 år sedan². På de så kallade Åsarna, ett band av öar efter en sammanhängande sandås som skiljer Hornavan, *Tjárvek* från Kakel, *Gáhká* finns åtskilliga lämningar i form av fångstgropar, härdar och boplatser som är många tusen år gamla³. På tallheden mellan Rackträsk, *Ráhkávvre* och Dällávrré, *Dällávvre* finns ett fångstgropsystem daterat till 1200 f. Kr. samt ett stort antal samiska härdar och fynd i form av pilspetsar, knivar m.m. från tiden 400 e.Kr. till 1200-talet. Föremål som hittats tyder på kontakter mellan samer och skandinaver redan under äldre järnålder⁴.

Lämningar från vildrenskötselns tid främst i form av fångstgropsystem finns på flera håll i kommunen. Fångstgropsystemen anlades på strategiska ställen där det var naturligt för renen att vandra och där landet på något sätt avgränsades. I Arjeplogsområdet finns fångstgropar bl.a. efter Riebnesströmmen, *Riebnesjáhká* mellan sjön

² Bergman I, Från Döudden till Varghalsen, Umeå universitet, Arkeologiska institutionen, Umeå 1995:41.

³ Bergman I, Från Döudden till Varghalsen, Umeå universitet, Arkeologiska institutionen, Umeå 1995:157.

⁴ Norrbottens synliga historia del 2, utgiven av Länsstyrelsen i Norrbottens län, Jan Olov Westerberg, 1996:76.

Riebnes och *Hornavan/Tjårvek*, på delar av sträckan *Alep-Tjállasjávrrre*, *Alep Tjállasjávrrre* och *Sädvvájávrrre*, *Säddvájávrrre*, och i dalen mellan högfjällen *Ráskka*, *Rásska*, *Goabddatjåhkå* (saL) och lågfjällen österut mot *Gájsásj*, *Gájtjás*. Av kartan (BD12) framgår vidare ett känt fångstgropsystem i östra änden av *Barturte* och längre österut efter samma renstråk vid *Sundnäs*, *Tjålbme*. Härdar och boplatser är identifierade efter stränderna runt de flesta sjöarna i området som kartblad BD12 omfattar bl.a runt *leggelatj*, vid *Svannäs*, *Stensund*, *Siejdetjålbme*, sjön *Lábbás*, runt *Vuolldájávrrre*, *Vualldájávrrre*, *Stor-Mattaure/Stuor Máttávrrre*, *Stuor Máddávrrre* och vid *Bårgåjávrrre*, *Bårgåjávrrre*. På en sandig udde efter *Piteälven/Bihtámädno*, *Bidumiedno* där *Sáddájávrrre*, *Sáddájávrrre* faller ut i *Vuolvojaure/Vuolvojávrrre*, *Vuolvojávrrre* finns ett tjugotal härdar och keramikskärvor som bedöms vara ca 4000 år gamla⁵.

På märkan mellan *Stor-Mattaure/Stuor Máttávrrre*, *Stuor Máddávrrre* och *Gállájávrrre*, *Gállájávrrre*, intill en samisk flyttled ligger ett hundratal ovala och rektangulära härdar. De rektangulära härdarna är lämningar från tiden innan man övergick till renomadism, då man levde av fiske, fångst och vildrensjakt. En daterad rektangulär härd är från 800-talet e.Kr. På *Ajlisvárre*, *Ájlesvárre*, ca 3,5 km. sydväst om härdområdet finns en offerplats som kan ha varit samtida med den daterade härden⁶.

På holmarna *Gallesgutj*, *Galbacken - Nåtti*, *Nåhttevieraga* finns boplatslämningar från åtminstone 5000 f.Kr. Människorna levde då av jakt, fiske och samlande och flyttade mellan olika boplatser. Inom området finns fångstgropsystem och kokgropar. Gropfångst har använts från stenåldern ända fram till 1864, då det förbjöds. På *Stenvallsholmen* i *Hornavan/Tjårvek* finns en stensättning som är en grav och på en udde av *Gallesgutj* vid *Varghalsen* har en rik boplatser undersökts. Där hittade man skörbränd sten, redskap och avslag från 3000 f.Kr. till ca 900 e.Kr. (Westerberg 1996:46). Se även fokusruta; *Vildrenjaktens tid*.

⁵ <https://app.raa.se/open/fornsok/> samt fältundersökning med Ingela Bergman, Silvermuseet.

⁶ T. Wallerström, Rapport från *Stor Mattaure* och *g:a Mattaureälven*, Norrbottens museum 1973, I. Bergman, Rapport över arkeologisk utgrävning av en härd vid *Stora Mattaure*, Arjeplog socken, Lappland 1988, Rapporter över kulturhistoriska undersökningar inom Arjeplog sn, Lappland, 1989-91. Silvermuseet, rapport 2.

Ovanstående är en kort sammanställning för att visa på Arjeplog som ett rikt och forntida kulturlandskap.

Nybyggartiden

Arjeplogs icke samiska historia inleddes i och med brytningen av silver i Nasafjäll 1635. Då kom bergsfolk och präster inflyttande. De första prästerna, som hette Noreus och Læstadius kom bägge från Ångermanland. De tog sig latiniserade namn som unga präster. Den ene kom från Nora socken och tog därifrån namnet Noreus och den andre kom från Lästad by och tog därifrån namnet Læstadius. Prästsläkterna blev kvar i Arjeplog även efter nerläggningen av Nasafjäll 1659 medan arbetsfolket lär ha lämnat socknen. Nytt arbetsfolk kom vid andra gruvbrytningsepoken 1770⁷.

Många av dagens arjeplogare har koppling till prästsläkterna. Læstadius blev Lestander, ett namn som många bär idag. Noreus blev Fjällström, en släkt som har många anfäder i Arjeplog. Læstadius skriver att "icke ett enda svenskt hus finnes som icke genom qvinnolinjen är inveckladt i de båda stamfädernas släkt, så att socknens 250 invånare utgör en enda släkt" (Læstadius/Nordberg, Journal del II, 1833/1977:237).

Gruvbrytningen förde med sig att några gårdar där man bedrev visst jordbruk etablerades bl.a. Kasker samt Kuorrokvejk och Buokt.

Bylund skriver att "Inträngandet i lappmarken av den fasta bebyggelsen och odlingen föregicks av jakt- och fiskefärder, som kustbönderna företog och utsträckte långt in i det lappländska skogslandet." (Bylund 1956:33). Gustav Vasa införde från mitten av 1500-talet skatteplikt på s.k. fisketräsk, sjöar som bönder från kustsocknarna och samerna i inlandet fiskade i. Därmed upprättades fisketräskregister för hur mycket var och en skattade⁸, vilket idag utgör ett unikt källmaterial för hur och vilka marker som användes av vem.

Vid sidan om nya näringar fortsatte majoriteten att ägna sig åt de samiska näringarna fiske, jakt och renskötsel som förut. Samerna var länge i majoritet i befolkningen och de som flyttade in i lappmarken lärde sig i många fall samiska.

⁷ Erik Bylund, Kolonisering av Pite Lappmark t.o.m. 1867, Uppsala, 1956:139.

⁸ Åke Berggren, Fisket i Piteå - från medeltid till tidigt 1900-tal, Umeå 1995:64-67.

1746 fanns endast två nybyggen i Arjeplog. 1766 bestod befolkningen av 668 samiska hushåll och 23 nybyggarhushåll medan 1773 hade samerna minskat till 660 och nybyggarna ökat till 67⁹. I mitten av 1800-talet började den svensktalande befolkningen vara i majoritet och ett språkbyte skedde i Arjeplog.

Nybyggesverksamheten kom som sagt igång i Arjeplog på 1700-talet. Staten hade intresse av nybyggen för att få arbetare till andra epoken av Nasa silvergruva. Man hade också intresse av att markera att Arjeplog tillhörde Sveriges konung. Privilegier utfärdades 1695 och 1749 för de som upptog nybygge i Lappland, det så kallade Lappmarksplakaten. Den tidiga bebyggelsen kom till genom att innehavaren av ett lappskatteländ uppförde en gård och lät insyna ett nybygge (Bylund 1956:3).

Nybygget Kasker anlades av en same på en gammal renvall 1704. Det anlades vid sundet där Veälbmá (saU), *Välbma* (saP) faller ut i sjön Máhkávrrie (saU) (Westerberg 1996:40). Kurrokvejk upptogs som nybygge på halvön som bildas mellan sjöarna Nábrávrrre, *Navjávvre* och Uddjaur/*Ujják~Ujjávvre* av en same vid 1700-talets början (Westerberg 1996:60). Nybygget Båtsjaur anlades 1770 av samnen Olof Lestander från Kasker. Förbi Båtsjaur gick vägen till hyttan i Adolfström. Den intilliggande byn Kors-träsk kom till 1838. Redan på 1600-talet fanns i Båtsjaur ett skjutshåll för de transporter som gick längs vägen mellan Nasa silvergruva och Piteå. 1778 blev Nasafjällsbolaget ägare till Kasker nybygge (Westerberg 1996:56). Rebraur nybygge upptogs av en same 1851. Radnejaur upptogs som nybygge på en gammal renvall av samnen Nils Nilsson 1828. Här, som på många håll, kombinerade man renskötsel, fiske, jakt och jordbruk (Westerberg 1996:82).

Fisket var viktigt vid val av plats för nybyggen. Læstadius skriver att "i strömmen som förbinder Hornavfan med Uddjaur leker aspen, fiske sker vid kvarnen samt vid Rappa och Suolle. Förmämsta lekstället i Kakel är vid Revvi" (Læstadius/Nordberg, Journal, del II, 1833/1977:60).

Etableringen av nybyggen efter Pite älv är kartlagd av Erik Bylund. Av hans kartläggning vet vi att de första nybyggena efter Pite älv i Arjeplogs socken kom till (gårdsnamnen är här stavade med Erik Bylunds stavning) 1815 i Rappen, 1826 i Mårsom, 1838

⁹ Hülphers, A. A:son, 1790, Samlingar till en Beskrifning öfwer Norrland, Lappmarken, utgiven 1922:59.

i Skerfa, Arvliden och Norra Bergnäs samt 1851 i Forsnäs. Nedströms dessa tillkom nybyggen 1838 i Iggejaur och Åberget samt 1851 i Buoitás. Dessa nybyggare var företrädesvis av svensk börd men flera nybyggen togs inom kort över av samiska familjer exempelvis Skerfa och Mårsom¹⁰.

Nils Ljung lapp, vice länsman och tingstolk som var uppvuxen i Båtsjaur anlade flera nybyggen. 1830 anlade han ett nybygge i Östansjö, 1834 ett nybygge i Sakkavare som definierats som ett lappnybygge sen 1760 och 1836 anlade han nybygget Långholm. Mellan 1838-1856 insynades även nybygget i Tjäule (Bylund 1956:135).

Övriga gårdar efter övre Pite älvdal anlades efter 1867 med samiska nybyggare (gårdarnas namn är återgivna som det står på kartblad BD12 och BD14, korrekta pite-samiska namnformer är kursiverade). Dit hör gårdarna; Västerfjäll/*Alesgiehtje*, Ramanj/*Ráman*, Örnvik/*Aleldis*, Árdnas, Akkapakte/*Áhkábákkte*, Munka, Häjkka/*Häjikka*, Alek, Skuhppe, *Siejdegávva*, *Sáddegávva*, och Stenudden/*Gibdno* (Bylund 1956:428 samt bilaga, plansch 1).

Renskötseln

Renbetesmarkerna har under flera hundra år innehafts av enskilda samer och varit indelade i lappskatteländ. Varje familj hade ett eller flera landområden för vilka man betalade skatt mot att man där fick bedriva renskötsel. Senare etablerade flera lappskatteländsinnehavare nybyggen på sina marker. Mycket förändrades i och med att den första renbeteslagen kom 1886, då skatteländen avvecklades och renskötseln organiserades i lappbyar som i och med 1971 års rennäringslag benämns samebyar. Rensköttande samer fick en form av kollektiva renbetesmarker medan nybyggarna i många fall fick hemman utsynade på en mindre del av sitt forna lappskatteländ¹¹. Genom giftermål kom det sig att även flera svenska nybyggare var innehavare av lappskatteländ i Arjeplog (Bylund 1956:213).

¹⁰ Erik Bylund, Kolonisation av Pite lappmark t.o.m. 1867, Uppsala 1956:428 samt bilaga plansch 1.

¹¹ förloppet är beskrivet i flera verk, bl.a. av Lennart Lundmark, Så länge vi har marker - Samerna och staten under sexhundra år, Falun 1999:59,105.

Efter Pite älv driver idag Luokta-Mavas fjällsameby renskötsel med åretruntmarker från riksgränsen till odlingsgränsen och öster därom vinterbetesland utifrån sedvanerätt. Luokta-Mavas benämns första gången 1565 i fogdens räkenskaper för Pite lappmark under beteckningen Luocht sijtt¹² (sijtt av (saP) *sijjda* 'by, sameby, flyttlag'). I 1695 års jordebok omnämns området för nuvarande Luokta-Mavas sameby under

Bild 1: Kalvmärkning i Luokta Mavas. Foto: Ann-Charlotte Sjaggo.

benämningarna Luokta och Norr-Västerbyn. Petrus Læstadius skriver i sina journaler från 1831 att han besökte lappar från Luokta som betade med sina renar i trakten av Pite, framförallt Pitholm¹³. Söder om Luokta-Mavas bedriver Semisjaur-Njargs fjällsameby renskötsel, tidigare benämnd Sör-Västerbyn och söder om dem Svaipa sameby, tidigare benämnd Arjeplogs lappby. Öster om fjällsamebyarnas åretruntmarker

¹² Lennart Lundmark, Uppbörd, utarmning, utveckling – det samiska fångstsamhällets övergång till nomadism i Lule Lappmark, Arkiv avhandlingsserie, Malmö 1982:74.

¹³ SOU 2006:14 Samernas sedvanemarker, sid 311 (Gränsdragningskommisionens slutrapport).

bedrivs skogsrenskötsel. I Arjeplogsområdet är det, norrifrån räknat, byarna Stokke, Västra Kikkejaur, Maskare och Mausjaur som utgör skogssamebyar. I skogslandet på bägge sidor om Piteälven bedrivs renskötsel av skogssamebyarna Stokke, Östra Kikkejaur och Udtja.

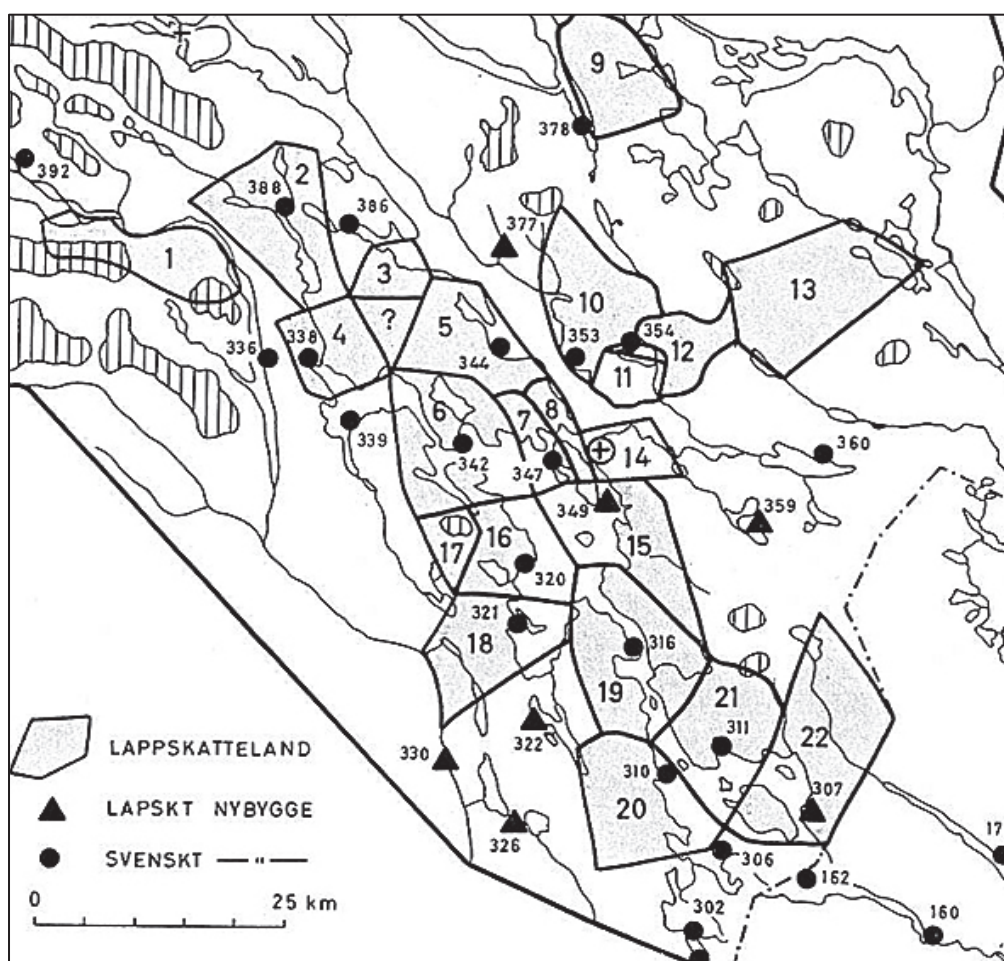
Lappskatteländ, skolbord och prästbord i Arjeplog

Erik Bylund har genom att gå igenom syneprotokoll från 1800-talet (1813-1842) identifierat lappskatteländens utseende från 1820¹⁴ i en stor del av förevarande undersökningsområde d.v.s. området som kartblad BD12 omfattar. Torbjörn Josefsson, forskare från SLU, har också gått igenom domböcker och syneprotokoll och på så sätt identifierat tre lappskatteländ norr om Pite älv¹⁵. Genom tillgång till vissa av Arjeplogs domböcker har ytterligare namn kunnat identifieras. Edvin Brännström har i sina uppteckningar identifierat ett par lappskatteländ efter Pite älv/Bihtámädno, *Bidumiedno*¹⁶. Lappskatteländerna och orterna på dessa omtalas med samiska namn men är skrivna på högst olika vis under en tid när det, än mindre än idag, fanns en norm för hur man skulle återge de samiska ortnamnen i skrift. Det kan vara svårt att identifiera vilka berg, sjöar och bäckar det gäller men med noggranna jämförelser med dagens karta så går det mesta att återskapa. Nedan redovisas de identifierade lappskatteländerna. Namn återgivna enligt källan är skrivna inom citationstecken för att markera att det inte motsvarar dagens stavning av namnen. Kursiverade namn anger att de är skrivna på pitesamiska. Icke kursiverade ortnamn är återgivna som de skrivs på kartblad BD12.

¹⁴ Erik Bylund, *Koloniseringen av Pite lappmark t.o.m. år 1867*, Uppsala 1956:219.

¹⁵ Torbjörn Josefsson, *Pristine Forest Landscapes as Ecological References - Human Land use and Ecosystem Change in Boreal Fennoscandia*, SLU, Umeå 2009, i artikeln *Quantifying Saami settlement and movement patterns in Northern Sweden 1700-1900*:5.

¹⁶ Ivan Eriksson, *Samiskt liv i äldre tid - Edvin Brännströms uppteckningar från Arvidsjaur och Arjeplog*, Uppsala 2017:39, 49.

Kartbild 2: Erik Bylunds kartskiss över identifierade lappskatteland och nybyggen i Arjeplog vid mitten av 1820-talet (Bylund 1956:219). Platsen för Arjeplogs samhälle är markerad med ett kors (nr. 14). De lappskatteland som ligger inom aktuellt undersökningsområde beskrivs i texten under avsnitt "Lappskatteland, skolbord och prästbord i Arjeplog". (Erik Bylund, Koloniseringen av Pite lappmark t.o.m. år 1867, Uppsala 1956).

Akkelis~Boukt: landet som omfattar fjället *Áhkális* med nordlig gräns mot Hornavan/*Tjárvek* och sydlig gräns mot landet "Racktjolm" och västlig gräns från Basseviken, *Basseluakhta* till *Mielledievvá* och lappskattelandet "Krutasuolo". Ca 1762 anlade Petter Lestander nybygget Buokt på en holme i Hornavan/*Tjárvek* (Bylund 1956:219).

Ardnabuoda: ett lappskatteland på norra sidan Hornavan/*Tjárvek*. Carl Johansson beskriver sina fäders land. Han uppger inga exakta gränser men uppger att *Lágastjavelk* är en central del av "Ardnabuodas" lappskatteland. Här hade lappskattelandsinnehavaren sitt höst- och vinterbetesland. Ett viste fanns vid *Gálljo* mellan Vaxnäs och sjön

Lábbás med njalla och två härbren¹⁷. Landet sträcker sig i norr till sjön Rappen/*Rahppen* och i söder till Hornavan/*Tjárvek*. Den västra gränsen torde ha utgjorts av Riebnesströmmen, *Riebnesjáhká* och i öster gränsade landet mot lappskattelandet "Sakkavare". Petrus Læstadius skriver i sin journal att vid änden av "Arndnabout" gick Tjitjaklapparnas allmänna flyttningssväg. En av sitans renägare Jon Olsson kom flyttande från Norge där han under brunsttiden hade 1000 renar. I Norge hade han investerat i kläde, fårskinnsfällar, silver m.m.¹⁸

Árvas: landet som ligger på norra sidan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* omfattar marker från *Muŋkajávrrre*, *Muŋkajávvrre~Vuänntjajávvrre* norrut till *Plähhkajávrrre*, *Blähhkajávvrre*, upp efter *Stáhpuljåhká~Stáhpuljåhká* till myrlandet vid *Didnokjávrrásj*, österut efter sjösystemet *Hávgokjávrrre*, *Vuoksakjávrrre* (utanför undersökningsområdet) och den stora sjön *Árvesjávrrre*, *Árvasjávvrre*. Därifrån på höglandet söderut till *Sjuvá* och *Njálátj*, sen österut till *Tjåtsvággejågåjtj* ner till *Muŋkajávrrre*, *Muŋkajávvrre~Vuänntjajávvrre* igen. Landet finns omnämnt sen 1767 då det innehades av Johan Anundsson med uppgift om att hans förfäder innehaft landet under lång tid dessförinnan. Lappskattelandet *Árvas* innehas fortfarande i början av 1900-talet av samma släkt (Josefsson 2009:13).

Domboken ger följande beskrivning av detta land; från "Buornajaurats" till *Labtjovagge* (varest uppsattes en stenröjta tvärs över fjället efter högsta ryggen av berget) till "Sjoatjock", österut till västra änden av "Arfvasjaure", till "Wocksakjaure", efter bäcken till "Vuoskonjaure", därifrån till "Stäppoljaurats", efter "Stahbaljock" till "Alkasjaurats" till sjön "Roga" till "Wontja", till "Tjattjevagge", till utgångspunkten "Buornajaurats". 1819 ansöker Pål och Lars Pålsson från Låkteå by om insyning av detta skatteland samt råskillnad gentemot nästgränsande granne Anders Enarsson, genom sin förmyndare farbrodern Anders Johansson (utdrag ur Arjeplogs tingslags häradsrätts dombok 1819 Ala 08).

¹⁷ Carl Johansson, *Mujto - Minnen från jägar- och fiskartiden och den gamla renkonstens dagar* 1989:75.

¹⁸ Petrus Læstadius, *Journal - fortsättning 1832/1977:13*.

Bårkåvare: landets gränser beskrivs i Arjeplogs dombok dels 1829 och dels 1855. 1829 presenteras följande gränser; från en holme på sjön "Sikasuovo" efter bäcken "Tjuotjock", i norr till "Stuorrejaur" ytterligare norr till "Tarwas", till "Ailesvare", därifrån i norr till "Mattaure-sundets" norra ände, därifrån efter en bäck till "Liecktjeck" till "Borrkajares" östra ände, vidare till "Boltack" ... (beskrivningen är inte komplett) (Arjeplogs dombok 1829 Ala 10). "1846 fanns ett nybygge med en bofast lapp vid Bårgojaur's västra strand som betraktades som fast lappbosättning enligt syneremiss" (Bylund 1956:224). En kåta är utmärkt på kartblad BD12 vid samma plats.

Landets gränser beskrivs i Arjeplogs dombok även 1855 och då enligt följande; från utloppet av "Båtsvålbma" öster om "Sjäcksuon", nordväst efter "Sjäcksuon" till "Märsajock", "Riggsuon" till en holme i "Tjoutjak", norrut efter en bäck till söder om "Orjeldesjegge", norrut över skrafvel till en tjärn i väständerna av "Orjeldesjegge", efter "Såfvo" till "Varrekaskjock" till "Käckonjaurats" till "Tarvas" över "Jårpåjaurats" och "Solojaur", efter strömmen till "Ailesjaure", mellan "Ailesvare-kullarna" till "Baddo-lusspe", efter "Baddojock" österut till "Licksjhek", efter "Lieksjheckjock", Bårgåjaur" och "Bårgåjock", från "Puoltakats" söderut över "Tjepot- Bouta" till "Pjesojaur", efter Harrojock" till "Harrokjaur", över "Varrekaska" till Båtsaluspe", efter Båtsajock" där den faller ner i "Märsaströmmen" öster om "Sjuksuon". 1855 verkar landet innehas av lappänkan Greta Jonsdotter från Lockteby. Hon har varit gift med Lars Larsson Snaisa (utdrag ur Arjeplogs tingslags häradsrätts dombok 1855 Ala 15).

"Flyttningsland": Fjällrenarnas behov av att flytta igenom skogrenskötseländ för att komma vidare österut låg troligen bakom att detta flyttningsland inrättades. Landet, som inte har något känt samiskt namn, sträcker sig från *Revi~Rievve* vid Kakel, *Gáhkál* nordväst till *Vuolddájávrrre*, *Vualldájávvrre*, nordost mot *Alep Tjåhkålis*, söderut till *Rájggejägge*, *Rájggejägge* vid västra änden av *Alep Ribrávrrre*, *Alep Ribrávvrre* och vidare söderut till *Revi~Rievve* (Bylund 1956:219). *Rájggejägge*, *Rájggejägge* i västra änden av *Alep Ribrávrrre*, *Alep Ribrávvrre* betyder 'gränsmyr' och bekräftar att gränsen gick just här.

Gardevare: 1829 innehades landet av Jon Larsson Wuolvok och hans far och farfar före honom. Landets gränser beskrivs i Arjeplogs dombok enligt följande; sydvästra hörnet av "Giovoluokt" och österut till "Galajaur", efter bäcken till "Buolltackjaure", över sjön "Eggelis" och "Videme" norrut till "Vuolluojauri", till "Väijattjollme" efter älven till "Giovoluokt" (Arjeplogs dombok 1829 Ala 10). 1836 finns återigen ett syneprotokoll gällande "Gardevare" i Arjeplogs dombok. Landet hade då följande gränser; från "Loufva Lockt efter sjön "Saddoj" efter sjöarna "Vuolfvo", "Lotton" och "Mårsom", selet "Waukom" och "Bajje Sofvona" "Gjädsa vuole (Kåtluokt)", över "Garde muotke" till "Ekelats", "Buoltagats", "Bårkajäck", "Gallam", "Gallaur" och "Luofva muotke" (utdrag ur Arjeplogs tingslags häradsrätts dombok 1836 Ala 14).

Kaskas: ett lappskatteländ som från östra änden av sjön Rappen/*Rahppen* följer sjöns strand västerut till i höjd med Vattåjvve, *Vaddåjvve* där gränsen går över höglandet till Piteälven/Bihtámädno, *Bidumeidno* och Skierfajávrrre, *Skierfajávvrre* därifrån österut till Guddunjávrrre, *Guddunjávvrre*, Bietsasjávrrre, *Bietsasjávvrre* och sydväst till Rappen/*Rahppen*. Kaskas är en äldre skrivform av *gasskas*, en *-s* avledning av *gasska* 'mellan, mellanrum' och namnet beskriver att beteslandet låg mellan de två sjösystemen Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* och Rappen/*Rahppen*. I landets östra ände vid Suobdekjávrrre, *Suäbbdekjávvrre* anlades nybygget Suobdek efter 1867 (Bylund 1956: 428 samt plansch 1).

Landets gränser beskrivs i Arjeplogs dombok från 1828 enligt följande: från "Rappenjaures" östra ända efter en dal väster om "Ailisvare" till "Betsesjaure" till "Gaskasvare", från "Mattaure" i nordväst till "Guttonjaure" och "Sjinjajaur", efter älven till "Skerfanåjvi" till "Ritomjaure" efter strömmen till "Rappen". 1828 innehades landet av Nils Andersson Tjonki. Tidigare hade Anders Pålsson Unnes innehaft landet som också under en period betraktats som allmänning (utdrag ur Arjeplogs tingslags häradsrätts dombok 1828 Ala 09).

Krutasuolo: ett litet land med osäkra gränser som identifierats av Bylund. Östra gränsen förefaller ha gått från *Mielledievva* söderut genom skogen till Laxtjärn och Granbackstjärnen, därifrån västerut till Guobasjávrrre, *Guobasjávvrre* och sen norrut till

Njálákkjávratj och Basseviken, *Basseluakkta* (Bylund 1956:219). Landet har fått namnet efter, den på kartan icke benämnda *Kruhttasuolo*, (*suolo* 'holme, ö') en ö utanför *Kruhttalukta* (benämnd Krutaviken på kartan men placerad 2 km. för långt österut) på södra stranden av Hornavan/*Tjárvek*. Viken och holmen finns benämnda på Generalstabskartan Lövmokk från 1893.

Koroqueik: landet omfattade holmen där nybygget anlades Hemholmen/Kurrokvejk, *Gurruguajjka* över sjön Nábrávrr, *Návjavvre* vidare mot nordost till Plankusmyran mitt på halvön *Seldutjunnje*, därifrån över *Ahavuobme* söderut till "Ö. Båtsasjön" och därifrån nordväst till viken Kåttjok, *Gådtjok* i Uddjaur, *Ujjávvre*, gränsande till lappskatteländet "Kasker" och ut till en skärning på sjön där landet mötte landen "Nurr", "Racktjolv" och i norr "Tjárvesjokk". Nybygget är en av de fyra första gårdarna som byggdes i Arjeplogsområdet. Gården anlades mellan 1740 och 1770 av samnen Olof Jacobsson (Læstadius, 1833/1977:233).

Luopob: landet sträckte sig från *Muossjetjålbe* på södra stranden av Ajsjávrr, *Ássjávvre* över sjön mot Basseviken, *Basseluakkta* nordväst mot *Guobasvárre* och därifrån i sydväst till höjden som utgör vattendelare mellan Skellefteälv, *Seldutiedno* och Laisälven, Lájssö längs åsen Ájsátje, *Ássjátj* ner till Ajsjávrr, *Ássjávvre*. Nybygget, senare benämnt Loholm, anlades 1801 av länsman Per Johansson Wallström på en holme där Jutisälven/Májvvá, *Májvvá* genom *luobbal* 'sel, utvidgning i vattendrag' faller ut i Ajsjávrr, *Ássjávvre*. (Bylund 1956:tavla 1).

Madme: landet som ligger på norra sidan av Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* omfattar marker från en vik av Tjeggelvas/*Tjeggelvas* benämnd Baseklukta, *Baseklukta* norrut till Silesjávrr över fjället österut till Härrálákkjávrr, efter sjösystemet Gaskajávrr, Bájvvájávrr och Silesjávrr, vidare österut efter Skiellidajáhkå, söderut efter myrlandet till Didnokjávrrásj (namnen är utanför undersökningsområdet och inte analyserade). Vidare sydväst efter *Stáhpuljáhkå* till barrskogslandet Plähkkajávrr, *Blähkkajávrr* och därifrån till Hålgåsjávrr, *Hålgåsjávrr*, Ruvttjávrr, *Ruokttjávrr* och till Muṅkajávrr, *Muṅkajávrr~Vuänntjávrr* över *Stuor Njárrga* till Tjeggelvas/*Tjeggelvas*. "Madme" är nämnt i skattelängder första gången redan 1695, under

namnet "Rysawarij" (efter *Rissávrre*) och landet omfattade fram till 1712 även mark söder om Pite älv, *Bihtámädno*, *Bidumiedno*. Ca 1740 fick landet en ny ägare vid namn Henrik Andersson¹⁹. Hans efterkommande har sen innehaft skattelandet fram till det i mitten på 1800-talet blev insynat ett fjällhemman på del av detta land, som kom att benämnas Akkapakte, *Áhkábákkte*.

Maltok-landet: Anders och Mats Larsson från Låkteå by ansöker 1827 om ett vinterland på norra sidan Piteälven/*Bihtámädno*, *Bidumiedno* från utloppet av Udtjabäcken/*Uttjajåhkå*, *Uhtjajåhkå* som då benämndes "Maldokjock". Landet sträcker sig från "Pite elf" uppför "Maldockjock", norrut till "Maltalopbell", därifrån i sydost till "Utjeboug" mellan större och mindre "Dajvebosjaure"...(ej fullständigt beskrivet) (utdrag ur Arjeplogs tingslags häradsrätts dombok 1821 Ala 09).

Njuonnas: Landet har följande gränser 1856; från "Tjärbmak Sollo" å sjön "Lappas" norrut till "Haukajaur" och vidare väster om "Tjäuli" till "Girkoluokt" vid Rappen/*Rahppen*. Landets innehavare är även innehavare av Barturte-landet som ligger västerom på höjdryggen *Barturte*. Sökande Nils Andersson anför att landet "av fordon tillhört hans svärfar Nils Andersson Wuodnas i Lockte stam" (utdrag ur Arjeplogs tingslags häradsrätt 1856 Ala 15).

"Prästbordet": landet, som innehades av prästen, bestod av kyrkplatsen, idag Arjeplogs samhälle och bergen Renberget, *Båtsojvárre* och Sväggejaurberget, *Sväggejávvrévrre* som utgör en västlig del av halvön *Seldutnjunnje*. Bra fiskevatten var viktigt för prästen och *Vavká* och norra delen av *Nabrávrre*, *Návjávrre* ingick i prästbordet (Bylund 1956:219).

Racktjolv: ett land som innefattar både god renbetesmark och goda fiskevatten. På landet anlades ett nybygge, senare benämnt Racksund, av sammen Thomas Johansson ca 1720. Landet gränsar i norr mot lappska skattelandet "Akkelis~Boukt", i öster mot

¹⁹ Josefsson 2009:12.

"Tjärvesjokk", i söder en punkt på Uddjaur/*Ujják~Ujjávvre* och i väster mot lappskatteländen "Nurr" och "Uljepuoda" (Bylund 1956:219).

Radnejaur: Av Edvin Brännströms intervju med Sara Stina Persson 1932, skogssame från Radnaur framgår att lappskattelandet Radnejaur har följande gränser; Från "Lullebåtne" öster om "Stensund" till "Joppavare", sedan till "Raie-råhtto" (=skiljemoren), sedan till "Vuossojäksi" och åt söder. Sedan efter "Liiks-gielas", sedan troligen åt "Båtsajaure" och åt öster, möjligen över berget "Ståårbåtj", därifrån antagligen till eller genom "Allejaur" och åt sockengränsen, öster om "Svannäs" åt "Gangsa" till (Eriksson 2017:39).

Sakkavare: ett lappskatteländ med ett nybygge med samma namn vid stranden av Hornavan/*Tjårvek*. Nybygget anlades ca 1760 av samnen Ol Mårtensson. Landet gränsar i väster mot fjället *Lulep Iksjåk*, i norr och öster av Sikselet, *Tjuovtjak*, Märsabäcken, *Märrsájåhkå* och i söder av Hornavan/*Tjårvek*. På landet bedrevs renskötsel samt fiske. I en bouppteckning av år 1807 upptas Sakkavare nybyggarens reninnehav till 87 djur. Nybyggaren var då även innehavare av lappskatteländet (Bylund 1956:250).

Arjeplogs dombok 1821 beskriver landets gränser; från "Garraksundet" i Hornavan, västra änden av "Galtesberget" till östra änden av "Woldavare" till västra änden av "Måfön-träsket", nordväst efter myrarna till norra sidan av "Skomantjärn" efter en hed till östra änden av berget "Arndnabyofd" och västra änden av "Östra berget Istjakk~Essjak" till Hornavan mitt för Bergholmen, därifrån i sydost till "Garrack-sundet". 1821 var Abreham Carlberg innehavare av landets (utdrag ur Arjeplogs tingslags häradsrätts dombok 1821 Ala 09).

Sejdevarre: landets gränser beskrivs i Arjeplogs dombok 1835 enligt följande; norra sidan "Saddojjaure" från Woulfjaure" efter "Arfiesströmmen" till "Rörsundet" till "Säcksjöns" nordvästra ände uppefter "Bassebäcken" till västra änden av "Däbbmok" över "Goikok" till "Woulfjaure". 1835 innehades landets av Lars Mortensson i Lokte by. Nils Pålsson Gaddick i Lokte by protesterade mot att "Ekelatsholmen" ingick i det insynade

landet emedan han menade att holmen tillhört hans förfäder (utdrag ur Arjeplogs tingslags häradsrätts dombok 1835 Ala 10).

Siebmer: landet som ligger på norra sidan av Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* sträcker sig från Muŋkajávrrre, *Muŋkajávvrre~Vuänntjajávvrre* nordöst upp efter *Tjátsvággejågåtj* till *Buordnakjávvrre* på höglandet *Árvesduottar, Árvasduoddar*, därifrån söderut öster om *Duorbun, Durbun* till *Slubbojåhkå* i *Vuovlakvágge*, över *Siebmer*, *Bällajávrrre, Bällajávvrre* till *Skierfajávrrre, Skierfajávvrre*. Landet finns också benämnt som "Muontja" i kyrkböcker och dess innehavare hette i början av 1700-talet Tore Andersson Pannack och Lars Paggesson (1740, 1755 respektive 1772) (Josefsson 2009:12).

Arjeplogs dombok från 1819 beskriver landet som följer; från "Ankarlockt" till väständan av "Bällajaur" till "Kottaviken", på södra sidan efter de högsta bergknallarna av "Sepmer" till "Dabbmock" efter bäcken till "Slubbovage" därifrån mellan "Sebmer" och "Sverdek" till "Ajtemockejock" mellan östra och västra "Svadenåive" till västra änden av "Torbonjaure", över en bergknalle vid södra änden av "Torbonbolda" till "Buordnajok" över "Buordnajaurats" efter "Tjattjevage", efter bäcken till "Montjajaur", över berget "Gallackvare" till "Ankarlockt". 1819 ansökte Anund Johansson och hans måg Lars Pehrsson om insyning på sitt lappskatteländ och anhållande om råskillnad mot gränsande land som innehades av Lars Pålsson och Anders Jacobsson (utdrag ur Arjeplogs tingslags häradsrätts dombok 1819, Ala 08).

"Skolbordet": området består mest av vatten med sjön *Sjugajávrrre, Sjuvgajávvrre*, strömmarna vid *Revi, Rievve* och nordliga vikar av *Kakel, Gáhká*. Av landets karaktär framgår att det var fiskevatten som var viktigt för Arjeplogs skolväsende (Bylund 1956:219). Læstadius nämner att lapplandet "Ribak" med bl.a. *Rebakudden, Ribáknjárrga* också hörde skolan till (Læstadius/Nordberg 1833/1977:267).

Snierra: Edvin Brännström har 1932 intervjuat Lars Mattsson, skogssame, lappordningsman från "Snierraluokte" och han beskriver det tidigare lappskatteländets gränser (Eriksson 2017:49). Den västra gränsen gick från sockengränsen mot Jokkmokk i

troligen rak linje till "Raijetjållt" (Rå eller gränskullen), en liten kulle väster om "Daitta-vare", sedan åt Piteälven förbi "Raiesawon" (Råselet) över "Egelatj-sjön" sedan över "Östra Gartivare" (stängsel eller gärdesberget), så kallat därför att man för renskötselns skull hade byggt långa timmerhagar på flera ställen där för att kunna hålla kvar renarna, särskilt under höstslakten. Sedan gick gränsen över "Nannok-berget" över "Kuossavare" och "Ribbraur-liden" till "Västra Ribbraur", ...fortsatte troligen till "Östra Luobal", gick så över till "Utse Ståcketjavelk", sedan öster om "Labtjokvare" över "Labtjokselet" och sedan tillbaka till Jokkmokksgränsen.

Lars Mattsson anger också namnen på de intilliggande lappskatteländen; Väster om höll "Eggelatj-lapparna" och "Bårg-lapparna" till, öster om låg skatteländen "Gidak", "Boidas" och "Malmesjaur" (Eriksson 2017:50).

Stokki Tjavilk-Båtsa Vuobme: namnet indikerar renskötsel med ett land som innefattar ett stort skogs- och betesområde från sjön *leggelatj* och Mattaureälven, *Máddávriedno* i norr till *Alep Ribrávrre*, *Alep Ribrávvre* i söder. I väster går gränsen för landet strax öster om sjön *Båhttsá* och i öster i myrlandet väster om Stor-Ståkke, *Ståkkevárre*. Detta land är idag en central del av Ståkki-samebys marker. Namnet beskriver landets omfattning med "Stokki Tjavilk" (*Ståkke Tjavelk*) 'Ståkke höglandsrygg' och "Båtsa Vuobme" (*Båhttsá vuobme*) Båhttsá skogen' (Bylund 1956:219).

Stocke Bakes: landets gränser beskrivs i Arjeplogs dombok 1821 enligt följande; sydvästra änden av landet är vid "Gublijaur" östra ände norrut över "Västra Tjojkenåjve" över "Lilla-Stocki" och "Lapptjockvare" till "Pite Elf", österut till Arvidsjaur-gränsen, till "Abrajaur" västerut efter ett svag eller "Dypt" till "Gublijaur" (utdrag ur Arjeplogs tingslags häradsrätts dombok 1821 Ala 09).

Tjärvesjokk: ett land som innefattar Ullakberget, *Ullakvárre* samt det fiskrika selet *Tjärvesjåhkå* och del av Uddjaur/ *Ujják~Ujjávvre*. På en holme i Uddjaur/ *Ujják~Ujjávvre* anlades ca 1770 nybygget Gustafsholm. Landet gränsar i norr till "särskilt avsatt körrenland" i söder till lappskattelandet "Racktjolv" i väster till "Akkelis~Boukt" och i öster till

"Kuorokveik". Landet var litet och bestod mest av vatten, vilket i och för sig motsvarade behovet d.v.s. gott fiske men begränsat renbetesland (Bylund 1956:219).

Landets gränser beskrivs 1855 i Arjeplogs dombok enligt följande; från "Långviken" till "Lofullholmen" vid "Tjorvesjocks-strömmarnas" nedlopp till "Watjavnjave" till "Gallaströmmen" efter sjön "Metjekerde" till "Storbo.." till "Kuruqveik" till "Råckjaholmen" i "Uddjaur" västerut till "Guorbaholmen", till "Ullakbäcken", från nordvästra änden av sjön "Ullak" till "Tjoddnaur". Innehavare av landet var Olof Persson-Wallström (utdrag ur Arjeplogs tingslags häradsrätts dombok 1855 Ala 15).

"Särskilt avsatt körrenland": detta land avser en remsa längs Hornavan/*Tjårvek* som skulle möjliggöra genomflyttning av renhjordar. Landet gränsar i väster till lappskattelandet "Akkelis~Buokt", i söder och öster stryker landet förbi Arjeplogs samhälle och del av Öberget, *Suolovárre* och i norr efter stranden mot Kakel/*Gahkal* (Bylund 1956: 219). Landet är intressant som fenomen, det indikerar renskötsel och visar på behovet av att ha en typ av gemensamt land för att flera sitor skulle kunna ta sig till kyrkplatsen och flytta österut respektive västerut på de smala landtungor som Rattik, *Raddek* respektive Öberget, *Suolovárre* utgör.

Samiska i Arjeplog idag

I Arjeplog/Árjepluovve finns idag ett par samiska varieteter representerade, den pitesamiska och den nordsamiska och i någon mån umesamiska. Den nordsamiska härrör sig från tvångsförflyttningen av Karesuandosamer till bl.a. Arjeplog som ägde rum i omgångar mellan 1920-talet och 1940-talet. Pitesamiska är den genuina samiska dialekten i Arjeplog/Árjepluovve och på motsvarande breddgrad i Norge, d.v.s i Beiarn, *Bájjdár* och Saltdalsområdet, *Sálat*. Pitesamiskan i Beiarn, *Bájjdár* var ännu levande när språkforskaren Lagercrantz dokumenterade språket och besökte traditionsbärarna Maria Persson Johansson och Jonas Larsson Leuron 1926²⁰. Idag är pitesamiskan på norsk sida utdöd. Den lever dock kvar i ortnamn och i vissa uttryck hos den tidigare samisktalande befolkningen. I Arjeplogsområdet finns ca 40 pitesamisktalande. Språket är hotat emedan barnen inte lär sig pitesamiska. De samiska ortnamnen i området vittnar dock genom sin form om trakten som pitesamiskt språkområde. Språket bevaras i ortnamnen och konserveras för framtiden och utgör på detta sätt en viktig källa till språkhistorisk kunskap. Skogssamerna i Västra Kikkejaur och Maskaure har dock företrädesvis talat språkvarieteteten umesamiska (saU). Det har medfört att man på nyare kartor från Arjeplog och österut samt söderut återger ortnamnen enligt umesamiskt språkbruk. Den östra språkgränsen går utifrån en ungefärlig västlig gräns av Västra Kikkejaur sommarbetesland längs en linje Solberg/Hällbacka till Kåttjokviken, *Gádtjåkluakkta* i Uddjaur/*Ujják~Ujjávvre*.

²⁰ Lagercrantz Eliel, Sprachlehre des Westlappischen, nach der mundart von Arjeplog, Helsinki 1926.

Att arbeta med ortnamn

Att uppteckna ortnamn

Att uppteckna ortnamn innebär att samla information om hur man lokalt benämner olika platser. Uppgifterna antecknas och arkiveras. I Sverige finns uppgifter om ortnamn samlade i ett ortnamnsregister i anslutning till Institutet för språk och folkminnen i Uppsala. I det samiska området har flera olika upptecknare varit aktiva under 1900-talet. I pitesamiskt område på svensk sida gjordes på 1930 och 1940-talet en stor insats genom intervjuer med samiska sagesmän av forskare som bl.a. Harald Grundström, Sigvard Wallström, Israel Ruong och Bo Wickman. På norsk sida har J. K. Qvigstad gjort omfattande uppteckningar av ortnamn (Qvigstad 1944). De ortnamn som finns på kartorna är resultatet av de uppteckningar som gjordes på 1900-talet och som finns arkiverade i offentliga traditionsarkiv (<http://www.sprakochfolkminnen.se>).

Inom ramen för projektet Áhpegáttest áhpegáddáj – Från kust til kyst har möjliggjorts att uppteckna, tidigare inte arkiverade, ortnamn i pitesamiskt område, studera tidigare insamlat ortnamnsmaterial på bägge sidor om riksgränsen samt att analysera ortnamn, dess funktion och betydelse. Arbetet med insamling är viktigt emedan antalet traditionsbärare med en levande namntradition blir färre, liksom användandet av de pitesamiska namnen minskar och ersätts av svenska/norska namn på samma platser. Analys av ortnamnen är också viktig eftersom det synliggör bygdens historia.

Genom intervjuer med traditionsbärarna i det pitesamiska området har ca 500 muntligt traderade ortnamn upptecknats. En del namn är rättelser eller alternativa namn till det som idag står på kartorna medan andra är, sen tidigare, icke registrerade ortnamn. Traditionsbärarna är boende i det pitesamiska området och har genuina kunskaper om markerna i sin hembygd och i de flesta fall även kunskap i samiska. Informanterna är den främsta informationskällan för uppteckning av tidigare icke registrerade ortnamn. Bland yngre samer minskar kunskaperna i samiska och rörelsen i landskapet sker på ett annat sätt, ofta med hjälp av tekniska hjälpmedel, vilket minskar behovet av att i detalj namnge olika avsnitt i terrängen.

Att analysera ortnamn

För att tolka ortnamnen i ett område är historisk och kulturell kunskap om befolkningen och deras levnadsförhållanden av stort värde liksom kännedom om naturen samt kunskaper i det språk det vid olika tillfällen gäller.

Analysarbetet har skett med hjälp av en kombination av traditionsbärarnas uppgifter, uppgifter från kartorna, ortnamnsregistret på Institutet för språk och folkminnen, tidigare forskning samt information som annat språkligt eller kulturellt källmaterial kan ge. En analys av ortnamnets läge i terrängen är ofta av stort värde för att förstå vad namnet vill berätta eftersom många ortnamn har till funktion att beskriva terrängen och möjligheten att färdas. Varje ortnamnsartikel innehåller därför en beskrivning av belägenheten i landskapet.

Tidigare utgivet material om ortnamn som är till stor hjälp vid ortnamnsanalys i pitesamiskt område är Björn Collinders "Ordbok till Sveriges lapska ortnamn" (Collinder 1964), Harald Grundströms "Lulelappsk ordbok" (Grundström 1951) och "Samiska ortnamn vid vägar och färdleder i Lule lappmark" (Korhonen, Andersson 2010).

Samiska ordböcker är självklara hjälpmedel vid förståelse av ortnamn. De ordböcker/ordlistor som här använts är; Olavi Korhonens Báhkogirjje- julevsámes dárruj, dáros julevsáb máj, Ordbok- lulesamisk svensk, svensk lulesamisk (Korhonen 2005) samt pitesamisk ordlista på nätet (http://gtweb.uit.no/webdict/index_sje-swe.html) och i bokform vilken är framtagen av Arjeplogs sameförening och redigerad av Joshua Wilbur.

Som bl.a. ortnamnsforskare Ulla Swedell skriver så har ortnamn inte sällan förändrats och ibland förvanskats genom tiderna. Ortnamnet kan ha förkortats på ett sätt som gör att den ursprungliga formen är svår att identifiera och därmed följer svårigheter att tolka ortnamnet. Samiska ortnamn kan ha ersatts av svenska ortnamn som kan vara en direkt översättning av ett äldre samiskt namn eller det kan ha förändrats till att vara någon blandform av två språk. Swedell skriver att "I språkkontaktsområden är namnlån en vanlig företeelse, varvid namn översätts eller anpassas helt eller delvis till det låntagande språket, ibland med tillägg av en förklarande efterled" (Swedell 2001:8, 144).

Exempel på dessa företeelser förekommer rikligt i detta arbete och ett faktum är att en del ortnamn har förändrats och förvanskats under tidens gång i sådan utsträckning att det krävs djupare språklig och språkhistorisk forskning för att förstå och förklara ortnamnet än vad som varit möjligt i nuläget.

Ortografi

Ortografi är det sätt på vilket man bestämt att återge ord i skrift. Uppfattningen om hur de samiska namnen ska återges i skrift har varierat under hela 1900-talet, vilket fått till följd att det finns flera varianter och inkonsekvenser i stavningen av samiska ortnamn ex. 'sjö' kan i Arjeplogsområdet skrivas jaur, aure, jávrre, jávvre, ávrre, ávvre, träsk eller sjö. I Sverige är det Lantmäteriet som har ansvar för kartutgivning och vilka

Kartbild 3: Karta över pitesamiskt område. Teckning: Joshua Wilbur.

namn som ska finnas på kartorna. De ansvarar också för hur namnen ska stavas och de reviderar kartorna regelbundet. Revideringsarbetet har sin grund i internationella namnresolutioner som ortnamnsmyndigheterna förbundet sig att följa (Korhonen 2005:144). På 1960-talet infördes en modifierad lulesamisk ortografi på svenska kartor, en s.k. kartortografi. Den innebar att samiska ortnamn över hela det samiska området

skrevs enligt samma system (Wahlberg red. 2003:12). Under 1990-talet påbörjades arbetet med att införa nordsamiska, lulesamiska, umesamiska och sydsamiska namnformer på officiella kartor, ett arbete som ännu inte är slutfört.

Lulesamiskan som är språkvarieteteten närmast norr om pitesamiskan har en fastslagen norm och det är den som används på kartor även i pitesamiskt område idag. Strax öster om Arjeplog är ortnamnen på senast reviderade kartblad återgivna på umesamiska.

Arjeplogs sameförening har 2011 genom Interregprojektet "Insamling av pitesamiska ord" konstruerat en ortografi som är snarlik den lulesamiska fastställda ortografin, men med vissa skillnader, se faktaruta; Konsonantismen. Vid redovisning av pitesamiska ortnamn i denna framställning använder jag den princip för stavning som Arjeplogs sameförening konstruerat och som sedan 2019 utgör officiellt godkänd pitesamisk ortografi.

Konsonantismen i pitesamiska utgår från lulesamiskans grundprincip att i ord som har tre stamkonsonanter varav två av samma konsonant så dubbeltecknas den första ex. sállte 'salt'. I lulesamiska är det dock många ord som har glidvokal, ett kort vokalljud mellan stamkonsonanterna. Detta fenomen markeras i lulesamisk skrift genom att den andra konsonanten dubbeltecknas ex. bievdde 'bord'. I pitesamiska är inte fenomenet glidvokal vanligt förekommande och uttalet skiljer sig från det lulesamiska och så även skriften genom att man i pitesamiska alltid dubbeltecknar den första av två konsonantljud. Detta gör att relativt många ord skiljer sig åt i skrift mellan lulesamiska och pitesamiska fast det i grunden rör sig om samma ord t.ex. (saP) *bivvdo*, (saL) *bivddo* 'jakt'.

Vokalismen för pitesamiska är beskriven med utgångspunkt från lulesamiskan (Korhonen 1992). Skillnader i vokalism har betydelse när man ska fånga ortnamnens uttal och skrivning speciellt för ortnamn som ligger i gränsområdet för pitesamiska och lulesamiska. En skillnad är att det lulesamiska ljudet *oa* motsvaras av *å* i pitesamiska ex. *doares* (saL) blir *dåres* (saP) och *goahte* (saL) blir *gåhte* (saP). En annan skillnad är att *uo* i lulesamiska motsvaras av *ua* eller *uä* i pitesamiska om ordet står i starkstadium ex. *guävvdel* (saP) blir *guovddel* (saL) 'mitt på; i centrum'. I svagstadiumformer uttalas ljudet *uo* i bägge varieteterna t.ex. *guovdes* (saP, saL) 'från mitten'. En ytterligare skillnad är att lulesamiskt *ie* blir *ä* i pitesamiska såvida ordet står i starkstadium

ex. *jiegge* (saL) blir *jägge* (saP) 'myr'. I de samiska varieteterna finns också en typ av vokalförändringar vid böjning av orden som benämns omljud.

Omljud innebär att första stavelsens vokal (tryckstark stavelse) ändras till följd av ändringar i andra stavelsens vokal (trycksvag stavelse). Omljud i pitesamiska ord sker om andra stavelsens vokal är *i* eller *u* ex. *suollu* (saL) blir *sullu* (saP) 'öar'.

Omljudsregler i pitesamiska:

Första stavelsens vokal ändras om andra stavelsens vokal i en böjd ordform är *u* eller *i* enligt följande:

1. Diftongen *ua* (grad III) /*uo* (grad II) i första stavelsen övergår till *u* t.ex. *juajjgat*>*jujgin*
2. Diftongen *uä* (grad III) /*uo* (grad II) i första stavelsen övergår till *u* t.ex. *vuäjdne*>*vujnij*
3. Den långa vokalen *ä* (grad III) /*ie* (grad II) i första stavelsen övergår till långt *e* t.ex. *äddne*>*eddnij*
4. Långt *å* i första stavelsen övergår till långt *u* t.ex. *båhtet*>*buhtiv*
5. Den långa vokalen *á* i första stavelsen övergår till långt *ä* t.ex. *várre*>*värijda*
6. Kort *a* i första stavelsen övergår till *i* t.ex. *jalggis* (saL) blir *jillgis* (saP)

Vokalväxling och omljud måste man vara uppmärksam på vid genomgång av gamla uppteckningar och vid analys av ortnamn eftersom man annars lätt kan härleda fel. Omljudsreglerna i pitesamiskan är formulerade av Olavi Korhonen (Korhonen 1992), se faktaruta; Omljudsregler.

Ortnamnens uppbyggnad

De samiska ortnamnen består ofta av en förled och en efterled t.ex. *Dåres-várre* (saP). Förleden berättar vanligtvis något specifikt om platsens läge eller karaktär i detta fall *dåres* (saP) som betyder 'något som ligger på tvären'. Efterleden består av ett ord som ofta visar vilken kategori av naturlokalitet namnet avser ex. *várre* som betyder 'fjäll'. Ortnamn med bara en förled är många gånger förkortade namn t.ex. *Riebnes*, som utvecklats ur *Riebnesjávvre*. (Swedell 2001:9).

De flesta, men inte alla samiska ord förändras vid böjning genom fenomenet stadieväxling, vilket innebär att stamkonsonanterna i ordet antingen blir fler(växlar upp) eller blir färre(växlar ner). Hur ett ord växlar framgår i ordböcker och uttrycks exempelvis som; *jávvre, vr* (saP). Med det menas att ordet skrivs (saP) *jávvre* 'sjö' i starkstadium och som *jávre* 'sjöns' i svagstadium. I denna artikel återges stark- respektive svagstadium som *jávvre:jávre* (saP) .

Förlederna i ortnamn är oftast återgivna i nominativform, dvs. grundformen av ett substantiv som t.ex. *gájjse* (saP) '(spetsig) fjälltopp'. I detta material finns också flera exempel på att ett namnelement står i genitivform, som uttrycks genom att ordets grundform växlat till svagstadium, t.ex. *gájse* (saP) 'den spetsiga fjälltoppens'.

Exempel på ortnamn som ombildats genom avledning finns också, t.ex. *guävvdel* 'mitt på; i centrum' av vilket man genom tillägg av ändelsen *-is* bildat ordet *guävvdelis* med betydelsen 'från mitten'. En inte ovanlig avledningsändelse i samiska ortnamn är *-k*. Denna ändelse ersätter en efterled och fogas till ordets stam. *K*:et utsäger samband med grundordets betydelse exempelvis *bárre* 'flotte' blir *bárrek* 'sjön med en flotte' där *-k* kan antas stå för *jávvre* (saP). En vanlig form av avledning är diminutiv. Det är ett uttryck för förminskning och diminutivändelsen *-tj* (saP) läggs till ordet i svagstadium ex. (saP) *jáhká:jágá* 'bäck' > *jágátj* 'den lilla bäcken'.

Vad berättar namnen?

Tidigare forskare bl.a. Björn Collinder uppger att samiska ortnamn företrädesvis beskriver platser utifrån perspektiven "bärgning och framkomlighet" (Collinder 1964:14). Att beskriva terrängen, lämpliga och olämpliga färdvägar, platser intressanta för jakt, fiske och renskötsel har varit viktigt för tidigare generationer som rört sig i dessa marker. Detta återspeglas i ortnamnen. Heliga platser, boplatser och speciella händelser kan också återspeglas i ortnamnen. Icke-samiska ortnamn som omnämner samerna, t.ex. namn innehållande 'lapp' och 'finn', indikerar samisk närvaro i förfluten tid. Icke samiska ortnamn i undersökningsområdet indikerar inflyttning av människor med ett annat språk, vilket i Arjeplogsområdet innebär att svenska namn etableras.

Ortnamnen kan också analyseras utifrån språkhistoriska aspekter. Ett antal ortnamn bygger på ilånade ord från fornnordiska t.ex. *árdnas:árdnas-* 'örn', *ruassa:ruossa/kruassa:kruossa* 'kors' och *arran:arran-* 'eldstad' (Sjaggo, 2013). I föreliggande ortnamnsredovisningen finns exempel på ortnamn som bygger på inlånade ord och som förändrats/förvanskats. Dessa är historiskt intressanta eftersom de berättar något om hur och när kontakt funnits med andra folk och kulturer.

Betydelsen av vanliga efterled i pitesamiska ortnamn:

Jávvre 'sjö'

Jávrátj 'liten sjö'

Jåhkå 'bäck'

Jågátj 'liten bäck'

Jägge 'myr'

Luakkta~luäkkta 'vik'

Tjåhkå 'fjäll'

Várre 'berg, fjäll'

Várátj 'litet berg, fjäll'

Ortnamnsredovisning

Varje ortnamnsartikel inleds med en rubrik där ortnamnet som finns på kartan är skrivet med fet stil. Om två parallella namn står på kartan så redovisas dessa bägge med snedstreck mellan (./.). Inom parentes i rubriken står sen den pitesamiska benämningen såvida den skiljer sig från namnet på kartan. Den pitesamiska formen av ortnamnet är skrivet med pitesamisk ortografi och utgör resultatet av analysen av namnet utifrån redovisade källor och egna slutsatser. Efter rubriken följer en beskrivning av ortnamnets geografiska läge. Förutom att det på det sättet är lättare att hitta ortnamnet på kartan så ger ofta en beskrivning av läget underlag för tolkning av ortnamnet.

Ortnamn, som är upptecknade inom ramen för projektet, och som inte är med på kartan BD12, är i rubriken skrivna med kursiv fet stil. När ortnamn omnämns i text är de dels återgivna som de är stavade på kartan och dels i pitesamisk form, då i kursiv stil t.ex. *Ballekjávvrre*, *Ballekjávvrre*. Även övriga pitesamiska termer i texten är kursiverade. Former i namnartikeln som är återgivna med en idag inte aktuell ortografi är skrivna inom citationstecken (""). Ortnamn där den pitesamiska formen är osäker och det finns tveksamheter kring stavningen är skrivna inom klammertecken [..]. Termer som inte finns i dagens språkbruk men som redovisas av olika skäl har en stjärna * framför sig. Gårdsbeteckningarna är återgivna som det står på kartan och inte justerade utifrån pitesamisk form, detta enligt en princip i ortnamnsarbete att inte ändra väletablerade namn.

Pitesamisk ortografi är i detta sammanhang, i stort sett, liktydigt med den stavningsprincip som Arjeplogs sameförening använder i sin ordlista med pitesamiska ord, se avsnittet pitesamisk ortografi. På dagens kartor (2018) över pitesamiskt område så tillämpas en stavningsprincip som går under benämningen "lulesamisk ortografi med pitesamisk anpassning", vilket gör att kartans sätt att återge namnet skiljer sig en del från namnet återgivet efter modern pitesamisk ortografi:

Ábbmo: en halvö med urgammal tallskog på norra sidan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* där älven gör en kraftig krök. Vid halvöns södra spets faller älven ut i Badje-Måsskejávrrre, *Badje-Måsskejávvrre* genom det imponerande fallet Ábmoguojkka, *Ábmo-guajjka*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret trots att *Ábbmo* återkommer tillsammans med varianterna *árbmo* och *árrmo* på flera ställen i området och i samiskt namnlandskap. Árrmo (saL) betyder 'nåd, barmhärtighet', ett ord som i utgångspunkten är ett lån från finskan ("armo") (Collinder 1964:51). Frågan är om *ábbmo*, *árrmo*-namnen har med ett särskilt vördat landskap att göra. Namngivningsorsaken får anses dunkel.

Ábmoguojkka (Ábmoguoajjka): ett imponerande vattenfall efter Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* vid södra spetsen av halvön *Ábbmo*. Förleden uppträder här i genitiv av grundformen *ábbmo* (*ábbmo:ábmō*) för att beteckna att det är *ábbmo*-halvöns fors. Gällande etymologin för förleden, se *Ábbmo. Guajjka* betyder 'fors, fall'.

Abraur: ett nybygge på norra stranden av sjön Ábrávrrre, *Ábrávvrre* vid nuvarande kommungräns mot Arvidsjaur. Nybygget anlades 1838 och innehades 1850 av Daniel Burman. (Bylund 1956:tavla 3). Gällande tolkning av namnet se *Ábrávrrre, Ábrávvrre*.

Ábrávrrre (Ábrávvrre): en stor sjö i skogslandet på gränsen mellan Arvidsjaur och Arjeplogs kommun. Runt sjön bedrivs skogsrenskötsel, idag av Östra Kikkejaur sameby. Namnet omnämns i formen "Abrajaur" i Arjeplogs tingslags dombok från 1821, se under avsnittet Lappskatteländ, skolbord och prästbord i Arjeplog. Namnet är upptecknat av Wallström 1941. Förleden *Ábr-* kan vara en förkortning av personnamnet Abraham eller möjligtvis ha med (h)ábres 'bock' att göra (Collinder 1964:45). Inget av alternativen är dock säkerställda och namnet får ses som otillfredställande tolkat. Efterleden *ávvrre* är en förkortad form av *jávvrre* 'sjö'.

Áhá (~Áháluakkta): en liten avsnörd vik i nordöstra änden av Áhkalisjávrrre, *Áhkalisjávvrre*, en sjö som ligger norr om Uddjaur/*Ujják~Ujjávvrre* och väster om Arjeplog/*Árjepluovve*. Viken har inget eget in- och utlopp och kan liknas vid en *ágge* 'ett bakvatten/en ava'. Namnet är upptecknat av Pellieff 1958, med kommentaren att "aha" är

en samisk beteckning för 'ava, bakvatten', och av Grundström 1935 som "Ahaluökta". Ortnamnet skall jämföras med andra platser med samma namn vilka också har karaktären av 'ava'. Namnet är terrängbeskrivande och talar om att vattnet i stort sett är stillastående. *Luakkta* betyder 'vik'.

Áhá: en avsnörd vik, som mer eller mindre är en egen sjö, söder om Rackträsk, *Ráhk-ávvre* öster om Arjeplog/*Árjepluovve* på renbeteslandet *Seldutnjunnje/Sieldutnjönje* (saU). Viken kan liknas vid en *ágge* 'bakvatten/ava' även om den från söder har ett inlopp från myrområdet *Áhávuobme*. Viken är upptecknad som "Aha", "Ahasundet" av Wallström 1941 samt Pellieff 1958, med kommentaren att "aha" är en samisk beteckning för 'ava, bakvatten'. Ortnamnet skall jämföras med andra platser med samma namn. Namnet är med andra ord terrängbeskrivande och talar om att vattnet i stort sett är stillastående i denna vik.

Áhájägge: ett myrområde som del av *Áhávuobme*, söder om den från Rackträsk, *Ráhk-ávvre* avsnörda viken *Áhá* öster om Arjeplog/*Árjepluovve* på renbeteslandet *Seldutnjunnje/Sieldutnjönje* (saU). Namnet är upptecknat av Grundström 1935 som "Ahojebbe". Gällande etymologin för förleden, se *Áhá. Jägge:jiebbe* står för 'myr' och namnet beskriver terrängen med myrmark och en *áhá*, avsnörd vik.

Áhávuobme: ett myr- och skogsområde med en tjärn söder om den från Rackträsk, *Ráhkávvre* avsnörda viken *Áhá*, öster om Arjeplog/*Árjepluovve* på renbeteslandet *Seldutnjunnje/Sieldutnjönje* (saU). Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att området ligger i närheten av myren "Ahojebbe". Gällande etymologin av förleden, se *Áhá. Vuobme:vuome* betyder 'skog (för renbete), skogsland (i motsats till fjällen)'. Ortnamnet är terrängbeskrivande och bekräftar skogsrenskötseln i området.

Áhkábákte (Áhkábákkte): en majestätisk klippa med brant sydsida norr om *Áhkájávvre*, *Áhkájávvre* och Tjeggelvas/*Tjeggelvas*. Mellan klippan och sjön ligger gården med samma namn. Namnet är upptecknat i ornamnsregistret. I samisk förkristen religion finns flera gudinnor benämnda *áhká:áhká* (*Uksáhká, Sarahká, Juoksáhká,*

Mahtaráhkká). *Bákkte:bákke* betyder 'klippa'. *Áhká* är genitivformen och namnet kan översättas 'gudinnans klippa'. Namnet liksom utseendet på klippan tyder på att den har betraktats som helig.

Bild 2: Gården *Áhkábákke* är ett fjällhemman som ligger under den majestätiska klippan *Áhkábákke*, *Áhkábákkte* från vilket den har fått sitt namn. Foto: Ann-Charlotte Sjaggo.

Áhkábákke: benämningen på gården som ligger under klippan *Áhkábákke*, *Áhkábákkte*. Gårdsplatsen var först en fäbod under *Alesgiehtje/Västerfjäll* men skattlades och blev insynad som hemman 1887. Gården har varit bebodd åtminstone från 1851, enligt Henning Rankvist som själv är från denna gård. Gården har fått sitt namn efter läget under klippan. Angående betydelsen av namnet, se klippan *Áhkábákke*, *Áhkábákkte*.

Áhkábuallda: informant Martin Sjaggo uppger *Áhkábuallda* som namn på sydslutningen av *Giesek* mot *Áhkávárátj* på norra sidan av Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. I området finns ett antal namn med förleden *áhká*. Frågan är vilken plats som är upphov till namnet. En förmodan är att berget *Áhkávárátj*, på vilket det kan ha funnits en offerplats, är namngivande för övriga namnlokaler med denna förled. *Áhkká* är betäckningen på 'gudinna' i samisk mytologi. Förleden står här i genitivform (*áhkká: áhká*) 'gudinna: gudinnans'. *Buallda* betyder 'sluttning'.

Áhkábuovdda (Áhkábuavvda): ett ensamt berg i flackt myrland 806 m.ö.h. på kommungränsen mot Jokkmokk som samtidigt är en skärningspunkt för samebyarna Tuorpon, Udtja och Luokta-Mavas. Området är attraktivt renbetesland och strax söder om *Áhkábuovdda*, *Áhkábuavvda* löper det längsgående renstängslet som skiljer samebyarnas marker åt. Namnet är upptecknat av Wallström 1941. *Áhka*, genitiv singularis av *áhkká*, betyder 'gudinnans (i samisk religion)' och *buavvda* betyder 'berg som är kalt på toppen'. Namnet indikerar att detta berg har någon betydelse i samisk religion, att berget betraktats som heligt.

Áhkágutjjávrátj: en liten sjö i myrland strax söder om byn S. Laisvik efter södra stranden av Hornavan/*Tjárvek*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Namnet är förmodligen sammansatt av genitiv singularis av *áhkká* (*áhkká:áhká*) 'äldre kvinna, gudinna', *gutj* 'en stackare, en avliden' och *jávrátj* 'den lilla sjön' som är en diminutivform av *jávvre* (*jávvre:jávre>jávrátj*). Möjligtvis har en olycka när någon kvinna har drunknat i sjön gett upphov till namnet.

Áhkájávvre (Áhkájávvre): en sjö söder om klippan *Áhkábákte*, *Áhkábákkte* vid gården *Áhkábákte* av gårdsfolket benämnd Hemsjön. Namnet är upptecknat i ortnamnsregistret. Gården och sjön har fått sitt namn efter klippan. *Jávvre* betyder 'sjö'. Angående betydelsen av förleden se *Áhkábákte*, *Áhkábákkte*.

Smånamn i Áhkájávvrre

Smånamn är namn som lokal befolkning ger sin närmaste omgivning och som beskriver detaljer i landskapet. Dessa namn är sällan utmärkta på kartan och oftast inte heller dokumenterade på annat sätt. I detta fall är det familjen Rankvist som gett namn åt vikarna i "Hemsjön", den sjö närmast gården som de oftast fiskat i. Namnen är lämnade av Tage Rankvist, bördig från *Áhkábákkte*.

Buollemluäkkta: en västlig vik av Áhkájávvrre, *Áhkájávvrre*. *Buollem* återgår på 'brand' och berättar att det brunnit i närheten av denna vik.

Guärrbasullu: en liten ö i Áhkájávvrre, *Áhkájávvrre*. Namnet pekar mot att det brunnit på ön *guärrba* 'mark som brunnit'.

Luossatjålme: 'ett sund' tjålme~tjålme i Áhkájávvrre, *Áhkájávvrre* där det finns *luossa* "röd fisk" troligtvis öring.

Luossatjålmejarŋa: en sydöstlig vik av Áhkájávvrre, *Áhkájávvrre* i närheten av *Luossatjålme*. *Jarŋa* betyder den 'vidaste eller mittpartiet av en sjö'.

Lävvkodak: en sydlig vik av Áhkájávvrre, *Áhkájávvrre* från vilken stigen går till sommarbåt-länningen vid Tjeggelvas/*Tjeggelvas*. *Lävvkodak* är avlett av *lävvkit* 'ta långa steg' med betydelsen 'där man tar ett långt steg'. Benämningen förekommer på vissa ställen efter färdlederna där man vill berätta att man tar sig över en bäck eller mårka genom långa steg.

Tjalbmebielak: den sydligaste viken av Áhkájávvrre, *Áhkájávvrre* där man brukade dra not. Namnet består av *tjalbme~tjallme* 'öga' och en -k avledning utifrån *bielle* 'sida, halva'.

Vuoskonluäkkta: en östlig vik av Áhkájávvrre, *Áhkájávvrre* som beskriver vilken fisk man får här *vuoskon* 'abborre'. *Luäkkta~luäkkta* betyder 'vik'.

Áhkájávvrre (Áhkájávvrre): en sjö som tillsammans med Luoppal, *Luoppal* utgör den västliga innersta viken av den stora sjön *Lábbás* norr om det intilliggande renstängslet som skiljer Luokta-Mavas från Semisjaur-Njargs betesland. Áhkájávvrre, *Áhkájávvrre* har inlopp västerifrån från *Vuolep Hárrok*. Namnet är upptecknat i ortnamnsregistret av Wikman 1942. Förleden *Áhká'* gudinnans' är genitiv singularis av *áhkká'* gudinna' och *jávvrre* betyder 'sjö'. Förleden indikerar att detta var en helig plats för samerna.

Áhkájávvrre: en på kartan namnlös sjö som utgör en gren av Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* söder om fjällslutningen med berget *Áhkávárátj*. Namnet är upptecknat 1942 av Wickman och fanns med på tidigare kartupplagor. *Áhka* står för 'gudinnans' och indikerar en helig plats. Det är inte klarlagt om berget gett upphov till namnet på sjön eller om sjön gett namn åt berget. *Jávvrre* betyder 'sjö'.

Áhkáalis (~Áhkáalisbuavvda): ett lågfjäll med kal topp 784 m.ö.h. på landtungan mellan Hornavan/*Tjárvek* och Ajsjávvrre, *Assjjávvrre*. Direkt söder om fjället ligger sjöarna

Áhkálisjávrrre, *Áhkálisjávvrre* och Varrajávrrre, *Varrajávvrre*. Fjället har ett strategiskt läge och vidunderlig utsikt i alla riktningar. *Áhkalis~Áhkalisbuavvda* är upptecknat av Wallström 1939, Grundström 1935 och Pellieff 1958 som "Akkelis", "Akkalis", "Akkalis-pouta" och "Akkelisbuoda". *Áhkalis~Áhkalisbuavvda* är en avledning av *áhka:áhka* 'gudinna:gudinnans' som genom tillägg av ändelsen *-lis* får en något annan betydelse, dock ej känt vilken i detta fall. I den samiska tron fanns flera gudinnor såsom *Saráhkká*, *Juksáhkká*, *Uksáhkká* och *Maddaráhkká*. Min tolkning är att namnet *Áhkalis~Áhkalisbuavvda* indikerar att det är ett heligt fjäll tillägnat någon av gudinnorna. Efterleden (saL) *buovdda*, (saP) *buavvda* 'berg som är kalt på toppen' har fallit bort i dagligt tal. *Buavvda* har dock funktionen att beskriva fjällets karaktär som liggande i skogslandet men med en kal topp.

Áhkálisjávrrre (Áhkálisjávvrre): en sjö som ligger strax söder om fjället *Áhkalis~Áhkalisbuavvda* på landtungan mellan Hornavan, *Tjárvek* och Ajsjávrrre, *Assjávvrre*. Gällande etymologin för förleden, se *Áhkális~Áhkalisbuavvda*. *Jávvrre* betyder 'sjö'.

Áhkálistjavelk: en utlöpare i väster av fjället *Áhkális* efter södra stranden av Hornavan/*Tjárvek*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Gällande etymologin för *Áhkális*, se *Áhkális*. *Tjavelk* står för 'rygg, landrygg, fjällrygg' och är terrängbeskrivande.

Áhkánjárrga: informant Martin Sjaggo uppger detta namn på udden i västra änden av *Áhkájávvrre* efter Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* där släkten Skaile byggde hus ca 1910. Den sista som var fastboende där, Mattias Skaile (död 2001), benämnde även platsen för Udden. På kartan är namnet Udden felplacerat till en udde på norra stranden av *Áhkájávvrre* där familjen Sjaggo tidigare hade sin kåtaplats. Platsen är omnämnd av Grundström 1935 som fjällägenhet under namnet "Gamla Akka". *Áhkánjárrga* är namngiven efter sitt läge vid *Áhkájávvrre* där *áhka* återgår på 'samisk gudinna' här i singularis genitivform. *Njárrga* betyder 'udde, näs'.

Áhkávuolladak: informant Martin Sjaggo uppger att *Áhkávuolladak* avser det flacka landet mellan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* och sjöarna *Alekjávvrre*, *Alekjávvrre* och Ö. Limsjaure, *Lulep Limsajávvrre* nedanför sluttningen *Áhkábuallda*. Gällande *áhka*,

se *Áhkábuollda*. Termen *vuolladak* står för 'lågland, låglänt område' vilket motsvarar hur terrängen ter sig här. Enligt uppgift från traditionsbärare Erik Sjaggo så har det gått ett stängsel mellan småsjöarna i syfte att avgränsa ett betesland.

Áhkávárátj: ett mindre berg norr om sjön *Áhkájávvre* på sydsluttningen av massivet *Siejdvárre* på norra sidan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. *Áhká* är genitiv singularis av *áhká* 'gudinna' och frågan är om sjön gett namnet till berget eller om berget gett namn åt sjön, se *Áhkájávvre*. Namnet indikerar att en helig plats finns här där man vördat någon av gudinnorna i den tidigare samiska tron. *Várátj* är diminutivform av *várre* (*várre:váre>várátj*) med betydelsen 'litet berg'.

Ájabuollda (Ájabuollda): en lång, svårforcerad, jämnbrant sluttning med tallskog, granskog och björkskog i skogslandet nordväst om Vuolvonájvve, *Vuolvonájvve*, öster om *Árvesjáhká*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Förleden *ája* betyder 'kalkälla', vilket det finns gott om i denna sluttning. *Buollda~buollda* betyder 'sluttning utan vattendrag'. Namnet är terrängbeskrivande.

Ájdmåhkvallda: en slätare yta på norra sidan av Ájkmåhkjáhká, *Ájdmåhkjáhká* nordost om fjället *Svierdek* och längst in i en dal som övergår i ett pass mellan Svadonájvve, *Svadonájvve* och Sarvvatj, *Sárrvatj*. Här har man tidigare samlat renarna och haft skiljning, dock utan att behöva anlägga en renhage eftersom renarna var så tama. Informant Martin Sjaggo har uppfattningen att detta var ett gränsland där flera lappskatteländ möttes sannolikt Sjaggos, Kaddiks, Laskos och Skailles. Dalen och bäcken är upptecknade av Wickman 1942 i formen "Aitmáske-". Det finns flera förklaringsmodeller för förleden. Ett alternativ är en förkortad form av *ájido:ájido* 'renflyttningsväg, upp trampad väg i snön' och ett annat är att namnet återgår på termen "ái:te:áite" som kan betyda 'stängsel, gärdesgård, viste' men också 'pass, näs' (Collinder 1964:47). Mellanledet är en förkortning av *måhkke:måhke* 'innersta delen av en vik, dal', vilket även den upptecknade formen *måsske* 'sluten dal, inre del av en dal omgiven av fjällsidor, inbuktning i fjällbrant' uttrycker. I detta fall är min tolkning att *Ájdmåhk* syftar till att beskriva att dalen övergår i ett fjällpass. *Vallda* är benämning på en 'slätt, torr gräsbevuxen och trädlös slätt i fjällen'.

Ájjetluäkkta: enligt traditionsbärare Tage Rankvist är detta namnet på en nordlig vik av Áhkájávrrre, *Áhkájávvrre* söder om klippan Áhkábáktte, *Áhkábákkte*. *Ájjet* avser 'förrådsbod' och *luäkkta~luakkta:luokta* betyder 'vik'. Namnet indikerar att det stått en boda i denna vik, vilket är rimligt eftersom det är den vik som är närmast bostället Áhkábákte.

Ájkmåhkjáhkå (Ájdmåhkjáhkå): en bäck som rinner i dalgången *Ájdmåhkvallda* ner till, den på kartan icke namngivna *Slubbojáhkå* och avvattnar fjällområdet *Nuortap Siepmer*. *Ájkmåhkjáhkå*, *Ájdmåhkjáhkå* har varit en central plats eftersom det är en skärningspunkt där flera lappskatteländ möttes och där man haft skiljning i äldre tid. Namnet är felstavat på kartan. Dess rätta namn är enligt informant Martin Sjaggo *Ájdmåhkjáhkå*. Gällande etymologin för för- och mellanled, se *Ájdmåhkvallda*. Efterleden *jáhkå* betyder 'bäck'.

Ájlisjávrrre (Ájlesjávvrre): en sjö som ligger strax söder om berget Ájlisvárre, *Ájlesvárre* i närheten av Hällnäs vid Lill-Mattaure, *Máttávrrre*, *Máddávvrre*. Belägg från 1814 uppger att ett renstängsel funnits mellan Ájlisjávrrre, *Ájlesjávvrre* och de öster och söder om liggande småsjöarna *Jårbåsjávrrre*, *Jårbåsjávvrre* och *Darvasjávrrre*, *Darvasjávvrre* (Norstedt 2017:84). Stängslet har antagligen varit västligt gränsstängsel för lappskatteländet *Bårkåvare*, se avsnittet *Lappskatteländ, skolbord och prästbord* i *Arjeplog*. Namnet, som är upptecknat av Wallström 1941, återgår på *ájles* 'helig' och *jávvrre* 'sjö'. Berget har varit namngivande för sjön i detta fall.

Ájlisvárre (Ájlesvárre): ett berg 720 m.ö.h. med kal topp väster om *Máddávvrre*-sjöarna och norr om Ájlisjávrrre, *Ájlesjávvrre*. Höjden utgör en avgränsad halvö med vatten i öster, söder och norr. På berget finns en känd offerplats. En gård med samma namn ligger under bergets västra ände vid stranden av *Suobdekjávrrre*, *Suäbbdekjávvrre*. Berget och gården är upptecknade av Wallström (1941) respektive Grundström (1935). Bosättningen är anlagd efter 1867 (Bylund 1956:428). Gällande etymologin, se *Ájlisjávrrre*, *Ájlesjávvrre*. *Várre* betyder 'berg, lägre fjäll'. Namnet indikerar att detta berg betraktats som heligt och att det funnits en offerplats på berget.

Ájmoluokta (Ájmoluakkta): en sydlig, markerad vik av Ajsjávrre, *Ássjávvrre* mot landtungan där byn Båtsjaur är belägen. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att förleden har med dåligt väder att göra. *Ájmo* är en term dels för 'storm, dåligt väder' och dels för 'ha i förvar, luft'. *Luakkta* betyder 'vik'. Eftersom detta är en vik av stora sjön Ajsjávrre, *Ássjávvrre* kan man tänka sig att viken utgjort ett skydd när det stormat på sjön.

Ajsjávrre (Ássjávvrre): en stor sjö väster om Arjeplog/Árjepluovve vars inlopp är Májvvá, *Májjvá* och vars utlopp är sundet *Dájnak* mot sjön *Fluvkát* och vidare till Uddjaur/*Ujják~Ujjávvrre*. Sjön utgör i dag språkgräns mellan pitesamiska i norr och umesamiska i söder. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 som "Aisjaur" alternativt "Aisjargn" med uppgift om att "jargn" syftar på 'stor vid sjöyta, fjärd' medan "Ais" är okänt. Väster om sjön är viken Ássjátjuokta (stavning på lantmateriet.se) upptecknad av samme man samt berget som upptecknats i formerna "Aistjakk" och "Assjatj". En vik av sjön är upptecknad som "Asjas" av Pellijeff 1958. Berget benämns av dagens orsbor för "Aschassberget" (Lestander 1996:3). Informant Lars Lundkvist benämner sjön Ajsjan. Dessa namnformer hör ihop och de kan ge ledtrådar till hur namnen skall tolkas. Berget *Ássjátj* (digitala kartan lantmateriet.se) 590 m.ö.h. utgör en bergås, en vattendelare mellan Laisdalen och Ajsjávrre, *Ássjávvrre*. "Asje" betyder ås på sydsamiska (Collinder 1964:52), vilket på dagens pite- och lulesamiska benämns *ásse* 'ås'. Formerna Ajs- och *Ássjátj*- skall härledas ur denna sydsamiska term, att namnen på sjön, berget och viken hör ihop och att bergåsen fått ge namn åt sjön och viken. Åsen är central då den utgör vattendelare mellan Laisälven, Lájsso (saU) och Skellefteälven, *Seldutiedno*. Termen *ássj-* är då ett ord som funnits i områdets samiska varietet men försvunnit och *ássjátj* är en diminutivform med betydelsen 'liten ås'. Förleden har över tid kastats om från *ássj-* till "ajs-" (ett fenomen som av lingvister benämns metates) men har på dagens digitala karta återfått sina äldre former gällande åsen och viken. Tolkningen att namnet ska härledas till 'ås' förstärks av att höjdryggen mellan älvarna, enligt upptecknaren Grundström, bär namnet *Tjålmaktjavelk* 'bergryggen' (Tjålmåkliden och Tjålmåknösen på digital karta, lantmateriet.se) ett annat sätt att uttrycka att det är frågan om en ås samt av lokala informanter som bekräftar att man

har dragit båtar från Laisälven, Lájsso (saU) över åsen till sjön. Ájsjávrre, Ássjávvre kan mycket väl ha haft den av Grundström nämnda efterleden *jarŋŋa* 'mittpartiet eller den vidaste delen av en sjö' fast den nu fallit bort. Sjön har sammanfattningsvis fått sitt namn av sin närhet till den betydelsefulla åsen mellan Laisdalen och Skellefte-älvdal och är sammansatt av *Ássj(e)* 'ås' och *jávvre* 'sjö'.

Ájtátjbuollda (Ájtátjbuallda): en barrskogsbeklädd fjällsluttning på norra sidan av Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* norr om *Skuhppe*. I denna sluttning hade släkten Kaddik tidigare sitt höst- och vårviste med kåtor och bodar och rester efter detta är synligt i naturen. Vistet övergavs och familjerna flyttade till *Skuhppe* respektive *Allek* efter älvstranden. Namnet som inte är upptecknat i ortnamnsregistret är sammansatt av *ájtátj* 'liten boda' och *buallda* 'sluttning' så namnet bekräftar historien om ett viste i denna sluttning.

Ájttevárátj (Ájjevárátj): en mindre markerad topp 820 m.ö.h. på fjällmassivet *Siejd-várre* norr om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Namnet är upptecknat av Wikman 1943 som "Aidevaratj". Förleden ska antagligen härledas ur den numera mindre frekventa termen "ái'te" 'stängsel, gärdesgård' (Collinder 1964:47) och efterleden *várátj* en diminutivform av *várre* (*várre:våre>várátj*) 'litet berg'. Enligt informant Martin Sjaggo har man haft en mjölkningshage på toppen av fjället men utan något tydligt stängsel. Däremot på norrsidan av fjället finns rester efter en stenhagesanläggning. Möjligen har denna konstruktion gett upphov till namnet på fjället.

Akkatjärn (Áhkkájávrátj): en liten sjö med utlopp i Gittunjávrre, *Guddunjávvre* och inlopp i form av ett par kallkällor samt en mindre bäck. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Sjön har i dag en samisk förled och en svensk efterled. Akka motsvaras av *áhkká* med dagens ortografi och betyder 'gudinna', vilket det fanns flera i samisk förkristen religion. Det kan även betyda 'farmor/mormor' samt 'äldre kvinnlig släkting'. Frågan är varför sjön fått detta namn. Platser som innehåller termen *áhkká* indikerar ofta en vördad, helig plats. Det finns flera registrerade fornlämningar runt sjön och det finns en framträdande klippa och en stenhäll där sjön smalnar av i sin

norra ände. Möjligen kan dessa spår sia om namnets betydelsebakgrund. *Jávrátj* är den samiska motsvarigheten för tjärn.

Áktasjávrrre (*Ájdásjjávrátj*): informant Martin Sjaggo uppger att *Ájdásjjávrátj* är det rätta namnet på den lilla sjön öster om Ájttevárátj, *Ájjdevárátj* på fjällområdet *Siejdvárre*, som på kartan troligtvis på grund av felstavning benämns Áktasjávrrre. Förleden förefaller vara en diminutivform (bildad på den lulesamiska och nordliga pitesamisk diminutiva avledningsändelsen -sj istället för -tj) av den numera mindre frekventa termen "ái'te" 'stängsel, gärdesgård' (Collinder 1964:47) (*ájjde:ájde>ájdásj*), se Ájttevárátj, *Ájjdevárátj*. *Jávrátj* är också en diminutivform som betyder 'liten sjö'.

Alek: en gård registrerad som fjällägenhet och upptecknad av Grundström 1935. Gården, som tillhör slakten Kaddik, är anlagd efter 1867 (Bylund 1956:428). Gården ligger på norra sidan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* vid sjön Alekjávrrre, *Alekjávrrre*. Gällande etymologin, se Alekjávrrre, *Alekjávrrre*.

Alekbuallda: informant Martin Sjaggo anger *Alekbuallda* som namn på sydsluttningen av fjällen Bassåjvve, *Bassåjvve* och *Nijbetjáhkka* norr om Alekjávrrre, *Alekjávrrre* på norra sidan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Sluttningen *buallda* är namngiven efter sitt läge i förhållande till sjön Alekjávrrre, *Alekjávrrre*. Gällande etymologin för *Alek-*, se Alekjávrrre, *Alekjávrrre*.

Alekjávrrre (*Alekjávrrre*): en sjö i låglandet söder om Bassåjvve, *Bassåjvve* och *Alekbuallda* på norra sidan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Slakten Kaddik uppförde i början av 1900-talet en gård vid Alekjávrrre, *Alekjávrrre* som de benämnde *Alek*. Traditionsbärare Erik Sjaggo uppger att det funnits ett stängsel mellan småsjöarna (från *Áhkájávrrre* över *Limsajávrrre* till *Alekjávrrre*) som nordlig gräns för ett betesområde, vars sydliga gräns utgjordes av älven. Grundström har upptecknat namnet "Alekjaure" 1935 och angett att det betyder 'västra sjön'. Termen *alle-* används i sammansättningar och betecknar något som ligger 'västerut'. Avledningen *Alek* betyder 'någon/

något (oftast ren) som trår västerut²¹. Efterleden betyder *jávvre* 'sjö'. Namnet vill, som upptecknaren uppger, beteckna en plats som ligger västerut. Alekjávrrre, *Alekjávvrre* ligger längst västerut i ett band av små sjöar, vilket kan vara orsak till namngivningen.

Aleldis/Örnvik: *Aleldis* är det samiska namnet på gårdsbebyggelsen Örnvik som ligger i norrslutningen på södra stranden av den stora sjön Tjeggelvas/*Tjeggelvas*. *Aleldis/Örnvik* anlades som gårdsbebyggelse ca 1920 av familjen Lasko²². De hade tidigare ett hus vid Munjakávrrre, *Munjakávvrre~Vuänntjajávvrre* på norra sidan Tjeggelvas/*Tjeggelvas* och det äldsta huset i *Aleldis/Örnvik* är flyttat dit från Munjakávrrre *Munjakávvrre~Vuänntjajávvrre*. Varken *Aleldis* eller Örnvik är upptecknat i ortnamnsregistret. *Aleldis/Örnvik* ligger väster om granngården *Árdnas* och bakgrunden till namnet är sannolikt att beskriva dess läge väster om gården *Árdnas* och klippan *Árdnastjáhkka*, emedan ("aleltus") *aleldis* (saP), *aleldus* (saL) betyder 'västra sidan (av ett berg)' (Grundström 1951:16).

Alep Bárdanájvve (Alep Bárdanájve): ett berg 540 m.ö.h. i barrskogsterräng nordväst om Lulep Bárdanájvve, *Lulep Bárdanájve*, och norr om Udtjabäcken/Uttjajåhkå, *Uhtjajåhkå* på norra sidan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Namnet är upptecknat som "Partanáive" av Grundström och Wickman utan uppgift om betydelse. *Alep* betyder 'västra, den västligare' här i förhållande till *lulep* 'den östligare'. Betydelsen av *bárdan* är oklar. Collinder anger att "par'hta" betyder 'stuga, bastu' och att "par'hte" betyder 'knipa, skada' (Collinder 1964:151). Ingen av dessa begrepp förefaller dock passa in här. Namnet är otillfredställande tolkat.

Alep Ibmádisjávrrátj: en mindre sjö väster om *Lulep Ibmádisjávrrátj* i dalstråket mot Alep Ribrávrrre, *Alep Ribrávvrre*. Sjöns namn är inte upptecknat i ortnamnsregistret, dock den östligare *Lulep Ibmádisjávrrátj*. *Alep* betyder 'den västra, västligare'. Ändelsen *-dis* i *Ibmádis* tyder på att ordet är avlett från något, frågan är från vad. En möjlighet är att förleden återgår på adjektivet *imáj:ibmaha* (saL) 'underlig, besynnerlig' och vill

²¹ Harald Grundström, Lulelapsk ordbok - på grundval av K.B. Wiklunds, Björn Collinders och egna uppteckningar, Lund 1951:16.

²² enligt uppgift från Henning Rankvist.

berätta att det här har hänt något besynnerligt. *Jávrátj* betyder 'liten sjö'. Ortnamnet är otillfredsställande tolkat.

Alep Iksjåk: ett fjäll 789 m.ö.h. väster om *Lulep Iksjåk*, efter norra stranden av Hornavan/*Tjárvek*. Fjället har branta sidor och speciellt är det brant mot *Iksjákråhtje*, den norra sidan. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 som "Istjakk" och "All. Istjakk". På Generalstabskartan från 1892 benämns detta fjäll "Istjakk". I Arjeplogs tingslags häradsrätts dombok från 1821 benämns fjället "Istjakk" samt "Essjak". Petrus Læstadius benämner i sina Journaler berget i formen "Issjak". Informant Lars Lundkvist uppger att han och många andra arjeplogare benämner fjället "Issjak". Enligt ordbok så betyder den närliggande termen issjåk (saL) 'vid gott hull, en fet ren'. *Iksjåk* kan vara en -k avledning utifrån *iksjá, en term med obekant betydelse. Ett tidigare -*tjakk*, en kortform av *tjáhkká* 'fjäll' har i bägge fallen då ersatts av -k. Flera källor som menar att fjället benämns "Istjakk" respektive "Issjak" talar för att det här kan ha skett en omkastning av konsonanterna så att -k bytt plats med ett genuinare -sj, en företeelse som inte är så ovanlig och som benämns metates. En möjlig bakgrund till namnet är då den i ordbok uppgivna betydelsen 'vid gott hull, en fet ren' och namnet vill då beskriva området som renbetesland. Mer långsökta ledtrådar till namnets bakgrund kan finnas i den lokalt använda termen *issjakam* för 'en plats där isen svallat' med en lulesamisk motsvarighet i formen *asjkas:assjkas-* (saL) 'svallis'. Termer som då kan vilja beskriva att svallis bildas antingen efter bergssidan eller vid bergets fot mot stranden av Hornavan/*Tjárvek*. Namnet är svårtolkat. *Alep* betyder 'den västra, den västligare'.

Alep Lábtjtjo (Árjep Lábbtjtjo): en topp 905 m.ö.h. mitt på det vidsträckta fjällområdet *Árvesduottar, Árvasduoddar* söder om *Árvesjávrre, Árvasjávvre*. Fjället är upptecknat som "Labtjo" av Grundström 1934. På kartan står det Alep Lábtjtjo men enligt informant Martin Sjaggo så benämner man detta fjäll för *Árjep Lábbtjtjo* eftersom det ligger söder om det nordligare *Nuortap Lábbtjtjo*, som på kartan har namnet Lulep Lábtjtjo. *Alep* betyder 'väster, det västligare', *árjep* betyder södra, det sydligare'. Efterleden härleds till den närliggande termen *lábbtje* 'lädertåg, töm'. *Lábbtje* är lädertömmar som används för att hålla samman renarna i renraiden. Termen indikerar renskötsel.

Alep Suovas: ett berg i lavrik barrskogsterräng 490 m.ö.h. på norra sidan Piteälven/ Bihtámädno, *Bidumiedno* nordväst om *Lulep Suovas*. Området är ett viktigt betesområde för Luokta-Mavas sameby. *Alep* och *Lulep Suovas* är upptecknade av Grundström 1935. *Alep* betyder 'västra, den västligare'. Det är oklart varför bergen fått detta namn men *suovas* avser 'rökeld, rök-, rökt-'. En möjlighet är att namnet indikerar bosättning.

Alep Rámanj (Alep Ráman): namnet avser den västra delen av den majestätiska klippan *Rámanbákkte*, väster om den östra *Lulep Rámanj*, *Lulep Ráman* på norra stranden av sjön *Tjeggelvas/ Tjeggelvas*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 samt av Wickman 1942 även som "Ramanpakte" och "Bieltje". *Alep* betyder 'västra, den västligare' och *Ráman* återgår på *rábma:ráma* med flera olika betydelser 'kant, stup, tvär avsats i sluttning, tvärbrant klippa, brant sluttning, grässlänt'. Namnet är med andra ord terrängbeskrivande. Lokalt använder man formen *Ráman* och formen *Rámanj* är okänd.

Alep Ribrávrre (Alep Ribrávvre): en sjö under sluttningen *Ribrávrbuollda*, *Ribrávrbuollda* söder om *Stáhkjetjavelk* och väster om Östra Rebraur, *Lulep Ribrávvre*, som avvattnas av Rebraureströmmen, *Ribrávrjáhká*. På bägge sidor om sjön finns bebyggelse idag utan åretruntboende. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med anteckningen att "ribr" ska härledas till 'lever'. *Alep* avser 'den västra, den västligare'. *Ribr-* är en förkortning av *ribbre* 'lever' och *ávvre* är en förkortad form av *jávvre* 'sjö'. Namnet kan komma av att både *Alep* och *Lulep Ribrávvre* har formen av en lever. Sjöarna *Alep Ribrávrre*, *Alep Ribrávvre* och Östra Rebraur, *Lulep Ribrávvre* är sannolikt namngivande till övriga namn på *Ribrávr-* i området.

Alep Stárrá: en flack men hög topp 841 m.ö.h. väster om den östra toppen *Lulep Stárrá* på höjdryggen *Barturte* söder om *Tjeggelvas/ Tjeggelvas*. Namnet är upptecknat i ortnamnsregistret. *Alep* betyder 'västra, den västligare'. Namnelementet *Stárrá* är inte tolkat. Möjligt är att namnet skall härledas ur adverbet *stuárrát* 'stort, skrytsamt'. En term som i sin tur kommer ur *stuorra* 'stor'. Namnet kan syfta på att utlöparen av *Barturte* är stor och framträdande i terrängen.

Alep Tjievttjenåjvve (Alep Tjievttjenåjvve): ett berg i barrskogsland med kal topp 689 m.ö.h. väster om Lulep Tjievttjenåjvve, *Lulep Tjievttjenåjvve* på höglandet norr om Gubblehávrre, *Gubblehávrre*. *Alep* betyder 'västligare' och markerar att denna topp ligger väster om Lulep Tjievttjenåjvve, *Lulep Tjievttjenåjvve*. Gällande betydelsebakgrund i övrigt, se Lulep Tjievttjenåjvve, *Lulep Tjievttjenåjvve*.

Alep Tjuojvvá (Alep Tjuajjvá): en flikig, mindre sjö i skogslandet norr om Tjeggelvas/*Tjeggelvas* söder om Áhkábákte, *Áhkábákte* som är förbunden med den öster om liggande Lulep Tjuojvvá, *Lulep Tjuajjvá*. Namnet är upptecknat i ortnamnsregistret som "Alep Tjuöivva" av Grundström. *Alep* betyder 'den västra, den västligare'. Collinder uppger att "tjuoi'va" är benämning på 'något som är gulgrått eller brungrått alternativt en ljusbrun ren' (Collinder 1964:228). Avseende denna sjö menar han att den har fått sitt namn av att den har ljus botten. Termen finns i lulesamisk ordbok som adjektiv i formen tjuojvvat 'gulgrå, brungrå, vitgrå (om renens päls)'. På pitesamiska benämns sjön av vissa talare för *Tjuajjvá* och av andra för *Tjuäjjvá*.

Alep Tjåhkålis: ett markerat lågfjäll 782 m.ö.h. väster om *Lulep Tjåhkålis* på Ståkkehögland. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 även i formen "Jiellep Tjåhkålis". *Alep* (och Jiellep (saU)) betyder 'den västra, den västligare' här i förhållande till *Lulep Tjåhkålis*. *Tjåhkålis* är besläktat med termerna "tjuhkele" och "tjohkal" som avser något som är 'spetsigt' och troligen avlett av *tjåhkåt* 'spetsa till, göra en spets eller en topp på något' (Collinder 1964:228). Namnet saknar efterled. Namnen på topparna beskriver deras läge i förhållande till varandra samt att det här är frågan om kalfjäll.

Alep Vátjamjávrre (Alep Váhtjamjávrre): en sjö väster om Lulep Vátjamjávrre, *Lulep Váhtjamjávrre* söder om sjön *leggelatj*. Upptecknad av Grundström 1935 som "Jiellep Vátjamjaure" med uppgift om att "det betyder 'vajsjön' och att skogslapparna säger "jiellep" som alternativ till *alep*". Vid sjön ligger ett hus. Namnet är sammansatt av *alep* 'den västra, den västligare', *vátjav:váhtjam-* 'vaja' här i genitivform 'vajans' och *jávrre* 'sjö'. Namnet indikerar renskötsel.

Alepsuolo/Västerholmen: en av holmarna i bandet av holmar väster om Gasskasuolo/Mittiholmen i Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* som skiljer huvudfåran från den norra grenen genom Vuossajávrrre, *Vuossajávvrre*. *Alepsuolo* är inte antecknad i ortnamnsregistret men det svenska namnet är upptecknat av Wallström 1941. Det samiska namnet är sammansatt av *alep* 'den västra' och *suolo* 'holme'. Västerholmen är med andra ord en översättning av *Alepsuolo* och anger holmens belägenhet som längst västerut i bandet av holmar.

Allá: ett övergivet sameviste vid trädgränsen 700 m.ö.h. som familjen Blind och familjen Kuhmunen byggde upp på 1930-talet, från att under några år bott i Mavas och dessförinnan kommit flyttande från Karesuando till Luokta-Mavas på 1920-talet²³. Vistet ligger nordväst om de många småsjöarna i *Tjátsevagge*, på höjderna söder om Tjeggelvas/*Tjeggelvas*. Namnet som är upptecknat i ortnamnsregistret av Wickman 1942 härleds till adjektivet *alla* 'hög' och antas vilja beskriva att det är högt eller västligt beläget eventuellt i förhållande till andra visten t.ex. de i skogslandet.

Allajåhkå: en bäck som avvattnar en myr på södra kanten av utlöparen av lågfjället *Bálgesnjuonne* och rinner ut i Plähkkajávrrre, *Blähkkajávvrre* en sjö i det otillgängliga skogslandet *Vattme~Mattme*. Namnet är inte registrerat i ortnamnsregistret. *Alla* betyder 'hög' och *jåhkå* 'bäck'. Namnet vill sannolikt beskriva att bäcken kommer från höjderna/lågfjällen.

Álldosuolo: en holme i östra änden av Sáddajávrrre, *Sáddajávvrre* efter Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Holmen ligger strax väster om *Vuojatsavvon*, där man på försommaren, brukade ha renarna att simma över från södra sidan älven till norra. Vid dessa tillfällen är det sannolikt att man ibland hade renarna att gå iland på holmen som bär namnet *álldo* 'renvaja' och *suolo* 'holme, ö' efter dessa tillfällen.

Allebuovdda (Allebuavvda): den högsta höjden, ett kalfjäll 827 m.ö.h. med skog runt om på höjdryggen *Lágastjavelk* norr om Hornavan/*Tjårvek*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att fjället även benämns "Alep Ardnapouda". Öster

²³ uppgift från Martin Sjaggo.

om fjället ligger höjderna *Árjjeľbuovdda*, *Árjjeľbuavvda* och *Nuorttabuovdda*, *Nuarrtabuavvda*. Læstadius beskriver att Tjidjak-lapparnas allmänna flyttningssväg gick över västra änden av "Arndabout" (Læstadius 1833/1977:13). Namnet är lägesbeskrivande med *alle* 'väster (används i sammansättningar)' och *buavvda* 'höjd som är kal på toppen'. "Ardna" återgår på *árdnas* 'örn'.

Allovárátj: ett berg 534 m.ö.h. i skogslandet norr om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* mitt emot Forsnäs. Under berget vid älvstranden ligger bosättningen Allovare. Namnet är upptecknat som "Allavare" av Wallström 1942 vilket är en sammansättning av *alla* 'hög', nu förvanskat till allo och *várre* 'berg' i diminutivform *várátj* 'litet berg'. Berget är omgivet av lågland och myrar så relativt sin omgivning framträder berget som högt, vilket kan vara bakgrunden till namnet.

Allovare: en gård anlagd efter 1867 (Bylund 1956:428) belägen under berget *Allovárátj* på norra stranden av Pite älv/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Gällande etymologin se *Allovárátj*.

Ándájávrrre (Ándájávvre): en sjö i ett område sönderskuret av småsjöar på norra sidan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* öster om gården Labtjok. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Sannolikt återgår förleden på mansnamnet *Ándá~Ándáris* Anders. Sjön kan vara namngiven av att något särskilt hänt någon med namnet *Ándá* här eller att någon med detta namn brukade sjön som sin fiskesjö. *Jávvre* betyder 'sjö'.

Ándájávrrre (Ándájávvre): en smal, avlång, mindre sjö väster om Abaur, *Ábrávvre* på kommungränsen mellan Arjeplog och Arvidsjaur. Namnet som är sammansatt av mansnamnet *Ándá* och efterleden *jávvre* 'sjö' är inte upptecknat. Sannolikt har någon vid namn *Ándá* vistats vid denna sjö.

Áññkarluakkta: en vik efter Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* strax väster om bosättningen Häjkka. Arjeplogs dombok från 1819 benämner viken "Ankarlokt" (utdrag ur Arjeplogs tingslags häradsrätts dombok 1819, Ala 08). Namnet som inte är upptecknat i ortnamnsregistret bekräftas av informant Lars Nila Sjaggo. Man kan förledas

att tro att förleden återgår på *ánker:áñkára* 'ankare' vilket dock är mindre troligt eftersom namnet sannolikt är äldre än företeelsen att här använda ankare som är känd först från flottningsepoken på 1900-talet. Namnet kan möjligtvis härledas ur "ónk'á" 'djupt hål i myrar, varifrån småbäckar rinna' (Collinder 1964:147), en term som förekommer i ortnamn på sydsamiskt område. Namnet kan då vilja beskriva terrängen vid stranden. Andra närliggande termer som kan ha med namnet att göra är möjligen "(h)an̄ko" 'sten som begagnas som båtankare vid notdragning' och "han̄kat" 'stöta (emot)' (Grundström 1951:29). Efterleden *luakta* betyder 'vik'. Från viken till Bällajávrr, *Bällajávrr* har ett renstängsel löpt. Stängslet utgjorde gräns för de två lapps katteländerna Siebmer och Sejdevare och nämns i källorna 1841 och 1842 (Norstedt 2017:85). Namnet är otillfredställande tolkat.

Antekjåhkå: enligt flera informanter är detta namnet på en bäck som avvattnar fjällområdet Gárddevárre, *Gárrdevárre* på södra sidan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* och rinner till Várrasluokta, *Várrasluakta*. Bäckens är uppkallad efter renskötaren "Antikken" Anders Andersson Skaile, pappa till Lilla Lasse Skaile. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Förleden består av personnamnet och efterleden anger att det är en 'bäck'.

Ánutnjuonne (Ánutnjunnje~Ánutnjuonne): en slät, björkskogsbeklädd nordsluttning på södra sidan Árvesjåhkå, *Árvasjåhkå* öster om Árvesjávrr, *Árvasjávrr*. Området är centralt och attraktivt som renbete historiskt och i nutid för Arvas-samerna. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret men längre västerut återfinns uppteckning av samma förled uttalad "Änut" och "Änot" med uppgift om att det är benämning på 'land dit renen dras'. Betydelsen av namnet bekräftas av Collinder som skriver att *ánut* är benämningen för 'den lättaste leden att gå upp på ett fjäll, dit går dragningen, renen dras dit' (Collinder 1964:50). Pitesamiskt omljud gör att *Ánut* torde vara en vanligare uttalsform. Efterleden *njuonne*, lokalt *njunnje* betyder 'näsa, utlöpare'. Namnet berättar med andra ord att detta är ett attraktivt renbetesland.

Ánutskájdde (Ánutskájjde~Ánutskájjde): namnet avser punkten där Árvesjåhkå, *Árvasjåhkå* rinner samman med bäcken från Buojddavahta, *Buajddavahta* i björkskogslandet öster om sjön Árvesjávrrre, *Árvasjávvrre*. Beträffande förleden, se Ánutnjuonne, *Ánutnjunnje~Ánutnjuonne*. Skájdde, *skájjde* är den samiska benämningen på ´älvnäs, där två bäckar rinner samman´, vilket sker här.

Árdnas: en gård sydöst om klippan *Árdnastjåhkkå*, på södra stranden av Tjeggelvas/*Tjeggelvas*. Gården, som enligt informant Martin Sjaggo, anlades i början av 1900-talet har bebotts av familjen Snunk, som sen överlät stället till familjen Ruong. *Árdnas* härleds ur *árdnas:árdnas-* (saP), *árnas:árnnas-* (saL) ´örn, rovfågel´. Termen är inlånad från det fornnordiska ordet *arnaz* ´örn´. Gården har namngivits efter sitt läge under *Árdnastjåhkkå* ´örn-klippan/-fjället´.

Árdnasjávrrre (Árdnasjávvrre): en sjö i låglandet söder om *Árdnasvárre* vid sjön Suolójávrrre, *Suolójávvrre* och sjön Guolldodis, *Guolldodis* i norra kanten av "Hornavan-Sädvajaures fjällurskogs naturreservat". Sjön har fått namn efter närheten till fjället *Árdnasvárre*. Gällande etymologin för *Árdnas*, se *Árdnas*. *Jávvrre* betyder ´sjö´.

Árdnasjåhkå: en bäck på södra sidan Tjeggelva/*Tjeggelvas* som avvattnar Ballekjávrrre, *Ballekjávvrre* och rinner ut i Árdnasluokta, *Árdnasluakkta*, en vik söder om *Árdnastjåhkkå*. Namnet är upptecknat i ortnamnsregistret. Efterleden *jåhkå* betyder ´bäck´ och förleden betyder ´örn, rovfågel´, se under *Árdnas*. *Árdnastjåhkkå* är det primära namnet som sen gett upphov till bl.a. *Árdnasjåhkå*, se *Árdnastjåhkkå*.

Árdnasluokta (Árdnasluakkta): en vik söder om *Árdnastjåhkå* på södra stranden av Tjeggelvas/*Tjeggelvas*. Namnet är upptecknat i ortnamnsregistret. Traditionsbärare i området uttalar namnet *Árdnasluakkta*. Angående betydelsen av förleden se under *Árdnas*. Efterleden *luakkta* (saP), *luokta* (saL) betyder ´vik´. Viken har fått sitt namn från den primära namnlokalen *Árdnastjåhkkå*.

Árdnastjåhkkå: en klippa/höjd med brant sydsida på södra sidan Tjeggelvas/*Tjeggelvas* mellan gårdarna *Aleldis*/Örnavik och *Árdnas*. Namnet är upptecknat i ortnamnsregistret även som "Arnavarre" av Wickman 1942. I branten trivs örnen enligt lokala

informanter. *Árdnas* betyder 'örn, rovfågel' och *tjáhkká* betyder 'fjäll'. Namnet vill beskriva denna klippa som en plats där det finns örn. *Árdnas*, *Árdnasjáhkká* och *Árdnasluakkta* har sen fått namn efter sin närhet till *Árdnastjáhkká*. Se vidare *Árdnas*.

Árdnasvárre: ett kuperat lågfjäll 723 m.ö.h. med kant mot söder, norr om *Árdnasjávrrre*, *Árdnasjávvrre* och söder om den stora sjön *Lábbás*. Namnet är upptecknat av Wickman 1942. Samebyn Semisjaur-Njarg har en renvaktarkoja under berget. *Árdnas* är ett fornordiskt låneord från *arnuz som betyder 'örn' och *várre* betyder 'berg, fjäll'. Namnet vill berätta att detta är ett fjäll där örnen trivs.

Arjeplog/Árjepluovve: centralorten i Arjeplogs kommun, ett samhälle som ligger där Skellefte älv, *Seldutiedno* faller ut från Hornavan/*Tjárvek* till Uddjaur/*Ujják~Ujjávvrre* i västra änden av en halvö som söderut begränsas av *Vavká~Vavkásavvun/Nábrávrrre*, *Navjávvrre* och väster- och norrut av Hornavan/*Tjárvek*. Bylund anför att; Det goda fisket måste i hög grad ha varit bestämmande vid tillkomsten av den första kyrkliga bebyggelsen vid strömmarna mellan de två stora sjöarna Hornavan och Uddjaur (Bylund 1956:279). Læstadius skriver att den förste som födde kor i Arjeplog var prästen och det var år 1640 (Læstadius/Nordberg 1833/1977:210). Namnet är upptecknat av Grundström 1935 men utan uppgift om namnets bakgrund. Namnet är upptecknat i omgångar och äldre benämningar är "Arjepluog". En vedertagen tolkning ger vid handen att förleden återgår på genitivform av *árrje* '(kort) ås', som i samiskan även förekommer i formen "hár'je" (Collinder 1964:59) och efterleden kommer av *pluovve* 'tjörn, kärr, sumpig myr'.

Bild 3: Arjeplogs kyrka, vars äldsta delar är från 1641. Foto: Ann-Charlotte Sjaggo.

Artjekholmen: en holme i Uddjaur/*Ujják~Ujjávvre* strax väster om Öberget, *Suolovárre*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Ön har en samisk förled och en svensk efterled. Betydelsen av förleden är oklar men en inte alltför långsökt tolkning är att förleden har med "ártehke/ár'htú" 'äldre benämning på handelsenheten tio ekorrskinn, en artog´ (Collinder 1964:51/52) att göra och då antyda att holmen haft en funktion i fråga om handel.

Átjekholmen: en holme öster om Öberget, *Suolovárre* i Uddjaur/*Ujják~Ujjávvre*. Holmen är inte registrerad i ortnamnsarkivet. *Átjek* betyder 'åska' så namnet vill troligen berätta att åskan härjat på holmen.

Árvastjåhkkå~Árvestjåhkkå: enligt informant Martin Sjaggo är dessa namn alternativ för högsta toppen av massivet *Árvesduottar*, *Árvasduoddar* 965 m.ö.h. på kartan felaktigt benämnd *Árvesbákte*, ett namn som avser själva klippbranten norr om och inte högsta toppen. Det finns ett antal namn i området med förleden *árves/árvas* och i ortnamnsregistret finns både formerna upptecknade. Lokalt benämner man omväxlande dessa platser för *árves* och *árvas*. *Árves/Árvas* utgår från *árvas:árrvasa* 'givmild, generös'. Det är inte klarlagt varför *árvas* förändrats till *árves* i vissa sammanhang och av vissa talare. En annan fråga är om sjön varit namngivande för klippan och fjällområdet där namnet velat berätta att sjön är fiskrik eller om namnet istället vill berätta att fjällområdet har ett gott renbete. Mest troligt har fjället som gott renbetesområde varit namngivande för övriga namn på *Árves~Árvas*. Stora renhjordar har nämligen betat här under lång tid. Området var enligt informant Martin Sjaggo tidigare släkten Sjaggos lappskatteländ. *Tjåhkkå* betyder 'fjälltopp'.

Árvasskájjde: enligt informant Nils-Henrik Teilus är detta namnet på yttersta delen av *Njunjás* ett näs mellan *Vuolvojaure/Vuolvojávvre*, *Vuolvojávvre* och utflödet av *Árvesjåhkå*, *Árvasjåhkå*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Ortnamnet beskriver platsen som en *skájjde* 'ett älvnä'. Förleden är densamma som i de uppströms liggande *Árves~Árvas*-namnen som alla går tillbaka på *árvas* 'givmild, rik (på fisk, bete etc.)'. Namnet talar om att detta är ett näs med koppling till *Árvesjåhkå*, *Árvasjåhkå*.

Árvesbákte (Árvasbákkte): namnet på den på kartan namnlösa klippbranten där massivet *Árvesduottar*, *Árvasduoddar* stupar ner i *Árvesjávvre*, *Árvasjávvre*. På kartan är klippans namn felaktigt placerat på högsta toppen av *Árvesduottar*, *Árvasduoddar*, en topp som enligt traditionsbärare benämns *Árvastjåhkkå*. Gällande betydelsen av förleden och primär namngivningslokal, se *Árvastjåhkkå~Árvestjåhkkå*. Efterleden *bákkte:bákte* (saP), *bákte:bávte* (saL) betyder 'klippa'.

Árvesduottar (Árvasduoddar): ett vidsträckt fjällområde mellan Árvesjávrrre, *Árvasjávvrre* i norr och *Vuovlakvágge* i söder. Området är kärnområde för renskötseln i Luokta-Mavas norra grupp "Árvasgruppen". Det har under lång tid varit ett viktigt renbetesområde och det har varit släkten Sjaggos lapps katteland fram till ca 1890. *Duoddar:duaddara* är beteckningen på 'fjäll, fjällområde, det kala lågfjället som sträcker sig ned mot skogslandet'. Gällande förleden se *Árvastjåhkkå~Árvestjåhkkå*.

Árvesjávrrre (Árvasjávvrre): en stor, avlång och djupt nerskuren sjö på gränsen mellan Arjeplogs och Jokkmokks kommun som nordlig gräns för fjällområdet Árvesduottar, *Árvasduoddar*. *Árvesjávrrre, Árvasjávvrre* har varit en viktig fiskeresurs för Árvas- samerna och för Nuortvalle- samerna i Tuorpons sameby. I sjön finns stor laxöring och sik. Gällande tolkning av förleden se *Árvastjåhkkå~Árvestjåhkkå*. *Jávvrre* betyder 'sjö'.

Árvesjåhkå (Árvasjåhkå): bäcken som avvattnar sjön Árvesjávrrre, *Árvasjávvrre* och rinner till Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Det finns många ortnamn med förleden *árves~árvas* i detta område, se vidare *Árvastjåhkkå~Árvestjåhkkå*. Betydelsen är sannolikt 'givmild, generös' och syftar antingen på gott fiske i sjön men troligare på gott renbete. Fjällmassivet Árvesduottar, *Árvasduoddar* är och har länge varit ett kärnområde för Luokta-Mavas samebys norra grupp. *Jåhkå* betyder 'bäck, älv'.

Arvliden: ett nybygge som anlades på spetsen av *Njunjás* näset mellan Vuolvojaur/Vuolvojávrrre, *Vuolvojávvrre* och utloppet av Árvesjåhkå, *Árvasjåhkå*. Nybygget anlades av Per Burman d.y. 1860 (Bylund 1956:tavla 3). På gården bodde senare inflyttade familjer från Älvsby-trakten, som arbetade åt skogsbolaget som tagit över ägandet av ett skogsparti samt gårdsstället. Gården var bebodd fram till 1930-tal. Namnet är upptecknat av Grundström 1935. Gården har sitt namn efter sitt läge vid utloppet av bäcken där förleden är en förkortad form av *arvas* 'givmild, rik (på fisk, renbete etc)' och efterleden 'lid' är en svensk naturbeskrivande form utan tydlig koppling till terrängen här.

Bádjejávrrátj: enligt traditionsbärare Tage Rankvist är detta namnet på en liten tjärn nordost om Mähtjávrrre, *Mähtjávvrre* med avrinning till Mähtjávrrre, *Mähtjávvrre*. Namnet

beskriver sjöns läge i förhållande till Mähtjávrrre, *Mähtjávvrre* där *bádje* betyder 'den övre' och *jávrrátj* är diminutivform av *jávvrre* med betydelsen 'liten sjö'.

Badje-Måsskejávrrre (*Badje-Måsskejávvrre*): ett sel efter Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* uppströms Vuolle-Måsskejávrrre, *Vuälle-Måsskejávvrre*. Från sjöns sydöstra hörn i riktning mot en namnlös sjö öster om Sjivnjanjávrrre, *Sjivnjanjávvrre* löper ett fångstgropsystem²⁴. Namnet är upptecknat i ortnamnsregistret av Wallström 1941 som "Paijemåsske". *Badje* betyder 'övre, över', *måsske* 'sluten dal, inre del av en dal omgiven av fjällsidor, inbuktning i fjällbrant' och *jávvrre* betyder 'sjö'. Tolkningen är att *måsske* här avser att beskriva vattenföringen från Badje-Måsskejávrrre, *Badje-Måsskejávvrre* som vänder tvärt från östlig till nordlig för att från Vuolle-Måsskejávrrre, *Vuälle-Måsskejávvrre*, som ligger inskuren mot fjällkanten, åter tvärvända i östlig riktning.

Bággejávrrátj (*Bággejávrrátja*): en liten sjö eller egentligen två intill varandra liggande småsjöar i en sänka med våtmark på slättlandet i västra delen av Árvesduottar, *Árvasduoddar* mellan höjderna *Duorbun* och *Sjuvá*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. *Bágge* betyder 'grimma' som man hade på renarna i renraiden. *Jávrrátj: jávrrátja* är diminutiv av *jávvrre* och betyder 'liten sjö, småsjöar'. Det är okänt varför sjöarna fått detta namn men namnet indikerar renskötsel.

Bahasjávrrre (*Bahasjávvrre*): en långsmal mindre sjö mellan Guddunjávrrre, *Guddunjávvrre* och Stor-Mattaure/Stuor Máttávrrre, *Stuor Máddávvrre*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Namnet är sammansatt av *bahas* 'ond, elak, besvärlig (även om terräng)' och *jávvrre* 'sjö'. Tydligt ligger denna sjö i dåligt land och bör undvikas om man vill ta sig fram lättvindigt.

Bajep Vuovlak: en på kartan namnlös sjö i *Vuovlakvágge* som ligger uppströms sjön Gåhtejávrrre, *Gåhtejávvrre*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret, dock den nedanför liggande sjön *Vuolep Vuovlak*. På kartbladet har *Vuolep Vuovlak* felaktigt fått

²⁴ <https://app.raa.se/open/fornsok/>

både namnet *Vuolep Vuovlak* och *Bajep Vuovlak*. En kilometer norr om sjön ligger släkten Sjaggos viste *Vuovlak* med timrade hus från ca 1890 och kåtagrunder. *Bajep* är ett komparerat adjektiv som betyder 'den övre'. Gällande namnleden *Vuovlak*, se *Vuovlak*.

Bajepjávrátj: en mindre sjö i myrland, uppströms *Vuolepjávrátj* på norra kanten av *Lágastjavelk* som avvattnar *Biessejávrrre*, *Biessejávvre* och *Biessejáhkå*. Namnformen är vanlig och förekommer på många håll. *Bajepjávrátj* återfinns inte i ortnamnsregistret på denna plats. Namnet är sammansatt av *bajep* 'den övre' och *jávrátj* 'den lilla sjön' som är en diminutivform av *jávvre* (*jávvre*>*jávvre*>*jávrátj*).

Bajjesavvun: ett sel efter Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* uppströms *Vuollesavvun* mellan vilka Forsnäsforsten, *Allovárgárrtje* ligger. *Bajje* är en dialektal variant av *badje* 'övre, över' och *savvun*~*sivvun* betyder 'sel'.

Báktek: en utlöpare 604 m.ö.h. med brant sydsida av det flacka landet *Guosak* i slutningen norr om sjön *Lábbás*. Under branten ligger en kåtaplats. Namnet är en *-k* avledning utifrån *bákkte* 'klippa' (*bákkte*:*bákte*>*báktek*) där *-k* utsäger ett samband med förleden, här eventuellt *várre* 'berg'. Namnet beskriver karaktären på denna höjd.

Báktek: en höjd ca 660 m.ö.h. med brant sydsida söder om fjället *Bárggá*, *Bárrgá*. Namnet är en *-k* avledning utifrån *bákkte* 'klippa' (*bákkte*:*bákte*>*báktek*) där *-k* utsäger ett samband med förleden, i detta fall sannolikt *várre* 'berg'. Namnet är terrängbeskrivande.

Bálgesgurra: en ravinliknande sänka som går från fjällkanten på *Barturtvälle* österut ner mot skogen. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Förleden *bálges* betyder 'stig' och *gurra* står för 'klyfta, smal sänka (i fjällrygg), skåra, hack'. Namnet talar om att detta är en lämplig passage ner från fjället, vilket bekräftas av lokala informanter.

Bálgesnjuonne (~Bálgesjunnje): ett västligt näs, utlöpare av fjällområdet *Árvesduottar*, *Árvasduoddar*. Från fjället går en stig ner mot låglandet mellan fjällområdet *Árvesduottar*, *Árvasduoddar* och fjällområdet *Gájsasj*, *Gájtjas* förbi ett viste som enligt

informant Martin Sjaggo benämns *Bálgesnjunnje*. Vid flytt österut eller västerut med renar så är *Bálgesnjuonne~Bálgesnjunnje* den naturliga farleden. Det finns en rösad knappt synbar flyttled över låglandet benämnt övre *Vattme~Mattme*. *Bálges* betyder 'stig' och *njuonne~njunnje* betyder 'näs, näsa, utlöpare'. Namnet berättar att det på och från näset går en stig/flyttled.

Bálgestjåhkkå: ett skogsbeklätt berg 660 m.ö.h. över vilken *bálges* 'stigen' mellan Alep Ribrávrre, *Alep Ribrávvre* och *leggelatj* går. Berget är en del av *Ståhkketjavelk*. Namnet är upptecknat av Wickman 1941. Efterleden *tjåhkkå* betyder 'fjäll' även om denna höjd ej gör skäl för beteckningen fjäll.

Bállek: en markerad höjd 674 m.ö.h. i fjällslutningen väster om *Allek* norr om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Namnet är upptecknat som *Bállekvárátj* av Grundström 1935. *Bállek* förekommer på ett antal platser i Arjeplogsfjällen. Collinder konstaterar att "pallehk" står för 'något som kan användas för att kasta på/mot någon' (Collinder 1964:150), en betydelse som ej är sannolik för *Bállek*. Namngivningsorsaken får anses dunkel. Möjligtvis handlar *Bállek*-namnen om branta höjder som man "stöter emot" i landskapet.

Bállek: ett pikigt berg ca 620 m.ö.h. på höglandet mellan Rebraurströmmen, *Ribrávrjåhkkå* och Gubblehávrre, *Gubblehávvre*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 som "Ballekvaratj", ett namn som är sammansatt av "ballek" med oklar betydelse och *várátj* 'litet berg', se *Bállek* ovan. Efterleden *várátj* har fallit bort i nuvarande form.

Bállekjávrátj: en liten sjö i sänkan väster om *Bállek* på höglandet mellan Rebraurströmmen, *Ribrávrjåhkkå* och Gubblehávrre, *Gubblehávvre*. Sjön som är upptecknad av Grundström 1935 är namngiven utifrån sitt läge vid berget. Gällande tolkning av *Bállek* se *Bállek*. *Jávrátj* är diminutivformen av *jávvre* och betecknar att det är frågan om en liten sjö (*jávvre:jávre>jávrátj*).

Bállekjávrre (Bállekjávvre): en sjö öster om *Bállekvárre* nära kommungränsen mot Arvidsjaur norr om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Namnet är upptecknat av

Grundström 1935. Gällande etymologin, se *Bállek*. Sjön har sannolikt fått namn efter sitt läge vid *Bállekvárre*. *Jávvre* betyder 'sjö'.

Bállekjávvre (Bállekjávvre): en rödingsjö på höjderna i fjällbjörskogen söder om Tjeggelvas/*Tjeggelvas* och norr om höjden *Ballektjåhkåtj* (på kartblad BD14). Namnet är upptecknat i ortnamnsregistret. Namnet vill beskriva sjöns läge i närheten av *Ballektjåhkåtj*. Gällande etymologin, se *Bállek*. *Jávvre* betyder 'sjö'.

Bállekvárre: ett markerat berg ca 550 m.ö.h. norr om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* söder om Kruohkenåjvve, *Kruähkkenåjvve* och väster om Bállekjávvre, *Bállekjávvre*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935. *Bállek* förekommer på andra håll i samiskt område. Gällande etymologin, se *Bállek*. Berget har sannolikt gett namn åt sjön och det är troligt att bergets markerade form är bakgrunden till namngivningen. *Várre* betyder 'berg'.

Báktesuolo (Bákktesuolo): en klippformad ö i Tjeggelvas/*Tjeggelvas* med branta kanter. Namnet är upptecknat som "Paktesuolo", Paktesuölov" och Jietanissuölo" (*jiehtanis* 'jätte') av Grundström 1935. Namnet är beskrivande emedan *bákkte:bákte* betyder 'klippa' och *suolo:sullu* 'ö'.

Bannávarátja (Tjålmååk): namnet avser ett kuperat otillgängligt bergsområde med flera mindre höjder i fjällterräng nära trädgränsen strax söder om där Tjeggelvas/*Tjeggelvas* smalnar av. Området är på kartblad BD12 benämnt *Bannávarátja*, vilket enligt informant Nils Jonas Juuso m.fl är en omkastning emedan *Bannávarátja* är namnet på kartans *Tjålme* ca 9 km. nordväst (kartblad BD14) och att kartans *Bannávarátja* ska benämnas *Tjålmååk*. *Bannávarátja* finns inte upptecknat i ortnamnsregistret. I trakten har släkten *Banná* verkat fram till 1910-talet och de kan vara bakgrunden till namnet *Bannávarátja*. Collinder bekräftar namnet "tjålmók" och menar att det är en avledning från *tjållme* (*tjållme~tjålbme:tjållme>tjålmååk*) 'sund' (Collinder 1964: 231). *Tjålmååk* är en *-k* avledning där *-k* utsäger ett samband med förleden, i detta fall eventuellt *varátja*. Antagligen ska namnet kopplas till bergstopparnas närhet till den avsmalnande delen av Tjeggelvas/*Tjeggelvas* som kan uppfattas som ett sund och det

namn som står på kartan idag avser, som informanten säger, ett område längre västerut.

Bárrovierra: namnet avser den frodiga norra fjällsluttningen av fjällryggen *Barturte* söder om Tjeggelvas/*Tjeggelvas*. *Bárro* betyder 'våg, en höjd liknande en våg' och *vierra* 'höjdrygg/kam'. Namnet *Bárrovierra* finns också på en liknande höjdrygg ett par mil norrut. I ortnamnsregistret finns de upptecknade som "Parrovärta". Namnet beskriver formen av höjdryggen *Barturte*.

Barturte: en ca två mil lång, i landskapet framträdande höjdrygg söder om Tjeggelvas/*Tjeggelvas* med en utlöpare med tydligt brant avslut som i sin ände benämns *Barturtvälle*. Læstadius skriver att "husbönder på Barturte var Anders Nilsson Ruonga och Nils Nilsson Nilto (Læstadius/Nordberg, Journal del II 1833/1977:353). Namnet är upptecknat av Grundström 1935 och Wickman 1941 även under benämningen "Partortetuottar", vilket idag skrivs; *Barturte**duoddar* (*duoddar* 'fjällvidd, det kala lågfjället som sträcker sig ned mot skogskanten'). Höjdryggen är central för renskötseln i Luokta-Mavas södra grupp, Barturte. Namnet är svårtolkat och kan ha förändrats något genom historien. Förleden kan möjligtvis komma antingen av *bárro* 'våg' (och avse formen på utlöparen) eller *báros* 'oskydd, öppen plats (utsatt för vind)'. Collinder uppger termen "pár'hte" med betydelsen olägenhet, olyckstillfälle' med hänvisning till *Barturte*. På sydsamiska återfinns termerna *barte*, *bertie* 'kanten av fjället, trädgränsen' samt *baartedh* 'kant' (Bergsland, Mattsson Magga 2007:27, 30, 33). På lulesamiska finns den närliggande termen *bárda:bárdtag-* 'kantbord på en båtsida' (Kintel 2010:28). Efterleden ska sannolikt utgå antingen från "urte" 'egg, kant' (Collinder 1964:239) eller *darte:darte* (saP), *darta:darta* (saL) som betyder 'stup, yttersta kanten av en klippa'. Med all sannolikhet vill namnet beskriva höjdryggens karakteristiska branta avslut. Denna tolkning stämmer även med formen på den söder om Laisälven, Lájssu, *Lájssu* liggande höjdryggen *Niebsurte* som har en mycket skarp kant mot älven.

Vildrenjaktens tid

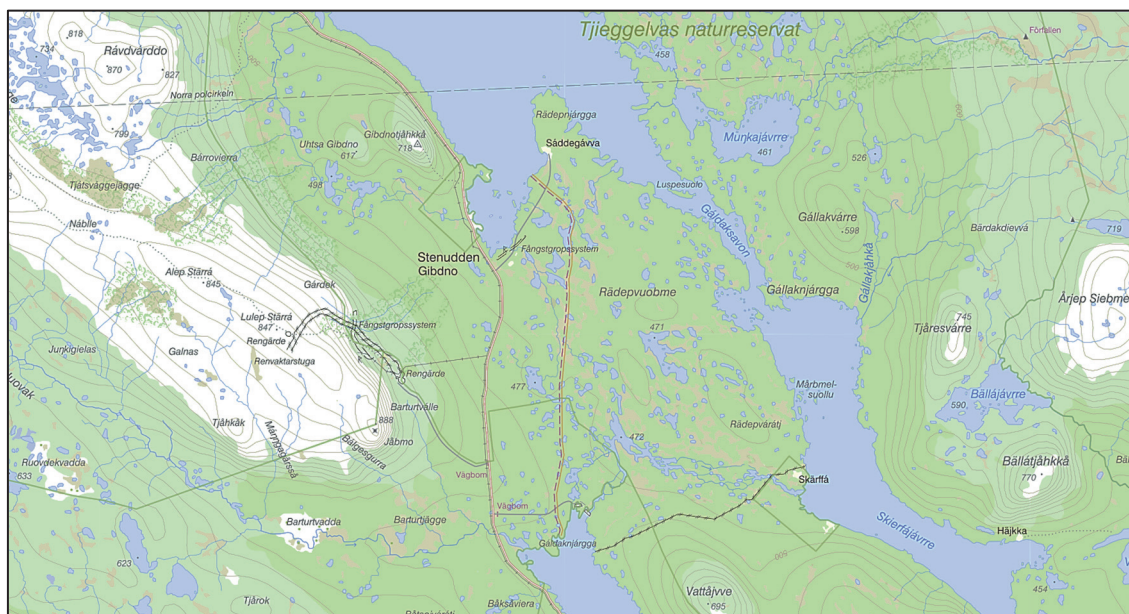
Dagens tamrenskötsel har föregåtts av vildrenjakt. Man hade då eventuellt några tamrenar som lockrenar, mjölkrenar och dragrenar och jagade i övrigt vilda renar för sin försörjning. Renarna fångades företrädesvis i fångstgropsystem innan samerna började hålla tamrenhjordar. I undersökningsområdet finns spår efter vildrenskötseln på flera håll. Fångstgropsystem finns i norrsluttningen av östra delen av *Barturtevalle*, på *Njuones* (udden mellan *Rappen/Rahppen* och *Lábbás*), vid *Ribrávr*-sjöarna, på *Njunjás* (udden mellan *Árvesjåhkå*, *Árvasjåhkå* och *Vuolvojaur/Vuolvojávrrre*, *Vuolvojávvrre*), från sydöstra hörnet av *Badje Måssekejávrrre*, *Badje Måssekejávvrre* och söderut, på östsluttningen av höglandet *Gárddevárre*, *Gárrdevárre* ner mot *Bergviken/Várrasluokta*, *Varrásluokta* och på flera andra ställen. Sel där man haft renarna att simma över vid förflyttning men eventuellt även under vildrenskötselns tid finns också på flera ställen, t.ex. *Vuojatudden*, *Vuojatnjárrga* vid *Sundnäs*, *Tjålbme* och *Vuojatsavvun* i västra änden av *Vuolvojaur/Vuolvojávrrre*, *Vuolvojávvrre*. Namnet *Vajttoudden*, *Väjdonjárrga* 'udden där renarna går fritt' kan också var ett namn från vildrenjaktens tid.

Barturtjägge: en större myr/myrområde mellan *Väppsajåhkå* och den branta fjällutlöparen *Barturtevalle*. Myren *jägge* har fått sitt namn efter sin belägenhet under *Barturtevalle*. Se vidare *Barturte*.

Barturtvadda: en trädlös, flack yta omgiven av myrar i låglandet efter *Väppsajåhkå*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Gällande etymologin för förleden, se *Barturte*. *Vadda:vadda* (saP), *vahta:vada* (saL) betyder 'öppen, skoglös slätt, hed' och beskriver terrängen på platsen.

Barturtvälle: benämningen på den yttersta spetsen (886 m.ö.h.) av den långsträckt kalfjällsryggen *Barturte* söder om sjön *Tjeggelvas/Tjeggelvas*. Från höjden leder en kanal ned till ett rengärde och ett renslakteri som används frekvent av *Luokta-Mavas* sameby idag. På *Barturtvälle* finns ett omfattande fångstgropsystem från vildrenjaktens tid. Detta visar att *Barturtvälle* var strategisk och viktig för vildrenjakten. Området är avgränsat av vattendrag både norrut, österut och söderut vilket styr renarna att passera här på sin väg österut om hösten och på väg västerut om våren för att ta sig vidare till lämpligt betesland, se vidare *Rädepvuobme*, *Rädipvuobme*. Namnet är upptecknat av Wickman 1942 med uppgift om att utlöparen även bär namnet "Partortlollekiesjtjåkkå". Detta namn skulle med dagens ortografi skrivas *Barturtlullegietjtjåhkå* och betyda ungefär 'fjället *Barturtes* östra ände', vilket är ett beskrivande namn. Gällande betydelsen av förleden, se *Barturte*. *Välle* avser 'mot öster

utskjutande fjällrygg, den släta långsluttande östra änden av ett fjällmassiv'. Namnet beskriver med andra ord att massivet slutar här.

Kartbild 4: Kartutsnitt av utlöparen *Barturtvälle* med fångstgropsystemet och det intilliggande betesområdet Rådepvuobme, *Rädipvuobme* (lantmateriet.se).

Bassatjärn: en tjärn strax öster om Bassaviken, en vik efter södra stranden av Hornavan/*Tjårvek*. Namnet som förefaller ha en samisk förled med härledning till *basse* 'helig, offer' och en svensk efterled är inte upptecknat. Namnet som torde knytas till Bassaviken har en oklar namngivningsorsak.

Bassaviken: en vik i närheten av Bassatjärn som utgör en del av den större Laisviken, efter södra stranden av Hornavan/*Tjårvek*. Namnet som inte är upptecknat har en svensk efterled men en samisk, förvanskad förled som antagligen återgår på *basse* 'helig, offer', vilket kan indikera att denna plats varit betydelsefull på något sätt, oklart vilket.

Bassebäcken (Bassejåhkå): bäcken som avvattnar Bassejávrr, *Bassejávvrre*. Bäcken är upptecknad av Pellijeff 1958 som Bassebäcken, ett namn med samisk förled och svensk efterled vars motsvarighet på samiska är *Bassejåhkå*. Bäcken är sannolikt namngiven efter sjön Bassejávrr, *Bassejávvrre*, se Bassejávrr, *Bassejávvrre*.

Bassegielas: en flack skogsbevuxen höjd 520 m.ö.h. söder om Hornavan/ *Tjårvek* som hänger ihop med *Suonergielas* och som via Bassejávrrer, *Bassejávvrer* avvattnas av Bassebäcken, *Bassejåhkå*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att söder om *Bassegielas* breder *Bassevuobme* ut sig och att det där har funnits offerplatser. Namnet är en sammansättning av *basse* 'helig, helg, offer' och *gielas* 'hed, tallhed (ofta med bra renbete), långsträckt höjd i terrängen'. Namnet indikerar att detta varit ett centralt område antagligen för renbete och att man på något sätt vördat området.

Bassejávrrer (Bassejávvrer): en mindre sjö sydost om höjden *Bassegielas* med inlopp från detta land samt från västra delen av *Áhkális* och vars utlopp genom Bassebäcken, *Bassejåhkå* når Basseviken i Ajsjávrrer, *Ássjávvrer*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med angivelse att detta är en helig sjö och med tillägg av en berättelse om den unga studenten Sundelin "som kom för att predika för lapparna och omvända dem från deras avgudatro". Grundström har av nomadskolelärare Anders Johansson fått denna berättelse som uppger att "renarna som var på vallen härintill fastnade med hornen i tömmar som var upphängda i en björk och blev skrämde varpå de for till skogs. Samerna sa då att det var för att deras gudar ilsknar till när någon kommer med den nya läran". *Basse* betyder 'helig, offer, offerplats, helg' och *jávvrer* betyder 'sjö'. En helig plats har gett *Bassegielas*, Bassejávrrer, *Bassejávvrer* och Bassebäcken, *Bassejåhkå* dess namn. Sannolikt har det funnits en offerplats i närheten, vilket anteckningen av upptecknaren indikerar.

Basseviken: en nordlig vik av Ajsjávrrer, *Ássjávvrer* där Bassebäcken, *Bassejåhkå* har sitt utlopp. Gällande etymologin för *basse*, se Bassejávrrer, *Bassejávvrer*. Viken har idag en svensk efterled men finns i ortnamnsregistret omnämnd som "bassegieltjuolle" av Pellijeff 1958. "Gietj" är en förkortning av *giehtje* 'slutet, änden' och sista ledet förklaras av Collinder som redovisar termerna "pol'lu" 'rund sänka i terrängen' respektive "pol'lu" 'rundaktig vik eller bukt' (Collinder 1964:162).

Bassevuobme: se *Suonergielas*, *Suänjergielas*.

Bassta: namnet avser den smalaste och brantaste delen av fjällsluttningen längs norra sidan av Råtjejåhkå, *Råhtjejhkå~Slubbojhkå* som är en bäck som rinner genom *Vuovlakvágge* vilken i sin tur är sydlig gräns för fjällområdet *Árvesduottar, Árvas-duoddar*. Under denna brant finns lämningar efter kåtaplatser. Alldeles nära bäcken finns ett stort stenblock, som enligt traditionen varit en offerplats. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. *Bassta* betyder 'klämma, klyka' och namnet avser sannolikt att beskriva svårigheten att passera efter denna brant. Namnet saknar efterled.

Bassåjvve (Bassåjjve): ett fjäll med rund profil 812 m.ö.h. som en av flera toppar på höglandet *Siejdvárre* norr om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* från vilket man har milsvid utsikt i alla fyra väderstreck. Namnet som inte är upptecknat i ortnamnsregistret är sammansatt av *basse* 'helig, offerplats, offer' och *åjjve* 'huvud, fjäll med rundad topp'. Namnet indikerar att det funnits en offerplats på fjället eller att fjället på annat sätt vördats särskilt.

Bávvak: en sjö i skogslandet 477 m.ö.h. i västra kanten av *Rädepvuopme, Rädipvuobme*, söder om *Tjeggelvas/Tjeggelvas*. Namnet är upptecknat i ortnamnsregistret. Postvägen mellan Långudden och *Alesgiehtje/Västerfjäll*, som under många år trafikerades av Per Andersson från *Alesgiehtje/Västerfjäll*, gick förbi denna sjö. Collinder uppger att "Pavva" är ett mansnamn (Collinder 1964:153). Namnet är en *-k* avledning där *-k* antagligen ersätter efterleden *javvre* 'sjö'. Någon med namnet *Pávva/Bávva* kan troligen knytas till denna sjö.

Bejtmeholmen: en större ö i *Uddjaur/Ujják~Ujjávvre* söder om Gustavsholm. Namnet är upptecknat i ortnamnsregistret utan uppgift om vad namnet står för. Holmen har en samisk förled och en svensk efterled. Betydelsen av förleden är okänd. Termen (saP) *båjdmot* 'plocka och äta lav' kan möjligen vara en ledtråd.

Bergnäsvisken (Luovvaluakkta): traditionsbärare Martin Sjaggo uppger *Luovvaluakkta* som namn på Bergnäsvisken, en vik av Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* vid byn Norra Bergnäs öster om sjön *Luovvajávvre, Luovvajávvre* och sydost om Hemberget,

Luovvavárre. Berget *Luovvavárre* har varit namngivande för viken och sjön Luovvajávrrre, *Luovvajávvre*. Gällande etymologi för *luovva*, se Hemberget, *Luovvavárre*. *Luakhta* betyder 'vik'.

Bergnäsviden/Norra Bergnäs: en by på södra stranden av Sáddájávrrre, *Sáddájávvre* efter Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Byn kallas allmänt Norra Bergnäs men är på kartan benämnd Bergnäsviden. Första gården anlades av Pehr D:son Læstander 1839 (Bylund 1956:tavla 2) och byn har präglats av ett timrat kapell från 1898, skogsnäringen, poststation och byagård. Idag består byn av ett flertal fritidshus. Byn har inget känt samiskt namn.

Bieggas: namnet avser strömmarna mellan Skellefteälvens två sel Sällá, *Siellá~Siellásavvon* och *Tjárvesjáhká* där Skellefteälv, *Seldutiedno* faller ut från Hornavan/*Tjárvek*. Namnet är upptecknat i ortnamnsregistret som "Bjäckas" och Bjäckasholmen" av Wallström 1938 och namnet används allmänt av ortsborna i Arjeplog/*Árjepluovve*. Namnet, som saknar efterled är antagligen en ellativform av *bägga* 'vind' (*bägga:biegga>bieggas(t)*) 'från/av vinden'. En icke bekräftad förklaring skulle kunna vara att namnet vill beskriva att man här kommit i lä från den blåsig, öppna Hornavan, *Tjárvek*.

Bieggas (Bieggok): traditionsbärare Martin Sjaggo använder ortnamnet *Bieggok* som namn på en knabbe öster om kartans *Bieggas*. *Bieggok* utgör nordostlig utlöpare av fjället *Viertsak* på västligaste delen av *Siejdvárre*. Martin Sjaggo antar att namnet *Bieggas* egentligen avser toppen *Bieggok*, men att namnet är felplacerat. För honom är *Bieggas* en obekant form. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. *Bieggas* härleds ur substantivet *bägga:biegga* 'vind' och *Biekkok* härleds ur adjektivet *bieggok:bieggog-* (saP), *biekkok:biekkog-* (saL) 'blåsig, vindpinad (om plats)'. Ort-namnet beskriver att utlöparen är utsatt för vind.

Biejveldisgáhte: enligt informant Per Allan Steggo är detta namnet på ett äldre viste mellan fjället *Nammadis* och sjön *Hárrok*. Vistet ligger på sydslutningen vilket namnet vill berätta, där *biejveldis* betyder 'solsidan' och *gáhte* betyder 'kåta'.

Bieltjeklåpptå (Bieltjeklåpptå): en klippbrant väster om Lulep Rámanj, *Lulep Ráman*, som stupar ner i Tjeggelvas/*Tjeggelvas* på dess norra strand. Klippan är upptecknad under namnet "Bieltje" av Grundström 1935. Förleden *bieltje* är sannolikt en avledning av *bielle:biele* '(bergs-)sida, hälft, halva' med tillägg av avledningsändelsen *-k* som utsäger något samband mellan namnet och namnlokalen, osäkert vilket i detta fall. Av efterleden framgår att i branten finns en *låpptå* 'avsats i fjällsida, terrass'.

Bierakmyrarna: informant Ulla Brita Unnes uppger detta namn på myrarna på östra sidan av Norra Bergnäs vägen öster om Lill-Ståkke, *Uhts-Ståhkke* och *Uhtsa Ståkkeáhppe*. Namnet är inte upptaget i ortnamnsregistret. Det är svårt att avgöra om namnet är en *-k* avledning utifrån personnamnet *Biera* (Pär) och där *-k* kan vara en ersättning för *jiegge*, pluralformen av *jägge* 'myr' eller om namnet härrör från *biera:bieraga* 'tunt snötäcke, frusen mark med lite snö, d.v.s. dåligt bete på grund av snöbrist' och vill upplysa om betesförhållanden i denna trakt. Efterleden är idag på svenska och kan vara en översättning från ett samiskt *jiegge* 'myrar'.

Biessejávrrre (Biessejávvrre): en sjö i myrland och björkskog väster om *Biessevárre* med avrinning genom *Biessejåhkå* på höglandet *Lágastjavelk*. *Biesse* betyder 'näver' och *jávvrre* betyder 'sjö'. Namnet beskriver terrängen med björkskog runt sjön.

Biessejåhkå: en bäck i björkskogs- och myrland söder om *Biessevárre* som avvattnar Biessejávrrre, *Biessejávvrre* och rinner till sjön *Bajepjávrrátj* på *Lágastjavelk*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Bäckens har sannolikt fått sitt namn av *Biessevárre* som präglas av att där växer fjällbjörkskog. *Biesse* betyder 'näver' och *jåhkå* 'bäck'.

Biessetjåhkå: ett björkskogsbeklätt berg 685 m.ö.h. nordväst om byn Sundnäs, *Tjålbme* på landtungan mellan Rappen/*Rahppen* och *Lábbás*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att *biesse* syftar på 'näver'. Berget bär trots sin blygsamma höjd beteckningen *tjåhkå* 'fjäll, berg'. Namnet vill beskriva växtligheten på detta berg som lövskogsbetonad.

Biessetjåhkå: ett berg med två toppar, varav den ena är kal 680 m.ö.h. *Biessetjåhkå* hänger ihop med berget Tjuorrebuovdda, *Tjuorrebuavvda* på höglandet mellan

Rebraurströmmen, *Ribrávrjáhká* och Lullebådne, *Lullebáddne*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att det även benämns "Pesets" (*Biessátj*) och med förklaringen att det betyder Nävertoppen. Namnet som är sammansatt av *bässe:biesse* 'näver' och *tjáhká* 'berg, fjäll' berättar att till skillnad från höjderna runt om så är detta berg bevuxet med björkskog.

Biessevárre: ett björkskogsbeklätt berg norr om Biessejávrrre, *Biessejávvrre* och *Biessejáhkká* på höjdryggen *Lágástjavelk*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. *Biesse* 'som betyder 'näver' beskriver växtligheten på 'berget' *varre* och har i sin tur gett namn till sjön och bäcken.

Bietsasjávrrre (Bietsasjávvrre): en sjö vid vilken gården Tallnäs ligger öster om *Bietsasvárátj* och väster om Stor-Mattaure/Stuor Máttávrrre, *Stuor Máddávvrre*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. På generalstabskartan från 1892 benämns denna sjö "Petsastakjaure". "Pietsas" är en förkortning av "pietsastak" (Collinder 1962:157) 'tallskog'. Förleden är en avledning av *biehtse* 'tall' (*biehtse:bietsse>bietsas(dak)*) med nyanseringen 'tät tallskog'. *Jávvrre* betyder 'sjö'. Sjön har fått namn av sitt läge i närheten av berget *Bietsasvárátj*.

Bietsasvárátj: ett berg ca 600 m.ö.h. väster om Bietsasjávrrre, *Bietsasjávvrre* i östra kanten av det tidigare lappskattelandet "Kaskas", där terrängen ändras från blandskog till tallskog. På generalstabskartan från 1892 skrivs detta berg som "Petsastakvare". Gällande etymologin för förleden, se Bietsasjávrrre, *Bietsasjávvrre*. *Várátj* är en diminutivform av *varre* (*varre:váre>várátj*) 'litet berg'. Namnet berättar att landet här ändrar karaktär till ren tallskog, vilket har betydelse när det gäller betesplanering för renarna.

Bijejávrrre (Bijejávvrre): en sjö med inlopp från Tjipkojávrrre, *Tjipkojávvrre* och med utlopp genom *Tjipkojáhkká* till Vuollejávrrre, *Vuällejávvrre* som i sin tur rinner ut i Pite älv/Bihtámädno, *Bidumiedno* vid Buojdasjávrrre, *Buojdasjávvrre*. Bije är en dialektal variant av *bajje~badje* 'övre, över' och *jávvrre* betyder 'sjö'.

Bilddajávrrátj (Billdajávvrátj): en liten sjö i otillgänglig skogsterräng i slutningen av *Vattme~Mattme*. *Njuovojáhkká* rinner genom sjön. Collinder uppger att en "pil'ta" är

en lave, en typ av ställning över marken på vilket man lägger upp ackjorna när de inte används (Collinder 1964:158). Grundström har 1934 upptecknat namnet "Pillta" och uppger att det är en typ av *luovve* 'förrådsställning'. Namnet skulle tyda på att här funnits en *billda* och eventuellt ett viste. *Jávrátj* 'liten sjö' är en diminutivform av *jávvre*.

Björkberget (Sáhkevárátj): ett berg med två toppar (ca 550 m.ö.h.) med en liten sjö emellan vid sjön *Tjålmak* söder om Gubblehávrre, *Gubblehávvre*. Namnet är upptecknat som "Sáhkevárátj" av Grundström 1935. Det svenska namnet är en översättning av det samiska där *sáhke* betyder 'björk' och *várátj* står för 'litet berg'.

Björklunda: en gård i öständer av Vuolvojaur/Vuolvojávrre, *Vuolvojávvre* på norra sidan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* intill *Luspevárre*. Björklunda är omnämnd i ortnamnsregistret som fjällägenhet av Grundström 1935. Gården var bebodd av familjen Baer några år på 1960-talet, därefter blev den öde.

Björkudden (Tjålt): en udde väster om Tjåltberget, *Tjålltavárre* efter östra stranden av Hornavan/*Tjårvek* i höjd med bandet av öar benämnt *Suologasska*. Upptecknad som Björkudden av Wallström 1941 med uppgift om att udden tidigare hette "Tjålt". Det äldre namnet har den sannolikt fått efter sitt läge nära Tjåltberget, *Tjålltavárre*. "Tjålt" återgår på *tjållta:tjåлта* 'klump, liten (toppig) bergskulle, höjd på fjället'.

Blomnäs: en gård som ligger väster om den västligaste viken av sjön *Lábbás*. Namnet är upptecknat av Wallström 1939 i sin svenska form. Informant Martin Sjaggo uppger att platsens samiska namn är *Gieddek*. Det kan då vara en *-k* avledning utifrån *gädde* 'äng' (*gädde:giedde>gieddek*) med den ungefärliga betydelsen, 'Ängsudden'. På gården bodde släkten Ruong.

Blävttajåhkå (Blävttajåhkå): en bäck som avvattnar Námmejåvrre, *Námmejåvvre* på *Lagastjavelk* och rinner ut i Hornavan/*Tjårvek*. Bäckens blev känd på 1980-talet eftersom man då undersökte om det fanns brytbar uran här. Någon gruva kom inte till stånd men en tillfartsväg och viss miljöpåverkan hann ändå ske. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att betydelsen är obekant. Collinder uppger att

"pläuta" är ett öknamn men att det också är kopplat till 'blod' (Collinder 1964:159). Bakgrunden till bäckens namn är oklart.

Brudnejägge: ett större myrstråk norr om västra änden av Ábrávrrre, *Ábrávvrre*. Namnet är upptecknat av Wallström 1941 som "Brodnejegge" och av Grundström 1935 som "Brudnejägge" med uppgift om att myren även benämns Spångmyran. Sannolikt är Spångmyran en översättning av *Brudnejägge*. Enligt ordbok betyder *bruddne* 'brunn' medan *bruvdna* betyder 'bro, spång'. En dialektal variant av *bruvdna* förändrat till *bru(v)dne* skulle kunna ligga bakom förleden. Namnet vill då berätta att myren är spångad vilket var en vanlig företeelse förut för att kunna ta sig över blöta myrar.

Brändholmen: en liten holme i sjön Rappen/*Rahppen* utanför byn Långudden, *Guosaknjárrga*. Namnet är upptecknat i sin svenska form av Wallström 1941. Något samiskt namn är inte känt. Boende i Lövnäs berättar att holmen troligen fått sitt namn av att man bränt på holmen för att få bete åt kreaturen (Smånamn i Rappen-Lábbás 2016:12).

Brändholmen (*Guarrbasuolj*): en liten holme i sjön *leggelatjs* som idag har ett svenskt namn. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 som "Guorpasuoloi" med anteckning om att det handlar om att man bränt på holmen. Uppteckningen bekräftar holmens samiska namn där *guarrba* betyder 'land som blivit härjat av skogseld' och *suolj* avser 'holme, ö'.

Brändholmarna: namnet avser flera holmar i Piteälven/*Bihtámädno*, *Bidumiedno*, där älven är uppdelad i flera fåror (på kartan ej namngivna men i folkmun benämnda; Sörgrenen och Mellangrenen) nedströms Hammarholmen, *Viehtjersuolo*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret och bakgrunden till namngivningen är oklar. Det finns många holmar som heter Brändholmen och ofta är bakgrunden att man bränt av holmen för att få bete åt djuren, renar eller i senare tid getter. Gällande Brändholmarna kan det också finnas koppling till nyare tids skogsbruk.

Brändudden (*Guarbanjárrga*): en udde som i stort sett är en holme efter södra stranden av Lullebådne, *Lullebåddne*. Namnet är upptecknat av Wallström 1941 med uppgift om att den också benämns "Kuarpanjarga" och att den fått sitt namn av att man bränt här för betets skull. Det svenska namnet förefaller vara en översättning av det samiska som består av *guarba* 'brände, avbränt område' och *njárrga* 'udde'. Förhållandet att man brände av holmar för betets skull omnämns på flera öar i området. Frågan är om det handlade om renbete eller annan boskap?

Brännberget: ett berg ca 680 m.ö.h. med björkskog på höjderna på norra sidan Hornavan/*Tjárvek* mellan *Alep Iksjá* och *Lulep Iksjá*. Namnet som inte är upptecknat i ortnamnsregistret har inget känt samiskt namn. Det är förvånande att berget bär ett svenskt namn i ett område med i övrigt samiska namn. Orsaken till namngivningen är också okänd. Det kan vara ett nyare namn som syftar på hyggesbränning eller dylikt eller en äldre benämning utifrån att området brandhärjats.

Bukt: en by i två delar där den ena delen ligger på Buktholmen i Hornavan/*Tjárvek* och den andra ligger mitt emot i en grund vik efter stranden av Hornavan/*Tjárvek*. Byns namn är upptecknat som "Buogt", "Buokt", "Buokte" och "Puokta" av Wallström 1939 och Grundström 1935 med uppgift om att Petrus och Lars Levi Læstadius föräldrar bott här en period samt att en länsman Buckt bott här. Namnet förefaller vara av icke samisk härkomst.

Buktholmen: namnet är idag samlingsnamn för flera holmar, åtminstone sex stycken i Hornavan/*Tjárvek* som ligger intill varandra i formen av en båge. Holmarna ramar in den innanför liggande Innerfjärden. Att efterleden skrivs i singularisform kan antagligen förklaras av att de med ett lägre vattenstånd hängt ihop som en ö. Holmens namn är upptecknat som "Buogt" av Wallström 1939. Bebyggelsen på Buktholmen (den sydligaste) anlades av Petter Læstander 1762 (Bylund 1956:tavla 2). Något genuint samiskt namn är inte känt för dessa holmar och min tolkning är att det är den svenska termen 'buk' som ligger bakom namngivningen. Namnet kan då vilja beskriva holmens böjda form. Se även Buk.

Bunján: en välmarkerad fjälltopp alldeles norr om sjön Duorbunjávrrre, *Durbunjávvrre* på fjällområdet Árvesduottar, *Árvasduoddar*. Från toppen har man god utsikt över beteslandet österut efter Duorbunjáhká, *Durbunjáhká*. Fjälltoppen är upptecknat av Wickman 1942 som "Pånjo" och av Grundström 1934 som "Pånjåh". Grundström uppger att det är två höjder som avses och att namnet kommer av att en man som kallades "Bånjå-kallo" 'Bånjå-gubben' blev mördad här. Namnet bygger då på ett personnamn och en särskild händelse. Grundström redovisar i sin ordbok termen "pånjo" 'skev, vriden'. Det är oklart vad namnet vill berätta och varför namnet förändrats från "Pånjo" till dagens Bunján.

Buojdasjávrrre (Buojdásjávvrre): en sjö i barrskoglandet efter Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*, vid vilken gården Forsudden, *Buojdás* ligger. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 som "Puoitásjaure" med uppgift om att namnet syftar på att det är fet fisk i sjön. Namnet återgår på *buäjjde:buojde/buojdes* 'fet' och lokalbefolkningen menar att det handlar om att fisken i sjön var stor och fet. Collinder uppger att detta adjektiv tycks i ortnamn substantiveras varpå den attributiva formen förändras (Collinder 1964:165). Detta kan förklara formen *buojdás* 'rik på fet(fisk)'. *Jávvrre* betyder 'sjö'.

Buojdassuolo (Buojdásuolo): en ö i sjön/selet Buojdasjávrrre, *Buojdásjávvrre* efter Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Enligt digitala kartan finns på denna holme ett stort antal fornlämningar samt fångstgropar. Namnet är upptecknat av Grundström 1935. Gällande etymologin för förleden, se Buojdasjávrrre, *Buojdásjávvrre*. *Suolo* anger att det är en 'ö, holme'.

Buojdasvárátj (Buojdásvárátj): en höjd väster om Buojdasjávrrre, *Buojdásjávvrre* söder om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Berget, som är upptecknat av Grundström 1935 har fått sitt namn av närheten till sjön Buojdasjávrrre, *Buojdásjávvrre*. Gällande etymologin för förleden, se Buojdasjávrrre, *Buojdásjávvrre*. *Várátj* betyder 'litet berg'.

Ortnamn som indikerar goda renbetesmarker:

På fjällområdet Árvesduottar, *Árvasduoddar* finns flera ortnamn som tyder på att området betraktats som gott renbetesland. Området är fortfarande centralt betesland för Luokta-Mavas norra grupp och det har tidigare varit lapps katteland för bl.a. släkten Sjaggo, som haft stora renhjordar här (Læstadius 1833/1977:453). De namn som framträder är de som har förlederna; *Ánut-* 'dit renarna dras', *Buojdda/Buäjjde-* 'fet/rik (i detta fall om renbetesmark)', *Livák-* 'där renarna vilar (i liggande ställning om klövdjur)', *Ragát-* 'brunsta' och *Darfek* '(ren)mossa-landet', se vidare under respektive namnartikel.

Buojddásavoj (Buäjjdásavvun): ett sel på Árvesjåhkå, *Árvasjåhkå* i höjd med myr- och grässlätten *Buojddávahta*, *Buäjjdávahta* öster om lågfjällsområdet Árvesduottar, *Árvasduoddar*. Efterleden *savvun~sivvun* (saP) *savoj~savon~savvun* (saL) talar om att det är ett 'sel'. Förleden syftar antagligen på att området är ett gott renbetesland och har kunnat härbärgera stora renhjordar, se vidare *Buäjjdá*.

Buojddáskajdde (Buäjjdáskájjde): namnet avser bäcksammanflödet öster om lågfjällsområdet Árvesduottar, *Árvasduoddar* där Árvesjåhkå, *Árvasjåhkå* möter bäcken från Hárrávve, *Hárrávvre*. Sammanflödet benämns *skájdde*, *skájjde* på samiska. Gällande förleden, se *Buäjjdá*.

Buojddávahta (Buäjjdávahta): en vid slätt med gräs och myrar norr om *Buojddávárátj*, *Buäjjdávárátj* och väster om Árvesjåhkå, *Árvasjåhkå* öster om lågfjällsområdet Árvesduottar, *Árvasduoddar*. Gällande förleden, se *Buäjjdá*. Efterleden står för 'öppen, skoglös slätt, hed'. Ortnamnet är med andra ord terrängbeskrivande men indikerar också renskötsel.

Buojddávárátj (Buäjjdávárátj): ett björkskogsbeklätt berg 736 m.ö.h. söder om *Buojddávahta*, *Buäjjdávahta* och väster om Árvesjåhkå, *Árvasjåhkå* öster om lågfjällsområdet Árvesduottar, *Árvasduoddar*. Förleden anger att detta är ett gott renbetesland, se *Buäjjdá*. *Várátj* betyder 'litet berg'.

Buoldagatj: en sjö uppströms *leggelatj*, i vilken Mattaureälven, *Máddávriedno* genom Långforsen har sitt utlopp. Långforsen är som namnet anger utsträckt och har sin framfart i en sluttning på vars norra strand ett par kilometer långt, unikt och naturgeografiskt intressant klapperstensfält breder ut sig, en rest efter en tid då en

isälv forsade fram här. Långforsen är så pass strid så att man för att komma uppströms varit tvungen att gå och dra eventuella farkoster på land, vilket är bakgrunden till namngivningen av den intelligande Råvemårkan, *Råvvemuättke*. *Buoldagatj* är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att i sjön finns tvära djup och en klippig botten. Namnet är logiskt sätt en diminutivform av *buoldak:buoldaga som i sin tur kan vara en *k*-avledning från *buallda* 'sluttning' (*buallda:buolda>buoldak:buoldaga>buoldagatj*). En möjlighet är att *buoldak* är en förkortning av ett tidigare *Bualldajávve. Betydelsen av *Buoldagatj* blir då ungefär 'sjön intill sluttningen'. Det är oklart vilken sluttning som avses. Troligast är att det är klapperstensfälten och sluttningen som skapar Långforsen som utgör bakgrunden till namnet. Betydelsebakgrunden är inte säkerställd.

Buornakjávrrre (Buordnakjávrrre): enligt informant Martin Sjaggo är *Buordnakjávrrre* uttalet på kartans Buornakjávrrre, en sjö på det flacka landet i myrområdet mellan fjället *Durbun* och höjden *Njálátj* på *Árvesduottar*, *Árvasduoddar*. Namnet består av en *-k* avledning av förleden *buärdna:buordna* (saP), *buornna:buorna* (saL) som betyder 'stensatt förvaringsplats i marken' och indikerar samisk kulturlämning. Stensatta förvaringsplatser byggdes på fjället för förvaring av kött från höstvintr till vårvinter. Köttet fick frysa ihop och övertäcktes med sten så att djuren inte skulle komma åt. När man återkom på våren tog man upp förrådet av mat. Avledningsändelsen *-k* ut säger något samband med förleden, i detta fall eventuellt *dievva* 'kulle, backe'. Efterleden betyder 'sjö'. Namnet beskriver att vid denna sjö finns en förvaringsgrop. Informant Brita-Stina Sjaggo berättar att här finns spår efter kåtapatser.

Buovddagasska (Buavvdagasska): ett myrigt land mellan de tre topparna *Allebuovdda*, *Allebuavvda*, *Árjelbuovdda*, *Árjelbuavvda* och *Nuorttabuavdda*, *Nuarrtabuavvda* på östra delen av höglandet *Lágastjavelk*. Namnet som är upptecknat i formen "Puoutakaska" av Grundström 1935 är sammansatt av *buavvda* 'berg som är kalt på toppen' och *gasska* som betyder 'mellanrum, mellan-'. Namnet berättar att detta land ligger mellan topparna.

Buovddagasskajåhkå (Buavvdagasskajåhkå): en bäck som avvattnar området Buovdda-gasska, *Buavvdagasska* och rinner söderut till Hornavan/ *Tjårvek*. Namnet är upptecknat i ortnamnsregistret av Wallström 1941. Gällande betydelsebakgrunden se Buovdda-gasska, *Buavvdagasska*. *Jåhkå* betyder bäck.

Buäjddá: enligt informant Martin Sjaggo är detta ett samlingsnamn på området mellan Årvesjåhkå, *Årvasjåhkå*, *Galnas* och *Viehtjerjåhkå* inklusive toppen Buojddávárátj, *Buäjddávárátj*. Namnknippet med *buäjddá-* är inte upptecknade i detta område men samma namnformer återfinns upptecknade i ortnamnsregistret längre österut efter älven. *Buäjddá* är en avledning (skrives "puoi'tá" av Collinder 1964:165) av *buäjjde: buojde/buojdes*, ett adjektiv som betyder 'fet' och namnet syftar antagligen på att området är ett gott renbetesland och har kunnat härbärgera stora renhjordar.

Buäjddáábe: enligt informant Martin Sjaggo är detta benämningen på myrarna på södra sluttningen av Buojddávárátj, *Buäjddávárátj* ner mot *Vuovlakjåhkå*. Efterleden, här i plural, utgår från *áhpe:ábe* 'stor myr'. I övrigt se *Buäjddá*.

Båhttsá: en större sjö i dalen öster om Båhttsábuovdda, *Båhttsábuavvda* med inlopp från Ståkke-högland genom Råttjebäcken, *Råhttjejåhkå*/Kobäcken österifrån och ut söderut genom Båtsaströmmen, *Båhttsájåhkå*. Namnet är upptecknat av Wallström 1941. Gällande etymologin, se Båhttsábuovdda, *Båhttsábuavvda*. Namnet saknar efterled.

Båhttsá: en gård på nordöstra stranden av sjön med samma namn. Bostället är anlagt efter 1867 (Bylund 1956:428) och antecknat som frälsetorp enligt Grundström 1935. Gällande etymologi, se Båhttsábuovdda, *Båhttsábuavvda*.

Båhttsábuovdda (Båhttsábuavvda): ett berg med kal topp 786 m.ö.h. väster om sjön *Båhttsá* i höglänt område med flera toppar som utgjort traditionellt skogssamiskt sommarbetesland, nu för Ståkke sameby. Namnet är upptecknat som "Båtsapuouda" och "Båtsavare" av Wallström 1941. Min tolkning är att *båhttsá* är avlett av *båtsoj:*

buhttsu (saP) 'ren' och indikerar bergets betydelse som renbetesfjäll. *Buavvda* betyder 'berg med kal topp men skog runt om'. Namnet återger bergets karaktär som renbetesfjäll.

Båhttságielas: en stor, flack hed i tallskog norr om sjön *Båhttsá*, öster om fjället Båhttsábuovdda, *Båhttsábuavvda* och nordväst om Ståkke-högland. Gällande förleden, se Båhttsábuovdda, *Båhttsábuavvda*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. *Gielas* betyder 'jämn, något kupig tallhed (ofta bra renbetesmark)'. Namnet vill sannolikt återge områdets betydelse som renbetesland.

Båhttsájåhkå: en bäck som rinner upp mellan höjderna *Tjårok* och Svartberget/Tjåhpsåjvve, *Tjåhpsåjvve* öster om fjället Båhttsábuovdda, *Båhttsábuavvda* och som efter att ha runnit igenom sjön *Stuor Smáddga* byter namn till Smedgajåhkå, *Smiedgajåhkå*. Namnet är upptecknat av Wallström 1941. I Arjeplogs tingslags häradsrätts dombok 1855 Ala 15 nämns "Båtsvälbma" och "Båtsajock" som gräns mellan lappskatteländen. Gällande betydelsen av förleden, se Båhttsábuovdda, *Båhttsábuavvda*. *Jåhkå* betyder 'bäck'.

Båhttsálusspe: namnet avser änden på *Båhttsá* där sjön faller ut i och rinner genom Båtsaströmmen i sydvästlig riktning i flackt lågland mot Märsabäcken, *Märrsájåhkå*. Belägget "Båtsaluspe" finns från 1855 (Arjeplogs tingslags häradsrätts dombok 1855 Ala 15). Gällande betydelsen av förleden, se Båhttsábuovdda, *Båhttsábuavvda*. *Lusspe* betyder 'utlopp' och namnet beskriver sjöns utlopp.

Båhtsásuolo: ett flackt hedområde söder om sjön *Båhttsá* och väster om Båtsaströmmen, *Båhttsájåhkå*. Namnet förekommer inte i ortnamnsregistret. Gällande betydelsen av förleden, som här är i genitivform, se Båhttsábuovdda, *Båhttsábuavvda*. Frågan är vad som motiverar efterleden *suolo* 'holme, ö, isolerat område i terrängen'. Det är ovanligt att en hed bär ett sådant namn. Namnet är inte tillfredsställande tolkat.

Båksáviera (Båktjáviera): en flack, svag förhöjning i tallskogsbeklätt område efter sydvästra stranden av Rappen/*Rahppen* bestående av åsar. Namnet är inte upptecknat i

ortnamnsregistret. *Vierra:viera* betyder 'ås (långsträckt och slät med jämna sluttningar)'. Collinder tar upp att "pok'sovierah" avser en bergsluttning, att "boaktju/påktjo" betyder 'rygg' och att "bóktju" betyder 'baksidan av ett land, landrygg' (Collinder 1964:160/161). En tolkning är att en genuinare form av namnet är *Båktjåviera* vilket kan översättas ungefär 'baklandet med långsträckta åsar'.

Bårggå (Bårrgå): ett karaktärsfjäll 856 m.ö.h. med skog runt om söder om Mattaureälven, *Máddávriedno*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 som uppger att "muöhta borkke" betyder 'snöskur' och att "bårggå~bårkå" avser 'regnskur' eller 'snöby'. Termen bekräftas av informant Martin Sjaggo som säger *muohta-bårggå* om 'snöbyar'. Det finns inte belägg för denna term i tillgängliga lexikon men troligt är att namnet har sin bakgrund i att det går snöbyar över denna topp.

Bårggåjávrrre (Bårggåjávvrre): en sjö norr om karaktärsfjället Bårggå, *Bårrgå* efter Mattaureälven, *Máddávriedno* nedströms Gállåjávrrre, *Gállåjávvrre*. Sjön är upptecknad av Grundström 1935. Gällande etymologin av förleden, se Bårggå, *Bårrgå*. *Bårggå* är genitivformen av *bårrgå* med betydelsen 'sjön under fjället *Bårrgå*'. Efterleden betyder 'sjö'.

Bårggåjaurkåtan (Bårggåjávrgåhte): en på kartan markerad kåta vid sydöstra änden av Bårggåjávrrre, *Bårggåjávvrre* norr om fjället Bårggå, *Bårrgå*. Gällande etymologin se Bårggåjávrrre, *Bårggåjávvrre*. Jaur är äldre stavning i kortform av *jávvrre* > *jávvr* 'sjö' och kåtan är svenska för *gåhte* 'kåta'.

Bårgånjunnje: en nordlig skogsbeklädd utlöpare av fjället Bårggå, *Bårrgå* söder om Mattaureälven, *Máddávriedno*. Gällande betydelsen av förleden, se Bårggå, *Bårrgå*. *Njunnje* betyder 'näs, udde, utlöpare'.

Bårrekjávrrátj: *Bårrekjávrrátj* är enligt traditionsbärare Per Allan Steggo namnet på en liten, på kartbladet namnlös sjö, som ligger i myrlandet med många småsjöar norr om fjället *Nammadis* och sydväst om *Tjåktjåjávvrre*. Här finns rester efter en kåta och en *låpptå* 'förrådsställning med tak'. Namnet berättar att man här tog sig över *jávrrátj* 'den lilla sjön' med en *bårre* (saP), *boarre* (saL) 'flotte'. Det var inte ovanligt att samerna tillverkade en enkel farkost, en flotte för att ta sig över en mindre sjö. *Bårre-k* är en s.k.

-k avledning där -k ersätter en efterled som utsäger ett samband med förleden, i detta fall antagligen *jávrátj* som därmed omnämns två gånger.

Båtsaströmmen (Båhttsájáhkå): namnet förekommer på två ställen nära varandra. Denna bäck avvattnar sjön *Båhttsá* och möter den andra *Båhttsájáhkå* som då bytt namn till Smedgajáhkå, *Smiedgajáhkå* när den rinner in i Märsabäcken, *Märrsájáhkå*. Gällande etymologin för *båhttsá*, se Båhttsábuovdda, *Båhttsábuavvda*. Bäckens har idag fått en svensk efterled men det samiska namnet är belagt genom uppteckningen. *Jáhkå* betyder 'bäck'.

Båtsjaur: Båtsjaur nybygge ligger på en halvö vid sundet *Muossetjålbme* med sjön Båtsjaur/Båtsträsk/Hammarträsket, *Båtsjávvre* söder om och den stora sjön Ajsjávvre, *Ássjávvre* norr om. Byns namn är upptecknad 1935 av Grundström, som anger att i husförhörlängden från 1772 benämns byn "Båsjargn" och påpekar att gamlingarna i byn säger "Båsjarg". Han säger vidare att någon säger "Båtsjaur" och menar att namnet ska härledas ur "båtsu" 'ren'. Læstadius omnämner platsen som "Botsjargn" (Læstadius 1833/1977:267). Båtsjaur, *Båtsjávvre* var ett bruksnybygge som anlades ca 1750 av samens Olof Lestander och hans hustru Anna Mårtensdotter, som kom flyttande från Kasker, *Jávregasska*. Nybygget var en hållplats under andra gruvepoken i Nasafjäll (1770-1810). Gården övertogs av Carl Johansson Wallström och bosättarna i Båtsjaur idkade renskötsel och betalade lappskatt fortfarande 1809 (Bylund 1956:213). 1935 var detta en stor by som enligt upptecknaren bestod av 11 skattehemman och 10 gårdar. Gällande etymologin, se Båtsjaur/Båtsträsk/Hammarträsket, *Båtsjávvre*.

Båtsjaur/Båtsträsk/Hammarträsket (Båtsjávvre): namnet avser en avlång sjö med många namn, som är nästan avsnörd på mitten av udden Geälluonjårgga (saU), geälluo (saU) *gálla* (saP) 'stor sten'. Sjön ligger väster om Arjeplog, *Árjepluovve* och hänger ihop med sjön Ajsjávvre, *Ássjávvre* till vilken den har sitt utflöde genom sundet *Muossetjålbme*. Inloppet i sjön är Selakbäcken som avvattnar den uppströms men öster om liggande sjön Maskare, *Måskejávvre*. Upptecknaren Grundström 1935 uppger att det finns olika uppfattningar om sjöns namn och att en tolkning är att förleden härstammar från "båtsu" 'ren'. Genom att utflödet är i väster så bildas en halvö av

landet mellan Båtsjaur/Båtsträsk/Hammarträsket, *Båtsjávvre* och sjön *Fluvkát*. Halvön utgör en naturlig avgränsning för del av Maskaure- samebys marker. På halvön ligger bergen Sarviesvárre (saU) (sarvies 'sarv') och *Båtsojvárre* (båtsoj 'ren') vilket indikerar att området används som renbetesland. En förmodan är att ett ursprungligt *Båtsjávvre* som namn på sjön har fått ge vika för flera andra namn under tidens lopp, antagligen som en följd av att det här tidigt uppstod fast bebyggelse med invånare som inte hade samiska som modersmål. Formen Båtsträsk tyder på ett försök till översättning utifrån en missuppfattning att det samiska *Båts-* skulle ha med det svenska 'båt' att göra. Namnet består av förleden *båts-* (förkortning av *båtsoj*) 'ren', och efterleden *jávvre* 'sjö'. Namnet har troligen velat beskriva området runt sjön som renbetesland.

Båtsojvárátj: en flack höjd i barrskogsterräng mellan *Väppsajáhká* i norr och sjön Stuor-Guovddelis, *Stuor Guävvdelis* i söder, på landtungan som begränsas av sjöarna *Lábbás* och Rappen/*Ráhppen*. Namnet förekommer i ortnamnsregistret. *Båtsoj* betyder 'ren' och *várátj* 'det lilla berget' är en diminutivform av *várre* (*várre:váre<várátj*). Landet utgör renbetesland, vilket namnet indikerar.

Båttká: enligt informant Martin Sjaggo är detta benämningen på den långsmala släta ryggen mellan *Lulletjáhkka* i öster och *Ájttevárátj*, *Ájjevárátji* väster på sydslutningen av fjällområdet *Siejdvárre* på norra sidan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Skillnader i konsonantismen gör att *båttká* på pitesamiska motsvaras av boarkka på lulesamiska 'en sänka som nästan delar en fjällrygg i två delar, fjällpass'. *Båttká* stämmer som beskrivning på denna höjdrygg.

Bällájávvre (Bällájávvre): en sjö, i det från *Árjep Siebmer* i stort sett avskilda höglandet, norr om fjället *Bällátjáhkka* och norr om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Förleden återgår på *bieles:bállá* 'sida, kant' och min tolkning är att namnet syftar på sjöns och fjällets belägenhet liggande i kanten av massivet *Árjep Siebmer*, där bergsområdet övergår i lägre land. *Jávvre* betyder 'sjö'.

Bállájáhkå: en bäck som avvattnar Bállájávrrre, *Bállájávvrre* och rinner till Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* norrifrån. Gällande tolkning av förleden se Bállájávrrre, *Bállájávvrre*. *Jáhkå* betyder 'bäck'.

Bállámåsske: en sluttning öster om *Bállátjåhkkå* och Bállájávrrre, *Bállájávvrre* och norr om Vuolle-Måsskejávrrre, *Vuälle Måsskejávvrre*, en sjö som är ett sel efter Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Gällande förleden, se Bállájávrrre, *Bállájávvrre*. Efterleden *måsske* betyder 'sluten dal, inbuktning i fjällbrant' och beskriver här sluttningens karaktär. Namnet *Bállámåsske* anger dels dess belägenhet på kanten av det norr om liggande höglandet och dels dess inbuktning i fjällsidan.

Bállátjåhkkå: en fjälltopp *tjåhkkå* 766 m.ö.h. med skog runt om söder om Bállájávrrre, *Bállájávvrre*, i det från *Árjep Siebmeri* stort sett avskiljda höglandet, norr om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Namnet är upptecknat av Grundström och Wikman 1934 respektive 1941 som "Bällovaratj" och "Pällotjåkkå" med uppgift om att förleden åsyftar '(ren)skälla'. *Biello* betyder '(ren)skälla'. Min tolkning är dock att förleden återgår på *bieles:bállá* 'sida, kant' och syftar på sjöns och fjällets belägenhet liggande i kanten, där bergsområdet övergår i lägre land.

Bärdakdievvá (*Bärrtomdievvá*): en del av västsluttningen av fjällområdet *Siepmer, Siebmer*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Enligt informant Martin Sjaggo benämns denna sluttning *Bärrtomdievvá*. Namnet som avser flera sluttningar skall enligt traditionsbäraren härledas till fångstfällor. *Bärrtom* (saP) betyder fälla för räv eller järv i form av en hög stolpe med klykor upptill medan bärdak är en okänd term. *Dievvá* är benämningen på en 'kulle'. Ortnamnet indikerar fångstaktivitet i detta område.

Bärdnatjavdda (*Bärdnatjavvda*): en utlöpare i öster av höjden *Njuonesvárre* på näset mellan sjöarna *Lábbás* och *Rappen/Rahppen*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Namnet är sammansatt av *bärdna* 'björn' och *tjavvda* 'lägre bergland som är kupigt på mitten och som långsamt sluttar åt flera håll'. Namnet är terrängbeskrivande men indikerar också att det finns björn här.

Bärdnaålgåtj: en skogsbevuxen höjd 680 m.ö.h. som utgör nordlig utlöpare av Allebuovdda, *Allebuavvda* på *Lágastjavelk*. *Bärdna* betyder 'björn' och *ålgåtj* är diminutiv av *ållge* 'axel' (*ållge:ållge>ålgåtj*). Denna axel/utlöpare har på något sätt med björn att göra.

Dábmuk (Siebmer Dábmuk~Däbmuk): en sjö på *Árjep Siebmer*, ett avgränsat fjällområde norr om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* söder om fjällområdet *Nuortap Siepmer*. Namnet är inte upptaget i ortnamnsregistret. Informant Martin Sjaggo uppger *Siebmer Dábmuk* som namn på sjön, för att skilja den från den österom liggande sjön *Dábmuk* på *Siejdvárre*. Andra pitesamisktalande benämner sjön *Däbmuk*. *Dábmuk~däbmuk:dábmuga~däbmuga* betyder 'öring' och berättar vilken fisk man kan förväntas finna i sjön. Namnet har ingen efterled.

Dábmuk (~Däbmuk): en sjö mitt på höglandet *Siejdvárre* norr om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* som avvattnas av *Dábmukjáhká*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att sjön även benämns "Pággejauratj" och att "págge~puogge" betyder 'förrådsställning med tak'. Med dagens ortografi motsvaras termen av *buägge:buogge* (saP), *buogge:buokke* (saL). Namnet som saknar efterled har en förled *dábmuk:dábmuga* som betyder 'laxöring'. Pitesamisk variation gör att formerna *dábmuk* och *däbmuk* förekommer parallellt som benämning på denna fisksort. Namnen indikerar näringsaktivitet vid denna sjö.

Dábmukjáhká: enligt informant Martin Sjaggo är detta namnet på bäcken som avvattnar sjön *Dabmuk*, *Dábmuk~Däbmuk* på höglandet *Siejdvárre* norr om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* och rinner österut mot *Vuovlakvágge* via *Suollakjávrrre*, *Sullakjávvrre*. Gällande betydelsen av förleden, se *Dabmuk*, *Dábmuk~Däbmuk*. *Jáhká* betyder 'bäck'.

Dahttar: namnet på en höjd med kal topp 660 m.ö.h. söder om Mattaureälven, *Máddávriedno* och fjället *Bårggå*, *Bårrgå*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att namnet har okänd betydelse.

Dájdanjunnje: enligt informant Martin Sjaggo är detta namnet på utlöparen i sydost av *Dájdavárre~Dájda* i skogslandet öster om *Udtjajåhkå* på norra sidan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Namnet på berget är upptecknat av Grundström 1935. Betydelsebakgrunden till förleden *dájda* är oklar. En närliggande term är *dajdda* (saL) 'enfaldig, dum'. Det är högst oklart om denna term har med bergets namn att göra. *Njunnje* betyder 'utlöpare, näs' och beskriver sålunda att det här är fråga om en utlöpare.

Dájdavuolládak: enligt informant Martin Sjaggo är detta namnet på det låglänta myrområdet mellan *Udtjajåhkå* och *Dájdavárre* på norra sidan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Gällande förleden, se *Dájdanjunnje*. *Vuolládak* är beteckningen på 'låglänt område, lågland', vilket stämmer bra på karaktären av detta område.

Dájdavárre: ett berg 685 m.ö.h. i barrskogslandet norr om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* nära kommungränsen till Jokkmokk. Området där berget är beläget används frekvent som vinterbetesland för Luokta-Mavas sameby. Namnet är upptecknat av Grundström 1935. Betydelsebakgrunden till förleden *dájda* är oklar. En närliggande term är *dajdda* (saL) 'enfaldig, dum'. Det är högst oklart om denna term har med bergets namn att göra. Efterleden *várre* betyder 'berg, fjäll'.

Dájnak~Dainak: detta är namnet dels på det avlånga sundet med spetsig form mellan *Ajsjávvrre*, *Ássjávvrre* och *Fluvkát* väster om Arjeplog, *Árjepluovve* och dels gårdsbebyggelse med samma namn i östra delen av sundet på den södra stranden. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om obekant betydelse. Etymologin bakom förleden *dájna* är dunkel. Ortnamnet kan vara en *-k* avledning där *-k* utsäger ett samband med förleden, i detta fall osäkert vilket. Lite långsökt men kanske ändå av intresse är den nordsamiska termen *dai'dnas* 'med många flikar' (Nielsen 1932, 1979:471) och de lulesamiska termerna *dájnne* 'drev (tjåret tauverk av hamp till å tete med)' och *dájnnit* 'sätta *dájnne*/tete en båt' (Kintel 2010:57), dvs. att fylla igen flikar och sprickor. I detta sammanhang måste man ta i beräkning att vattennivån har förändrats, se *Uddjaur/Ujják~Ujjávvrre* och att viken vid lägre vattenstånd kan ha varit mer flikig i konturerna än vad som är fallet idag. En inte säkerställd möjlighet är alltså

att namnet vill tala om att lera och dy vartefter vattnet höjts täppt igen småvikarna efter stränderna av Dájnak. Se även Dáktok.

Dalveholmen (Dállvesuolo): en liten holme i västra Uddjaur/ *Ujják~Ujjávvre* sydost om Racksund, *Ráhkkotjállme* och öster om halvön som avgränsar sjön mot *Fluvkát*. Namnet, som är upptecknat av Wallström 1938, har en samisk förled och en svensk efterled. Förleden kan härledas ur *dállve* 'vinter' och efterleden är en översättning från den samiska motsvarigheten *suolo* 'holme'. Det är okänt varför holmen fått detta namn. Någon form av vinteraktivitet har antagligen försigkommit här t.ex. vinterfiske alternativt rastplats under flyttning.

Dálvvadisåjve (Dállvadisåjve): en kalfjällshöjd på *Ramanbákkte*, norr om Tjeggelvas/ *Tjeggelvas*. På denna plats finns inget *Dállvadisåjve* upptecknat även om namnet är känt från andra trakter. Förleden är en avledning med ändelsen *-dis* av *dállve:dálve* 'vinter'. *Dállvadis* står för 'övervintringsplats, vinterboplat' i senare tid 'marknadsplats'. *Åjve* betyder 'huvud, fjäll med rund topp'. Bakgrunden till namngivningen här är okänd.

Dálvveluokta (Dállveluakta): en vik efter norra stranden av Kakel/ *Gáhka*. Namnet är inte upptecknat på denna plats men på annan plats i kommunen med uppgift om att *Dálvveluokta, Dállveluakta* betyder 'vinterviken'. *Dállve* betyder 'vinter' och *luakta* betyder 'vik'. Det är oklart varför viken fått detta namn. En möjlighet är att det har att göra med samernas flytt österut på höstvintern då man passerade här, sålde slaktrenar och hade förvaringsbodas hos bofasta i närliggande *Gáldesjávvre, Gáldesjávvre* bl.a. (Læstadius 1831:323).

Darfek: ett fjäll 824 m.ö.h. med brant sydsluttning väster om Gierggemåhkjåhkå, *Gärrgemåhkjåhkå*, som sydostlig utlöpare av fjällmassivet *Árvesduottar, Árvasduoddar*. Namnet är upptecknat av Grundström 1931-36 med en uppgift om att namnet avser 'mossa'. Förleden består av en *-k* avledning, där *-k* utsäger ett samband med förleden, i detta fall sannolikt *várre* 'fjäll'. Förleden kan härledas till *darrfe* 'mossa/renmossa, ev. torv' och vill troligtvis ange att detta område är ett bra renbetesland.

Darfekskájjde: namnet är upptecknat av Grundström 1931 i formen "Tarfekskaitte" och avser sammanflödet mellan Gierggemåhkjáhkå, *Gärrgemåhkjáhkå* och *Rátjejáhkå* söder om höjden *Darfek*. Gällande betydelsen av *Darfek*, se *Darfek*. *Skájjde* är den samiska benämningen på 'älv-sammanflöde'.

Darvasjávrre (Darvasjávvre): en sjö med inlopp från *Árjep Darvas* och utlopp norrut till *Járbbájávrre*, *Járrbájávvre* och vidare via *Ájlisjávrre*, *Ájlesjávvre* till *Lill-Mattaure/Máttávrre*, *Máddávvre*. Sjön, omnämnd som "Tarvas", utgjorde gräns mellan två lappskatteländ enligt domboken (Arjeplogs tingslags häradsrätts dombok 1855 Ala 15). Namnet är upptecknat av Wallström 1941 i formerna "Tarvas" och "Tarvesjúre" med uppgift om att förleden betyder 'tjära eller tjärig'. *Darvasjávrre*, *Darvasjávvre* är sammansatt av *darvas* 'tjärved' och *jávvre* 'sjö' och berättar troligen om den gamla tallskog som en gång gav karaktär åt området runt sjön.

Darvik (Darfek): en liten tjärn i myrområde väster om berget *Guobasvárre* i skogslandet mellan *Hornavan/Tjárvek* och *Silverbägen*. Namnet är upptecknat i ortnamnsregistret som *Darviktjärnen*. Namngivningsorsaken och tolkningen är osäker. Mest troligt är att namnet är en *-k* avledning utifrån *darrfe* 'mossa' (*darrfe:darfe>darfek*) som då fått den nyanserade betydelsen 'där det är mossigt' (Collinder 1964:218). Ett alternativ är att namnet som då saknar efterled kommer av *darvek* 'tjärad-, tjär-'. En term som används i sammansättningar men här kan man tänka sig att den bakre delen av ordet då fallit bort. Utifrån svenskt perspektiv kan det låta som att sjöns namn har med *vik* att göra, vilket är högst osannolikt.

Davekjávrre (Davekjávvre): en mindre sjö på *lehkál*, *Liehkál* det flacka, sönderskurna området med många tjärnar efter *Piteälven/Bihtámädno*, *Bidumiedno* söder om *Várrasluokta*, *Várrasluokta*. Namnet är inte registrerat i ortnamnsregistret. *Davek* betyder 'storlom' och *jávvre* 'sjö' och det är sannolikt att namnet vill berätta att det finns storlom i sjön.

Davekjávrre (Davekjávvre): en mindre sjö i våtmark öster om fjället *Lulep Tjáhkális* på *Stáhkketjavelk*. Vid sjön finns en renhage och ett viste vid namn *Luleldisgåde*. Namnet

är upptecknat av Grundström 1935 med påpekandet att "här finns kåtor tillhörande Ståkke skogslappby och att namnet skall härledas till 'lom'". Namnet berättar att det är fråga om en 'sjö' *jávvre* och att här finns *davek:davega* 'lom'.

Davikholmarna (Daveksullu): ett antal småöar i Hornavan/*Tjárvek* nordväst om *Sáhka-várre*. Holmarnas namn är upptecknade av Wallström 1939. Namnet har en samisk förled och en svensk efterled. Davik återgår på *davek* 'storlom'. *Sullu* betyder 'holmar'. Namnet vill säkerligen berätta att här finns det lom.

Debrikbäcken (Diebrekjåhkå): bäcken som avvattnar sjön *Diebrek* i skogslandet på norra sidan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* och norr om *Várddo, Várddo*. Bäcken har en samisk förled och en svensk efterled som motsvaras av *jåhkå* 'bäck'. Gällande betydelsen av förleden, se *Diebrek*.

Dellaure: en gård i södra änden av *Dällávrrer, Diellávvrer*, en sjö som i sin tur är belägen söder om *Kakel, Gáhkál* och *Dellaureviken, Diellávvreruakhta*. Gården är anlagd efter 1867 (Bylund 1956:428). Namnet på sjön är upptecknad i ortnamnsregistret men inte gårdsnamnet. Gällande etymologin, se *Dällávrrer, Diellávvrer*.

Dellaureviken (Diellávvreruakhta): en vik efter södra stranden av *Kakel/Gáhkál* norr om sjön *Dällávrrer, Diellávvrer*. Gällande uppteckning och etymologi, se *Dällávrrer, Diellávvrer*. *Luakhta* betyder 'vik'.

Diebrek: en sjö i skogs- och myrland nära gränsen till Jokkmokks kommun nordost om berget *Várddo, Várddo* med utlopp genom *Debrikbäcken, Diebrekjåhkå*. Området är vinterbetesland för *Luokta-Mavas* sameby. Sjön, bäcken och utloppet *luobbal* är upptecknade av Grundström 1935. *Diebrek* kan vara en *-k* avledning utifrån *diebrre* (saL) '(upphöjda) utslag'. Närliggande termer är *dabrre* (saL) 'fäste (på is etc.)' och *debbridit* (saP) 'sätta fast, fästa'. Men det är oklart om dessa ord har med betydelsen av namnlokaler att göra. Betydelsebakgrunden är dunkel.

Diebreklubb: namnet avser utloppet av sjön *Diebrek*, en sjö i skogs- och myrland nära gränsen till Jokkmokks kommun nordost om berget *Várddo, Várddo* med utlopp

genom *Diebrekjåhkå*. Namnet finns inte med på kartblad BD12 men är upptecknat av Grundström 1935. Gällande betydelsen av förleden, se *Diebrek*. Efterleden beskriver formen på utloppet. *Luobba* är ett 'sel (med stillaflytande vatten i en bäck, har formen av en utvidgning i vattendraget)'.

Divgga (Divvga): en sjö söder om *Stuor Guovddelis*, *Stuor Guävvdelis* på höjdryggen mellan sjöarna *Rappen/Rahppen* och *Lábbás*. *Divvga* (saP), *divgga* (saL) betyder 'klocka, skälla, pingla, tjuka (t.ex. på skakel)'. Namnet saknar efterled. Frågan är vad namnet vill berätta. Man kan tänka sig att det gått en flyttled på höjdryggen och att *divvga* åsyftar ljudet av skällor i rajden. Namnet indikerar då renskötsel. Tolkningen är dock inte bekräftad.

Dumbokjávrátj: en sjö i låglänt terräng strax norr om *Gubblehávrre*, *Gubblehávrre* och byn *Svannäs* vid vilken Silvermuseet bedrivit omfattande utgrävningar och konstaterat mänsklig aktivitet sen mer än 9000 år tillbaka (Bergman 1995:41), då vattenståndet var ett annat. Namnet är upptecknat av Wallström 1941 i formerna "Dompok", "Dompoken" och "Inre Dompoken". Det framgår inte om det finns något vatten som benämns "Yttre Dompok". Namngivningsorsaken är dunkel. Den närmaste kända termen är *dumbe* som betyder 'dum'. Lokalt finns en uppfattning att namnet skulle betyda 'sjön som försvann', en betydelsebakgrund som inte gått att belägga. En mindre trolig koppling, som förutsätter en metates, en konsonantomkastning, kan dock finnas till termerna *duobbmit* (saL), *dubbmit* (saP) 'tömma ut, låta rinna ut' eller *dubme* 'damm, skräp'. Betydelsebakgrunden är inte säkerställd. Efterleden *jávrátj* betyder 'liten sjö'.

Duolbbagielas (Duallbagielas): en hed i flack barrskogsterräng nordost om *Hornavan/Tjárvek* och *Gáldesjávrre*, *Gáldesjávrre*. Namnet som är sammansatt av *duallba* 'flat, platt' och *gielas* 'jämn, något kupig tallhed (ofta bra renbetesmark)' beskriver terrängen och dess funktion som renbetesmark.

Duolbbatjåhkå (Duallbatjåhkå): ett flackt fjäll 897 m.ö.h. mellan Svádonåjvve, *Svádon-åjvve* och Láttakåjvve, *Laddakåjvve* på södra Árvesduottar, *Árvasduoddar*. Samma ortnamn förekommer på flera ställen i området. Namnet är terrängbeskrivande där *duallba* (saP), *duolbba* (saL) är ett adjektiv i attributiv form som betyder 'flat'. *Tjåhkå* betyder 'fjälltopp'.

Duolbbavárddo (Duallbavárddo): en flack höjd strax ovan trädgränsen, 768 m.ö.h. i höglandet söder om Tjeggelvas/*Tjeggelvas*. Namnet är upptecknat av Grundström 1934 som "Tuolpak", d.v.s. en *-k* avledning där *-k* antagligen i denna form ersätter *várddo*. Namnet beskriver terrängen där *duallba* står för 'flat, platt' och *várddo* för 'höjd i fjällen eller i skogslandet'.

Duolbbavárddo (Duallbavárddo): ett flackt lågfjäll med skog runt om 769 m.ö.h. i myrrika marker, över vars topp gränsen för Raketskjutfältet går, norr om Vuolvonåjvve, *Vuolvonåjvve*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935. Ortnamnet är terrängbeskrivande och ger en bild av bergets form där *duallba* är ett adjektiv med betydelsen 'platt, flack' och *várddo* betyder 'vårta, kulle eller höjd i skogslandet'.

Duorbun (Durbun): ett flackt fjäll 866 m.ö.h. söder om Tjeggelvas/*Tjeggelvas* mitt på utlöparen *Barturte* och söder om ett område med flera småsjöar benämnda *Tjåts-vaggejávratja*. Namnet är upptecknat i ortnamnsregistret men återkommer på flera ställen i samiskt kulturlandskap. *Durbun* avser ett verktyg i form av 'en stöt som man skrämde fisk med och som användes i samband med notdragning bl.a.'. Den pitesamiska formen *durbun* avviker från den lulesamiska formen *duorbun* utifrån de om-ljud som är karakteristiskt för pitesamiska. Varför detta namn är relevant här är inte känt.

Duorbun (Durbun): ett flackt fjäll med rund form 917 m.ö.h. norr om sjön Duorbunjávrrre, *Durbunjávrrre* på fjällmassivet Árvesduottar, *Árvasduoddar*. Upptecknat av Grundström 1931-34. Namnet har ingen efterled. Fjället har fått namn efter sin närhet till sjön Duorbunjávrrre, *Durbunjávrrre*. Gällande tolkning se Duorbunjávrrre, *Durbunjávrrre*.

Duorbunjávrrre (Durbunjávvrre): en sjö söder om fjället Duorbun, *Durbun* i västra kanten av fjällmassivet Árvsduottar, *Árvasduoddar*. Upptecknat av Grundström 1931-34. *Durbun* betyder 'stöt (att skrämma fisk med)' och indikerar att man bedrivit fiske med en metod när man skrämmer in fisken i ett nät/not/garn. Efterleden *jávvrre*, *jávvrre* betyder 'sjö'.

Dåktok: en topp ca 530 m.ö.h. i västra änden av *Fluvkát* och söder om sundet *Dájnak*. Dåktok är en del i höjdområdet Knutberget, *Tjuolmanájve* och Rottjeberget. Längs norra stranden av *Fluvkát* är ett flertal fornlämningar utmärkta. Namnet är upptecknat som "Dockdock" med avseende på berget, på landområdet väster om sundet *Dájnak* samt som namn på en icke identifierad udde respektive holme i *Fluvkát*. Namnen är upptecknade av Wallström 1938 och Pellijeff 1958. Pellijeff anför att namnet "Dockdock" är ett äldre namn på berget, holmen och sundet som nu ersatts av *Dájnak*. Namnet kan vara en *-k* avledning där *dåtko- skulle kunna utgöra en förled, men betydelsen av förleden är okänd. Den närliggande termen *dákkte* 'ben, knota' är en möjlig ledtråd.

Dårávvrre (Dåresjávvrre): en sjö i skogslandet väster om Várddo, *Várddo* på norra sidan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* som enligt informant Martin Sjaggo bär namnet *Dåresjávvrre*. Dårávvrre (saL) är en komprimerad form av samma namn. Förlederna återgår på *dåres* 'något som går eller ligger på tvären, sido-, tvär-' och efterlederna *jávvrre~ávvrre* (saP), *jávvrre~ávvrre* (saL) betyder 'sjö'. Orsaken till att sjön fått detta namn antas vara att dess utflöde rinner i västlig riktning och följer därmed inte det normala mönstret utan kan upplevas ligga på tvären.

Dällávvrre (Diellávvrre): en sjö söder om Kakel/*Gáhkal* och Dellaureviken, *Diellávvrre-luakkta*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 som "Dellaure" och "Tällaure". Förleden återgår sannolikt på *dielle* 'hård, sammanpackad snö som ger bra före men dåligt renbete'. Namnet vill antagligen beskriva terrängförhållandena vid denna sjö avseende framkomlighet och bete.

Dödholmen: en holme i sjön Rappen/*Rahppen*. Enligt skriften "Smånamn i Rahppen-Lábbás" avses dock inte samma holme som på kartbladet utan en mindre namnlös ö strax söder om Dödholmen på kartan. Enligt samma skrift så heter kartans Dödholmen egentligen Bomholmen. Namnet Bomholmen finns upptecknat av Wallström 1939 med uppgift om att ön fått sitt namn av att man här drog upp bommarna, stockarna som var förbundna med varandra och hade funktionen att ringa in och hålla ihop timret som skulle flottas. På Dödholmen lär det finnas synliga spår efter en sommargrav (Rappen-Labbas Intresseförening 2016:12). Att härbärgera döda människor i en sommargrav på en holme i avvaktan på att vinterföre möjliggjorde transport till kyrkan var vanligt och är den sannolika bakgrunden till holmens namn. Dödholmen är inte upptecknad i ortnamnsregistret och den har inget känt samiskt namn. Det är dock inte säkerställt vilken holme som är Dödholmen och vilken som är Bomholmen eller om det är samma ö.

Döudden (*Jábmemnjárrga*): en udde rik på fornlämningar, nu till stor del överdämd och eroderad, direkt söder om gårdarna i Stensund, *Siejdetjålbbme* efter norra stranden av *Lullebådne*. Udden är upptecknad som "Sandudden" och "Njábmemnjarga" av Wallström 1941. Enligt uppgift från Lantmäteriet, Lennart Dehlin så finns belägg för att uddens samiska namn är *Jábmemnjárrga*, vilket i direkt översättning blir Döudden på svenska, *jábmem* 'död', *njárrga* 'udde'. På digitala kartan finns fornlämningsmarkeringar vid denna udde. Lämningarna beskrivs i avhandlingen "Från Döudden till Varghalsen" (Bergman 1995:91-116).

Eggelatsholmen (*leggelatjsullu*): *leggelatjsullu* är enligt traditionsbärare Per Allan Steggo det korrekta samiska namnet på en holme i *leggelatj*. Namnet Eggelatsholmen är en blandform av samiska och svenska som kommit till i och med icke samisktalande inbyggare i området. Namnet är upptecknat av Wallström 1941 med uppgift om att den också benämns "Stuor suolo". Även på Generalstabskartan från 1892 bär holmen namnet *Stuor suolo* 'Storholmen'. På Eggelatsholmen, *leggelatjsullu* anlades ett nybygge i slutet av 1800-talet (Bylund 1956:428). Holmen har fått sitt namn efter sitt läge i den utsträckta sjön *leggelatj*. Betydelsen av förleden *leggelatj* är inte klarlagd. Det

kan vara en diminutivform av ett tänkt *ieggela. Den närmast kända termen är det nordsamiska ordet jeagil:jeahkál- ´renlav´ som sannolikt en gång i tiden funnits även i sydligare samiska varieteter. En möjlig koppling kan finnas till termen *ihkálátj* ´outslitlig, som räcker mycket länge, evig´ och syfta på att denna sjö är mycket utsträckt. Efterleden *sullu* kommer av *suolo~sullu:sullu* ´ö:öar´.

Eggelatsberget (*leggelatjvárátj*): *leggelatjvárátj* är enligt traditionsbärare Per Allan Steggo det korrekta samiska namnet på kartans Eggelatsberget, ett skogsbeklätt berg med renbete. Berget har en höjd på 520 m.ö.h. och är beläget på södra stranden av sjön *leggelatj*. Berget är upptecknat av Grundström 1935 med alternativnamnet

Bild 4: Rester efter ett renstängsel som går att följa i terrängen norr och väster om Eggelatsberget, *leggelatjvárátj*. Foto: Gudrun Norstedt.

"Gartevarats" med förklaringen att ett renstängsel har funnits vid bergets västra och östra ände för att hålla renarna kvar. Stängslet går med viss möda att följa i terrängen mellan *leggelatj* och Tjäktjajávrr, *Tjäktjajávvrre* och vidare till Alep Vátjamjávrr, *Alep Váhtjamjávvrre*²⁵. Eggelatsberget är en blandform med en samisk förled och en efterled på svenska. Namnet "Gartevarats" återgår på *gárrde:gárde* '(ren)stängsel' och vittnar med andra ord om renstängslet som uppförts här. Efterleden *várátj* betyder 'litet berg'. Gällande betydelsen av förleden *leggelatj*, se Eggelatsholmen, *leggelatjsullu*.

Erikjávrr (Erikjávvrre): en sjö nära kommungränsen mot Jokkmokk i myrigt skogsland och renbetesland norr om höjden Guovdde, *Nuarrta Guävvrde*. Lokalt benämns sjön *Eriksjávvrre*. Från sjön rinner *Erikjáhkå* österut förbi *Erikgielas*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att på sjöns norra strand ligger en lappvall. Det är okänt om det är sjön eller heden *gielas* som gett upphov till namnet. Det kan vara fråga om någon Erik som haft sjön som sin eller att *Erikgielas* var viktig renbetesmark för någon med det namnet. *Jávvrre* betyder 'sjö'.

Erikjávvrjáhkå: en bäck som avvattnar Erikjávvrre, *Erikjávvrre* i låglänt, myrigt skogs- och renbetesland norr om Guovdde, *Nuarrta Guävvrde* nära kommungränsen till Jokkmokk. Bäckens har fått namn av sjön. Gällande uppteckning och betydelsebakgrund, se Erikjávvrre, *Erikjávvrre*. *Jáhkå* betyder 'bäck'.

Erikgielas: en renbeteshed norr om myrland vid *Erikjávvrjáhkå* nära kommungränsen till Jokkmokk. Gällande uppteckning, primär namngivare och betydelsebakgrund, se Erikjávvrre, *Erikjávvrre*. Med *gielas* avses 'kupig långsträckt tallhed i naturen ofta med bra renbete'.

Evebäcken: en bäck som avvattnar höjderna (saU) Sarviesvárrie och (saU) Gálbakvárrie och rinner ut i sjön Båtsjaur/Båtsträsk/Hammarträsket, *Båtsjávvrre*. Namnet finns upptecknat i ortnamnsregistret i sin nuvarande form. Etymologin för namnet är okänt.

²⁵ Norstedt, G., Rautio, A.-M. & Östlund, L. (2017). Fencing the forest: early use of barrier fences in Sami reindeer husbandry. *Rangifer*, 37 (1), pp. 69–92.

Fávanjuonne: en udde som utgör sydligaste spetsen på landet Suonergielas, *Suonergielas* på norra stranden av Ajsjávrrre, *Ássjjávvrre*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 i formerna "Favanjåanne" respektive "Havanjåanne" med en frågeställning om huruvida "hava" kan tolkas som 'hav'. Collinder nämner att "hávvë:hávë" kan betyda 'hav' (Collinder 1964:59). Eftersom denna udde sticker ut mot den öppna, stora vattentytan som Ajsjávrrre, *Ássjjávvrre* utgör så är det inte otroligt att tolkningen till hav är korrekt. *Njuonne*, med flera samiska dialektala varianter, betyder 'näsa, nos, spets'.

Fluka: en gård på södra stranden av sjön *Fluvkát*. Gården verkar vara anlagd efter 1867 (Bylund 1956:428). Gällande bakgrunden till namnet, se *Fluvkát*.

Flukaviken: en sydlig del av den avlånga sjön *Fluvkát*. Flukaviken är upptecknad i denna form av Grundström 1935. Gällande möjlig tolkning, se *Fluvkát*.

Fluvkát: en större, avlång sjö mellan Ajsjávrrre, *Ássjjávvrre* och Uddjaur/*Ujják~Ujjávvrre*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 i formen "Flukat". Etymologin kan diskuteras men det är inte uteslutet att namnet har en koppling till de sydsamiska termerna fluedie, fluerie, flueries (saS) (sjön ligger på gränsen mellan pitesamiskt och ume-samiskt språkområde men motsvarande term på umesamiska är inte känd). Dessa termer är ett inlån från det svenska ordet 'flöde (en bäck eller sjö som svämmar över)'. Termen Fluka finns dock i svenskan och avser 'tillfällig vattensamling på marken, större vattengrop, djupare ställe i sjö och flod' (Svenska akademiens ordbok:F884). Betydelsebakgrunden skulle då kunna kopplas till att denna sjö och den intilliggande Uddjaur/*Ujják~Ujjávvrre* har flödat/svämmat över till följd av höjt vattenstånd, se fakturata "Förändrat vattenstånd".

Flyggsundet (*Báktátj*): sundet med en liten holme som har karaktären av en klippa och över vilket Norra Bergnäs-vägen idag passerar. Sundet förbinder Stor-Mattaure/*Stuor Máttávvrre*, *Stuor Máddávvrre* med Lill-Mattaure/*Máttávvrre*, *Máddávvrre*. Över sundet fanns tidigare en färjeförbindelse. Flyggsundet som i trakten har tappat sitt samiska namn är upptecknat som "paktats" av Wallström 1941. Namnet återgår på *bákkte* i diminutivform (*bákkte:bákte>báktátj*) 'liten klippa' och beskriver holmen i

sundet. Flygg är ett dialektalt svenskt ord som betecknar en bergvägg eventuellt med överhäng.

Forsnäs: en mindre by efter Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* i kanten av Forsnäs-heden, *Stuor Gåhteguolban* vid Forsnäsforsen, *Allovárgårrtje*. Första gården anlades av Per Burman d.y. 1859, samme man som ett år senare anlade nybygget i Arvliden (Bylund 1956:tavla 3). Gårdsnamnet är upptecknat av Wallström 1941. Bosättningen har idag inget känt samiskt namn.

Forsnäs-heden (*Stuor Gåhteguolban*): den stora heden, rik på renlav och viktig som renbetesmark, mellan sjön *leggelatj* och Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* vid Forsnäs. Det samiska namnet "Stuor kåte-kuolpa" är upptecknat av Grundström 1935 och även benämnt på Generalstabens karta från 1893. Upptecknaren nämner också att man kallar heden för "Forsnäs-kuolpan". Idag har namnet fallit ur bruk och heden kallas allmänt för Forsnäs-heden. *Stuor* betyder 'stor', *gåhte* betecknar 'en kåta' och *guolban:guallban-* avser 'slät tallhed'. Namnet anger att det handlar om en stor, slät yta och att här antagligen funnits en kåtaplats/bosättning innan nuvarande bebyggelse i Forsnäs. Det finns en möjlighet att upptecknaren missuppfattat namnet och att det i stället handlar om *Stuor Guohtom-guolban 'den stora renbetes-heden'.

Forsnäs-forsen (*Allovárgårrtje*): enligt informant Martin Sjaggo är *Allovárgårrtje* det samiska namnet på Forsnäs-forsen i Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* söder om berget *Allovárártj*. *Allo* kan härledas ur *alla* 'hög' och vilja beskriva det intilliggande, relativt markerade berget *Allovárártj*. *Vár-* är en komprimering av *várre* 'fjäll, berg' och *gårrtje* betyder 'fors'. Det svenska namnet kom till på 1900-talet och har tagit över som namn på forsens²⁶.

Forsudden (*Buojdás*): enligt informant Martin Sjaggo är *Buojdás* det samiska namnet på Forsudden, ett boställe och en nordvästlig udde av sjön/selet *Buojdasjávrrre*, *Buojdásjávvrre* i barrskogslandet efter Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Gården är

²⁶ uppgift från Martin Sjaggo.

anlagd ca 1850 (Bylund 1956:428 samt plansch 1). Det svenska namnet är upptecknat av Grundström 1935. Gällande etymologin, se Buojdasjávrrre, *Buojdásjávrrre*.

Framgrenen (*Ávvdá Suärrge*): enligt informant Dagny Skaile är *Ávvdá Suärrge* det samiska namnet på Framgrenen, som är norra fåran av Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* nedströms Mårsomjávrrre, *Mårsomjávrrre* där älven delar sig i tre grenar. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Förleden *ávvdá* betyder 'för, fram, främre, förutvarande'. I övrigt se Sörgrenen, *Árjep Suärrge*. Det svenska namnet är en översättning av det samiska och har sannolikt kommit till i och med flottningen på älven.

Fårholmen: en holme med flera gårdar i Gáldesjávrrre, *Gáldesjávrrre*. Gårdarna bör vara anlagda efter 1867 eftersom de inte finns med i Bylunds gårdsförteckning 1700-1867 (Bylund 1956:428). Holmen är ej heller registrerad i ortnamnsregistret.

Fårholmen (*Alesnjárrga*): ett hemman och en gård anlagt före 1890 (Jünger 2016:140) på en holme, som tidigare var en udde, i sydöstra änden av Hornavan/*Tjårvek* mellan holmen *Gallesgutj* och halvön *Seldutnjunnje*, i vars västra ände Arjeplog/*Árjepluovve* ligger. På generalstabskartan från 1892 så är udden benämnd "Allesnjarka". *Ales* betyder 'väst, väster' och *njárrga* är benämning på 'udde'.

Gáddåjvve (*Gáddåjjve*): ett berg i barrskogsterräng 604 m.ö.h. vid nordöstra stranden av Vuolvojaur/Vuolvojávrrre, *Vuolvojávrrre*, öster om utloppet av Árvesjåhkå, *Árvasjåhkå*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935. Förleden kommer av *gádde* 'strand' och efterleden *åjjve* betyder 'huvud, berg med rund form'. Namnet beskriver bergets mjuka form och dess läge efter stranden av sjön.

Gáddåjvve (*Gáddåjjve*): ett berg i barrskogslandet 660 m.ö.h. med oval form och kal topp söder om *Giessetjåhkkå* och norr om sjön Lullebådån, *Lullebåddnå*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att det betyder 'strandberget'. Upp-tecknarens uppgift bekräftas av namnets sammansättning med en förled som är en förkortad form av *gádde* 'strand' och *åjjve* 'berg med rund kontur, huvud'. Däremot så är namnet lite förvånande emedan berget, med dagens vattenstånd, ligger ca fyra

kilometer från sjöstranden. Med ett helt annat, belagt vattenstånd låg strandlinjen dock närmre detta berg.

Gájjá: ett berg i barrskogsterräng ca 480 m.ö.h. vid östra stranden av Båtsjaur/Båtsträsk/Hammarträsket, *Båtsjávvre*. Namnet är upptecknat av Wallström 1938. Berg-
et ligger på gränsen mellan pitesamiskt och umesamiskt språkområde. Det är oklart vad namnet vill berätta. En härledning till pitesamiska *gájjká* 'torka' som på syd-
samiska motsvaras av *gajhkoe* (Bergsland, Mattsson Magga 2007:90) är inte utesluten
men mycket osäker.

Gájsátj: en fjälltopp 936 m.ö.h. som ostlig utlöpare av *Árvesbákke*, *Árvasbákkte* i norra
delen av *Árvesduottar*, *Árvasduoddar*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935.
Gájsátj är en diminutivform av *gájjse* 'fjälltopp' (*gájjse*>*gájse*>*gájsátj* 'liten fjälltopp').
Namnet anger att det är frågan om en mindre topp i fjällandskap.

Gáktsákjiegge: ett myrområde i barrskogsland väster om V. Radnejaur, *Alep Rádne-
jávvre*. Namnet kan vara sammansatt av *gáktsát* 'den åttonde', en avledning av
gákktsá 'åtta' och *jägge* 'myr' (här i pluralformen *jiegge* 'myrar', enligt en grammatisk
regel som följer av att den står efter ordningstalet åtta). Namnet är upptecknat i
ortnamnsregistret. Det är obekant varför denna myr fått namnet 'den åttonde'.

Gaktsakviken: den sydostliga viken av sjön Lullebådne, *Lullebåddne*, öster om Kakel/
Gáhkál. Namnet är upptecknat av Wallström 1941. Namnet har en samisk förled och
en svensk efterled. Förleden kan återgå på *gákktsá* 'åtta' men namngivningsorsaken
är då okänd. Namnet är otillfredställande tolkat.

Gálbakvárrie (saU): ett berg 580 m.ö.h. på halvön som utgör betesland för Maskaure-
sameby avgränsad av sjöarna Båtsjaur/Båtsträsk/Hammarträsket, *Båtsjávvre*, *Ajsjávvre*,
Ássjávvre och *Fluvkát*. Berget ligger inom umesamiskt språkområde med nu gällande
språkgränser vilket framgår av stavningen på namnet. Berget har en brant nordsida
och en flack sydsida. Namnet är upptecknat 1935 av Grundström som "Kalbakvare",
"Galbakvarre" och "Galbmetjåkka". Han uppger att betydelsen är obekant men lägger
till att "meddelaren har för sig att här varit något oknytt, ett ställe där någon dött

"kalme", (gálmme (saL)). Mer troligt är detta ortnamn en *-k* avledning från *gallba* (*gallba:galba>galbak*) 'sköld, den flata horntaggen på renens horn' med avsikt att beskriva bergets form. Avledningsändelsen *-k* utsäger något samband med förleden, i detta fall troligtvis *várre* (saP), *várrie* (saU). Sen har man lagt på efterleden *várrie* och på det sättet benämns berget s.a.s. två gånger.

Gáldakluokta (Gáldakluakkta): en vik på södra stranden av Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* nedströms *Gáldaksavvun*. Viken utgör västra änden av sjön Skierfájávrrre, *Skierfájávrrre*. Namnet är upptecknat i ortnamnsregistret. Collinder uppger att "kál'tak" antingen avser 'kastring av ren' eller 'en sjöliknande utvidgning på en å eller älv' (Collinder 1964:77). *Gáldakluokta*, *Gáldakluakkta* utgör en utvidgning av Pite älv, *Bihtámädno*, *Bidumiedno* och den senare förklaringen passar bra som beskrivning på denna *luakkta:luokta* 'vik'.

Galdaknjárgga (Galdaknjárrga): en udde i västra änden av Rappen/*Rahppen*, som utgör den östligaste utlöparen av området Rädepvuobme, *Rädipvuobme*. Namnet är upptecknat som "Kaltaknjarka" av Wickman 1942. På udden fanns tidigare en renhage (Lilian Kallin 2014) vilket motiverades av uddens läge där "beteslandet tog slut" mot sjön Rappen/*Rahppen* och vattendragen *Rahpjáhkå* och *Rahpriggo*. Detta vattensystem utgör en naturlig gräns mellan Rappen/*Rahppen* och Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* som hindrar renens vandring under en stor del av året eftersom det delvis är öppet även vintertid., se *Rahpriggo*. Förleden ska förmodligen härledas ur *galdag* 'snöpfung, kastring/kastrad hanren' även 'avsnört sjöparti' och vilja berätta antingen att sjön snörs åt i en vik här eller att man samlade renar till udden för kastring och slakt. Efterleden betyder 'udde'.

Gáldaksavon (Gáldaksavvun~Gáldak): selet som utgör utloppet där Tjeggelvas/*Tjeggelvas* övergår i sjön Skierfájávrrre, *Skierfájávrrre*. I övre änden av selet ligger ön *Luspesuolo* och i nedre änden vidgar sig selet till *Gáldakluokta*, *Gáldakluakkta*. Namnen är upptecknade av Grundström 1931 med uppgift om att det handlar om en utvidgning av strömmen så att det bildas en särskild sjö. *Savvun~sivvun* betyder 'sel' och förleden *Gáldak* beskriver selets form, se *Gáldakluokta*, *Gáldakluakkta*.

Gáldesbuovdda (Gáldesbuavvda): ett fjäll med skog runt om vid vilken det idag finns en skidanläggning och ett hotell. Berget 800 m.ö.h. ligger norr om Hornavan/*Tjårvek* och väster om sjön och byn Gáldesjávrr, *Gáldesjávvre*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935. Namnet är svårtolkat men kan troligen härledas ur adjektivet (saL) gáldos:gálldus 'svält (om väder på sommaren)' vilket skulle indikera att det varit ett sommarbetesfjäll. *Buavvda* betyder 'kalfjäll med skog runt om'.

Gáldesjávrr (Gáldesjávvre): detta är namnet på en sjö och en by som ligger vid sjön. Sjön är belägen öster om fjället Gáldesbuovdda, *Gáldesbuavvda* och norr om Hornavan/*Tjårvek*. Sjöns utlopp går vid byn *Revi ~ Rievve* till Hornavan/*Tjårvek*. Byn låg ursprungligen på näset men breder nu ut sig efter stranden i nordöstra kanten av sjön. Man odlade och hade kreatur både på halvön och på holmarna i sjön. Namnet på byn är upptecknat av Grundström 1935 enligt tidigare stavning "Galtisjaur". Gården som också kallas Långnäs är anlagd ca 1820. Gällande betydelsen av förleden, se Gáldesbuovdda, *Gáldesbuavvda*. *Jávvre* betyder 'sjö'.

Bild 5: På Gállábuovdda, *Gállábuavvda* finns som synes två stora stenblock, vilka troligen gett berget dess namn, se namnartikel Gállábuovdda, *Gállábuavvda*. Foto: Maria Söderberg.

Gállábuovdda (Gállábuavvda): ett lågfjäll med skog runt om 780 m.ö.h. i västra kanten av höjdområdet *Gárdvárre* söder om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* nordost

om sjön Gállájávrrre, *Gállájávvrre*. På toppen av berget finns ett par väldiga stenblock. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Collinder uppger att "kál'la" avser 'en gubbe som är särskilt bemärkt genom rikedom eller framstående egenskaper, skrävare etc.' (Collinder 1964:76). Lokalt kan *gállá* stå för 'stor sten', ett alternativ till den vanligare formen *gállo*. *Gállo* betyder även 'panna' och 'svalt väder om sommaren'. I detta fall torde det vara de stora stenarna på toppen som gett berget dess namn, se även Gállákluocta, *Gállákluakhta*. Med *buavvda:buovda* menas 'kal, rund bergstopp i skogen', en beskrivning som stämmer bra på *Gállábuavvda*.

Gállájávrrre (Gállájávvrre): en sjö sydväst om Gállábuovdda, *Gállábuavvda* öster om Stor-Mattaure/Stuor Máttávrrre, *Stuor Máddávvrre*, genom vilken en gren av Mattaureälven, *Máddávriedno* rinner. Gällande betydelsen av *gállá*, se Gállábuovdda, *Gállábuavvda*. *Jávvrre* betyder 'sjö'.

Gállakjáhkå: en bäck som avvattnar ett stenigt myrland och mynnar ut i Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* vid Gállakluokta, *Gállakluakhta* öster om *Gállakvárre*. Namnet är upptecknat i ortnamnsregistret. Betydelsen av förleden är inte självklar. Förleden utgår antagligen från *gállo:gállo* 'stor sten, stenblock' en term som lokalt kan uppträda i formen *gállá~gállá*, se Gállábuovdda, *Gállábuavvda*. *Gállak* kan även betyda 'nattfrost på hösten, när dimma stiger upp ur vattnet och det nästan blir rimfrost' (Collinder 1964:76). Det är dock inte klarlagt vad som är den primära namnlokalen. Mest sannolikt är att bäcken och viken är sekundärt namn och berget *Gállakvárre* primärt och att namngivningsorsaken hänger ihop med stenblock som lär finnas på toppen av *Gállakvárre*. *Jáhkå* betyder 'bäck'.

Gállakluokta (Gállakluakhta): en vik i mycket stenig terräng efter Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* öster om Gállaknjárgga, *Gállaknjárrga* där *Gállakjáhkå* mynnar ut. På stranden av viken ligger ett övergivet samiskt viste, där familjerna Baer och Kuhmunen, tillhörande Luokta-Mavas sameby, bodde fram till ca 1960. Grundström har upptecknat namnet 1935 som "Galloluoktte eller Kalloiluokta" och översatt det till 'stenviken'. Terrängen är mycket stenig både vid viken och i närliggande mark vilket

kan ge bekräftelse åt upptecknarens tolkning. Gällande etymologin i övrigt och primär namnlokal, se *Gállakjåhkå*. *Luakhta:luokta* betyder 'vik'.

Gállaknjárgga (Gállaknjárrga): en udde i stenig terräng efter Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* väster om Gállakluokta, *Gállakluakhta*. *Njárrga: njárga* är benämningen på 'udde'. Gällande etymologin i övrigt och primär namnlokal, se *Gállakjåhkå*.

Gállakvárre: ett skogbevuxet berg 598 m.ö.h. i stenig terräng på norra stranden av Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* norr om Gállakluokta, *Gállakluakhta*. På toppen av berget lär det finnas stora stenblock enligt lokal informant. Namnet är registrerat i ortnamnsregistret. *Várre* betyder 'berg, fjäll'. Gällande etymologin i övrigt och primär namnlokal, se *Gállakjåhkå*.

Gallaselet (Gállasavvun~Gállasivvun): enligt kartblad BD12 är Gallaselet namnet på sundet där Skellefteälven, *Seldutiedno* faller ut i Uddjaur/*Ujják~Ujjávvre* från det uppströms liggande selet *Tjárvesjåhkå*. Namnet är upptecknat som "Galla" av Grundström 1935 med uppgift om att det avser namnet på strömmen mellan Sällá, *Siellá~Siellásavvun* och *Tjárvesjåhkå*, en lägesbeskrivning som torde vara en felskrivning. Före dämningen av Skellefteälven, *Seldutiedno* var vattenståndet i selet märkbart lägre än i dagsläget²⁷. Flera alternativ till tolkning av namnet är möjliga. Namnet kan komma av *gáallo~gállá* 'stor sten', *gállá* 'strandis som ligger på botten bra att färdas på höst och vår när det är vatten på isen' eller *gálav* 'vadställe'. Med ett lägre vattenstånd kanske det var möjligt att vada över här eller föra renar över och alternativet *gálav* är därför inte uteslutet. Uppströms ligger strömmarna *Vátjavnjav*, vars tolkning inte heller är självklar, se *Vátjavnjav*. Se även Gállábuovdda, *Gállábuavvda*. Bakgrunden till förleden får anses dunkel tills vidare. *Savvun~sivvun* är pitesamiska benämningen på 'sel'.

²⁷ <https://app.raa.se/open/fornsok/>

Gállávregärrda: enligt informant Martin Sjaggo är detta namnet på en renhage på norra sidan Mattaureälven, *Máddávriedno* vid älvens utlopp i Gállajávrrre, *Gállájávvrre* som används av Luokta-Mavas södra grupp. Förleden *gáll-* är en förkortad form av *gállá*, se *Gállábuovdda*, *Gállábuavvda*. *Ávre* är en förkortning i genitiv singularis av *jávvrre* 'sjö' en form som uppträder då föreliggande stavelse slutar på konsonant. *Gärrda:gierda* är termen för 'rengärde'. Namnet beskriver platsen för skiljningshagen och indikerar renskötsel.

Bild 6: Stenlandskapet vid *Gállávregärrda* med många *árran* 'samiska eldstäder' både i och utanför en modern renhage. Foto: Ann-Charlotte Sjaggo.

Gallesgutj/Galgbacken: två holmar som ingår i raden av holmar, som går under benämningen "Åsen" i östra delen av Hornavan/*Tjårvek*. Idag är dessa två holmar skilda från varandra men före dämningen av Hornavan/*Tjårvek* hängde de ihop som en ö. I uppteckningarna framgår även att det endast vid högvatten var ett sund mellan Galgbacken och holmen österom vid namn Nåtti, tidigare "Nåtevierakah" enligt uppteckning. Grundström anger att enligt sägen så har en gammal man avrättats på holmen *Gallesgutj*/Galgbacken, vilket förklarar dess namn. Namnet är upptecknat av Wallström 1938 och Grundström 1935 med olika stavningar såsom "Gallisgotj", Galtisguts", "Kalleskutjsuolo" och "Gallesgutj". Grundström nämner att "kuts-" berättar att någon dött och "kalles" att det handlar om en man. Som upptecknaren nämner så skall

ortnamnet härledas ur *galles* 'äldre, aktad man' samt *-gutj* 'den bortgångne, den avlidne'. Ortnamnet vill bekräfta en historisk händelse på denna holme, en avrättning som senare visat sig svår att hitta belägg för (Bergman 1995:135).

Gállójávrátj: en liten, på kartan inte namngiven sjö öster om Pläkkajávrré, *Blähkka-jávvré* i urskogsområdet *Vattme~Mattme* på norra sidan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* som enligt informant Tage Rankvist bär namnet *Gállójávrátj*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Sjön ligger i stenig och svårframkomlig terräng vilket namnet utsäger där *gálló* betyder 'stor sten, stenblock' och *jávrátj* 'liten sjö'.

Gállók: namnet avser ett sel på Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* mellan Luhtunjávrré, [*Luodunjávvré*] och Mårsomjávrré, *Mårsomjávvré*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 som "Kallok" alternativt "Kallokjaure". *Gállók* betyder vanligtvis 'härnsko (vintersko av renens panna/härna)'. I detta fall är dock *Gállók* sannolikt en *-k* avledning där *-k* ersätter något som utsäger ett samband med förleden, i detta fall antingen *jávvré* eller *sivvun~savvun* 'sel'. *Gálló* (*gálló:gálló>gállók*) härleds till 'stor sten' och namnet vill då beskriva den rand med mycket stora stenar som skiljer selet från den nedströms liggande sjön Mårsomjávrré, *Mårsomjávvré* och som orsakat besvär när man ska färdas efter älven bl.a. under flottningsepoken.

Gállókgielas: enligt informant Martin Sjaggo är detta namnet på heden mellan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* i höjd med selet *Gállók* och bergen *Alep* och *Lulep Suovas*. Namnet bekräftas av upptecknare Grundström 1935. Området är viktigt som betesmark för Luokta-Mavas sameby. Gällande betydelsen och funktionen med *Gállók*, se *Gállók*. *Gielas* avser ofta goda betesmarker och betyder 'tallhed, långsträckt höjd i naturen'.

Gállonjunne (~Gállonjunnje): en höjd med en stor sten på som utgör utlöpare av fjället *Viertsák* på sydöstra spetsen av fjällområdet *Siejdvárre* norr om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Namnet är inte registrerat i ortnamnsregistret. Enligt traditionsbärrare Martin Sjaggo så är *Gállonjunnje* en mer vanlig form än *Gállonjunne*. *Gálló* betyder 'stor sten' och med *njunnje~njunne* avses 'näs, utlöpare'.

Galnas: en flack, myrig fjällsluttning på södra kanten av utlöparen av höjdryggen *Barturte*. Benämningen återkommer på flera ställen i samiskt kulturlandskap. Namnet finns upptecknat av Grundström i ortnamnsregistret utan uppgift om namnets betydelse men med kommentaren att *Galnas* och "Skaldna" är besläktade termer. Han uppger också att *Galnas*/"Skaldna" är namnet på Gimmons gamla vistasplats. *Gálnas* betyder 'lam, stel' även 'hård (om trä som torkat)', frågan är dock om denna term har med benämningen på fjällsluttningen *Galnas* att göra. En möjlighet är att namnet kommer av att terrängen är hård, utan vattendrag. Namnet saknar efterled. Betydelsebakgrunden får anses oklar.

Galnas: ett fjäll 750 m.ö.h. som utgör yttersta spetsen på *Guksekdievvá*, en nordostlig utlöpare av fjällmassivet *Árvesduottar*, *Árvasduoddar* söder om sjön *Árvesjávrrre*, *Árvasjávvrre*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935. Han uppger att fjällets namn tidigare kan ha varit "skaldna" utan att förklara detta närmare. Han uppger också att ortnamnet kan utgå från *gálnas:gállnas*- 'stel, styv, lam'. En möjlighet är att namnet kommer av att terrängen är hård, utan vattendrag. Betydelsebakgrunden får dock anses oklar. Se också *Galnas* ovan samt *Guksekdievvá*. Ortnamnet saknar efterled.

Gárddegielas (Gárrdegielas): en flack, vidsträckt hed i skogslandet sydöst om *Gárddevárátj*, *Gárrdevárátj* på landtungan mellan *Ribrávrjáhká* och Piteälven/*Bihtámädno*, *Bidumiedno* som en västlig utlöpare av höjden *Muotkenåjvve*, *Muotkenåjvve*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935. *Gárddegielas*, *Gárrdegielas* har sannolikt fått sitt namn efter det intilliggande berget *Gárddevárátj*, *Gárrdevárátj*. Namnet är sammansatt av *gárrde* 'stängsel, hage' och *gielas* 'hed, kupig förhöjning (ofta med bra renbete)'. Namnet indikerar renskötsel och att det funnits någon renhage eller dylikt på heden eller i bergets närhet.

Gárddejávratj (Gárrdejávratj): en liten tjärn nära östra stranden av *Kakel/Gáhka* norr om Stensund, *Siejdetjálbme*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Namnet är sammansatt av *gárrde* 'stängsel (tvär- och ledstängsel)' och *jávratj* 'liten sjö'. Det är okänt vad som ligger bakom namngivningen.

Gárrdemuáttke: landsträckan mellan Strömviken, *Gáhteluakkta~Vuälle giehttje* i norra änden av Vuollesavvun, *Vuällesavvun* efter Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* och utloppet av *leggelatj*. Namnet är antecknat som östlig lappskattelandsgräns av *Gárrdevárre*-landet i Arjeplogs dombok, se avsnittet Lappskatteländ, skolbord och prästbord i Arjeplog. I ett protokoll från 1814 finns uppgift om att det på denna sträcka funnits ett renstängsel som dock inte gått att hitta resterna efter (Norstedt, 2017:80). Kartbilden och namnet som består av förleden *gárrde* 'stängsel' och *muáttke* 'mårka', landremsa mellan två sjöar bekräftar att det på denna landremsa funnits ett stängsel och att mårkan utgjorde den sydöstra gränsen för lappskatteländet Gardevare. Det alternativa namnet på Strömviken, *Gáhteluakkta~Vuälle giehttje* får ses som en ytterligare bekräftelse, se Strömviken, *Gáhteluakkta~Vuälle giehttje*.

Gárrdevárátj (Gárrdevárátj): ett berg 540 m.ö.h. i barrskogsland norr om Gárrdegielas, *Gárrdegielas* efter södra stranden av Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Namnet som består av förleden *gárrde* 'stängsel, hage' och *várátj* 'litet berg' är upptecknat av Wallström 1941. Det är inte känt varför berget fått detta namn. Antingen kan bergets läge ha funktionen av naturhinder/stängsel eller så har det funnits någon hage, eller något stängsel här. Namnet indikerar renskötsel.

Gárrdevárre (Gárrdevárre): namnet avser lågfjällsområdet söder om Vuolvojaur/Vuolvojávrrre, *Vuolvojávvrre* och en däri ingående fjälltopp öster om byn Norra Bergnäs mot skogslandet. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 som "Kartevare" men också som "Kuorpavárátj". Wallström har 1941 upptecknat formen "Kartevare". Efterleden *várre* betyder 'fjäll'. *Gárrde* betyder 'stängsel, hage (tvär- eller ledstängsel)' och är inlånat från fornnordiska (Collinder 1964:80). Ordet fanns i fornnordiska i formen *gardr* som sen förkortades till *gard*. Ordet är utgångspunkt för de svenska orden *gårde* (stängsel) och *gård*. Till samiska inlånades ordet troligen medan det hette *gard*. Motivet till inlånet kan sannolikt knytas till samernas kontakt med den skandinaviska boskaps- och odlingskulturen²⁸. I fråga om Gárrdevárre, *Gárrdevárre* så är detta lågfjällsområde avgränsat av Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* i norr och öster, av

²⁸ Ann-Charlotte Sjaggo, D-uppsats 2008:30.

Mattaureälven, *Máddávriedno* i söder och i väster finns i dagsläget ett stängsel mellan sjöarna *Gállájávrrre*, *Gállájávvrre* och *Sáddájávrrre*, *Sáddájávvrre*, en sjö efter Piteälven/*Bihtámädno*, *Bidumiedno*. Historisk finns ett nerrasat stängsel efter samma sträcka. Det innebär att området haft karaktären av en stor instängslad hage, vilket väl motiverar benämningen *Gárddevárre*, *Gárrdevárre*. Området är ett tidigare lappskatteländ, vars gränser är uppgivna i syneprotokoll (Arjeplogs tingslags häradsrätt 1835 ala 10). Från 1800-tal är det känt att släkten *Skaiile* hade detta som ett av sina skatteländ, där man hade renarna höst och vår²⁹. I dagligt tal används ofta varianten *Gárdvárre*, där förleden uppträder i en förkortad form av genitiv singularis med innebörden "stängslets fjäll". Förleden i alternativnamnet "Kuorpavárátj" återgår på *guarriba*: *guorba* 'brandplats, område som härjats av skogsbrand', vilket mycket väl kan ha skett här någon gång i historien.

Gárddevárre (Gárrdevárre): en flack höjd 600 m.ö.h. i myrigt skogsland norr om byn Radnejaur och sjön *Nuortávrrre*, *Nuortávvrre*. Området är viktigt som renbetestrakt för nuvarande Västra Kikkejaur's sameby. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 i formen "Gartevarats" med uppgift om att det är möjligt att det funnits ett stängsel här. Namnet som är sammansatt av *gárrde* 'stängsel' och *várre* 'berg' tyder på att det funnits ett stängsel även om det inte är känt idag.

Gárdegielas: en hed som inte är namngiven på kartblad BD12. Enligt upptecknare Grundström 1935 så ligger heden i närheten av Eggelatsberget, *leggelatjvárátj* sannolikt direkt söder om berget och norr om bandet av småsjöar. Berget benämns även *Gárdevárátj*. Förleden återgår på *gárrde:gárde* '(ren)stängsel' här i genitivform och berättar att heden är avgränsad av stängsel. *Gielas* betyder 'hed, (kupig) tallhed, långsträckt höjd'.

Gárdek: en fjällkant med brant nordsida på norra sidan av *Barturtes* utlöpare i öster. Strax öster om finns ett omfattande fångstgropsystem som löper från norr till söder. I

²⁹ Martin Sjaggo, muntlig uppgift.

dagens läge har Barturte-gruppen inom Luokta-Mavas sameby en renskötselänläggning dels på fjället och dels under trädgränsen öster om *Gárdek*. Namnet avser enligt upptecknare Grundström 1931 tre trädlösa toppar i vars norra kant det är ett brant stup. Namnet är en *-k* avledning av *gárrde:gárde* 'stängsel (tvär - och ledstängsel), gårdsgård' och indikerar att det funnits ett stängsel här i någon form eller att naturen är sådan att den utgör ett naturligt stängsel. Avledningsändelsen *-k* utsäger något samband mellan namnet och namnlokalen i detta fall kan man tänka sig *várre* 'fjäll' eller *bákkte* 'klippa, brant'. Mellan groparna i fångstgropsystem har det på flera platser funnits stängsel, vilket skulle kunna göra skäl för namnet här.

Gárgok: en skogsbeklädd höjd 735 m.ö.h. öster om myrstråket med *Gárgokjávrátj* i östra kanten av höglandet *Gárddevárre*, *Gárrdevárre* söder om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att namnet står för slättland omkring en myr som varken är fastland eller myrland. *Gárgok* är en *-k* avledning utifrån *gárrgo* 'torr, fast land, delvis i myrlänt terräng' och namnet verkar, i första hand, beskriva terrängen runt den intilliggande sjön.

Gárgokjávrátj: en liten sjö väster om höjden *Gárgok* på höglandet *Gárddevárre*, *Gárrdevárre* söder om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Gällande förleden, se *Gárgok. Jávrátj* betyder 'liten sjö'.

Gaskanviken (Gasskaluakhta): en vik som skär in relativt djupt efter västra stranden av Stor-Mattaure/Stuor Máttávrrre, *Stuor Máddávvrre* och på det sättet tillsammans med Bietsasjávrrre, *Bietsasjávvrre*, ger berget *Rávatj* karaktären av en ö. Namnet är upptecknat av Wallström 1941 som "Kaskanviken" med uppgift om att det lär betyda 'viken som ligger emellan'. Förleden återgår på det samiska ordet *gasska* 'mellan' medan efterleden har en svensk form som på samiska motsvaras av *luakhta*. Namnet vill antagligen beskriva vikens läge som liggande mellan något annat, vilket i detta fall torde vara att viken ligger mellan Flyggsundet, *Báktátj* i sjöns södra ände och en nordligare vik där gården Tallnäs är belägen.

Gáskosjáhkå: en bäck som rinner genom blötmyrlandskap i skogslandet mellan kommungränsen mot Jokkmokk och Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* och som avvattnar Nuortta Gáskosjávrrre, *Nuarrta Gáskosjávvrre* och Oarjep Gáskosjávvrre, *Árjep Gáskosjávvrre*. Bäckens mynnar ut i *Vuonatj*, en djup vik av Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. *Gáskosjáhkå* är upptecknad av Grundström 1935 och den är sannolikt namngiven efter sin närhet till *Gáskosvárátj*. Collinder nämner, med hänvisning till detta område, att "kaskús" är en avledning av "kás´ket", *gássket* (med dagens ortografi) 'bita, kastrera (ren genom att bita av sädesledaren)' och med en anteckning om att man kanske kastrerade renar här (Collinder 1964:80). *Jáhkå* betyder 'bäck'.

Gáskosvárátj: ett berg närmare 500 m.ö.h. norr om Oarjep Gáskosjávvrre, *Árjep Gáskosjávvrre* och Nuortta Gáskosjávvrre, *Nuarrta Gáskosjávvrre* mellan kommungränsen mot Jokkmokk och Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935. Gällande etymologi för *gáskos*, se *Gáskosjáhkå*. *Várátj* står för 'litet berg'.

Gassabårktjärn (Gássabåttkjávratj): en tjärn i myrområdet norr om höjden Gássabåttkå, *Gássabåttkå* och öster om Gáldesjávvrre, *Gáldesjávvrre*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret, dock det intilliggande Gássabåttkå, *Gássabåttkå*. Gällande betydelsen av för- och mellanled, se Gássabåttkå, *Gássabåttkå*. Pitesamisk motsvarighet för tjärn är *jávratj*.

Gássabåttkå (Gássabåttkå): en flack höjd ca 600 m.ö.h. i högre barrskogsland öster om Kakel/*Gáhká* och söder om Gassabårktjärn, *Gássabåttkjávratj*. Namnet är upptecknat av Wallström 1941 samt av Grundström 1935 med uppgift om att namnet ska härledas till "gassa" 'gås' och "påtko" 'sänka'. Namnet är, som upptecknaren uppger, sammansatt av *gássa* 'gås' samt *båttkå* (saP), *boarkka~bårkka* (saL) 'avbrott, djup sänka som nästan delar berg- eller fjällrygg'. Frågan är vilken bergrygg som avses. En möjlighet är att myrområdet där Gassabårktjärn, *Gássabåttkjávratj* ligger är att anse som den sänka som varit namngivande.

Gasska-Guovddelis (Gasska Guävvdelis): en sjö norr om Árrjel-Guovddelis, *Árrjel Guävvdelis* och väster om Stuor-Guovddelis, *Stuor Guävvdelis* mitt på det flacka landet

Guosak mellan sjön Rappen/*Rahppen* och *Lábbás*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. *Gasska* betyder 'mellan, mellanrum' och anger att denna sjö ligger mitt emellan de andra två sjöarna. *Guävvdelis* är en avledning av *guävvdel* som betyder 'mitten, mitt på (i centrum)'. Termen beskriver att dessa sjöar ligger mitt på det flacka beteslandet, i detta fall för Barturte-gruppen i Luokta-Mavas sameby.

Gasskajågátj: enligt traditionsbärare Tage Rankvist är detta namnet på den lilla bäcken som avvattnar *Sadjemáhpe* mellan *Stáhpuljåhká~Stáhpuljåhká* och *Sadjemjåhká* i *Vattme~Mattme*. Namnet betecknar att den ligger mellan två andra bäckar med förleden *gasska* 'mellan' och efterleden *jågátj* 'liten bäck'.

Gasskasatjåhkká: ett berg 660 m.ö.h. med björkskogsbeklädd topp på det tidigare lappskattelandet "Kaskas", landet mellan sjön Rappen/*Rahppen* och Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Namnet är upptecknat av Wallström 1941 som "Kaskas". *Gasskas* betyder 'mellan', här i genitiv singularisform *gasskasa*, och *tjåhkká* står för 'fjäll' d.v.s. "fjället på Kaskas-landet".

Gasskasuolo/Mittiholmen: en holme i sjön *Sáddájávrrre*, *Sáddájávvrre* efter Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* som ligger mellan *Alepsuolo*/Västerholmen och *lehkálsuolo*, *Liehkálsuolo*. Holmens svenska namn är en översättning av det samiska där *gasska* betyder 'mellan' och *suolo* 'holme, ö'. Namnet beskriver holmens läge i förhållande till de intilliggande öarna.

Gassokielas: enligt informant Martin Sjaggo är detta namnet på en hed söder om Luodokjåhká, *Luovdokjåhká* nordöst om *Alep Suovas* på norra sidan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Heden är viktig ur renbetessynpunkt och utgör ofta övernattningsbete för Luokta-Mavas norra grupp på flyttning med renar antingen österut på höstvintern eller västerut på vårvintern. Grundström har 1935 upptecknat namnet "Gassakielas" på heden men benämner området i sin helhet för "Suova". Förleden är en *-k* avledning utifrån *gasso* 'snörik' där *-k* ersätter något som utsäger ett samband

med förleden, osäkert vilket. Efterleden *gíelas* betyder 'hed, långsträckt höjd i natur-en'. Ortnamnet indikerar renskötsel, där snödjupet varit en viktig faktor för att bedöma förutsättningen för bete.

Gerdakviken: en bred, flack vik på södra stranden av Aisjávrrre, *Ássjjávvrre* ytterst på halvön som avgränsas av Båtsjaur/Båtsträsk/Hammarträsket, *Båtsjávvrre* i väster och av *Fluvkkát* i öster. Väster om viken ligger Gloggarudden, *Klukkárnjájrga*. Namnet har i nuvarande form troligen en samisk förled och en svensk efterled. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Förleden kan möjligen återgå på *gárrda:gíerrda* 'stängsel, renhage' vilket skulle tala för att det funnits en renhage eller ett stängsel här. Denna tolkning förstärks av att den intelligande Gloggarudden, *Klukkárnjájrga* mycket väl kan ha använts som kalvmärkningsudde etc, vilket i sin tur dess namn pekar mot, se vidare Gloggarudden, *Klukkárnjájrga*.

[Gerdovárre]: namnet på den nu namnlösa höjden ca 580 m.ö.h. norr om *Suhpevárre* och söder om sjön Luovvajávrrre, *Luovvajávvrre*. På generalstabskartan från 1892 benämns höjden "Gervovare". Namnet är upptecknat av Wallström 1941 i formerna "Gervovare" och "Gerdovare". Betydelsen av förleden är inte klarlagd. En möjlighet är att namnet är fel återgivet och att det ska härledas antingen ur *gárrda* 'renhage' eller ur *gárrde* 'stängsel'. Tolkningen stärks av den upptecknade formen "gerdo-" samt av det faktum att det på landsträckan mellan Bergnäsviden, *Luovvaluakkta* och Gállájávrrre, *Gállájávvrre* länge funnits ett renstängsel som har haft till uppgift att skilja lappskattelandet Gardevare från det västerom liggande Skerutj-landet. I dagsläget finns ett trådstängsel efter samma sträckning vilket ska skilja Barturte-gruppens renar från skogsrenarna i Stákke sameby. Efterleden står för 'berg, fjäll'.

Geälluonjájrgga (saU): en markerad udde med sandrevlar ut i sjön på östra stranden av Båtsjaur/Båtsträsk/Hammarträsket, *Båtsjávvrre* öster om Jillie Geälluonjájrgga (saU). Namnet är inte upptaget i ortnamnsregistret. Det är osäkert hur förleden skall tolkas. Geälluo är umesamiska men kan vara besläktat med (saS) gaalloe 'panna' eller gaaloe 'vadställe'. Efterleden betyder 'udde'. Namnet kan indikera att djur eller människor tidvis kan ta sig över här.

Gibdno/Stenudden: en gård anlagd av Anders Andersson och Brita Larsdotter på 1880-talet³⁰, som sen utvecklats till en by. Namnet är upptecknat av Wickman 1942 i formen "Kibtno". Byn har fått sitt namn av sin belägenhet vid Gibdnoluokta, *Gibdno-luakkta* på södra stranden av Tjeggelvas/ *Tjeggelvas*. Gällande namnets betydelse, se Gibdnoluokta, *Gibdnoluakkta*.

Gibdnojávrátja: flera småsjöar i skogslandet söder om topparna *Uhtsa Gibdno* och *Gibdnotjáhkka* och väster om Gibdnoluokta, *Gibdnoluakkta* från vilken sjöarna fått sitt namn. Sjöarnas namn är upptecknade i ortnamnsregistret. *Jávrátja* 'småsjöar' är en diminutivform i pluralis av *jávvre* (*jávvre:jávvre>jávrátj>jávrátja*). Gällande förleden se Gibdnoluokta, *Gibdnoluakkta*.

Gibdnoluokta (Gibdnoluakkta): en vik öster om *Gibdnotjáhkka* på södra stranden av Tjeggelvas/ *Tjeggelvas*, vid vilken byn *Gibdno/Stenudden* ligger. Namnet finns upptecknat i ortnamnsregistret av Wallström, Wickman och Grundström med olika alternativa stavningar. I närheten är udden "Kimmonjarka" upptecknad (släkten 'Gimmons udde') och en tolkning är att släkten Gimmon, som är känd i detta område, kan ha fått sitt namn av att de vistades vid *Gibdnoluakkta*. *Gibdno:gibno* är nämligen en av flera dialektala pitesamiska varianter av *gäbbne:giebne~gibmu:gimu* som betyder 'kittel, gryta'. *Giebne:giebne* är den lulesamiska motsvarigheten. Gibdnoluokta, *Gibdno-luakkta*, påminner om en kittel till formen vilket troligen är bakgrunden till namnet. Efterleden *luakkta:luokta* betyder 'vik'. *Gibdno/Stenudden*, *Gibdnotjáhkka* och *Gibdnojávrátja* har sen fått namn efter viken.

³⁰ Ernst Jünger, Arjeplogs socken 1636 till 1900, Turenki, 2016:186.

Bild 7: Utsikt från *Gibdnotjåhkkå* över den kittelformade viken Gibdnoluokta, *Gibdnoluakkta*. Foto: Maria Söderberg.

Gibdnotjåhkkå: ett fjäll 718 m.ö.h. nordväst om Gibdnoluokta, *Gibdnoluakkta* intill södra stranden av Tjeggelvas/ *Tjeggelvas* och strax norr om den lägre toppen *Uhtsa Gibdno*. Namnet är upptecknat av Wickman 1941 och Grundström 1934 med uppgift om att toppen även benämns "Stuor Kibdna". *Gibdnotjåhkkå* är med andra ord även känd under namnet *Stuor Gibdno* att jämföras med den mindre, västerom liggande toppen *Uhtsa Gibdno*. *Tjåhkkå* betyder 'fjälltopp'. Gällande förleden se Gibdnoluokta, *Gibdnoluakkta*.

Gidájávrátj: en liten avlång sjö i ett område sönderskuret av många små tjärnar i lågland söder om Mattaureälven, *Máddávriedno* och norr om Ståkke-högland. Namnet är upptecknat av Wallström 1941 i formen "Kiddajaure". *Gidájávrátj* är sammansatt av *gidá* 'vår' och *jávrátj* 'liten sjö' och antyder att området var viktigt som uppehållsland på våren.

Gidák: en udde och en bosättning på norra sidan av Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* uppströms Jeäddnjajávrrie (saU). På *Gidák* finns flera fornlämningar markerade på kartan. Namnet som torde vara en -k avledning utifrån *gidá* 'vår' (*gidá:gidá>gidák*)

är inte upptecknat. Avledningen utsäger ett samband med förleden, i detta fall möjligen *njárrga* 'udde'. En möjlig namngivningsorsak kan vara att udden var viktig vid vårflyttning av renar kanske för att den tidigt blev bar. Namnet indikerar renskötsel.

Gidnak: en mindre bergskam ca 500 m.ö.h. öster om Båtsjaur/Båtsträsk/Hammarträsket, *Båtsjávvre*. Namnet är upptecknat i formerna "Kidna" och "Kidnavare" av Wallström 1938 samt Pellijeff 1958. *Gidnak* är då en *-k* avledning där *-k* utsäger ett samband med förleden, i detta fall *várre* 'berg'. Collinder uppger att "gitná", "gitne" och "katna" är olika former, som alla betyder 'vittra, underjordisk varelse (i samisk folk-tro)' (Collinder 1964:90). Med stöd av Collinders uppgift återgår namnet på en förkortning av *ginij:gidniha* (*ginij:gidniha>gidn(ih)ak*) och vill berätta att vittra håller till i detta berg.

Giebdnesuolu (Gäbdnesuolo): en holme i sjön *Lábbás*. Namnet är upptecknat i ortnamnsregistret av Wallström 1941 i formen "Kebneholmen". Förleden återgår på *gäbdne* 'gryta, kittel' (*gibdno, gäbbne, giebne* och *gibmu* är alternativa pitesamiska termer med samma betydelse, se *Gibdnuoluoktta, Gibdnoluakkta*). Efterleden anger att det är en holme. Det är okänt varför holmen fått detta namn.

Giegatj: en liten höjd norr om tjärnen *Giekatj* i barrskoglandet söder om byarna Sundnäs, *Tjålbme* och Långudden. Namnet som saknar efterled återgår sannolikt på en diminutivform av *giehka* 'gök' (*giehka:giega>giegatj*). Den sakliga bakgrunden till namnet är oklar även om man kan tänka sig att den fått sitt namn av att göken trivs här.

Giejávrre (Giejávvre): en liten sjö 546 m.ö.h. mitt på höglandet öster om Kakel/*Gáhkál* med utlopp i Giejaurbäcken, *Giejávrjáhkå*. Sjön är upptecknad som "Geijejaure" och "Geijejauresjön" av Wallström 1941. Collinder uppger att formen *geij-* har samma bakgrund som *giej-*. I bägge fall är det termen "kiedja" som ligger bakom med betydelsen 'litet spår i snön (efter släde eller skidor), föga brukat spår' (Collinder 1964:84). Namnet är då sammansatt av *giedja* 'spår', här i genitivformen *gieja* och *jávvre* 'sjö'. Namnet

tyder på att det varit ett flyttstråk här, sannolikt Semisjaur- Njargs flyttväg från Gáldesjávrre, *Gáldesjávvre* och österut.

Giejaurbäcken (Giejávrjåhkå): en bäck som avvattnar skogssjön Giejávrre, *Giejávvre* och mynnar ut i viken, upptecknad som "Geijejaureströmviken" i Lullebådne, *Lullebåddne*. Bäcken är upptecknad i formen "Geijejaureströmmen". Gällande etymologin se Giejávrre, *Giejávvre*. Bäcken har en svensk efterled på kartan och även uppteckningen har en svensk form. Motsvarigheten på pitesamiska är *jåhkå*. Sjön, här i förkortad genitivform *jávr-* 'sjöns' har varit namngivande för bäcken och troligen så har myrstråket där sjön ligger varit en färdväg, flyttväg med renar eller dylikt.

Giejaurkojan: en stuga vid Giejávrre, *Giejávvre* på höglandet öster om Kakel/*Gáhkal*. Namnet på sjön är upptecknad i ortnamnsregistret och kojan bär namn efter sitt läge vid sjön. Gällande etymologin för namnet med en svensk efterled, se Giejávrre, *Giejávvre*.

Giekaluokta (Giehkaluakhta): en vik efter norra stranden av sjön Lullebådne, *Lullebåddne* öster om Stensund, *Siejetjålbme* på kartbladet BD 12 namnlös men på digitala kartan benämnd "Giekaluokta". Namnet är upptecknat av Wallström 1941 som "Giäkaluokta" med uppgift om att det betyder "Gökviken". Det kan vara en riktig tolkning emedan *giehka* betyder 'gök' och *luakhta* är benämningen på 'vik'.

Giehkanjárrga: en på kartbladet icke namngiven udde vid Giekaluokta, *Giehkaluakhta* efter norra stranden av Lullebådne, *Lullebåddne*. Namnet är upptecknat av Wallström 1941 som "Giäkaudden" med uppgift om att det betyder "Gökudden". *Giehka* betyder som upptecknaren angivit 'gök' och *njárrga* är den samiska beteckningen på 'udde'.

Giekatj (Giegatj): en liten tjärn söder om den lilla höjden *Giegatj* i myrmark söder om byarna Sundnäs/*Tjålbme* och Långudden. Se vidare höjden *Giegatj*.

Gielas: en flack yta i skogslandet norr om sjöarna Nuortávrre, *Nuortávvre* och V. Radnejaur, *Alep Radnejávvre*. Namnet som saknar efterled är upptecknat av Pellijeff 1958.

Gielas betyder 'hed, kupad förhöjning i naturen (ofta med bra renbete)' och indikerar renskötsel, i detta fall skogssamiskt betesland.

Gierggemáttarjávve (Nuortap Gärrgemáddarjávve, Árjep Gärrgemáddarjávve): enligt informant Martin Sjaggo så avser kartans Gierggemáttarjávve de två, intill varandra liggande, sjöarna *Nuortap Gärrgemáddarjávve* och *Árjep Gärrgemáddarjávve*. Namnet är upptecknat av Grundström 1931. Sjöarna bär namnet efter sitt läge öster om höjden *Oarjep Gierggemáttar, Árjep Gärrgemáddar*. Mellan sjöarna finns rester efter ett viste som tillhörde släkten Norsa. Paulus Norsa hade kåtan som jakt och fiskekåta fram till 1960-tal³¹. Sjöarnas namn består av flera led. *Nuortap* betyder 'den nordliga, den nordligare', *árjep* 'den sydliga, den sydligare' och med *gärrge:gierge* avses 'sten, stenigt'. *Máddar* betecknar '-stam, -ur, förfäder' och slutligen *jávve:jávve* 'sjö:sjöar'. Namnet beskriver dels att det är stenigt här och dels antagligen att det av ålder varit kärnområde för några. Sista kända släkten som hade lappskatteländ här var familjen Norsa.

Gierggemåhkjåhkå (Gärrgemåhkjåhkå): en bäck som avvattnar fjällmassivet *Árvesduottar, Árvasduoddar*, rinner upp innerst i dalen *Gärrgemåhke* och rinner till *Råtje-jåhkå, Råhtje-jåhkå~Slubbojåhkå~Vuovlakjåhkå* i *Vuovlakvágge*. *Gärrge* betyder 'sten', *måhkke:måhke* 'innersta delen av en dal' och *jåhkå* anger att det är en 'bäck'. Bäckens namn anger var den kommer ifrån.

Gierisvárre: enligt Nils Jonas Juuso är detta namnet på västra sluttningen av *Sjivnjan-åjvve, Sjivnjanåjvve* på ryggen mellan *Badje-Måsskejávve, Badje-Måsskejávve* och *Guovddelisjávve, Guävvdelisjávve* söder om *Piteälven/Bihtámädno, Bidumiedno*. Namnet som inte är upptecknat har en förled som återgår på *gieris* 'pulka, ackja' och efterleden *várre* betyder 'berg'. Namnet indikerar renskötsel och vill antagligen berätta att man vid berget eller sjön lämnade pulkor för byte mellan vinter- och sommarutrustning.

³¹ uppgift från Martin Sjaggo.

Gierisjávrátj: en liten sjö i myrland söder om *Gierisvárátj* och sydväst om Skierfájávrrer, *Skierfájávvrre* på landet som tidigare utgjorde lapps kattelandet "Kaskas". Namnet är inte upptecknat. Gällande förleden se *Gieresvárre*. *Jávrátj* är en diminutivform av *jávvrre* (*jávvrre:jávvrre>jávrátj*) med innebörden 'liten sjö'.

Gierisvárátj: ett mindre berg i skogslandet öster om Gierisjávrre, *Gierisjáávvrre* och mellan Rappen/*Rahppen* och Skierfájávrrer, *Skierfájávvrre* på det tidigare lapps kattelandet "Kaskas". Berget ligger strategiskt till på lapps kattelandet. Namnet som inte är upptecknat har en förled som återgår på *gieris* 'pulka, ackja' och efterleden är en diminutivform av *várre* (*várre:váre>várátj*) 'litet berg'. Namnet indikerar renskötsel och vill antagligen berätta att man vid berget eller sjön lämnade pulkor för byte mellan vinter och sommarutrustning.

Giesek: en nordlig topp på utlöparen av *Barturte*, höjdryggen söder om Tjeggelvas/*Tjeggelvas*. *Giesek* är en *-k* avledning av *giesse:giese* 'sommars', där avledningsändelsen *-k* uttrycker ett samband med förleden i detta fall sannolikt *várre* 'fjäll'. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. En trolig orsak till namnet är att toppen haft någon särskild funktion på sommaren t.ex. som utsiktspunkt och/eller att renarna samlats här vid varm väderlek.

Giesek: en svagt markerad topp på södra kanten av höglandsområdet *Siejdvárre* norr om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Namnet som inte är upptecknat i ortnamnsregistret är en *-k* avledning av *giesse* 'sommars' (*giesse:giese>giesek*) där *-k* utsäger ett samband med förleden, i detta fall sannolikt *várre* 'berg'. I sluttningen under denna höjd växer det frodigt med *båsská* 'kvanne' och man har under sommaren brukat skörda *båsská* här. Sluttningen blir tidigt bar vilket är en möjlig bakgrund till namnet.

Giettsávre (Giedtsávre): namnet avser ett par småsjöar som bildar sel efter vattendraget som avvattnar Plähkajávrrer, *Blähkajávvrre* och rinner samman med bäcken från Mähtjávrrer, *Mähtjávvrre* och vidare till Lulep Tjuojvva, *Lulep Tjuajjva* i det otillgängliga skogslandet *Vattme~Mattme* norr om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Vattendragen bildar på det sättet ett stängsel som är svårt att komma över per fots. Namnet

finns upptecknat i ortnamnsregistret. *Ávve* är en variant av *jávve* 'sjöar'. Fenomenet att *-j* i *jávve:jávve* faller bort uppstår för att underlätta uttalet när föregående led slutar på konsonant. *Gädtse:giedtse* (saP), *giedtse:giettse* (saL) är ett adjektiv som betyder 'trång, smal'. *Giedts* (saP) och *giettts* (saL) blir då en förkortning av plural nominativ positiv-form av adjektivet och en möjlig översättning är 'sjöarna som utgör (trånga) passager (mellan de större sjöarna)'.

Gilldevágge: en grund dalgång med myrmark öster om Juovvåjvve, *Juovvåjvve* och Duolbbatjåhkkå, *Duolbbatjåhkkå* norr om Råtjejáhkå, *Råtjejáhkå~Slubbojáhkå* i södra kanten av *Árvesduottar*, *Árvasduoddar*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. *Gillde* 'det som glänser' är en presens particip av verbet *gilldet* 'lysa, glänsa' och *vágge* betyder 'dalgång'. Det är okänt varför denna plats fått detta namn men man kan tänka sig att vattnet i myrarna glittrar i solskenet och ger dalen sin karaktär.

Gilpas: en flack renbetesland mellan betesfjället *Såmmárvárre* och sjön Lill-Mattaure/*Máttávrre*, *Máddávve* på nuvarande Ståkke skogssamebys marker. Namnet är upptecknat av Wallström 1941 som "Kilpas". Betydelsen och namngivningsorsaken är inte klarlagd. En koppling till *gjelbar* 'snödriva' eller *gillbit* 'driva (om snö)' är inte omöjlig. *Gilbos* 'konkurrens, tävling' (här i fråga om renbete) är inte heller en osannolik förklaring. En tredje stipulation är att hedens namn förändrats utifrån *guolban:guallbana* 'slät tallhed, ofta med bra renbete'. Namnet är otillfredställande tolkat.

Gimijesvárátje (saU): en flack bergssluttning i barrskogsland ca 500 m.ö.h. öster om Ö. Radnejaur, *Lulep Radnejávve* och väster om berget Löyhpade (saU). Namnet är inte upptecknat men ett liktydigt namn finns antecknat sydost om Uddjaur/*Ujják~Ujjávve* med uppgift om att namnet återgår på 'tjädervin'. Gimijes är en umesamisk form och motsvarigheten på pitesamiska är *gibme:gime* som betyder just 'fågelvin'. Várátje är umesamiska för 'litet berg'. Namnet tyder på att området är trivselland för tjäder.

Gimmonluokta (Gimmonluakkta): en vik i nordvästra delen av Guovddelisjávve, *Guävvdelisjávve* mitt på det gamla lappskatteländet Kaskas mellan Rappen/*Rahppen*

och Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. *Gimmon* är en känd släkt i detta område som bl.a. bebodde gården *Skärffá* längre upp efter älven. Det är sannolikt att familjen *Gimmon* haft ett viste eller dylikt vid Guovddelisjávrrer, *Guävvdelisjávvrer* och att det är bakgrunden till namnet. Efterleden *luakkta* betyder 'vik'.

Gimmunnjárrga: en udde i en sydlig vik av sjön Tjeggelvas/*Tjeggelvas* benämnd *Gibdnuoluokta*, *Gibdnuoluokta* som släkten *Gimmon*, enligt upptecknare Grundström 1934, haft som mjölknings och kalvmärkningsudde. Wickman har också upptecknat namnet i formen "Kimmunnjarka". Släkten *Gimmon* är kända som boende i området och har sannolikt gett namn åt udden. *Njárrga* betyder 'udde'.

Girdda (Gierda~Gierdavárátj): namnet avser den björkskogsbeklädda södra utlöparen av det branta fjället *Árdnasvárre* strax söder om sjön *Lábbás* och väster om vägen mot *Riebnesluspen*, *Riebneslusspe*. Området är renbetesland för Semisjaur-Njarg. Samebyn har en renvaktarkoja under *Árdnasvárre* och vid *Riebnesluspen*, *Riebneslusspe* finns en renhage. Där finns också ett gammalt fångstgropsystem för vildrensjakt emedan mårkan mellan *Hornavan/Tjárvek* och sjön *Riebnes* var och är ett strategiskt ställe där renarna måstre passera på sin vandring österut eller västerut. Namnet finns upptecknat som "Kirta" med alternativnamnet "Kiertovarátj" av Wickman 1942. Uppteckningen tyder på att namnet förändrats från *gierda* som betyder 'hagens, rengårdets'. *Várátj* betyder 'litet fjäll' och namnet vill sannolikt berätta att det i området funnits ett rengårde alternativt att namnet åsyftar ett renstängsel. Känt är att det 1913 fanns ett renstängsel mellan *Lábbás* och småsjöarna mot *Riebnesjávrrer*, *Riebnesjávvrer* som var i bruk av en renskötare från Njarg, vilken också bodde i närheten (Norstedt 2017:85). Namnet indikerar renskötselaktivitet.

Girvimtjåhkkå (Girvimtjåhkkå): en mindre kal topp 771 m.ö.h. i fjällbjörkskogsterräng söder om fjällryggen *Barturte*. Namnet är inte upptecknat i ortnamns. Enligt Collinder är "kir'vim~kir'vem" med betydelsen 'björnring' en böjd form av "kar'vet", *garrvet* (saP) garvvet, (saL) 'svänga, gå runt, ringa in' och syftar på att man här ringade in björnen, som vistades på höjden (Collinder 1964:90). Verbalsubstantivet av *garrvet*

(saP) är, enligt dagens regelsystem, *garrvem* 'inringandet' vilket inte hindrar att Collinders slutsats är riktig, där "kir'vim~kir'vem" mycket väl kan utgöra en äldre form av det som idag benämns *garrvem*. *Tjáhkka* betyder 'fjälltopp'.

Gissjalgielas: ett flackt långsträckt tallhedsområde söder om Svartberget/Tjappsåjvve, *Tjappsåjvve* och norr om Märsabäcken, *Märsåjáhká*. Namnet är upptecknat som "Kissjalkielas" och "Kiesjalliden" av Wallström 1941. Collinder uppger med utgångspunkt från "kiesj-" att det kan vara en språklig variant av "kietj-" 'ände' (Collinder 1964: 85). "Kiesj-" kan även återgå på "kiesáhtis" med betydelsen 'ha till att draga, forsla, kunna dragas' som är en avledning av "kiesset" 'draga' (Collinder 1964:87). Dessa termer motsvaras med dagens ortografi av *giehtj-* respektive *giesedit*. Bägge alternativ kan ligga bakom namnet *Gissjal-* som då kan vilja beskriva att *Gissjalgielas* är slutet på beteslandet emedan heden i öster avrundas av mötet med Märsabäcken, *Märsåjáhká* och Smedgajåhká, *Smiedgajåhká*. Med utgångspunkt från *giesadit* 'forslas, låta dra' så vill namnet berätta att man över denna hed dragit t.ex. båtar för att komma över från vattenleden Märsabäckens, *Märsåjáhká* till sjöarna norröver, vilket är fullt möjligt. Namnet får dock ses som otillfredställande tolkat. *Gielas* står för 'tallhed, långsträckt höjd i naturen'.

Gittun: namnet avser en liten by vid sjön Gittunjávrre, *Guddujnjávrre* norr om sjön *leggelatj* på sydvästra sidan av Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. I övrigt, se Gittunjávrre, *Guddujnjávrre*. Gårdarna är anlagda från 1920-talet och framåt av den skogs-samiska släkten Persson.

Gittunjávrre (*Guddujnjávrre*): namnet avser en större sjö som ligger i ett flackt område med tallskog och myrar norr om sjön *leggelatj* på sydvästra sidan av Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Upptecknare Grundström 1935 och Wallström 1941 anger den alternativa formen "Kudduinjaure" som namn på sjön. Namnet uppges ha obekant betydelse. På Generalstabskartan från 1893 kallas sjön "Kudduinjaure". Informanten Fritz Persson, uppvuxen i Gittun m.fl. minns att byn och sjön tidigare benämndes "Kudduinjaure" och att detta namn även var postadress. I formen "Kudduin-" blir ortnamnet genast mer begripligt. Förleden *Guddujn-* i det nyupptecknade

namnet tolkas som singularis komitativ 'med...' av *guoddoj* 'låga/kullfallen trädstam' (*guoddoj:guddu>guddujn*). Efterleden *jávvre* betyder 'sjö'. Förändringen av namnet från *Guddujn*- till Gittun- gör namnet svåridentifierat och svårtolkat. Avsikten med namnet är dock sannolikt att berätta att det vid denna sjö finns lågor/kullfallna träd vilket stämmer väl med terrängen runt sjön.

Glájbbbo (Glájjbo): ett stråk efter Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* mellan Sáddájávrrre, *Sáddájávvre* och Skuhpesavon, *Skuhpesavvun* där urberget går i dagen. Här har man hittat en fyndighet av uran. Namnet är upptecknat av Wallström 1941 i formen "Klaipo" och med uppgift om att det betyder 'hällar'. Collinder anför att "kláipú" betyder dels trångt fjällpass och dels berghäll, klippa (Collinder 1964:91) och lokala informanter uppger också att *glájjbo* betyder 'hällar, klippor'. På sydsamiska finns termen *klajje* 'pass i terrängen'. Namnet som saknar efterled vill beskriva terrängen på platsen.

Gloggarudden (*Klukkarnjárrga*): en markerad udde med myrmark i basen som är belägen efter södra stranden av Ajsjávrrre, *Ássjjávvre*. Udden är upptecknad i formerna "Klockarudden", "Klukkarnjarka" och "Kluggarnjarka" av Grundström 1935 med uppgift om att "Klukkár" är 'en stor, grov skälla'. Pellijeff 1958 har upptecknat formerna "Klockarudden" och "Glockarkavva" för samma plats. Något belägg för att "Klukkár" betyder (ren-)skälla finns ej i tillgängliga ordböcker. Mycket möjligt är dock att samerna lånat in ordet från den svenska termen 'klocka'. På svenska kan ju 'klocka' i vissa fall avse även någon form av skälla, t.ex. i ordet 'kyrkklocka'. Om man lägger till information från den intilliggande Gerdakviken som indikerar en renhage, se Gerdakviken samt det faktum dels att uddar fordom ofta användes för att samla renarna inför kalvmärkning och slakt samt att Gloggarudden, *Klukkarnjárrga* ligger ytterst på den halvö som naturligt avgränsar Maskaus renbetesland med flera ortnamn som indikerar renskötsel bl.a. Sarviesvárre (saU), så förefaller det troligt att namnet avslöjar att man använt udden (*njárrga* (saP)) för att samla renar.

Glámåk: en höjd 680 m.ö.h. i sluttningen söder om Ståkke-högland ner mot Ribrávrbuollda, *Ribrávrbuollda*. Namnet är en *-k* avledning, där *-k* utsäger ett samband med

förleden, i detta fall möjligtvis *várátj* 'litet berg'. Förleden kan återgå på "kluomë", en term som är känd i sydligare varieteter och som betyder 'inåtsluttande tvärbrant' (Collinder 1964:121). Motsvarigheten i dagens språkbruk är *lábme:láme* 'avsats eller inbuktning i fjällsida, svacka'. *Glámå* utgör antagligen en avsats i nämnda sluttning.

Gnalffá (Gnállfá): en sydlig smal trädlös utlöpare av berget Årjjelbuovdda, *Årjjelbuavvda* på höglandet *Lagastjavelk* norr om Hornavan/ *Tjárvek* ca 740 m.ö.h. Namnet är upptecknat i ortnamnsregistret av Grundström 1935 i formen "Knalfa" och med uppgift om att betydelsen är obekant. Betydelsebakgrunden är okänd.

Golgoudden: en udde söder om berget *Ráhkkovárre* som skjuter ut i sjön *Fluvkát*. Namnet är inte upptaget i ortnamnsregistret. Namnet har en samisk förled och en svensk efterled. Den samiska formen har dock förändrats och det är oklart vad det ursprungliga namnet var. I närheten finns Gvelkholmen, *Guällgsuolo* där namnet återgår på *gualga~guállga:guolga* 'hår (inte av människa)'. En möjlighet är att även denna plats har med *guállga:guolga* att göra, se Gvelkholmen, *Guällgsuolo*. En annan möjlighet är att namnet kommer av *gállgát* 'flyta, strömma' och har någon koppling till sarvar som brunstar och det intilliggande berget *Ráhkkovárre*, se *Ráhkkovárre*.

Gopatjärnen (Guobajávratj): en liten sjö i myrlänt skogsland söder om Gubblehávrre, *Gubblehávrre*. Namnet är upptecknat av Wallström 1941 som "Kopatjärn" respektive "Kuopajaurats". Namnet har idag en samisk förled och en svensk efterled men hade fortfarande på 40-talet den samiska formen *jávratj* 'liten sjö'. Förleden är inte lätt att tolka. De mest närliggande termerna är *gábbå* 'liten rund kulle i flack omgivning', *guobas-* 'trollkunnig, kunnig i spådom (om kvinna)', *guobak* 'bellingsko' och *guober* 'klöv'. Det är oklart vad förleden vill berätta.

Granholmen (Guossasuolo): en holme i södra delen av Uddjaur/ *Ujják~Ujjávvrre*. Holmen är upptecknad av Pellijeff 1958 som "Kuosas", "Kossasolå" och "Gossasuolo" samt av Wallström 1941 som "Kruossasuoloholmen". Upptecknarna anger att betydelsen av namnet är 'Granholmen' och att det bekräftar växtligheten på denna ö. Det svenska

namnet är då en översättning av ett tidigare samiskt namn på holmen med förleden *guossa* 'gran' och efterleden *suolo* 'holme, ö'.

Granudden (*Guossanjuones* (saU)): en udde på sydvästra stranden av den stora sjön Ábrávrrre, *Ábrávvrre* på kommungränsen mellan Arjeplog och Arvidsjaur. Namnet är upptecknat som "Kuosanjuones" av Wallström 1941 med uppgift om att det betyder 'granudden'. Udden ligger inom umesamiskt språkområde vilket också uppteckningen bekräftar eftersom den kallas *njuones* (saU) och inte *njunnje~njunne* (saP). Det svenska namnet är en översättning av det samiska med förleden *guossa* 'gran' och efterleden *njuones* 'näs, udde'. Namnet beskriver helt enkelt att detta är en udde bevuxen med gran.

Grundträsket (södra och norra) (*Tsáhkejávvrre*): en sjö nära Kurrokvejk, *Gurruguajjka~Gurruguajjkasuoloj*, som egentligen är en avsnörd vik av Nábrávrrre, *Návjávvrre* en av älvfårorerna i Skellefteälven, *Seldutiedno*. Sjön har flera spretiga vikar som kan göra att man uppfattar den som två sjöar. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med de samiska formerna "Tsáhkaure" och "Tsökesjaure" med förklaring att det betyder 'den grunda sjön' samt med uppgift om att samerna inte benämnde dessa sjöar som norra och södra utan betraktade den som en sjö. Grund heter *tsáhke* och *jávvrre* betyder 'sjö'. Den svenska formen är en direkt översättning från det tidigare samiska namnet. Namnet är terrängbeskrivande och berättar att detta är en grund sjö.

Grundsjön (*Tsáhkejávvrre*): enligt traditionsbärare Per Allan Steggo är *Tsáhkejávvrre* det samiska namnet på den västliga nästan avsnörda vik av sjön *leggelatj* benämnd Grundsjön på kartan. Varken det svenska eller det samiska namnet finns registrerat i ortnamnsregistret. Viken är grund och stenig vilket namnet vill upplysa om där *tsáhke* betyder 'grund' och *jávvrre* 'sjö'. Det svenska namnet är en direkt översättning av det samiska.

Guarrba/Brändholmen: en på kartan namnlös större holme mitt i Uddjaur/*Ujják~Ujjávvrre* som är upptecknad som Brändholmen respektive "Kuerpa" av Wallström 1938 med en anteckning om att holmen var bränd för att man skulle få bete. Pellijeff uppger

1958 att även de från samiskan förvanskade formerna "Gverp-" och "Skverp-" förekom som namn på denna holme. På Lantmäteriets digitala karta benämns denna holme "Korpaholmen". De svenska namnformerna är en översättning från det samiska där *guarrba~guärrba* betyder 'bränt område, landområde som blivit härjat av skogsbrand'. Namnet berättar om en företeelse som varit ganska vanlig d.v.s. att man brände av holmar för att få bra gräsbete åt kreaturen.

Gubblehávrre (Gubblehávvre): en sjö öster om de stora sjöarna Hornavan/*Tjårvek* och Kakel/*Gáhkal*. Den ligger närmast öster om Lullebådne, *Lullebåddne*. Sjön har en gång i tiden haft sitt utlopp österut i den nu torrlagda fåran, benämnd *Stálloråhtjem*. Nu har den sitt utlopp västerut till Lullebådne, *Lullebåddne*. Forskare Ingela Bergman skriver; "sjöns långsträckta form och orientering i öst-västlig riktning, tillsammans med dess flacka topografi, innebär att sjön är väl exponerad för tippningseffekten. Dess tidigare utlopp mot öst visar att en ändring av vattenflödet de facto ägt rum (Bergman 1995:16). Namnet är upptecknat av Wallström 1941 som "Gubblijaure". Det närliggande ordet *guabbla* betyder vanligtvis 'hängdriva, överhängande klippvägg' även 'vak dold av snö som drivit över'. Om dessa förklaringar är relevanta gällande Gubblehávrre, *Gubblehávvre* är en annan sak. Men frågan är varför sjön Gubblehávrre, *Gubblehávvre* som ligger ytterligare överom och östligare än Lullebådne, *Lullebåddne* inte ansetts som "botten" i sjösystemet. En teori är att Gubblehávrre, *Gubblehávvre* betraktats som en avskild, överhängande vattensamling i förhållande till sjösystemet västerut och att Lullebådne, *Lullebåddne* därför ansetts som den östligaste sjön, vilket skulle kunna förklara både namnet Lullebådne, *Lullebåddne* och *Gubble-* (**Guabbla-* kan ha varit en tidigare form). Namnet kan då vilja berätta att denna sjö hänger/ligger på en avsats högre upp än sjön västerom. Namnet är intressant eftersom det, i sådana fall, antyder hur man betraktade dessa sjöar i förhållande till varandra och någon slags känsla för att vattenståndet ändrats och dess följder i landskapet. En annan möjlighet är att snön driver på ett särskilt sätt på denna sjö och att detta ligger bakom namnet. Efterleden *hávvre* är en alternativ form av *jávvre* 'sjö'.

Förändrat vattenstånd:

Landhöjningen efter istiden och den s.k. tippningseffekten har förändrat vattenståndet i sjöarna i Arjeplog och därmed sjöarnas utbredning. Det har bl.a. medfört att Hornavan/*Tjárvek* fått ett nytt utlopp söderut mot Uddjaur/*Ujják~Ujjávvre*. För åtta tusen år sedan var nämligen Kakel/*Gáhkál*, Hornavan/*Tjárvek*, Lullebådne, *Lullebåddne* samt Gubblehávvrre, *Gubblehávvre* sjöar med utlopp från Gubblehávvrre, *Gubblehávvre* och österut. (intervju med Ingela Bergman i boken "En skvätt av Arjeplog", Hofman/Segerstedt). Uddjaur/*Ujják~Ujjávvre* är en grund sjö som förändrats avsevärt under årens lopp, se bild över utvecklingen (Hörnberg m.fl. 2004:175) samt namnartikel Uddjaur/*Ujják~Ujjávvre*.

Hornavan/*Tjárvek* och Uddjaur/*Ujják~Ujjávvre* har varit föremål för vattenreglering vilket i modern tid påverkat vattennivån. I och med 1959 års dämning av Skellefteälven, *Seldutiedno* höjdes vattennivån i Uddjaur/*Ujják~Ujjávvre* med 1 meter. Hornavan reglerades återigen 1962 och vattennivån höjdes med 2 m. (Bergman 1995:14).

Ett antal ortnamn bekräftar, enligt min tolkning, att vattenståndet i Uddjaur/*Ujják~Ujjávvre* höjts och förändrat landskapet: t.ex. Slibmesjöarna, *Slibmeluakkta*, Ullaksjön, *Ullakjávvre*, Kvådnistjärn och Vierokholmen, *Vierok*, se närmare under respektive namnartikel. Rutsaviken i södra Uddjaur/*Ujják~Ujjávvre* är ett ytterligare exempel på ett märkligt namn som kan hänga samman med förändrat vattenstånd. Den är upptecknad av Wallström 1938 som "Rutsatjärnen". Upptecknaren uppger att benämningen tjärn till trots så avser namnet en fjärd som anses ha fått sitt namn av att fjärden är omringad av holmar så att man kan uppfatta den som en tjärn. Namnet *Välbmá* som betyder 'stillaflytande del av bäck, fåra, älvgren, sel' är också i dagens läge lite missvisande medan det inte längre kan anses som en älvgren utan snarare utgör en betydande vik/del av Uddjaur/*Ujják~Ujjávvre*.

Guddunjávvrre (*Guddunjávvre*): en sjö norr om *Guddunvárre* vars utlopp är norrut mot Piteälven/*Bihtámädno*, *Bidumiedno* vilket innebär att mårkan mellan Guddunjávvrre, *Guddunjávvre* och Stor-Mattaure/*Stuor Máttávvrre*, *Stuor Máddávvre* utgör en vattendelare. Här har dock en gång i tiden en isälv brutit fram, vilken Mattaureälven, *Máddávriedno* är en rest av. Landet är viktigt renbetesområde för Luokta-Mavas södra grupp Barturte. Namnet är upptecknat i ortnamnsregistret av Grundström 1935 som "Kudduinjauure" och av Wallström som "Kiddo" och Kuotton". Namnet ska antagligen härledas ur *guoddoj:guddu* 'låga, kullfallen trädstam', vilket fritt översatt blir 'där det finns många lågor', jämför Gittunjávvrre, *Guddunjávvre* längre österut. Namnet vill då beskriva tallskogsterrängen på berget och runt sjön som den var före det moderna skogsbruket med gamla träd varav en del var kullfallna.

Guddunvárre: ett barrskogsbeklätt berg ca 580 m.ö.h. sydväst om Guddunjávrre, *Guddun* söder om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* på det tidigare lapps kattelandet "Kaskas". Berget har två toppar varav den andra benämns Tjavdda, *Tjavvda*. Gällande förledens betydelse, se Guddunjávrre, *Guddunjávvre*. *Várre* betyder 'fjäll, berg'.

Guhkesjávrátj: en liten men avlång sjö i skogslandet *Rädipvuobme* på södra sidan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* som del i ett system med små sjöar. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. *Guhkes* står för lång och *jávrátj* 'liten sjö' är en diminutivform av *jávvre*. Namnet beskriver m.a.o. sjöns karaktär.

Guhkesjávrre (Guhkesjávvre): en liten, oansenlig sjö i ett område med ett oräkneligt antal småtjärnar på höjdryggen *Lágastjavelk* mellan Hornavan/*Tjárvek* och sjön *Lábbás*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Namnet berättar att sjön är 'lång' *guhkes*, vilket inte riktigt motsvarar sjöns form. *Jávvre* betyder 'sjö'.

Gujgok (Gujkuk): en torr, jämn backe med fjällbjörkskog i norrslutningen av *Siejd-várre* ner mot myrlandet i *Vuovlakvágge*. Ortnamnet är en *-k*avledning, där *-k* utsäger ett samband med förleden, i detta fall möjligtvis *buallda~buállda* 'sluttning utan vattendrag'. Förleden utgår från adjektivet *gájjke* 'torr' där pålägg av avledningsändelse inneburit en vokalförändring (*gájjke:gájke>gujkuk*), enligt pitesamiska om-ljudsregler. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Namnet uppger att det handlar om en torr backe.

Guksekievvá: en nordostlig utlöpare av fjällmassivet *Árvesduottar*, *Árvasduoddar* söder om *Árvesjávrre*, *Árvasjávvre*. Spetsen på utlöparen heter *Galnas*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Collinder nämner "Guk'se-dävvá" från Saxnäs, på svenska benämnd Koksibacken och menar att den namngivits av att det i närheten ligger en kulle som liknar en skopa (Collinder 1964:99). *Gukse-* är sannolikt en *-k*avledning utifrån *gukkse* (*gukkse:gukse>gukse*) 'kosa, mugg (med skaft)' där *-k* utsäger ett samband med förleden i detta fall oklart vilket. *Dievvá* avser 'sluttning, kulle'. Terrängen kan påminna om en upp och nedvänd skopa där höjden är som ett skaft/

utlöpare på fjällmassivet som man måste passera om man ska färdas i nord-sydlig riktning. Se också *Galnas*.

Gullesvuohpe (Guallásvuähppe): en vik efter södra stranden av Kakel/*Gáhkal* strax norr om Stor-Kålmis, *Stuor Guolmes*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 i formen "Kullèsvuäppej" med förklaringen att "kullès" betyder 'mycket stor gädda' och "vuäppej" står för 'vik med trångt inlopp'. Wallström har 1938 upptecknat namnet "Kolmisluokta", "Kollisluokta" samt "Kollisvippe" för denna vik. På Generalstabskartan från 1893 benämns samma vik "Kolmisluokta". Någon motsvarighet till betydelsen 'stor gädda' går ej att finna i tillgängliga lexikon. Min tolkning är att förleden återgår på *guallás* 'fiskrik', en avledning av *guolle* 'fisk' och att efterleden återgår på *vuähppe* 'vik med smal mynning'. Namnet indikerar att viken varit betydelsefull ur fiskehänseende.

Guobasjávrrre (Guobasjávvre): en sjö söder om *Guobasvárre* och nordväst om *Bassegielas* i myrland mellan Hornavan/*Tjårvek* och Silvervägen. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. *Guobas* betyder 'trollkunnig, kunnig i spådomskonst (om kvinna)'. Det är inte otroligt att det är detta ord som ligger bakom namngivningen. Då med tanke på närheten till *Bassegielas* och *Bassejávrrre*, *Bassejávvre* vars namn och berättelsen därifrån indikerar offerplats, se *Bassejávrrre*, *Bassejávvre*. Efterleden *jávvre* betyder 'sjö'.

Guobasvárre: ett berg 640 m.ö.h. nordöst om *Guobasjávrrre*, *Guobasjávvre* och norr om *Bassegielas* i beteslandet mellan Hornavan/*Tjårvek* och Silvervägen. Namnet är inte upptecknat. Gällande möjlig etymologi för förleden, se *Guobasjávrrre*, *Guobasjávvre*. Efterleden *várre* förtäljer att det är ett 'fjäll, berg'.

Guobbarnjunnje: enligt informant Martin Sjaggo är detta namnet på ett näs av kalvfjället mot trädgränsen söder om *Bálgesnjunne*, *Bálgesnjunnje* i västra änden av *Árvesduottar*, *Árvasduoddar*. Namnet härleds till *guobbar*: *guabbara* 'svamp' och indikerar renskötsel. Svamp är viktig föda för renarna på hösten. Detta område är fortfarande ett viktigt betesområde för Luokta-Mavas samebys norra grupp på hösten.

Guolbba [Guolban]: en flack hed söder om Såbbåjvve, *Såbbåjvve* och Gáddåjvve, *Gáddåjvve* vid norra stranden av Lullebådne, *Lullebådne* nära byn Stensund, *Siejdetjålme*. Namnet är inte upptecknat i ornamnsregistret. *Guällbe* (saP), *guolbbe* (saL) betyder 'golv, flack yta' och *guolban:guallbana* betyder '(tall-)hed'. Namnet vill sannolikt beskriva områdets karaktär som renbeteshed.

Guolbba (Guällbe~Guolban): ett flackt hedområde öster om Kakel/*Gáhka*. Namnet som inte är upptecknat i ornamnsregistret har bara en förled. Förleden återgår på *guolban:guallban-* 'slät tallhed (ofta bra renbetesområde)' som i sin tur är en avledning av *guällbe:guolbe* 'golv'. Namnet indikerar renskötsel.

Guoledisjávrrre (Guoledisjávvrre): en mindre sjö i myrland som förefaller sakna inlopp och utlopp. Sjön är belägen i lågland mellan Märsabäcken, *Märrsájáhká* och sjön *Báhttsá*. Namnet är upptecknat som "Kuoletisjaure" och som "Kuolletemjaure" av Grundström 1935 med uppgift om att det är en fisklös sjö. Upptecknarens uppgift bekräftas i det att *guoledis* betyder 'fisklös' och *jávvrre* står för 'sjö'. Namnet talar om att det inte finns fisk i sjön vilket är en naturlig konsekvens av bristen på vatten genomflöde.

Guolldodis (Guoldodis): en sjö i myrland med inlopp från *Árdnasvárre* och sjön *Árdnasjávvrre*, *Árdnasjávvrre* i västra änden av sjön *Lábbás* efter vägen till *Riebnes*. Namnet är upptecknat av Wickman 1942 som "Kultutusjaure", "Kultutus" och "Kåltåtes". Namnet som saknar efterled kan vara en avledning från *gualdo:guoldo* 'snöyra, snöstorm' i svagstadium med ändelsen *-dis*. Namnets avsikt är nog att berätta att oväder ligger på i detta lågland under det branta fjället *Árdnasvárre*.

Guoŋek: ett berg ca 650 m.ö.h. öster om *Guoŋekjávvrátj* på höjdryggen mellan Rappen/*Rahppen* och Stor-Mattaure/*Stuor Máttávvrre*, *Stuor Máddávvrre*. Namnet är upptecknat av Wallström 1941 som "Konik" alternativt "Konjok". Ett annat berg längre västerut är upptecknat som "Kuoñöhk" med "Kruoñöhk" som alternativ form och med uppgift om att det betyder 'kutryggig'. På sydsamiska finns termen gåangkoeh med betydelsen 'krum, krokig, böjd' (Bergsland, Mattsson Magga 2007:118). *Guoŋek* kan vara en

avledd form av adverbet *guggnot* 'böjd över något' och här berättar om bergets form. Se även berget Guvnnjok på Gárddevárre, *Gárrdevárre*. Namnet är inte tillfredsställande tolkat.

Guoŋekjávratj: en liten sjö väster om berget *Guoŋek* på höjdryggen mellan Rappen/*Rahppen* och Stor-Mattaure/*Stuor Máttávrrre*, *Stuor Máddávvrre*. Gällande uppteckning och etymologi, se *Guoŋek*. *Jávratj* betyder 'liten sjö'.

Guoppelt [Gåhppelvárátj]: ett brett hedland på 400-meters nivån i tallskog söder och väster om *Ribrávvrjáhká* och väster om *Ábrávvrre*, *Ábrávvrre*. Namnet är upptecknat som "Guobbeltvarats" av Wallström 1941. Guobbelt antas återgå på *gåhppel* 'tjäderhöna' och berättar om förekomst av skogsfågel här. Det är dock inte klarlagt hur *gåhppel* har blivit guobbelt och tolkningen är inte säkerställd. Namnet har idag ingen efterled men har enligt uppteckning tidigare haft efterleden *várátj* 'litet berg'.

Guopsejávrrre (Guopsejávvrre~Guäppsejávvrre): en avlång, grund sjö söder om *Guop-senjunne~Guopsenjunnje* på västra kanten av *Árvesduottar*, *Árvasduoddar*, som avvattnas västerut av *Guopsejåhká*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 som "Kuöpsejaure" med en anteckning om att "kuöpsa" betyder 'fiskmjölke' men att det inte är klarlagt om det är bakgrunden till namnet. Utifrån uppteckningen torde sjön benämnas *Guäppsejávvrre* med pitesamiskt omljud. Lokalt säger man både *Guopsejávvrre* och *Guäppsejávvrre*. Betydelsebakgrunden till förleden är osäker. *Guappa*: *guopsa* står för 'fiskmjölke' och *guopsak* för 'hanfisk, hanlax' så möjligen har sjöns namn med fisksortimentet att göra. Namnet indikerar då fisket som näring i detta område. *Jávvrre* betyder 'sjö'.

Guopsejåhká (~Guäppsejåhká): en bäck som avvattnar *Guopsejávvrre*, *Guäppsejávvrre* 776 m.ö.h. och rinner västerut till *Munkajávvrre*, *Mungajávvrre~Vuänntjajávvrre*. Enligt traditionsbärare Tage Rankvist benämns bäcken *Guäppsejåhká*. Bäckens sannolikt fått sitt namn efter sjön. Namnet är upptecknat av Grundström 1931 som "Kuöpsejåhká" med uppgiften om att betydelsen av förleden är okänd med en möjlig

hänvisning till fiskmjölke. Gällande etymologin för förleden, se Guopsejávrrre, *Guäppsejávvrre*. Efterleden betyder 'bäck'.

Guopsenjuonne (Guopsenjunnje): en mindre utlöpare i väster av fjället Duorbun, *Durbun* på västra kanten av Árvesduottar, *Árvasduoddar* och nordväst om Guopsejávrrre, *Guäppsejávvrre*. Gällande tolkning av *guopse* se Guopsejávrrre, *Guäppsejávvrre*. Efterleden *njuonne* med den här mer allmänt använda alternativformen *njunnje* betyder 'näs, näsa, utlöpare'.

Guopsevárre: enligt informant Martin Sjaggo är detta namnet på, en på kartan namnlös höjd på kalfjället, som en del av *Guopsenjuonne~Guopsenjunnje* nära trädgränsen norr om Guopsejávrrre, *Guäppsejávvrre* i västra kanten av fjällområdet Árvesduottar, *Árvasduoddar*. Förleden uppträder här i genitivform antagligen eftersom berget är sekundärt namn till sjön. Gällande etymologin i övrigt, se Guopsejávrrre, *Guäppsejávvrre*. *Várre* står för 'fjäll, berg'.

Guorajávratj (Gurrajávratj): en liten sjö strax öster om den sydligaste av de tre topparna på Hárrevárddo, *Hárrevárdo* i myrlandet öster om Árvesjåhkå, *Árvasjåhkå*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Informant Martin Sjaggo benämner sjön *Gurrajávratj* och boplatsen intill för *Gurragåhte*. Beteckningen *guorra:guora* används i sammansättningar och står för 'nära, intill (något annat)'. Den närliggande termen *gurra:gura* betyder 'klyfta, smal sänka (i fjällrygg), skåra'. Strax nordväst om sjön bildas en klyfta mellan den sydligaste och den mellersta av topparna Hárrevárddo, *Hárrevárdo*, vilket skulle kunna förklara de namn som traditionsbäraren uppger. Efterleden anger att det handlar om en 'liten sjö' *jávratj*.

Guorbak: en liten sjö i stenig barrskogsterräng i *Vattme~Mattme* norr om Tjeggelvas/*Tjeggelvas*. Namnet är inte registrerat i ortnamnsregistret. Ortnamnet är en *-k* avledning av *guärrbe:guorbe* 'landområde som blivit härjat av brand' där *-k* utsäger något samband mellan namnet och namnlokalen i detta fall möjligtvis *jávvrre* 'sjö' då med syftet att berätta att det någon gång brunnit i området runt sjön.

Guorbbavárátj (Guarrbavárátj): ett berg 500 m.ö.h. på södra sidan Piteälven/Bihtám-ädno, *Bidumiedno* i närheten av forsen Hällforsen/Plásságárttje, *Plásságárttje*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att det betyder 'Brännberget'. Med *guarrba* avses 'ett område som brunnit' och *várátj* talar om att det handlar om ett lägre berg.

Guorbbavárre (Guärrbavárre): ett berg 520 m.ö.h. på norra stranden av Hornavan/*Tjárvek* väster om fjället *Alep Iksjá*k. Namnet är upptecknat av Wallström 1939 som "Kuerpaberget" och "Kuerpavarre". Namn som innehåller förleden *guärrba~guarrba*: *guorba* återfinns på flera ställen i materialet och avser 'landområde som härjats av brand' i detta fall i kombination med *várre* 'fjäll, berg'.

Guorbbevárátje (Guarrbavárátj): ett berg 456 m.ö.h. strax öster om byn Abraure över vilket kommungränsen mellan Arjeplog och Arvidsjaur löper. Namnet som är upptecknat som "Guarpavaratj" av Grundström 1935 har en form på kartan som varken är korrekt umesamiska eller pitesamiska. Namnet är sammansatt av *guorbba* (saU), *guarrba* (saP) 'avbränt område' och *várátje* (saU), *várátj* (saP) 'litet berg'. Namnet berättar att det brunnit här en gång i tiden.

Guosak: namnet avser en mindre höjd 647 m.ö.h. i vidsträckt myrområde mellan sjön *Lábbás* i söder och höjdryggen *Barturte* i norr. Namnet som är upptecknat i ortnamnsregistret är en *-k* avledning utifrån *guossa* (*guossa:guosa>guosak*) 'gran' där *-k* ut säger ett samband med förleden i detta fall sannolikt *várátj* 'liten höjd'. Namnet vill då beskriva terrängen i detta område som ett låglänt granskogsområde.

Guosakjáhkå: namnet avser en bäck som avvattnar det flacka myrområdet *Ruovdek-vadda* söder om höjdryggen *Barturte* och som har sitt utlopp i sjön *Lábbás*. Gällande betydelsebakgrunden för *Guosak*, se *Guosak. Jáhkå* betyder 'bäck'.

Guosakvárátj: en lägre skogsklädd höjd som utgör utlöpare i väster från klippan *Näjddabákte*, *Näjddabákkte*, efter södra stranden av *Tjeggelvas/ Tjeggelvas*. Namnet är upptecknat av Grundström 1934. *Guosa-k* är en *-k* avledning av *guossa* (*guossa:guosa>guosak*) 'gran' där *-k* ut säger något samband mellan namnet och namnlokalen, i detta

fall möjligtvis *várátj*. I sådana fall så har namnet två efterled med samma avsikt, att berätta att det här är frågan om en mindre höjd. Efterleden *várátj* är en diminutivform av *várre* med betydelsen 'det lilla berget'. Namnet upplyser om att på denna höjd växer det granar.

Guosatj: en mindre sjö 537 m.ö.h. i övre skogslandet mellan *Rámanbákkte* och *Áhkábákkte*, *Áhkábákkte*. Sjön ligger i myrlandsområde och i fjällbjörkskog. Namnet är upptecknat av Wallström 1941 som "Kuosatsjaure" och av Bo Wickman 1941 som "Kuosasjaure". *Guosatj* består endast av en förled, en diminutivform (*guossa:guosa>guosatj*) med betydelsen 'den lilla granen' eller möjligtvis ett förkortat *guosatja* 'de små granarna', där en efterled *jávrátj* 'liten sjö' kan ha funnits men fallit bort. Sannolikt vill namnet beskriva terrängen runt sjön som fjällbjörkskog med inslag av gran.

Guossabuallda: den på kartan namnlösa sydvästra sluttningen av Nuorttabuovdda, *Nuarrtabuavvda* mellan densamma och den västerom liggande *Árrjelbuovdda*, *Árrjelbuavvda*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 som "Kuossapåalta" med uppgift om att här växer tät granskog, vilket namnet uppger med förleden *guossa* 'gran' och efterleden *buallda* 'sluttning'.

Guossavárátj: ett berg 580 m.ö.h. i barrskogsterräng strax norr om sjön *Gáldesjávrrre*, *Gáldesjávrrre*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att namnet betyder 'Granberget' men att berget även går under benämningen "Fällovárátj" 'Brädberget'. Namnet är sammansatt av *guossa* 'gran' och *várátj* 'litet berg' vilket väl beskriver terrängen här. En anledning till att man även benämner berget *Fällovárátj* kan vara att man tagit virke härifrån till byggnaderna i den intilliggande byn *Gáldesjávrrre*, *Gáldesjávrrre*.

Guossavárátj: ett lågfjäll 700 m.ö.h. skogsklädd med kal topp öster om *Lulep Tjåhkålis* i Ståkke-högland. Namnet som är upptecknat i ortnamnsregistret är sammansatt av *guossa* 'gran' och *várátj* 'litet berg' som indikerar att skogen runt toppen domineras av gran.

Guossavárátj: ett berg 540 m.ö.h. i barrskogsterräng som är en del av en nordlig utlöpare av Stor-Ståkke, *Ståhkkevárre*. Namnet som är upptecknat av Grundström 1935 beskriver terrängen med sammansättningen *guossa* 'gran' och *várátj* 'litet berg'.

Guossemåsske: ett myrigt område som utgör mårkan mellan sjön Suobddekjávrrre, *Suäbbdekjávvrre* och sjön Rappen/*Rahppen*. Namnet består av förleden *guosse* som vanligtvis betyder 'gäst, främling'. I detta fall är det dock möjligt att förleden återgår på *guossa* 'gran', som av någon anledning genomgått en vokalförändring, och efterleden *måsske* 'sluten dal, inre del av en dal omgiven av fjällsidor'. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. *Måsske* stämmer inte helt som beskrivning på detta område även om de två högre bergen Suobddekjávvrre, *Suäbbdekjávvrre* och *Guoŋektar* emot i västlig riktning. Bakgrunden till namngivningen är inte helt klarlagd.

Guovddabårro (Guavvdabårro): en björkskogsslätt söder om *Nuortap-* och *Árjep Gåbrek* i södra kanten av höglandet *Gárddevárre, Gárrdevárre*. Namnet, som inte finns i ortnamnsregistret, är sammansatt av *guavvda* '(något) som ligger i mitten' och en förändrad form av *bårre* 'högsta punkten (på berg, kulle), kant (på något)'. Namnet vill sannolikt beskriva positionen för detta terrängavsnitt som liggandes mitt på och samtidigt i kanten av (höglandet).

Guovddelisjávrrre (Guävvdelisjávvrre): en sjö i barrskogsterräng öster om Guovddelisvárátj, *Guävvdelisvárátj* på höjdryggen mellan Piteälven/*Bihtámädno, Bidumiedno* och Rappen/*Rahppen*. Guovddelisvárátj, *Guävvdelisvárátj* och Guovddelisjávrrre, *Guävvdelisjávvrre* utgjorde en central del av lappskattelandet "Kaskas", se avsnittet Lappskatteländ, skolbord och prästbord i Arjeplog. Namnet som inte är upptecknat i ortnamnsregistret är sammansatt av *guävvdelis* 'från mitten, något som ligger i mitten' och *jávvrre* 'sjö'. Det är oklart om det är berget eller sjön som varit namngivande. Bägge namnen vill beskriva att sjön och berget ligger i centrum av beteslandet mitt på höjdryggen.

Guovddelisvárátj (Guävvdelisvárátj): ett mindre berg i barrskogsterräng ca 580 m.ö.h. efter norra stranden av sjön Guovddelisjávrrre, *Guävvdelisjávvrre* på höjdryggen

mellan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* och Rappen/*Rahppen*. Guovddelisvárátj, *Guävvdelisvárátj* utgjorde en central del av lappskatteländet "Kaskas", se avsnittet lappskatteländ, skolbord och prästbord i Arjeplog. Namnet som inte är upptecknat i ortnamnsregistret är sammansatt av *guävvdelis* 'från mitten, något som ligger i mitten' och *várátj* 'litet berg'. Det är oklart om det är berget eller sjön som varit namngivande. Bägge namnen vill beskriva att sjön och berget ligger i centrum av beteslandet mitt på höjdryggen.

Guovdde (*Gasska Guävvde*): ett höjdområde i barrskogsland på norra sidan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* öster om *Dájdavárre*. Enligt traditionsbärare Martin Sjaggo är *Gasska Guävvde* namnet på den mellersta av de tre topparna (560 m.ö.h.) som på kartan benämns Guovdde. *Gasska* 'mellan' anger toppens läge mellan de två övriga topparna. *Guävvde* (saP), *guovdde~guovdda* (saL) anger 'något som ligger i mitten'. Området är centralt som vinterbetesområde både i nutid och dåtid och namnet vill beskriva detta höjdområde som liggande mitt i renbetesområdet. Ortnamnet indikerar renskötsel.

Gurragåhte: enligt informant Martin Sjaggo är detta namnet på ett viste från början av 1900-talet som innehades av jägaren och renskötaren Paulus Norsa på norra stranden av Guorajávrátj, *Gurrajávrátj* norr om *Árvesjáhkå*, *Árvasjáhkå* och söder om *Hárrevárdo*, *Hárrevárdo*. Gällande en trolig tolkning, se *Guorajávrátj*, *Gurrajávrátj*.

Gurtesjávrátj: en liten sjö som avvattnas av *Gurtesjáhkå* i skogslandet mellan *leggelatj* och Ståkke-högland. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Förleden är en relativform av *gurte* 'smålom' (*gurte:gurte>gurtes*) med den ungefärliga betydelsen 'där det finns lom' och efterleden *jávrátj* betyder 'liten sjö'.

Gurtesjáhkå: bäcken som rinner från *Gurtesjávrátj* genom skogslandet mellan Ståkke-högland och *leggelatj*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Gällande etymologi, se *Gurtesjávrátj*. *Jáhkå* betyder 'bäck'.

Gustafsholm: en ö söder om Öberget, *Suolovárre* i Uddjaur/*Ujják~Ujjávvre*, på vilken en gård anlades 1780 som torp under prästbordet (Bylund 1956:213). Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att holmen då inte längre var bebyggd.

Guvnjok (saL): ett berg ca 730 m.ö.h. med brant ostlig sida som kan betraktas som en utlöpare av Ståkke samebys högland *Gárdvárre* söder om Vuolvojaure/Vuolvojavvre, *Vuolvojávvre*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret men det intilliggande berget *Gántjok* är upptecknat av Grundström som "Kåntjok" alternativt "Konjok" och frågan är om det senare alternativet i själva verket avser berget Guvnjok. Betydelsebakgrunden är dock oklar. Collinder nämner "kuunjek" 'framåtlutad ställning, med huvudet nerböjt' och tar upp "Kuunjekvárre" i Jokkmokk som kan tänkas luta framåt emedan de framgår att berget stupar brant mot sjön (Collinder 1964: 106). En sådan förklaring till namnet är inte osannolik då guvnjo (saL) betyder 'nedböjd, med nedböjt huvud' och guvnje (saL) betyder 'en som är framåtlutad, kutyrgig'. Guvnjok kan vara en -k avledning där -k utsäger ett samband med förleden, i detta fall antagligen *bákkte* 'klippa' eller *várre* 'berg'. Pitesamisk motsvarighet till guvnje torde vara **guvdnje*, ett ord som dock inte finns i pitesamisk ordlista. Stavingen av namnet på kartan tyder på en lulesamisk anpassning vilket i och för sig inte är ovanligt i denna norra del av pitesamiskt område. Namnet kan då vilja berätta att klippan/bergssidan har ett överhäng/skjuter ut. En annan mindre sannolik tolkning är att namnet skall härledas ur (saL) *guovnek-* 'murken trädstam'. Betydelsebakgrunden är inte säkerställd.

Guälláluakhta: en sydlig vik av Ullaksjön, *Ullakjávvre*. Namnet är upptecknat i formen "Kuelleluokte" av Wallström 1938 med uppgift om att detta var ett notvarp. Namnet är sammansatt av adjektivet *guällá~gullá* (attributiv form) (saP) 'fiskrik' och *luakhta* 'vik'. Namnet berättar med andra ord att detta var ett lämpligt ställe att fiska vid.

Guärrbanjárrga: en på kartan namnlös udde efter norra stranden av Hornavan/*Tjárvek* strax väster om Guorbavárre, *Guärrbavárre*. Wallström har 1939 upptecknat udden som "Kuerpudden" och viken norr om udden benämner han "Kuerpuddviken". Udden har fått sitt namn efter berget. Gällande etymologin se Guorbavárre, *Guärrbavárre*.

Gvelkholmen (*Guällgsuolo*): en holme i Uddjaur/*Ujják~Ujjávvre* utanför Renudden, spetsen på Vajttoudden, *Väjdonjárrga*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 som "Guälkholmen" och "Guolksuolo" med uppgift om att namnet ska härledas till hår. Wallström antecknade 1938 formen "Kuelkholmen" och att sundet mellan holmen och fastlandet gick under benämningen "Kuelkholmsundet". *Gualga~guällga:guolga* (saP), *guolgga:guolga* (saL) betyder 'hår (dock ej på människa)', vilket bekräftar Grundströms uppgift. Frågan är varför holmen fått detta namn. Namnet kan vilja berätta att renar uppehåller sig på holmen och lämnar spår i form av renhår. Namnet indikerar då renskötsel, vilket även de intilliggande platserna Renudden och Vajttoudden, *Väjdonjárrga* gör.

Gåhppelgielas: enligt informant Martin Sjaggo är detta, en på kartan icke namngiven hed i urskogsområdet *Vattme/Mattme* mellan stranden av Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* och sjön *Sávlejárátj*. Namnet finns dock upptecknat. Heden utgör gott renbetesområde men är även rikt på skogsfågel, vilket framgår av namnet *gåhppel* 'tjäderhöna' och *gielas* '(tall)hed, långsträckt upphöjning i terrängen' en term som ofta indikerar bra renbetesområde.

Gåhppelgielas: en vid hed i barrskog längs med Ribraurströmmen, *Ribrávvrjáhká* öster om höglandet Tjuorrebuovdda, *Tjuorrebuavvda*. Namnet är upptecknat av Wallström 1941. Namnet är sammansatt av *gåhppel* 'tjäderhöna' och *gielas* 'långsträckt tallhed (ofta med bra renbete)' och indikerar att detta är trivselland för tjäder men också en renbeteshed.

Gåhtejávvre (Gåhtejávvre): sjön som ligger mellan *Bajep Vuovlak* och *Vuolep Vuovlak* efter *Vuovlakjáhká* i *Vuovlakvágge*, norr om fjällområdet *Siejdvárre*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. *Gåhte* betyder 'kåta' och *jávvre* 'sjö'. Namnet berättar att det här finns lämningar efter en kåtaplats senast tillhörande, släkten Henriksson, som flyttade till Abraur/Abrávvre, *Ábrávvre*³². Namnet indikerar bosättning.

³² uppgift från Martin Sjaggo.

Gåhtevárátj: ett lågfjäll ca 800 m.ö.h. som en nordvästlig utlöpare av fjällområdet *Siejdvárre*, norr om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. På sydslutningen av *Gåhtevárátj* finns en förfallen kåta, en utbränd *njalla* och flera andra lämningar efter släkten Skales bosättning på denna backe. Namnet bekräftar bosättningen med förleden *gåhte* 'kåta' och efterleden *várátj* 'litet fjäll'. Här ligger idag en mindre renvaktarkoja.

Gålggåmisvárre (Gållgåmisvárre): ett berg vars norra kant sträcker sig efter stranden av Hornavan/*Tjárvek* från Rattik, *Ráddek* och västerut mot *Njuorak*. I söder avgränsas berget av sjöarna Stora Tjådnaur, *Stuor Tjådnávve* och "Naurasjöarna". Namnet är upptecknat av Grundström 1935 som "Kålkåmisvarre" med kommentaren att "Sieltut" Skellefteälven rinner här förbi, och att "kålkåmis" härleds ur *gållgåt* 'flyta, strömma'. Petrus Læstadius nämner också att detta berg går under namnet "Kålkåmisvarre" (Læstadius/Nordberg 1977:151). Gålggåmis finns inte i dagens ordböcker men däremot den närliggande termen *gulgudis*, gålguk (saL) är känd och betyder 'brunstsarv'. Enligt ordbok betyder *gålgådis* 'droppe' och oktober benämns *gålgådismánno* med syftning på att sarvarna brunstar då (sperman rinner ur dem = *gulgudit~gålgådit*). En förmodan är att termen gålggåmis har med sarvar som brunstar att göra, jämför parallellformerna "rakálvis~rakálmis" som betyder 'brunsta' (Collinder 1964:172). Namnets funktion är då att berätta att brunstsarvarna på hösten samlas på denna utlöpare som Gålggåmisvárre, *Gållgåmisvárre* och det söder om liggande Ullakberget, *Ullakvárre* utgör. Denna tolkning stärks dels av läget som naturlig samlingsplats för sarvar, dels av andra ortnamn i närheten som indikerar jakt och slakt på ren såsom Vajttoudden, *Väjdonjárnga*, Varraberget, *Varravárre* och *Áhkelis~Áhkelisbuavvda* ett vördat berg varifrån man eventuellt kunde offra för renlycka. *Várre* betyder 'berg, fjäll'. Gålggåmisvárre, *Gållgåmisvárre* indikerar renskötsel och kan möjligen härröra sig tillbaka till vildrensjaktens tidevarv.

Gålljotjavelk: en flack höjdrygg ca 560 m.ö.h. på det breda landet mellan de stora sjöarna Hornavan/*Tjárvek* och *Lábbás*. Ortnamnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Termen "koal'ja" betyder 'hög, rak fura utan kvistar, hedmark med gles skog' (Collinder

1964:92), en härledning som förefaller trolig på detta ställe. Namnet vill då beskriva denna höjdrygg med förleden *gálljo* 'hedmark med gles skog' och *tjavelk* 'rygg, höjdrygg'.

Gånjåk: enligt informant Per Martin Norsa är detta namnet på en på kartbladet namnlös dalgång norr om *Gåntjok* med en bäck som avvattnar höjderna *Gárgok* och *Gåntjok* på *Gárddevárre*, *Gárrdevárre*. Längs nedre delen av denna dalgång går idag en skogsbilväg som fått namnet "Konjokvägen". Per Martin tror att dalens namn kan vara en förkortning av "Gånjåhkå". Bergskammen söder om dalen är upptecknad som "Kåntjok" eller "Konjok" (Grundström 1935) och ett samband mellan namnet på berget och dalgången torde finnas. Namnet är otillfredsställande tolkat. Se vidare, *Gåntjok*.

Gåntjok: enligt informant Per Martin Norsa är namnet felplacerat på kartan. Rätt placering är den på kartan namnlösa kalfjällstoppen 680 m.ö.h. som ligger öster om den höjd som på kartan benämns *Gåntjok*. Detta berg har en brant sida mot öster och kan betraktas som en utlöpare av Ståkke samebys högland *Gárddevárre*, *Gárrdevárre* söder om *Vuolvojaure/Vuolvojavvre*, *Vuolvojavvre*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 som "Kåntjok" alternativt "Konjok" med tillägget att termen "kuenjahit" 'hänga över' kan ha något med detta berg att göra. Namnet torde vara en *-k*avledning där *-k* utsäger ett samband med förleden, i detta fall antagligen *várre* 'berg'. Möjligtvis ska namnet härledas ur adjektivet *gánnjtaj:gánnjtjá/gánnjtjás* 'konstig, besynnerlig, besvärlig' och vilja beskriva att denna bergskam är svårtillgänglig och ovanlig i någon bemärkelse. Grundström uppger också att berget benämns "Kuorpa". Det senare alternativet kan åsyfta att området varit utsatt för brand *guarba:guorba* 'brandplats, område härjat av skogsbrand'. Ortnamnet är inte tillfredsställande tolkat.

Gårdnavárátj: av digitala kartan framgår att *Gårdnavárátj* avser två höjder intill varandra 520 m.ö.h. respektive 480 m.ö.h. mellan *Lullebådne*, *Lullebåddne* och *Nuortávvrre*, *Nuortávvrre*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att namnet härleds till 'kvarn' och att det legat en kvarn i strömmen intill. Strax väster om den lägre höjden rinner en bäck upp som har sitt utlopp norrut i *Gubblehávrre*, *Gubblehávrre*. Sannolikt är det den strömmen som avses. Namnet är sammansatt av *gårdna*

´kvarn´ och *várátj* ´liten berg´ och bekräftar upptecknarens uppgift om att det torde ha legat en kvarn i närheten.

Gärggejávratj (Gärrgejávratj): en liten sjö efter västra stranden av Rappen/*Rahppen* som nästan utgör en avsnörd vik av Rappen/*Rahppen*. Norr om sjön ligger en renhage och en renvaktarstuga. Namnet som inte är upptecknat i ortnamnsregistret är sammansatt av *gärrge* ´sten´ och *jávratj* ´liten sjö´ och beskriver att sjön ligger i ett stenigt område.

Gärrgemåhke: enligt informant Martin Sjaggo så är detta namnet på ett flackt, men stenigt område som skär in från myrlandet runt samebyns (Arvas-)stuga och västerut mot fjällkanten av *Sjångå* och Lulep Labttjo, *Nuortap Labbtjo* på Árvesduottar, *Árvasduoddar*. Vattnet från *Gärrgemåhke* utgör källflöde för Gierggemåhkjåhkå, *Gärrgemåhkjåhkå*. Gällande förståelsen av namnet, se Gierggemåhkjåhkå, *Gärrgemåhkjåhkå*.

Hábak: ett relativt markerat berg 600 m.ö.h. i barrskog som högsta punkten av landet mellan Svannäs och Ö. Rebraur, *Lulep Ribrávvre*. Namnet är upptecknat av Wallström 1939 med uppgift om att det även benämns "Habakvare" samt att det syftar på hög. *Hábak* betyder ´sparvhök´ vilket bekräftar upptecknarens uppgift och vill berätta att höken trivs här. Namnet är en förkortning av det längre *Hábakvárre* där *várre* står för ´berg´.

Hábakjávratj: en liten sjö på högländet *Nuortap Siebmer* på västra delen av Árvesduottar, *Árvasduoddar*. *Hábak* är benämningen på ´hök´. *Jávratj* är en diminutivform med innebörden ´liten sjö´.

Habaktjärn (*Hábakjávratj*): en liten tjärn i myrland väster om berget *Hábák* på landet mellan Svannäs och Ö. Ribraure, *Lulep Ribrávvre*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Tjärnen har fått sitt namn efter berget *Hábak*. Gällande betydelsen av förleden, se *Hábák*. Tjärn motsvaras på samiska av *jávratj*.

Hajkanjárgga (Hajkanjárrga): en utskjutande udde med hög tallskog efter nordvästra stranden av sjön/selet Vuolvojaur, Vuolvojávrrre, *Vuolvojávvrre* efter Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*, där familjen Sjaggo har höst- och vårviste. Namnet, som är upptecknat av Grundström 1935, är sammansatt av *hajjka:hajka* 'grov, gammal fura eller gran' här i genitivform och *njárrga* 'udde'. Namnet är en bra beskrivning av uddens karaktär med flera knotiga, gamla tallar.

Bild 8: Udden Hájkanjárgga, *Hájkanjárrga* vid stranden av sjön Vuolvojaure, Vuolvojávrrre, *Vuolvojávvrre*. Foto: Ann-Charlotte Sjaggo.

Hakksaluakhta: den vindskyddade viken direkt norr om kyrkan och samhället Arjeplog/*Árjepluovve* som utgjort Arjeplogs båthamn. Namnet är anfört av Læstadius (Læstadius 1833/1977:215). Viken benämns på svenska för Skeppsviken. Det samiska namnet är sammansatt av *hakksa* 'ångbåt, fartyg' och *luakhta* 'vik'.

Hálka: på kartan är detta namnet på ett flackt skogsområde mellan Mårsomjávrrre, *Mårsomjávvrre* och byn Gittun. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att heden sträcker sig från Luhtunjávrrre, *[Luodonjávvrre]* längs västra sidan av Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* ner till där älven kröker kraftigt, vilket torde vara vid

Bajjesavvun. Området används frekvent för renbete av Stákke sameby. Det är oklart vad namnet vill berätta. Det närbesläktade ordet "halko" betyder 'vedträ' (Collinder 1964:58), halkadit (saL) betyder 'skälla (entonigt och länge, om hund som är bunden)' och med *hallgo* avses 'lång käpp'. I sydsamiska finns haalehke 'hård och styv ormbunke av en typ som renen inte äter' (Bergsland, Mattsson Magga 2007:125). Betydelsebakgrunden till hedens namn är oklar.

Halvvägsudden: namnet på en udde efter södra stranden av Vuolvojaure/Vuolvojávrrre, *Vuolvojávrrre* mellan Yttervik och Kalnäs. Namnet på denna udde är inte upptecknat i ortnamnsregistret. På flera andra håll i området förekommer samma namn och betecknar då att det är halvvägs mellan två punkter när man rodde och att man hade för vana att vila eller byta roddare här. Inget samiskt namn är känt för denna plats.

Hammarholmen (*Viehtjersuolo*): enligt informant Dagny Skaile är *Viehtjersuolo* det samiska namnet på Hammarholmen, en av flera öar i Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* nedströms Mårsomjávrrre, *Mårsomjávrrre* där älven delat sig i flera grenar. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. *Viehtjer* betyder 'hammare' och *uolo:sullu* är benämningen på 'ö:öar'. Bakgrunden till namnet är oklart. En möjlighet är att namnet vill beskriva ett dånande ljud från forsen på ömse sidor om holmen. Det svenska namnet är en direkt översättning av det äldre samiska namnet.

Haŋga: ett berg 652 m.ö.h. i södra kanten av en en flack höjdrygg mellan höglandet *Barturte* i norr och sjön *Lábbás* i söder sydväst om Haŋgajávrrre, *Haŋgajávrrre*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Med "hán'ka" menas 'ett knippe, något som är upphängt på rad eller dylikt' även 'bergknallar' (Collinder 1964:58). Termen finns inte i modernt lexikon. Namnet kan vilja beskriva området med karaktären av flera mindre höjder.

Haŋgajávrrre (*Haŋgajávrrre*): en sjö 620 m.ö.h. på det flacka högre landet *Haŋga* mellan höglandet *Barturte* i norr och sjön *Lábbás* i söder. Sjön bedöms ha fått namnet efter sitt läge vid *Haŋga*. Gällande etymologin för förleden, se *Haŋga*. *Jávrrre* betyder 'sjö'.

Hanno: en gård efter norra stranden av Hornavan/ *Tjárvek*, väster om där *Hánnojåhkå* har sitt utflöde i sjön. Namnet är upptecknat i ortnamnsregistret. "Hánnu" är ett mansnamn (Collinder 1964:58) och bäcken och gården är möjligen uppkallade efter en person med det namnet. När en plats fått namn efter en viss person så är det ofta namnet på den som först bodde på en gård eller att det har hänt något allvarligt på platsen t.ex. att någon drunknat. I detta fall är det svårt att avgöra bakgrunden till namngivningen. Gården är anlagd efter 1867 (Bylund 1956:428).

Hánnogávva: enligt informant Martin Sjaggo är detta namnet på en flack vik efter norra stranden av Hornavan/ *Tjárvek* vid gården med samma namn. Gällande etymologin för förleden, se Hanno, *Hánno*. *Gávva* betyder krok, krök och talar om att det här handlar om en vik efter stranden.

Hánnojåhkå: en bäck som avvattnar högländet *Lágastjavelk* norr om Hornavan/ *Tjárvek* och som rinner ut i Hornavan/ *Tjárvek*, strax väster om en gård med namnet Hanno, *Hánno*. Namnet är upptecknat av Wallström 1939 med uppgift om att den även benämns "Annojokk". Gällande etymologin för *Hánno*, se Hanno.

Hárrávvre (Hárrávvre): en sjö i myr- och björkskogslandet öster om lågfjällstopparna Hárrevárdo, *Hárrevárdo* öster om Árvesjåhkå, *Árvasjåhkå* och norr om Piteälven/ Bihtámädno, *Bidumiedno*. Namnet är sammansatt av en förkortad form av *hárre* 'harr' och en förkortad form av *jávvre* > *ávvre* 'sjö'. Namnet indikerar näringsverksamhet i form av fiske. Vid sjöns norra ände ligger en förfallen fiskekåta, en gång tillhörande släkten Norsa³³.

Hárrejávratj: en sjö till vilken *Hárrejåhkå* rinner. Sjön ligger i anslutning till Hornavan/ *Tjárvek* till vilken den har sitt utlopp nära Vaksamnjárgga, *Vakksamnjárrga*. *Hárre* betyder 'harr' och *jávratj* står för 'liten sjö'.

³³ uppgift från Martin Sjaggo.

Hárrejávrrre (Hárrejávvrre): en sjö strax väster om Rappen/*Rahppen* mellan Lövnäs och Långudden. Namnet som är upptecknat av Wallström 1941 är sammansatt av *hárre* 'harr' och *jávvrre* 'sjö' och talar om vilken fisk man kan förväntas få här.

Hárrejåhkå: en bäck som avvattnar *Lágastjavelk* och via *Hárrejávrrátj* rinner ut i Hornavan/*Tjárvek* vid Vaksamnjárgga, *Vakksamnjárrga*. Namnet beskriver vilken fisk man kan förvänta sig att få i bäcken och i sjön där *hárre* betyder 'harr' och *jåhkå* betyder 'bäck'.

Hárretjålme: namnet betecknar sundet mellan Mittiholmen/*Gasskasuolo* och lehkálsuolo, *Liehkálsuolo* efter Piteälven/*Bihtámädno*, *Bidumiedno*. Namnet är upptecknat som "Harrsundet" av Wallström 1941 och är sammansatt av *hárre* 'harr' och *tjålme* 'sund' d.v.s. här anges att man kan fånga harr.

Hárrevárddo (Hárrevárdo): ett lågfjäll med tre toppar väster om fiskesjön Hárávvrre, *Hárávvrre* öster om *Árvesjåhkå*, *Árvasjåhkå* och norr om Piteälven/*Bihtámädno*, *Bidumiedno*. Fjället är namngivet efter sin närhet till sjön där förleden återgår på *hárre* 'harr'. Informant Martin Sjaggo uttalar namnet i plural -*várdo* eftersom det är tre toppar som avses. Efterleden beskriver fjällets karaktär med tre lågfjällstoppar *várdo:várdo* 'kulle, höjd med god utsikt i fjällen eller skogslandet'.

Hárrok: en liten sjö söder om Långsjön, *Gárrdejávvrre* på västra delen av höglandet *Gárddevárre*, *Gárrdevárre*. Namnet är en -*k* avledning utifrån *hárre* 'harr' (*hárre:hárre* > *hárrok*) där -*k* utsäger ett samband med förleden i detta fall troligtvis *jávrrátj* 'liten sjö'.

Hárrok: en sjö i myrlandet 613 m.ö.h. väster om *Hárrokvadda* och norr om fjället *Lulep Tjåhkålis* i Ståkke-högland. Vid sjön har Ståkke-sameby en renhage. Namnet som är upptecknat i ortnamnsregistret av Grundström 1935 är en -*k* avledning där -*k* utsäger ett samband med förleden, i detta fall *jávvrre* 'sjö'. Namnet är avlett utifrån *hárre* (*hárre:hárre* > *hárrok*) 'harr' och berättar vilken fisk man kan förväntas få här.

Hárrokjávvrre (Hárrokjávvrre): en sjö längs bäcken *Råttejåhkå*, *Råhttejåhkå~Slubbjåhkå* i *Vuovlakvágge*, en dal som utgör gränsen mellan höglandet *Árvesduottar*,

Árvasduoddar och höglandet *Siejdvárre*. *Hárrok* är en *-k* avledning utifrån *hárre* 'harr' där *-k* utsäger ett samband med förleden, osäkert vilket i detta fall. Det naturliga hade varit att *-k* ersatte *jávvre* 'sjö' men detta framkommer ju i efterleden. Möjligt är att efterleden lagts till efter att ordet tidigare förkortats från *Hárrokjávvre* till *Hárrok*, så att *jávvre* nu ligger i namnet två gånger.

Hárrokjåhkå: *Hárrokjåhkå* är enligt informant Ulla Brita Unnes namnet på bäcken som avvattnar Långsjön, *Gárrdejávvre* i västra delen av höglandet *Gárddevárre*, *Gárrdevárre* söder om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* och rinner till sjön *Hárrok*. Förleden är en förändring av *hárre* 'harr' (*hárre:hárre>hárrok*) och talar om vilken fisk man kan förväntas få. Namnet är en *-k* avledning där *-k* utsäger ett samband med förleden i detta fall sannolikt *jávvre* 'sjö'. Efterleden *jåhkå* betyder 'bäck'. Bäcken har fått sitt namn efter sjön.

Hárrokjåhkå: *Hárrokjåhkå* är enligt traditionsbärare Per Allan Steggo bäcken som avvattnar *Hárrok* och rinner mot *Alep Vátjamjávvre*. Förleden återgår på *hárre* 'harr' och informerar om vilken fisk man kan förvänta sig att få i sjön och i bäcken. Namnet är en *-k* avledning, där *-k* står för något som utsäger samband med förleden, i detta fall sannolikt *jávvre* 'sjö'. Namnet får då betydelsen "bäcken som kommer från harrsjön".

Hárrokjåhkå: en på kartan icke namngiven bäck, som avvattnar *Hárrok* på höglandet Ståkke, *Ståhkke* och rinner norrut för att flöda samman med *Tjåkkjtjåhkå*, inte heller den namngiven på kartan, se *Tjåkkjtjåhkå*. Bäcken, som är upptecknad av Grundström 1935, har fått sitt namn efter sjön *Hárrok*, som i sin tur syftar på fiskförekomst av *hárre* 'harr'. *Jåhkå* betyder 'bäck'.

Hárrokvadda: en fjällslätt öster om sjön *Hárrok* i myrigt, öppet landskap norr om fjället *Lulep Tjåhkålis*, del av Ståkke-högland. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att detta är ett slättland, ett torrt, tuvigt land. Gällande etymologin för *Hárrok*, se *Hárrok*. *Vadda* betyder 'öppen, skoglös slätt' och beskriver karaktären på terrängen.

Hássávrre: ett fjäll med kal topp 715 m.ö.h. omgärdat av skog mellan Märssájávrrre, *Märssájávvrre* i söder och Lill-Mattaure/Máttávrrre, *Máddávvrre* i norr. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att "Hássá-" har med att renarna skingras, sprids att göra. Denna förklaring går inte att få bekräftad. Collinder nämner att förleden kan vara personnamnet Hasse (Collinder 1964:59), vilket inte heller går att få bekräftat. *Hássat* betyder 'plocka ihop' vilket snarare pekar mot att berget samlar renarna. På sydsamiska finns termen haasenidh 'sprida sig, bli spridd för alla vindar' och haasedh 'svärma (om mygg), virvla upp (om aska och liknande), hoppa från varandra (om skrämnd ren)' (Bergsland Mattsson Magga 2007:126). *Várre* betyder 'berg, fjäll'. Namngivningsorsaken är dunkel.

Haugabolitjärnen (*Hávgabállåjávrrátj*): en tjärn med rund form i högre land på halvön mellan Båtsjaur/Båtsträsk/Hammarträsket, *Båtsjávvrre* och sjön *Fluvkát*. Halvön utgör en naturlig avgränsning för del av Maskaure- samebys marker. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 i formerna "Haukabollojaurats" och "Haukåbállåjaurats" med uppgift om att förleden syftar på 'gädda'. Från sjön rinner, den på kartan namnlösa bäcken, *Hávgabállåjukutj* (saU). Namnet har på kartan en svensk efterled och samisk för- och mellanled. Dock finns från uppteckning belägg för en tidigare samisk efterled. Collinder redovisar termerna "pol'lu" 'rund sänka i terrängen' respektive "pol'lu" 'rundaktig vik eller bukt' (Collinder 1964:162). Tolkningen är att namnet är sammansatt av *hávgá* (pluralisform av *hávvga* 'gädda'), *bállå* 'något som är runt till formen' och *jávrrátj* 'liten sjö'.

***Hávgabállåjukutj* (saU):** bäcken som rinner från Haugabolitjärnen, *Hávgabállåjávrrátj* på halvön som utgör en naturlig västlig gräns för del av Maskaure samebys marker till Båtsjaur/Båtsträsk/Hammarträsket, *Båtsjávvrre*. Bäcken är namnlös på kartan men namnet är upptecknat av Grundström 1935 som "Haukabállåjukutj". Efterledens form tyder på en umesamisktalande informant, vilket är naturligt i detta språkligt sett umesamiska område. Gällande etymologin och tolkningen av för- och mellanled, se Haugabolitjärnen, *Hávgabállåjávrrátj*. *Juhkutj* är umesamisk diminutivform av *juhku* 'bäck'.

Hávgak: en liten sjö 503 m.ö.h. i myrlandet öster om klippan Áhkábáktte, *Áhkábákkte*. I sjön finns det gädda enligt Akkapakte-borna. Ortnamnet som finns upptecknat är en *-k* avledning där *-k* ersätter en efterled sannolikt *jávvre* 'sjö'. Förleden *hávvga:hávgga* betyder 'gädda' så namnet talar med andra ord om vilken fisk som kan fångas i denna sjö.

Hávgak: en mindre sjö i barrskogsland på ryggen mellan sjöarna Rappen/*Rahppen* och *Lábbás*. Namnet är upptecknat av Wallström 1941 i formen "Haukaksjön". *Hávgak* är en *-k* avledning utifrån *hávvga* 'gädda' (*hávvga:hávgga>hávgak*) där *-k* utsäger ett samband med förleden, i detta fall antagligen *jávvre* 'sjö'.

Hemberget/Luovvavárre: ett berg 614 m.ö.h. med brant nordsida vid stranden av Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* vid sjön *Sáddájávvre*, *Sáddájávvre* och norr om Luovvajávvre, *Luovvajávvre*. Hemberget, *Luovvavárre* utgör en halvö och på dess spets ligger del av skogsarbetarbyn Norra Bergnäs. Byborna gav denna kam namnet Hemberget. Det samiska namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret men dock den intilliggande Luovvajávvre, *Luovvajávvre*. Den samiska termen *luovva* är inte upptaget i moderna samiska ordböcker men kan härledas ur *luovvanit eller *luovvat 'lossna' eller 'något som släpper lätt, är lösgjort' (Collinder 1964:122). Efterleden *várre* betyder berg'. Namnet beskriver sannolikt att detta berg har släppt, är lösgjort från höglandet västerom och utgör ett isolerat berg. I norr, öster och söder är berget omgärdat av vatten och i väster breder det flacka, låglänta *Skieruti-* landet ut sig. *Luovvavárre* är med andra ord terrängbeskrivande.

Hemsjön: en fjärd på Hornavan/*Tjárvek* utanför byn Bukt. Namnet bekräftas av uppteckning från 1935. Fjärden har inget känt samiskt namn. Frågan är om ett annat vattenstånd motiverar att fjärden benämns sjö eller vad som ligger bakom namnet?

Hierggetjavdda (Härrgetjavvda): en höjd som utgör en nordlig utlöpare av fjället Gárddevárre, *Gárrdevárre* på höglandet söder om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. *Härrge* betyder 'härk, tämjd hanren' och *tjavvda* står för 'lägre berg som långsamt sluttar åt två håll'. Namnet beskriver landskapet och indikerar renskötsel.

Hokumkullen [Huhkkem]: en svag förhöjning i myrlandet i södra delen av *Máltok-gielas* sydväst om Rappen/*Rahppen*. Semisjaur-Njargs renhage ligger strax öster om och detta är välanvända renbetesmarker. Namnet är upptecknat av Gundström 1935 som "Hokkum" med angivande att det är en hed som avses samt av Wallström 1938 i formen "Hokom". Namnet som idag har en svensk efterled men en samisk förled återgår sannolikt på en variant av *huhkkem~huhkkim*, verbalsubstantivet av *huhkket* 'hojta, ropa' med betydelsen 'hojtandet' (Collinder 1964:61). Möjligen kan namngivningsorsaken vara att man hade viss utsikt från kullen över det vidsträckta myrlandet och stod där och hojtade för att samla renarna. Namnet indikerar då renskötsel.

Hornavan/Tjårvek: Arjeplogs stora karaktärssjö som är Sveriges djupaste och ca 6 mil lång med väst-östlig utsträckning. Sjöns svenska form är upptecknad av Wallström 1939 medan det samiska namnet inte finns i ortnamnsregistret. Sjön har genom historien varit viktig som fiskeresurs och samfärdselstråk med båt sommartid och flytt med renar vintertid, vilket nu ersatts av biltestverksamhet på isen m.m. *Tjårve-k* är en *-k* avledning utifrån *tjårve* 'horn' (*tjårve:tjårve>tjårvek*) där *-k* utsäger ett samband med förleden, i detta fall antagligen *jávvre* 'sjö'. *Tjårve/Horn* beskriver sjöns flikiga form. Det svenska namnet förefaller vara en översättning av det samiska med tillägg av efterleden *-avan*. *Ava* är beteckningen på en sjö där utloppet är på ett icke förväntat ställe. Detta stämmer bra på Hornavan/*Tjårvek* eftersom den har sitt utlopp söderut mot Uddjaur/*Ujják~Ujjávvre* mot ett förväntat utlopp österut. Tidigare i historien har sjön haft sitt utlopp österut men till följd av landhöjningen och den s.k. tippnings-effekten så har utloppet ändrats, se vidare Uddjaur/*Ujják~Ujjávvre*.

Håhpális: ett berg ca 600 m.ö.h. på den ca 3 km. breda mårkan (landtungan) mellan sjöarna Suobddekjávvre, *Suäbbdekjávvre* och Rappen/*Rahppen*. Söder om berget ligger den lilla sjön *Håhpálisjávvrátj* och norr om berget löper ett myrstråk mellan sjöarna. Bergets namn är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att betydelsen är obekant. Collinder nämner att det i Arjeplog finns en höjd med namnet "Hohpális", som bygger på en avledning av "håhpá" 'odryg (om mat och dryck)' (Collinder 1964:60).

Namnet kan då indikera renskötsel och ha som funktion att upplysa om att marken är odryg ur renbetessynpunkt.

Håhpálisjávrátj: en liten tjärn söder om berget *Håhpális* på mårkan (landtungan) mellan Rappen, *Rahppen* och Suobddekjávrr, *Suäbbdekjávvre*. Berget har troligen varit namngivande för tjärnen. Gällande etymologin, se *Håhpális*. *Jávrátj* är diminutiv av *jávvre* med betydelsen 'liten sjö'.

Håjdedievvá: enligt informant Martin Sjaggo är detta namnet på en kulle strax norr om samebyns (Arvas-)stuga och norr om Gierggemåhkjáhkå, *Gärrgemåhkjáhkå* på *Árvesduottar*, *Árvasduoddar*. Namnet är på kartblad BD12 felaktigt placerat ca tre kilometer i nordvästlig riktning från den rätta kullen. Från *Håjdedievvá* har man god utsikt över de vida myrarna i östlig riktning och den är därför en plats att spana från. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Betydelsen av förleden är inte klarlagd. Det är möjligt att namnet ska kopplas till termen hoajddit (saL) 'skida snabbt'. En annan möjlighet är att *håjde* är ett sent lån från svenskans 'hojta'. I sydsamiskan finns den närliggande glosan háajhtijh 'övervinna' (Bergsland, Mattsson Magga 2007:124) och i lulesamiskan hoajddo 'omsorg, skötsel, vård'. Förleden är otillfredsställande tolkad. *Dievvá* är terrängbeskrivande och betyder 'backe, kulle'.

Hålgåsbuoldajågátj (Hålgåsbuälldajågátj): en bäck som rinner upp under fjällslutningen *Bálgesnjuonne* och mynnar i sjön Ruvttjajávvre, *Ruoktjajávvre* i skogslandet *Vattme~Mattme*, norr om Tjeggelvas/ *Tjeggelvas*. Bäckens rinner efter slutningen ner mot sjön Hålgåsjávvre, *Hålgåsjávvre* som fått ge namn åt slutningen även om bäcken inte rinner till denna sjö. Namnet är upptecknat av Grundström 1931 som "Hålkåsa-påalltajåkåtj" med förklaring om att "påallta" avser 'backe'. Ortnamnet består av tre delar. Förleden, se Hålgåsjávvre, *Hålgåsjávvre*. Mellanleden kommer av *buallda~buällda:buolda* 'backe, sluttning' och efterleden är en diminutivform av *jåhkå* (*jåhkå:jågå>jågátj*) 'den lilla bäcken'. Namnet beskriver att bäcken rinner nedför sluttningen ovanför Hålgåsjávvre, *Hålgåsjávvre*.

Hålgåsbuällda: enligt informant Martin Sjaggo så avser namnet sluttningen från *Tjåts-vágge* i fjällkanten ner mot sjön Hålgåsjávrrre, *Hålgåsjávvrre* i området *Vattme~Mattme*. Namnet är upptecknat av Grundström 1931. Gällande etymologin för *hålgås*, se Hålgåsjávrrre, *Hålgåsjávvrre*. Det är mest troligt sjön som varit namngivande för sluttningen där *buällda~buallda:buolda* anger att det är fråga om en 'sluttning'.

Hålgåsjávrrre (Hålgåsjávvrre): en sjö i det steniga skogslandet *Vattme~Mattme* norr om Tjeggelvas/*Tjeggelvas*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med tillägget att sjön även benämns "Ålgåsjoure". Förleden *hålgås* är en s.k. *s*-avledning av *hållgå*: *hålgå* 'stång att hänga föremål på'. *S*-avledningar är relativt frekventa i ortnamn t.ex. *Njunjes* av *njunnje* men betydelseförändringen som den ger namnet är inte klarlagd (Korhonen 2005:148). Ortnamnet indikerar att här funnits boplatser, vilket bekräftas av att arkeologerna vid inventering runt sjön funnit flera samiska *árrana* 'eldstäder', barktäkter, inskriptioner i gamla träd samt rester efter ett tjugotal förrådsställningar. Förleden kan dock i detta fall även återgå på den alternativa betydelsen 'en klyka i vilken man lade en horisontell slana vid bygge av stängsel' (från Gällivare bekräftas i detta sammanhang termerna "vuoto-hålkå", "kaska-hålkå" och "paije-hålkå", Norstedt 2017:80) och bekräfta renstängslet som återfunnits här och som löper från Hålgåsjávrrre, *Hålgåsjávvrre* och söderut³⁴. Stängslet sammanfaller med en gräns för lappskatteländen Madme och Árvas, se avsnittet Lappskatteländ, skolbord och prästbord i Arjeplog. Efterleden betyder 'sjö'.

Hålgåsjåhkå: bäcken som avvattnar Hålgåsjávrrre, *Hålgåsjávvrre* och mynnar ut i Silbakjávrrre, *Silbakjávvrre* och vidare ut i Tjeggelvas/*Tjeggelvas*. Gällande förleden se Hålgåsjávrrre, *Hålgåsjávvrre*. Efterleden *jåhkå* betyder 'bäck'.

³⁴ egna fältstudier juni 2016 samt Torbjörn Josefsson, Pristine Forest landscapes as Ecological References – Human land use and Ecosystem Change in Boreal Fennoscandia, Doctoral Thesis No. 2009:77, Faculty of Forest Science, Swedish University of Agriculture Sciences, Umeå 2009 samt Gudrun Norstedt, artikeln; Fencing the forest: early use of barrier fences in Sami reindeer husbandry 2017.

Hårsokvárátj: ett skogsbeklätt berg 603 m.ö.h. i höglänt svårforcerat skogsland söder om Tjeggelvas/ *Tjeggelvas* väster om Näjddabákte, *Näjddabákte*. Namnet är upptecknat av Grundström 1934. Både han och Collinder uppger att "hor'su" är benämning på 'oländig mark' i samiska varieteter från Arjeplog och söderut (Collinder 1964:60). Förleden blir då en *-k* avledning av *hårrso:hårso* 'oländig terräng' där *-k* utsäger ett samband mellan namnet och namnlokalen i detta fall möjligtvis *ietnam* 'område'. Efterleden är en diminutivform av *várre* (*várre:våre>várátja*) 'litet berg, litet fjäll'.

Häjkka: en gård i terräng av gammal tallskog, under branten *Bällátjáhkå* vid stranden av Skierfájávrrre, *Skierfájávrrre* vid Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Gården är, enligt uppgiftslämnare Henning Rankvist, byggd av samnen Lars Fjällström ca 1930 och var bebodd året runt fram till 1980-talet. Häjkka är inte registrerat i ortnamnsregistret men dock viken Häjkkaluokta, *Häjkkaluokta*. Collinder tar upp att "hái'hka" betyder 'grov gammal fura eller gran med kärnved' (Collinder 1964:57). Namnet, som saknar efterled, bedöms återgå på en dialektal variant av *hájka* 'torr, uppvuxen, gammal fura' och vilja berätta att högvuxen furuskog växer under branten *Häjkkabákte*.

Häjkkabákte: enligt informant Martin Sjaggo är detta namnet på södra klippbranten av *Bällátjáhkå* norr om gården Häjkka och viken Häjkkaluokta, *Häjkkaluokta*. Gällande etymologi för förleden, se Häjkka. *Bákte* betyder 'klippa, brant'.

Häjkkaluokta (Häjkkaluokta): en vik av Skierfájávrrre, *Skierfájávrrre* efter Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* vid vilken gården Häjkka ligger. Från viken går en körväg över mårkan ner till Vuolle- Måsskejávrrre, *Vuolle- Måsskejávrrre* där man drog båtar och material eftersom man inte kan komma vattenvägen förbi Ábmoguojkka, *Ábmoguojkka* i älven. Viken är upptecknad i ortnamnsregistret av Wallström 1941. Gällande etymologi för förleden, se Häjkka. *Luokta~luäkkta:luokta* (saP), *luokta:luovta* (saL) betyder 'vik'.

Häjkkamuättke: enligt informant Martin Sjaggo är detta namnet på mårkan mellan Vuolle Måsskejávrrre, *Vuolle Måsskejávrrre* och Skierfájávrrre, *Skierfájávrrre* där man var

tvungen att dra båtarna om man skulle färdas efter Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Collinder nämner att "muorh´hke" avser ´smal landtunga mellan två sjöar, vanligen på ömse sidor om en ström eller fors, på svenska (inlånad som) "mårka" (Collinder 1964:132). Muorkke (saL) motsvaras på pitesamiska av *muättke* (saP) med betydelsen ´mårka, landtunga förbi en fors där man förr drog eller bar sin båt´. Möjligt är att termen avser hinder att komma förbi även i andra avseenden, t.ex. att man måste passera över mårkan om man skulle flytta med renar. I övrigt, se Häjkka.

Hällforsen/Plásságárttje (Plásságárttje): en forssträcka i Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* nedströms Vuollesavvun, *Vuällesavvun* och uppströms *Lábtjoksavvun*. Namnet är sammansatt av *plássá* ´stenhällar´ (se vidare Plássájávrr, *Plássájávvr*) och *gárttje* ´vattenfall, fors, ravin med bäck´ och berättar hur forsens ter sig här. Det svenska namnet är en direkt översättning av det samiska.

Hällforsen: en gård anlagd efter 1867 (Bylund 1956:428) på södra stranden av Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* vid Hällforsen/Plásságárttje, *Plásságárttje*. Gårdsnamnet som inte är upptecknat i ortnamnsregistret torde utgå från dess läge vid forsens.

Hällnäs: ett nybygge sydväst om Flyggsundet, *Báktátj* vid stranden i norra änden av sjön Lill-Mattaure/Máttávrr, *Máddávvr* i närheten av gårdarna i Mattaur. Hällnäs anlades 1842 av Jon Burman, bror till Per Burman i granngården (Bylund 1956:tavla 3). Gårdsnamnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret och den har inget känt samiskt namn. Dock är det möjligt att namnet ska härledas till det intilliggande Flyggsundet, *Báktátj* som består av en klippa med flata hällar, se Flyggsundet, *Báktátj*.

Hällvik: en grund vik med bebyggelse i närheten av byn Sakkavare efter östra stranden av Hornavan/*Tjárvek*. Gården är anlagd efter 1867 (Bylund 1956:428). Namnet är upptecknat av Wallström 1939 med uppgift om att viken tidigare hetat Laxviken. Inget samiskt namn är känt.

Ibmádisráhtje: en upptecknad men på kartan icke namngiven sänka som löper österut från *Lulep Ibmadisjávrátj* via *Vierakjávrátj* mot Alep Ribrávrr, *Alep Ribrávvr* genom ett stråk med branta sandåsar benämnt "Ipmatisvierah" av upptecknaren Grundström

1935. Gällande etymologin för förleden, se *Alep Ibmadisjávrátj*. *Ráhtje* betyder 'bäckdal'.

Ibmádisvierak: ett område med sandåsar som inte är utmärkt på kartan. Området ligger utmed *Ibmádisráhtje* mellan *Lulep Ibmadisjávrátj* och mot *Vierakjávrátj*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935. Gällande etymologin för *Ibmádis*, se *Alep ibmádisjávrátj*. *Vierak:vieraga* betyder 'kuperad mark med långa backar' (Collinder 1964:246). Namnet beskriver terrängen här. I området är ett stort antal fornlämningar utmärkta på digitala kartan (lantmateriet.se).

leggelatj: en stor, långsträckt sjö med inlopp från Mattaureälven, *Máddávriedno* och utlopp genom *leggelatjlusspe* till Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Söder om sjön ligger Eggelatsberget, *leggelatjvárre*. Sjön finns omnämnd som "Ekilikiejaur" i Åke Holmbäcks redovisning om lappskatteländ (Holmbäck 1922). Namnet som är upptecknat av Grundström 1935 torde vara en diminutivform av *ieggel, en namnled som är obekant. Gällande etymologin för *leggelatj*, se ovan under Eggelatsholmen, *leggelatjsullu*.

leggelatjlusspe: namnet på utloppet av sjön *leggelatj*, där den faller ut mot Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret men dock sjön. Gällande etymologin för *leggelatj*, se Eggelatsholmen, *leggelatjsullu*. *Lusspe* är ordet för utlopp, där en sjö faller ut i en älv. På vägskylten vid detta utlopp står det sen länge Eggelats utlopp. Nu kompletterat med skylten *leggelatjlusspe*.

lehkál (Liehkál):lehkál är en vid halvö med sönderskuret flackt landskap med ett flertal småsjöar som ligger där Vuolvojaure/Vuolvojávrrre, *Vuolvojávvrre* faller ut i Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Halvön har flera namn. På äldre kartor benämndes den "Lehkál". Traditionsbärare Ulla Brita Unnes m.fl. benämner detta område för "lekkan". Namnet är upptecknat av Grundström 1935 som "Lekal" alternativt "Lehkál" och han nämner att landskapet här är torrt och flackt hedland. Namnet är svårtytt. En namnlokal med samma namn, ön lehkálsuolo tidigare *Liehkálsuolo* ligger uppströms Vuolvojaure/Vuolvojávrrre, *Vuolvojávvrre*. Troligt är att dessa namn skall tolkas utifrån

liehke 'sänka, fördjupning i terrängen' alternativt ett tidigare lähkálahka (saL) 'dalsänka, ställe med sänkor här och där' som på pitesamiska torde motsvaras av *liehkálahka och som förkortats till *Liehkál*. Dessa två termer passar bra in som beskrivning på landområdet och på ön med samma namn. Det förklarar dels Grundströms uppteckning och dels tidigare benämning på halvön respektive ön. Det är också möjligt att namnet har något samband med den nedströms liggande namnlokalen *leggelatj*.

lehkálsuolo (*Liehkálsuolo*): en ö som delar Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* i två grenar. Söderom är sjön *Sáddájávvre*, *Sáddájávvre* och norr om sjön *Áhkájávvre*. På ömse sidor om öns östra ände faller älvgrenarna ut i *Vuolvojaure/Vuolvojávvre*, *Vuolvojávvre*. På denna ö tillkom på 1800-talet ett mindre hemman som fick namnet Storvik. I dag omnämns därför ofta denna ö som Storviksholmen. Hemmanet innehades först av Aron och Anna Westerlund, för att sen ärvas av deras dotter Ebba, som i sin tur gifte sig med en man av släkten Kaddik, vars anfäder innehar hemmanet idag. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. På tidigare kartor och på digitala kartan benämns den "Lekalsuolo", ett namn som bl.a. Mattias Skaile, boende i området, använde. Collinder uppger namnet "Ehkálahka" för denna holme (Collinder 1964:54). Gällande tolkning i övrigt, se *lehkál*, *Liehkál*. *Suolo~sullu:sullu* betyder 'ö, holme'.

lksjákjávvre (*Liehksjekjávvre*): en sjö i ett mycket stenigt landskap som en gång i tiden översköljts av en isälv, av vilken det fortfarande går att se spår i naturen. Sjön ligger på en halvö som begränsas i söder och väster av Lill-Mattaure/Máttávvre, *Máddávvre* och Stor-Mattaure, *Stuor Máttávvre*, *Stuor Máddávvre* och i norr av Gállájávvre, *Gállájávvre*. Halvön utgör en naturlig västlig avgränsning för Ståkke samebys betesmark. På äldre kartor (Kartex) har sjön beteckningen "Eleksjekjaure" och på Generalstabskartan från 1893 står det "Leggekjaure". Sjön är upptecknad av Grundström 1935 i formerna "Lieksjekjaure" och "Leggekjaure". Bäckens som rinner från sjön är upptecknad som "Lieksjekjåhkå" och området är upptecknat med namnet "Lieksjekmuötke". Informant Nils Jonas Juuso anger "Liksikjávratj" som namn på sjön. Traditionsbärare Ulla Brita Unnes uppger att området runt sjön kallas "Lehksjik". I lappskattelandshandlingar förekommer formen "Licksjhek" (Arjeplogs tingslags häradsrätt 1855 Ala 15). Namnet

förekommer också på två toppar ca två mil söderom vid stranden av Hornavan, *Tjårvek*. Namnformerna är mycket svårtolkade. En möjlighet är att namnet på sjön och området återgår på *liehke* 'sänka, fördjupning i terrängen, jämn långsträckt mindre dal mellan två åsar eller höjdsträckningar'. Det är inte klarlagt varför sjön och området bytt namn från ett dokumenterat *Liehksjek* till *Iksjåk*.

Iksjákråhtje: en djup sänka nedanför den branta nordsidan av *Alep Iksjåk* efter norra stranden av Hornavan/*Tjårvek*. Dalgången har fått sitt namn efter läget vid fjället *Alep Iksjåk*. Gällande *Iksjåk*, se *Alep Iksjåk*. *Råhtje* betyder 'smal dalgång, trång passage'.

Infjärden (*Lulep Tjergulis*): namnet avser en fjärd i Hornavan/*Tjårvek* belägen mellan Buktholmen och fastlandet. Fjärden västerom Infjärden benämns *Tjiergulis*, *Tjergulis*. Infjärden har idag ett svenskt namn men är upptecknat av Grundström 1935 som "Lulep Tjierkulis" och "Tjärkolis". Gällande etymologin för den samiska namnformen, se *Tjiergulis*, *Tjergulis*.

Inre Slibmesjön (*Slibmeluakhta*): inre delen av Flukaviken i sjön *Fluvkát* innanför Yttre Slibmesjön, *Slibmeluakhta*. Namnet på den inre delen av viken är upptecknad av Grundström 1935 som "Slipmeluakta" med alternativformen "Slipnejaure" och med anteckningen att namnet kan komma av "slipmarit" 'vara låghalt, halta på ena benet'. Öster om viken ligger gården Slipmejauratj, som inte är med på kartblad BD12 men dock på dess digitala motsvarighet (lantmateriet.se). Runt vikens stränder är åtskilliga fornlämningar markerade på digitala kartan. En metates, en växling av konsonanterna kan ha gjort att ett tidigare /mp/ har blivit /bm/ och att termerna *slimbardit* 'sladdra, gå i trasiga kläder' och *slimbar* 'trasa, struntprat' med motsvarigheter i nordligare samiska varieteter, har något med sjöns namn att göra. Dessa termer kan i sin tur vara låneord från svenskan och återgå på 'glida, slipprig, hal' (Hellquist 1980:989). Namnet kan då vilja beskriva sjöns stränder, med stigande vattenstånd som medför slippriga, geggiga och grunda stränder. Intressant i sammanhanget är att viken benämns sjö. Inre Slibmesjön, *Slibmeluakhta* torde ha varit en sjö en gång i tiden och påverkats av vattenhöjningen i *Fluvkát* till följd av påfyllning av vatten och dämningen av Uddjaur,

Ujják~Ujjávvre, se namnartikel om Uddjaur, *Ujják~Ujjávvre*. Efterleden *luakkta* betyder 'vik'.

Ittkájávvre: enligt informant Martin Sjaggo är detta namnet på en, på kartan namnlös, avlång liten sjö som ligger under *Gállakvárre* efter *Gállakjáhká* i urskogsområdet *Vattme~Mattme*. *Ittká* (saP), *irrká* (saL) betyder 'bakland, skuggsida, nordsida (av berg etc)' och *jávvre* betyder 'sjö'. Namnet beskriver sjöns läge i skuggan av *Gállakvárre*.

Jalggadisnuonne (Jalggadisnunnje): en flack nordvästlig utlöpare av fjällområdet *Nuortap Siepmer* på *Árvesduottar, Árvasduoddar*, där sjön *Sarrvátjjávvre* ligger. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. *Jalggadis* är attributiv form till adjektivet *jallgat:jallgada* och betyder 'jämn, slät'. *Njuonne* med den lokalt vanligare formen *njunnje* betyder 'näs, näsa, utlöpare'. Ortnamnet är terrängbeskrivande och talar om att utlöparen är flack till formen.

Jevtumjávvre (Jevtumjávvre): en flikig sjö i låglänt myrig mark som egentligen är en nordlig vik av sjön *leggelatj*. Namnet är upptecknat av Wallström 1941. Förleden kan möjligen vara ett verbalsubstantiv/handlingsnomen av ett verb. Martin Sjaggo uppger att *jjevvtet* betyder 'fösa ihop kanten av renhjorden, stanna, sluta flytta' en härledning som är möjlig. Ett okänt *jjevtot (med dagens ortografi mer troligt *jävvdot) skulle kunna medföra verbalsubstantivet *jevtum (eller *jevdum). Betydelsen av denna term är dock okänd. Ett annat alternativ är att förleden har förändrats och en möjlig koppling till *jáhtet>jáhtem* 'flytta>flyttningen' kan då finnas. Namngivningsbakgrunden är oklar. *Jávvre* betyder 'sjö'.

Jeäddnjávvrrie (saU): ett sel på Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* över vilket kommungränsen mellan Arvidsjaur och Arjeplog löper. Efter stränderna av Jeäddnjávvrrie (saU) är väldigt många fornlämningar identifierade. Det handlar om fångstgropssystem, eldstäder m.m. Här finns också fritidsbyn Jäkna med ett större antal fritidsstugor, företrädesvis efter norra stranden. Selet nyttjas även som flyttled speciellt under vårflytten för flera sitor. Namnet på selet är inte upptecknat. Den närliggande termen *jjedna* (saP) betyder 'röst, ljud'. *Jávvrrie* (saU) betyder 'sjö'. Frågan är om förleden skall

vara ljudhärmande och avse något som har med älven att göra. Namnet är inte tillfredsställande tolkat.

Jilgismuottke (Jillgismuättke): namnet avser den flacka mårkan mellan Stor-Mattaure/Stuor Máttávrrre, *Stuor Máddávvrre* och Gállájávrrre, *Gállájávvrre*. Mårkan är strategisk för renskötseln och även för båtfarare som antagligen här dragit sin båt mellan sjöarna. Här passerar en flyttled och här finns lämningar efter ett hundratal ovala och rektangulära härdar. De rektangulära härdarna är lämningar från tiden innan man övergick till rennomadism, då man levde av fiske, fångst och vildrensjakt. En daterad rektangulär härd är från 800-talet efter Kristus³⁵. Namnet som är en bildning till *jillgis* 'slät, jämn' och *muättke* 'näs, ed, mårka (smal landremsa mellan sjöar eller älvar vid ofarbar del av en älv där man förr drog båten)' beskriver terrängen och platsens funktion.

Jillie Geälluonjårgga (saU): en udde på västra sidan om Båtsjaur/Båtsträsk/Hamarträsket, *Båtsjávvrre* på motsatta sidan i förhållande till udden med samma namn; Geälluonjårgga. Namnet som är återgivet på umesamiska är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Jillie betyder 'den västra' här i förhållande till Geälluonjårgga på andra sidan sjön. Gällande etymologin för Geälluonjårgga, se Geälluonjårgga.

Julkijvárátj: ett flackt berg ca 600 m.ö.h. som sydlig utlöpare av höglandet Stor-Ståkke, *Ståhkkevárre* norr om *Ribrávvrjáhkå*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 som "Julkivaratj" respektive "Jylkevarats". *Julkijvárátj* är sammansatt av en böjd form av *juállge* 'fot, ben' och *várátj* 'litet berg'. Frågan är om stigen gick över detta berg och gett det dess namn.

Junkigielas: slätare skogsland utmed *Väppsajåhkå* söder om fjällryggen *Barturte*. Namnet är upptecknat av Grundström 1934 som "Junke". *Junki* anses vara ett personnamn och ortnamnet åsyftar hans kåtaställe (Collinder 1964:71). *Gielas* är en terrängbeskrivande term, som avser 'jämn, något kupig hed med fast mark, bevuxen med tallskog alternativt lång smal åsrygg alternativt fjällsträckning som avskiljer två vattendrag'.

³⁵ T. Wallerström, Rapport från Stor Mattaure och g:a Mattaureälven, Norrbottens museum 1973.

Namnet berättar att någon vid namn Junki hade en koppling till detta land. *Gielas* är ofta en plats med bra renbete och det är inte otroligt att detta en gång varit Junkis renbetesland.

Juolna: en mindre sjö i låglänt myrland med utlopp dels i sydost efter Märsabäcken, *Märrsájáhkå* och dels i nordväst mot Rappen/*Rahppen*. Namnet, som saknar efterled, är upptecknat i formen "Juolгна" av Grundström 1932. Det speciella med denna sjö är att den utgör vattendelare, har utlopp åt två håll, vilket man tycker skulle kunna avläsas i ortnamnet. Men inga belägg har gått att finna för detta. Betydelsen av namnet är okänt.

Juovak: småkuperat land längs med södra stranden av *Väppsajáhkå*, i låglandet söder om fjällryggen *Barturte*. *Juova-k* är en *-k* avledning av *juovva:jouva* 'stenigt land', där *-k* utsäger ett samband mellan namnet och namnlokalen i detta fall möjligtvis *ietnam* 'landområde'. Namnet är terrängbeskrivande.

Juovvagielas: en flack större hed som breder ut sig mellan fjället Stor-Ståkke, *Ståhkke-várre* i söder och små-sjöarna söder om *leggelatji* norr. Namnet som är upptecknat av Wallström 1941 är sammansatt av *juovva* 'stenigt område' och *gielas* 'kupig (tall)hed'. Marken utgör renbetesland för Ståkke-sameby.

Juovvavárátj: ett mindre flackt berg utan markerad topp ca 550 m.ö.h. i barrskogsland efter norra stranden av sjön Rappen/*Rahppen*. Namnet beskriver terrängen med förleden *juovva* 'blockmark, stenigt land' och efterleden *várátj* 'litet berg'.

Juovvåjvve (Juovvåjjve): en stenig bergskam som utgör södra kanten av fjällområdet *Árvesduottar, Árvasduoddar*, norr om *Vuovlakvágge* och *Råtjejáhkå, Råhtjejáhkå~Slubbojáhkå*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Men förleden *juovv-* är vanligt förekommande i samiska ortnamn. *Juovv(a)* betyder 'stenig mark, blockmark' och *åjjve* betyder fjäll med runt huvud. Namnet är terrängbeskrivande.

Juovvåjvve (Juovvåjjve): en kal höjd 820 m.ö.h. mitt på *Siejdvárre* norr om Piteälven/*Bihtámädno, Bidumiedno*. Namnet är upptecknat av Wickman 1942 och sammansatt

av en förkortad form av *juovva* 'stenigt land, blockmark, stenholster' och *ájjve* 'huvud, berg med rund form'. Namnet beskriver terrängen på platsen.

Juvnikgåhte: *Juvnikgåhte* är enligt traditionsbärarna i området namnet på ett övergivet viste vid Juvnnitjávrátj, *Juvnikjávrátj*, på kartbladet benämnt Juvnnitjávrátj, i *Gárdvárre*-området. Här hade "Lilla- Lasse", Lars Skaile en kåta. Efterleden *gåhte* 'kåta' bekräftar att det är ett viste. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. *Juvnik* är sannolikt en *-k* avledning av *juvni* (*juvni:juvni>juvnik*). Collinder uppger att "Jou'ne~Jou'no" är personnamn; 'Jon, John, Johan' (Collinder 1964:70). Både *Juvnik* och *Juvnnit* kan härröra från personnamnet *Jávvna~Juvni~Jovvna*. Namnet är otillfredställande tolkat.

Juvnnitjávrátj (Juvnikjávrátj): en sjö som avvattnas av Juvnnitjággátj, *Juvnikjággátj* på höglandet *Gárdvárre* söder om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. *Jávrátj* 'liten sjö' är en diminutivform av *jávvre* (*jávvre:jávvre>jávrátj*), i övrigt se *Juvnikgåhte*.

Juvnnitjággátj (Juvnikjággátj): en bäck som avvattnar Juvnnitjávrátj, *Juvnikjávrátj* på höglandet *Gárdvárre* söder om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. *Jággátj* 'liten bäck' är diminutivformen av *jáhká* (*jáhká:jággátj*), i övrigt se *Juvnikgåhte*.

Juvnnitsuolo (Juvnnitsuolo): en liten holme i Tjeggelvas/ *Tjeggelvas* strax öster om Árdnasluokta, *Árdnasluokta*. *Juvnnit* är sannolikt ett personnamn och *suoloj~suolo:sullu* (saP), *suoloj:suollu* (saL) betyder 'ö, holme'. Namnet är inte registrerat i ortnamnsregistret. En trolig bakgrund till namnet är att en person vid namn *Juvnnit* fått en sommargrav här, enligt traditionen att låta döda vila i sommargrav på någon holme fram till vinterföret då men lättare kunde föra kistan till kyrkplatsen. Se även *Juvnikgåhte*.

Juvpajávrátj: en liten sjö i myrland mellan byn Radnejaur och sjön Lullebådne, *Lullebådne*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 som "Jupajauratj" respektive "Jopajaurats". *Jávrátj* betyder 'liten sjö'. Det är oklart vad förleden vill berätta. Collinder

anför att "juu-/juv-" i sydligare variteter kan stå för 'fiskljuse' (Collinder 1964:73). På pitesamiska benämns dock denna fågel för *tjiekta*. Betydelsebakgrunden till *juvpa* är tillsvidare okänd. *Jávrátj* betyder 'liten sjö'.

Juvtabákte (Juvtabákkte): ett höjdområde 600 m.ö.h. med en mycket brant sydsida mot sjön Ájsjávvrre, *Ássjávvrre*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med en anteckning om att namnet återgår på "juhtara", "jártastakah" eller "jártåskah" som alla har med det underjordiska att göra. Collinder tar upp "jort'á" 'de underjordiska' som är avlett av "jort'o" 'mark, jord, golv' (Collinder 1964:70). *Juvdá* betyder 'jude' vilket inte förefaller som en adekvat bakgrund till namngivningen. En närliggande term är *juhta* 'det djupaste stället i en sjö, skålformig fördjupning i sjöbotten'. Namnet är svårtolkat men utifrån uppteckningen och platsens magi så är det inte osannolikt att namnet vill bekräfta platsen som speciell och koppla den till "de underjordiska". Förleden har då förändrats från *jurta till *juvta* av något skäl. *Bákkte:bákte* betyder 'klippa: klippor'. Namnet får ses som otillfredställande tolkat.

Jåbmå (Juobmo): namnet på den branta sydostslutningen av *Barturtvälle*, änden på fjällryggen *Barturte*. Namnet är inte registrerat i ortnamnsregistret. *Juobmo:juomo* är benämningen på 'fjällsyra' och sannolikt har slutningen fått sitt namn av att det här växer fjällsyra, en nyttoväxt som samerna ofta använt.

Jårbbåjávvrre (Jårbbåjávvrre): en sjö något rund till formen mellan Darvasjávvrre, *Darvasjávvrre* och Ájlisjávvrre, *Ájlesjávvrre* väster om Lill-Mattaure/Máttávvrre, *Máddávvrre*. Sjön är omnämnd som "Jårpåjaurats", en gränssjö mellan lapps katteland (Arjeplogs tingslags häradsrätts dombok 1855 Ala 15, se avsnittet "Lapps katteland, skolbord och prästbord i Arjeplog"). Namnet är upptecknat av Wallström 1941 med uppgift om att det betyder 'Rundsjön'. Upptecknarens uppgift bekräftas av att *jårbås* betyder 'rund' och *jávvrre* står för 'sjö'.

Jäddnjábuovdda (saU): ett berg med kal topp i barrskogsland ca 678 m.ö.h. på höjdyggen Jeäddnjátjavelk (saU) på skogssamisk betesmark inom Nimteks naturreservat. Namnet är upptecknat av Grundström som "Jietnjapuoud" och han översätter namnet

till 'Storskallberget'. Collinder anför med hänvisning till ortnamn i Arvidsjaurområdet att "jietnja, ätna" betyder 'mycket stor' (Collinder 1964:67, 255). Utifrån upptecknarens samt Collinders uppgifter så är det mest troligt att förleden vill beskriva denna höjd som stor och framträdande. En närliggande term som appellerar till stor är jiehtanis (saL) 'jätte'. Buovdda (saU) betyder 'berg som är kalt på toppen men har skog runt om'.

Jäddnjátjavelk (saU): en vid höjdrygg på 600-meters nivån med toppen Jäddnja-buovdda (saU) i barrskogsland inom Nimteks naturreservat. Namnet är upptecknat av Grundström som "Jäknatjavelk" och "Jietnjatjavelk" med uppgift om att förleden återgår på "jietnásah" 'stor. En närliggande term som appellerar till stor är jiehtanis (saL) med betydelsen 'jätte'. Gällande etymologin i övrigt, se Jäddnjábuovdda. *Tjavelk* betyder 'rygg, långsträckt höjd'. Namnet förefaller vilja beskriva karaktären på denna höjdförformation.

Jämikluakkta: enligt informant Tage Rankvist är detta namnet på den, på kartan namnlösa, ostligaste viken av sjön Mähtjávvrre, *Mähtjávvrre* i urskogsområdet *Vattme~Mattme* på norra sidan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. *Jámik~jámik* står för 'död person, döing' och *luakkta~luäkkta* betyder 'vik'. Namnet vittnar om att någon dött här. Frågan är om ortnamnet har något samband med *Jámik*, en känd, bevarad gravplats, några kilometer österut på norra sidan *Njuovojåhkå*, se *Jámik*.

Jámik: enligt informant Tage Rankvist så finns en väl bevarad gravplats på norra sidan *Njuovojåhkå* på västligaste delen av sluttningen sydväst om *Bálgesnjuonne* omnämnd som *Jámik*. *Jámik* betyder 'en död person, döing' och namnet bekräftar att det är en gravplats.

Järjjá (Järrjá): en höjd ca 640 m.ö.h. med myrar nästan upp mot toppen söder om den myriga slätten Järjjávadda, *Järrjávadda* som en utlöpare i söder från fjället Stor-Ståkke, *Ståhkkevárre*. Namnet är inte upptecknat men dock det intilliggande Järjjávadda, *Järrjávadda*. *Järrjá* som saknar efterled betyder 'tolta' en växt som är vanlig i bördiga fjällsluttningar på viss höjdnivå. Namnet tyder på att det växer tolta här.

Järjjávadda (Järrjávadda): en myrig fjällslätt mellan fjället Stor-Ståkke, *Ståhkkevárre* och höjden Järjjá, *Järrjá*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att Järjjávadda, *Järrjávadda* är en torr hed utan skog. Gällande etymologi för förleden, se Järjjá, *Järrjá*. *Vadda* (vahtá:vadá (saL)) står för öppen, skoglös slätt, hed´. Namnet är terrängbeskrivande.

Järvbåstjärnen: en tjärn i myrrikt område på halvön vars södra spets mot Ájsjávrrre, *Ássjjávvre* benämns *Fávanjuonne*. Namnet är upptecknat i sin svenska form av Pellijeff 1958 med uppgift om att man hade ett järvbås här ´en fångstanordning för järv´. Något samiskt namn för denna tjärn är inte känt.

Kakel/Gáhkál: en stor sjö som i och med dämningen av Skellefteälv, *Seldutiedno* har samma ytnivå som den väster om liggande Hornavan/*Tjárvek*. Dessa två sjöar är med andra ord som en sjö. Sjöns inlopp är norrifrån genom Gáldesjávrrre, *Gáldesjávvre* och Sjugájávrrre, *Sjugájávvre* samt österifrån genom *Lullebådne*. Utloppet för Hornavan/*Tjárvek* och Kakel, *Gáhkál* är genom Skellefteälven, *Seldutiedno* som via två fåror har sitt utlopp från Arjeplog/*Árjepluovve*. Tidigare utgjorde Åsen, *Ássåsuolo*, en 5 km. lång ås, skiljevägg mellan Hornavan/*Tjárvek* och Kakel/*Gáhkál*, som i och med förändrat vattenstånd blivit mindre sammanhängande. På åsen finns flertalet fångstgropar som indikerar att djuren kunde välja denna överfart. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 som "Kakal" under beteckningen fjärd, med upplysningen att termen böjs "kahkal:kahkala" samt att betydelsen är obekant. Sjön finns omnämnd från 1790 som "Kakelträsk" (Hülphers 1922 [1790]). Närliggande termer till detta namn som för övrigt saknar efterled är *gággá* ´kagge, tunna´, *gággá* ´spett, hävstång´, *gáger* ´renspillning´, *gággat* ´bända, bryta, kvälja´. Collinder anför därutöver "kahkká ´stammande, en som stammar´ (Collinder 1964:74), en glosa som även har motsvarigheter i sydligare samiska varieteter. Grundström tar upp termen "kahkkaladdat" ´stamma, snurra ihop sig´ och "kahkeluddat ´stamma, storkna´ (Grundström 1946:150). Bakgrunden till detta namn är dunkel men skall man alls anföra något så är det möjligen att sjön som haft sitt utlopp österut, vid en tidpunkt fick sitt utlopp västerut och under en period i samband med detta utgjorde en vattendelare vars vatten "kahkkal(addat)" snurrade

runt, stammade, ville storkna, kväljas innan vattenståndet stabiliserades och ändrades så att Kakel/*Gáhka*/fick sitt utlopp till Hornavan/*Tjárvek*. I modern tid har den sen fått samma vattenstånd som Hornavan/*Tjárvek*. Se även Hornavan/*Tjárvek* samt namnartikel om Uddjaur/*Ujják~Ujjávvre*.

Kalnäs: en gård efter Piteälven/*Bihtámädno*, *Bidumiedno* på södra stranden av Vuolvojaur/*Vuolvojávvre*, *Vuolvojávvre* anlagd efter 1867 (Bylund 1956:428). Namnet är upptecknat som "Karlнас" av Grundström 1935 med uppgift om att det är ett bolagshemman.

Kirkeholmen: en holme efter västra stranden av Rappen/*Rahppen* ett par kilometer nordväst om byn Övernäs/*Tjivvle*. Namnet är upptecknat av Wallström 1941 som "Kirkeudden". De boende efter Rappen/*Rahppen* benämner i dagsläget denna holme för "Tjockerholmen" och menar att det är ett svenskt namn som beskriver holmen eftersom den är hög och tjock (Rappen-Labbas intresseförening, Smånamn i Rahppen-Lábbás 2016:14). Kirkeholmen har en svensk efterled och en trolig samisk förled. Namnet vill sannolikt berätta om terrängen då förleden kan återgå på *gärrge:gierge* 'sten' vilket tidigare ofta stavades "Kierke".

Klockarbacken: en del av sydsluttningen av Renberget, *Båtsojvárre* strax öster om Arjeplog/*Árjepluovve*. Namnet är antecknat i ortnamnsregistret. Inget samiskt namn är känt. Namngivningsorsaken är inte säkerställd. Eventuellt bodde klockaren här i närheten. En annan möjlig namngivningsorsak är att det handlar om renskällor som lät i backen emedan Renberget, *Båtsojvárre* var tillfällig uppehållsort för renar vid marknadsbesök och dylikt. Namnet är otillfredställande tolkat.

Knutberget (*Tjuolmanájve*): ett berg 607 m.ö.h. bestående av flera toppar i höjdområdet söder om sundet *Dájnak*, på halvön som bildas av att den gränsar mot sjöarna Ajsjávvrre, *Ássjávvrre*, Båtsjaur/Båtsträsk/Hammarträsket, *Båtsjávvrre* och *Fluvkát*. Namnet är upptecknat som "Tjålmanåive" av Grundström 1935 med hänvisning till att namnet kommer av "tso'lbma" 'knut'. Collinder anför att "tjuol'ma" kan ha flera betydelser

såsom; 'knut, ett ställe där älvarna rinner i olika riktning utan någon tydlig vattendelare, backe mellan två fjäll, småtuvat, vattendelare, ett mellan två sjöar liggande ede över vilken färdvägen går längs strömmen'. I sammanhanget nämner han just denna plats. (Collinder 1964:229). Upptecknarens härledning bekräftas av att *tjualbma: tjuolma* (saP), *tjuolmma:tjuolma* (saL) betyder 'knut'. Förleden förefaller då uppträda i äldre pitesamisk/umesamisk genitivform *tjuolman* 'i knutens ev. knutig' och vilja beskriva bergets form. Det är dock inte uteslutet att bergets namn har en annan betydelsebakgrund och på något sätt vill berätta att man behövde ta sig förbi nuvarande sund *Dájnak* på land efter myrarna söder om Knutberget/ *Tjuolmanájje*. *Ájje* betyder 'berg med rund form, huvud'.

Kobäcken/Råttjebäcken (Råtttejåhkå): en bäck med två namn på kartan. Bäckens, som rinner västerut, avvattnar myrområdet i dalgången mellan *Stuortjåhkkå* och *Lulep Tjåhkålis* söder om Ståkke-högland och mynnar ut i sjön *Båhttsá* intill gårdstället med samma namn. Det svenska namnet har säkerligen uppkommit efter att gården etablerats och man där drivit med kor. Det samiska namnet är upptecknat av Grundström 1935 i formen "Råttjejokk" med uppgift om att "råttje~rohtse" är en liten, smal sänka mellan två kullar'. Namnet på kartan har en samisk förled och en svensk efterled där *ráhtte* betyder 'dalsänka, smal passage' vilket stämmer på läget för denna *jåhkå* 'bäck'.

Koholmen (Gussasuoloj): en liten ö i Uddjaur/ *Ujják~Ujjávvre* strax väster om Öberget, *Suolovárre*. Holmen är upptecknad av Grundström 1935 som "kussa-suolúi", vars förled kan tolkas som *gussa* 'ko' eller *guossa* 'gran'. Efterleden *suoloj* betyder 'holme, ö'. Den svenska översättningen Koholmen styrker det första alternativet; *Gussasuoloj*. En inte ovanlig företeelse var att man skjutsade ut boskap på öarna under sommaren, vilket är den troliga namngivningsorsaken.

Korsträsk (Kruossanjárrga): en by, söder om den stora sjön *Ajsjávvre*, *Ássjávvre*, med bebyggelse på bägge sidor om sjön med många namn såsom *Båtsjaur/Båtsträsk/Hammarträsk/Båtsjávvre* och enligt upptecknare även *Kruossanjárrgajávvre*. Nybygget anlades 1848 av David Carlsson Wallström. Byns namn kommer, enligt upptecknare

Wallström 1937, av att sandåsar bildar ett kors i sjön. Upptecknare Grundström 1935 uppger att byn eller rättare sagt den utskjutande udden och holmarna från nordöstra stranden heter "Kroussenarka" och sjön "Kroussenarkajaure". I insyningshandlingarna till det första nybygget i byn, från 1849, stavas platsens namn Krousja Njarg³⁶. Namnleden *kruassa:kruossa* betyder 'kors:korsets', ett ord som är inlånat från fornnordiska "kross". *Njárrga* betyder 'udde, näs, halvö' och *jávvre* betyder 'sjö'. Avsikten med namnet förefaller vara att beskriva naturformationen som präglar denna plats d.v.s. de karakteristiska åsarna och det svenska namnet blir då en översättning i komprimerad form av det längre *Kruossanjárrgajávvre*.

Kraja (Krájja): en udde och en gård, numera camping, på holmen Öberget, *Suolovárre* strax väster om samhället Arjeplog/*Árjepluovve*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att det kommer av "krajat" som betyder 'grymta'. Upptecknare Wallström uppger att Kraja, *Krájja* hade funktion som fäbod. Informant Lennart Jonsson bekräftar att namnet kommer av kalvarnas grymtande. "Krajat" är okänt i pite- och lulesamiska men i sydsamiska finns termen kraaje (saS) 'läte från en renhjord som kommer, renkalvens rop efter modern'. Den sydliga formen tyder på att namnet har hög ålder och att språket i Arjeplog/*Árjepluovve* förändrats sen namngivningen.

Kruhttasuolo: en icke namngiven ö i Hornavan/*Tjårvek* norr om Krutaviken, *Kruhttaluaakta*, en vik som på kartblad BD12 är placerad 2 km. för långt österut. Ön och viken är dock benämnda på Generalstabskartan Lövmokk från 1893. På holmen etablerades före 1867 en gård, som benämndes Krutaholm (Bylund 1956:428). Gällande etymologin för förleden, se Krutaviken, *Kruhttaluaakta*. *Suolj~suolo~sullu* betyder 'holme, ö'.

Kruohkenåjvve (Kruähkkenåjvve): namnet förekommer på en höjd ca 600 m.ö.h. med brant sydsluttning norr om sjön Kruohkkenjávrrre, Kruähkkenjávvre i skogslandet på norra sidan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* i nivå med odlingsgränsen. Namnet

³⁶ Lindell (red.): Båtsjaur by, Båtsjaur 1995:216.

är upptecknat av Grundström 1935 i flera olika former såsom "Kruokkenåive, Ruokkenåive, Kruikenåive och Kruökkienoive", och med uppgift om att förleden återgår på 'häkta'. Efterleden *åjvve* står för 'höjd, berg, fjäll med rund kontur'. *Kruohkke~kruähkke* betyder 'hake, häkta (i kläder)'. Termen är ett urnordiskt lån från *krōka (ackusativform) (Collinder 1964:182). Ordet uppträder i flera språkliga varianter; pitesamiska *kruähkke*, umesamiska *kruohkke* och lulesamiska *ruohkke* (fenomenet att första konsonanten av två faller bort är en vanlig form av anpassning till samisk fonologi vid inlån av ord). Kartbladets återgivning återspeglar platsens läge i gränslandet mellan pitesamiska, lulesamiska och umesamiska. Pitesamisktalare beämner höjden *Kruähkkenåjvve*, lulesamerna *Ruohkkenoajvve* och umesamisktalande *Kruohkkenåjvvie*. Ändelsen *-n* anger sannolikt en äldre genitiv-form ('hakens'). Formen på *Kruohkenåjvve*, *Kruähkkenåjvve* med en skarp brant med avsatser som kan uppfattas som en hake är en sannolik förklaring till namnet.

Kruohkkenjávvrre (Kruähkkenjávvrre): en sjö i skogslandet norr om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* söder om det skarpa berget *Kruohkkenåjvve*, *Kruähkkenåjvve*. Sjöns namnär upptecknat av Grundström 1935 i formerna "Kruikejaure och Ruokkejaure". Gällande etymologin, se *Kruohkenåjvve*, *Kruähkkenåjvve*. *Jávvrre* betyder 'sjö'. Sjön har sannolikt fått sitt namn av läget under berget med sin skarpa profil som kan motivera namngivningen.

Kruossok: en sjö i barrskogsland med ovanlig form öster om sjön *Tjålma*, inom Nimteke naturreservat. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att sjön även benämns "Kruossajaure". *Kruossok* är en *-k* avledning där *-k* utsäger ett samband med förleden, i detta fall *jávvrre* 'sjö'. Förleden som återgår på *kruassa* 'kors' (*kruassa:kruossa>kruossok*) har vid avledning bytt konsonant i andra stavelsen från *-a* till *-o*. *Kruossok* är ett passande namn eftersom sjön kan uppfattas ha formen av ett kors.

Krutaviken (Kruhttaluaakta): Krutaviken, *Kruhttaluaakta* är på kartan en grund vik efter södra stranden av Hornavan/*Tjårvek* norr om bergsområdet *Guobasvárre*. Namnet

är upptecknat av Grundström 1935 som "Kruhtaluakta". Viken är utsatt på Generalstabskartan Lövmokk från 1893. Av Generalstabens karta framgår att Krutaviken, *Kruhtaluakta* på kartblad BD12 är felplacerad. Den är utmärkt 2 km. för långt österut efter stranden av Hornavan/*Tjårvek*. Collinder uppger att "kruhtte" är ett låneord från nordiskt språk med betydelsen 'gryta' (Collinder 1964:99) något som idag benämns *kruhtta* (saP), *rujtta* (saL). *Luakta* betyder 'vik'. Sannolikt vill namnet beskriva formen på den relativt runda vik som mot Hornavan/*Tjårvek* avgränsas av ett band av öar och på det sättet kan liknas vid en gryta.

Kurrokvejk (*Gurruguajjka~Gurruguajjkasuolj*): en by vid södra utloppet av sjön Nábrávrrre, *Návjávvre* några kilometer söder om Arjeplog/*Árjepluoovve* på en halvö eller i det närmaste en ö, eftersom det bara är en vägbank som förbinder den med landet österut. Utloppet av Nábrávrrre, *Návjávvre* på halvöns norra sida är strömmande. Byn är en av de åtta första bosättningarna i Arjeplogs socken. Nybygget anlades av samer

Bild 9: Sjöbodar i Kurrokvejk, *Gurruguajjka* en bosättning från mitten av 1700-talet. Foto: Ann-Charlotte Sjaggo.

Olof Jacobsson i slutet av 1720-talet (Bylund 1956:428 samt plansch 1). Platsen omnämns i skrift från 1807 som "Qurroikoik" (Winblad von Walter 1807). Upptecknare Grundström 1935 uppger namnet "Kurrukåaik~Kurrukoaihka" som namn på byn och "Kurrukåiksuoloi~Kurrukoaihksullu" som namn på holmen men nämner också att; "svenskarna säger Kurukväik". Detta är ett bra exempel på hur ortnamn normeras och förändras på ett sätt så att det endast med svårighet går att identifiera namnets ursprungliga form. Grundström härleder förleden till "kurra" d.v.s. *gurra* med modern ortografi 'klyfta, smal sänka, skåra' och efterleden till 'fors' som på pitesamiska heter *guajjka* alternativt *guäjika*. Grundström förklarar inte varför "kurra" blivit "kurru" i detta fall. Enligt Collinder finns varianten "kurru" i nordligare varieteter (Collinder 1964:106). Den svenska formen Kurrokvejk bekräftar ett pitesamiskt ursprung med *gurra~gurru* i förleden och *guajjka~guäjika* i efterleden. *Suoloi~suolo:sullu* betyder 'ö, holme'. Namnet avser att beskriva terrängen och forsens karaktär.

Kvädnistjärn: en nordlig vik av *Fluvkát* väster om Racksund, *Ráhkkotjállme*. Söder om viken ute på fjärden ligger även Kvädnisholmarna. Dessa är inte utsatta på kartblad BD12 men dock på dess digitala motsvarighet (lantmateriet.se). Kvädnistjärn och Kvädnisholmarna är upptecknat i ortnamnsregistret 1971. Intressant är att namnet har efterleden tjärn trots att det är en vik. Namnet avspeglar att vattenståndet i och med dämningen av Skellefteälven, *Seldutiedno* höjts och att denna vik tidigare var en tjärn³⁷. Betydelsen av "kvädnis" är problematisk. En koppling till pitesamiska *guäddet* 'kalva' med tillägg av avledningsändelsen *-nis* > *guäddnis som sen förvanskats till "kvädnis" är en inte utesluten förklaring. Namnet vill då berätta att holmarna var attraktiva som kalvningsplats. Motsvarighet finns i sydsamiskan i formen *guedtedh* 'bära, kalva' (Bergsland Mattsson Magga 2007:111) som med avledningsändelsen *-nes* skulle kunna uppträda som *guedtnes 'kalvnings-(plats)'. Tolkningen får dock ses som osäker.

³⁷ se <https://app.raa.se/open/fornsok/>

Kåivåivetjärn (*Gåjvvåjjejárátj*): en liten tjärn mellan Norra Kåivåive, *Nuarrta Gåjvvåjje* och Stora Kåivåive, *Stuorra Gåjvvåjje*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Gällande etymologin, se Stora Kåivåive, *Stuorra Gåjvvåjje*. Tjärnen har idag en samisk förled och en svensk efterled. Tjärn motsvaras på samiska av *jávrátj*.

Kålmis: namnet avser en by några kilometer öster om Arjeplog/*Árjepluovve* belägen på näset mellan sjön Stor-Kålmis, *Stuor Guolmes* och Lill-Kålmis, *Uhtsa Guolmes* norr om Kålmisberget, *Guolmesvárátj*. Bebyggelsen har tillkommit efter 1867 (Bylund 1956:428). By namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret men däremot sjöarna och berget intill med samma namn. Gällande etymologin, se Kålmisberget, *Guolmesvárátj*.

Kålmisberget (*Guolmesvárátj*): ett skogsberg ca 520 m.ö.h. öster om Arjeplog/*Arjepluovve* på halvön *Seldutnjunnje/Sieldutnjönje* (saU) söder om Renberget, *Båtsojvárre* och Sväggejaurberget, *Sväggejávvrévrre*. Nordost om berget ligger sjöarna Stor-Kålmis, *Stuor Guolmes* och Lill-Kålmis, *Uhtsa Guolmes* och byn Kålmis. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 som "Kolmisvare" alternativt "Kålmesvaratj". Området som benämns *Seldutnjunnje/Sieldutnjuönje* (saU) utgör traditionellt sommarland för nuvarande Västra Kikkejaur sameby. Betydelsebakgrunden till förleden kan återgå på *guolmes:guallmasa* (saP), *guolmas:guolmmas* (saL) 'det grova yttre lagret i bark eller näver' och vilja berätta att man hämtade näver från detta berg på försommaren. Efterleden *várátj* betyder 'litet berg'.

Kåtamyran: en myr norr om Svannäs efter skogsbilvägen mot *Hábak*. Namnet är upptecknat av Wallström 1941 i sin svenska form. Wallström kommenterar att både samer och svenskar uppförde kåtor för olika ändamål t.ex. för myrslätter.

Kåtatjärnen: en tjärn i lågland mellan Ö. Radnejaur, *Lulep Radnejávvre* och Lill-Laxsjön, *Uhtsa Luossajávvrre* (saU). Namnet är upptecknat i sin svenska form av Wallström 1941 med uppgift om att en kåta stått här.

Kåtaudden: namnet på udden som löper från byn Svannäs ut i Gubblehávvrre, *Gubblehávvrre*. Namnet är upptecknat i sin svenska form av Wallström 1941 med uppgift om

att meddelaren Zackrisson hittade en skära under torven när han spadade här. Se vidare Svannäs.

Lábbás: en stor, avlång sjö som vid *Tjålme* och byn Sundnäs ansluter till Rappen/*Rahppen* och vidare till Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Norr om sjön ligger det flacka myrlandsområdet *Guosak* och söder om sjön breder ett flackt område med myrar och många småsjöar ut sig. Ett område som är avsatt som "Hornavan-Sädvajares fjällskogsreservat". Namnet på sjön är inte registrerat i ortnamnsregistret men dock gården Labbas. Sjöns namn kan med avledningsändelsen *-s* vara avlett av "lábbá" 'sump, kärr' och då vilja beskriva terrängen runt sjön (Collinder 1964:110). Petrus Læstadius nämner "Labbajarnga" som alternativt namn på sjön (Læstadius/Nordberg 1977:151).

Labbas: en gård efter södra stranden av sjön med samma namn. Gården anlades 1850 och fisket ansågs då som dess främsta tillgång (Bylund 1956:267). Namnet är upptecknat av Wickman 1941 med uppgift om att gården även benämns Örnberget, antagligen på grund av sitt läge strax under *Árdnasvárre* ('Örnberget'). Gällande etymologin, se *Lábbás*.

Lábtjok: en gård efter norra stranden av Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* vid *Lábtjoksavvun* och öster om *Lábtjokvárátj*. Gården som är anlagd efter 1867 (Bylund 1956:428) beboddes under en stor del av 1900-talet av bröderna Segerkarl. Namnet är upptecknat av Grundström 1935. Gällande etymologi, se *Lábtjokvárátj*.

Lábtjoksavvun: ett långsträckt sel på Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* i höjd med *Lábtjokvárátj* på älvens södra strand och gården *Lábtjok* på älvens norra strand. Namnet är upptecknat av Wallström 1941 i formen "Laptjoksauvon". Frågan är om selet är primärt eller sekundärt namn till berget *Lábtjokvárátj*. Gällande etymologin för *lábtjok*, se *Lábtjokvárátj*. *Savvun~sivvun* betyder 'sel'.

Lábtjokvárátj: ett berg 460 m.ö.h. i barrskogsterräng väster om *Lábtjoksavvun* i Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* och öster om *Tjipkovárátj*. Berget utgör renbetesmark för skogssamerna i området och är upptecknat av Wallström 1941. *Lábtjok* är en *-k*

avledning där *-k* utsäger ett samband med förleden, i detta fall kopplat till berget eller till selet. Förleden utgår från *lábbtje* 'töm, tåg (av läder)' (*lábbtje:lábtje>lábtjok*) där bildandet av *-k* avledning medför vokalskifte i andra stavelsen. Man kan tänka sig att selets utsträckta form ligger bakom namnet alternativt att berget fått namnet utifrån något kopplat till renskötsel. *Várátj* betyder 'litet berg'.

Láddakjávratj: enligt traditionsbärare Tage Rankvist är detta namnet på en, på kartan namnlös, liten tjärn nordost om Mähtjávrrre, *Mähtjávrrre* och sydost om den intilliggande tjärnen *Bádjejávratj*. Här kan man förvänta sig att hitta hjortron utifrån namnet som består av förleden *láddak* 'hjortron' och efterleden *jávratj* 'liten sjö, tjärn'.

Láddakjägge: *Láddakjägge* är enligt traditionsbärare Dagny Skaile namnet på myrområdet nordväst om gården *Sádenájvve*, *Sádenájvve* på södra sidan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. *Láddak:áddaga* betyder hjortron och *jägge:jiegge* betyder 'myr' så namnet berättar att här finns det hjortron.

Ládujsjåvvo: enligt informant Martin Sjaggo är detta namnet på ett parti tät vegetation med en förfallen lada där man tidigare skar ris till kreaturen. *Ládujsjåvvo* ligger efter stigen i fjällslutningen av höglandet *Siejdvárre* på norra sidan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* i skärningen mellan *Áhkávárátj* och *Rágevárátj*. *Ládujsj* är en diminutivform av en förkortning av *ládun* (*ládun>ládu>ládujsj*) 'lada' här med en nordlig pitesamisk form som är identisk med den lulesamiska formen med ändelsen *-sj* istället för *-tj* och utan omljudet *-á* till *-ä* i första stavelsen. Med *såvvo* menas 'björkdunge, buskage med björkar'.

Lágamanjávrasj (Lágamanjávratj): en liten tjärn mellan de två topparna på Muorkevárre, *Muättkevárre* norr om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* och som via ett myrstråk utgör källflödet till *Lágamanjåhkå*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. *Lágaman* är den samiska formen av 'lagman, domare' och det finns flera ortnamn innehållande *lágaman* vilka ofta visar på vilken väg domarna färdades när de gick från kyrkplats till kyrkplats för att hålla ting. Det är dock inte belagt att domarvägen gick just efter denna bäck. *Jávratj* betyder 'liten sjö'.

Lágamanjáhkå: en bäck som avvattnar Muorkevárre, *Muättkevárre* på norra sidan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* och har sitt utlopp i älven. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Gällande betydelsen av förleden, se Lágamanjávrásj, *Lágamanjávrátj*. *Jáhkå* betyder 'bäck'.

Lágastjavelk: en höjdrygg mellan sjösystemen *Lábbás* och Hornavan/*Tjárvek* bestående av ett antal lågfjäll och sönderskuren av en stor mängd småsjöar. Namnet är inte medtaget i ortnamnsregistret. *Lágastjavelk* är en del av Ardnabuodas lappskattelandsland. Här hade lappskattelandsinnehavaren sitt höst- och vinterbetesland. Ett viste fanns vid *Gálljo* mellan Vaxnäs och sjön *Lábbás* med njalla och två härbren³⁸. *Lágastjavelk* är traditionellt renbetesland för Semisjaur-Njarg men också för nuvarande Ståkke- sameby. Edvin Brännström uppger i intervju med skogssamen Lars Mattsson från *Snierraluakka* 1932 att *Lágastjavelk* har använts gemensamt av flera sitor vilket namnet vill ange (Eriksson 2017:50). Namnet är sammansatt av en avledning av *láhka* 'lag' som med en fri översättning kan sägas betyda 'enligt lagen' eller möjligtvis 'i lag, gemensamt' och *tjavelk* 'rygg, höjdrygg'.

Laisviken: en vik efter södra stranden av Hornavan/*Tjárvek* söder om *Lájsovárre*/Laisvikberget i vilken *Lájsjáhkå* rinner ut. Bäckens kommer västerifrån och avvattnar Lájsávrrre, *Lájsávvre*. Namnet är upptecknat av Wallström i formen Laisviken. Den innersta delen av viken är dock namngiven som "Laisauregetjele" av Wallström vilket på korrekt pitesamiska torde motsvaras av *Lájsávvregiehtjele*. Laisviken har en förändrad samisk förled och en svensk efterled. Förleden är densamma som namnen som är kopplade till den söder om liggande Laisälven, Lájsso~Lájssuo (saU) och Laisdalen. Betydelsen är oklar. Ortnamn som innehåller *lájs- finns på flera ställen i Sápmi. Strax söder om Laisälven/Lájsso~Lájssuo ligger Laisheden/Lájssuogielas. I Storuman finner vi Stoere Laajserre och Laisotnäset/Lojsatnjuaná. Namnen är kopplade till vatten men i övrigt är det osäkert vad de vill säga. *Ávvre* är en förkortning av *jávvre* 'sjö' och *giehtjele* är avlett av *giehtje* 'ände'.

³⁸ Carl Johansson, Mujto - Minnen från jägar- och fiskartiden och den gamla renkonstens dagar 1989:75.

Lájsovárre/Laisvikberget: ett berg 705 m.ö.h. på halvön med Laisviken i söder och Hornavan/*Tjárvek* i norr. Under branten av berget ligger byn N. Laisvik. Bergets namn är upptecknat i ortnamnsregistret av Wallström 1939 i formerna "Laisvare", Laisvikberget och "Laisåivatj". Förleden är densamma som namnen som är kopplade till den söder om liggande Laisälven, Lájsso~Lájssuo (saU) och Laisdalen. Gällande etymologin, se Laisviken. *Várre* anger att det är fråga om ett 'berg'.

Lalloholmen (Lallosuolo): informant Ulla Brita Unnes uppger Lalloholmen som namn på en på kartan namnlös liten holme i Várrasluokta, *Varrasluakhta*, en vik av Vuolvojaure/Vuolvojávrrre, *Vuolvojávvre*, på vilken det funnits en bod som renskötaren Lars "Lallo" Skaile ägde. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Holmen är sålunda uppkallad efter personen "Lallo". Efterleden är idag på svenska. På samiska torde ön ha hetat *Lallosuolo, suolj~suolo~sullu* 'holme'.

Lamparheden (Lamparguolban): en hed som utgör yttersta delen av utlöparen från Ståkke-högland, innan myrlandet tar vid, öster om fjället Lill-Ståkke, *Uhts-Ståhkke*. I närheten ligger *Lampargädde*, en gammal skogssamisk vall. Namnet är upptecknat av Grundström 1935. Namnet har nu en svensk efterled och en förled som inte finns i dagens språkbruk. Collinder redovisar dock att "lampa" står för 'liten trappstegsliknande avsats i brant bergssida' (Collinder 1964:112). Det är oklart varför heden fått detta namn, möjligen kan man se fjället Stor-Ståkke, *Ståhkkevárre* 787 m.ö.h., Lill-Ståkke, *Uhts-Ståhkke* 684 m.ö.h som bägge har branta östliga sidor och Lamparheden, *Lamparguolban* ca 400 m.ö.h. som en trappstege, vilket skulle motivera namnet.

Lampargädde: en på kartan icke utsatt skogssamisk vall på Lamparheden, *Lamparguolban* sydöst om Lill-Ståkke, *Uhts-Ståhkke*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935. Gällande förståelse av förleden, se Lamparheden, *Lamparguolban*. *Gädde* betyder 'äng'.

Lannok: en mindre höjd i skogsland ca 550 m.ö.h. norr om Lulep Tjievttjenåjvve, *Lulep Tjievttjenåjvve* öster om Gubblehávrre, *Gubblehávrre*. Namnet är inte upptecknat men

dock Lannoktjärn och Lannokbäcken. Av uppteckning framgår att "Lannok" är ett personnamn. Namnet saknar då efterled.

Lannokbäcken: enligt upptecknare Wallström så är detta den på kartan namnlösa bäcken som avvattnar Teutjenåivesjön, *Tjievvtjenåjjevrátj* och rinner till Ruttjebäck-en, *Råhtjejhkå*. Gällande etymologi, se *Lannok*.

Lannokstjärn: en liten tjärn i myrland mellan Alep Tjievvtjenåjvve, *Alep Tjievvtjenåjje* och Lulep Tjievvtjenåjvve, *Lulep Tjievvtjenåjje*. Namnet är upptecknat av Wallström 1941 som "Lannokstjärn" med uppgift om att förleden är ett personnamn.

Laskogielas: enligt informant Martin Sjaggo är detta namnet på en höjd i västsluttningen av *Árjep Siebmernorr* om bäcken som avvattnar sjön *Muorjak*. Namnet är inte medtaget i ortnamnsregistret. Lasko är ett personnamn på en renskötarsläkt och tidigare innehavare av lappskatteländ i detta område. *Gielas* avser 'hed, långsträckt höjd'. Namnet indikerar renskötsel och att denna hed användes av slakten Lasko.

Lasstaluakhta: enligt informant Martin Sjaggo är detta namnet på en grund vik på norra stranden av *Áhkkájávve* efter Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* där familjen Sjaggo några år på 1940-talet satt upp tältkåtan när de kom österifrån på våren. *Lassta* betyder 'löv' och *luakhta* 'vik', ett namn som den fått av att familjen Skaile skar löv åt kreaturen på myrarna här.

Láttakåjvve (Láddakåjje): ett fjäll 919 m.ö.h. som utgör östlig kant av fjällområdet *Árvesduottar*, *Árvasduoddar* väster om stora myrar och bäcken *Gierggemåhkjåhkå*, *Gärrgemåhkjåhkå*. Namnet är upptecknat av Grundström 1931 och av Wickman 1941. *Láddak*: *láddaga* betyder 'hjordtron' och *åjje* är 'huvud, fjäll med rund topp'. På östra sluttningen finns fina hjordtronmyrar vilket namnet vill berätta.

Laxtjärn (Luossajávratj): *Luossajávratj* är enligt traditionsbärare Dagny Skaile det samiska namnet på kartans Laxtjärn, norr om Gállábuovdda, *Gállábuavvda* i området Långsjön-Gåbrek fjällurskogs naturreservat, söder om byn Norra Bergnäs. Den svenska

namnformen, som är en översättning av den samiska, är upptecknad i ortnamnsregistret. Förleden *´luossa´* syftar på att det finns lax/röd fisk i sjön och efterleden *jávrátj* betyder *´liten sjö´*.

Liegek: en höjd nära kommungränsen mot Jokkmokk ca.620 m.ö.h. mellan höjderna Njáppak och Nuorttatjáhkå (saL) omgivna av vidsträckta myrar på norra sidan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Det kan eventuellt vara en *-k* avledning som återgår på *liehke* *´sänka i terrängen´* (*liehke: liege>liegek*) med den ungefärliga betydelsen *´höjden som ligger vid myrsänkan mellan bergen´*.

[Liehksjek~Liehksjekmuättke]: enligt traditionsbärare Ulla Brita Unnes är Lehksjik namnet på ett landområde som avgränsas av sjöarna Lill-Mattaure/Máttávrrre, *Máddávvrre*, Stor-Mattaure/Stuor Máttávrrre, *Stuor Máddávvrre* och Gállájávrrre, *Gállájávvrre* och genom dessa bildar en avgränsad halvö. Denna halvö har vid isavsmältningen efter istiden översköljts av vattenmassor, vilket är synligt än i dag genom att det nästan inte finns någon jord utan bara sten. Namnet är upptecknat som "Liekksjekmuödkke" av Grundström 1935. Informant Nils Jonas Juuso uppger namnet Liksikmuottke för samma område. Halvön består av ett sönderskuret landskap med flera småtjärnar och den större sjön Iksjájávrrre, *Liehksjekjávvrre*. Halvön utgör en naturlig västlig gräns för Stákke samebys betesmark. Gällande betydelsen av namnet, se Iksjájávrrre, *Liehksjekjávvrre*. *Muättke:muotke* (saP), *muorkke:muorke* (saL), *mårka* (sv) betyder *´näs, ed, smal landrensa mellan sjöar etc. där man förr drog eller bar sin båt (eller förflyttade sig av annan anledning)´*. Förleden är svårtydd men efterleden berättar att man utnyttjade landområdet för att komma mellan sjösystemen.

Liejbek: slutningen med blandad löv- och barrskog och myrmark väster om där bäcken *Liejbekjáhkå* har sitt utlopp i Vuovojaur/Vuolvojávrrre, *Vuolvojávvrre* och där byn Rävudden ligger. Namnet, som inte är upptecknat, är en *-k* avledning utifrån *lájbbe* *´al´* (*lájbbe:liejbe>liejbek*), där *-k* utsäger ett samband med förleden, i detta fall eventuellt *buallda* *´sluttning´*. *Liejbek* beskriver att det finns inslag av alträd här och har i sin tur gett namn åt bäcken.

Liejbekjáhkå: bäcken som rinner efter sluttningen *Liejbek* och har sitt utlopp vid byn Rävudden efter norra stranden av Vuolvojour/Vuolvojárvre, *Vuolvojárvre*. Gällande etymologin för *Liejbek*, se *Liejbek*. *Jáhkå* betyder bäck.

Lijgájárvre (Lijgájárvre): en liten sjö som ligger vid sidan av Námmejárvre, *Námmejárvre* i södra kanten av *Lágastjavelk* och "Hornavan-Sädvajaures fjällskogsreservat". Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Sjöarna avvattnas av Blävttajáhkå, *Blävttajáhkå* som rinner ner till Hornavan/*Tjárvek*. Förleden kan återgå på "lii'ke" 'något som är till övers eller ligger vid sidan av något annat' (Collinder 1964:117) som med dagens ortografi skrivs *lijjge:lijjge* och förklaras som 'reserv, bi-, tilläggs-'. Namnet vill då beskriva sjöns läge som liggande vid sidan om den större Námmejárvre, *Námmejárvre*.

Ligas: ett boställe som namngivits efter sin närhet till sjön *Lijgásjárvtj* i barrskogslandet sydost om klippan *Áhkábákte*, *Áhkábákkte*. Här finns rester efter en samisk bostättning med husgrund, ladugård, kåtagrund och uthus från 1900-talets början efter Lars och Ella Sjaggo. Här bodde senare den inflyttade nordsamiska familjen Palopää från ca 1930 till 1960³⁹. Namnet är upptecknat av Grundström 1931 med uppgift om att "Ligges" betyder 'bi-'. På äldre karta (Generalstabskartan 20) benämns platsen "Ligges". Collinder tar upp termen "liggás" som betyder 'småbackigt land' (Collinder 1964:116) och "liikes" med betydelsen 'något som ligger ensamt, för sig själv' (Collinder 1962:117). Ligas är med utgångspunkt från "liggás" ett adjektiv som beskriver terrängen på platsen. Möjligt är dock att man istället som upptecknaren ska utgå från *lijjge* (saL) 'bi-, reserv, tilläggs-'. Namnet är otillfredställande tolkat.

Lijgásjárvtj: en liten sjö i barrskogslandet sydost om klippan *Áhkábákte*, *Áhkábákkte* i *Vattme~Mattme* norr om *Tjeggelvas/Tjeggelvas*. Vid sjön låg bostället Ligas och rester efter det syns i terrängen. Gällande betydelsebakgrund, se Ligas. Efterleden betyder 'liten sjö' och är en diminutivform av *járvre* (*járvre:jávre>jávrátj*).

³⁹ uppgift från Tage Rankvist, Akkapakte.

Lijggasgielas (Lijjgasgielas): ett hedland omgärdat av myrar i barrskog ca 500 m.ö.h. på Västra Kikkejaurs betesland *Seldutnjunnje/Sieldutnjönje* (saU) sydost om Arjeplog/*Árjepluovve*. Söder om Lijggasgielas, *Lijjgasgielas* ligger, det på kartan benämnda berget S. Liksgielas. Namnet är upptecknat av Wallström 1938 som "Liksgielas" och som "Likaskielas" av Grundström 1935. Förleden kan vara en avledning av *lijjge* som betyder 'något som man har till övers, reserv'. *Gielas* betyder 'kupig tallhed, långsträckt höjd i naturen'. Det är oklart vad namnet vill berätta, utifrån *lijjge* torde det handla om renbetesmark och då att heden utgör ett reservbetesland eller att det ligger avsides i någon bemärkelse.

Lijjgasgielas: ett flackt myrigt, skogsbeklätt område ca 500 m.ö.h. sydväst om *Tjålmåkjåhkå* mellan Njallaberget, *Njallavárre* och Östra Rebraur, *Lulep Ribrávvre*. Namnet finns inte på kartbladet men är upptecknat som "Likasgielas" av Grundström 1935. Collinder redovisar "liikes" med betydelsen 'något som ligger ensamt, för sig själv' (Collinder 1962:117). *Lijjge* betyder 'något som man har till övers, reserv'. *Gielas* betyder 'kupig tallhed, långsträckt höjd i naturen'. Det är oklart vad namnet vill berätta, utifrån *lijjge* torde det handla om renbetesmark och då att heden utgör ett reservbetesland eller att det ligger avsides i någon bemärkelse.

Lihkahaluokta (Lihkahaluakkta): en djup vik innanför Lihkahanjárgga, *Lihkahanjárrga* efter västra stranden av Rappen/*Rahppen* mellan Sundnäs och Varpviken och sydost om Likkakullen. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. I skriften "Smånamn i Rahppen - Lábbás" anges att samerna samlade ihop renarna till denna vik innan man flyttade vidare (Rappen-Labbas Intresseföreningen 2016:13). Collinder anför att "lihkká/lihkaha" betyder '(sjöfågel-)hanne' och hänvisar just till *lihkaha*-namnen i Arjeplog (Collinder 1964:116). En icke säkerställd tolkning är att viken utgör uppehållsort för sjöfåglar och att viken blivit namngivande för berget och udden intill. Efterleden *luakkta* betyder 'vik'.

Lihkahanjárgga (Lihkahanjárrga): en udde efter västra stranden av Rappen/*Rahppen* vid Lihkahaluokta, *Lihkahaluakkta*. Namnet är inte registrerat i ortnamnsregistret. Gällande etymologi för *lihkaha*, se Lihkahaluokta, *Lihkahaluakkta*. *Njárrga* betyder 'udde'.

Likholmen: en holme i Stor-Mattaure/Stuor Máttávrrre, *Stuor Máddávvrre* som är upptecknad i sin svenska form av Wallström 1941. Holmen är inte namngiven på kartan och den är inte identifierad. Wallström nämner att man förvarade lik här i väntan på att vägen till kyrkan skulle frysa, vilket är en känd historisk företeelse.

Likkakullen (Lihkavárátj): ett berg 629 m.ö.h. på bergsryggen mellan *Lábbás* och *Rahppen* nordväst om *Lihkahaluokta*, *Lihkahaluakkta* och *Lihkahanjárgga*, *Lihkahanjárgga* upptecknat av Wallström 1941 som "Likkaberget". Collinder redovisar med hänvisning till Ruong att bergsområdet heter "Lihka-várátjah" (Collinder 1964: 116). Gällande etymologin för förleden, se *Lihkahaluokta*, *Lihkahaluakkta*. *Várátj* är diminutivform av *várre* (*várre:váre>várátj*) 'litet berg, kulle'.

Lilla Sågberget (Unna Sáhkevárre): ett berg i skogsterräng 580 m.ö.h. intill Stora Sågberget, *Stuor Sáhkevárre* i högre land norr om *Gubblehávrre*, *Gubblehávrre*. På toppen växer det björkskog vilket kan förklara namnet. Benämningen på bergstopparna är upptecknade av Grundström 1935 i formerna "Soggovarre" och "Såkkávarre" med tillägget att svensktalande kallar bergen för Sågbergen. Förleden återgår sannolikt på *sáhke* 'björk' vilket förvanskats till svenskans 'såg'. Efterleden *várre* betyder 'berg'. Lilla respektive Stora motsvaras på samiska av *Unna* och *Stuor*.

Lilla Tjådnaur [Uhtsa Tjadnávvre]: en mindre sjö nordväst om Stora Tjådnaur, [*Stuor Tjadnávvre*] i ett stråk av småtjärnar mellan *Gålggámisvárre*, *Gållgámisvárre* och *Ullakberget*, *Ullakvárre* på området som ändrar mot sjöarna *Sállá*, *Siellá* och *Tjárvesjåhkå*. Sjön har idag en svensk del genom termen Lilla, som på samiska motsvaras av *uhtsa* och en samisk del i "Tjådnaur". Namnet är upptecknat i ortnamnsregistret som "Tjådnaur" 1971 och "Tjadnaur" av Wallström 1938. Utifrån den äldre formen kanske namnet skall knytas till termen *tjadnat* 'binda, knyta, lägga sig (om is)'. Namnet kan vilja beskriva att de små sjöarna på rad bildar ett band, är ihopbundna. Efterleden *ávvrre* är en förkortning av *jávvrre* med betydelsen 'sjö'.

Lill-Kålmis (*Uhtsa Guolmes*): en sjö några kilometer öster om Arjeplog/*Árjepluovve* som hänger ihop med den större sjön Stor-Kålmis, *Stuor Guolmes*, öster om Kålmisberget, *Guolmesvárátj*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att det samiska namnet på sjön är "Uhtsa Kolmisjaur" eller "Uttsa Kålmesjaure". Berget har gett namn åt sjöarna och bebyggelsen. Gällande etymologin se Kålmisberget, *Guolmesvárátj*. *Uhtsa* betyder 'liten' och den svenska formen Lill är en översättning av den samiska.

Lill-Laxsjön (*Uhtsa Luossajávrrie (saU)*): en sjö i skogslandet söder om Gubblehávrre, *Gubblehávrre* intill Stor-Laxsjön, *Stuorra Luossajávrrie (saU)* och norr om Luossávr-vuöbmie (saU). Landet är renbetesområde för Västra Kikkejaur. Sjöarnas namn är upptecknat av Grundström i de umesamiska formerna "Stuorra Luössajaure" och "Uhtsa Luössajaure". Namnet är sammansatt av *uhtsa (saU)* 'liten, lilla', *luossa (saU)* 'lax, ädel-fisk' och *jávrrie (saU)* 'sjö'.

Lill-Mattaure/Máttávrrre (*Máddávvrre*): en större sjö som hänger ihop med Stor-Mattaure/*Stuor Máttávrrre*, *Stuor Máddávvrre* med inlopp söderifrån genom Ringobäcken, *Ringojáhká* och utlopp genom Mattaureälven, *Máddávriedno*. Vid sjön ligger gårdarna Mattaure, Harnäs och Hällnäs. Gällande etymologi, se Mattaureviken, *Máddávvreluakkta*.

Lill-Ståkke (*Uhts-Stáhkke*): enligt traditionsbärare Per Allan Steggo är *Uhts-Stáhkke* det samiska namnet på fjället Lill-Ståkke 684 m.ö.h. öster om Stor-Ståkke, *Stáhkkevárre* i höglandet "Ståkke- Bårgå fjällurskogs naturreservat". Namnet är upptecknat som "Utsa Ståkke(tjavelk)" av Grundström 1935. *Uhts-* är en förkortning av *uhttje~uhttse* med betydelsen 'liten'. Gällande analys av *stáhkke*, se Stor-Ståkke, *Stáhkkevárre*.

Lillberget (*Unna Várátj*): enligt informant Per Martin Norsa är *Unna Várátj* det samiska namnet på det på kartan benämnda Lillberget, ett berg öster om södra toppen av *Lulletjáhkka* på höglandsområdet Gárddevárre, *Gárrdevárre*. Det svenska namnet är en direktöversättning av det samiska där *unna* betyder 'liten' och *várátj* 'litet berg, fjäll'.

Lillhålmmyran: ett vattensjukt område på södra änden av Öberget, *Suolovárre* intill byn Kurrokvejk, *Gurruguajjka*. Upptecknare Wallström 1938 uppger att det fanns en grävd kanal i vilken man kunde ro från sjöstranden till myren. Inget samiskt namn är känt.

Lillraudok (*Uhtsrávdok): en liten vik efter södra stranden av Hornavan/*Tjårvek* mellan den breda Rávdonjårgga, *Rávdonjårrga* och Laisviken och vars namn inte är upptecknat i ortnamnsregistret. "Raudok", *Rávdok* är *-k* avledning utifrån *rávvdok* (*rávvdok*: *rávvdok*>*rávdok*) 'röding' där *-k* utsäger ett samband med förleden, här sannolikt *luakhta* 'vik'. Namnet talar om att här kan man fiska röding. Viken har ett svenskt attribut *lill-*, vars motsvarighet på samiska är *uhts-* en förkortning av *uhtsa* 'liten'. En korrekt pitesamisk namnform torde vara **Uhtsrávdok*.

Lillraudokmyren (*Uhtsrávdokjägge): en myr på Rávdonjårgga, *Rávdonjårrga* efter södra stranden av Hornavan/*Tjårvek* och innanför viken Lillraudok. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. En korrekt pitesamisk namnform torde vara **Uhtsrávdokjägge* där *uhts-* står för 'liten' och *jägge* för 'myr'. Gällande förklaringen av "raudok", se Lillraudok.

Lillvarto (*Unna Várddo*): informant Martin Sjaggo uppger *Unna Várddo* som det samiska namnet på berget Lillvarto 628 m.ö.h. i barrskogslandet, nära odlingsgränsen nordost om Várddo, *Várddo*. *Unna* betyder 'liten' och *várddo* betyder 'vårta, kulle eller höjd i skogslandet'. Landet utnyttjas som vinterbetesland för Luokta-Mavas sameby.

Linok: ett björkskogsbeklätt berg 568 m.ö.h. i småkuperat landskap på höjderna väster om Alep Rámanj, *Alep Ráman* norr om Bihtámädno, *Bidumiedno*. Namnet, i formen "Linåk", är upptecknat 1941 av Wallström med uppgift om att "det sägs betyda berguv". *Linok* är då en *-k* avledning av *lidno:lino* (saP), *liddno:lidno* (saL) 'berguv'. Avledningsändelsen *-k* utsäger ett samband med förleden, i detta fall kan man tänka sig *várre* 'berg'. Det är inte osannolikt att här finns berguv och att det är vad namnet avser att berätta.

Linok: en mindre höjd mellan de högre topparna Duolbbatjåhkkå, *Duallbatjåhkkå* och Lattakåjvve, *Laddakåjvve* på Árvesduottar, *Árvasduoddar*. Namnet på denna plats är

inte upptecknat i ortnamnsregistret. Förleden, som förekommer på ett par ortnamn i undersökningsområdet kan komma av *linuk:linug-* (saL) 'slät, mjuk' och vilja beskriva formen på höjden alternativt en *-k* avledning utifrån *lidno:lino* 'uv'. Namnet är inte tillfredsställande tolkat.

Linokberget (*Linokvárre): ett till omfånget litet berg med brant sydsida ca 600 m.ö.h. alldeles mot norra stranden av Hornavan/*Tjårvek* väster om gården Strömnäs. Namnet som består av en samisk förled och en svensk efterled är upptecknad av Grundström 1935. *Linok* som förekommer på ett par ställen i undersökningsområdet återgår antagligen på *lidno:lino* 'berguv'. Namnet är då en *-k* avledning (*lidno:lino*>*linok*) där *-k* ut-säger ett samband med förleden, i detta fall troligen *bákkte* 'klippa, brant'. Efterleden torde motsvaras av *várre* på pitesamiska.

Lippi: namnet avser gårdsbebyggelse norr om Lippiholmen, *Lihpesuolo* på fastlandet vid sundet mellan Gallaselet, *Gallasavvun~Gallasivvun* och selet *Tjårvesjåhkå* vid utloppet i Uddjaur/*Ujják~Ujjávvre*. Gällande etymologin, se Lippiholmen, *Lihpesuolo*.

Lippiholmen (*Lihpesuolo*): en holme i nordligaste Uddjaur/*Ujják~Ujjávvre* upptecknad som "Lippesuolo~Lihpesuolo" av Grundström 1935 med uppgift om att på holmen fanns en gård och ett hemman. Gården är anlagd före 1890 (Jünger 2016:158). Etymologin för detta namn är svåråtkomlig. Collinder uppger att "lihpe" betyder 'klippa' (Collinder 1964:117) en term som inte används för att beteckna en klippa idag. Den närliggande termen *libba:libba* (saP), *libba:lippa* (saL) är benämningen på 'lamm'. Holmen kan ha fått namn av att man här höll får men mer troligt är att det på ön finns klippterräng och större stenar på eller i vattnet runt ön och att detta fått ge namn åt holmen. Namnet är otillfredsställande tolkat.

Lismoholmen: en holme i sjön Lill-Mattaure/Máttávvre, *Máddávvre*. Holmen är upptecknad av Wallström 1941 som "Lispoholmen". Enligt Collinder ska "lismú" och "lis´me" härledas ur "lisj´me" som betyder 'skogsklädd bergssida under kal brant, överhängande klippor' även 'spjåla, träsplittra' (Collinder 1964:118). Sannolikt vill namnet

beskriva terrängen antingen på holmen, som då har förändrats från *lisjme till lismo och som har fått en svensk efterled eller på landet öster om sjön benämnt Lissjvo.

Lissjvo: skogssluttningen mellan fjället Bårggo, *Bårrgo* och sjön Lill-Mattaure/Máttávrrre, *Máddávvrre*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935. Collinder redovisar "lismúvuopme" för denna sluttning med hänvisning till "lisj´me" som avser en ´skogsklädd bergssida under kal brant, överhängande klippor´ även ´spjäla, träsplitttra´ (Collinder 1964:118). Termen lissjvo är okänd och det är inte klarlagt vad Lissjvo vill berätta och vilken språklig form som kan anses korrekt även om den terrängbeskrivande termen "lisj´me" inte är en omöjlig utgångspunkt.

Liváktjåhkkå: en bergskam ca 700 m.ö.h. i fjällbjörkskog strax söder om Buojddátjåhkkå (saL) och kommungränsen mot Jokkmokk öster om Árvesjåhkkå, *Árvasjåhkkå*. Från bergskammen är det god utsikt över myrlandet söderut. Collinder anför att "livá(h)k" betyder ´mager (om människa och djur)´ men även ´magert och stenigt land´ med hänvisning till denna topp (Collinder 1964:118). *Livák* kan alltså vilja beskriva ett stenigt och magert (betes-)land men det kan alternativt vara en *-k* avledning utifrån *livvá:livá´* vila (i liggande ställning, om klövdjur)´ och vilja förtälja att renarna ligger och vilar på höjden. Avledningsändelsen *-k* utsäger ett samband med förleden, i detta fall eventuellt *várre´* fjäll, berg´. Efterleden betyder fjälltopp även om *Liváktjåhkkå* inte kan sägas göra skäl för denna benämning utan den har mer karaktären av *várre´* berg, höjd´.

Loholm [Luobbalsullu]: byn Loholm ligger utanför kartblad BD12 men byns marker sträcker sig in efter norra stranden av Ájsjávvrre, *Ássjjávvrre*, en stor sjö väster om Arjeplog/Árjepluovve. Markerna finns upptagna som skatteländ 1820 under namnet "Luopob" (Bylund 1956:219). Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att gårdarna först legat på två holmar i sjön Ájsjávvrre, *Ássjjávvrre* för att sen flytta till fastlandet på en udde som sticker ut som en tunga mellan Loholmsviken (upptecknad 1958 av Pellieff med uppgift om alternativnamnet "Vuonosviken" (vuonos av *vuodna:vuona´* fjord´) samt viken där vattenstråket *Májjva* har sitt utlopp. Grundström anger att; svenskarna kallar det för "Luput" och lapparna säger "Lupat". Loholm är

också upptecknat av Wallström 1939 och Gunnar Pellief 1958 med uppgift om formerna "Lopod" och "Lopot". Historien kring namnformerna "Luopob", "Luput", "Lupat" och "Lopod" gör tillsammans med dess läge i terrängen att namnet troligtvis avser holmarna och ska härledas ur *luobbal:luabbal-* (saP) *luoppal:luobbal-* (saL), 'sel (med stillaflytande vatten i en bäck, å eller älv, har formen av en utvidgning i vattendraget)'. En gammal namnform skulle då vara **Luobbalsullu* 'holmarna vid utloppet'. De äldre namnformerna berättar, i förvanskad form, att vattendraget där man valt att bosätta sig utgör en utvidgning av selet, vilket i sig har/hade betydelse för fisket på denna plats. Förleden i det nyare namnet Loholm går då tillbaka på det samiska *luo(bbal)* medan holm är en översättning av *sullu* 'ö, holme'.

Lomtjärn (*Davegajávrátj*): en tjärn med utlopp till Stor-Laxsjön, Stuarra Luossajávrrie (saU) i lågland söder om Gubblehávrre, *Gubblehávvre*. Namnet är upptecknat av Wallström 1941 som Lomtjärn och som "Tavekajaurats". Namnet är sammansatt av *davega* 'lom (i pluralform)' och *jávrátj* 'liten sjö' och bekräftar att det finns lom i sjön.

Luhtunjávrrre [Luodonjávvrre]: en sjö som utgör ett delvis avsnört sel av Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* nerströms sjön Vuolvojaure/Vuolvojávrrre, *Vuolvojávvrre*. Vid sjöns västra strand ligger bosättningen Lutton. Ortnamnet är upptecknat av Grundström 1935 dels som "Luotonjaure" och dels som "Luttunjaure" med uppgift om att betydelsbakgrunden är okänd. Landet runt omkring finns upptecknat som "Luttonlandet" respektive "Luotonlandet". På Generalstabskartan från 1893 benämns sjön för "Luoton". En lokal informant uttryckte att sjön hade fått sitt namn av att den var "som en lagun". En tolkning är att namnet vill beskriva att älven här utvidgas till ett sel som i stort sett är skild från strömfåran och att landskapet uppströms är väldigt uppspjälkat, klyvet. Namnet ska då härledas ur *luoddot* (saL), *luddit* (saP) 'klyva, spräcka, värka' eller ur *luottanibme* (saL) 'en spricka'. En närliggande term är "luhtá" 'strandäng' (Collinder 1964:119). Ortnamnet är otillfredsställande tolkat.

Luleldisgåde: detta är enligt traditionsbärare Per Allan Steggo ett viste med flera kåtor som tillhör familjen Steggo vid sjön Davekjávrrre, *Davekjávvrre* i myrlandet öster om *Lulep Tjåhkålis* i västra delen av *Ståhkketjavelk*. Namnet är upptecknat av Grundström

1935 med uppgift om att "här finns kalvmärkningshage, skiljningshage och tre kåtor för Ståkke skogslappby". *Luleldis* (saP), *luleldus* (saL) betyder 'östra sidan (av ett berg)' (Collinder 1964:120). Efterleden *gåde* 'kåtor' bekräftar att detta är namnet på ett viste.

Lulep Bárdanåjvve (Lulep Bárdanåjjve): ett berg i barrskogsterräng 628 m.ö.h. sydost om Alep Bárdanåjvve, *Alep Bárdanåjjve* strax norr om Udtjabäcken/Uttjajåhkå, *Uhtjajåhkå* på norra sidan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Namnet är upptecknat som "Partanáive" av Grundström och Wickman utan uppgift om betydelse. *Lulep* betyder 'östra, den östligare' här i förhållande till *alep* 'den västligare'. Betydelsen av *bárdan* är oklar. Collinder anger att "par'hta" betyder 'stuga, bastu' och att "par'hte" betyder 'knipa, skada' (Collinder 1964:151). Ingen av dessa begrepp förefaller dock passa in här. Namnet är otillfredställande tolkat.

Lulep Ibmádisjávátj: en liten sjö öster om *Alep Ibmádisjávratj* i dalstråket mot Alep Ribrávrre, *Alep Ribrávvre*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att sjön även går under namnet *Vuoskonjávratj*. Från sjön löper i östlig riktning en sänka som är upptecknad som "Ipmatisráttje" samt ett område med sandåsar benämnt "Ipmatisvierah". I området är ett stort antal fornlämningar dokumenterade. *Lulep* betyder 'den östra'. Gällande etymologin i övrigt, se *Alep Ibmádisjávratj*.

Lulep Iksjåk: ett fjäll 801 m.ö.h. öster om *Alep Iksjåk*, efter norra stranden av Hornavan/*Tjárvek* vid gården Strömnäs. Fjället har branta sidor och speciellt är det brant mot öster. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 som "Istjakk". Även på Generalstabskartan från 1892 återges fjället som "Istjakk". I Arjeplogs tingslags häradsrätts dombok från 1821 benämns fjället "Istjakk" och där med alternativformen "Essjak". Petrus Læstadius benämner i sina Journaler berget i formen "Issjak". Informant Lars Lundkvist uppger att han och många andra arjeplogare benämner fjället "Issjak". Enligt ordbok så betyder den närliggande termen *issjåk* (saL) 'vid gott hull, en fet ren'. *Iksjåk* kan vara en *-k* avledning utifrån **iksja*, en term med obekant betydelse. Ett tidigare *-tjakk*, en kortform av *tjåhkkå* 'fjäll' har i bägge fallen då ersatts av *-k*. Flera källor som menar att fjället benämns "Istjakk~Issjak" talar för att det här kan ha skett en omkastning av konsonanterna så att *-k* bytt plats med ett genuinare *-sj*, en företeelse som inte är så

ovanlig och som benämns metates. Lite långsökta ledtrådar till namnets bakgrund kan finnas i den lokalt använda termen *issjka* för 'en plats där isen svallat' med en lulesamisk motsvarighet i formen *asjka:assjka-* (saL) 'svallis'. Termer som då kan vilja beskriva att svallis bildas antingen efter bergssidan eller vid bergets fot mot stranden av Hornavan/*Tjárvek*. Namnet är svårtolkat. Se även *Alep Iksjá*.

Lulep Lábtjo (Nuortap Lábbtjo): en topp ca 900 m.ö.h. på det vidsträckta fjällområdet Árvesduottar, *Árvasduoddar* söder om Árvesjávrrre, *Árvasjávvrre*. Fjället är upptecknat som "Labtjo" av Grundström 1934. På kartan benämns fjället Lulep Lábtjo men enligt informant Martin Sjaggo så benämns fjället *Nuortap Lábbtjo* eftersom det ligger norr om det sydligare *Árjep Lábbtjo*, som på kartan har namnet Alep Lábtjo. *Lulep* betyder 'öster, det östligare' och *nuortap* betyder norra, det nordligare'. Den utljudande vokalen -o i efterleden har av okänd anledning förändrats från -e utifrån den närliggande termen *lábbtje* 'lädertåg, töm'. *Lábbtje* är lädertömmar som används för att hålla samman renarna i renraiden. Termen indikerar renskötsel.

Lulep Rámanj (Lulep Ráman): en fjälltopp öster om Alep Rámanj, *Alep Ráman*, som del av den majestätiska klippan *Rámanbákkte* på Tjeggelvas/*Tjeggelvas* norra sida. Namnet är upptecknat av Grundström 1931 med uppgift om att den även benämns "Tjeggelvaspakte". *Lulep* betyder 'den östra, den östligare'. Angående Rámanj, *Ráman* se Alep Rámanj, *Alep Ráman*.

Lulep Rámanjávrrre (Lulep Rámanjávvrre): en sjö på höglandet norr om *Rámanbákkte* och öster om Alep Rámanjávrrre, *Alep Rámanjávvrre*. Namnet är upptecknat i ortnamnsregistret. *Lulep* betyder 'den östra, den östligare'. Angående Rámanj, *Ráman* se Alep Rámanj, *Alep Ráman*. *Jávvrre* betyder 'sjö'.

Lulep Sjuvá: enligt informant Martin Sjaggo är detta namnet på en på kartan namnlös fjälltopp öster om *Sjuvá~Alep Sjuvá* på västra Árvesduottar, *Árvasduoddar*, söder om sjön Sjuvávávrrre, *Sjuvávávvrre*. *Lulep* betyder 'öster, den östligare'. I övrigt se *Sjuvá~Alep Sjuvá*.

Lulep Stärrá: en flack men hög fjälltopp 842 m.ö.h. som del av *Barturtes* utlöpare i öster och öster om *Alep Stärrá*. Namnet är upptecknat i ortnamnsregistret. *Lulep* betyder 'den östra, den östligare'. Namnelementet *Stärrá* är inte tolkat. Möjligt är att namnet skall härledas ur adverbet *stuärrát* 'stort, skrytsamt'. En term som i sin tur kommer ur *stuorra* 'stor'. Namnet kan syfta på att utlöparen av *Barturte* är stor och framträdande i terrängen.

Lulep Suovas: ett berg i lavrik barrskogsterräng 530 m.ö.h. på norra sidan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* sydost om *Alep Suovas*. Området är ett viktigt betesområde för Luokta-Mavas sameby. *Alep* och *Lulep Suovas* är upptecknade av Grundström 1935. Namnet saknar efterled men har två förleder där *Lulep* betyder 'den östligare, östra' i detta fall i förhållande till det västerom liggande *Alep Suovas*. Det är oklart varför bergen fått detta namn men *suovas* avser 'rökeld, rök-, rökt-'. En möjlighet är att namnet indikerar bosättning.

Lulep Tjievttjenåjvve (Lulep Tjievttjenåjje): ett berg i skogsterräng ca 650 m.ö.h. öster om *Alep Tjievttjenåjvve*, *Alep Tjievttjenåjje* som i sin tur ligger öster om Svannäs. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att "namnet ska härledas ur (saL) tjievttje 'has, renens bakben' och att det ligger en skogslappvall i närheten som benämns "Tjeuttjenåjvkätte", *Tjievttjenåjvgädde*". *Lulep* betyder 'den östra, östligare' och *åjje:åjve* betyder 'huvud, berg, fjäll med rundform'. I närheten finns flera liknande ortnamn såsom *Tjievttjenåjvegaskajávrátj*. Namngivningsorsaken för *Tjievttjen* är okänd.

Lulep Tjuojvvá (Lulep Tjuajjvá): en grund, flikig sjö som är förbunden med den väster om liggande *Alep Tjuojvvá*, *Alep Tjuajjvá* i skogslandet norr om Tjeggelvas/*Tjeggelvas*. Namnet finns upptecknat som "Lulep Tjuöivva". *Lulep* betyder 'den östligare, den östra' i detta fall i förhållande till *Alep Tjuojvvá*, *Alep Tjuajjvá*. Gällande namnleden *Tjuajjvá* se *Alep Tjuojvvá*, *Alep Tjuajjvá*.

Lulep Tjåhkålis: ett markerat lågfjäll 784 m.ö.h. öster om *Alep Tjåhkålis* på Ståkkehögländ. *Lulep* betyder 'den östra, den östligare'. *Tjåhkålis* är besläktat med termerna

"tjuhkele", "tjohkal" som avser något som är 'spetsigt' och troligen avlett av *tjáhkát* 'spetsa till, göra en spets eller en topp på något' (Collinder 1964:228). Namnet saknar efterled. Namnen på topparna beskriver deras läge i förhållande till varandra samt att det här är frågan om kalfjäll.

Lulep Vátjamjávrre (Lulep Váhtjamjávrre): en sjö som tillsammans med Alep Vátjamjávrre, *Alep Váhtjamjávrre*, Tjäktjävrre, *Tjäktjävrre* och Suolojávrre, *Suolojávrre* utgör ett slags stängsel som avgränsar Eggelatsberget, *leggelatjváratj* som renbetesområde, se vidare Eggelatsberget, *leggelatjváratj*. Vid sjöns norra strand ligger gårdsbebyggelse, anlagda av släkten Steggo. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 som "Vatjajoure" och "Vatsamjoure" översatt till 'vajsjön'. *Lulep* betyder 'den östligare' här i förhållande till Alep Vátjamjávrre, *Alep Váhtjamjávrre*. *Váhtjam* betyder 'vaja, renko' och *jávrre* betyder 'sjö'. Namnet indikerar renskötsel.

Lulepjávrátj: en liten sjö i skogslandet mellan sjön Tjeggelvas/*Tjeggelvas* och fjällryggen *Barturte*, söder om *Stahkkajávrátj*. *Lulep* betyder 'den östra, den östligare' och används för att beskriva att den ligger öster om något annat, ofta 'den västra'. I detta fall kanske *Stahkkajávrátj* är att avses som den västra och *Lulepjávrátj* kan då vara en förkortning av **Lulep Stahkkajávrátj*. Namnet finns inte upptecknat i ortnamnsregistret. Efterleden *jávrátj* anger att det är en liten sjö, en diminutivform av *jávrre* (*jávrre:jávrre>jávrátj*).

Lullebådne (Lullebåddne): en sjö med utlopp västerut till Kakel/*Gáhkal* men som en gång i tiden haft utlopp österut. Namnet är upptecknat av Wallström 1941 i de från samiska förvanskade formerna "Lulepotten" och Lulepottne". Namnet återgår på *lulle* 'öster, östlig, östra' och *båddne* 'botten' och talar om att detta är den östliga änden på sjösystemet Hornavan/*Tjárvek* och Kakel/*Gáhkal*. Förvisso ligger sjön Gubblehávrre, *Gubblehávrre* ytterligare överom och östligare och frågan är varför man då betraktat denna sjö som den första, botten i sjösystemet? Min teori är att Gubblehávrre, *Gubblehávrre* betraktats som en avskild, överhängande vattensamling i förhållande till sjösystemet västerut och att Lullebådne, *Lullebåddne* därför ansetts som den östligaste sjön, se vidare Gubblehávrre, *Gubblehávrre*.

Lulletjåhkå: ett fjäll 826 m.ö.h. i östra kanten av fjällområdet *Siejdvárre* på norra sidan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Området utgör ett kärnområde för renskötseln i Luokta-Mavas norra grupp. Namnet som är upptecknat av Wallström 1941 är sammansatt av *lulle* 'den östra' och *tjåhkå* 'fjäll' och anger att detta är just den östra toppen i massivet.

Lulletjåhkkå: ett fjäll med brant östlig sida 722 m.ö.h. i sydöstra delen av höglandet Gárddevárre, *Gárrdevárre* på södra sidan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att det avser östra delen av Gárddevárre, *Gárrdevárre* och även benämns "Lulebtjåkko". Området utgör sommarbetesland för Ståkke sameby och var tidigare, medan man fortfarande flyttade till högfjällen på sommaren, viktigt höst- och vårländ för denna grupp. Namnet som är sammansatt av *lulle* 'den östra' och *tjåhkkå* 'fjäll' anger att fjället utgör östlig kant på detta fjällparti.

Lulletjåhkkålahko: enligt traditionsbärare Martin Sjaggo är detta namnet på den släta utlöparen norrut av *Lulletjåhkkå*, en östlig topp på fjällområdet *Siejdvárre* på norra sidan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Gällande betydelsen av *Lulletjåhkkå*, se *Lulletjåhkkå*. *Lahko* är ordet för '(slät, trädlös) fjällslätt' och beskriver karaktären på denna utlöpare.

Luodokjávrrre (*Låvdåkjávvrre*): namnet avser en sjö i det vidsträckta myrlandet söder om Tjavelkjávrrre (saL) och norr om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* som avvattnas i söder av Luodokjåhkå, lokalt benämnd *Låvdåkjåhkå*. Området är centralt för renskötsel och jakt både idag och historiskt. Namnet är upptecknat som "Låudokjaure" av Grundström 1935. Namngivningsorsaken är inte lättolkad. Luodok (saL) står för 'björn som inte blivit skräm'd', vilket är en möjlig bakgrund till namnet om än inte bekräftad. Ett alternativ är att förleden återgår på (saL) *luhtok* 'vilt djur' (på pitesamiska finns termen *luovdnje* som samlingsnamn för 'rovdjur') eller *luovvde* 'flöte av trä' och ytterligare ett alternativ är att det handlar om *låvdåk:låvvdåg* 'kåtaduk till tältkåta'. *Jávvrre* betyder 'sjö'. Namngivningsorsaken får anses dunkel.

Luodokjáhkå (*Låvdåkjåhkå*): *Låvdåkjåhkå* är traditionsbäraren Martin Sjaggos benämning på Luodokjáhkå, en bäck som avvattnar Luodokjávrré, *Låvdåkjávvré* och rinner till Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Gällande området funktion och etymologin för förleden, se Luodokjávrré, *Låvdåkjávvré*. *Jåhkå* betyder 'bäck'.

Luoppal (Luobbal): en sjö, som utgör ett sel på älven nedströms Ö. Rebraur, *Lulep Ribrávvré* efter *Ribrávrjåhkå*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935. Med *luobbal* avses 'sel (stillaflytande vatten i en älv, har formen av en utvidgning)' vilket är precis vad som är fallet vid denna plats.

Luoppal (Luobbal): ett sel som tillsammans med *Áhkájávrré*, *Áhkájávvré* utgör den västliga innersta viken av den stora sjön *Lábbás* norr om det intilliggande renstängslet som skiljer Luokta-Mavas från Semisjaur-Njargs betesland. Selet avvattnar de uppströms liggande sjöarna *Bajep Hárrok* och *Vuolep Hárrok*. *Luobbal* betyder 'sel, lugnvatten, utvidgning i vattendraget' och beskriver vikens karaktär av sel.

Luossávrvuöbmie (saU): ett vidsträckt blötmyrsområde söder om Stor-Laxsjön, Stuarra Luossajávrré (saU) i skogsland söder om Gubblehávrré, *Gubblehávvré*. Området utgör betesmark för skogssamerna i Västra Kikkejaur. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 i sin umesamiska form. Namnet är sammansatt av en kortform av *luossa* (saU) 'lax, ädelfisk', *ávrré* - en kortform av *jávrré* (saU) samt *vuöbmie* (saU) 'skog'. Namnet beskriver myrens läge i skogsland söder om sjön.

Luovvájávrré (Luovvájávvré): en sjö i barrskogsland söder om Hemberget, *Luovvavárre* och väster om Bergnäsviden, *Luovvaluakkta*, som i sin tur är en vik av *Sáddájávrré*, *Sáddájávvré* och Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Berget *Luovvavárre* har varit namngivande för sjön och viken Bergnäsviden, *Luovvaluakkta*. Gällande etymologi, se Hemberget, *Luovvavárre*.

Luovvamuättke: namnet som inte är utmärkt på kartbladet avser märkan mellan Gállajávrré, *Gállajávvré* och Bergnäsviden, *Luovvaluakkta* en sydlig vik längs Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Märkan nämns i formen "Luofva muotke" i Arjeplogs dombok emedan den utgör en västlig gräns för lappskatteländet "Gardevare", se avsnittet

"Lapps katteland, skolbord och prästbord i Arjeplog". Gällande etymologin för förleden, se Hemberget, *Luovvavárre*. *Muätkke:muotke* betyder 'ed, landrensa mellan sjöar där man kunde dra båtar etc'. Här finns både historiskt och i nutid ett renstängsel.

Luspegállge: platsen där Tjeggelvas/*Tjeggelvas* faller ut i Gáldaksavon, *Gáldaksavun~Gáldak*. Utloppet benämns ibland även *Tjeggelvaslusspe*. Namnet finns ej på kartan men är upptecknat av Grundström 1931. *Lusspe* betyder 'utlopp, forshuvud' här i genitivform. Efterleden *gállge* betyder 'rinnande'. Namnet beskriver platsen.

Luspejávrrre (Luspejávvrre): en sjö söder om Luspevárásj, *Luspevárátj* på höglandet Gárddevárre, *Gárrdevárre* på södra sidan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Namnet är upptecknat av Wallström 1941. Luspevárásj, *Luspevárátj* har fått sitt namn av läget vid utloppet där Sáddájávrrre, *Sáddájávvrre* via strömmar faller ut i Vuolvojaure/Vuolvojavrrre, *Vuolvojavvrre* och sjön har sen fått namn efter berget. Namnet består av genitiv av *lusspe:luspe* 'utlopp:utloppets' och *jávvrre* 'sjö'.

Luspesuolo: en ö vid *Tjeggelvaslusspe* där sjön faller ut i Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* och sjön Skierfájávrrre, *Skierfájávvrre*. Namnet är upptecknat i ortnamnsregistret. *Lusspe:luspe* står för 'utlopp', här i genitivform, och *suolo* står för 'ö, holme'. Namnet beskriver öns läge i utloppet.

Luspevárásj (Luspevárátj): en höjd 600 m.ö.h. norr om Luspejávrrre, *Luspejavvrre* och söder om utloppet av Sáddájávrrre, *Sáddájávvrre* på norra kanten av höglandet Gárddevárre, *Gárrdevárre*. Namnet, som är upptecknat av Grundström 1935 som "Luspevarats", är sammansatt av *lusspe:luspe* 'utlopp av en sjö' här i genitivform och *várátj* (saP), *várásj* (saL) 'litet berg'. Berget har antagligen fått sitt namn av att det ligger strax söder om där Sáddájávrrre, *Sáddájávvrre* har sin *lusspe* sitt 'utlopp' genom strömmarna mot Vuolvojaure/Vuolvojavrrre, *Vuolvojavvrre*.

Lusspevárátj: ett långsträckt, lågt berg ca 480 m.ö.h. efter södra stranden av Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* strax uppströms där Buojdasjávrrre, *Buojdásjavvrre* övergår i älven. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 som "Luspevare". *Lusspe* betyder

‘forsnacke, utlopp av en sjö’ och *várátj* är diminutiv av *várre* med betydelsen ‘litet berg’. I detta fall vill namnet sannolikt beskriva att berget ligger intill utloppet av sjön.

Luspevárre: ett berg ca 550 m.ö.h. i skogslandet mellan Muorkevárre, *Muättkevárre* och Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 och av Wallström 1941. Området är centralt som betesland under del av vintern för Luokta-Mavas norra grupp. Under berget ligger gården Ö. Luspevárre, *Lulep Luspevárre*. *Várre* betyder ‘berg, fjäll’ och *luspe* betyder ‘utlopp, forshuvud’ här i genitivformen *luspe* så att betydelsen blir; ‘berget vid utloppet’.

Lutton: en gård efter Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* vid östra stranden av Luhtunjávrrre, [*Luodonjávvrre*] anlagd efter 1867 (Bylund 1956:428). Gårdsnamnet är upptecknat av Grundström 1935 som "Lutton" alternativt "Luhtun". Gällande namnets etymo, se Luhtunjávrrre, [*Luodonjávvrre*].

Låmuk: *Låmuk* är namnet på en höjd 783 m.ö.h. på höglandet Gárddevárre, *Gárddevárresöder* om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Enligt informant Per Martin Norsa benämns denna höjd för Klåmuk. Namnet är upptecknat i ortnamnsregistret som "Klåmuk". *Låmuk* förefaller vara en *-k* avledning utifrån *lábme:låme* ‘avsats, terrass (dalsänka i fjällsida)’ och borde då kunna uppträda i formen *låmek, en form som inte är känd eller bekräftad. Hur varianten Klåmuk kommit till är inte känt. Namnet vill antagligen beskriva fjällets utseende och karaktär men tolkningen är osäker.

Långforsen: en lång fors efter Mattaureälven, *Máddávriedno* som mynnar ut i sjön *Buoldagatj*. Längs norra stranden löper det unika klapperstensfältet och mårkan Råvemårkan, *Råvvemuättke* vars namn indikerar att man måste gå förbi Långforsen och dra eventuella båtar eftersom forsens strid. Längst ner i Långforsen har man gjort försök att bygga en bro över älven. Rester efter flottningsepoken är också synliga här. Forsen, som inte är registrerad i ortnamnsregistret, har inget känt samiskt namn.

Långmyran (*Råhtjējägge*): en myr i skogslandet på en nordlig utlöpare av Ulljåbuovdđa (saU) öster om Båtsuojvárre (saU) från vilken en bäck rinner norrut. Namnet är upptecknat dels som Långmyran och dels som "Rotjemyran" av Wallström 1938.

Både den svenska formen 'lång' och den samiska formen *råhtje* 'smal dalgång' talar för att myren ligger i en långsmal dalgång, något som dock inte framgår av kartan. Ett möjligt alternativ är att "Rotje" ska härledas ur *råhtjo* 'gropig, skravlig, stenig terräng'. Namngivningsorsaken är inte övertygande klarlagd. Den svenska beteckningen 'myran' motsvaras av *jägge* på samiska.

Långsjön (*Gárrdejávvre*): *Gárrdejávvre* är enligt informant Dagny Skaile det samiska namnet på kartans Långsjön, en sjö på västra kanten av höglandet Gárddevárre, *Gárrdevárre* i området Långsjön-Gåbrek fjällurskogs naturreservat, söder om byn Norra Bergnäs. Den svenska namnformen är upptecknad av Wallström 1941. I sydöstra änden av sjön ligger en övervuxen renhage byggd av grova träd. Strax norr om hagen ligger ett viste med kåtor och bodar tillhörande familjerna Norsa och Unnes. Sjön har fått sitt namn av att renhagen ligger här där *gárrde* betyder '(ren)hage, stängsel' och *jávvre* betyder 'sjö'. Detta land är känt som familjen Skailes lapps katteland, med betesland på vårsommaren och hösten. Landet ingick då i Låkte by, nuvarande Luokta-Mavas sameby men tillhör idag Ståkke sameby.

Långudden (*Guosaknjárrga*): namnet på en avlång udde med bebyggelse efter södra stranden av Rappen/*Rahppen*. Gården benämns Långudden. Udden avgränsas av *Tjålbme*, sundet där sjön *Lábbás* faller ut i Rappen/*Rahppen*. Det svenska namnet är upptecknat av Wallström 1941 med uppgift om att dess samiska namn är "Kuosak-njarg" och att det betyder 'granudden'. *Guosak* är avlett från *guossa* 'gran' (*guossa*: *guosa*>*guosak*) och *njárrga* betyder 'udde'. *K*:et utsäger ett samband med förleden, i detta fall sannolikt udde som då s.a.s. förekommer två gånger. Av namnet framgår att det tydligen växte gran på udden innan gårdsbebyggelsen kom till.

Läjjbevárátj (Läjjbevárátj): ett björkskogsbeklätt berg 680 m.ö.h. norr om *Alep Iksjáak* och norr om Hornavan/*Tjárvek*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att det betyder 'alberget'. Namnet beskriver terrängen och är sammansatt av *läjjbe* 'al' och *várátj* 'litet berg'.

Lövnäs (*Rahppen*): ett nybygge på en mycket lång och smal sandudde i sjön Rappen/*Rahppen* söder om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Nybygget anlades 1815 av Per Johansson Wallström och övertogs av Benajmin Burman ca 1824 (Bylund 1956:tavla 3). Bylund citerar Petrus Læstadius som anför att "det var ett gott samarbete mellan nybyggarna i Rappen och samerna genom att Barturtelapparna hade bodar vid nybygget där de kunde lämna förnödenheter. Bodarna var på detta sätt skyddade från stöld" (Bylund 1956:259). Senare utökades bosättningarna så att byn kom att ligga efter södra stranden av sjön. I byn utvecklades en handelsverksamhet med köp av slaktrenar och en affär som höll i gång fram till 1980-talet. Gällande betydelsen av namnet, se Rappen/*Rahppen*. Byn är upptecknad som "Rappen" respektive "Lövnäs" i ortnamnsregistret. Lövnäs är det svenska namnet som bekräftar att gårdarna från början låg på näset/halvön i sjön Rappen/*Rahppen*.

Löyhpage (saU): ett flackt berg 560 m.ö.h. i myrlänt skogsområde söder om Luossávr-vuöbmie (saU) väster om "Nimteks naturreservat" i renbetesmark för Västra Kikkejaur. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att svenskarna säger "Leppet". Berget har en umesamisk namnform men det är okänt hur namnet skall tolkas.

Máltokgielas: en flack hed där barrskogen övergår i björkskog mellan södra änden av sjön Rappen/*Rahppen* och höjden Allebuovdda, *Allebuavvda*. Máltokgielas utgör del av höjdområdet *Lágastjavelk* och därmed det här tidigare belägna lapps kattelandet Ardnabuoda. Namnet är upptecknat av Grundström 1935. Betydelsen av förleden är oklar. Den kan återgå på "maltú" 'upptrampat, mylligt land' (Collinder 1964:127). Efterleden *gielas* betyder kupig (tall-)hed (ofta bra vinterbetesmark), långsträckt höjd'. Namnet förefaller vilja beskriva att det är ett renbetesområde med viss karaktär.

Máltokjávrátja: ett par sjöar i björkskogsbevuxet myrområde väster om *Máltokgielas* på *Lágastjavelk*. Namnen är upptecknade av Grundström 1935. Gällande betydelsebakgrunden för *Máltok*, se *Máltokgielas*. *Jávrátja* 'sjöar' är pluralform av *jávvre*.

Máltokjáhkå: en på kartan namnlös bäck som fått sitt namn av att den avvattnar *Máltokjávrátja*. Bäckens rinner österut till Märssájávrrer, *Märssájávvrer*. Upptecknad av Grundström 1935 med uppgift om att bäcken också går under benämningen "Ardna-jokk". *Jáhkå* betyder 'bäck'. I övrigt se *Máltokgielas*.

Mánŋgagårsså (Mánŋegårsså): en trång ravin i sydoständen av utlöparen av *Barturte* i vilken bäcken *Tjáhkåkjáhkå* rinner. Ortnamnet finns ej registrerat i ortnamnsregistret. Förleden är svårtolkad. *Mánŋga* betyder 'många'. En trolig härledning är dock att namnet förvrängts från *mánŋe* med betydelsen 'bakre, bakänden' och syftar på att denna ravin ligger i änden (*mánŋegiehtje*) på utlöparen. *Gårsså* betyder 'ravin, smal bäckdal med branta väggar'. Namnet är då terrängbeskrivande.

Mattaur: ett nybygge anlagt av Per Burman 1840 där sjön Ájlisjávrrer, *Ájlesjávvrer* faller ut i Lill-Mattaure/Máttávrrer, *Máddávvrer* (Bylund 1956:tavla 3). Boplatsen fick sitt namn efter läget vid sjön, se Mattaureviken, *Máddávvreruakhta*. Så småningom utökades bostället till att omfatta några gårdar. Bynamnet är upptecknat av Grundström 1935.

Mattaureavan: en nästan avsnörd vik av Mattaureälven, *Máddávriedno* nedströms Bårgjávrrer, *Bårgjávvrer*. Norr om breder tallheden Råvemårkan, *Råvvemuättke* ut sig. Namnet som har en samisk förled och en svensk efterled är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Älven och viken är sannolikt namngivna efter sjöarna Stor-Mattaure/Stuor Máttávrrer, *Stuor Máddávvrer* och Lill-Mattaure/Máttávrrer, *Máddávvrer* därifrån älven kommer. Gällande etymologin för förleden, se Mattaureviken, *Máddávvreruakhta*. Ava är ett svenskt ord med innebörden 'bakvatten'. Den samiska motsvarigheten är *áhá*, så ett sannolikt samiskt namn på denna vik, men som inte finns belagt torde vara **Máddávvráhá*.

Mattaureviken (Máddávvreruakhta): en vik i nordvästra änden av Stor-Mattaure/Stuor Máttávrrer, *Stuor Máddávvrer* från vilken en smal mårka, ed leder över till Guddunjávrrer, *Guddunjávvrer*. Denna mårka, ed utgör tillika vattendelare mellan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* och Mattaureälven, *Máddávriedno* och är därför ett strategiskt ställe med lämningar efter mänsklig aktivitet. Vikens samiska namn är inte

upptecknat i ortnamnsregistret. Mattaureviken har en samisk förled och en svensk efterled, en förändring som sannolikt skett sen gårdar med svensktalande befolkning kom till området. Den samiska formen är *Máddávvreluakhta*. Namnet är sammansatt av en förkortad form av *mádda* 'stam-, rot, innersta delen av något', *ávvre*, en förkortad form av *jávvre* 'sjö' samt *luakhta* som betyder 'vik'. Namnet kan vilja berätta att denna sjö är utgångspunkt, stamsjö, innersta sjön i ett vattensystem med otydligt inlopp och tydligt utlopp.

Mattaureälven (*Máddávriedno*): älven som via Gállájávrrre, *Gállájávvre* avvattnar Stor-Mattaure/Stuor Máttávrrre, *Stuor Máddávvre* och rinner till *leggelatj*. Namnet är upptecknat som "Mattaurälven" av Grundström 1935. Namnet har på kartan en samisk förled och en svensk efterled. Den samiska motsvarigheten till älv är *iedno*, ett ord som informant Martin Sjaggo bekräftar gällande detta vattenstråk. Gällande etymologin för förleden, se Mattaureviken, *Máddávvreluakhta*.

Mielledievva: en gård efter södra stranden av Hornavan/*Tjårvek* närmare en mil öster om byn N. Laisvik. Gården är anlagd efter 1867 (Bylund 1956:428). Platsen är upptecknad i ortnamnsregistret, så även "Melledevvaberget" och tre holmar öster om som benämns "Melledevvaholmarna" (Wallström 1939). Namnen är sammansatt av *mielle* 'brink, brant sandstrand (vid älv eller sjö)' och *dievva* 'backe, kulle' och är naturbeskrivande. Efterleden på berget och öarna har blivit svenska men har sannolikt hetat *-várájtj* 'litet berg' respektive *-sullu* 'holmar'.

Mittigrenen (*Suärrge*): *Suärrge* är enligt informant Dagny Skaile det samiska namnet på Mittigrenen, som är mittfåran av Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* nedströms Mårsomjávrrre, *Mårsomjávvre* där älven delar sig i tre grenar. Varken det svenska eller det samiska namnet är upptecknat i ortnamnsregistret. *Suärrge* (saP), *suorgge* (saL) betyder 'gren, tagg på horn, snitt' och vill beskriva att denna gren av älven är en av flera grenar här. Det svenska namnet har sannolikt kommit till i och med flottningen på älven.

Mossamyra: en gård anlagd efter 1867 (Bylund 1956:428) vid stranden av Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* vid sjön Sáddájávrrre, *Sáddájávrrre* i närheten av byn Norra Bergnäs. Namnet är svenskt och inget känt samiskt namn finns på gården. Namnet är inte upptaget i ortnamnsregistret. Här bodde länge spelmannen Birger Burman och dennes mor.

Mungajávrrre (Mungajávrrre~Vuänntjajávrrre): en större sjö i barrskogslandet *Vattme~Mattme* norr om Tjeggelvas/*Tjeggelvas*. Vid sjön finns rester efter en bosättning. Ortnamnet är upptecknat som "Munkajaure" av Grundström 1931 med angivelse om att förleden betyder 'dövstum, tystlåten'. Den samiska familjen *Lasko* hade en bosättning här fram till ca 1920 då man flyttade med hus och allt till *Aleldis*/Örnvik på södra sidan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Enligt informanterna Tage och Henning Rankvist så har detta namn blivit felskrivet. De får stöd från Arjeplogs dombok från 1819 med belägget "Wontja"⁴⁰. Förleden i namnet återgår då på *vuänntja* 'höna, även tjäderhöna' antagligen utifrån att här fanns mycket skogsfågel. Tage och Henning Rankvist menar att namnet skrevs av fel i gamla källor och blev skrivet som "muontja" och senare *munğa*. Termen *munŋka:munğa* (saL) betyder 'fåordig, tystlåten' och någon förklaring till denna namngivning är ej känd. Efterleden betyder 'sjö'.

Muorjak: en sjö djupt nerskuren i sänkan mellan fjällen *Árjep Siebmer* och *Nuortap Siebmer* i sydvästligaste kanten av fjällområdet *Árvesduottar, Árvasduoddar*. Namnet som finns upptecknat i ortnamnsregistret är en *-k* avledning där *-k* utsäger ett samband med förleden, i detta fall sannolikt *jávrrre* 'sjö'. Förleden härleds ur *muärrje:muorje* 'bär' och berättar att man kan förvänta sig att hitta bär runt sjön.

Muorjak: ett berg 703 m.ö.h. på höjderna söder om Tjeggelvas/*Tjeggelvas*, vid östra stranden av *Ballekjávrrre*. Namnet som återfinns i ortnamnsregistret är en *-k* avledning av *muärrje:muorje* 'bär' där *-k* antagligen ersätter *várre* 'berg'. Namnet talar om att på detta berg växer det bär.

⁴⁰ utdrag ur Arjeplogs tingslags häradsrätts dombok 1819 Ala 08.

Muorjakvárre: enligt traditionsbärare Martin Sjaggo är detta namnet på en på kartan namnlös björkskogsbeklädd höjd norr om sjön *Muorjak*, väster om *Árjep Siebmer*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Gällande betydelsen av *Muorjak*, se *Muorjak*. *Várre* betyder 'berg, fjäll'.

Muorkevárre (Muättkevárre): traditionsbärare Martin Sjaggo benämner detta berg 654 m.ö.h. väster om Luodokjáhkå, *Låvdåkjáhkå* och norr om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* för *Muättkevárre*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 som "Muörkevarre" och Muötkevarre" med uppgift om att berget har tre toppar. Pitesamisk konsonantism och vokalism medför att ett lulesamiskt muorkke motsvaras av ett pitesamiskt *muättke* 'näs, ed, mårka (smal landremsa mellan sjöar eller älvar där man förr drog eller bar sin båt)'. Frågan är vilket ed som avses i detta fall och som motiverar bergets namn. Berget ligger dryga två kilometer från piteälvens norra strand. I älven nedströms *Vuolvolusspe* strömmar Kransforsen, förbi vilken man varit tvungen att dra båtarna. Troligen är det denna fors som ligger bakom namngivningen.

Muossjetjålbme: sundet där Båtsjaur/Båtsträsk/Hammarträsket, *Båtsjåvvre* faller ut i Ajsjåvvre, *Assjåvvre*. "Muossjeudden" är upptecknad av Grundström 1935. Betydelsen av förleden är okänd även om termen "Muossjåjie" (saU) som Collinder uppger och som betyder 'fästmö' kan utgöra en ledtråd (Collinder 1964:133). Fästmö på pitesamiska och lulesamiska är *mårse*/moarsse. Efterleden *tjålbme* betyder 'sund'.

Muotkenåjvve (Muotkenåjvve): en långsträckt höjd i skogsland 541 m.ö.h. på landområdet mellan *Ábråvrrre*, *Ábråvvre* och Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* öster om renbetesheden *Gárdegielas*, *Gárrdegielas*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att en gammal gångstig går över här. När bebyggelse kom till vid Målkeviken, *Mållkeluäkkte* efter Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* och vid *Ábråvrrre*, *Ábråvvre* och även innan dess fanns behov av att färdas mellan dessa platser och den bästa överfarten var tydligen över Muotkenåjvve, *Muotkenåjvve*, varav namnet. Namnet är sammansatt av en form av *muättke* (*muättke*>*muotken*) 'en landremsa mellan två sjöar, mårka' och *åjvve* 'berg med rund form, huvud' som ger den ungefärliga betydelsen 'berget på landtungan/mårkan'.

Måffe: ett mycket karakteristiskt berg 745 m.ö.h. som utgjort vägmärke genom tiderna. Berget som ligger mellan Vuolddájávrrre, *Vuolldájávvrre* och vattenstråket från Märssájávrrre, *Märssájávvrre* har branta sidor och syns på långt håll från flera väderstreck. Namnet är upptecknat i formerna "Måfeberget/Måfevare" av Wallström 1941 och av Grundström 1935 med uppgift om att betydelsen av namnet är obekant. *Måffe* saknar idag efterled men hade tidigare efterleden *várre* 'berg'. Betydelsebakgrunden är höljd i dunkel.

Måffemyran: ett myrområde nordväst om berget *Måffe* och norr om Måffetjärnen. Myrarnas namn är inte upptecknade i ortnamnsregistret, dock tjärnen intill. Gällande etymologin, se *Måffe*.

Måffetjärn: en liten sjö väster om *Måffe* och söder om Måffemyran. Namnet är upptecknat av Wallström 1941. Gällande etymologin för *Måffe*, se *Måffe*.

Måfejávrrre (Måffejávvrre): en sjö söder om berget *Måffe* i myrlandet mot Vuolddávárre, *Vuolldávárre*. Namnet är upptecknat av Wallström 1941 och Grundström 1935. Gällande etymologin, se *Måffe*. *Jávvrre* betyder 'sjö'.

Måhkkejarnŋa (Måhkkejargŋa): den östligaste viken av sjön Lullebådne, *Lullebåddne*, öster om Kakel/*Gahkal*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935. Namnet är sammansatt av *måhkke* 'innersta delen av en vik, återvändsgränd' och *jargŋa* 'fjärd, den vidaste delen av en sjö'. Namnet är intressant för i och för sig utgör *Måhkkejarnŋa* innersta viken på Lullebådne, *Lullebåddne* men österifrån kommer Svannäströmmen och vattnet från Gubblehávrrre, *Gubblehávvrre* så på det sättet är inte *Måhkkejarnŋa* någon återvändsgränd vilket både denna vik och namnet *Lullebåddne* (östliga botten) antyder. Historiskt har dock vattenföringen varit en annan än idag, se vidare under Gubblehávrrre, *Gubblehávvrre*.

Målkeviken (Målkeluäkkta): enligt traditionsbärare Martin Sjaggo är *Målkeluäkkta* det samiska namnet på kartans Målkeviken, den västligaste viken av Jeäddnjajávrrre

(saU), i Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Namnet kan härledas ur *mállke* 'krok, krökning, böj, kurva' som i detta fall avser älven som gör en krök här. *Luakkta~luäkkta* betyder 'vik'.

Mårbmelsuollu (Mårbmesullu): namnet avser några små öar i Skierfájávrrre, *Skierfájávrrre* efter Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Den samiska bosättningen Skärffá, *Skärrfá* ligger i närheten på södra stranden av älven. Namnet är inte registrerat i ortnamnsregistret. Förleden återgår sannolikt på *mármes:mårbmá*, (saP) moarmes: moarmmá (saL) 'foster, (men även månaden) maj', d.v.s. månaden då kalvarna föds, till vilken ett -l tillkommit av okänd anledning. Efterleden avser pluralisformen 'öar'. Frågan är varför öarna fått detta namn, eventuellt kan öarna varit attraktiva för vajorna i kalvningstid d.v.s. i maj.

Mårsom: en gård vid Mårsomjávrrre, *Mårsomjávrrre~Gåbdåksavvun* efter Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* insynat mellan 1838 och 1856 under namnen *Mårsom* och Sand (Bylund 1956:135). *Mårsom* är upptagen som fjällägenhet i ortnamnsregistret av Grundström 1935. Gällande namnet etymologi, Se Mårsomjávrrre, *Mårsomjávrrre*.

Mårsomjávrrre (Mårsomjávrrre~Gåbdåksavvun): ett större sel som kan uppfattas som en sjö efter Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* nerströms Luhtunjávrrre, [*Luodonjávrrre*]. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att selet/sjön även bär namnet "Kåbdåksjaure" och "Stor- Kåptåk". Collinder anger att "mårsom~már'súm" betyder 'lugnvatten i bäck' och är avledda av "mársú", ett ord som i formen "märsa" funnits i svenskan med betydelsen väska/korg/korg att bära fisk i (Collinder 1964:127). Wallström 1941 har upptecknat alternativnamnet "Kåbtåksavon" för detta sel, vilket idag skulle skrivas *Gåbdåksavvun*. Av de olika formerna av "Kåbtåk" kan man konstatera att det är en -k avledning där -k utsäger ett samband med förleden *gåbbde* 'bred' (*gåbbde:gåbde>gåbdå-k*), i detta fall *savvun~sivvun* 'sel'. Namnet beskriver då karaktären på selet. I dag är *Gåbdåksavvun* ett bortglömt namn och selet benämns allmänt för *Mårsomjávrrre*, ett namn som utifrån Collinders uppgift även de beskriver karaktären på selet/sjön.

Mårtokheden/Mårdok: en slät tallhed i barrskogsland längs Norra Bergnäsvägen sydost om *Tjipkovárátj*. På heden finns ett rengärde. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att "mortuo" avser 'ett ställe där skogen är uthuggen eller kullblåst'. Collinder uppger samma betydelse av "mor'tú" (Collinder 1964:131). Namnet bedöms vara en *-k* avledning utifrån *márrdo* (*márrdo:márrdo>márdok*) 'hygge' där *-k* utsägar ett samband med förleden, i detta fall troligen *guolban* 'hed'. Namnet indikerar renbete.

Måsske (~Bårgåårjeldesjávrátj): en sjö som är belägen i övre barrskogen under sydöstra branten av karaktärsfjället Bårggå, *Bårrgå*. Vid sjön är en renhage utmärkt. *Måsske* är upptecknat av Grundström 1935. Han anger att här finns en gammal renmjölkningvall med gärde och kåta. Han uppger också att namnet lär syfta på att det är en instängd plats och att "Bårgåårjeltesjaurats" är ett annat namn på denna sjö. Namnet *Måsske*, som saknar efterled, betyder 'sluten dal, dal omgiven av fjällsidor, inbuktning i fjällbrant', en benämning som väl beskriver positionen för denna sjö. Alternativet *Bårgåårjeldesjávrátj* består av tre delar som beskriver sjöns läge. Gällande första ledet, se Bårggå, *Bårrgå*. *Årjeldes* betyder 'södra sidan, sydsluttning (vanligen av ett berg)' och *jávrátj* betyder 'liten sjö'.

Måsskejåhkå: en bäck som avvattnar sjön *Båggejávrátj* och myrarna runt om på höglandet Gárddevárre, *Gárrdevárre*. Sjön och myrarna ligger längst in i en dalsänka med högre land i alla riktningar utom österut. Namnet finns upptecknat av Grundström 1935. Namnet beskriver området varifrån bäcken kommer med förleden *måsske* 'sluten dal, inre del av en dal omgiven av fjällsidor, inbuktning i fjällbrant' och efterleden *jåhkå* 'bäck'.

Mähtjávrrre (Mähtjávvrre): en sjö i barrskogslandet *Vattme~Mattme* öster om bosättningen Áhkábákte/*Áhkábákkte* på norra sidan *Tjeggelvas/Tjeggelvas*. Sjön ligger längre bort från gården i förhållande till Áhkájávrrre, *Áhkájávvrre* även kallad Hemsjön. Namnet är registrerat. Informant Martin Sjaggo benämner sjön *Mähtj-ávvrre*. Begreppet *mähttse~mähttje* (saP) *miehttse* (saL) står för 'utmark, skog (i uttryck om att vara ute i markerna, vid renhjorden)' och detta begrepp i förkortad form är antagligen

bakgrunden till förleden. Efterleden betyder 'sjö'. Förleden *Mähtj-* är då genitivform av *Mähtti-*. Ortnamnet vill troligen berätta att denna sjö ligger längre bort/utanför bosättningens innermarker men vid renarnas betesmarker.

Märsabäcken (*Märrsájáhká*): bäcken som avvattnar Märssájávrrre, *Märrsájávvrre* och rinner mot Galdesjávrrre, *Galdesjávvrre*. Bäcken omnämns som "Märsajock" i Arjeplogs dombok från 1855, se under avsnittet "Lappsatteländ, skolbord och prästbord i Arjeplog". Betydelsebakgrunden till namnet *Märrsá* är oklar. Ledtrådar kan finnas hos Collinder som anger dels att "mårsom~már'súm" betyder 'lugnvatten i bäck' och är avlett av "mársú", ett ord som i formen "märsa" funnits i svenskan med betydelsen 'väska/korg/korg att bära fisk i' och dels att "mieris" som betyder 'slö yxa' kan ligga bakom namnet Märssájávrrre, *Märrsájávvrre* (Collinder 1964:127, 129). *Jáhká* betyder 'bäck'. Namnet är otillfredställande tolkat.

Märssá (*Märrsá*): ett nybygge även benämnt Långholm på en udde vid södra stranden av sjön Märssájávrrre, *Märrsájávvrre*. Gården är anlagd 1812 av Fredrik Lestander (Bylund 1956:tavla 2). Namnet är upptecknat av Grundström 1935. I sjön finns en mycket lång och smal karakteristisk holme som gett gården sitt svenska namn. Betydelsen av förleden är oklar, se Märsabäcken, *Märrsájáhká*.

Märrsájávrrre (*Märrsájávvrre*): en sjö i en flack myrig dalgång från vilken Märsabäcken, *Märrsájáhká* rinner österut. Namnet är upptecknat som "Märsa", "Märsajaure" och "Miersajaure" av Grundström 1935 och av Wallström 1941 med uppgift om att betydelsebakgrunden är okänd samt att platsens svenska namn är "Långholm". Namnet är även upptecknat av signaturen C.O.J. 1963 med uppgift om att platsen är omnämnd i Hülphers bok Lappmarken från 1790. Petrus Læstadius omnämner platsen som "Mersa" och "Märsa". I sjön finns en tarmliknande avlång sandbanksholme. Etymologin bakom namnet är oklart, se Märsabäcken, *Märrsájáhká*.

N. Grundträsket (*Tsáhkkejávvrre*): en sjö som hänger ihop med S. Grundträsket, vilka i sin tur hänger ihop med Nábrávrrre, *Návjávvrre* söder om Arjeplog, *Árjepluovve*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 som "Tsáhkaure" och "Tsökaure". Det svenska

namnet är en översättning av det samiska sammansatt av *tsáhke* 'grunt, grund' och *jávvre* 'sjö' och beskriver att det är en grund sjö, vilket i sin tur hänger ihop med vattenföringens förändring, se bild på hur sjön Uddjaur/*Ujják~Ujjávvre*, förstorats.

N. Laisvik: en by på norra sidan Laisviken efter södra stranden av Hornavan/*Tjárvek*. Första gården är anlagd ca 1805 (Bylund 1956:428 samt plansch 1). Namnet är upptecknat i ortnamnsregistret. N. står för den svenska formen norra. Betydelsen av Lais är okänd. Namnet har fått en svensk efterled. Se vidare Laisviken.

Náble (Nábble~Näbble~Nábbleåttkå): en lägre del av kalfjällsutlöparen av *Barturte* mellan topparna *Duorbon*, *Durbun* och *Alep Stárrá*. Namnet är upptecknat av Wickman 1942 i formen "Nablepåtkå". Collinder med hänvisning till Qvigstad uppger att "náb'le~náb'le" står för 'liten bergstopp' (Collinder 1964:134, 144). Efterleden i det längre alternativet *Nábbleåttkå* betyder 'avbrott, djup sänka som nästan delar en fjällrygg'. Sammantaget beskriver namnet en höjd med en sänka som bryter av höjdryggen, vilket talar om hur terrängen ser ut på denna plats. Principerna för pitesamiskt omljud talar för att utlöparen vanligtvis benämns *Näbble*.

Nábrávrrre (Návjávvre): en sjö som utgör ett sel i Skellefteälven, *Seldutiedno* söder om Arjeplog/*Árjepluovve* nedströms selet *Vavká* och "Navijaurströmmarna" (Læstadius 1831/1977:157) (benämns idag "Vavkaströmmarna"). På Generalstabskartan från 1892 så benämns sjön "Navjaur". Sjön är upptecknad av Grundström 1935 som "Nabruri", "Nabraure" och "Navjaure". Informant Lars Lundkvist bekräftar Læstadius och Grundströms uppgifter och uppger "Navjaur" som namn på sjön. Collinder uppger att "náb're" kan alternera med "nár've" vilka bägge betyder 'silkenäver, rynka' (Collinder 1964:134). Med utgångspunkt från uppteckningarna så har formerna Nábrávrrre och *Návjávvre* existerat bredvid varandra under lång tid. Min tolkning är att förleden återgår på en förkortad variant av *njávvre* (**návve*) 'ström'. Hur denna form förändrats till "Nabruri" och "Nabraure" är oklart. Efterleden *jávvre* anger att detta anses som en 'sjö'. Namnet vill då berätta att detta är sjön nedströms strömmarna. Längs strömmarna var man tvungen att dra båtarna och Læstadius nämner att dragstället/mårkan benämndes "Navijaurmårkan".

Nammadis (~Nammadisbuavvda): ett fjäll omgivet av skog 778 m.ö.h. i nordvästra delen av Ståkke-högland. Söder om fjället breder hedlandet *Nammadisguelas* ut sig. Namnet är upptecknat av Grudström 1935 med alternativbeteckningen *Nammadis-buavvda* (*buavvda* är ett berg som är kalt på toppen men med skog runt om) och med uppgift om att *nammadis* betyder 'utan namn'. *Nammadis* är en avledning utifrån *namma* 'namn' som med tillägg av ändelsen *-dis* får betydelsen 'utan namn'. Det betecknar ofta något som man inte vill nämna vid namn för att det är heligt eller skall hedras. Det är inte känt vad som ligger bakom valet av namn i detta fall.

Nammadisguelas: ett hedlandsområde i övre barrskogen söder om fjället *Nammadis~Nammadisbuavvda* i norra kanten av Ståkke-högland. Gällande etymologin för förliden, se *Nammadis*. *Guelas* betyder 'kupig (tall-) hed, långsträckt höjd' som ofta innebär bra renbetesland.

Nammadis Ittkagåhte: detta är enligt traditionsbärare Per Allan Steggo ett tidigare viste med en historia om att någon insjuknade i lungsjuka här vilket gjorde att vistet övergavs. Här finns rester av en kåta och en *lápptå* 'förrådsställning med tak'. Vistet ligger på berget *Nammadis* (778 m.ö.h.) norra sluttning i norra kanten av *Ståhkketjavelk*. *Nammadis* betyder namnlös och indikerar i flera sammanhang en helig plats som man av vördnad inte vill ge namn. Det är oklart varför denna höjd fått sitt namn. *Ittka* betyder 'skuggsida' och *gåhte* 'kåta'. Namnet beskriver vistets belägenhet på norrsluttningen av höjden *Nammadis*.

Námmejávrrre (Námmejávvre): en sjö som avvattnar höjdryggen *Lágastjavelk*, ett viktigt betesområde för Semisjaur-Njarg, och som har utlopp i söder genom Blävtta-jåhkå, *Blävvvtajåhkå* som i sin tur rinner mot Hornavan/*Tjårvek*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att "namme" avser skinnet på renens horn. Namnet indikerar renskötsel där *námme* står för 'den ludna huden på renens horn' och *jávvre* står för 'sjö'.

Nannokbäcken (*Nannokjåhkå*): en bäck söder om *Nannokvárátj*, som avvattnar det stora myrområdet *Nannokjägge* och rinner i nordostlig riktning till Suolojávrrre,

Suolójávvre och till *leggelatj*. Gällande uppteckning, etymologi och primärt namn, se *Nannokvárátj*. Namnet har på dagens karta en svensk efterled som på samiska motsvaras av *jáhká*.

Nannokjägge: ett stort blött myrområde mellan topparna *Lulep Tjåhkålis* och Stor-Ståkke, *Ståhkkevárre*. Från myrområdet rinner Nannokbäcken, *Nannokjáhká*. Gällande uppteckning, etymologi och primärt namn, se *Nannokvárátj*. *Jägge* betyder 'myr'.

Nannokvárátj: ett berg 560 m.ö.h. omgivet av myrar i barrskogsterräng öster om Ståkke-högland. Namnet är upptecknat av Wallström 1941. *Nannok* förefaller vara en *-k* avledning. Förleden återgår troligen på (saL) *nanos:nannus* 'hård, fast, stabil' besläktat med termen *ninnit* 'förstärka'. Namnet kan vilja berätta om det då primärt namngivande berget som utgör fastare mark i förhållande till blötmyrområdet *Nannokjägge*. *Várátj* betyder 'litet berg'.

Naurasjöarna [Návrajavrátja]: ett samlingsnamn på tre sjöar i sänkan mellan Ullakberget, *Ullakvárre* och Gålgåmisvárre, *Gålgåmisvárre* på utlöparen av *Áhkális*. Sjöarna är upptecknade som norra, västra och östra "Naurasjöarna" av Wallström 1938. Namnet har en samisk förled och en svensk efterled. Etymologin bakom förleden är inte klarlagd. De mest närliggande kända termerna är *návraj:návrraha* alternativt *nábrre:nábre* två ord som betyder 'rova'. Ett alternativ är att namnet ska härledas ur "náb're~nár've" 'det innersta lagret av näver' (Collinder 1964:134). Den samiska motsvarigheten till småsjöar är *jávrátja*. Namnet är otillfredställande tolkat.

[Návramuättke]: namnet finns inte på kartblad BD12. Det är upptecknat av Wallström 1938 under benämningen "Nauramockan" med uppgift om att namnet avser området mellan "Naurasjöarna" norr om *Tjárvesjáhká*. Gällande etymologin för förleden, se Naurasjöarna, *[Návrajavrátja]*. *Muättke* (saP), *muorkke* (saL) betyder 'näs, ed (smal landremsa mellan sjöar eller älvar eller vid ofarbar del av en älv, näset där man förr drog eller bar sin båt)'. På svensk dialekt är ordet inlånat från samiska i formen *mårka* men även *mocka* som i Wallströms uppteckning. I detta fall tyder namnet på att man dragit båtar mellan sjöarna.

Nickelbacken: en sydlig backe på en holme i sjön *leggelatj*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Bakgrunden till namnet är okänt. En möjlighet är att Nickel är ett personnamn.

Niedajávrrre (Niedajávvre): en sjö i myrlandet väster om fjällområdet *Siejdvárre*, söder om toppen *Niedavárátj*. I södra utloppet av sjön har samebyn en koja och en förfallen kåta. Området var tidigare släkten Kaddiks lappskatteländ och de har ett båthus vid sjön. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Betydelsen av förleden är oklar. Det närliggande *niehte:niede* 'mård' är en möjlighet. Efterleden betyder 'sjö'.

Niedavárátj: en lägre topp 730 m.ö.h. omgiven av myrland väster om fjällområdet *Siejdvárre* och norr om sjön Niedajávrrre, *Niedajávvre*. Betydelsen av förleden är oklar. Det närliggande *niehte:niede* 'mård' är en möjlighet. Efterleden är en diminutivform av *várre* med betydelsen 'litet fjäll'.

[Nihku]: enligt informant Martin Sjaggo är detta namnet på kåta och ett område där man skar skohö, efter Råtjejåhkå, *Råhtjejåhkå~Slubbojåhkå* i myrlandet på södra sidan *Vuovlakvagge*. Martin Sjaggo uppförde en kåta där på 1960-talet som nu är förfallen. Namnet ska antagligen härledas till ett personnamn. Nihkká/Nikku är pojknamn som återfinns i ortnamn på flera ställen i samiskt kulturlandskap (Collinder 1964:137).

Nijbetjåhkkå: ett fjäll 880 m.ö.h. med markerad topp som en i raden av toppar på massivet *Siejdvárre* på norra sidan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Från toppen har man en vidsträckt utsikt i alla riktningar och traditionellt var *Nijbetjåhkkå* en topp som ungdomarna besteg under midsommarnatten. Idag finns en mobilmast på toppen. Namnet som är upptecknat av Wallström 1941 är sammansatt av genitiv av *nijjbe* 'kniv' (*nijjbe:nijbe*) och *tjåhkkå* 'fjäll'.

Nilesjávrrátj: enligt informant Ulla Brita Unnes är detta namnet på en liten sjö efter *Hárrokjåhkå* nedströms *Hárrok*, öster om Gállábuovdda, *Gállábuavvda* i södra kanten av höglandet Gárddevárre, *Gárrdevárre*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Niles är antagligen ett personnamn och utsäger att denna person på något sätt var knuten till sjön t.ex. som sin fiskesjö. Efterleden *jávrrátj* säger att det är en 'liten sjö'.

Nils Pettersholmen: enligt informant Ulla Brita Unnes så är detta namnet på en holme i Várrasluokta, *Varrasluakkta*, en vik av Vuolvojaure/Vuolvojávrrre, *Vuolvojávvrre*. Bakgrunden till den idag svenska namnformen är oklar.

Nimtieke: en sjö i höglänt myrområde norr om N. Nimtekberget, *Nuortap Nimtekinom* Nimteks naturreservat på skogssamiskt betesland öster om Radnejaur, *Radnejávvrre*. Sjöns namn är inte upptecknat men dock topparna *Árjep* respektive *Nuortap Nimtek*. Det är okänt vad Nimtieke betyder och om sjöns namn förändrats från något annat.

Nissunasuolo: en ö mitt i Tjeggelvas/ *Tjeggelvas*. *Nissun:nissuna* betyder 'gift kvinna' och *suolo:sullu* betyder 'ö, holme'. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med berättelsen om hur en kvinna blev dräpt här av *tjude* 'tjuder (ett folk som, enligt sägnen, var fiender till samerna)' och att detta är bakgrunden till namngivningen.

Njáhkáhaluokta (Njáhkáluakkta): en till formen grund vik med en kåta efter norra stranden av sjön *Lábbás* söder om Njáhkátjavda, *Njáhkátjavvda*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret men dock det intilliggande Njáhkátjavda, *Njáhkátjavvda* som benämns "Njakkakullarna" enligt Wallström 1941. Namnet är sammansatt av *njáhká* 'lake' och *luakkta* 'vik' och indikerar fiskeplats, eventuellt notvarp.

Njáhkátjavda (Njáhkátjavvda): en sydsluttning ovanför Njáhkáluokta, *Njáhkáluakkta*, en vik av sjön *Lábbás*. Namnet är upptecknat av Wallström 1941 som "Njakkakullarna". En *tjavvda* är ett 'kupigt lägre bergland som långsamt sluttar åt två eller flera håll' vilket möjligtvis innebär att ortnamnet i detta fall är lagt något för långt söderut på kartan. Strax norr om finns nämligen en rund, namnlös höjd som sluttar åt flera håll vilket stämmer bättre för begreppet *tjavvda*. Förleden återgår på *njáhká* 'lake' och sluttningen kan antas ha namngivits efter sin anknytning till viken Njáhkáluokta, *Njáhkáluakkta* strax söder om.

NjalákJávratj: en liten sjö strax innanför södra stranden av Hornavan/ *Tjårvek* vid Laisviken. Namnet är upptecknat i ortnamnsregistret. Namnet kan vara en -kavledning av *njalla* 'samisk förvaringsbod på ett ben' (*njalla:njala>njalak*) och vilja berätta att vid

denna 'tjörn' *jávrátj* har det stått en *njalla*. Namnet indikerar bosättning eller flyttstråk där man hade behov av en bod för att förvara förnödenheter.

Njalatj: enligt traditionsbärare Tage Rankvist är detta ett förfallet viste med lämningar sydost om gravplatsen *Jämik* på östra sidan *Njuovojáhká* i östra delen av urskogsområdet *Vattme~Mattme*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. *Njalatj* som saknar efterled är en diminutivform av *njalla* (*njalla:njala>njalatj*) 'liten njalla, förrådsbyggnad på ett ben' och bekräftar informantens uppgift om att här funnits ett viste.

Njalátj~Njallatjavvda: en obetydlig slät höjd mellan *Buornakjávrrre*, *Buordnakjávrrre* och *Baggejávratj* på västra *Árvesduottar*, *Árvasduoddar*. Traditionsbärare Martin Sjaggo uppger *Njallatjavvda* som alternativt namn på denna höjd. *Njalátj* saknar efterled och det är inte redovisat i ortnamnsregistret. *Njalátj* kan härledas ur en diminutivform av *njalla* (*njalla:njala>njalatj*) med betydelsen 'den lilla njallan (förrådsbod på stolpe)' och indikera bosättning, vilket förstärks av den närliggande *Buornakjávrrre*, *Buordnakjávrrre* ett namn som tyder på att det finns förvaringsgropar i närheten. Informant Brita-Stina Sjaggo berättar att det runt sjön finns ett antal lämningar i form av härdar, kåtplatser etc. *Tjavvda* betyder 'lägre bergland (kupigt, högst på mitten som långsamt slutar åt flera håll)'.

Njallaberget (Njallavárre): enligt informant Per Martin Norsa är *Njallavárre* det rätta namnet på kartans *Njallaberget*, ett berg söder om *Stor- Ståkke*, *Stuor Ståhkke* och norr om *Östra Rebraur*, *Lulep Ribrávrrre*. Med *njalla* avses en 'förrådsboda på ett ben' och *várre* står för 'berg, fjäll'. Namnet indikerar en samisk boplats.

Njallajávrrre (Njallajávrrre): en liten tjörn mellan *Ándajávrrre*, *Ándajávrrre* och *Suolojávrrre*, *Suolojávrrre* i ett område med många småsjöar väster om *Ábrávrrre*, *Ábrávrrre*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att namnet betyder 'stolpbodsjön'. *Njalla* betyder som upptecknaren anger 'förrådsbod på ben' och *jávrrre* betyder 'sjö'. Sannolikt hade en fiskarsame ett förråd här.

Njallasuolo: en av flera öar i Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* där Sáddájávrrre, *Sáddájávvrre* via strömmar övergår i Vuolvojaure/Vuolvojavrrre, *Vuolvojavvrre*. På *Njallasuolo* finns en förfallen flottarkoja som minner om tiden då man flottade timmer på älven. Namnet, som är upptecknat av Wallström 1941, är sammansatt av *njalla* 'förvaringsbod på ben' och *suolo* 'holme, ö'.

Njallasuolo: en liten holme utanför västra stranden av Rappen/*Rahppen* ca 1 km. nordväst om Långudden, *Guosaknjárrga* som inte är namngiven på kartbladet. Namnet är upptecknat av Wallström 1941 som "Njallaholmen" och även upptagen i skriften om smånamn (Rappen-Labbas Intresseföreningen 2016: kartblad). Namnet är sammansatt av *njalla* 'förrådsbod på ben' och *suolo* 'holme, ö'.

Njáppak: en höjd 664 m.ö.h. i flack, småväxt björkskogsterräng omgiven av myrar nära kommungränsen mot Jokkmokk norr om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935. Collinder uppger att "njahppahk" avser en vaja med fina horn som är riktade bakåt och att termen är besläktad med "njabbáht" 'ha öronen baköver (om häst och hund), vara där man trivs, njuta' (Collinder 1964:139). Namnet förefaller indikera trivselland för renarna, vilket stämmer såtillvida att det är ett väl utnyttjat betesområde för Luokta-Mavas norra grupp i gränslandet mot Udtja sameby.

Njivvevárátj (~Njavvevárátj): ett mindre berg 460 m.ö.h. nära stranden av Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* i höjd med Buojdassuolo, *Buojdássuolo*. Berget har karaktären av utlöpare av Gárddevárátj, *Gárrdevárátj*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att med "njivve" avses 'en strycka, en svag ström'. Ett vanligare ord för svag ström är *njavve*. *Várátj* betyder 'litet berg'. Namnet vill beskriva att berget ligger intill den ström som löper mellan Buojdassuolo, *Buojdássuolo* och södra stranden av älven.

Njorokholmen (*Njuoraksuolo*): en holme med gårdsbebyggelse nära södra stranden av Hornavan/*Tjårvek* i höjd med Røjberget. Gården som även benämndes "Akka-tjålbme" är anlagd före 1890 (Jünger 2016:126). Namnet är upptecknat av Grundström 1935 som "Njuorokholmen" eller "Njuoroksuolo". Namnet har en samisk förled och en svensk efterled. Mellan holmens östra ände och fastlandet är ett mycket grunt sund som i lågvatten delvis är torrlagt. *Njuorak-* är en *-k* avledning av *njuorra:njuora* som betyder 'bank, rev, (undervattens-) grund' där *-k* ersätter en efterled, i detta fall sannolikt *tjållme* 'sund'. *Suoloj~suolo~sullu:sullu* betyder 'holme, ö'. Holmen har fått sitt namn från det grunda sundet.

Arjeplogs bebyggelsehistoria visar att det var vanligt att anlägga nybyggen på holmar, t.ex. Buokt 1762, Gustafsholm 1780, Loholm 1801, Svelleholm, Njuorokholmen, Mullholm 1755, Långholm (Märrså) 1812 etc. Det kan finnas flera orsaker till detta såsom närhet till gott fiske, att det var mindre frostkänsligt, att renarna inte åt upp grödorna samt att man inte inkräktade på renbetesmark.

Njuktjávrrre (*Njuktjávvre*): detta är ett vattensjukt vidsträckt myrområde söder om Laisviken söder om Hornavan/*Tjårvek*. Namnet är sammansatt av en förkortad form av *njuktj(a)* 'svan' och *ávvre*, en förkortad form av *jávvre* 'sjö'. Någon sjö finns inte i detta myrområde vilket gör att namnet är lite märkligt men det kan finnas vattenspeglar där svanarna trivs som förklaring av förleden. Namnet är upptecknat i ortnamnsregistret.

Njunjás: yttersta utlöparen österut av höglandet *Siejdvárre* som utgör en *skájjde* där Árvesjåhkå, *Árvasjåhkå* faller ut i Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Namnet är upptecknat som *Njuonnás* av Grundström 1935. *Njunjás* och *Njunnás* är avledda former från *njunnje* alternativt *njunne* 'näsa, näs'.

Njuokttjaluobbale (saU): en liten sjö i låglänt myrområde som utgör ett sel på en namnlös bäck med utlopp västerut till Ö. Radnejaur, *Lulep Radnejávvre*. Namnet är inte upptaget i ortnamnsregistret. Namnet som har en umesamisk form är sammansatt av *njuokttja* (saU) 'svan' och *luobbale* (saU) 'sel (med stillaflytande vatten i en bäck, som har formen av en utvidgning i vattendraget)'.

Njuolas: en skogsbeklädd topp 721 m.ö.h. mitt på höglandet Gárddevárre, *Gárrdevárre* söder om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. *Njuolas* är upptecknat av Grundström 1935. *Njuolas* är en avledning av *njuolla* 'pil' som fått betydelsen 'en smal strimma av hår med annan färg' alternativt 'hårtofsen mellan klövarna på renens bakfötter' (Collinder 1964:141). Det är inte klarlagt vilken bakgrund som finns till namngivningen i detta fall.

Njuolasgärdda: *Njuolasgärdda* är, enligt uppgiftslämnare Dagny Skaile, namnet på renhagen som är utmärkt på kartan öster om fjället *Njuolas* på höglandsområdet Gárddevárre, *Gárrdevárre* söder om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Angående tolkningen av förleden, se *Njuolas*. Efterleden *gärdda* betyder 'renhage' och indikerar renskötsel i området.

Njuolasjávrátj: *Njuolasjávrátj* är enligt Dagny Skaile namnet på den lilla sjön sydost om berget *Njuolas* på höglandsområdet Gárddevárre, *Gárrdevárre* söder om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Sjön bär sitt namn efter närheten till berget. Gällande analys av förleden, se *Njuolas*. Efterleden betyder 'liten sjö'.

Njuonesgietjjägge: en stor blötmyr öster om utlöparen av fjället Lill-Ståkke, *Uhts-Ståhkke* mellan bäckarna *Ribrávrjáhkå* och Ståkkebäcken, *Ståhkkejáhkå*. Namnet är uppbyggt av tre delar *njuones* (avledning av *njuonne*) 'utlöpare, näs', *gietj-* som är en förkortning av *giehtje* 'ände' och *jägge* 'myr'. Namnet beskriver myrens läge i förhållande till änden på fjället.

Njuonesvárre: ett berg 651 m.ö.h. på höjdryggen mellan Rappen/*Rahppen* och sjön *Lábbás*. Namnet är upptecknat av Wallström 1941. Förleden är en avledning av *njuonne:njuone>njuones* 'näsa, näs' med betydelsen 'från näset/på näset' och efterleden *várre* betyder 'berg'. Namnet beskriver höjdryggen/näset som ändar i Sundnäs, *Tjålbme* och som har en strategisk funktion genom att renarna går ut på näset där de historiskt fångats upp i det på kartan markerade fångstgropsystemet och att man senare i historien lett renarna ut på näset för att därifrån ha dem att simma över sundet vid Sundnäs/*Tjålbme*, se *Vuojatudden*, *Vuojatnjárrga*.

Njuorak: ett sel i Hornavan/*Tjárvek* mellan Njorokholmen, *Njuoraksuolo* och fastlandet vid Røjberget. I nordväst smalnar selet av och benämns där Njorokselet på dagens karta. Namnet är en *-k* avledning utifrån *njuorra* 'grund, rev (i sjö eller hav)' (*njuorra: njuora>njuorak*) där *-k* utsäger ett samband med förleden, i detta fall antagligen *savvun~sivvun* 'sel'. Namnet beskriver med andra ord att i selet bör man se upp för grynnor.

Njuorok (Njuorak): ett sel på Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* mellan Buojdasuolo, *Buojdássuolo* och Målkeviken, *Mállkeluäkkta* intill Njuorokvárátj, *Njuorakvárátj*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935. Gällande etymologin, se *Njuorak*.

Njuorokselet (*Áhkátjålbme*): namnet avser sundet i västra delen av selet benämnt *Njuorak*, ett sund mellan Njorokholmen, *Njuoraksuolo* och fastlandet efter södra stranden av Hornavan/*Tjárvek*. Namnet är upptecknat som "Akkatjålbme" av Wallström 1939. Beträffande etymologin för Njuorok, se *Njuorak*. *Áhká* betyder 'gudinnor' alternativt 'gudinnans' och *tjålbme~tjållme* är ordet för 'sund'. Sundets namn skall hänföras till det närliggande fjället *Áhkáalis* som är ett fjäll tillägnat de samiska gudinnorna, se *Áhkáalis*.

Njuorokvárátj (Njuorakvárátj): ett lägre berg 440 m.ö.h. på norra sidan av Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* öster om selet *Njuorok*. Berget torde ha fått sitt namn efter belägenheten intill selet. Gällande etymologin, se *Njuorak*. *Várátj* betyder 'litet berg'.

Njuovojåhkå: en bäck som avvattnar den i övre skogslandet liggande Njuovojávrrre, *Njuovojávvrre* (en sjö utanför undersökningsområdet) och rinner till Bilddajávrrre, *Bilddajávvrre* i det otillgängliga skogslandet *Vattme~Mattme*. Namnet är upptecknat av Grundström 1931 med stavningen "Njuovojåhkå" och med uppgiften om att namnet ska härledas till 'fiskslem'. Collinder nyanserar upptecknarens förklaring och uppger att med "njuovú" menas 'slem på stenar i vattnet, slem på fisk' (Collinder 1964: 142). Förleden återgår då på *njuovo* (saP), *njuovoj* (saL) 'fiskslem' och indikerar att sjön varit en viktig fiskesjö. Efterleden betyder 'bäck'.

Norr Favanjuonviken: en bred vik norr om *Fávanjuonne* efter norra stranden av Ájsjávrrre, *Ássjávvrre*. Namnet är upptecknat av Pellijeff 1958 som "Favanojuonviken". Viken

har idag en svensk första led som antagligen vill ange att den ligger norr om udden *Fávanjuonne* samt en svensk efterled och i övrigt ett samiskt namn. Gällande etymologi för *Fávanjuon-*, se *Fávanjuonne*. Det finns inget belägg för en helt samisk form av detta namn men en rekonstruktion skulle lyda; **Nuarrta Fávanjuonneluakkta*.

Norra Kåivåive (Nuarrta Gåjvåjje): ett berg i skogsland med två toppar ca 600 m.ö.h. norr om S. Kåivåive, *Árjep Gåjvåjje* och söder om sjön Gubblehávrre, *Gubblehávrre*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 som "Nuorta Kåivåive" alternativt Uhtsa (lilla) Kåivåive". Han anger att namnet skall härledas ur *gåjvot* 'gräva i snön (om renen)', som då förkortats till *gåjv-*. *Nuarrta* betyder 'norra' här i förhållande till S. Kåivåive, *Stuor Gåjvåjje*. Efterleden *åjje* betyder 'huvud, berg med rund topp'. Området utgör renbetesmark för Västra Kikkejaur vilket namnet indikerar.

Norra Nimtekberget (Nuortap Nimtek): ett berg ca 650 m.ö.h. i skogssamiskt höglänt betesland söder om sjön Niemteke, som gett namn åt Nimteks naturreservat. Bergets namn är upptecknat av Grundström 1935. *Nuortap* betyder 'den nordligare'. Betydelsen av *Nimtek* är okänd.

Norravan: en avsnörd vik med gårdsbebyggelse efter norra stranden av Buojdasjávrre, *Buojdásjávrre*, ett sel på Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Inget samiskt namn är känt för Norravan. Udden som löper österut från avan, på vilken det finns många forn lämningar markerade, är upptecknad av Pellijeff 1958 som "Norfavanjuöne" (njuöne~njuonne 'näsa, spets'). Viken har formen av en ava, vilket är bakgrunden till namngivningen.

Nuarrta Guävvdde: enligt traditionsbärare Martin Sjaggo är detta namnet på den nordligaste, på kartan namnlösa toppen, av de tre topparna i höjdområdet Guovdde, *Guävvdde* på norra sidan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* öster om *Dájdavárre*. *Guävvdde* (saP), *guovdde~guovdda* (saL) anger 'något som ligger i mitten'. Området är centralt som vinterbetesområde både i nutid och dåtid och namnet vill beskriva detta höjdområde som liggande mitt i renbetesområdet. *Nuarrta* betyder 'norra'. Ortnamnet indikerar renskötsel.

Nuarrtanjunnje: namnet finns inte i ortnamnsregistret men avser enligt informant Martin Sjaggo en nordostlig utlöpare av *Lulletjåhkkå* på fjällområdet *Siejdvárre*. *Nuarrta* betyder 'norra' och *njunnje* betyder 'utlöpare, näs'. Namnet är med andra ord terrängbeskrivande.

Nuortap Gierggemáttar (Nuortap Gärrgemáddar): en höjd ca 740 m.ö.h. omgiven av vida myrar norr om Oarjep Girggemáttar, *Árjep Gärrgemáddar* i landet öster om fjällen. Namnet är upptecknat av Grundström 1931. Namnet är sammansatt av *Nuortap* betyder 'den norra, den nordligare', *gärrge:gierrge* 'sten, stenigt' och *máddar* '-stam, -ur, förfäder'. Namnet beskriver dels att det är stenigt här och dels antagligen att det av ålder varit kärnområde för några. Sista kända släkten som hade lappskatteländ här var familjen Norsa.

Nuortap Gåbrek: en av två toppar på en höjdrygg i södra kanten av fjällområdet *Gárdvárre* söder om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. *Nuortap Gåbrek* 762 m.ö.h. har kal topp och ligger norr om *Árjep Gåbrek*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att "Kåbrek" är något hoprullat och "kåbre-piesse" är en näverulle. *Nuortap* betyder 'norra, den nordligare' och *gåbbre* avser 'en rulle, något som är hoprullat'. *Gåbrek* torde vara en -kavledning där -k utsäger något samband med förleden, i detta fall antagligen *várre* 'berg, fjäll' och att namnet vill förmedla att fjället till formen liknar något hoprullat.

Nuortap Siebmer: ett fjällområde som tillsammans med *Árjep Siebmer* utgör utlöpare i sydväst av fjällmassivet *Árvesduottar*, *Árvasduoddar*. *Nuortap* är ett komparerat adjektiv som betyder 'det nordligare'. Namnet är upptecknat i ortnamnsregistret av Grundström 1931. Informant Martin Sjaggo uppger att området även benämns *Nuárta* (norra) *Siebmer*. Efterleden ska, enligt honom, härledas från *siebmer* 'kuperad terräng'.

Nuortap Skåmmarjávrrre (Nuortap Skåmmarjávvre): en sjö norr om *Árjep Skåmmarjávrrátj* i östra änden av höjdryggen *Lágastjavelk*. Namnen på sjöarna är upptecknade av Grundström 1935 med alternativformen "Skomer". *Nuortap* betecknar 'den norra,

den nordligare´ och *jávvre* betyder ´sjö´. Betydelsebakgrunden och betydelsen av *Skåmmar* är okänd. En möjlighet är att det är ett personnamn.

Nuortávrrre (Nuortávvre): en sjö i myrigt land norr om V. Radnejaur, *Alep Radnejávvre* och Ö. Radnejaur, *Lulep Radnejávvre* vid vilken del av byn Radnejaur är belägen. Namnet är upptecknat av Wallström 1941 som "Norr sjön" och "N. Radnejaur". *Nuarrta: nuorta>nuort-* står för ´norra´ och *ávvre* är en förkortning av *jávvre* ´sjö´.

Nuortta Gáskosjávrrre (Nuarrta Gáskosjávvre): en sjö norr om Oarjep Gáskosjávrrre, *Árjep Gáskosjávvre* och *Gáskosvárátj* i skogslandet mellan kommungränsen mot Jokmökk och Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Sjöarna avvattnas av *Gáskosjåhkå*. *Nuarrta* betyder ´norra´. Gällande uppteckning och betydelsebakgrund i övrigt, se *Gáskosjåhkå*.

Nuorttabuovdda (Nuarrtabuavvda): ett relativt brant kalt berg 806 m.ö.h. i skogsland öster om *Árjelbuovdda*, *Árjelbuavvda* och sydost om *Allebuovdda*, *Allebuavvda* på *Lágastjavelk*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att berget även bär namnet *Nuarrta Ardnabuavvda*. *Nuarrta* betyder ´norra´ och *buavvda* ´höjd som är kal på toppen´. *Ardnas* betyder ´örn´ och indikerar att det kan finnas örn i detta högländ, något som är en viktig information emedan detta land är viktigt renbetesområde.

Nuorttatjåhkkå (Nuarrtatjåhkkå): en höjd 663 m.ö.h. norr om *Muorkevárre*, *Muättkevárre* och söder om höjderna *Liegek* och *Njáppak* nära kommungränsen mot Jokmökk. På bägge sidor om höjdstråket breder vidsträckta myrar ut sig. Namnet som är sammansatt av *nuarrta* ´norra´ och *tjåhkkå* ´fjäll´ är upptecknat av Grundström 1935. Det är oklart varför berget benämns *tjåhkkå* trots att det är ett lågt berg bevuxet av barrskog.

Nymyran: en blötmyr drygt två kilometer norr om byn Svannäs. Namnet är upptecknat i sin svenska form av Grundström 1935 med uppgift om att det är en slåttermyr. Namnet bekräftar nybyggarnas vedermödor att använda alla tillgängliga marker för att inbringa hö.

Nåhttejávvre: namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att viken ligger väster om Nåtti, *Nåhttevieraga*. Det är oklart vilket vatten som avses. På dagens karta finns ingen *Nåhttejávvre*. Mest troligt avses sjön (tidigare vik av Hornavan/*Tjårvek*) väster om Sväggejávvrre, *Sväggejávvre* och Nåtti, *Nåhttevieraga*, som idag är namnlös på kartan. Gällande etymologin för *nåhtte*, se Nåtti, *Nåhttevieraga*. *Jávvre* betyder 'sjö'.

Nåtti (Nåhttevieraga): en by och en holme som egentligen är en halvö som löper ut i västlig riktning med sjön Sväggejávvrre, *Sväggejávvre* i söder och Kakel/*Gáhka* i norr. På holmen anlade Petrus Læstadius 1830-talet ett nybygge. Namnet är upptecknat som "Nåtevierakah" av Grundström 1935 och som "Nåttiholmen~Nottiholmen" av Wallström 1938. Holmen präglas av kuperad, sandig terräng. Idag är den hårt exploaterad med biltestbanor. Upptecknare Qvigstad uppger att "noahtte" står för 'rund backe' (Collinder 1964:143). Denna term stämmer bra som beskrivning av terrängen på den aktuella platsen. Den upptecknade efterleden "vierak:vierakah" 'sandås' har fallit bort som benämning på holmen/halvön idag och termen är inte belagd i pite-samisk ordlista. Språkforskare Lagercrantz anger att termen "vierak:vierakah" finns i Arjeplog och att den avser 'kuperad mark med långa backar' (Collinder 1964:246). Termen är en avledning av *vierra* 'långsträckt och slät ås'. Namnet är intressant eftersom både för- och efterled återgår på termer som inte längre är i allmänt bruk men som finns historiskt belagda. Förleden bör med ovanstående bakgrund och med dagens stavningsregler återges som *nåhtte:nåhte* 'rund backe' och efterleden *vierak:vieraga* 'kuperad mark, sandig terräng'. Namnet återger den särprägel som holmen har.

Näjddabákte (Näjddabákkte): en klippa som stupar ner i Tjeggelvas/*Tjeggelvas* på södra stranden där sjön är som smalast. *Näjdda:nejda* betyder flicka och *bákkte:bákte* 'klippa'. Namnet är upptecknat i ortnamnsregistret. Enligt lokala informanter så har en flicka förolyckats på denna klippa och gett upphov till dess namn.

Oarjep Gáskosjávvrre (Årjep Gáskosjávvre): en sjö i vidsträckt myrland söder om Nuortta Gáskosjávvrre, *Nuarta Gáskosjávvre* och höjden *Gáskosvárátji* barrskogland norr om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Namnet på de bägge sjöarna är upptecknat av

Grundström 1935 i formen "Árjep/Nuorta Kaskosjaure". Collinder nämner, med hänvisning till dessa sjöar, att "kaskús" är en avledning av "kás´ket", *gássket* (med dagens ortografi) 'bita, kastrera (ren genom att bita av sädesledaren)' och med en anteckning om att man kanske kastrerade renar här (Collinder 1964:80). *Árjep* betyder 'södra' vilket på kartan nu skrivs oarjep (saL). Troligt är att sjöarna fått sitt namn av närheten till berget *Gáskosvárátj* ett namn som indikerar renskötselaktivitet.

Oarjep Gierggemáttar (Árjep Gärrgemáddar): en höjd 770 m.ö.h. omgiven av myrmark öster om fjällen och söder om Nuortap Gierggemáttar, *Nuortap Gärrgemáddar*. Namnet är upptecknat av Grundström 1931. Namnet är sammansatt av *Árjep* 'den södra, den sydligare', *gärrge:gierrge* 'sten, stenigt' och *máddar* '-stam, -ur, förfäder'. Namnet beskriver dels att det är stenigt här och dels antagligen att det av ålder varit kärnområde för några. Sista kända släkten som hade lappskatteländ här var familjen Norsa.

Paulussullu: enligt traditionsbärare Per Allan Steggo är detta namnet på en på kartan namnlös liten holme i sjön *leggelatj* väster om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* där Paulus Larsson Bäggo vilade i en s.k. sommargrav i början av 1900-talet. *Suoloj~suolo~sullu:sullu* betyder 'ö, holme'. Gravplatsen är undersökt av arkeologer⁴¹.

Per Nilsaholmen: en holme i närheten av Buktholmen i Hornavan/*Tjårvek*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 utan uppgift om betydelse och av Wallström 1939 med uppgift om att holmen fått sitt namn av att Per Nilsson drunknat här.

Pipudden: en udde som sticker ut från norra stranden av Hornavan/*Tjårvek* under *Gáldesbuovdda*, *Gáldesbuavvda* med en gård på. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med tillägget att udden även kallas Knutudden. Gården är anlagd efter 1867. Det finns inget känt samiskt namn på udden.

Piteälven/Bihtámädno (Bidumiedno): älven som har sitt källflöde från *Sulidälbma* vid norska gränsen och sitt utlopp i Piteå. Älven är central i undersökningsområdet. På

⁴¹ <https://app.raa.se/open/fornsok/>

bägge sidor om älven bedrivs fjäll- respektive skogsrenskötsel hela vägen från högfjällen till kusten. Förklaringen till namnet är inte klarlagt. Collinder m.fl forskare hänvisar till tolkningen att namnet återgår på den finska termen "piita" 'brant vid en å eller sjö' (Collinder 1964:158). Namnet skulle då avse att beskriva älvens nedre flöde med branta stränder. *ledno* (saP), *ädno* (saL) betyder 'älv'.

Plankusmyran: en myr i ett stråk av myrar öster om Renberget, *Båtsojvárre* berget öster om samhället Arjeplog, *Árjepluovve*. Namnet som har en svensk efterled och eventuellt är även förleden svensk, är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Betydelsen av förleden är okänd.

Plássajávrrre (Plássajávvre): en sjö med utlopp mot den norr om liggande sjön *leggelatj*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att *plássá* betyder 'stenhäll'. Collinder uppger att *plássá* är en dialektal form av *lásses:lássá* 'stenhäll: stenhällar, berg i dagen' (Collinder 1964:113) vilket bekräftas av modernt lexikon. Efter sjöns norra strand går urberget i dagen i form av några klippor vilket troligen är bakgrunden till namnet på sjön.

Plassholmen (Plássasuolo): en ö mitt ute på Hornavan/ *Tjårvek* söder om Storbrändholmen. Upptecknad som "Plássasuolo" av Grundström 1935 med uppgift om att holmen fått sitt namn av att här finns gott om stenhällar "plássáh". Plassholmen har en samisk förled och en svensk efterled. Det samiska namnet består, som upptecknaren nämner, av förleden *plásses:plássá* 'stenhäll:stenhällar' och efterleden *suolaj~suolo* 'holme, ö'.

Plånboksselet: ett sel efter Rebraurströmmen, *Ribrávrjåhkå* strax väster om Ö. Rebraur, *Lulep Ribrávvre*. Namnet är upptecknat i sin svenska form av Wallström 1941 med uppgift om att bakgrunden till namnet är att "en lapp tappade sin plånbok här".

Plähkkajávrrre (Blähkkajávvre): en större flikig grund sjö 483 m.ö.h. i mycket stenig och svårframkomlig terräng i *Vattme~Mattme* norr om Tjeggelvas/ *Tjeggelvas*. Sjön har varit en fiskesjö för de som bodde i Áhkábakte och båt och båthus finns där. Namnet

är upptecknat av Grundström 1935. Samme upptecknare redovisar under sjön "Njalla-plähke (Generalstabskartan 26c)" att "plähke" betyder grund sjö. En intressant upplysning eftersom ordet inte går att finna i ordböcker i övrigt. Grund sjö stämmer också mycket bra avseende Plähkkajávvrre, *Blähkkajávvrre*. På sydsamiska finns termerna pleahkoeh och pleahkah 'flat' (Bergsland Mattsson Magga 2007:225) vilket kan vara en ledtråd. Ett alternativ är att plähkka är ett inlån från svenskans 'bläcka, bläckning (markering av stig på träd)'. I området har flera tusen barktäckter identifierats⁴². Namngivningsbakgrunden till förleden är inte säkerställd. Efterleden betyder 'sjö'.

Racksund (*Ráhkkotjállme*): ett sund och namnet på byn vid sundet som är beläget mellan halvön *Ráhkkovárre* och halvön utan känt namn som avgränsar *Fluvkát* från Uddjaur/*Ujják~Ujjávvrre*. Gårdsnamnet är dokumenterat av Bylund som "Racktjolm" (Bylund 1956:428 samt plansch 1) och gården är anlagd ca 1820. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 som "Rakotjålme" med uppgift om att byn består av tio skattehemman samt att byns namn skall härledas ur *ráhkko* 'nätfiske under isen', något som bedrevs här. Lapps kattelandet "Racktjålme" finns belagt från 1820 (Bylund 1956:219) och det omfattade ett stort landområde från *Ráhkkovárre*, *Fluvkát*, östra delen av halvön mot Båtsjaur, *Båtsjávvrre* och en stor del av norra Uddjaur/*Ujják~Ujjávvrre*. Efterleden i namnets svenska form är en direkt översättning från det äldre pitesamiska namnet *tjállme~tjålbme* 'sund'. Härledningen till isfiske är inte säkerställd, se *Ráhkkovárre*.

Rackträsk (*Ráhkávvrre*): namnet avser dels en sjö och dels ett boställe på halvön *Seldutnjunnje* söder om Hornavan/*Tjárvek*. Sjön har förbindelse uppströms med *Ahá* och nedströms med Lill-Kålmis, *Uhtsa Guolmes* och Stor-Kålmis, *Stuor Guolmes*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att sjön även går under benämningen "Rakkaur". Bostället är anlagt före 1867 (Bylund 1956:428 samt plansch 1). Området är rikt på fornlämningar och ett fångstgropsystem är identifierat som löper mellan Rackträsk, *Ráhkávvrre* och Dällávvrre, *Diellávvrre*.⁴³ Namnet kan antingen härledas

⁴² muntlig uppgift av Lars Östlund, SLU, 2016.

⁴³ <https://app.raa.se/open/fornsok/>

ur *ráhkko* 'vinterfiske under isen' eller *ráhkat* 'brunsta, om sarv'. Efterleden *ávvre* är en förkortad form av *jávvre* 'sjö'. Namnet är otillfredställande tolkat.

Radnejaur: en by anlagd 1828 (Jünger 2016:173) ett par mil öster om Arjeplog/*Árjepluovve* vid sjön Nuortávrrre, *Nuortávvre*. Sydväst om byn och sjöarna är betesheden *Ránakgielas* belägen. Læstadius skriver att Nils Nilsson Sjonka lät syna ett nybygge på sitt lappland Radnaur (Læstadius/Nordberg 1833/1977:381) och Bylund skriver att Radnejaur är en skogssamisk bosättning (Bylund 1956:428 samt plansch 1). Bebyggelsen ligger norr om byn Myrheden, norr om sjön Östra Radnejaur, Lulep *Radnejávvre* och öster om sjön Västra Radnejaur, *Alep Radnejávvre*. Området är betesland för skogs-samebyn Västra Kikkejaur. Byn, men inte sjöarna, är upptecknade av Grundström 1935 i formerna "Radnejaur" och "Ratnaur" samt med en uppgift om att namnet kommer av "ratna" 'den första kalven om våren'. Denna term finns inte i dagens språk. Namnet har en koppling till den intelligande *Ránakgielas* vars förled återgår på *rának* 'en vaja som kalvar tidigare än förväntat på våren'. *Rának* och "ratna" är besläktade med termerna *ruodná* 'grön' och *ruodnat* 'grönska'. Namnet indikerar tidigt vårbetesland för re-narna.

Radnejaurälven (*Radnávrjåhkå*): en bäck som avvattnar Västra Radnejaur, *Alep Radnejávvre* och rinner västerut till Dällávrrre, *Diellávvre*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 i formen "Ratnaurjuhku". Gällande etymologin för förleden, se Radnejaur. *Ávvre* är en förkortning av *jávvre* 'sjö' här i kortform av genitiven *ávvr-* 'sjöns'. *Jåhkå* betyder 'bäck'.

Ráhkkovárre: ett skogsbeklätt berg som utgör en halvö och utlöpare med smal hals från höjdområdet *Áhkális*. I sundet vid halvöns spets i sydost ligger byn Racksund, *Ráhkkojtjállme*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935. Intill bergets topp ligger Trollbergsmyrn, ett tecken på att berget ibland benämns Trollberg, ett namn som kan indikera samisk religiös aktivitet. Nedanför berget i sydlig riktning ligger Golgo-udden. Tolkningen av namnet erbjuder flera möjligheter. Förleden kan härledas ur *rahkke* 'avelstjur, sarv', *rahkkát* 'börja brunsta' eller *ráhkko* 'vinterfiske under isen'.

Gällande den intilliggande byn Racksund, *Ráhkkotjålme* uppger Grundström att namnet kommer av att man här idkade isfiske. Utifrån denna upplysning ligger det närmast till hands att berget fått sitt namn av sundet Racksund, *Ráhkkotjålme* och ska härledas ur *ráhkko*. Å andra sidan indikerar bergets form och läge i förhållande till renens rörelse, samt andra ortnamn i närheten som bekräftar just brunstsarvars närvaro i området, att berget fått sitt namn av att sarvar brunstar här och att namnet på berget och eventuellt även på byn skall härledas ur *rahkke*. Namnet är inte tillfredsställande tolkat. Efterleden *várre* betyder 'berg eller fjäll'.

Rahpriggo (Rahprigge): en bäck med många små sel eller sjöar som ligger som ett pärlband längs bäcken. Bäcken avattnar Rappen/*Rahppen* och heter uppströms *Rahppenjåhkå* (bäcken som är öppen/ofrusen), avattnar Vuojatselet, *Vuojatsavvun* (selet där renarna kan simma över) och rinner ut i Skierfájávrrre, *Skierfájávvrre*. I förleden återfinns en förkortad form av *rahppa* 'öppen' och efterleden kan härledas till *rigge* 'ögla, öglor (kedjelänkar)'. Namnet är inte registrerat i ortnamnsregistret. Dess funktion förefaller vara att tala om att denna bäck inte fryser till och det går därför inte att passera med renar över på vintern varken över Rahpriggo, *Rahprigge* eller efter den uppströms liggande *Rahppenjåhkå*, som också är öppen. Denna passage är därför strategisk, vilket också bekräftas av att det här registrerats ett stort antal fornlämningar, främst härdar⁴⁴. Även i dag vid förflyttning av renar så får man ha renarna att simma över på Vuojatselet, *Vuojatsavvun* på sommaren och flytta på isen på selet eller på Skierfájávrrre, *Skierfájávvrre* på vintern. Sjön uppströms heter Rappen/*Rahppen* och den är numera dämnd. Dammen ligger där *Rahppenjåhkå* rinner ut ur sjön och påsläpp av vatten gör att bäcken är öppen hela vintern och även att isen är svag vid utloppet i Skierfájávrrre, *Skierfájávvrre*. Här inträffade en drunkningsolycka för några år sedan just på grund av detta fenomen.

Rahppenjåhkå: namnet avser bäcken som avattnar sjön Rappen/*Rahppen* och rinner till Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* vid Skierfájávrrre, *Skierfájávvrre*. Bäcken byter

⁴⁴ <https://app.raa.se/open/fornsok/>

namn till *Rahpriggo*, *Rahprigge*, se *Rahpriggo*, *Rahprigge*. Namnet är sammansatt av *rahppen*, en avledd form av *rahppot* 'öppen' och *jåhkå* 'bäck'.

Ragátvárájtj: ett litet berg ca 660 m.ö.h. i myrland norr om Vuolvojaur/Vuolvojávrrre, *Vuolvojávvrre* söder om *Viepsesjåhkå* och väster om Vuolvonåjvve, *Vuolvonåjvve*. Namnet som är upptecknat av Grundström 1935 är sammansatt av *ragát* '(renens) brunst, brunsttid' och *várájtjen* diminutivform av *várre* 'med innebörden 'litet berg'. Namnet indikerar renskötsel och berättar att sarvarna uppehåller sig här under brunsttiden d.v.s. på hösten.

Ráge~Rágesavvun: enligt informant Martin Sjaggo är detta namnet på selet där *Áhkájávvrre* faller ut i Vuolvojaur/Vuolvojávrrre, *Vuolvojávvrre*, en gren av Piteälven/Bihtámiedno, *Bidumädno*. Mellan *Áhkájávvrre* och västra änden av selet kan man dra båtar efter strömmen där människor tagit undan sten så att det blivit en ränna. Grundström 1935 uppger namnet "Rakesavov" för detta sel. Han anger också att "rahke" är en bana (fåra) eller kavelbro som man drar båten efter över en mårka. Collinder uppger den närliggande termen "ráhkú" 'ett slags kälke med vilken man forslar kåtastänger eller timmerstockar på' och att ordet är ett låneord från det svenska ordet drag (Collinder 1964:170). Termen finns inte i modern ordbok men Grundströms och Collinders förklaring av termen passar utmärkt på detta sel eftersom det finns ett dragställe i dess västra ände, vilket namnet antagligen velat berätta. *Savvun~sivvun* betyder 'sel'.

Rágenjárgga (Rágenjárrga): den östligaste änden av *LLi*, en holme mitt i Piteälven/Bihtámiedno, *Bidumiedno* söder om selet *Ráge~Rágesavvun*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935. Detta namn på udden är inte känt bland Ortsbor. Gällande betydelsen av *Ráge*, se *Ráge~Rágesavvun*. *Njárrga* betyder udde. Namnet vill här beskriva uddens närhet till selet. Det finns dock en möjlighet att *Rágenjárgga*, *Rágenjárrga* egentligen är namnet på den flacka, breda udden norr om älven som löper längs *Ráge~Rágesavvun* och som utgör en utlöpare av berget *Rágevárájtj* och att Grundström fått fel uppgift om vilken udde som avses. Namnet *Rágenjárgga*, *Rágenjárrga* används inte idag varken om udden söder om selet eller norr om selet men det finns enligt min mening större anledning att ha benämnt den norra udden för *Rágenjárrga*.

Rágevárátj: ett mindre berg i södra kanten av fjället *Lulletjáhkka*, på norra sidan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* i höjd med *Ráge~Rágesavvun*. Frågan är om bergets namn skall kopplas till selet *Ráge~Rágesavvun* även om det är ett avstånd på närmare två kilometer emellan. Å andra sidan så når en flack utlöpare av *Rágevárátj* ner till älvstranden vilket skulle motivera att namnen hör samman, se *Rágenjárgga*, *Rágenjárrga*. I sådana fall har berget fått sitt namn av knytningen till selet *Ráge~Rágesavvun*. Gällande betydelsen av förleden, se *Ráge~Rágesavvun*. *Várátj* betyder 'litet berg'.

Rájggejägge (Rájjgejägge): namnet avser blötmyrområdet i västra änden av Alep Ribrávrre, *Alep Ribrávvre*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Namnet är sammansatt av *rájjge* 'hål' och *jägge* 'myr' och vill sannolikt beskriva att denna blötmyr är förrädisk med vattenhål.

Rajibäcken: bäcken som avvattnar *Áhkális* och mynnar ut i Ullaksjön, *Ullakjávvre*. Namnet som har en svensk efterled och sannolikt en samisk förled är inte upptecknat i ortnamnsregistret. En möjlighet är att förleden ska härledas ur *radje~rajje* som betyder 'gräns'. Bäckan kan då ha haft funktion som gräns. Det är inte känt vilken typ av gräns det kan ha varit. Namnet är otillfredställande tolkat.

Rajtformfjärden: en västlig vik av den stora sjön Uddjaur/*Ujják~Ujjávvre* efter västra stranden av halvön söder om Racksund, *Ráhkkotjállme*. "Rajtformfjärden" med alternativnamnet "Rajtformluokte" är upptecknat av Grundström 1935 och Wallström 1938. *Luakhta:luokta* betyder 'vik' men även en fjärd kan ha denna benämning. Betydelsen av förleden är oklar, möjligtvis kan Rajt- återgå på "rái'te" 'åska' (Collinder 1964:170). På udden norr om viken ligger en gård benämnd Risnäs alternativt Rajtformluokt tillkommen före 1867 (Bylund 1956:428 samt plansch 1).

Rámanbákkte: namnet, som inte finns på kartan, avser hela den majestätiska klippan bestående av Alep *Rámanj*, *Alep Ráman* och Lulep *Rámanj*, *Lulep Ráman* på norra sidan Tjeggelvas/*Tjieggelvas*. *Bákkte* betyder klippa, i övrigt se Alep *Rámanj*, *Alep Ráman*. Namnet används genomgående av lokalbefolkningen. Læstadius anger att klippan även går under benämningen "Tjeggelvaspakte" (Læstadius/Nordberg, del I; Kommentarer och ordförklaringar samt person- och ortsregister, 1833/1977).

Bild 10: *Rámanbákkte* vid norra stranden av Tjeggelvas, *Tjieggelvas*. Foto: Ann-Charlotte Sjaggo.

Rámanj (Ráman): namnet på boplatsen under *Rámanbákkte* på Tjeggelvas/*Tjieggelvas* norra strand. Nuvarande gård på platsen anlades på 1940-talet av samer från *Álesgiehtje/Västerfjäll* enligt uppgiftslämnare Henning Rankvist. Gården, som lokalt benämns *Ráman*, har fått sitt namn av sitt läge under *Rámanbákkte*, i övrigt se Alep *Rámanj*, *Alep Ráman*.

Ránakgielas: en hed i barrskogsland på 500-meters nivå söder om Västra Radnejaur, *Alep Radnejávvre*. Området är betesland för skogssamebyn Västra Kikkejaur. Namnet är upptecknat i formen "Ranakliden" av Wallström 1938. Termen *rának* avser 'en vaja

som kalvar tidigare än förväntat på våren'. På berget *Uhtja Rának* strax söder om *Rának-gielas* nämner han också att en kalvningsplats finns. *Gielas* betyder 'kupad hed (ofta med bra renbete)'. Namnet indikerar renskötsel.

Rappasundet (*Ráhpatjålbme*): ett sund mellan ön *Gallesgutjoch* och ön i form av en lång tarm som går under benämningen Åsen. Sundet utgör tillsammans med två nordligare sund, skiljet mellan Hornavan/*Tjárvek* och Kakel/*Gáhkal*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 dels som "Rappasundet" och dels som "Rapahatjålbme". Læstadius benämner sundet "Rappa" (Læstadius 1833/1977:63). Namnet har en samisk förled an- tingen utifrån adjektivet *rabas* 'isfri, öppen' och då vilja beskriva att detta sund sent fryser till eller utifrån adjektivet *ráhpat* 'snabb, givande (om fiskeplats etc.)' och då vilja berätta att detta är ett bra ställe att fiska på. Bägge betydelseerna kan vara mo- tiverade emedan sundet dels sällan fryser och dels är en populär fiskeplats. Den sven- ska efterleden är en direktöversättning av den samiska *tjålbme~tjållme* som betyder 'sund'.

Rappen/Rahppen: en närmare två mil lång sjö med utlopp i västeränden genom *Rahppenjáhká* till Piteälven/*Bihtámädno*, *Bidumiedno*. I sjöns östra ände, dels efter södra stranden och dels på ett långt näs, ligger den långsträckta byn Lövnäs. Namn- belägg i formerna "Rappen" respektive "Rabbnähour" finns från Hülphers bok; Lapp- marken (Hülphers 1790/1922:71). Namnet, som är upptecknat i ortnamnsregistret, kan härledas ur *rahppot* 'öppen, öppet' med syftning på att inloppet *tjålbme* 'sundet' och utloppet *Rahppenjáhká* är öppna vintertid.

Rátkamjávrátj: en liten sjö i övre barrskogsländet efter *Bálgesnjuonne*/*Tjåtsvágge* -slutningen i *Vattme~Mattme*- området norr om *Tjeggelvas*/*Tjeggelvas*. Sjöns namn är inte upptecknat men dock bäcken som avvattnar sjön omnämns av Wallström 1942 som "Ratkanjokkots". Förleden återgår på *rátkam:rátkam-* (saP) 'renskiljning' och ef- terleden är en diminutiv av *jávvre* (*jávvre:jávvre>jávvrátj*) 'liten sjö'. Namnet kan hänga samman med att det i *Tjåtsvágge*, från ca 1930 fanns en renhage där Luokta-Mavas hade skiljningar på höstvintern. Hagen, som var av palissad-typ, användes fram till ca

1960 och rester av den går att se ännu. Ett alternativ är att det tidigare funnits en annan hage, idag okänd i området.

Rátkamjågåttj: bäcken som avvattnar Rátkamjávratj, *Rátkamjávratji Vattme~Mattme* och rinner till Hålgåsjávrrre, *Hålgåsjávrrre* via en mindre namnlös tjärn. *Jågåttj* 'liten bäck' är en diminutiv form av *jåhkå* och bäcken har fått sitt namn efter sjön. Gällande förleden, se Rátkamjávratj, *Rátkamjávratj*.

Rattik: gårdsbebyggelse som ligger i änden på Rattikudden, *Ráddeknjárrga* på sydvästra stranden av Hornavan/*Tjárvek* strax nordväst om Arjeplog, *Árjepluovve*. Gården är anlagd av Per Erik Holmström mellan 1811 och 1825 (Jünger 2016:171). Gällande etymologin, se Rattikudden, *Ráddeknjárrga*.

Rattikudden (*Ráddeknjárrga*): udden som utgör en utlöpare av Gålggåmisvárre, *Gålggåmisvárre* mellan Hornavan/*Tjárvek* och selet Sällá, *Siellá*, på vilken byn Rattik ligger. Udden är upptecknad som "Ratte~Rattik" av Grundström 1935. Enligt pitesamisk ordlista och enligt informant Martin Sjaggo betyder *ráddek* 'utkant'. På sydsamiska avser "ratte" 'kant, utsida' (Collinder 1964:174). Termen *ráddek* används i pitesamiska för 'gräns av renbetesland, gräns för renhjordens beteskant'. *Ráddek* 'utkant' är avlett av *rádde* 'kant'. Att benämna udden för *Ráddek* passar bra i detta fall då Rattikudden, *Ráddeknjárrga* med berget Gålggåmisvárre, *Gålggåmisvárre* avgränsar landet och utgör en kant, en gräns för renbeteslandet och samtidigt en utsida mot öppna Hornavan/*Tjárvek*. Namnet är både terrängbeskrivande och ger information om att udden används som renbetesland men att den också utgör en naturlig gräns för beteslandet. Efterleden *njárrga* betyder 'udde'. Rattikudden, *Ráddeknjárrga* skall ses tillsammans med andra närliggande namn som Gåggåmisvárre, *Gålggåmisvárre*, Varra-berget, *Varravárre*, Varrajávrrre, *Varrajávrrre*, *Ákális~Áhkálisbuavvda* och Vajttoudden, *Väjdonjárrga*. Dessa namn indikerar alla samisk aktivitet och renskötsel och ger tillsammans en intressant, informativ bild av området möjligtvis redan från tiden före tamrenskötseln. Namnen tyder på att i området har renarna betat, slaktats, vördats, "varit på vildan" och på något sätt drivits vidare västerut eller österut beroende av årstid, kanske i samband med att man fångat dem för slakt.

Rávdonjárgga (Rávdonjárrga): en bred och lång udde norr om viken Lillraudok, *Uhts-rávdok* och Laisviken, efter södra stranden av Hornavan/*Tjárvek*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Förleden återgår på *rávddo* 'röding' här i genitivform *rávdo* 'rödingens' och efterleden betyder 'udde'. Namnet indikerar fiskeplats.

Rávdvárddo (Ruävvdvárddo): en topp i ett bergsparti ca 860 m.ö.h. med flera småtoppar på norra kanten av utlöparen av *Barturte* söder om *Ruävvddegårsså*. På äldre karta är namnet skrivet "Rautvarto". Namnet finns upptecknat i ortnamnsregistret av Harald Grundström som "Räutvärto" med en anteckning om att området består av flera toppar och att förleden kan härledas till *rávvdor:rávdo* 'röding'. Ett alternativ är, med hänvisning till uppteckningen av den intelligande *Ruävvddegårsså* (se *Ruävvddegårsså*), att förleden kommer av *ruävvdde:ruovde* (saP) *ruovdde:ruovde*, (saL) 'järn'. Namnet kan då vilja berätta att man hade fångstsaxar alternativt att berggrunden här är järnhaltig. Efterleden *várddo:várdo* betyder 'utsiktspunkt, kal topp med skog runt om'. Namnet är inte tillfredställande tolkat.

Rebakberget (Ribákvárátj): ett berg i tallskog 620 m.ö.h. norr om Rebakudden, *Ribáknjárrga* norr om Hornavan/*Tjárvek*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 som "Ribakvaratj". Gällande primär namngivare och etymologin för *ribák*, se *Ribákluakkta*. Den svenska efterleden är en översättning av *várátj* 'litet berg'.

Rebakudden (Ribáknjárrga): en udde med gårdsbebyggelse efter norra stranden av Hornavan/*Tjárvek* vid viken *Ribákluakkta*. Gården är anlagd efter 1867 (Bylund 1956: 428). Namnet i formen "Ripaknjarka" är upptecknat av Grundström 1935. *Njárrga* betyder 'udde'. I övrigt gällande etymologi och primär namngivare, se *Ribákluakkta*.

Rebraur: ett nybygge på norra stranden av Alep Ribrávrre, *Alep Ribrávvre* anlagt av Fredrik Lestander 1845 (Bylund 1956:tavla 2). Gårdsnamnet är upptecknat av Grundström 1935. Gällande etymologin, se Alep Ribrávrre, *Alep Ribrávvre*.

Rebraurströmmen (Ribrávrjåhkå): bäcken söder om Ribrávrbuollda, *Ribrávrbuollda* som rinner genom myrigt lågland mellan Alep Ribrávrre, *Alep Ribrávvre* och Östra

Rebraur, *Lulep Ribrávvre*. Namnet är upptecknat av Wallström 1941 i formerna "Ribbraurjokk" och som "Rebraurströmmen". Gällande etymologi för *Ribrávr-*, se Alep Ribrávvre, *Alep Ribrávvre. Jáhká* betyder 'bäck'.

Renberget (*Bátsojvárre*): ett berg 628 m.ö.h. på halvön *Seldutnjunnje* strax öster om Arjeplog/*Árjepluovve* som idag är ett populärt rekreationsområde för Arjeplogsborna. Namnet är upptecknat som "Påtsoivarre" av Grundström 1935. Berget har fått sitt namn av att man hade renarna att beta här bl.a. under vintermarknadsdagarna i Arjeplog/*Árjepluovve*. Det svenska namnet är en översättning av det äldre *Bátsojvárre*, sammansatt av *bátsoj* 'ren' och *várre* 'berg, fjäll'.

Renberget: en gård anlagd 1855 av klockaren David Lestander (Jünger 2016:176), nära Arjeplogs samhälle på en halvö på ön Öberget, *Suolovárre* efter västra stranden av Nábrávvre, *Návjávvre*. Gården bär namn efter Renberget, *Bátsojvárre* ett berg på motsatta sidan av Nábrávvre, *Návjávvre*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935. Gården har inget känt samiskt namn, se vidare Renberget, *Bátsojvárre*.

Rengård: en gård belägen i låglandet sydost om fjället *Áhkális~Áhkalisbuavvda* i norra änden av Ullaksjön, *Ullakjávvre*. Gården är anlagd efter 1867 (Bylund 1956:428) och namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Namnet tyder på att området är intressant ur renskötselerspektiv och skall ses i sammanhang med flera andra ortnamn i närheten som också indikerar renskötsel eller möjligtvis vildrensjakt, se Vajttoudden, *Väjdonjárnga* och Gålgåmisvárre, *Gålgåmisvárre*.

Renudden (*Guällgsuolonjárnga*): namnet avser spetsen av Vajttoudden, *Väjdonjárnga* samt en där belägen gård anlagd efter 1867 (Bylund 1956:428) efter norra stranden av Uddjaur/*Ujják~Ujjávvre*. Namnet är upptecknat 1935 av Grundström och antecknad som krononybygge. Utanför Renudden ligger ön Gvelkholmen, *Guällgsuolo*. Wallström har 1938 här antecknat namnen "Kuelkholmudden" och "Kuelkholmsundet". Namnen förefaller avse Renudden respektive sundet mellan Renudden och Gvelkholmen, *Guällgsuolo*. *Njárnga* betyder 'udde'. I övrigt gällande etymologin se Gvelkholmen,

Guällgsuolo. Både namnet Renudden och *Guällgnjárrga* indikerar förekomst av ren i området, vilket även bekräftas av namnet Vájtoudden, *Vájjdonjárrga*.

Revi: ett nybygge insynat 1836 vid norra viken av Kakel/*Gáhkál* där strömmarna från Sjugájávrrre, *Sjugájávvrre* faller ut i Kakel, *Gáhkál*. Gården som omnämns av Bylund som "Revi" alternativt "Rievve" anlades av Erik Burman 1836 (Bylund 1956:tavla 3). Læstadius nämner att "Revve/Revi" är ett samiskt viste (Læstadius/Nordberg, del III, 1831/1977: 154). Gällande etymologin för namnet, se Reviberget, *Rievvevárátj*.

Reviberget (*Rievvevárátj*): ett berg ca 460 m.ö.h. i barrskogsland i nordöstra änden av Kakel/*Gáhkál* vid sundet där Sjugájávrrre, *Sjugájávvrre* har sitt utlopp. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 som "Rievevaratj" och "Rivevare" med ett tillägg om att namnet kan ha att göra med "rievvat" ´när fåglarna flyr från ett fågelvin´. Med denna tolkning så har antagligen berget varit namngivande för både bosättningen Revi, *Rievveluakkta* och Revitjärn, *Rievvejávrátj*. Betydelsebakgrunden är dock inte säkerställd. Närliggande termer är *revvit* ´röva´ och *rievvat* ´fly (om djur)´. *Várátj* är diminutiv av *várre* med betydelsen ´litet berg, fjäll´.

Revitjärn (*Rievvejávrátj*): en mindre sjö intill Reviberget, *Rievvevárátj* på östra stranden av Kakel/*Gáhkál*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 som "Rievejauratj" och "Rivejaur". gällande namnets betydelse, se Reviberget, *Rievvevárátj*. *Jávrátj* är diminutiv av *javvre* och betyder ´liten sjö´.

Revudden: en gård under branten av Hemberget/*Luovvavárre* efter södra stranden av Sáddájávrrre, *Sáddájávvrre*. Gårdens namn är upptecknat av Wallström 1941. Bosättningen är anlagd efter 1867 (Bylund 1956:428). På Revudden finns även en skolbyggnad som användes ett antal år i skiftet 1800/1900-talet. Här bodde också diakon Svanberg som hjälpte lokalbefolkningen med lättare sjukvård och omhändertagande. Bakgrunden till namnet är inte klarlagd. Troligen avser det att beskriva ett av reven/grunden i sjön.

Ribákluakkta: en vik efter norra stranden av Hornavan/*Tjárvek* med bebyggelsen Rebakudden. Læstadius uppger att området är del av "Lapplandet Ripak" som i sin tur

tillhörde skolbordet (Læstadius/Nordberg 1831/1977). Den, på kartan namnlösa viken, är upptecknad av Grundström 1935 som "Ripakluokta" med uppgift om att namnet kan översättas 'gyttjeviken'. *Ribák* betyder 'gyttja' och *luakta* står för 'vik'. Det intilliggande Rebakberget, *Ribákvárátj* respektive Rebakudden, *Ribáknjárrga* har sannolikt fått namn efter viken *Ribákluakta*.

Ribrávrβάλges: *Ribrávrβάλges* är enligt traditionsbärare Per Allan Steggo en stig som går från gården Rebraur vid Alep Ribrávrre, *Alep Ribrávvre* till Strand, *Snierra* vid sjön *leggelatj* över *Bálgestjáhká*. Gällande betydelsen av *Ribrávr-*, se Alep Ribrávrre, *Alep Ribrávvre*. *Bálges* betyder 'stig'. Namnet beskriver stigens sträckning från gården och norrut.

Ribrávrbuollda (Ribrávrbuallda): en långsträckt sluttning söder om *Stáhkketjavelk* och norr om Alep Ribrávrre, *Alep Ribrávvre*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att det avser en sluttning. Gällande etymologin för *Ribrávr-*, se Alep Ribrávrre, *Alep Ribrávvre*. *Buallda* (saP), *buollda* (saL) betyder 'sluttning'.

Riebijáhká (Rebijnjáhká): en bäck som avvattnar *Luspejávvrre*, *Luspejávvrre* och mynnar ut i *Vuolvojaur/Vuolvojávvrre*, *Vuolvojávvrre* strax väster om *Riebinjárgga*, *Rebijnjárgga*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 som "Riepijáhká" med uppgift om att det betyder 'Rävbäcken'. Förleden återgår på *rebij* 'räv' och efterleden är *jáhká* 'bäck' och namnet torde således skrivas *Rebijnjáhká*.

Riebinjárgga (Rebijnjárgga): en udde som skjuter ut efter södra stranden i västra *Vuolvojaur/Vuolvojávvrre*, *Vuolvojávvrre* öster om utloppet av *Riebijáhká*, *Rebijnjáhká*. Namnet som inte är upptecknat i ortnamnsregistret är sammansatt av *rebij* 'räv' och *njárrga* 'udde'.

Riesek (Giesek): en bergskam som tillsammans med *Juovvåjvve*, *Juovvåjvve* utgör södra kanten av *Árvesduottar*, *Árvasduoddarmot Vuovlakvágge*. På kartblad BD12 är platsen felaktigt benämnd *Riesek*. Enligt informant Martin Sjaggo heter dock denna kam *Giesek*. Namnet är en *-k*-avledning där *-k* bör utsäga ett samband med förleden, i detta fall troligen *várre* 'fjäll' eller *bákkte* 'klippa'. Förleden är avledd från *giesse* (*giesse*:

giese>giesek) 'sommar'. Varför platsen fått namnet *Giesek* är inte klarlagt men det kan ha att göra med att det är en sydsluttning som tidigt blir bar. Tidigare generationer av släkten Sjaggo hade ett viste här.

Rievveluakhta: viken där Sjugájávrrre, *Sjugájávvrre* faller ut i Kakei/*Gáhkál*, vid vilken byn Revi nu ligger. Namnet är upptecknat av Grundström 1935. Gällande etymologin, se Reviberget, *Rievvevárátj*.

Rihdiekvárrie (saU): ett berg med flack topp 559 m.ö.h. på halvön mellan Båtsjaur/Båtsträsk/Hammarträsket, *Båtsjávvrre* och sjön *Fluvkát*. Halvön utgör en naturlig avgränsning för del av Maskaure- samebys marker och här finns flera namn som indikerar renskötsel, t.ex. *Båtsjávvrre* och *Sarviesvárrie*. Bergets namn är upptecknat av Grundström 1939 som "Ridekavarre" och Rituvárre". Han härleder namnet till "rihdehka/rihide/rihdie" 'pulkspår' och menar att berget fått sitt namn av att en flyttväg gick över berget där man flyttade med renar på höstvintern. Rihdiekvárrie är en ume-samisk namnform, vilket är naturligt här emedan Maskaures renskötare talade ume-samiska. Motsvarande termer på pitesamiska är *rahte* 'spår i snön' och *várre* 'berg'. Namnet indikerar renskötsel.

Rijddom (Rijjdom): en sjö 529 m.ö.h. i det flacka skogslandet öster om Vattåjvve, *Vaddåjvve* mellan Rappen/*Rahppen* och Skierfájávrrre, *Skierfájávvrre*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. *Rijjdom* kan vara ett handlingsnomen avlett av *rijjdo* (*rijjdo:rijdo>rijjdom*) 'tvist, strid>det att strida' (Collinder 1964:177). Sjön utgör västra gränsen av lappskatteländet "Kaskas". Vad landet hette närmast västerom är inte klarlagt men möjligt är att namnet vill berätta att här försigåtts gränsstrider eventuellt om betesmark.

Rijmo (Rijbmo): enligt traditionsbärare Per Allan Steggo är *Rijbmo* det korrekta namnet på det på kartbladet benämnda lågfjället Rijmo alldeles norr om fjället Stor-Ståkke, *Ståhkkevárre*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 som "Rimotjåhkå" och "Ripmo" med uppgift om att betydelsen är okänd. En möjlighet är att namnet skall

härledas ur "ripmo" 'kortvarigt starkt snöfall med blåst' (Grundström 1950:850) och berätta något om väderförhållanden här.

Rikkesavun (Riggesavvun): ett sel efter Märsabäcken, *Märrsájåhkå* nedströms Sikselet, *Tjuovtjak* och uppströms *Sieksavvun*. Namnet, i formen "Riggesuon, omnämns som en gränsmarkör för lapps kattelandet "Bårkåvare" i Arjeplogs tingslags häradsrätts dom-bok från 1855, se avsnittet "Lapps katteland, skolbord och prästbord i Arjeplog". Nam-net återgår på *rigge* 'kedja' och vill sannolikt beskriva att detta och andra sel efter bäcken tillsammans bildar en kedja av vattenspeglar. *Savvun~sivvun* betyder 'sel'.

Rimbos: ett låglänt skogsområde mellan Ájlisvárre, *Ájlesvárre* och Suobddekájvve, *Suäbbdekájvve* sydväst om Stor-Mattaure/Stuor Máttávrrre, *Stuor Máddávvre* och öster om *Rimbosjávrátj*. Namnet, som saknar efterled, är inte upptecknat. En förklaring till namnet fås av Collinder som anger att "rim'pús" betyder 'utstående, uppsvåld' med hänvisning till *Rimbosjávrátj* i Arjeplog (Collinder 1964:177). Den sakliga grunden till detta namn för det aktuella området är dock oklart.

Rimbosjávrátj: en liten sjö i skogslandet *Rimbos* mellan topparna Ájlisvárre, *Ájlesvárre* och Suobddekájvve, *Suäbbdekájvve*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Beträffande etymologin för förleden, se *Rimbos*. *Jávrátj* är en diminutivform som bety-der 'liten sjö'.

Rimpostjärn: en liten tjärn söder om sjön *Rimbosjávrátj* i skogslandet *Rimbos* mellan topparna Ájlisvárre, *Ájlesvárre* och Suobddekájvve, *Suäbbdekájvve*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Namnet är en försvenskning av ett möjligt **Rimbos-pluovve*, *pluovve* 'tjärn'. Beträffande etymologin för förleden, se *Rimbos*.

Ringobäcken (*Ringojåhkå*): en bäck som avvattnar Ringosjöarna, *Ringojávve* norr om sjön *Båhttsá* och rinner till Lill-Mattaure/Máttávrrre, *Máddávvre*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935. Gällande etymologin för förleden, se Ringosjöarna, *Ringojávve*. *Jåhkå* betyder 'bäck'.

Ringosjöarna (*Riŋgojávve*): enligt informant Per Martin Norsa är *Riŋgojávve* det samiska namnet på Ringosjöarna, som ligger mellan sjöarna *Báhhtsá* och Lill-Mattaure/*Máttávrr*, *Máddávvr*. Sjön avvattnas av Ringobäcken, *Riŋgojáhká*. Sjöarna är upptecknade av Wallström 1941 i formen "Rinko" och med uppgift om att det betyder 'ring, (lasso-)öglá'. "Riñ'ku" betyder 'ring, tunnband' (Collinder 1964:178) som på pite-samiska bör skrivas *riŋgo*: *riŋgo* och "riŋko" betyder 'platsen där en kåta(ring) stått' (Grundström 1950:857). *Jávve* betyder 'sjöar'. En möjlig bakgrund till namnet är att sjöarna bildar en kedja av öglor. Namnet är då naturbeskrivande.

Rinkotjärnen: en tjärn i skogsland söder om Alep Ribrávrr, *Alep Ribrávvr*. Namnet är inte upptecknat. Efterleden är svensk men förleden är sannolik samisk, se Ringosjöarna, *Riŋgojávve*.

Rio: en gård på norra stranden av Sikselet, *Tjuovtjak* efter Märsabäcken, *Märrsájåhká*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att innehavaren uppehöll sig utrikes. Informant Martin Sjaggo uppger att bosättaren var i Brasilien några år och kom åter till trakten.

Risartjholmen: en holme i Uddjaur/*Ujják~Ujjávvr* väster om Kurrokvejk, *Gurruguajjka*. Holmen är upptecknad av Wallström 1938 som "Risartj" och av Pellijeff 1958 som "Risak". Namnet skall nog uppfattas som antingen en diminutivform Risa(r)-tj eller som en -k avledning Risa(r)-k. I bägge fall är *risse* 'ris, björkris' en möjlig, icke bekräftad, bakgrund till förleden som genom avledning fått formen **rissátj* (*risse:risse>rissátj*), vilken av någon anledning fått ett -r insprängt. Namnet som inte är tillfredställande tolkat kan då vilja berätta om växtligheten på holmen.

Rottjeberget: ett berg 604 m.ö.h. på halvön mellan Båtsjaur/Båtsträsk/Hammarträsket, *Båtsjávvr* och *Fluvkát*. Berget har relativt branta sluttningar speciellt sett från söder. Mellan Rottjeberget och Knutberget, *Tjuolmanåjve* finns en dalgång med myrar. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret, dock myrområdet öster om berget som benämns "Råttjemyren" av Wallström 1939 och som "Rottjemyrarna" av Pellijeff

1958. Frågan är vad namnet vill berätta. Antagligen vill det beskriva formen eller terrängen i området även om den mest närliggande termen *råhtje* 'smal dalgång' inte motiveras av formen på berget eller dalgångarna runt om. Ett alternativ är att "Rottje" skall härledas ur *råhtjo* 'stenig, skravlig, gropig terräng', vilket mer motsvarar landets karaktär. Namnet är otillfredställande tolkat.

Ruogojávrátj: en liten sjö i sönderskuret myrland norr om Mattaureälven, *Máddávr-iedno* i höjd med *Buoldagatj*. Namnet som är sammansatt av *ruohko:ruogo* 'vass, rör' och *jávrátj* 'liten sjö' är upptecknat av Grundström 1935. Namnet förtäljer att det är en grund sjö med vass.

Ruogojågås (Ruogojågåtj): en liten bäck i myrområdet som avvattnar den lilla sjön *Bávvak* och som rinner till *Gibdnoluokta*, *Gibdnoluakta*. Namnet är upptecknat av Grundström 1931 med uppgift om att namnet ska härledas till 'vass' och av Wickman 1942 med uppgift om att bäcken även benämns "Kätkamjåhkå" (*gietkam:gätkkam* 'samisk vagga'). Förleden återgår då på *ruohko:ruogo* 'rörvass', vilket kan vara en beskrivning av växtligheten i området och efterleden *jågåtj* betyder 'liten bäck'.

Ruohdake (Ruodakvárre): ett berg 480 m.ö.h. norr om Ruotaviken, *Ruodakvuodna* och Ruotaktjärn, *Ruodakjávrátj* på en halvö efter västra stranden av sjön *Fluvkát*. Namnet är upptecknat som "Ruotakvare" av Grundström 1935 med hänvisning till asp, en typ av sik. Bergets namn har förkortats och försvenskats utifrån ett tidigare *Ruodakvárre*. *Ruodak* betyder 'asp(sik)'. Berget har sannolikt fått namn efter sjön och viken med samma förled och avslöjar vilken fisksort man kan fånga i dessa vatten.

Ruoktjajåhkå: bäcken som avvattnar *Ruvtjajávrrre*, *Ruoktjajávvrre* och rinner till *Mungajávrrre*, *Mungajávvrre~Vuänntjajávvrre* i barrskogslandet *Vattme~Mattme*. Namnet är upptecknat som "Rotjajokk" av Wallström 1941. Gällande etymologin av förleden, se *Ruvtjajávrrre*, *Ruoktjajávvrre*. *Jåhkå* betyder 'bäck'.

Ruossak: en sjö med många flikar som bildar formen av ett kors, i det steniga barrskogslandet mellan *Hålgåsjávrrre*, *Hålgåsjávvrre* och *Tjeggelvas/Tjeggelvas*. Sjön finns upptecknad av Grundström med en uppgift att förleden skall härledas till (*k*)*ruassa*:

(*k*)*ruossa* 'kors'. Efterleden *-k* ersätter något som utsäger samband med förleden, i detta falla antagligen *jávvre* 'sjö'. Sjöns karakteristiska form har här blivit namngivande. Collinder uppger att sjön fått sitt namn av att man uppfattat flikarna som formen av ett kors, vilket är den högst troliga betydelsebakgrunden (Collinder 1964:183). *Ruossa*, alternativt i formen *kruossa* är inlånat till samiskan från 'kross', vilket var det fornnordiska ordet för kors. Inlånet skedde antagligen på 1000-talet då samerna kom i kontakt med kristendomen med anledning av skandinavernas kristnande eller med katolska munkar, med vilka de handlade⁴⁵. Ett vanligt fenomen vid inlån till samiska av ord som har mer än en inledande konsonant är att den framförvarande konsonanten faller bort, något som skett i detta fall.

Ruotaktjärn (Ruodakjávrátj): en liten sjö innanför Ruotaviken och söder om Ruohdake, *Ruodakvárre* nära västra stranden av *Fluvkát*. Tjärnen är upptecknad som "Ruotakjauratj" av Grundström 1935 och som "Ruotek" av Wickman 1942. Sjön och/eller viken har gett namn åt berget Ruohdake, *Ruodakvárre* där *ruodak* betyder 'asp(sik)' och *jávrátj* betyder 'liten sjö'.

Ruotaviken (Ruodakvuodna): en avlång vik av *Fluvkát* söder om Ruohdake, *Ruodakvárre* och öster om Ruotaktjärn, *Ruodakjávrátj*. Viken har idag en svensk efterled och en samisk förled men finns upptecknad som "Ruotakfjärden", "Ruotakvuonna", "Ruotakvuotna" av Grundström 1935. Viken och eller sjön har gett namn åt det intilliggande berget och anger vilken fisk som kan förväntas fångas. Namnet är sammansatt av *ruodak* 'asp(sik)' och *vuodna:vuona* 'fjord, lång vik' med dialektala former såsom *vuonna*.

Ruovdek: en sjö i ett låglänt, myrigt område i öppet skogsland söder om utlöparen av *Barturte* och söder om *Ruovdekvadda*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. *Ruovdek* är nog en *-k* avledning av *ruävvide* 'järn, fångstsax' (*ruävvide:ruovde*>*ruovdek*) där *-k* antas ersätta *jávvre*. *Ruävvide* (saP), *ruovdde* (saL) anses vara ett germanskt

⁴⁵ Ann-Charlotte Sjaggo, Fornnordiska låneord i samiska - En studie om samernas kontakter med skandinaverna 500 e.Kr. -1200 e.Kr. samt hur det avspeglas i språket, D-uppsats Samiska språk, Umeå Universitet 2008:30.

låneord⁴⁶. Samma term är inlånat till finska språket. Att det är ett germanskt lån kan tyda på hög ålder, innan fornnordiska hade utkristalliserats ur den gemensamma germanska basen, vilket i sin tur talar för att samerna tidigt kom i kontakt med järnhantering, handel med järnprodukter och hade behov av termen. Min tolkning är att förleden antingen vill beskriva att myrvattnet innehåller järn och är rostfärgat eller att namnet berättar att man använde fångstsax här.

Ruovdekvadda: ett låglänt, myrigt område i öppet skogsland söder om utlöparen av *Barturte*, norr om sjön *Ruovdek*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Platsen förefaller ha fått sitt namn av sjön *Ruovdek*, se *Ruovdek*. Efterleden beskriver områdets karaktär; *vadda:vadda* (saP) *vahta:vada* (saL) 'öppen skoglös slätt, hed (i skogslandet)'.

Ruttjebäcken (*Råhtjejáhká*): en bäck som en gång i tiden utgjort utloppet österut från Gubblehávrre, *Gubblehávvre* men som på grund av tippningseffekten vid landhöjningen nu rinner upp först ca 5 km. öster om Gubblehávrre, *Gubblehávvre* och därifrån i en dalsänka österut mot Ábrávrre, *Ábrávvre*, se fokusruta om "Förändrat vattenstånd". Gubblehávrre, *Gubblehávvre* har idag istället utlopp västerut till Lullebådne, *Lullebåddne* och Kakel/*Gáhká*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 som "Råttjejokk" och på Generalstabskartan från 1892 är bäcken benämnd "Råttjejokk". Förleden återgår antagligen på *råhtje* 'trång passage, smal dalgång'. Bäckens väg idag präglas dock inte tydligt av "trång passage" och ett alternativ är att "Ruttje" skall härledas ur *råhtjo* 'skravlig, stenig, gropig terräng'. I bägge fallen är det intressant att namnet i någon mening andas den forna älven som trängde fram här i stenig terräng, se även *Stálloråhtjem*. *Jáhká* betyder 'bäck'.

Ruvtjajávrrre (*Ruoktjajávvre*): en sjö i det steniga barrskogslandet *Vattme~Mattme*, norr om Mungajávrrre, *Mungajávvre~Vuänntjajávvre* på norra sidan Tjeggelvas/*Tjeggelvas*. Namnet är upptecknat som "Rotja" av Wallström 1941 och som "Rutjajaure" av Grundström 1931 med en hänvisning till skaris på snö. Informant Martin Sjaggo

⁴⁶ Pekka Sammallahti, *The Saami Languages – An introduction*, Karasjok 1998:128.

uppgger att sjön benämns *Ruoktjajávvre*. En möjlighet är att namnet ska härledas till hur isen lägger sig och utgå från ruovttja:ruovtja (saL) 'snösörja som frusit till is', här i genitivform (sjön med snösörja) och vars pitesamiska motsvarighet är *ruakktja:ruoktja*. Vinterföret kan allvarligt försvåras om det är vatten/snösörja på isen och detta kan därför vara en viktig upplysning. *Jávvre* betyder 'sjö'.

Ruävvddegårsså: en ravin norr om Rávdvárddo, *Ruävvdvárddo* på höjderna söder om Tjeggelvas/*Tjeggelvas*. Ravinen är upptecknad av Grundström 1935 men inte namngiven på kartan. Han uppgger att den på svenska kallas järnklyftan, att två män omkommit här 1929 samt att man antagligen haft 'slagjärn' (en typ av fångstsax) här. Hans uppgifter bekräftas av att *ruävvdde:ruovde* betyder 'järn, fångstsax' och *gårsså* 'ravin'.

Råbmejávratj: en liten sjö i myrigt och hjortronrikt skogsland mellan *Árdnasjåhkå* och *Árdnastjåhkkå*. Sjöns namn är inte upptecknat. Förleden kan antas komma av *råbme:råme* 'insekt'. *Jávratj* är en diminutivform (*jávvre:jávve>jávratj*) och betyder 'liten sjö'. Namnet kan vilja berätta att sjön ligger i myrland med många insekter, en förklaring som inte är säkerställd.

Råbmovárátj: ett berg ca 600 m.ö.h. som utgör en utlöpare av höjden Tjuorguk, *Tjuorguk* väster om Tjuorgukluokta, *Tjuorgukluakkta*, en västlig vik av *Lábbás*. Namnet är upptecknat av Wickman 1941 med alternativnamnet "Kåmovarátj". Härledningen av förleden är inte självklar. Collinder anger att "kuomú" betyder 'innanmätet i renens mage' och "rópmú" betyder 'samla sig omkring någon, flockas' (Collinder 1964:102, 180), den senare är en term som anknyter till *råbmot* (saP), *roabmot* (saL) 'överfalla'. Den närliggande termen *råbme:råme* betyder 'insekt'. *Várátj* betyder 'litet fjäll'. Frågan är om namnet vill berätta att här samlas renarna och kanske blir överfallna av varg eller dylikt. Namngivningsorsaken är dunkel.

Råhtjejáhká: informant Ulla Brita Unnes uppger *Råhtjejáhká* som namn på, en på kartan, namnlös bäck som rinner upp mellan höjderna *Gárgok* och *Gántjok* på Gárddevárre, *Gárrdevárre*. *Råhtje* står för 'smal dalgång, trång passage' och beskriver dalen som den rinner igenom. *Jáhká* betyder 'bäck'.

Råksásuolo: namnet avser en holme, eller som upptecknaren påpekar, egentligen en grupp av småholmar, mitt i Uddjaur/*Ujják~Ujjávvre*. Namnet är upptecknat som "Råksasuoloi" av Grundström 1935 där "suoloi" idag motsvaras av skrivningen *suoloj~suolo* 'holme, ö'. Upptecknarens påpekande om att det handlar om flera holmar är intressant eftersom vattenståndets höjning i Uddjaur/*Ujják~Ujjávvre* torde ha inneburit att *Råksasuolo* tidigare varit en holme men nu blivit flera. Det i sin tur skulle tala för att namnet är mycket gammalt. Förleden kan återgå på "rúksuk" (*ruopsok*) 'röd (om djur), röd berggrund eller röda stenar' (Collinder 1962:182) och vilja berätta att berggrunden är röd här eller möjligtvis att holmen brunnit, vilket det finns belagt att flera holmar i Uddjaur/*Ujják~Ujjávvre* gjort.

Råssnesbäcken (*Råssnejáhká*): en bäck som rinner ut i Råssneviken, *Råssneluakkta* en vik efter norra stranden av Hornavan/*Tjárvek*. Namnet är upptecknat av Wallström 1939 som "Ruosnejokk". Gällande betydelsen av *Råssne*, se Råssneviken, *Råssneluakkta*. Den tidigare efterleden *jáhká* har ersatts av den svenska formen 'bäck'.

Råssnesudden (*Råssnenjárrga*): en udde mot Råssneviken, *Råssneluakkta* som utgör en utlöpare av *Alep Iksják* norr om Hornavan/*Tjárvek*. Gällande betydelsen av förleden *Råssne*, se Råssneviken, *Råssneluakkta*. Efterleden har idag en svensk form och ingen samisk form är upptecknad. Samisk motsvarighet till 'udde' är *njárrga* vilket är en trolig tidigare form eftersom förleden är samisk.

Råssneviken (*Råssneluakkta*): en vik intill Råssnesudden, *Råssnenjárrga* där Råssnesbäcken, *Råssnejáhká* har sitt utlopp i Hornavan/*Tjárvek* mellan *Lulep Iksják* och *Alep Iksják*. Mittemot på södra stranden av Hornavan/*Tjárvek* ligger Sör Råssnesudden. I viken har ett viste tidigare legat och här anlades ett nybygge ca 1815 med benämningen "Råsne" alternativt "Ruosnelviken". Nybygget visade sig ligga alltför frostlänt

och bosättaren flyttade ca 1830 till Strömnäs (Bylund 1952:373). Namnet är upptecknat av Grundström 1935 som "Råsneluokta". *Råssne* betyder 'ånga från öppet vatten vid kyla' och *luakhta* betyder 'vik'. Namngivande för viken och uddarna är läget vid sjön där fenomenet att det varmare vattnet förångas till kall luft uppmärksammats.

Råtjejáhkå (*Råhtjejáhkå~Slubbojáhkå*): bäcken som rinner från Slubbojávrrre, *Slubbojávrrre* i den breda och myriga *Vuovlakvágge*. Enligt informant Martin Sjaggo så bär bäcken namnet *Slubbojáhkå*, vilket även framgår av äldre kartor. På kartblad BD12 bär bäcken namnet *Råtjejáhkå*, *råhtje* 'smal dalgång, trång passage'. Bäcken rinner genom *Vuovlakvágge* och rinner samman med *Árvesjáhkå*, *Árvasjáhkå* vid *Vuovlakskájjde*, *Vuovlakskájjde*. *Slubbojáhkå* har fått namn efter sjön. Betydelsen av *slubbo* är 'klubba, påk, klump' men även klövsjuka'. Den närliggande termen "slu'hpú" betyder 'trångt pass mellan en klippa och ett vattendrag eller mellan två stora stenblock' (Collinder 1964:204), jämför *råhtje*. Informant Martin Sjaggo uppger att *slubbo* är ett vattendrag som utgår från en kallkälla som rinner upp i en *máhkke* 'den innersta delen av en vik eller dal'. Det är oklart varför sjön och bäcken fått namnet *Slubbo-*. *Jáhkå* betyder 'bäck'.

Råvatj: ett berg i barrskogen ca 530 m.ö.h. i stort sett omflutet av vatten med *Bietsasjávrrre*, *Bietsasjávrrre* i väster, *Stor-Mattaure/Stuor Máttávrrre*, *Stuor Máddávrrre* i norr och öster och en kortare landtunga mellan dessa i söder. Detta namn är inte upptecknat här men *råvve* förekommer på flera platser i området. Grundström skriver att det avser 'ett jämt kupigt hedland'. *Råvatj* är en diminutiv form av *råvve* (*råvve:råve>råvatj*) 'bränt område' även 'skogsklätt område'. Diminutivet kan syfta på att det är ett litet, i bemärkelsen lågt berg med uppvuxen (=gammal) skog på.

Råvek: enligt informant Tage Rankvist är detta namnet på området runt sjön *Råvek* och bäcken *Råvekjáhkå*, i skogslandet väster om *Áhkajávrrre*, *Áhkajávrrre* på norra sidan Piteälven/*Bihtámädno*, *Bidumiedno*. *Råvek* är en *-kavledning* av *råvve:råve* 'bränt område' och förekommer på ett antal platser i Sápmi. Collinder uppger dock att "roavek(h)" avser 'skogsklätt område' (Collinder 1964:180). Min tolkning är att skogen på det brända området vuxit och benämningen *Råvek* har fått betydelseförskjutningen

´område med uppvuxen skog´. Namnet beskriver områdets karaktär bestående av gammal furuskog.

Råvek: ett berg 640 m.ö.h. som är kalt på toppen mellan *Hássávárre* och *Suobddekjávrrre*, *Suäbbdekjávrrre*. Namnet är upptecknat av Wallström 1941 i formen "Råvekvare". *Råvek* är en *-k* avledning utifrån *råvve* ´bränt område´ (*råvve:råve>råvek*). I formen *Råvek* får ordet betydelsen ´skogsklätt berg´ (Collinder 1964:180). Namnet berättar att berget är skogsklätt men att det tidigare brunnit här, något som kanske förklarar att berget är kalt på toppen trots att det bara är 600 m. högt.

Råvekjávrátj: en liten sjö genom vilken *Råvekjáhká* rinner i barrskogslandet mellan *Áhkájávrrre*, *Áhkájávrrre* och *Tjeggelvas/Tjeggelvas* på norra sidan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Namnet är inte upptecknat. Gällande förleden, se *Råvek*. Efterleden betyder ´liten sjö´.

Råvekjáhká: bäcken som avvattnar sjön *Guosátj* och rinner genom *Råvekjávrátj* till *Tjeggelvas/Tjeggelvas* på norra sidan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Namnet är upptecknat som *Råvekjákátj* av Wickman 1942. Gällande förleden, se *Råvek*. *Jáhká* betyder ´bäck´.

Råvekluakkta: *Råvekluakkta~Råvekluäkkta* är enligt traditionsbärare Tage Rankvist en västlig vik av *Áhkájávrrre*, *Áhkájávrrre* som gränsar mot området benämnt *Råvek*. Gällande förleden, se *Råvek*. *Luakkta~luäkkta* betyder ´vik´.

Råvemårkan (*Råvvemuättke*): *Råvvemuättke* är enligt sagesman Dagny Skaile m.fl. namnet på det på kartan benämnda Råvemårkan, den vidsträckta heden söder om *Gárddevárre*, *Gárrdevárre*- området på norra sidan Mattaureälven, *Máddávriedno*. Förleden återgå sannolikt på *råvve* ´bränt område, tät skog efter brände´ och ger upplysning om att skogen någon gång brunnit här och att det därefter kommit upp högvuxen (furu)skog. Efterleden återgår på *muättke* (saP), *muorkke* (saL), *mårka* (sv) ´näs, ed, smal landremsa mellan sjöar etc. där man förr drog eller bar sin båt´ och ger information om att Mattaureälven, *Máddávriedno* är så pass strid så att man måste dra båten på land för att passera forsen.

Råvve: ett barrskogsområde ca 550 m.ö.h. mellan sjön *Báhttsá* och *Báhttsájáhká*. Namnet som bara består av en förled är inte upptecknat i ortnamnsregistret. *Råvve* betyder 'bränt område' och vill antagligen berätta att det brunnit i området.

Råvvegielas: en hed i skogslandet mellan Kruohkkenjávrre, *Kruähkkenjávrre* och gård-en vid Norravan på norra sidan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Heden är traditionellt viktig renbetesmark. Namnet är upptecknat av Grundström 1935. *Råvve* står för 'brände, ställe där det brunnit' och *gielas* avser 'kupig, långsträckt ås ofta tallbevuxen'. *Råvvegielas* är med andra ord ett terrängbeskrivande namn.

Råvvevárre: ett berg ca 550 m.ö.h. med relativt skarp nordlig kant mot Vuolvojaur/Vuovojavrre, *Vuolvojávrre* som utgör en nordlig utlöpare av höjdområdet Gárddevárre, *Gárrdevárre*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att "rovve" betyder 'skogsås'. *Råvve* kan betyda 'bro, spång, spant' men avser oftast 'bränt område'. Det är inte klarlagt i detta fall om *Råvvevárre* varit ett brandområde eller om den upphöjning som spanten under en skida innebär kan användas i betydelsen ås, som Grundström nämner. Namnet är otillfredställande tolkat.

Rädepnjárgga (Rädipnjárgga): namnet avser spetsen på halvön Rädepvuobme, *Rädipvuobme*, ett större barrskogsområde på södra stranden av Tjeggelvas/*Tjeggelvas*. Namnet är upptecknat av Grundström 1931 samt av Wickman 1942 med den alternativa benämningen "Räteknjarka". Gällande förleden, se under Rädepvuobme, *Rädipvuobme*. *Njárgga* betecknar 'udde'.

Rädepvárátj (Rädipvárátj): en flack höjd, som namngivits efter sitt läge i östra änden av Rädepvuobme, *Rädipvuobme*, öster om Gibdnoluokta, *Gibdnoluokta*. Gällande förleden, se Rädepvuobme, *Rädipvuobme*. Efterleden är en diminutivform av *várre* (*várre: váre>várátj*) 'litet berg'.

Rädipmuättke: informant Martin Sjaggo uppger att halvön Rädepvuobme, *Rädipvuobme* utgör en *muättke:muotke* (saP), *muorkke:muorke* (saL) 'märke, landtunga mellan två vattendrag', i detta fall mellan Skierfájávrre, *Skierfájávrre* och Gibdnoluokta, *Gibdnoluokta* i Tjeggelvas/*Tjeggelvas*. Detta namn är upptecknat av Wickman

1942. Att färdas genom skogen över mårkan istället för efter den strömmande och steniga *Tjeggelvaslusspe* kan vara att föredra i många lägen. Denna mårka benämns *Rädipmuättke*. Gällande förleden, se *Rädepvuobme*, *Rädipvuobme*.

Rädepvuobme (Rädipvuobme): ett område i form av en halvö efter södra stranden där *Tjeggelvas/Tjeggelvas* faller ut i *Skierfájávrrre*, *Skierfájávvre*. Området, som används som renbetesland, är småkuperat, magert, stenigt och sönderskuret av småsjöar. Förleden finns dokumenterad i ortnamnsregistret i flera former såsom rädep, rärep, rädim och rätek. Lokalt uttal idag är *rädip* men även *rädik*. *Räd-* bedöms vara samma ord som på sydsamiska benämns *rátte* (saS) 'kant, utkant, sida' och som finns i pitesamiska som *ráddek* 'utkant'. Enligt informant Martin Sjaggo används uttrycket i betydelsen 'kanten på renhjorden/betestrakten'. Min tolkning är, med stöd av den upptecknade formen "Räteknjarka", att *rädip-* namnen tidigare benämnts *rädik-* utifrån *ráddek* (som tidigare torde ha förekommit i formen *rädik) 'utkant, kanten på renhjorden'. Långt *á* växlar enligt omljudsregler i (saP) till *ä* framför *i* och *u* i andra stavelsen, vilket ligger bakom den dialektala formen *rädik. *P:et* kan möjligtvis komma av en komparation (rädi>rädip). Komparationsändelsen för (saP) och (saL) är *-p* och man kanske med detta vill uttrycka att området ligger mot en kant. Förleden avser troligen att beskriva området som gränsande mot vattendragen *Väppsajáhká*, *Rappen/Rahppen*, *Rahppenjáhká*, *Vuojatsavvun* och *Rahpriggo*, *Rahprigge*. Dessa vattendrag fryser sent eller inte alls och utgör därför en kant, avgränsning av renbetesområdet. För att renarna ska ta sig vidare österut måste de antingen simma över *Vuojatsavvun* (simselet) eller invänta isläggningen på detta sel eller på *Skierfájávrrre*, *Skierfájávvre*. Detta område är därför strategiskt viktigt för renskötseln i Luokta-Mavas. Efterleden *vuobme* betyder 'skog, skogslandet i motsats till fjället'. Mot sjön *Rappen*, *Rahppen* ligger udden *Gáldaknjárgga*, *Gáldaknjárrga* som utgör en yttersta gräns och därför var naturlig som plats för ett rengärde. Dit samlade man tidigare, enligt informant Lilian Kallin, renarna för slakt och kastrering. Nu har hagen och slaktanläggningen på *Barturtvalle*, *Stenuddsslakteriet* ersatt detta rengärde. Tilläggas bör att det finns belägg för att det från *Gibdnuokta*, *Gibdnuokta* till västra änden av *Rappen/Rahppen* funnits ett renstängsel som då utgjort en betesgräns. Stängslet användes

runt 1900 och är beskrivet och fotograferat av Israel Ruong 1945. Ruong uppger att stängslets funktion var att hålla vajorna och de nyfödda kalvarna i Rådepvuobme, *Rädipvuobme* tills det var läge att släppa dem västerut till fjället (Norstedt 2017:85).

Räjssi (Räjjsi): en brant fjälltopp 903 m.ö.h. i östra änden på fjällryggen *Barturte* innan höjdryggen övergår i en utlöpare. Räjssi, *Räjjsi* är registrerat i ortnamnsregistret med uppgift om att det är en liten, rund topp, något som inte stämmer om man ser den från söder. Betydelsen av *Räjjsi* är oklar. En möjlighet är att namnet ska härledas ur (saS) "räisejie" (Collinder 1964:185) 'risrik'. Ett annat alternativ är att namnet utgår från (saP) *räjjsit* 'att resa', vilket dock är ett ungt låneord från svenskan. Namnet kan vilja beskriva naturen på platsen.

Räjjsibåttkå: ortnamnet är inte med på kartan men upptecknat av Grundström 1935. Namnet avser den markerade sänkan mellan topparna Räjssi, *Räjjsi* och Duorbun, *Durbun* på *Barturte*. Här går en flyttled uppger Grundström. Angående *Räjjsi*, se namnartikel Räjssi, *Räjjsi*. *Båttkå:båtkå* (saP), *boarkka~bårka* (saL) betyder 'brott, djup sänka som nästan delar en fjällrygg, bergspass' och beskriver det djupa fjällpasset.

Räjjsijåhkå: bäcken som rinner söderut från *Räjjsibåttkå* till sjön *Skávlek*. Bäcken är inte namngiven på kartan men registrerad i ortnamnsregistret. Angående förleden se under namnartikeln Räjssi, *Räjjsi*. *Jåhkå* betyder 'bäck'.

Rävudden (*Livatgädde*): en udde på norra stranden av Vuolvojaur/Vuolvojávrrre, *Vuolvojávvrre* där Konrad Lestander på 1930-talet uppförde ett hus som senare övertog av Lars och Brita Maria Utsi. Konrad Lestander gav platsen namnet Rävudden men udden hette sen tidigare *Livatgädde*. Familjen Skaile använde den som mjölkningsudde för renar. Namnet kommer av *livvadit* 'ligga och vila (om klövdjur och hästar)' och *gädde:giedde* 'äng, vall'.

Rödingsundet: ett sund mellan Per-Nilsaholmen och den södra Buktholmen (Buktholmen avser idag flera holmar som ligger bredvid varandra i en böjd form, men vid lägre

vattenstånd har den sannolikt varit en holme) efter södra Hornavan/*Tjárvek*. Upptecknaren Wallström 1939 uppger att sundet fått sitt namn av att man rodde här igenom på bort- och hemfärd från rödingsfiske. Inget samiskt namn är känt.

Röjberget (*Gåhpelváratj*): ett skogsbeklätt berg nära södra stranden av Hornavan/*Tjárvek* nordväst om Gålggåmisvárre, *Gållgåmisvárre* och Ullakberget, *Ullakvárre*. Det svenska namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att "röja" är ett dialektord för 'tjäderhöna' samt med tillägget att bergets samiska namn är "Kåhpelvaratj" med samma betydelse. *Gåhpel* är den pitesamiska formen för 'tjäderhöna' och det är tydligt att det svenska namnet är en översättning från samiska. Namnet indikerar fågeljaktmarker. *Váratj* står för 'litet berg'.

S. Grundträsket (*Tsáhkejávvre*): en sjö som hänger ihop med N. Grundträsket, vilka i sin tur hänger ihop med Nábrávrre, *Návjávvre* söder om Arjeplog, *Árjepluovve*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 som "Tsáhkaure" och "Tsökaure". Det svenska namnet är en översättning av det samiska sammansatt av *tsáhke* 'grund, grund' och *jávvre* 'sjö' och beskriver att det är en grund sjö, vilket i sin tur hänger ihop med vattenföringens förändring, se bild på hur sjön Uddjaur/*Ujják~Ujjávvre*, förstorats.

S. Laisvik: en by på södra sidan Laisviken efter södra stranden av Hornavan/*Tjárvek*. Första gården är anlagd 1793 av fiskarsamen Lars Andersson 1793 (Jünger 2016:157). Namnet är upptecknat i ortnamnsregistret. S. står för den svenska formen södra och namnet har fått en svensk efterled. Gällande tolkningen av Lais-, se Laisviken.

Sáddájávvre (*Sáddájávvre*): en större sjö som egentligen är ett sel i Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* vid vilken byn Norra Bergnäs ligger. Längs sjön finns många fina sandstränder och på Sandudden, en på kartan namnlös udde efter norra stranden finns ett antal eldstäder med skörbränd sten, keramikskärvor, nätsänke m.m. som bedöms vara ca 4000 år gamla⁴⁷. *Sáddájávvre*, *Sáddájávvre* är upptecknat av Wallström

⁴⁷ fornlämningsmarkering finns på kartan lantmateriet.se samt bekräftelse från fältundersökning med Ingela Bergman, Silvermuseet.

1941. Förleden återgår på *sádde:sádde* (saP), *sáttoj:sáddu* (saL) 'sand' och efterleden *jávvre* betyder 'sjö'.

Sáddálusspe: detta är enligt traditionsbärare Dagny Skaile namnet på östra änden av Sáddájávvre, *Sáddájávvre*, en stor sjö efter Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* uppströms Vuolvojaur/Vuolvojávvre, *Vuolvojávvre*. Strax nedströms ligger *Vuojatsavvun~Vuojatsivvun* där man hade renarna att simma över från vårlandet Gárddevárre, *Gárrdevárre* till sommarlandet *Siejdvárre* på norra sidan älven. *Lusspe* är benämningen på utloppet av en sjö. Gällande betydelsen av förleden se *Sáddájávvre*, *Sáddájávvre*. Namnet är terrängbeskrivande.

Sáddegávva: en vik eller inbuktning med sandstrand som del av *Gibdnoluokta*, *Gibdnoluakta*, som är en vik på södra stranden av *Tjeggelvas/Tjeggelvas*. Efter stränderna och på udden finns många fornlämningar registrerade såsom härdar och förvaringsgropar⁴⁸. *Sáddegávva* var en naturlig anhalt under flyttning med renarna på väg västerut eller österut vilket är bakgrunden till att familjen Steggo/Spout här byggde hus ca 1920. Gårdsnamnet är upptecknat av Wickman 1942. Namnet vill beskriva platsen med förleden *sádde* 'sand' och efterleden *gávva* 'krökning, jämn böjning, vik'.

Sáddenjuones: en på kartan namnlös udde efter södra stranden av *Ábrávvre*, *Ábrávvre* en dryg kilometer väster om Abrahamstorp och ca. två kilometer väster om berget (saU) *Njuöniesvárre*. Vid högvatten är denna halvö snarare en ö. Namnet är upptecknat av Wallström 1941. Förleden *sádde:sádde* betyder 'sand' och efterleden återgår på *njuonne* 'näsa, spets', här i den avledda formen *njuones* 'lägre, smalare utlöpare (av ett berg)' (Collinder 1964:141).

Sádenåjvve (Sádenåjje): detta är namnet dels på ett berg och dels på ett gårdsställe anlagt av släkten Skaile. Namnet finns även på ett berg öster om Kakel, *Gahkál*. Enligt Grundström 1935 är namnet även upptecknat som "Sátevåive" och bör härledas från "sáhtim" 'fågelflake, fågelfälla' men en alternativ betydelse med utgångspunkt från "saden" är enligt honom 'ung växande furuskog'. Med dagens ortografi så handlar

⁴⁸ <https://app.raa.se/open/fornsok/>

det om termerna *sádim* (saP), *sádim* (saL) respektive *sáden*. Bägge förklaringarna av namnet kan tänkas på berget som sen gett namn åt gårdsstället.

Sádenåive (Sádenåjjve): ett berg 520 m.ö.h. med högvuxen barrskog norr om sjöarna Lullebådne, *Lullebáddne* och Gubblehávrre, *Gubblehávvre*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att *sáden*- kan betyda 'ung tallskog som växer tätt' eller att förleden återgår på *sádim* (saP), *sádim* (saL) 'fågelflake' (ett sätt att fånga skogsfågel). Bägge förklaringsmodellerna är möjliga i detta fall. *Ájjve* betyder 'huvud, berg med rund topp'.

Sadenåivekojan: namnet på en skogsarbetarbostad efter Norra Bergnäs vägen på slutningen av berget Sádenåjvve, *Sádenåjjve*, varifrån den fått sitt namn. Gällande etymologin, se Sádenåjvve, *Sádenåjjve*.

Bild 11: På *Sadjemáhpe* hade "Akkapakte-borna" hässjeställningar för myrslätter, från vilka lämningar kan ses ännu. Foto: Ann-Charlotte Sjaggo.

Sadjemjåhkå: en bäck som avvattnar det vidsträckta myrområdet *Sadjemáhpe* och rinner till Mähtjávvrre, *Mähtjávvrre*. På *Sadjemáhpe* har Akkapakte-borna haft slätter och rester i form av hässjeställningar finns kvar. Namnet är upptecknat. Förleden kan härledas till *sadjem* 'brynsten' och efterleden *jåhkå* betyder 'bäck'.

Sáhkavárre: ett berg med karakteristisk rund och toppig form efter norra stranden av Hornavan/*Tjárvek* under vilket gården Sakkavare ligger. Strax norr om ligger sjön Sakkaträsket, *Sáhkajávvrre*. *Sáhkavárre* var också namnet på lappskatteländet varav detta berg är en del. Lappskatteländet sträckte sig från Hornavan/*Tjárvek* och norrut till dalgången med Märssájávvrre, *Märssájávvrre* och Sikselet, *Tjuovtjak* se avsnittet om lappskatteländet. Gården Sakkavare anlades före 1775 vilket innebär att den är en av de äldsta gårdarna i Arjeplog, *Árjepluovve*. Efterleden *várre* betyder berg och att lappskatteländet fått namn efter detta berg tyder på att berget är centralt på något sätt i området. Bergets, vikens, sjöns och gårdens namn är upptecknade av Grundström 1935 som "Sahka--Sakka-". Troligt är att namnet kan härledas ur "sákkehk" 'mycket hög och smal mössa alternativt "sákkuk" 'mycket brant' (Collinder 1964:187) och appellera till bergets toppiga form. Bägge dessa termer är avledda från *ságge* 'pinne, sticka'. En mer långsökt tolkning är att förleden är en sammandragning av *saráhkká* 'en samisk fruktbarhetsgudinna' och då ursprungligen hetat *Saráhkvárre eller den härifrån besläktade termen *sahkko* 'avkomma'. Det som talar för en sådan tolkning är att holmarna utanför Sakkaviken, *Sáhkaluakkta* heter Saraholmarna samt att tjärnen direkt öster om berget benämns *Siejdátj* med uppgift om att det här funnits en *sájjde* 'seite, offersten'. Namnet skulle då indikera att berget betraktats som heligt. Något som stärker hypotesen om kopplingen till *saráhkká* är att Wallström 1939 upptecknat Mossavikudden intill *Sáhkavárre* med uppgift om att "Lapparna har här offrat åt avgudar. En grav med brända stenar och brända ben finns på platsen". Namngivningsorsaken är inte säkerställd.

Sakkaträsk (*Sáhkajávvrre*): en sjö norr om berget *Sáhkavárre* och gården Sakkavare i skogslandet norr om Hornavan/*Tjárvek*. Sjön ligger inom lappskatteländet Sakkavare

och kan ha varit en viktig fiskesjö för dess innehavare, se vidare redovisning av lappskatteländen. Sjön bär en svensk namnform på kartan men dess samiska namn är upptecknat i ortnamnsregistret (Grundström 1935). Gällande etymologin för förleden, se *Sáhkavárre*. *Jávvre* betyder 'sjö, träsk'.

Sakkavare: en gård vid norra stranden av Hornavan/*Tjårvek* under berget *Sáhkavárre*. Gården är anlagd på ett lappskatteländ före 1775 (Bylund 1956:428 samt plansch 1) och tillhör därmed en av de äldsta gårdarna i Arjeplog/*Árjepluovve*. I övrigt, se *Sáhkavárre*.

Sakkaviken (*Sáhkaluakhta*): en vik av Hornavan/*Tjårvek* efter norra stranden öster om *Sáhkavárre*. Namnet har idag en samisk förled och en svensk efterled men är upptecknad av Wallström 1941 i formen "Sakkaluokte". Gällande etymologin för *sáhka*, se *Sáhkavárre*. *Luakhta* betyder 'vik' och det svenska namnet är en översättning av det tidigare använda samiska namnet.

Sarakholmarna: namnet avser en rad av holmar i Hornavan/*Tjårvek* utanför Sakkaviken, *Sáhkaluakhta* och *Sáhkavárre*. Namnet är inte upptaget i ortnamnsregistret. I samisk mytologi finns en gudinna vid namn *Saráhkká* och det är möjligt att holmarna på samiska benämns **Saráhksullu* och varit knutna till den gudinnan och då indikera att holmarna eller berget *Sáhkavárre* betraktats som heliga. Ett alternativ är att förleden återgår på *sarak:sáraga* 'kluven, delad, splittrad' och haft för avsikt att beskriva att holmarna ligger på rad men är också skiljda åt av smala, grunda sund. Namnet får anses som otillfredställande tolkat.

Sárek: en flack höjd i björkskogsland på ca 720 m.ö.h. mitt på *Lágastjavelk*, den breda höjdryggen mellan Hornavan, *Tjårvek* och *Lábbás*. *Sárek* är en *-k* avledning utifrån *sárre* 'klyka, öppning' (*sárre:sáre>sárek*), där *-k* utsäger ett samband med förleden i detta fall möjligtvis *várátj* 'litet berg'. Namngivningsorsaken är oklar, en möjlighet är att namnet avser att beskriva bergets form.

Sárek: en mindre höjd i barrskogsterräng 614 m.ö.h. i (betes-)landet mellan *Lábbás* och Rappen/*Rahppen*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. *Sárek* är en *-k*

avledning utifrån *sárre* 'klyka, öppning', där *-k* utsäger ett samband med förleden (*sárre:sáre*<*sárek*), i detta fall möjligtvis *várátj* 'litet berg'. Frågan är om namngivningsorsaken ska sökas i bergets form eller i dess läge mitt på landområdet som likt en spets mot *Tjålme* får formen av en klyka. Betydelsebakgrunden får anses dunkel.

Sarekudden (*Sáreknjárrga*): uppgiftslämnare Dagny Skaile uppger *Sáreknjárrga* som det samiska namnet på Sarekudden, en udde efter södra stranden av Vuolvojaur/Vuolvojárre, *Vuolvojávvre*. Denna udde sticker ut i sjön och kan tolkas som att den klyver strandlinjen, bildar en klyka vilket kan vara bakgrunden till namnet med utgångspunkt från *sárre* 'klyka, öppning' (*sárre:sáre*<*sárek*). Efterleden betyder 'udde'. Det senare tillkomna svenska namnet är en översättning av det samiska.

Sarkasliden (*Sáddgagielas*): *Sáddgagielas* är traditionsbäraren Martin Sjaggos benämning på kartans Sarkasliden, åsryggen i tallskogsterräng som utgör en förlängning av Kruohkkenájvve, *Kruähkkenájvve* i *Várro*-området på norra sidan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. *Sáddga* (saP), *sárgga* (saL) står för hög, rak fura eller gran'. *Gielas* betyder '(tall)hed, långsträckt höjdrygg'. I dagens läge är det stora kalhyggen i detta område men namnet avslöjar att det tidigare växte hög furuskog här.

Sarvvátj (*Sarrvátj*): en av flera mindre fjäll på fjällområdet *Nuortap Siebmersydost* om *Jalggadisjuonne*, *Jalggadisjunnje*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935. Ortnamnet är en diminutivform av *sarves* (*sarves:sarrvá*>*sarrvátj*) med betydelsen 'den lilla sarven'. I detta fall är det möjligt att namnet avser att ange att höjden, där sarvarna/hanrenarna gärna uppehåller sig, är liten. Namnet indikerar renskötsel. Området är centralt som renbetesland under stor del av året för Luokta-Mavas sameby. En modern kalvmärkningshage är belägen ett par kilometer norrut vid *Durbunjávvre*, *Durbunjávvre*.

***Sarrvátjjávvre*:** informant Martin Sjaggo uppger namnet *Sarrvátjjávvre* på sjön i fjällterräng norr om höjden Sarvvátj, *Sarrvátj*, på *Nuortap Siepmer* och söder om *Guopsejávrrre*, *Guäppsejávrrre*. Sjön har fått sitt namn efter närheten till höjden Sarvvátj, *Sarrvátj*, se Sarvvátj, *Sarrvátj*. *Jávvre* betyder sjö.

Sarvestjärn (*Sarvesjávrátj*): en liten tjärn väster om Sarviesvárrie (saU) på halvön mellan Båtsjaur/Båtsträsk/Hammarträsket, *Båtsjávvre* och *Fluvkát*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret men väl Sarviesvárrie, berget intill. Namnet har en svensk efterled som motsvaras av *jávrátj* på samiska. *Sarves* (saP), *sarvies* (saU) betyder 'rentjur'.

Sarviesvárrie (saU): ett berg ca 550 m.ö.h. på halvön mellan Båtsjaur/Båtsträsk/Hammarträsket, *Båtsjávvre* och *Fluvkát*. Namnet är upptecknat som "Sarvesvare" av Grundström 1935 med uppgift om att *sarves* betyder 'rentjur'. Namnet, här återgivet på umesamiska, bekräftar detta högre land som naturligt avgränsat sommarland för nuvarande Maskaure-sameby där *sarvies* står för 'rentjur' och *várrie* betyder 'berg, fjäll'.

Savvun: enligt traditionsbärare Martin Sjaggo är *Savvun* namnet på en liten tjärn som utgör ett sel efter *Allajåhkå* öster om Plähkkajávrrre, *Blähkkajávrrre* i *Vattme~Mattme*-området på norra sidan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. *Savvun~sivvun* betyder 'sel'.

Seldutnjunnje (saP)/Syöldutnjuone (saU): detta är namnet på den halvö som bildas av Skellefteälven, *Seldutiedno* och dess vattensystem i söder, utloppet av Hornavan/*Tjárvek* i väster och Kakel/*Gáhka* i norr. Det är traditionellt det västligaste sommarbetesområdet för Västra Kikkajuars renar. Namnet finns inte på dagens kartor och inte i ortnamnsregistret men omtalas i flera jojkar, bl.a. av Johan Persson Ragnefjäll och berättelser från skogssamerna i området⁴⁹. Halvön är namngiven efter älven *Seldutiedno* med efterleden *njunnje~njuönie* (saP), *njuone* (saU) 'udde, halvö'. *Seldut/Syöldut* är inte tolkat och betydelsen är okänd.

Selet (*Lábtjoksavvun*): Selet är det svenska namnet på ett sel efter Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* som utgör den övre delen av selet *Lábtjoksavvun*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att här finns fjällägenheten *Lábtjok*, se vidare *Lábtjoksavvun*.

⁴⁹ Bjørg Evjen, Marit Myrvoll (red), Från kust til kyst - Áhpegáttest Áhpegáddáj, Möter, miljø och migration i pitesamiskt område, 2015, kapitel 6:158.

Siejdátj: informant Ulla Brita Unnes anger *Siejdátj* som namn på den större namnlösa sjön på halvön *Lehkál*, *Lehkál* söder om *Várrasluokta*, *Várrasluokta* efter *Piteälven/Bihtámädno*, *Bidumiedno*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Namnet kan härledas ur en diminutivform av *säjjde* 'seite, offersten' (*säjjde:siejde>sejdátj*) och indikerar att det har funnits en helig plats i området. Namnet saknar efterled.

Siejdátj: en mindre sjö som är förbunden med Sakkaviken, *Sáhkaluokta* och *Hornavan/Tjårvek* medels ett smalt näs, på vilket vägen till byn Sakkavare, *Sáhkavárre* går numera. Namnet är upptecknat av Wallström 1939 med anteckningen; "en avgud, seite, skall ligga i sjön. Det påstås att fast man kastat den i sjön så har den senare kommit upp igen". *Siejdátj* är en diminutivform av *säjjde* 'offerplats, seite' (*säjjde:siejde>sejdátj*) och indikerar att en för samerna helig plats funnits i närheten, vilket bekräftas av upptecknaren.

Siejdegávva: namnet avser ett boställe vid *Áhkájávvre*, en gren av *Piteälven/Bihtámädno*, *Bidumiedno* söder om fjällmassivet *Siejdvárre*. Gården kom till som fjällägenhet ca 1930. Upptecknare Grundström 1935 uppger att fjällägenheten först gick under namnet "Akka" för att sen få namnet "Seitekavva". *Siejdegávva* blev en telefonstation/växel och innehades länge av familjen Lestander. Gällande betydelsen av *siejde*, se *Siejdvárre*. Efterleden *gávva* står för 'krok, bukt'. Det är oklart vilken krök som avses.

Siejdvárre: detta är namn på det östligaste lågfjällsområdet på norra sidan av *Piteälven/Bihtámädno*, *Bidumiedno* och sjön *Vuolvojaur/Vuolvojávvre*, *Vuolvojávvre*. Namnet är upptecknat av Wallström 1941 i formerna "Seitvare" och "Säjtware" med uppgift om att det lär betyda "Trollberget". Förleden, *säjjde:siejde* 'sejte', som i detta namn uppträder i genitivform, är beteckningen på en av naturen märkligt formad (offer)sten som varit föremål för samisk dyrkan i förkristen tid. Namnet berättar att det handlar om ett vördat berg, en helig plats, vilket på svenska ofta okänsligt nog översatts med "Troll-". På *Siejdvárre* finns uppgifter om en offerplats på östsluttningen av *Ájttevárátj*,

Ájjdeváratj, en av topparna i östra delen av *Siejdvárre*⁵⁰. Östra delen av *Siejdvárre* ingick, såsom förhållandena var på 1800-talet, i släkten Skailes lappskatteländ medan den västra delen varit del av släkten Kaddiks lappskatteländ. Den nu kända offerplatsen tillhörde släkten Skaile. Termen *säjje:siejde* är ett lån från det nordiska 'sejd' som betyder trolldom⁵¹. Inlånet har sannolikt skett i kontakt mellan samer och nordbor i dagens Nord- Norge från det fornvästnordiska ordet 'seiðr' vid en tid då -ð hade övergått till -d, vilket skedde i senare delen av fornnorsk tid (1050 – 1350)⁵². Sejd var termen för en i praktiska handlingar utförd magi i nordisk förkristen religion. Detta utfördes av sejd-mannen eller sejd- kvinnan som försatte sig i extas (Korhonen, Andersson 2010:12). Som synes så påminner beskrivningen mycket om den magi som den samiska nåjden utförde. Det finns flera belägg för utbyte i föreställningar, handlingar och gudaväsen mellan den förkristna asatron och den samiska förkristna religionen som tyder på ömsesidig påverkan och samröre mellan folken. Inlånet av *säjje* är en indikation på att samerna hade mycket kontakt med norska kusten och nordiskt folk på medeltiden. Vissa forskare menar dock att den nordiska sejden som den beskrivs i fornisländska sagor har inlånats från samerna⁵³. Efterleden *várre* betyder 'berg, fjäll'.

Sieksavvun: ett sel i myrland öster om karaktärsberget *Måffe* nedströms Sikselet, *Tjuovtjak*, som har formen av en sjö. Genom selet rinner Märsabäcken, *Märrsájåhkå*. Namnet som är upptecknat av Grundström 1935 i formerna "Sieksåvvun" respektive "Siäksauvo" är också belagt i formen "Sjäcksuon" i Arjeplogs dombok från 1855, se under rubriken "Lappskatteländ, skolbord och prästbord i Arjeplog". Etymologin för förleden är inte klarlagd. En möjlighet är att namnet skall härledas ur sieges:sähkás-(saL) 'skuggsida, nordsida' eller att *siek-* helt enkelt är ett återlån från det närliggande Sik-(selet). *Savvun~sivvun* betyder 'sel'. Namnet är inte tillfredsställande tolkat.

⁵⁰ muntlig uppgift från Dagny Skaile, Arjeplog.

⁵¹ <http://runeberg.org/svetym>

⁵² Olavi Korhonen, Hans Andersson, Samiska ortnamn vid vägar och färdleder i Lule lappmark, Luleå 2010:122.

⁵³ Andrea Amft & Mikael Svonni red., Sápmi Y1K-Livet i samernas bosättningsområde för ett tusen år sedan, Umeå Universitet, Umeå 2006:12.

Sierggavuohppe (Särrgavuohppe): en sydlig vik av Gáldesjávrre, *Gáldesjávrre* norr om Hornavan/*Tjárvek*, tillsluten av flera holmar. Namnet är upptecknat av Wallström 1941 i formen "Serkaweppe". Namnet är sammansatt av *särrga* 'vide', *vuohppe* 'vik med trångt inlopp' och beskriver vikens karaktär.

Sikselet: en gård anlagd efter 1867 (Bylund 1956:428) belägen vid selet med samma namn, se Sikselet, *Tjuovtjak*. Gårdsnamnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret.

Sikselet (*Tjuovtjak*): ett större sel efter Märsabäcken, *Märsajåhkå* norr om karaktärsberget *Måffe*. Selets samiska namn har fallit bort i dagsläget men finns belagt från Arjeplogs dombok från 1855 där selet benämns "Tjoutjak", se under rubriken "Lappskatteländ, skolbord och prästbord i Arjeplog". Det samiska namnet är en *-k* avledning, där *-k* utsäger ett samband med förleden, i detta fall, sannolikt *savvun~sivvun* 'sel'. Förleden återgår på *tjuavvtja* 'sik' (*tjuavvtja:tjuovtja>tjuovtjak*). Namnet som är en översättning av det samiska förtäljer att det finns sik här.

Silbakjávrre: detta är namnet på en mindre sjö med inlopp från *Hålgåsjåhkå* i barrskogsterräng på norra stranden av den stora sjön Tjeggelvas/*Tjeggelvas* efter Piteälven/*Bihtámädno*, *Bidumiedno*. I sjön finns bl.a. sik. Upptecknare Grundström (1934) uppger att namnets etymologiska bakgrund är att fisken i sjön glittrar som silver. Förleden *sillba* betyder 'silver' och efterleden *jávrre* betyder 'sjö'. Mellanleden *-k* är en avledningsändelse som utsäger något samband mellan namnet och namnlokalen, i detta fall möjligtvis med fisk, som upptecknaren anger. *Sillba* är ett germanskt låneord av hög ålder men av ovisst ursprung. Ordet kan ha lånats in från det gammalhögtyiska ordet för silver som var **sil(a)bar*⁵⁴ eller senast från proto skandinaviska, d.v.s. fornnordiska någon gång mellan år 600 och 1000 e.kr.⁵⁵. Ett tidigt inlån av termen indikerar att samerna tidigt kom i kontakt med silver sannolikt i sammanhang då man handlade. Från medeltidens intensiva handel efter norska kusten vet vi att samiska

⁵⁴ Harald Bjørvand, Fredrik Otto Lindeman, Våre arveord – etymologisk ordbok, 2000:903.

⁵⁵ Pekka Sammallahti, 1998:129.

pälsprodukter byttes mot kläde, järn, silver m.m.⁵⁶. Namnet indikerar att detta är en fiskesjö.

Sjájkka [Sjájjka]: en liten sjö i låglänt land öster om Gibdnoluokta, *Gibdnoluakkta* söder om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Namnet är inte registrerat i ortnamnsregistret. Termen finns i nordsamiskan där det betyder antingen '(ren-)feta' eller 'högt ljud från hund som skäller' (Nielsen 1932/1979:633). Frågan är om någon av dessa förklaringar är relevant här. Det får anses oklart vad som kan ligga bakom sjöns namn.

Sjivnjanjávrrre (Sjivnjanjávvre): en sjö nordost om Sjivnjanåjvve, *Sjivnjanåjvve* som förbinder Guddunjávrrre, *Guddunjávvre* med Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* genom utlopp i Badje Måsskejávrrre, *Badje Måsskejávvre*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Förleden kan, i en förkortad form, vara en bildning till (saP) *sjävdnje-din*, (saL) *sjävnjnadin* 'i mörker' eller till *sjivnnjedit* (saL) 'skapa'. Det är då osäkert om det är sjön som gett namn till berget eller tvärtom. Sjön ligger ju nordost om berget i dess skugga vilket skulle kunna vara en förklaring till namnet. Tät, mörk skog är också en möjlig förklaring till namnet. Efterleden *jávvre* står för 'sjö'.

Sjivnjanåjvve (Sjivnjanåjvve): ett skogsklätt berg 670 m.ö.h. sydväst om sjön Sjivnjanjávrrre, *Sjivnjanjávvre* på det tidigare skattelandet "Kaskas", landet mellan Rappen/*Rahppen* och Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Gällande etymologin för förleden, se Sjivnjanjávrrre, *Sjivnjanjávvre*. Ortnamnet är dock otillfredsställande tolkat. *Åjvve* betyder 'berg, fjäll med rund form'.

Sjkánjgájávrrre (Sjkánjgájávvre): en sjö i flack och myrig skogsterräng norr om Vuolvojaure/Vuolvojávrrre, *Vuolvojávvre* från vilken *Sjkánjgájáhkå* rinner. Sjön är upptecknad i ortnamnsregistret av Grundström 1935. Det är inte klarlagt varför sjön, skogen, bäcken och udden fått namnet *Sjkánjgá* en beteckning som troligen återgår på *sjkánjgadit* 'något som är utsträckt, breder ut sig (på längden), ligger efter varandra (i rad)'. En

⁵⁶ Zahrisson Inger, Alexandersson Verner, Gollwitzer Martin, Iregren Elisabeth, Königsson Lars, Siven Claes-Henric, Strade Norbert, Sundström Jan, Möten i gränsland-Samer och germaner i Mellanskandinavien, Statens historiska museum, Monographs 4, Stockholm 1997:219.

möjlighet är att namnet syftar på att myrlandet *Sjkánjgávuobme* med sjön Sjkánjgájávrrre, *Sjkánjgájávrrre* breder ut sig öster om de sista lågfjällen. Sjön, bäcken och udden har då sannolikt fått namn efter områdesnamnet *Sjkánjgávuobme*. *Jávrrre* betyder 'sjö'.

Sjkánjgájáhkå: bäcken som avvattnar Sjkánjgájávrrre, *Sjkánjgájávrrre* och rinner genom myrig, flack skogsterräng i *Sjkánjgávuobme* till Vuolvojaure/Vuolvojávrrre, *Vuolvojávrrre*. Gällande analys av förleden se Sjkánjgájávrrre, *Sjkánjgájávrrre*. *Jáhkå* betyder 'bäck'.

Sjkánjgávuobme: enligt informant Dagny Skaile är detta namnet på det låglänta och myrrika skogsområdet som breder ut sig nordost om Sjkánjgájávrrre, *Sjkánjgájávrrre* norr om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* i höjd med Vuolvojaure/Vuolvojávrrre, *Vuolvojávrrre*. Gällande analys av förleden, se Sjkánjgájávrrre, *Sjkánjgájávrrre*. *Vuobme:* *vuome* betecknar 'skog, skogsland i motsats till skoglösa fjäll'.

Sjkánjok: en bäck som mynnar ut i Norravan, även benämnd Norravanbäcken på norra sidan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Bäcken är upptecknad som "Skanjokbäcken" av Wallström 1941. Det kan handla om en *-k* avledning som återgår på *sjkádnja* (*sjkádnja:sjkánja>sjkánjak*) 'klang, klingande' med en vokalförändring från *-a* till *-o* i andra stavelsen. Avledningsändelsen *-k* utgör ett samband med förleden, i detta fall kan man tänka sig att *-k* står för *jáhkå* 'bäck' och att namnet avser att vara ljudhärmande.

[*Sjnjjirraluakhta*]: en vik efter norra stranden av Kakel, *Gáhká* nära Stensund, *Säjjetjålbme~Siejdetjålbme*. Viken är inte med på kartblad BD 12. Den är upptecknad av Grundström 1935 som "Snjeraluokte" och "Sjnjjirraluokta" och på Generalstabskartan från 1892 är den benämnd "Snjeraluokte". Det är oklart vilken bakgrund förleden har. Namnet kan härledas till *sjnjjirra* 'vatten som sprakar eller fräser' eller *sjnjjirrá* 'råtta, mus'. Eftersom det handlar om en vik så kan man ju tänka sig att vågorna ligger på här från öppna sjön och att det då fräser om vattnet.

Sjnjutjátj: på kartan anges felaktigt *Sjnjutjátj* som namn på en liten rund sjö i *Vattme~Mattme* norr om Gállakluokta, *Gállakluakta*. Enligt informanterna Tage Rankvist och Martin Sjaggo är *Sjnjutjátj* namnet på den på kartan namnlösa, pikiga höjden alldeles väster om sjön medan sjön bär namnet *Sjnutjájávrátj*. Namnet saknar efterled. Förleden är en diminutivform av *snjuhtje* (*snjuhtje:snjutje>snjutjátj*) 'liten spets, udd (på spjut eller dylikt)'. Höjden kan ha fått sitt namn av sin spetsiga form.

Sjnjutjátjájávrátj: den på kartan felaktigt benämnda sjön *Sjnutjatj* 524 m.ö.h. heter enligt traditionsbärare Tage Rankvist *Sjnutjátjájávrátj* och ligger strax öster om höjden med namnet *Sjnjutjátj* öster om Mungajávrrre, *Mungajávvrre~Vuänntjájávvrre* i *Vattme~Mattme*. *Sjnutjá* är avlett av *snjuhtje* 'spets, udd' och efterleden *jávrátj* betyder 'liten sjö'. Sjön har fått namnet efter höjden och höjden kan ha fått sitt namn av att den upplevs som spetsig till formen.

Sjugájávrrre (Sjuvgájávvrre): en sjö norr om Kakel/*Gáhkál* som via sundet *Sjuvgávälbma* hänger ihop med Gáldesjávrrre, *Gáldesjávvrre*, en sjö norr om Hornavan/*Tjárvek*. Namnet är felstavat på kartan då det fattas ett *v* i sjönamnet men dock ej i det med sjön sammanhängande *Sjuvgávälbma*. Grundström och Wallström har upptecknat namnet 1935 respektive 1941. Grundström uppger att här kom "sjuwkatin påhtih" 'rajdena komma klingande" med tillägg om att vintervägen till Arjeplog gick över sjön. Namnet återgår sannolikt på *sjuvgadit* 'färdas fort, gå lätt (på skidor eller med kälke) (om människor och djur)'. *Jávvrre* betyder 'sjö'. Namnet bekräftar att man färdats på denna sjö, flyttat med rajd mot vinterlandet och kört med kälke mot Arjeplog, *Árjepluovve*.

Sjuvá~(Alep Sjuvá): enligt informant Martin Sjaggo är *Alep Sjuvá* namnet på en fjälltopp 874 m.ö.h. på kartan benämnd *Sjuvá* på västra Árvesduottar, *Árvasduoddar*, söder om sjön Sjuvájávrrre, *Sjuvájávvrre* och väster om den på kartan namnlösa toppen, enligt traditionsbäraren benämnd *Lulep Sjuvá*. Fjället är upptecknat som "Sjuvatjåkkå" av Grundström 1931-1935 med uppgift om att "sjuva" betyder 'färskt spår i snön'. *Alep* betyder 'väster, den västligare' och förleden kan sannolikt härledas antingen ur verbet *sjuvvat* 'att vara ofrusen (om spår)' eller adjektivet *sjuvves:sjuvvá~sjuvvás-* 'något som

är färskt, ofruset (t.ex. ofrusna spår)'. Något som talar för dessa termer är att fjället är centralt som renbetesland både på höstvintern, våren och sommaren. Namnet indikerar då renskötsel.

Sjuvgávälbma: ett sund som förbinder sjön Gáldesjávrrre, *Gáldesjávvrre* med Sjugájávrrre, *Sjuvgájávvrre* norr om Kakel/*Gáhkal*. Gällande uppteckning och etymologi, se Sjugájávrrre, *Sjuvgájávvrre*. *Vielmes:välbma* betyder 'sel'.

Sjuvájávrrre (Sjuvájávvrre): en sjö i myrland söder om fjället *Sjuvá~Álep Sjuvá* som utgör nordlig kant för området *Árvesduottar, Árvasduoddar*. Sjön har fått namn av fjället. Gällande etymologin, se *Sjuvá~Álep Sjuvá*. *Jávvrre* betyder 'sjö'.

Sjvinjggi (Sjvinjgi): en sjö i fjällbjörkskogsterräng norr om *Ballekjávvrre* mellan *Tjeggelvas/Tjeggelvas* och fjällryggen *Barturte*. Namnets betydelse är okänt i nuvarande form men kan ha haft en annan form tidigare. B. Collinder och upptecknaren H. Grundström anger att "sjvinjik" betyder 'något som svänger fram och tillbaka'. I moderna ordböcker finns *svinn-dot* 'piska, svänga med något'. 'Svänga hit och dit' skulle i och för sig stämma in på den flikiga och oregelbundna formen på sjön. Namnet saknar efterled och får anses otillfredsställande tolkat.

Sjånggå: ett fjäll ca 860 m.ö.h. med flack nordsida och brant sydsida på *Árvesduottar, Árvasduoddar* mellan *Duorbunjåhkå, Durbunjåhkå* och *Gierggemåhkjåhkå, Gärrgemåhkjåhkå*. Namnet är upptecknat av Grundström 1931. Vad namnet vill berätta är dock oklart.

Sjåvvåluakhta: enligt informant Martin Sjaggo är detta namnet på den västra änden av sjön *Vuossejávrrre, Vuossajávvrre* efter *Piteälven/Bihtámädno, Bidumiedno*. Viken ligger strax söder om gården *Alek*. Namnet förekommer inte i ortnamnsregistret. Med *Sjåvvå* avses på pitesamiska 'förråd, skjul' eventuellt för lövfoder till kreaturen men *sjåvvå* kan också möjligen härledas ur *sjåvoj*'störtregn'. *Luakhta* betyder 'vik'. Namnet kan indikera kreatursskötsel.

Skankaudden (*Sjkánjgánjárrga*): uppgiftslämnare Dagny Skaile ger *Sjkánjgánjárrga* som namn på udden nedströms utloppet av *Sjkánjgájåhkå* på norra stranden av Vuolvojaure/Vuolvojávrrre, *Vuolvojávvrre*. Gällande analys av förleden se *Sjkánjgájåhkå*. Efterleden betyder 'udde'.

Skávlek: namnet avser en eller flera småsjöar i myrland söder om fjällryggen *Barturte*. B. Collinder uppger formen "skáulehk~skáuhlekh" en avledning av "skáu'hle" 'fiskmå's' (Collinder 1964:200). Upptecknare Grundström gör också en hänvisning till 'må's'. Bedömningen är att *Skavlek* är en -k avledning av *skávvrle* (*skávvrle:skávle>skávlek*) 'gråtrut' och att -k kan stå för *jávvrre* 'sjö' eller *jávvrre* 'sjöar'. Sjön/sjöarna har då fått sitt namn av att det här finns fiskmå's/gråtrut.

Skejaviken (*Skiejáluakhta*): enligt traditionsbärare Nils-Jonas Juuso är *Skiejáluakhta* det samiska namnet på Skejaviken, den nordvästligaste viken av sjön Stor-Mattaure/Stuor Máttávrrre, *Stuor Máddávvrre* söder om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. *Skiejá* är genitiv- alternativt pluralformen av *Skiedjá* som avser en 'liten förrådsbyggnad ofta på medar för att vara lätt att flytta'. Benämningen är intressant eftersom den berättar att i denna vik fanns antagligen en tradition att lämna dessa mobila förråd. Man kan tänka sig att man lämnade dem här för sommarförvaring på våren när man kom flyttandes österifrån med renar och hushåll och snöföret började vara dåligt. Sen förvarade man dem till hösten då man använde dem igen på flyttningen österut mot vinterlandet. Skejaviken, *Skiejáluakhta* ligger strategiskt till för att ha haft funktionen av omlastningsplats. Landet väster och öster om Skejaviken, *Skiejáluakhta* utgör idag betes- och flyttningsland för Barturte-gruppen i Luokta Mavas sameby. På Jilggismuotkke, *Jilggismuätkke* några kilometer i sydost efter flyttleden finns lämningar efter visten och Luokta-Mavas har en renhage här. Familjen Ruong använde denna flyttled frekvent.

Skurutjnjárrga: enligt informant Martin Sjaggo är detta namnet på en udde på södra stranden av Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* norr om området *Skurutj*. På udden

finns fornlämningar bl.a. härdar⁵⁷. Renarna dras gärna till denna udde. Wallström har 1941 upptecknat detta namn under formen "Skerosudden". Gällande etymologin för *Skerutj*, se *Skierutj*, *Skerutj*. *Njárrga* betyder 'udde'.

Skeut: en gård på västra stranden av ön Öberget, *Suolovárre*, en ö som idag utgör del av Arjeplogs samhälle. Gården tillkom efter 1867 (Bylund 1956:428). Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Skeut kan vara en förändring från *skuvvdo~skuävvd* '(kniv)slida, fodral, skida till något föremål', som kan ha förkortats till *skuävd*. En förändring har sen skett till dagens Skeut. Namnet skulle då kunna vara en beskrivning av formen på viken/sundet mellan Öberget, *Suolovárre* och halvön där gårdarna Lippi ligger. Namnet får dock anses som otillfredsställande tolkat.

Skidnak: ett berg söder om Skidnakholmen, på kartan icke namngivet, ca 500 m.ö.h. nära sjöstranden av västra Uddjaur/*Ujják~Ujjávvre*. Berget ligger på den långa, låglänta halvön, vars namn inte är säkerställt men troligen också gått under benämningen *Skidnak*. Namnet på berget är upptecknat av Wallström 1938 och av Pellijeff 1958; *Skidnak* betyder 'mager, sjuk ren'. Collinder nämner att "skitnahk" är avlett av "skidne" 'skinn' (Collinder 1964:201) vilket är en möjlig bakgrund till namnet. En annan möjlig bakgrund är att namnet härrör till ett personnamn, se även Skidnakholmen.

Skidnakholmen: en liten holme intill stranden av den låglänta landtungan mellan Fluvkát och Uddjaur/*Ujják~Ujjávvre* med berget *Skidnak*. Ön har en svensk efterled i dagsläget. Namnet som är upptecknat av Wallström 1938 och av Pellijeff 1958 är troligen en *-k* avledning där *-k* utsäger ett samband med förleden. *Skidni* är känt som personnamn i Arjeplogs-trakten, vilket är en möjlig bakgrund. Det är känt att holmar användes som sommargravar i äldre tid. Det finns dock inga kända belegg för om så är fallet gällande Skidnakholmen. Det är heller inte klarlagt om holmen gett namn till berget som ligger på halvön söder om eller om berget gett namn till holmen, se vidare *Skidnak*.

⁵⁷ <https://app.raa.se/open/fornsok/>

Skierregávva: enligt upptecknare Grundström 1935 är detta namnet på viken öster om Rävudden där *Vállátjjáhká* har sitt utlopp i Vuolvojaure/Vuolvojávrrre, *Vuolvojávvrre*. Förleden *skierre:skiere* betyder 'skär, grund' och *gávva* betyder 'krok, krök'. Namnet berättar om det lilla stengrundet som finns i sjön här.

Skierfájávrrre (Skierfájávvrre): en sjö som är ett sel på Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Söder om sjön avtecknar sig den branta klippan Skierfájávvrre, *Skierfánájvve*. På södra stranden av Skierfájávrrre, *Skierfájávvrre* ligger *Skärffá* som utgörs av två gårdar. Gårdarna har bebotts av släkten Gimmon-Persson. Namnet är upptecknat av Wallström 1941. *Skierfá*-namnen är svårtolkade, se vidare Skierfájávvrre, *Skierfánájvve*.

Skierfájávvrre (Skierfánájvve): ett berg ca 700 m.ö.h. med karakteristisk form som syns på långt håll både österifrån och västerifrån. Berget stupar brant i norr och öster mot Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* som här vidgar sig till Skierfájávvrre, *Skierfájávvrre*. Höjden ligger på norra kanten av landet *Vaddotjavelk*. Berget har en hästskoliknande form med en namnlös sjö liksom omsluten av berget. På södra stranden av Skierfájávvrre, *Skierfájávvrre* ligger *Skärffá* som utgörs av två gårdar. Gårdarna har bebotts av släkten Gimmon-Persson. Området har länge varit strategiskt för renskötseln genom att vattenstråket från Rappen/*Rahppen* är öppet stora delar av året och ett fångstgropssystem löper mellan nedre loppet av Rahpriggo, *Rahprigge* och Skierfájávvrre, *Skierfájávvrre*⁵⁸. Namnet, som bör utgå från *skärrfá:skierfá, är upptecknat i ortnamnsregistret som "Skärfaåive" av Wallström 1941. Belägg från 1790 finns i formen "Skiärrfajaure" (Hülphers, 1790). Enligt informant Martin Sjaggo benämns berget *Skierfán-ájvve*. Förleden skulle då vara en böjd form av *skärrfá:skierfá>skierfán. *Skierfá*-namnen är svårtolkade. En uppgift från Arjeplogs sameförenings ordlista om att *Skärrfa* betyder 'skarv' finns. Med den utgångspunkten kan namnet vilja berätta om en gräns, i detta fall möjligtvis västlig gräns för lappskattelandet Kaskas, se avsnittet Lappskatteland, skolbord och prästbord i Arjeplog och torde då vara ett låneord från svenska språket.

⁵⁸ <https://app.raa.se/open/fornsok/>

Skierutj (Skerutj): ett berg 598 m.ö.h. och ett flackt, vidsträckt höjdområde efter södra stranden av Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* väster om Norra Bergnäs. Landet är attraktivt som renbetesområde för Barturte, Luokta-Mavas samebys södra grupp. På Skuhpenjárgga, *Skuhpenjárrga* i västra änden av detta land anlade en ur släkten Kaddik gården *Skuhppe* i början av 1900-talet. Släkten Kaddik hade med all sannolikhet detta som sitt lappskafteland, liksom de hade viste och land på norra sidan älven benämnt *Ájtátjbuollda*, *Ájtátjbuallda*. *Skerutj* är upptecknat av Wallström 1941 i formerna "Skeros" och "Skerrots". Petrus Læstadius nämner i sin journal detta land under beteckningarna "Skeruutsch" alternativt "Tjärusj" med uppgift om att där fanns ett viste för samer i Lokta lappby (Læstadius/Nordberg, Journal del II 1833/1977:442). Med Læstadius uppgift som ledtråd så kan nog namnet härledas ur en diminutivform av *tjierro* 'lågfjällsområde (på gränsen mellan hög- och lågfjäll där höst- och vår- visten låg)' (*tjierro:tjiero>tjerutj*). Pitesamiska böjningsregler gör att vokalen i andra stavelsen ändras från o till u vid avledning vilket i sin tur gör att vokalen i första stavelsen ändras från ie till e, enligt pitesamiska omljudsregler, se avsnittet "Ortnamnens uppbyggnad". Namnet har av okänd anledning förändrats från ett inledande *tj* till *sk*.

Skindisullutj: en mycket liten holme öster om Rävudden i Vuolvojaure/Vuolvojávrrre, *Vuolvojávvrre* där enligt traditionen en person med namnet Skindi legat begravd i en s.k. sommargrav. Detta bekräftas av upptecknare (Grundström 1935) som benämner holmen "Skintisuollutj" och skriver att en ur släkten Skindi, som är samma släkt som Pantse, tillfälligt legat begravd här. Förleden är således ett i området känt personnamn och efterleden är en diminutiv av *suoloj* (*suoloj:sullu>sullutj*) 'liten holme'.

Skuhppe: en gård vid Skuhpesavon, *Skuhpesavvun* efter övre Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Gården är anlagd efter 1867 (Bylund 1956:428) av släkten Kaddik. Gårdsnamnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret men dock namnet på selet. Gällande etymologin och namngivningsorsak se Skuhpenjárgga, *Skuhpenjárrga*.

Skuhpeguojkka (Skuhpeguajjka): en fors efter Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* mellan Vuolle-Måsskejávrrre, *Vuälle Måsskejávvrre* och Skuhpesavon, *Skuhpesavvun*.

Guajjka betyder 'fors'. Namnet är inte upptecknat, dock selets namn. Gällande etymologin och namngivningsorsak se Skuhpenjárgga, *Skuhpenjárrga*.

Skuhpenjárgga (Skuhpenjárrga): en markerad udde som bildas genom att Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* gör en tvär krök uppströms Skuhpesavon, *Skuhpesavvun* och Skuhpeguojkka, *Skuhpeguajjka*. Namnet är inte upptecknat men dock selets namn. Namnet är sammansatt av *skuhppe* (~*skåhppe*) 'inbuktning (säckformad) i berg eller fjällsluttning, utputande del i ett plagg' här i genitivform ('fickans') och *njárrga* 'udde'. Min tolkning är att Skuhpenjárgga, *Skuhpenjárrga* är namngivande för de övriga *skuhpe*-namnen. Älven gör en tvär vändning här vilket innebär att udden får formen av en utbuktning som påminner om den ficka man gör när man syr en sovfäll.

Skuhpesavon (Skuhpesavvun): ett sel på Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* nedströms Vuolle-Måsskejávrrre, *Vuälle-Måsskejávrrre* och Skuhpeguojkka, *Skuhpeguajjka*. På älvens södra strand på udden Skuhpenjárgga, *Skuhpenjárrga* ligger gården *Skuhppe*. Namnet är upptecknat av Wallström 1941 som "Skuoppeselet" med uppgift om att namnet betyder 'en ficka som man gjorde på fällen för att ha fötterna i'. Namnet är sammansatt av *skuhppe* (~*skåhppe*) 'inbuktning (säckformad) i berg eller fjällsluttning, utputande del i ett plagg' här i genitivform ('fickans') och *savvun*~*sivvun* 'sel'. Gällande namngivningsbakgrund, se Skuhpenjárgga, *Skuhpenjárrga*.

Skungá: ett bergområde med gles fjällbjörkskog och flera småtoppar i sluttningen mellan fjällryggen *Barturte* och *Tjeggelvas/Tjeggelvas*. Namnet är upptecknat i ortnamnsregistret. Collinder uppger att "(s)kun'ká" betyder varg (något man skrämmer barn med) alt. bergshöjd utan skog, med toppen som en egg' (Collinder 1964:203). Av lulesamiskt lexikon framgår att *skunᵛká*: *skunᵛká* (saL) avser en 'skygg ren'. Det finns med andra ord flera möjliga tolkningar av detta ortnamn. Mest sannolikt är att betydelsebakgrunden för *Skungá* är 'bergshöjd utan skog' d.v.s. ett terrängbeskrivande ord.

Skålkagáhte: enligt traditionsbärare Per Allan Steggo är detta namnet på en reparerad kåta, där det spökar. Kåtan ligger i myrkanten och i sluttningen av *Skålkannjuonne*, en

låglänt, myrig utlöpare i norr av fjället Rijmo, *Rijbmo* och Stor-Ståkke, *Ståhkkevárre*. Där finns en kåta av skogssamisk modell samt en *njalla*. Förleden kan härledas ur *skállkat* 'slamra, knacka, banka' som möjligtvis är en omskrivning just för spökeri. Efterleden bekräftar att det är ett viste med *gåhte* 'kåta'.

Skålkannjuonne: en norrslutning av Stor-Ståkke, *Ståhkkevárre* från utlöparen Rijmo, *Rijbmo* med myrland och en kåta benämnd *Skålkagåhte*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Förleden återgår sannolikt på *skállkat* ett verb med betydelsen 'slamra, knacka, banka'. Gällande namngivningsorsak, se *Skålkagåhte*. *Njuonne* betyder 'udde, näs, utlöpare'.

Skärffá (Skärrfá): en tidig bosättning anlades i "Skerfa" 1838 (Bylund 1956:428 samt plansch 1). Nuvarande gård anlades av familjen Gimmon/Persson ca 1930 på södra stranden av Skierfájávrrre, *Skierfájávvrre* efter Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Familjen Persson/Lasko bedrev boskapsskötsel med getter här ända fram till ca 1990. Betydelsen av namnet är oklart, se Skierfååjvve, *Skierfánåjje*.

Slubbojávrrátja: enligt traditionsbärare Dagny Skaile är detta namnet på de två små tjärnarna söder om Slubbonjårgga, *Slubbonjårgga* norr om höglandsområdet Gárddevárre, *Gárrdevárre* på södra sidan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. *Slubbo* betyder 'klubba, påk, klump' men även 'klövsjuka' (klövsjuka gör att klöven svullnar upp och blir klumpliknande). Collinder uppger att "slubbú" även kan avse 'ett högt berg med rund form' (Collinder 1964:204). *Jávrrátja* är diminutiv plural av *jávvrre* och betyder 'de små sjöarna'. Det är oklart varför udden och sjöarna fått detta namn.

Slubbojávrrre (Slubbojávvrre): en sjö i *Vuovlakvágge* mellan massiven *Siejdvárre* och *Árvesduottar*, *Árvasduoddar* från vilken Råtjejåhkå, *Råhtjejåhkå*~*Slubbojåhkå* rinner. Namnet är upptecknat av Grundström 1931 med uppgift om att förleden betyder 'klubba'. Gällande etymologin för namnlokalen, se *Slubbojávrrátja*. *Jávvrre* betyder 'sjö'.

Slubbonjårgga (Slubbonjårrga): en udde efter södra stranden av Vuolvojaure/Vuolvojavvrre, *Vuolvojávvrre* norr om höglandsområdet Gárddevárre, *Gárrdevárre*. Gällande

etymologin för *slubbo*, se *Slubbojávratja*. *Njárrga* betyder 'udde'. Det är oklart varför udden och de närliggande tjärnarna fått detta namn.

Smedgajåhkå (Smiedgajåhkå): en bäck som rinner samman med Märsabäcken, *Märrsajåhkå* och avvattnar sjön *Stuor Smäddga* och två namnlösa sjöar nedströms denne. Gällande uppteckning och etymologi för förleden, se *Stuor Smäddga*. *Jåhkå* betyder 'bäck'.

Smulfolmen: en holme i Hornavan/*Tjårvek* med en gård anlagd efter 1867 (Bylund 1956:428). Smulfolmen är upptecknad av Wallström 1939 med uppgift om att holmen uppkallats efter en "lappgumma som hette Smulf". Holmen har idag en svensk efterled och dess samiska motsvarighet torde ha varit **Smulfsuolo*.

Snierraudden (Snjierranjárrga): enligt informant Per Allan Steggo är *Snjierránjárrga* namnet på en framträdande udde i östra änden av sjön *leggelatj* en sjö som är en del av vattenstråket Mattaureälven, *Máddávriedno*. Namnet är upptecknat i ortnamnsregistret av Wallström 1941 i formen "Snjäraudden". Gällande etymologi, se *Snjierrá-luakkta*.

Snjierráluakkta: enligt informant Per Martin Norsa är detta namnet på den nordöstra viken av sjön *leggelatj*, som har två utlopp som bägge faller ut i Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* via *leggelatjlusspe*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 i formerna "Snjeraluokta" och "Snjierraluokta" med uppgift om att namnet skall härledas till 'råtta'. *Snjierrá~snjierrá* betyder 'mus'. Den närliggande termen *snjirrat* (saL) 'fräsa, knastra, spraka, pipa (om råtta)' är en alternativ betydelse av förleden. Namnet skulle då kunna syfta på ljudet i forsen vid *leggelatjlusspe*. *Luakkta:luokta* betyder 'vik: vikar'.

Snotterholmen (Láddaksuolo): en holme i Udjaur/*Ujják~Ujjávvre* väster om Kurrokvej, *Gurruguajjka*. Namnet är upptecknat av Wallström 1937 samt av Pellijeff 1958 med uppgift om att namnet är översatt från dess samiska namn "Latokasuole". *Láddak:*

láddaga betyder 'hjortron' och *suoloj~suolo~sullu:sullu* betyder 'holme, ö', vilket bekräftar Pellijeffs uppgift om att det svenska namnet är en direkt översättning till Arjeplogsmålet där snottren står för hjortron.

Spijkak: en fjälltopp ca 850 m.ö.h. i kalfjällsterräng på fjällområdet *Siejdvárre* norr om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Strax söder om toppen finns ett jaktvärn, varifrån det är god utsikt i flera riktningar. Området var centralt för släkten Skaile som hade detta som sitt lappskatteländ och enligt informant Dagny Skaile så samlade man renarna för mjölkning på denna topp. Namnet är upptecknat som "Spika" och "Spihka" av Wallström 1941. Uppteckningen tyder på att *Spijka-k* är en *-k* avledning där *-k* bör utsäga ett samband med förleden. *Spijka* kan härledas till 'spets, fjälltopp' (Collinder 1964:208) och *-k* kan då möjligen ersätta *várre* eller *tjáhkka* 'fjäll'. Namnet beskriver denna relativt spetsiga fjälltopp.

Spjrojárátj: en liten sjö intill Häjkkaluokta, *Häjjkaluakkta* på halvön *Ábbmo* efter Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. *Spjro* är ett släktnamn och sjön har sannolikt en koppling till någon ur denna släkt. *Jávrátj* är diminutiv av *jávvre* 'sjö' (*jávvre:jávvre>jávrátj*).

Stabburudden: en udde strax öster om Arjeplogs samhälle efter södra stranden av Hornavan/*Tjárvek*. Namnet är upptecknat av Wallström 1938. Ingen uppgift om samiskt namn finns bevarat. Stabbur är ett svenskt dialektalt ord för förråd och troligen har flyttsamerna haft en bod här för förvaring av saker de kunnat lämna.

Stahkkajávrátj: en mindre sjö i myrrikt skogsland mellan *Barturte* och *Tjeggelvas/Tjeggelvas* norr om sjön *Lulepjávrátj*. Från sjön rinner en bäck som nära utloppet ansluter till *Suojnakjáhkka*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Av ordbok framgår att *stahkka* betyder 'kött utan ben' och, den närliggande termen *stáhkke*, betyder 'varg'. Collinder uppger att "stáhkka" betyder 'höstack' (Collinder 1964:208). *Lulep* betyder 'den östra, den östligare' och används för att beskriva att den ligger öster om något annat, ofta 'den västra'. I detta fall kanske *Stahkkajávrátj* är att avses som den västra och *Lulepjávrátj* kan då vara en förkortning av **Lulep Stahkkajávrátj*.

Efterleden *jávrátj* anger att det är en liten sjö, en diminutivform av *jávvre* (*jávvre: jávre>jávrátj*). Namnet är inte tolkat och det är svårt att avgöra om namnet skall härledas till eventuell vargjakt eller till nyare tiders myrslätter. Den närliggande bäcken *Suojnakjáhká* 'bäcken med (starr)hö' talar för kopplingen till myrslätter.

Stáhpulrunnda: enligt uppgiftslämnare Martin Sjaggo är detta namnet på en tjärn/pöl med rund form 797 m.ö.h. efter *Stáhpuljáhká* mellan *Sjángá* och Lulep Labttjo, *Nuortap Labbtjo* på *Árvesduottar*, *Árvasduoddar*. Gällande tolkning av *Stáhpul*, se *Stáhpuljáhká*. *Runnda* betyder 'vattenfylld grop på myr eller torrt land'. Namnet är terrängbeskrivande.

Stáhpuljáhká: en bäck som avvattnar det stora myrområdet *Sadjemáhpe* norr om *Vattme~Mattme* och rinner till *Pláhkajávvre*, *Bláhkajávvre*. Namnet, som är upptecknat i ortnamnsregistret, talar om att bäcken, *jáhká* kan vara svårvadad emedan *stáhpul~stáhpul*, (saP) *stáhpal* (saL) står för 'stenig botten i en bäck'.

Stáhpuljáhká: enligt traditionsbärare Martin Sjaggo är detta namnet på bäcken som rinner upp i skärningen norr om Lulep Labttjo, *Nuortap Labbtjo* på *Árvesduottar*, *Árvasduoddar* och rinner till *Gierggemáhkjáhká*, *Gärrgemáhkjáhká*. *Stáhpul* som också benämns *stáhpul* härleds ur *stáhpal:stáhppala* 'stenig älv- eller bäckfåra'. *Jáhká* betyder 'bäck'. Namnet är terrängbeskrivande.

Stálloráhtjem: uppgiftslämnare Ulla Brita Unnes uppger *Stálloráhtjem* som namn på sänkan/ravinen efter den forna isälven öster om *Gubblehávrre*, *Gubblehávrre*. *Gubblehávrre*, *Gubblehávrre* och sjösystemet vidare västerut till *Lullebådne*, *Lullebådne*, *Kakel/Gáhkál* och *Hornavan/Tjárvek* har sedan flera tusen år istället haft sitt utlopp söderut genom *Skellefteälven*, *Seldutiedno*. Ravinen är dock fortfarande mycket tydlig i terrängen som en stendal som går att följa mot *Ruttjebäcken*, *Ráhtjejáhká*, en bäck som rinner upp längre österut med avrinning mot *Ábrávvrre*, *Ábrávvrre*. Av Arjeplogs dombok framgår att sänkan benämnd "svag" eller "dypt" utgör sydlig gräns för lappskattelandet *Stokke Bakttes* (Arjeplogs tingslags häradsrätts dombok 1821 Ala 09). *Stálloráhtjem* är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Förleden *Stáallo* är benämningen

på 'en grotesk och människoätande sägengestalt i samisk muntlig tradition'. Efterleden återgår antagligen på *råhtje* 'trång passage, skreva, smal dalgång'. Bäckens väg idag präglas dock inte tydligt av "trång passage" och ett alternativ är att efterleden återgår på *råhtjo* 'skravlig, stenig, gropig terräng'. Det är oklart vilken bakgrund formen med *-m* har. Namnet är intressant eftersom det indikerar att människorna förstått att denna dalgång har en särskild historia, att vatten med stor kraft har farit fram här, något som man uttrycker genom att uppkalla dalen efter jätten Stållo.

Stárronjieldnja: namnet avser västligaste viken av Alep Ribrávrre, *Alep Ribrávvre* där Rebraurströmmen, *Ribrávrjåhká* har sitt inlopp. Där torde finnas ett grunt strömdrag där det växer starr. Namnet är upptecknat av Wallström 1941 med uppgift om att det är en plats för notvarp och att det betyder 'starrsund'. *Stárro* betyder 'starr' och *njieldnja* är en pitesamisk form av *njiello* (saL) 'kraftig ström på grunt ställe eller kort sel mellan två forsar'. Collinder uppger att termen avser 'avsmalnande sträcka av älven med en stråka' (Collinder 1964:139-140)

Stensjön (Gäddgejávvre): en liten sjö i myrland norr om Gássabåtkkå, *Gássabåtkkå*, öster om Gáldesjávvre, *Gáldesjávvre*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 som "Kätkejaure" med uppgift om att Stensjön är en översättning av det samiska namnet. Namnet är terrängbeskrivande och bekräftar upptecknarens uppgift emedan den samiska formen är sammansatt av *gäddge* 'sten' och *jávvre* 'sjö'.

Stensund (*Siejdetjålbme*): en by och ett sund en mil öster om Arjeplog/*Árjepluovve* strax öster om där sjön Kakel/*Gáhkal* genom ett sund övergår i *Lullebåddne*. Byn som är anlagd ca 1830 av fiskarlappen Måns Pålsson (Jünger 2016:184) ligger på norra stranden av sjön *Lullebåddne* och finns upptecknad som "Seitetjålbme" och "Seite" av

Bild 12: Vy över Kakel/*Gáhkal* från Stensund, *Siejdetjålbme*. Foto: Ann-Charlotte Sjaggo.

Grundström 1935. På Generalstabskartan från 1892 står sundet antecknat som "Sejdetjålme" och Læstadius benämner sundet "Seite-Tjålme" (Læstadius 1831/1977:70). Vid sundet fanns tidigare en *säjjde* 'seite' som numera finns på Nordiska Muséet i Stockholm. Bild på offerstenen finns i Nordiska museets arkiv med en intressant upplysning om hur man offrade här, se bild och bildtext. Förleden *säjjde:siejde* betyder 'offersten: offerstenens' och *tjålbme* betyder 'sund'. Lokalt finns uppfattningen att det svenska namnet kommer av att sundet är mycket stenigt och därför är svårforcerat med båt. Sannolikt är dock att det ursprungliga samiska namnet vill berätta om offerstenen som stod vid sundet och att namnet på sundet även gett namn på byn. Stensund med

syftningen 'sundet med offerstenen' är då en översättning av det tidigare samiska namnet. Det troliga är att förleden ska återges i genitiv *siejde* 'offerstenens' i detta fall.

Bild 13: Denna *säjje* har stått vid Stensund, *Siejdetjålme* men finns nu i Nordiska museets arkiv med följande upplysning; "No 2 är från Seiti-tjålme 1 1/4 mil norr om Arjeplog. Har stått på stranden vid sundet och gifvit detta namn (Seiti-tjålme = Sund). Störtat ned honom". Upplysningarna är lämnade av "professor, friherre G. von Düben i Stockholm i sept. eller okt. 1873."

© Nordiska museet, licensierat under [CC BY-ND-ND 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0/)

Stentorp: en gård belägen i norra änden av Sakkaträsket, *Sáhkajávvre* norr om Hornavan/*Tjårvek*. Gården, som inte är upptagen i ortnamnsregistret, är anlagd efter 1867 (Bylund 1956:428). Inget samiskt namn är känt för denna gård.

Stenvallsholmen: Namnet avser flera holmar som tidigare, med ett lägre vattenstånd, var en holme i östra änden av Hornavan/*Tjårvek*. Ön har ändrat form i och med dämningen av Hornavan/*Tjårvek*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att här fanns ett hemman men att det vid tiden för uppteckningen var obebott. Gården var anlagd före 1890 (Jünger 2016:186). Det finns också uppgift om att det här finns en stensättning som är en grav (Westerberg II 1996:47), vilket möjligen kan vara bakgrunden till namngivningen. Holmen har inget känt samiskt namn.

Stora Kåivåive (Stuorra Gåjvvåjje): ett berg i skogsland 660 m.ö.h. med kal topp söder om N. Kåivåive, *Nuarrta Gåjvvåjje* och söder om sjön Gubblehávrre, *Gubblehávrre*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 som "Stuor Kåivåive". På svenska benämns berget även 'Storberget'. Grundström anger att namnet skall härledas ur *gåjvvot* 'gräva i snön (om renen)' som sen förkortats till *gåjvv-*. *Stuorra* är benämningen på 'stor' här i förhållande till det lägre Norra Kåivåive, *Nuarrta Gåjvvåjje*. Efterleden *åjje* betyder 'huvud, berg med rund topp'. Området utgör renbetesmark för Västra Kikkejaur vilket namnet indikerar.

Stora Sågberget (Stuor Sáhkevárre): ett berg med brant sydsida i skogsterräng 620 m.ö.h. söder om Lilla Sågberget, *Unna Sáhkevárre* i högre land norr om Gubblehávrre, *Gubblehávrre*. På toppen växer det björkskog vilket kan förklara namnet. Benämningen på bergstopparna är upptecknade av Grundström 1935 i formerna "Soggovarre" och Sökkåvarre" med tillägget att svensktalande kallar bergen för Sågbergen. Förleden återgår sannolikt på *sáhke* 'björk' vilket förvanskats till svenskans 'såg'. Efterleden *várre* betyder 'berg'. Lilla respektive Stora motsvaras på samiska av *Unna* och *Stuor*.

Stora Tjådnaur [Stuor Tjadnávvre]: en mindre sjö sydost om Lilla Tjådnaur, [*Uhtsa Tjadnávvre*] i ett stråk av småtjärnar mellan Gålggåmisvárre, *Gållgåmisvárre* och Ullakberget, *Ullakvárre* på området som ändar mot sjöarna Sällá, *Siellá* och *Tjårvejåhkå*. Sjön har idag en svensk del genom termen Stora, som på samiska motsvaras av *stuor* och en samisk del i "Tjådnaur". Namnet är upptecknat i ortnamnsregistret som "Tjådnaur" 1971 och "Tjadnaur" av Wallström 1938. Utifrån den äldre formen kanske namnet skall knytas till termen *tjadnat* 'binda, knyta, lägga sig (om is)'. Namnet kan vilja beskriva att de små sjöarna på rad bildar ett band, är ihopbundna. Efterleden *ávvre* är en förkortning av *jávvre* med betydelsen 'sjö'. Namnet är otillfredställande tolkat.

Stor-Kålmis (Stuor Guolmes): namnet avser en sjö och en by några kilometer öster om Arjeplog/*Árjepluovve* norr om sjön Lill-Kålmis, *Uhtsa Guolmes* och Kålmisberget, *Guolmesvárátj*. Byn ligger nerströms efter bäcken som avvattnar sjön. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att det samiska namnet på sjön är "Stuor-

Kolmisjaure" alternativt "Stuar Kålmesjaure". Berget har gett namn åt sjöarna och gårdarna. Bebyggelsen är anlagd efter 1867 (Bylund 1956:428). Gällande etymologin för *Guolmes*, se Kålmisberget, *Guolmesvárátj*. Stuar betyder 'stor' och den svenska formen Stor är en översättning av den samiska.

Stor-Laxsjön (*Stuorra Luossajávrrie* (saU)): en sjö i skogslandet söder om Gubblehávrrre, *Gubblehávrrre* intill Lill-Laxsjön, Uhtsa Luossajávrrie (saU) och norr om Luossávrvuöbmie (saU). Sjöarnas namn är upptecknat av Grundström i de umesamiska formerna "Stuorra Luössajaure" och "Uhtsa Luössajaure". Namnet är sammansatt av *stuarra* (saU) 'stor', *luossa* (saU) 'lax, ädelfisk' och *jávrrie* (saU) 'sjö'.

Stor-Mattaure/Stuor Máttávrrre (*Stuor Máddávvrre*): en stor sjö som är speciell på det sättet att den har inlopp från den söder om liggande Lill-Mattaure/Máttávrrre, *Máddávvrre*, som i sin tur har inlopp söderifrån från Ringobäcken, *Ringojáhkå* men dock två utlopp som bägge leder till Mattaureälven, *Máddávvrredno* dels genom Gállájávrrre, *Gállájávvrre* och dels via Iksjakjávvrre, *Liehksjekjávvrre*. Med inkommande vatten söderifrån och utgående vatten österut så blir sjön som en bassäng, uppsamlingsplats där vattendraget vänder tvärt, vilket kan avspeglas i namnet. Sjönamnet är upptecknat av Grundström 1935 med alternativnamnet Loppsjön, ett namn som även nämns av Holmbäck i formen "Loppajaur"⁵⁹. Grundström har även upptecknat alternativet "Alep Mattaur" 'västra Máddávvrre' och "Maddajaure" som han översätter till 'stamsjön'. Namnet är sammansatt av *stuar* 'stor', en förkortad form av *mádda* 'stam-, rot, innersta delen av något' och *ávvrre*, en förkortad form av *jávvrre* 'sjö'. Namnet kan då vilja berätta att denna sjö är utgångspunkt, stamsjö, innersta sjön i ett vattensystem med otydligt inlopp och tydligt utlopp. Med utgångspunkt från "Loppsjön" kan man tänka sig att man betraktade sjön som en luobbal 'sel, utvidgning i vattendrag' (som försvenskades till "lopp") vilket Stor-Mattaure/Stuor Máttávrrre, *Stuor Máddávvrre* faktiskt är.

⁵⁹ Åke Holmbäck, om Lapps-kattelandets institutet och dess historiska utveckling, Uppsala 1922:20.

Stor-Ståkke (*Ståhkkevárre*): *Ståhkkevárre* är enligt traditionsbärare Per Allan Steggo det samiska namnet på kartans Stor-Ståkke 787 m.ö.h., den högsta toppen i lågfjällsområdet *Ståhkketjavelk*, "Ståkke-Bårgå fjällurskogs naturreservat" nordväst om Lill-Ståkke, *Uhts-Ståhkke*. Namnet är upptecknat som "Ståkkevare" alternativt "Stuor Stohke" av Grundström 1935 med kommentaren att namnet eventuellt kan härledas ur "stohke" 'torr björklåga'. Termen *ståhkke* avser mycket riktigt 'en torr, murken (björk)stam eller stock'. Den besläktade termen "stohkó" 'ås (vid skogsgränsen)' (Collinder 1964:210) är en annan möjlig betydelsebakgrund till fjällets namn som då vill beskriva detta högländ omgivet av skogsland. Namnet är otillfredställande tolkat.

Storholmen: en liten holme mitt i sjön Kakel/*Gáhkka*. Holmen är upptecknad av Grundström 1935 utan uppgift om bakgrunden till namnet. Storleken på holmen gör inte skäl för namnet men kan ha sett annorlunda ut vid ett annat vattenstånd. Holmen har inget känt samiskt namn. Namngivningsorsaken är okänd.

Stormyran: en stor myr som del i ett myrområde sydost om Kurrokvejk, *Gurruguäjikka~Gurruguajjkasuoloj* och S. Grundträsket, *Tsáhkkejávvre* på norra stranden av Uddjaur/*Ujják~Ujjávvre*. Myren som inte har något känt samiskt namn, men som ger skäl för sitt namn då myrområdet här är omfattande är upptecknat av Grundström 1935.

Stormyran (*Luspejägge*): en större myr vid utloppet av Östra Radnejaur, *Lulep Radnejávvre*, där *Radnejávvrejåhká* rinner ut genom Njuokttjaluobbale (saU). Namnet är upptecknat som "Luspejebbe" av Wallström 1941. Det upptecknade namnet som är sammansatt av *luspe* 'utlopp' här i genitivform *luspe* 'utloppets' och *jägge* 'myr' anger myrens läge i landskapet.

Strand (*Snjierrá*): enligt traditionsbärare Per Allan Steggo m.fl. är *Snjierra* det samiska namnet på den på kartbladet benämnda gården Strand söder om Snierraudden, *Snjierránjárrga* på södra stranden av *leggelatj*. Benämningen Strand används sällan av lokalbefolkningen. Här bodde i början av 1900-talet renskötarfamiljerna Lars Mattias Eriksson samt Lars Matsson. Gården var enligt Grundström 1935 ett tidigare skogs-samiskt viste som blivit frälsetorp. Gällande etymologin, se *Snjierráluakhta*.

Strömnäs: ett nybygge efter norra stranden av Hornavan/*Tjårvek* under fjället *Lulep lksjåk* som anlades ca 1830 av lappen Anders Larsson Wästerman "Bank" tidigare inbyggare i Råssneviken, *Råssneluakkta*. Denne hade först låtit insyna Bergholmen som plats för en ny bosättning. Holmen som ligger i stora Hornavan/*Tjårvek* visade sig dock vara alltför blåsig och man valde istället att anlägga sitt nybygge vid Strömnäs för att få en mindre frostkänslig position och samtidigt tillgång till gott fiske (Bylund 1952: 373). Namnet är upptecknat i sin svenska form av Wallström 1939 med uppgift om att Strömnäs tidigare var namnet på Rebakudden, *Ribáknjárrga*.

Strömviken (*Gáhteluakkta~Vuälle giehttje*): den nordvästliga viken av Vuollesavvun, *Vuällesavvun* efter Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* där två hus nu är belägna. I en av gårdarna bodde en man vid namn Nilsson-Stokki. Viken är upptecknad i sin svenska form av Wallström 1941. Namnet är återgivet i formerna "Gjädssa vuole/Kåtluokt" som gränspunkt för lappskatteländet *Gárrdevárre* i Arjeplogs dombok, se avsnittet Lappskatteländ, skolbord och prästbord i Arjeplog. De samiska namnformerna tolkas som *giehttje* 'ände', *vuälle* 'nedre', *gáhte* 'kåta' och *luakkta* 'vik' med dagens ortografi. Namnformerna vill berätta att detta är nedre/östra änden på lappskatteländet och att man i viken hade en kåta. I ett protokoll från 1814 finns uppgift om att det på landsträckan från viken mot *leggelatj* funnits ett renstängsel som dock inte gått att hitta resterna efter (Norstedt, 2017:80), vilket ytterligare bekräftar namnformen *Vuälle giehttje* (nedre änden).

Stuor-Guovddelis (*Stuor Guävvdelis*): en sjö i barrskog på landet mellan Rappen, *Rahppen* och *Lábbás* öster om de två mindre sjöarna *Árjjel-Guovddelis*, *Árjjel Guävvdelis* och *Gasska-Guovddelis*, *Gasska Guävvdelis*. Området är betesland för Barturtegruppen i Luokta-Mavas sameby. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. *Stuor* betyder 'stor'. *Guävvdelis* 'från mitten' är en avledning av adverbet *guävvdel* 'mitt på'. Namnet saknar en efterled som man skulle tänka sig var *jávvre* 'sjö'. Namnet informerar dels om sjöns läge mitt på beteslandet och dels att den är större än de intilliggande två sjöarna.

Stuor Smäddga: en sjö med inlopp från *Báhttsájáhká* och utlopp genom Smedgajáhká, *Smiedgajáhká*. Enligt upptecknaren Grundström 1935 så är det två sjöar som bär namnet "Smädka" alternativt "Smedka", varav *Stuor Smäddga* är den ena och den närmast nedströms, på kartan namnlösa sjön, är den andra. *Stuor* betyder 'stor' och bekräftar upptecknarens uppgift om att det också finns en mindre sjö med samma namn. *Smäddga* med den, utifrån pitesamiska omljudsregler, troliga genitivformen *smiedga* är, som upptecknaren uppger, av obekant betydelse.

Stuor Suoner (*Stuor Suänner*): en sjö nordväst om Uhtsa Suoner, *Uhtsa Suänner* och sydväst om det flacka skogsområdet Suonergielas, *Suännergielas~Bassevuobme*. *Stuor* betyder 'stor' och beskriver sjön i förhållande till den mindre Uhtsa Suoner, *Uhtsa Suänner* 'lilla...'. Sjöarna har fått namn efter sin närhet till Suonergielas, *Suännergielas~Bassevuobme*. Gällande etymologin för *Suänner* se Suonergielas, *Suännergielas~Bassevuobme*.

Stuorjägge: en stor blötmyr i sänkan mellan Ribrávrbuoldda, *Ribrávrbuoldda* och Stákke-högland. Namnet som är sammansatt av *stuor* 'stor' och *jägge* 'myr' är upptecknat av Grundström 1935. *Stuorjägge* beskriver terrängen här.

Stuorjägge: namnet avser ett på kartan namnlöst större myrområde runt Suollak, *Sullakjávvre* mellan Suollagatj, *Sáhkesullak* och *Gáhtevárre* på höglandet *Siejdvárre* norr om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935. *Stuor* betyder 'stor' och *jägge:jiegge* 'myrland'.

Stuorsavoj (*Stuorsavvun*): ett sel på Árvesjáhká, *Árvesjáhká* nerströms Vuovlaksájdde, *Vuovlaksájjde*. Namnet är upptecknat av Grundström och Wickman i ortnamnsregistret. *Stuor* betyder 'stor' och *savvun~sivvun* (saP), *savoj~savon~savvun* (saL) betyder 'sel'. Namnet är med andra ord terrängbeskrivande.

Stuortjáhkka: ett fjäll med skog runt 725 m.ö.h. som utgör högsta punkten på *Tjavelkgietjváratj* mellan Alep Ribrávrre, *Alep Ribrávrre* och Stákke-högland. Namnet är upptecknat av Grundström 1935. *Stuortjáhkka* är ett terrängbeskrivande namn sammansatt av *stuor* 'stor' och *tjáhkka* 'fjäll'.

Stuorvierak: namnet avser den långa sandås i sjön Båtsjaur/Båtsträsk/Hammarträsket, *Båtsjávvre* som går från byn Båtsjaur till Korsträsk, *Kruossanjárrga*. Namnet är upptecknat som "Storvieraken" och "Vieraken" av Wallström 1938 med uppgift om att med "vierak" menas 'sandås'. Stor motsvaras på samiska av *stuor*. Språkforskare Lagercrantz anger att termen "vierak:vierakah" finns i Arjeplog och att den avser 'kuperad mark med långa backar' (Collinder 1964:247). Termen är en avledning av *vierra* 'långsträckt och slät ås'. Vieraken är en försvenskad form av den avledda formen som med dagens ortografi skrives; *vierak:vieraga*. Namnet beskriver den mycket karakteristiska långa sandåsen som löper i sjöns längdriktning.

Ståhkketjavelk: ett samlingsnamn på höglandet med Stor-Ståkke, *Ståhkkevárre* och Lill-Ståkke, *Uhts-Ståhkke* mellan dalgången *Ribrávrjáhká* i söder och Mattaureälven, *Máddávriedno* i norr. Idag utgör detta högland "Ståkke-Bårgå fjällurskogsreservat". Namnet *Ståhkketjavelk* finns inte på kartbladet men är upptecknat av Grundström 1935 med uppgiften att landet utgör "vinteruppehållsort för Ståkke skogslappby". Gällande etymologin för förleden, se Stor-Ståkke, *Ståhkevárre*. Efterleden *tjavelk* betyder 'bergrygg, fjällrygg, landrygg'.

Ståhkkåmdievvá: uppgiftslämnare Brita-Stina Sjaggo uppger detta namn på den åsformade sluttningen öster om Duorbunjávvre, *Durbunjávvre* på södra Árvesduottar, *Árvasduoddar* ca 800 m.ö.h. Namnet som inte är upptecknat i ortnamnsregistret kan eventuellt härledas till "stohkó" som är en avledning av "stohkke" med betydelsen antingen 'låg ås vid skogsgränsen med multnande, men torra björkar' eller 'torr ruten björkstam' (Collinder 1964:210). Motsvarande ord skrivs med dagens ortografi *ståhкке*. På pitesamiska finns termen *ståhkkát* 'murkna'. Detta verb blir *ståhkkám* i perfekt participform. Efterleden *dievvá* betyder 'kulle, backe'. Idag finns inga björkar på *Ståhkkåmdievvá* men namnet tyder på att det tidigare funnits träd här.

Ståkkebäcken (*Ståhkkejågtj*): en bäck som rinner från Ståkkesjön, *Ståhkkejávratj* en mindre sjö norr om Lill-Ståkke, *Uhts-Ståhkke* och österut för att ansluta till *Ribrávrjáhká* i det vidsträckta myrområdet väster om Ábrávrrre, *Ábrávvre*. Det samiska namnet är upptecknat av Grundström 1935. Gällande etymologin för *Ståhкке*, se Stor-Ståkke,

Ståhkkevárre. Jågåtj är en diminutivform av *jåhkå* (*jåhkå:jågå>jågåtj*) med betydelsen 'liten bäck'.

Ståkkesjön (*Ståhkkejávratj*): en mindre sjö i låglandet norr om Lill-Ståkke, *Uhts-Ståhkke*. Enligt informant Per Martin Norsa är *Ståhkkejávratj* det rätta namnet på kartans Ståkkesjön, vilket också bekräftas av ortnamnsregistret där namnet är upptecknat av Grundström 1935. Gällande etymologin för förleden, se Stor-Ståkke, *Ståhkkevárre*. Efterleden betyder 'liten sjö' och är en diminutivform av *jávvre*.

Suhpeváregierddo (*Suhpeváregärdda*): namnet avser den relativt branta södra kanten av *Suhpevárre*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Gierddo förefaller vara en felskrivning av *gärdda* 'rengärde' alternativt *gärrede* 'stängsel'. Bakgrunden kan vara att omtala renstängslet som länge funnits på landsträckan mellan Bergnäsvisken, *Luovvaluakhta* och Gállájávvre, *Gállájávvre*. Stängslet har haft till uppgift att skilja lappskattelandet "Gardevare" från det västerom liggande Skerutj-området. I dagsläget finns ett trådstängsel efter samma sträckning vilket ska skilja Barturte-gruppens renar från skogsrenarna i Ståkke sameby. *Suhpe* betyder 'asp' (i plural) och *várre* här i genitivformen *váre* betyder 'bergets'.

Suhpevárre: ett berg 730 m.ö.h. väster om gården Suppevare, med urbergshällar på toppen. Berget utgör sydöstra delen av renbeteslandet Skierutj, *Skerutj. Suhpevárre* avgränsas i söder av Stor-Mattaure/Stuor Máttávvre, *Stuor Máddávvre* och i norr av Bergnäsvisken, *Luovvaluakhta*. Berget är inte upptecknat men dock gårdsnamnet. I bergets sluttning finns ett par bestånd av asp, något som antagligen är bakgrunden till namnet där *suhpe* står för 'asp (i plural)' och *várre* betyder 'berg'.

Sullujávvre: enligt informant Per Martin Norsa är detta namnet på en på kartan namnlös flikig sjö med några holmar. Sjön ligger i ett område med flera småsjöar norr om Bårgåjávvre, *Bårgåjávvre* och fjället Bårggå, *Bårggå. Suoloj~suolo~sullu:sullu* betyder 'holme:holmar'. I detta fall kan förleden avse pluralform (Holmsjön/sjön med holmar). *Jávvre* betyder 'sjö'. Namnet beskriver karaktären på sjön.

Sundnäs (*Tjålme*): en gård på östligaste änden av landtungan som löper från *Barturtvälle* över *Båtsojváratj* och *Biessetjåhkkå* och ändar där näset möter sundet mellan *Lábbás* och *Rappen/Rahppen*. Näset var tidigare ett lappskatteländ som benämndes *Njuonnas 'näset'*. Gårdsplatsen är upptecknad av Wikman 1942 som "Tjålme". Gården är anlagd ca 1830 (Bylund 1956:429 samt plansch 1). Sundet bär också namnet *Tjålme*, en term som helt enkelt betyder 'sund'. Strax väster om byn löper ett fångstgropssystem⁶⁰ som skär av näset och fångade upp de djur som passerade. Fångstgropssystemet indikerar vildrenskötsel och att renarna gärna går ut mot näset som därmed är en strategisk plats för renskötseln. Denna tolkning förstärks av att udden på näset benämns *Vuojatudden*, *Vuojatnjárrga* (Rappen-Labbas Intresseförening 2016:17) där förleden återgår på *vuojadit 'ha till att simma'*. Namnet *Vuojatudden*, *Vuojatnjárrga* bekräftar att man här lät tamrenar simma över sundet i samband med flytt österut men även att man kan ha drivit ut vildrenar att simma för att kunna fånga dem simmandes.

Suobddek: en gård vars pitesamiska form med ledning av uppteckning är *Suäbbdek*. Gården ligger i västra änden av sjön *Suobddekjávrr*, *Suäbbdekjávvr* i barrskogsland söder om *Stor-Mattaure/Stuor Máttávrr*, *Stuor Máddávvr*. Gården är upptecknad av Grundström 1935 i formen "Suobtek~Suöbtek" med uppgift om att den även kallas "Tjärrot" och att det är ett frälsetorp. Gården är anlagd efter 1867 (Bylund 1956:428) i östra änden av "Kaskas" ett tidigare lappskatteländ. Gällande namnet *Suobddek*, se *Suobddekájvve*, *Suäbbdekájjve*. Namnet "Tjärrot" kommer av "tjärrú" 'låg fjällsområde på gränsen mellan fjäll och skogsland där höst och vårvisten ofta var belägna, (i vissa trakter beteckning för sameby)'. Namnet indikerar att området varit centralt för renskötseln och att det legat ett viste här i närheten, ev. på samma plats där det sen byggdes en gård. På gården bodde under 1900-talet familjen Landström.

Suobddekjávrr (Suäbbdekjávvr): en sjö i barrskogsland söder om *Suobddekájvve*, *Suäbbdekájjve* och *Stor-Mattaure/Stuor Máttávrr*, *Stuor Máddávvr* vid vilken gården *Suobddek* ligger. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att sjön

⁶⁰ <https://app.raa.se/open/fornsok/>

även benämns "Tjärrotsjön". Gällande betydelsen av förleden se Suobddekjávve, *Suäbbdekåjjve*. Gällande alternativnamnet "Tjärrot-", se Suobddek.

Suobddekvárátj (Suäbbdekvárátj): ett mindre berg i barrskogsland ca 540 m.ö.h. vid stranden av Suobddekjávrr, *Suäbbdekjávrr* under vilket gården Suobddek, *Suäbbdek* ligger. Gällande betydelsen av förleden, se Suobddekjávve, *Suäbbdekåjjve*. *Várátj* betecknar ett 'litet berg'.

Suobddekjávve (Suäbbdekåjjve): ett berg 704 m.ö.h. i barrskogsland norr om Suobddekjávrr, *Suäbbdekjávrr* och sydväst om Stor-Mattaure/Stuor Máttávrr, *Stuor Máddávrr*. Namnet är upptecknat i ortnamnsregistret av Grundström 1935 som "Suöb´tekarre~Tjärrotberget". Förleden utgår från *suobde:suäbbdeg-* 'rötterna på ett kullfallet träd' och beskriver att här finns gammal skog med kullfallna träd. *Ájjve* betyder 'berg, fjäll med rund form'. Sjön, gården och Suobddekvárátj, *Suäbbdekvárátj* har fått namn efter berget Suobddekjávve, *Suäbbdekåjjve*. Gällande alternativnamnet "Tjärrotberget" se Suobddek.

Suojnak: en liten tjärn med utlopp norrut till Akkatjärn, *Áhkkájávrrátj* och Gittunjávrr, *Guddunjávrr* i flackt sönderskuret landskap öster om Hammarholmen, *Viehtjersuolo* i Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Namnet är en *-k* avledning utifrån *suäjjne* 'hö, skohö' (*suäjjne:suojne>suojnak*) där *-k* ersätter något som utsäger ett samband med förleden, i detta fall troligtvis *jávrrátj* 'liten sjö'.

Suojnakjávrr (Suojnakjávrr): en liten sjö söder om Suojnakvárásj och *Suojnakjáhkå* i flackt myrland söder om kommungränsen mot Jokkmokk. Namnet är upptecknat av Grundström 1935. Förleden är en *-k* avledning av *suäjjne* (*suäjjne:suojne>suojnak*) 'hö, skohö'. *Jávrr* står för sjö.

Suojnakjáhkå: en bäck söder om Suojnakvárásj i det flacka myrområdet söder om Áhkábuvdda, *Áhkábuvdda* och kommungränsen mot Jokkmokk. Namnet är upptecknat av Grundström 1935. Förleden är en *-k* avledning av *suäjjne* (*suäjjne:suojne>suojnak*) 'hö, skohö'. *Jáhkå* betyder 'bäck'.

Suojnakjáhkå: en bäck som avvattnar sjöarna *Tjátsvággejávrátja* på fjällryggen *Bar-turte* och rinner genom myrland och ut i *Tjeggelvas/ Tjeggelvas*. Namnet är registrerat i ortnamnsregistret. *Suojnak* är en *-k* avledning av *suäjine* 'starr, (sko)hö' där *-k* står för något som utsäger samband med förleden. Vid pålägg av avledningsändelsen står huvudordet i svagstadium och gällande *e*-stammar (ord som slutar på *-e*) så förändras slutvokalen till *-a* vid avledning (*suäjine:suojne>suojnak*). Namnet tyder på att man här kan finna (sko)hö.

Suojnakvárásj (saL): en flack höjd ca 660 m.ö.h. i myrland norr om *Suojnakjáhkå*, strax söder om kommungränsen mot Jokkmokk. *Suojna-k* är en *-k* avledning utifrån *suäjine* (*suäjine:suojne>suojnak*) 'hö, skohögräs' där *-k* utsäger ett samband med förleden, i detta fall möjligen *jägge* 'myr'. *Várásj* 'lite berg' är en diminutivform av *várre* här med den lulesamiska avledningsändelsen *-sj* eftersom berget ligger mot lulesamiskt språkområde. Berget har antagligen fått sitt namn av den lägre liggande sjön *Suojnakjávrre*, *Suojnakjávrre*, omgiven av myrar och avser att berätta att här finns tillgång på hö, eventuellt skohö.

Suollagatj (Sullak): en skogsbeklädd höjd där fjällområdet *Siejdvárre* österut övergår i myrland och som på kartan bär namnet Suollagatj. Martin Sjaggo uppger att höjden består av två delar och anger formen *Suohkesullak* (*suohke* 'björk') om den sydligare höjden och *Guossasullak* (*guossa* 'gran') om den nordligare. Höjderna omges av myrar västerut i fjällterräng och österut i skogsterräng. Höjden är upptecknad av Grundström 1935 som "Suollakats". Namnformen kan komma av att höjden är som en ö i terrängen. *Sullak* är sannolikt en *-k* avledning utifrån *suolo* 'ö, holme' även 'avgränsat terrängavsnitt' med vokalväxling vid avledning (*suolo~sullu:sullu>sullak*). Avledningsändelsen *-k* bör utsäga ett samband med förleden, okänt vilken i detta fall. Oklarhet finns runt den upptecknade formen Suollagatj. Ortnamnet är inte tillfredställande tolkat.

Suollakjávrre (Sullakjávrre): en liten sjö längs, den på kartan icke namngivna bäcken *Dábmukjáhkå*, väster om den björkskogsklädda höjden Suollagatj, *Sullak* i myrlandet öster om *Gåhtevárátj*, *Gåhtevárre*, som är utlöpare av *Siejdvárre*. Gällande etymologin för förleden, se Suollagatj, *Sullak*. *Jávrre* betyder 'sjö'.

Suolobåssjávrrre (Sullubåssjávvrre): en sjö i myrlandet mellan *Viehtjerjåhkå* och *Gierggemåhkjåhkå*, *Gärrgemåhkjåhkå* söder om *Árvesduottar*, *Árvasduoddar*. Strax söder om sjön i småväxt björkskog finns en renhage som norra gruppen i Luokta-Mavas byggde upp på 1950-talet och använde fram till 1970-talet. Lokalt uttalas förleden *-sullu*. Namnet förekommer inte i ortnamnsregistret. Det är sammansatt av *suolo~sullu* 'holme, ö' även 'isolerat parti i terrängen' och *båsse* med oklar bakgrund. Grundström anför "påsutallat" 'låta renarna pusta ut' och "påsutit" 'pusta ut, vila' vilket är möjliga ledtrådar⁶¹. *Jávvrre* betyder 'sjö'. Namnet är otillfredställande tolkat.

Suologasska: ett band av öar i Hornavan/*Tjårvek* mellan norra stranden och det yttre bandet av holmar (Granholmen, Storbrändholmen och Plassaholmen). Namnet är upptecknat i formen "Suolagass" av Grundström 1935. *Suoloj~suolo~sullu* betyder 'holme' och *gasska* betyder 'mellan'. Troligt är att namnet vill beskriva holmarnas läge som varande ett band av holmar mellan stranden av Hornavan/*Tjårvek* och det yttre bandet av öar. Mer grammatiskt korrekt borde raden av holmar benämnas *sullujgasska* (*sulluj*=genitiv-pluralis av *suoloj~suolo~sullu*) men namnet har bevarats som *Suolo-gasska*. En översättning lyder i bägge fall; 'Mellanholmarna'.

Suolojávrrre (Suolojávvrre): en sjö 619 m.ö.h. i myrlandet öster om höjderna *Harrevárdo*, *Harrevárdo* (*várdo* är plural av *várdo*) och väster om *Oarjep Gierggemáttar*, *Árjep Gärrgemáddar* strax söder om gränsen mot Tuorpons sameby. Vid östra strandkanten har Luokta-Mavas en kalvmärkningshage. Namnet är upptecknat i ortnamnsregistret med en förmodan om att namnet kommer av att det finns en holme i sjön. I denna sjö finns dock ingen holme. *Suoloj~suolo~sullu:sullu* betyder 'holme, ö' men kan också avse 'isolerat avsnitt i terrängen, ett fastare parti mark i myrland' (Collinder 1964:213) och *jávvrre* betyder 'sjö'. Troligt är att namnet vill beskriva att sjön är belägen i ett något fastare parti mark i myrland.

Suolojávrrre (Suolojávvrre): en sjö mellan *Árdnasvárre* och *Gálljotjavelk*, *Gálljotjavelk* på landet mellan Hornavan, *Tjårvek* och *Lábbás*. I sjön finns några holmar. Namnet är

⁶¹ Harald Grundström, Lulelappsk ordbok - på grundval av K.B. Wiklunds, Björn Collinders och egna uppteckningar, Lund 1949, del 5:791.

upptecknat av Grundström 1935. Namnet som vill beskriva karaktären på denna sjö, är sammansatt av *suoloj~suolo~sullu* 'holme, ö' och *jávvre* 'sjö'.

Suolojávvre (*Suolojávvre*): en sjö 404 m.ö.h. i flackt myrlandskap i låglandet nordost om Stor-Ståkke, *Ståhkkevárre* vars utlopp rinner till Plássájávvre, *Plássájávvre* som i sin tur hänger samman med sjön *leggelatj*. I sjön finns en halvö som nästan skär av sjön och en ö som troligtvis gett sjön dess namn med förleden *suoloj~suolo* 'holme, ö'. *Jávvre* betyder 'sjö'.

Suolojávvre (*Suolojávvre*): en liten sjö i ett sönderskuret område med många små-sjöar väster om Ábrávvre, *Ábrávvre*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935. I sjön finns ett par holmar, som motiverar namnet bestående av *suolo* 'holme, ö' och *jávvre* 'sjö'.

Suonervárátj (*Suänjervárátj*): en mindre markerad topp 780 m.ö.h. på södra flanken av fjället *Viertsak* som i sin tur utgör den västra delen av höjdområdet *Siejdvárre*. Landet utgjorde tidigare en del av Kaddiks lappskatteländ och de kan mycket väl ha haft ett viste här. Namnet är sammansatt av *suänjjer* 'enkel förrådsställning av tre mot varandra ställda björkstammar' och *várátj* som är en diminutivform med betydelsen 'litet berg' (*várre:váre>várátj*).

Suonergielas (*Suänjergielas~Bassevuobme*): ett flackt myrigt skogsområde söder om *Bassegielas* väster om *Áhkáalis* och norr om Ájsjávvre, *Ássjávvre*. Upptecknare Grundström 1935 uppger att området benämns *Bassevuobme* efter höjden *Bassegielas* och att det här har funnits en offerplats. Området avgränsas i söder av två sjöar, upptecknade av Grundström 1935 som "Stora och Lilla Suonger", se *Stuor Suonger*, *Stuor Suänjjer* respektive *Uhtsa Suonger*, *Uhtsa Suänjjer*. *Suänjjer* (saP), *suonger* (saL) är en typ av 'förrådsställning på samiska visten' och *gielas* är termen för 'hed, kupig tallhed, långsträckt höjd i naturen', ett ställe där det ofta är gott renbete. *Basse* betyder 'helig, offer, offerplats, helg' och *vuobme* är 'skog, betesland i skog, skogsland i motsats till de skoglösa fjällen'. Bägge namnen indikerar mänsklig aktivitet i form av renskötsel och boplatser inklusive offerplatser.

Suppevare: en gård vid norra stranden av Gállájávrrre, *Gállájávvrre* som fått sitt namn av det västerom liggande berget *Suhpevárre*. Gården är anlagd efter 1867 (Bylund 1956:428). Gårdsnamnet är upptecknat av Wallström 1941 med uppgift om att det är en fjällägenhet och att namnet betyder 'aspberget'. Gällande etymologin i övrigt, se *Suhpevárre*. Gården är fortfarande bebodd året runt.

Svádonåjvve (Svádonåjjve): ett markerat fjäll 897 m.ö.h. i södra kanten av fjällmassivet *Árvesduottar, Árvasduoddar*, norr om den relativt djupa dalen i vilken *Ájkmåhkjåhkå, Ájdmåhkjåhkå* rinner. *Ájkmåhkjåhkå, Ájdmåhkjåhkå* har varit en central plats eftersom det är en skärningspunkt där flera lappsatteländ möttes och där man haft skiljning i äldre tid. Fjällets namn är upptecknat av Grundström 1931-36. Förleden härleds ur *svádo* 'djup (det djupa partiet i älv, dal etc.)'. *Ájjve* betyder 'fjäll med runt huvud'. Frågan är om fjällets läge på kanten mot dalen gett det dess namn.

Svalfoberget (Svalfokvárátj): ett berg med brant sida mot Hornavan/*Tjárvek* ca 650 m.ö.h. intill Svalfoviken norr om berget *Áhkális*. Namnet är upptecknat som "Svalfo" och "Svalfokvárátj" av Grundström och Wallström. Namnet har på dagens karta en samisk förled och en svensk efterled. Det upptecknade namnet består av *-k* avledningen *svalfok* som utgår från *svallfo* 'svala' (*svallfo:svalfo>svalfok*) och efterleden *várátj* 'litet berg'. Avledningsändelsen *-k* utsäger ett samband med förleden här antagligen *várátj* som då förekommer s.a.s. två gånger. Namnet vill sannolikt berätta att svalorna trivs i branten.

Svalfoviken: en vik som utgör en del av den större viken *Tjiergulis, Tjergulis* efter södra stranden av Hornavan/*Tjárvek* nordväst om Svalfoberget, *Svalfokvárátj*. Namnet med en samisk förled och en svensk efterled är upptecknat av Wallström 1939. Viken har troligen fått namn efter sitt läge intill Svalfoberget, *Svalfokvárátj* och en samisk motsvarighet skulle vara **Svalfokluakkta*. Gällande etymologin för *svalfok*, se Svalfoberget, *Svalfokvárátj*.

Svannäs: ett nybygge anlagt på näset benämnt Vieraken, *Vierak* i sjön Gubblehávrre, *Gubblehávvre*, en sjö med utlopp västerut till det stora sjösystemet Lullebådne, *Lullebåddne*, Kakel/*Gáhkal* och Hornavan/*Tjårvek*. Nybygget anlades av Zackris Zackrisson 1809 och var 1811 bebott av Erik Burman (Bylund 1956:tavla 3). Namnet är upptecknat i sin svenska form av Wallström 1941. Det finns inga belägg för ett samiskt namn på byn men näset som åsyftas benämns som nämnts *Vierak*. Namnet Svannäs bekräftar att den första fasta boplatsen var på näset.

Svartberget/Tjähpsåjvve (Tjähpsåjje): ett berg med kal topp 628 m.ö.h. som tillsammans med Båhttsábuovdda, *Båhttsábuavvda* och *Sámmárvárre* utgör ett högländsområde som Ståkke sameby traditionellt utnyttjat som sommarbetesmark. Berget omnämns av upptecknare Grundström 1935 som "Tjåpesåive", "Tjåpsåive" och i den svenska formen Svartberget. *Tjähps-* är en förkortning av *tjähppis* som betyder 'svart, mörk' och bekräftar att den svenska namnformen är en översättning av den samiska. Berget är brant på alla sidor vilket kan vara bakgrunden till namngivningen eftersom branterna som tidigt blir bara från snö ter sig svarta.

Svelleholm: namnet avser några gårdar, anlagda efter 1867 (Bylund 1956:428) på norra stranden av Hornavan/*Tjårvek* samt på en av Svolliholmarna, *Sullu*. Vattnet mellan holmarna benämns Svollifjärden. Gårdsnamnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret, dock "Svolliholmarna" (Grundström 1935) med uppgift om att en av dem är bebyggd. En tolkning är att förlederna Svelle respektive Svollu ska härledas ur ett ursprungligt *sullu* 'öarna' och avse Svolliholmarna, *Sullu* samt de öar som Åsen utgör och att denna benämning fått ge namn åt fjärden och gårdarna som trots att de inte längre ligger på holmen fått behålla denna efterled.

Svierdek: ett brant fjäll ca 900 m.ö.h. som en sydlig utlöpare av fjällområdet *Nuortap Siebmer* norr om *Vuovlakvágge* och *Slubbojåhkå*. På äldre kartor benämns fjället "Sverdik". Namnet är upptecknat av Grundström 1931 som "Svertik" alternativt "Svertik" med uppgift om att betydelsen har med svärd att göra. B. Collinder uppger att namnet betyder 'kalfjäll, spetsig topp' och att det är en avledning av *svärrde* 'svärd' (Collinder 1964:216). *Svierdek* är då en *-k* avledning (*svärrde:svierde>svierdek*) där *-k*

utsäger ett samband med förleden, i detta fall sannolikt *várre* 'fjäll'. Namnet uppfattas som terrängbeskrivande och talar om att fjället är brant och spetsigt (som ett svärd) till formen.

Svijkuokjávrátje (saU): en tjärn i myr och skogsland söder om V. Radnejaur, *Alep Radnejávvre*. Området utgör renbetesmark för Västra Kikkejaur. Namnet är upptecknat som "Svihkukjauratj" av Grundström 1935 med uppgift om att det betyder 'Spöktjärn'. *Svijjko* är benämningen på 'spöke, vålnad' och bekräftar upptecknarens uppgift om namnets betydelse. Svijkuok (saU) är en -k avledning med umesamisk grund, där -k utsäger ett samband med förleden, i detta fall eventuellt jávrátje (saU) som då s.a.s. benämns två gånger. Jávrátje (saU) betyder 'liten sjö'. Det är okänt vad som ligger bakom namnet 'Spöktjärn'.

Svollifjärden: namnet avser fjärden mellan Åsen och fastlandet på norra stranden av Hornavan/*Tjårvek*. I sydost avgränsas fjärden av Svolliholmarna, *Sullu* där Stenuddenvägen nu går på broar mellan holmarna. Svollifjärden är inte upptagen i ortnamnsregistret, dock är "Svolliholmarna" upptecknade (Grundström 1935). Namnet har idag en samisk förled och en svensk efterled. Min tolkning är att förleden Svल्ली ska härledas ur ett ursprungligt *sullu* 'öarna' och avse det band av öar som Svolliholmarna, *Sullu* och Åsen utgör. Den samiska namnformen för denna fjärd kan ha varit **Sullujarŋŋa* (*jarŋŋa* 'fjärd').

Svolliholmarna (Sullu): namnet avser enligt upptecknare Grundström 1935 två holmar varav den ena är bebyggd d.v.s. de holmar där nu Stenuddenvägen medels broar förbinder öarna med fastlandet på norra stranden av Hornavan/*Tjårvek*. Læstadius uppger namnet "Suolle" (Læstadius 1833/1977:63). Namnet har idag en samisk förled och en svensk efterled. Informant Lars Lundkvist omnämner holmarna som [Sjvuelloholm]. Min tolkning är, bl.a. med stöd av den form som Læstadius anför, att förleden Svल्ली ska härledas ur ett ursprungligt *sullu* 'öarna' och avse det band av öar som holmarna och Åsen utgör.

Sväggejávrrre (Sväggejávvrre): en sjö norr Sväggejaurberget, *Sväggejávvrrevárre* och byn Sväggejaur som kan betraktas som en avsnörd ostlig vik av Hornavan/*Tjárvek*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 som "Sväggaur" och "Svegjaur" utan uppgift om namnets betydelse. Betydelsebakgrunden för *svägge* är oklar. En möjlighet är att namnet återgår på *svahka:svagá* (saP) 'en av två halvkor av en klövjesadel' som på sydsamiska heter *svähká* (Collinder 1964:215). En annan möjlighet är att namnet ska härledas ur *svahkko* (saL) 'råk, spricka (i is)' som i en sydligare trakt kan förändras till **svähkku*. Till formen påminner udden Nåtti, *Náhttevieraga* om en halva av en klövjesadel, vilket skulle kunna tala för denna förklaring till namnets uppkomst. *Jávvrre* betyder 'sjö'. Namnet är otillfredställande tolkat.

Sväggejaur: detta är namnet på två byar som ligger på ca tre kilometers avstånd från varandra. Den ena byn ligger mellan södra stranden av sjön Sväggejávrrre, *Sväggejávvrre* och höjden Sveggejaurberget, *Sväggejávvrrevárre* strax öster om Arjeplog/*Árjepluovve*. Den andra byn med samma namn ligger efter vägen mot Arvidsjaur ett par kilometer sydost om den förra, öster om byn Kålmis. Uppgift om när gårdarna anlades saknas. Orsaken till att dessa byar fått samma namn men åtminstone idag är klart avskilda är okänt. Gällande möjlig etymologin för namnet, se Sväggejávrrre, *Sväggejávvrre*.

Sväggejaurberget (Sväggejávvrrevárre): ett barrskogsbeväxt berg ca 550 m.ö.h. ett par kilometer öster om Arjeplog/*Árjepluovve* och söder om sjön Sväggejávrrre, *Sväggejávvrre*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 i formerna "Sveggaur" och "Sväggavarre". Idag är bergets svenska efterled mest förekommande. Berget är namngivet efter sjön, se Sväggejávrrre, *Sväggejávvrre*.

Svärtholmen: en holme som ligger där Laisviken breddar sig mot Hornavan/*Tjárvek*. Namnet är upptecknat i sin svenska form av Wallström 1939 och har inget känt samiskt namn. Namnet tyder på att det brunnit på holmen.

Såbbåjvve (Såbbåjjve): ett skogsbeklätt berg ca 580 m.ö.h. med toppig form norr om Kakel/*Gáhka* och söder om Tjähpsåjvve, *Tjähpsåjjve*. Læstadius berättar att vid "Sobbåive/Käppknappen" stannade man för nattläger när man var på väg med renskochar från Arjeplog/*Árjepluoovve* och norrut mot Jokkmokk. "Området är fridlyst som betesmark för resande och får inte användas av någon sita för ordinarie bete" (Læstadius 1831/1977:136). Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att förleden ska härledas till 'käpp'. *Såbbe* betyder 'käpp, stav' och efterleden *åjjve* betyder 'berg, fjäll med rundad topp'. Namngivningsorsaken är inte klarlagd.

Sådasholmarna: två holmar mitt i Hornavan/*Tjårvek* i sundet mellan Njuorokholmen, *Njuoraksuolo* i söder och *Sáhkavárre* i norr. Namnet är upptecknat av Wallström 1939. Namnet som består av en svensk efterled har en dunkel förled. Den närmaste termen är (saP) *sådes:sådás-*, (saL) *soades:soadás-* 'flisa, sticka (t.ex. i fingret)'. Det är svårt att göra en tolkning av namnet som kan ha förändrats från något helt annat under tidens lopp.

Sågströmmen: bäcken som avvattnar Sågsjön i ett myrområde norr om Hornavan/*Tjårvek*. Bäckens utlopp i *Ribákluakkta* innanför Rebakudden, *Ribáknjárrga*. Namnet är upptecknat av Wallström 1939 med uppgift om att här sågades virket till Arjeplogs kyrka. Hyttmästare Karlberg lät bygga sågen. Inget samiskt namn är känt för denna bäck.

Såhkeluakkta: en vik av Gubblehávrre, *Gubblehávvres* söder om Stora Sågberget, *Stuor Såhkevárre*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 som "Såkkåluökta" med uppgift om att man på svenska säger 'Sågviken'. Viken är namnlös på kartblad BD12. Sannolikt är att viken fått namn efter sin belägenhet strax nedanför Stora Sågberget, *Stuor Såhkevárre* och att namnet skall härledas till *sáhke* 'björk'. *Luakkta* betyder 'vik'.

Såhkenjárrga: en på kartan namnlös, låglänt udde efter södra stranden av Alep Ribrávrre, *Alep Ribrávvre*, en sjö som ligger i dalstråket söder om höglandet *Stáhkketjávelk*.

Namnet är upptecknat av Wallström 1941 med uppgift om att udden även kallas Björk-
udden, en översättning av det samiska namnet som är sammansatt av *sáhke* 'björk'
och *njárrga* 'udde'.

Sáhkevárátj: en höjd med björkskog och myrland 680 m.ö.h. mellan *Alep Tjáhkális* och
Nammadis på Ståkke-högländ. Namnet är upptecknat av Grundstöm 1935. *Sáhke-
várátj* är sammansatt av *sáhke* 'björk' och *várátj* 'litet berg' och beskriver terrängen.

Såmmárjávrrre (Såmmárjávvre): en sjö sydost om toppen *Såmmárvárre* i högländs-
område som utgör sommarbetesmark för Ståkke sameby. Gällande etymologin för för-
leden, se *Såmmárvárre*. *Jávvre* betyder 'sjö'.

Såmmárvárre: ett lågfjäll med kal topp 740 m.ö.h. nordväst om Såmmárjávrrre, *Såm-
márjávvre* som tillsammans med *Båhttsábuovdda*, *Båhttsábuavvda* och Svartberget/
Tjáhpsájvve, *Tjáhpsájvve* utgör ett högländ som använts frekvent som sommarbetes-
land av skogssamerna i Ståkke sameby. Mellan topparna *Såmmárvárre* och *Båhttsá-
buovdda*, *Båhttsábuavvda* finns en kalvmärkningshage. Namnet är upptecknat av
Grundström 1935 i flera former såsom "Såmmarvare~Såmmarvarre~Sommareнварre~
Sommarvare" med uppgift om att betydelsen är obekant. Det mest troliga är att för-
leden fått en något förändrad variant av det svenska ordet 'sommar' just utifrån att
det är ett viktigt sommarbetesland. *Várre* betyder 'berg, fjäll'.

Sårvejägge: en myr i norra kanten av det vidsträckta myrområdet *Árekjägge* där *Árek-
jáhkå* och *Luodokjáhkå*, *Låvdåkjáhkå* rinner samman på norra sidan Piteälven/Bihtám-
ädno, *Bidumiedno*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att
det betyder 'torrfurumyren'. Namnet som är terrängbeskrivande är sammansatt av
sárrve 'torrfura', här i gentivformen *sárve* och *jägge* 'myr' och bekräftar med andra
ord upptecknarens uppgift.

Såvlejávrrátj: en liten sjö mellan sjöarna *Ruossak* och *Hålgåsjávrrre*, *Hålgåsjávvre* i skogs-
landet *Vattme~Mattme*. Namnet är inte registrerat i ortnamnsregistret. Med *såvvle:*
såvle avses 'snösörja' och *jávrrátj* betyder 'liten sjö'. Namnet beskriver vatten på isen

vintertid på denna lilla sjö, något som allvarligt försvårar framkomligheten och därför är en viktig upplysning.

Säddem (Sädim): på kartan är detta namn placerat i björkskogslandet på norrsluttningen av *Alep Tjåhkålis*, som nordlig utlöpare av höglandet Ståkke, *Ståhkke*. Namnet är upptecknat i ortnamnsregistret av Grundström 1935 med uppgift om att ett alternativt, mindre brukat namn är "Tjäktjavuobme" och att området fått sitt namn av att här växer ung tallskog. Upptecknaren anför att namnet avser barrskogsområdet mellan *Tjäkktjajåhkå* och tjärnen *Tjålmååk*, d.v.s. några kilometer längre norrut än vad kartangivelsen anför. Upptecknaren uppger vidare att "såden" betyder 'ung, tätt växande furuskog' och att "såden-piehtse" avser ung, smäcker, långväxt fura' medan "sähtim" betyder 'fågelflake'. Säddem, *Sädim* avser troligtvis den lägre liggande tallskogen och inte den björkskogsbeklädda norrsluttningen av *Alep Tjåhkålis*. Det är dock inte säkerställt om namnet skall härledas ur (saP) *sädim*, (saL) *sådim* 'fågelflake' eller *såden* 'ung växande tallskog'.

Sällá (Siellá~Siellásavvun): ett sel av Skellefteälven, *Seldutiedno* som uppfattas som en sjö. Sällá, *Siellá~Siellásavvun* utgör tillsammans med sjön/selet *Tjårvesjåhkå* utflödet av Hornavan/*Tjårvek*. Mellan Hornavan/*Tjårvek* och Sällá, *Siellá~Siellásavvun* ligger ett band av öar. I dag är Hornavan/*Tjårvek* dämnd och mellan öarna är dammar byggda. Sällá, *Siellá~Siellásavvun* och *Tjårvesjåhkå* rinner ut i Uddjaur/*Ujják~Ujjávvre*. Selet är upptecknat av Grundström 1935 som "Sällasavon". Betydelsen av förleden är ej säkerställd men kan komma av verbet *siellat* (saP) *sellat* (saL) 'att bli isfri' > *siellá* 'den är isfri' och vilja berätta att det var ett strömdrag här som gjorde att vattnet sällan frös. Efterleden *savvun*, som har fallit bort i ortnamnet idag (i pitesamiska förekommer även varianten *sivvun*) betyder 'sel'.

Bild 14: Utsikt över Sällá, *Siellásavvun* från Renberget, *Bátsojvárre* där det tydligt framgår att selet är öppet större delen av vintern, se namnartikel Sällá, *Siellásavvun*. Foto: Maria Söderberg.

Särggajávrátj (Särrgájávrátj): en liten sjö i ett område med ett otal småsjöar i björk-skogsterräng på *Lagastjávelk*, höjdryggen mellan Hornavan/*Tjárvek* och *Lábbás*. Namnet som är sammansatt av *särrgá* 'vide' och *jávrátj* 'liten sjö' förekommer i ortnamnsregistret. Namnet är terrängbeskrivande.

Sör Råssnesudden: en udde efter södra stranden av Hornavan/*Tjárvek* mitt mot Råssnesudden, *Råssnenjárrga* på norra sidan sjön. Namnet är upptecknad av Wallström 1939 och inget samiskt namn är känt även om etymologin för *råssne* tyder på att detta är ett tidigare samiskt namn. Gällande etymologi för *råssne*, se Råssneviken, *Råssne-luakkta*. Viken och uddarna på var sida om Hornavan/*Tjárvek* har troligen fått sitt namn av fenomenet på sjön med kall stigande ånga.

Sörgrenen (Árjep Suärrge): enligt informant Dagny Skaile är *Árjep Suärrge* det samiska namnet på Sörgrenen, som är södra fåran av Piteälven/Bihtámädno, *Bidum-iedno* nedströms Mårsomjávrrer, *Mårsomjávvrre* där älven delar sig i tre grenar. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Namnet härleds till *suärrge* (saP), *suorgge* (saL) 'gren, tagg på horn, snitt' och berättar att älven delar sig här. *Árjep* betyder 'den södra, den sydligare'. Det svenska namnet har sannolikt kommit till i och med flottningen på älven.

Tallnäs: en gård och ett hemman som tillkom ca 1840 (Bylund 1956:428 samt plansch 1) på mårkan, näset mellan Bietsasjávrrre, *Bietsasjávvrre* och Stor-Mattaure/Stuor Máttávrrre, *Stuor Máddávvrre* strax söder om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. I Tallnäs har det funnits en ambulerande skola och poststation. Postförarna till Västerfjäll, *Alesgiehtje* och Vuonatjviken passerade här (muntlig uppgift Mats Holmström 2016). Gården har idag ett svenskt namn men förleden är en översättning av namnet på sjön och det intilliggande berget; *bietses* avlett av *biehtse* 'tall' med tillägg av efterleden *näs* som kan vara en översättning från ett tidigare *muättke* 'mårka, ed'. Platsen är strategiskt belägen mellan sjöarna och efter renflyttstråket, där tallskogsbetet börjar, se *Bietsesvárátj*. Namnet beskriver terrängen på platsen.

Timmerviken: en vik intill gården Skogalid efter västra stranden av Rappen/*Rahppen*. Det berättas att Lars Vesterlund hade ett timmerupplag här på 1800-talet. Han förvarade timret i avvaktan på att kunna flotta det till Sundnäs där han skulle bygga ett hus (Rappen-Labbas Intresseförening 2016:13). Namnet är upptecknat i sin svenska form av Wallström 1941. Något samiskt namn är inte känt.

Tjarfokudden (*Tjáfoknjárrga*): den udde som södra halvan av byn Racksund, *Ráhkkotjállme* ligger på. Längs stränderna är flera fornlämningar markerade på den digitala kartversionen. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret och det är inte heller med på generalstabskartan från 1892. Namnet kan härledas ur *tjárrfo* 'isbill' (redskap vid isfiske). *Tjáfok* är då en *-k* avledning (*tjárrfo:tjárfo>tjáfok*), där *-k* utsäger ett samband med förleden. I detta fall kan man tänka sig *njárgga* 'udde' som då är omnämnt två gånger s.a.s. Namnet vill berätta att man bedrev isfiske här, vilket även bekräftas av bynamnet Racksund, *Ráhkkotjállme*.

Tjåtsvágge: en långsträckt grund dalgång med många småsjöar uppe på fjällryggen *Barturte*. Namnet är upptecknat i ortnamnsregistret. *Tjåts- ~tjåtj-* är en förkortning av *tjåtjas* 'blöt, vattnig', som i sin tur är en avledning av *tjåhtje~tjåhtse* 'vatten'. *Vágge* betyder 'dalgång'. Namnet är terrängbeskrivande.

Tjátsvágge: ett snårigt och vattenrikt område nedanför trädgränsen genom vilket *Tjátsvággejågåtj* rinner öster om *Bálgensjuonne~Bálgensjunnje* och *Guopsenjuonne~Guopsenjunnje*. I *Tjátsvágge* fanns enligt informant Martin Sjaggo en renhage av palissadtyp som användes fram till ca 1960. Namnet är upptecknat i ortnamnsregistret av Grundström 1935. *Tjátj~tjáts-* är en förkortad form av adjektivet *tjátjas* 'blöt, våt, vattnig'. *Vágge* betyder 'dal, sänka'. Namnet är terrängbeskrivande.

Tjátsvággejávratja: samlingsnamn på de många småsjöarna i *Tjátsvágge*, en grund dal på fjällryggen *Barturte*. Namnet är upptecknat i ortnamnsregistret. *Jávratja* är diminutivform i plural (*jávvre:jávve>jávratj:jávratja*) 'småsjöar'. I övrigt, se *Tjátsvágge*.

Tjátsvággejågåtj: en liten bäck som avvattnar den växtrika *Tjátsvágge* på fjällkanten mellan *Guopsenjuonne* och *Bálgensjuonne*. Bäckens rinner till *Mungajávrrre, Mungajávvre~Vuänntjajávvre*. Namnet är upptecknat i ortnamnsregistret. Efter bäcken finns rester efter en palissadhage som användes vid renskiljning på höstvintern från ca 1930 till 1960. Namnet består av tre led. *Tjátj~tjáts-* är en förkortning av *tjátjas* 'blöt, vattnig', som i sin tur är en avledning av *tjáhttje~tjáhttse* 'vatten'. *Vágge* betyder 'dalgång' och *jågåtj* är beteckningen på en 'liten bäck'.

Tjátsvággejägge: en stor myr i dalen *Tjátsvágge* på *Barturte*, som förlängning av sänkan med småsjöarna *Tjátsvággejávratja*. *Jägge:jiegge* betyder 'myr'. I övrigt se *Tjátsvágge*.

Tjavelkáhpe: ett större blötmyrsområde öster om höjden *Tjavelkgietjváratj*, på Ståkkehögländ och mellan topparna Stor-Ståkke, *Ståhkkevárre* och *Lulep Tjáhkålis*. Namnet som är upptecknat av Grundström 1935 är sammansatt av *tjavelk* 'rygg, ås' och *áhpe* 'stor myr'. Namnet beskriver med andra ord terrängen här.

Tjavelkgietjváratj: en höjdrygg 700 m.ö.h. som är en utlöpare från fjället *Stuortjáhkå* söder om de högsta topparna på Ståkkehögländ, Stor-Ståkke, *Ståhkkevárre* och *Lulep Tjáhkålis*. I östra änden av *Tjavelkgietjváratj* ligger sjön *Tjavelkjávratj* och norr om breder myrlandet *Tjavelkáhpe* ut sig. Namnet som är upptecknat av Grundström 1935

består av tre delar, *tjavelk* 'rygg, ås', *gietj*- en förkortning av *giehjte* i genitiv 'ändens' och *várájtj* 'litet berg'.

Tjavelkjávrátj: en sjö på höjdryggen *Tjavelkgietjvárájtj* i södra kanten av Ståkke-högland. Namnet som betyder just 'sjön på höjdryggen' (*tjavelk* 'rygg, ås' och *jávrátj* 'liten sjö') är upptecknat av Grundström 1935.

Tjavelkjávrátj: en sjö i vidsträckt myrland på en svag höjdrygg mellan höjden Duolbbavárddo, *Duallbavárddo* i väster och den flacka höjden *Njáppak* i öster norr om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Namnet som är sammansatt av *tjavelk* 'höjdrygg' och *jávrátj* 'liten sjö' är upptecknat av Grundström 1935. Namnet beskriver sjöns läge.

Tjavelkjägge: ett myrområde i björkskog på norra kanten av höjdryggen *Lagástjavelk*, där landet börjar slutta mot *Lábbás*. Namnet som inte är antecknat i ortnamnsregistret är sammansatt av *tjavelk* 'höjdrygg' och *jägge* 'myr'. Namnet är terrängbeskrivande.

Tjavdda (Tjavvda): en högplatå ca 600 m.ö.h. som del av *Guddunvárre* norr om *Bietsesvárájtj* strax söder om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. *Tjavvda* är terrängbeskrivande då det avser 'lägre bergland (kupigt, högst på mitten som långsamt sluttar åt två håll, ibland åt flera håll)'.

Tjeggelvas/Tjeggelvas: en stor fjällsjö ca två mil lång genom vilken Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* rinner. Sjön, som är mycket djup, karakteriseras av att i sin mellersta del ha branta klippstränder. Namnet är upptecknat av Wallström 1941. Hülphers anger formen "Tjeckelvis" för denna sjö (Hülphers 1790/1922:72). Namnet, som saknar efterled, bedöms vara en avledning av *tsieggit* (saL) 'resa upp', ett namn som med andra ord vill beskriva karaktären på terrängen runt sjön.

Tjiergulis (Tjergulis): en bred och djup vik efter södra stranden av Hornavan/*Tjárvek* i vilken byn Bäckaskog är belägen. Namnet är upptecknat av Grundström 1935. Det är osäkert hur namnet skall tolkas. Collinder anför att "tjár'kat" och "tjierkis" betyder 'klart vatten' (Collinder 1964:231). Det kan vara en variant av *tjielgos* som betyder 'klar' eller *tjällga* som betyder 'klart' och ha med vattenkvalitén att göra.

Tjievletjáhkka: ett berg 687 m.ö.h. med björkskog på toppen, väster om byn Övernäs, *Tjivvle* nära stranden av Rappen/*Rahppen*. Namnet på just denna topp är inte upptecknat i ortnamnsregistret dock ett fjäll med samma namn på annan plats i socknen. Grundström har upptecknat "Tjäulatjáhko" med uppgift om att förleden har betydelsen 'nätflöte'. *Tjivvle~tjävvle:tjivle~tjievle* är dialektala varianter med betydelsen 'dobb, nätflöte'. *Tjievle* är genitivform av *tjävvle* och formen kan förklaras av att berget fått sitt namn av att det ligger i anslutning till *Tjivvle~Tjävvle*, halvön som ser ut som en nätdobb. *Tjáhkka* betecknar 'fjäll', i övrigt se Övernäs, *Tjivvle*.

Tjievtenåjvegaskjávrátj: en liten sjö som är i det närmaste avsnörd på mitten i myrland norr om berget Lulep Tjievtenåjvve, *Lulep Tjievtenåjvve* och nordost om Alep Tjievtenåjvve, *Alep Tjievtenåjvve* norr om sjön Gubblihávrre, *Gubblihávrre*. Gällande etymologi för *Tjievten*, se Lulep Tjievtenåjvve, *Lulep Tjievtenåjvve*. *Ájve* är genitivform av *ájvve* 'berg med rund form, huvud'. *Gask* är en förkortning av *gasska* 'mellan' och *jávrátj* betyder 'liten sjö'. Bergtopparna har varit namngivande för sjön och beskriver dess läge mellan topparna.

Tjievtenåjvesjön (Tjievtenåjvejávrre): en sjö i skogslandet öster om berget Alep Tjievtenåjvve, *Alep Tjievtenåjvve* och väster om Lulep Tjievtenåjvve, *Lulep Tjievtenåjvve* på höjderna norr om Gubblihávrre, *Gubblihávrre*. Gällande uppteckning och etymologi, se Lulep Tjievtenåjvve, *Lulep Tjievtenåjvve*. Sjön som på dagens karta har en svensk efterled är uppkallad efter närheten till berget.

Tjipkoáhpe: ett vidsträckt vattensjukt myrområde efter Norra Bergnäs vägen som hänger samman med *Uhtsa Stáhkkeáhpe* söder om Tjipkojávvrre, *Tjipkojávvrre*. Gällande etymologi för förleden, se Tjipkojávvrre, *Tjipkojávvrre*. *Áhpe* betyder 'vidsträckt myr, öppet hav' och talar om att det handlar om ett stort myrområde.

Tjipkobäcken (Tjipkojáhkka): en bäck som avvattnar Tjipkojávvrre, *Tjipkojávvrre* och rinner till Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Namnet är upptecknat som "Tjipkojukku" av Grundström 1935 med alternativnamnet "Tjipukjukku". Bäckens namn har på dagens karta en samisk förled och en svensk efterled. Gällande tolkning, se Tjipkojávvrre, *Tjipkojávvrre*.

Uppteckning "jukku" tyder på att sagesmannen talade umesamiska. *Jáhká* (saP), juhka (saU) betyder 'bäck'.

Tjipkojávrrre (Tjipkojávvre): en sjö söder om *Tjipkovárátj* vars inlopp kommer från Stáhkke-högländ och vars utlopp Tjipkobäcken, *Tjipkojáhká* rinner ut i Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med alternativnamnet "Tjipukjaure". Förleden är inte lätt att tolka. En möjlighet är att formen "tjipuk" är mer genuin än den nu vanliga benämningen *tjipko* och att ordet ska härledas till *tjáhpuk* (saP), tjáhpuk (saL) 'mörk, gemen, fuling' som i en sydligare form skulle kunna få omljud och uttryckas *tjihpuk. Beroende på om sjön eller berget varit namngivande så kan termen *tjihpuk då vilja beskriva att något är mörkt i den aktuella terrängen.

Tjipkovárátj: ett vidsträckt lägre berg 450 m.ö.h. med högst tallskog norr om Tjipkojávrrre, *Tjipkojávvre* efter Norra Bergnäs vägen. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med alternativnamnet "Tjipukvarátj". *Várátj* 'litet berg' är diminutivform av *várre* 'berg' vilket beskriver bergets karaktär. I övrigt se tolkning under Tjipkojávrrre, *Tjipkojávvre*.

Tjuorguk (Tjuorgok): en höjd 648 m.ö.h. väster om Tjuorguknjárgga, *Tjuorgoknjárrga* och Tjuorgukluokta, *Tjuorgokluakhta* i väständen av *Lábbás*. Inte viken men namnet på udden finns upptecknad i formen "Tjorkok". På generalstabskartan från 1893 är höjden benämnd "Tjarkok". Namnet går sannolikt tillbaka på *tjuorgok: tjuorgog-* någon som är gråhårig. Frågan är vad som varit motivet till att höjden fått detta namn. Mager växtlighet och kala berg kan vara en förklaring. Berget är då namngivande för intilliggande udde och vik.

Tjuorgukluokta (Tjuorgokluakhta): namnet avser viken i den sydvästra änden av sjön *Lábbás*. Väster om viken ligger Tjuorguknjárgga, *Tjuorgoknjárrga* och höjden Tjuorguk, *Tjuorgok*. Inte viken men dock udden är upptecknad i formen "Tjorkok". *Luakhta* betyder vik, i övrigt se Tjuorguk, *Tjuorgok*.

Tjuorguknjárgga (Tjuorgoknjárrga): en udde vid stranden av Tjuorgukluokta, *Tjuorgokluakhta* i västra änden av *Lábbás*. Namnet är upptecknat av Wickman 1942 i formen

"Tjorkok" med uppgift om att det avser ett strandparti. *Njárrga* betyder 'udde', i övrigt se Tjuorgok, *Tjuorgok*.

Tjuorrebuovvda (Tjuorrebuavvda): ett berg som är kalt på toppen 743 m.ö.h. med *Tjuorrevárátj* som utlöpare i norr och Tjuorrestormyran, *Tjuorrejiegge* i väster beläget i området med högre terräng norr om Kakel/*Gáhkál* och Lullebådne, *Lullebáddne*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 i formen "Tjuorrepuota" med uppgift om att förleden betyder 'grå, gråberg'. Förleden är då en färgbeteckning. "Tjuorre" är benämningen på 'ljusgrå (om djur)' (Collinder 1964:229). Namngivningsorsaken är sannolikt att berget/klipporna har en färg som namnet vill återge. Det finns dock en möjlighet att namnet i stället skall härledas från *tjárro* 'höjd, rygg'. Berget har hur som helst blivit namngivande för utlöparen och myrarna med tillhörande tjärn. Tolkningen av förleden är inte säkerställd. *Buavvda* betyder 'berg med kal topp och med skog runt om'.

Tjuorrestormyran (Tjuorrejiegge): ett myrområde väster om Tjuorrebuovvda, *Tjuorrebuavvda* och *Tjuorrevárátj* i högre terräng norr om Kakel/*Gáhkál* och Lullebådne, *Lullebáddne*. Gällande etymologi och namngivare för förleden, se Tjuorrebuovvda, *Tjuorrebuavvda*. Myrarna har idag en svensk beteckning men de är upptecknade av Wallström 1941 som "Tjuorrejiekkeh" vilket med dagens ortografi skrives *Tjuorrejiegge* där *jiegge* är pluralformen för 'myr' (*jägge:jiegge*).

Tjuoretjärnen: namnet förekommer på två tjärnar relativt nära varandra. Här avses en tjärn i barrskogsland norr om *Guossavárátj* och *Gáldesjávvre*, *Gáldesjávvre*. Namnet som inte är upptecknat, har idag en samisk förled och en svensk efterled. "Tjuorre" betyder 'ljusgrå (om djur)' (Collinder 1964:229). En möjlighet är dock att förleden kan vilja beskriva växtligheten runt tjärnen och återgå på adjektivet *tjuorggis* (saL), *tjuorggis* (saP) 'grå, bleknad, vissen (om lövskog och gräs på hösten)'. Se även, Tjuorrebuovvda, *Tjuorrebuavvda*.

Tjuorretjärnen (Tjuorrejávratj): en tjärn i myrområdet Tjuorrestormyran, *Tjuorrejiegge* väster om Tjuorrebuovdda, *Tjuorrebuavvda*. Tjärnen är inte upptecknad i ortnamnsregistret men dock myrarna och höjderna. Gällande etymologin och namngivningen, se Tjuorrebuovdda, *Tjuorrebuavvda*. Namnet har idag en svensk efterled som på samiska motsvaras av *jávratj* 'liten sjö'.

Tjuorrevárátj: ett berg 640 m.ö.h. i barrskogsterräng som utgör en utlöpare av Tjuorrebuovdda, *Tjuorrebuavvda* öster om Tjuorrestormyran, *Tjuorrejiegge* i området norr om Kakel/*Gáhkál* och Lullebådne, *Lullebáddne*. Utlöparen är inte upptecknad i ortnamnsregistret men dock Tjuorrebuovdda, *Tjuorrebuavvda* med uppgift om att namnet betyder 'gråberget'. Gällande etymologi och namngivare, se Tjuorrebuovdda, *Tjuorrebuavvda*. Med *várátj* avses 'ett litet berg'.

Tjåhkå: en fjälltopp på fjällryggen *Barturte* i dess sydöstra ände, söder om bäcken *Tjåhkåkjåhkå*. Namnet är inte registrerat i ortnamnsregistret. *Tjåhkå* är en *-k* avledning av *tjåhkkå* (*tjåhkkå:tjåhkå>tjåhkå*) som betyder 'fjälltopp' där *-k* utsäger ett samband mellan namnet och namnlokalen i detta fall möjligtvis *giehtje* 'ände, spets'. Namnet vill därmed beskriva toppens läge i änden på *Barturte*.

Tjåhkåkjåhkå: en bäck norr om toppen *Tjåhkå*, på *Barturte* som avvattnar myrlandet söder om toppen *Alep Stärrá*. Namnet är inte registrerat i ortnamnsregistret. *Tjåhkå* har i detta fall fått ge namn åt bäcken. *Jåhkå* betyder 'bäck'. I övrigt se *Tjåhkå*.

Tjålbme: sundet mellan sjöarna *Lábbás* och Rappen/*Rahppen* vid vilken byn Sundnäs, *Tjålbme* ligger. Vattenstråket *Lábbás*, *Tjålbme*, Rappen/*Rahppen* och *Rahppenjåhkå* har utgjort ett effektivt hinder för renar som är på vandring från väster till öster, vilket har motiverat systemet av fångstgropar som löper över näset, som ett minne från vildrenjaktens tid. *Tjålbme~tjållme* betyder 'sund'.

Tjålmak: en mindre sjö i det sönderskurna landskapet av småsjöar mellan Guddunjávrrre, *Guddunjávvrre* och Stor-Mattaure/Stuor Máttávrrre, *Stuor Máddávvrre* söder om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. *Tjålmak* är en *-k*-avledning där *-k* utsäger ett samband med förleden, i detta fall sannolikt *jávvrre* 'sjö'. Utgångspunkten är *tjållme* 'sund'

(*tjállme:tjålme>tjålماك*). Innebörden blir ungefär 'sundsjön, sjöarna med sund emellan'. Denna avledning uppträder i flera former. Collinder anför formerna "tjólماك", tjólmók", tjólmok", tjólmókah" och "tjólماكas" med betydelserna 'sjön med ett sund' eller 'små sjöar med sund emellan' (Collinder 1964:227). *Tjålماك* beskriver med andra ord karaktären på sjölandskapet här.

Tjålماك: en sjö i skogsterräng söder om Gubblehávrre, *Gubblehávrre* som är avsnörd av ett smalt sund så att den mer eller mindre utgör två sjöar. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 i formerna "Tjålماك", Tjålماكjauratj" och "Tjålbmajauratj" med uppgift om att sjön har ett sund. Se vidare *Tjålماك* ovan.

***Tjålماكgáhte*:** enligt traditionsbärare Per Allan Steggo är *Tjålماكgáhte* namnet på vistesplatsen vid nordvästra änden av *Tjålماكjávrátj* (på kartblad BD 12 antagligen på grund av felstavning benämnt *Tjålماكjávrátj*) väster om Stor-Stákke, *Stáhkkevárre*. Området består av vattensjuka myrar och en bäck som förbindelse mellan några småsjöar. *Tjålماك* 'små sjöar med sund emellan' stämmer bra in på terrängen i denna sluttning, vilket väl också varit syftet med namnvalet. Efterleden *gáhte* 'kåta' bekräftar att det handlar om en vistesplats. Se vidare *Tjålماك* ovan.

Tjålماك: en mindre sjö i låglänt land nordväst om Laisvikberget/*Lájsovárre* efter södra stranden av Hornavan/*Járvek*. Namnet är upptecknat av Wallström 1942. Se vidare *Tjålماك* ovan. Namnet beskriver att sjön bär karaktär av liten sjö med myrmark/myrpölar runt om.

Tjålماك: en sjö i sydsluttningen av Stor-Stákke, *Stáhkkevárre* som avvattnas av *Tjålماكjáhká*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935. Se vidare *Tjålماك* ovan. Uppströms sjön ligger två mindre sjöar som nästan hänger ihop med *Tjålماك*, vilket utgör bakgrunden till namnet.

Tjålماكjáhká: en bäck som fått sitt namn av att den avvattnar sjön *Tjålماك* i sydsluttningen av Stor-Stákke, *Stáhkkevárre*. Se vidare *Tjålماك* ovan. *Jáhká* betyder 'bäck'.

Tjålmåkjåhkå: en bäck som via Tjålmåljávrátj, *Tjålmåkjávrátj* kommer från myrområdet *Tjavelkáhpe* på *Ståhkketjavelk* och rinner vidare genom flera småsel bl.a. den lilla sjön *Tjålmåk* och slutligen ut i Östra Rebraur, *Lulep Ribrávvre*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 i formen "Tjålmåkjukku". Se vidare *Tjålmak* ovan. *Jåhkå* (juhke (saU)) betyder 'bäck'. Bäckens har fått sitt namn efter de sel/sund som karakteriserar dess sträckning.

Tjålmåljávrátj (Tjålmåkjávrátj): en liten sjö i myrområdet *Tjavelkáhpe* på *Ståhkke-tjavelk*, från vilken *Tjålmåkjåhkå* rinner, och vid vilken det finns ett rengärde och en vistasplats vid namn *Tjålmakgåhte*. Namnet är upptecknat som "Tjålmåkjauratj" och "Tjålmak" av Grundström 1935. Sjön är, antagligen på grund av felstavning, benämnd Tjålmåljávrátj på kartblad BD12. Se vidare *Tjålmak* ovan. *Jávrátj* betyder 'liten sjö'. Namnet beskriver sjön som del i ett vattensystem av flera småsjöar och sel i myrterräng.

Tjålmålvárátj (Tjålmåkvárátj): en mindre höjd i skogsterräng omringad av myrmark, öster om Tjålmåljávrátj, *Tjålmåkjávrátj* och söder om *Tjålmåkjåhkå* på *Ståhkketjavelk*. Namnet är upptecknat som "Tjålmåkvare" och Tjålmåkvaratj" av Grundström 1935. Höjden är, antagligen på grund av felstavning, benämnd Tjålmålvárátj på kartblad BD12. Se vidare *Tjålmak* ovan. *Várátj* är diminutivform av *várre:våre* och betyder 'litet berg'. Berget har nog fått sitt namn av den intelligande tjärnen *Tjålmåljávrátj*.

Tjåltberget (*Tjålltavárre*): ett berg 600 m.ö.h. med två toppar norr om *Sáhkavárre* efter östra stranden av Hornavan/ *Tjårvek*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 som "Tjåltavarre". Namnformen på kartan har en samisk förled och en svensk efterled. Namnet beskriver berget där *tjållta* står för 'klump, begknalle' och *várre* för 'berg, fjäll'.

Tjålnåjvve (Tjålnåjjve): ett flackt berg ca 460 m.ö.h. i skogsterräng söder om Rackträsk, *Ráhkávvre* med ett rengärde intill. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med en uppgift om att hans meddelare tror att förleden återgår på *tjålle:tjåle* 'tarm, djupaste fåran i en bäck eller en sjö'. Vad som motiverar detta namn på berget framgår ej. Alternativa förklaringar till bergets namn kan möjligtvis utgå från *tjuolo* 'sned, vid

sidan av´ eller *tjullo* (saL) ´liten rund ost, svullnad´. Tolkningarna är osäkra och bakgrunden till namnet får anses dunkelt. Efterleden *ájvve* betyder ´berg med runt huvud´.

Tjåresvárre (~Tjårrás): ett avlångt lågfjäll med björkskog runt om 740 m.ö.h. norr om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* och Bällajávvrre, *Bällajávvrre*. Informant Martin Sjaggo uppger att man lokalt benämner denna höjd för *Tjårrás*. Bägge namnalternativen är upptecknade av Grundström 1931. Bakom det pitesamiska *tjåres* alternativt *tjårrás* ligger termen "tjores:tjorrása" ´fjällrygg, rundad avlång bergrygg, kuperat område´ (Collinder 1964:227). Termen är en avledning av *tjårro* ´ryggformad förhöjning, uppstående kant, ås, bergrygg´. *Várre* betyder ´berg, fjäll´. Namnet beskriver bergets form som en avlång höjd med runda former.

Tjårok: en höjd med oval form i björkskogsterräng, ca 660 m.ö.h. på höjdryggen norr om sjön *Lábbás* och öster om Tjårokjávvrre, *Tjårokjávvrre*. Namnformen är inte upptecknad i ortnamnsregistret på denna plats men dock på andra ställen i området. *Tjårok* betyder ´ryggig, som har en upphöjd rygg´, vilket i sin tur är en avledning från *tjårro* ´ryggformad förhöjning, uppstående kant´ (*tjårro:tjåro>tjårok*). Namnet beskriver med andra ord formen på berget.

Tjårok: en höjd med oval form och skarp profil, ca 700 m.ö.h. mellan sjön *Båhttsá* i norr och *Båhtssájáhká* i söder. Namnet är upptecknat av Wallström 1941. *Tjårok* betyder ´ryggig, som har en upphöjd rygg´, vilket i sin tur är en avledning från *tjårro* ´ryggformad förhöjning, uppstående kant´ (*tjårro:tjåro>tjårok*). Namnet beskriver med andra ord formen på berget.

Tjårokjávvrre (Tjårokjávvrre): en sjö i björkskogsterräng på höglandet norr om sjön *Lábbás* och väster om höjden *Tjårok*. Sjön är namngiven efter sitt läge intill *Tjårok*. Se vidare *Tjårok. Jávvre* betyder ´sjö´.

Tjårrokberget (Tjårokvárre): ett mindre avlångt berg ca 460 m.ö.h., söder om Hornavan/*Tjårvek* och väster om Krutaviken, *Kruhttalukтта*. Berget är upptecknat även som "Tjårrokvare". Namnet återgår på *tjårro* ´ryggformad förhöjning, uppstående kant, ås, bergsrygg´ som medels en *-k* avledning (*tjårro:tjåro >tjårok*) fått sin form. Ändelsen *-k*

utsäger ett samband med förleden, i detta fall troligtvis *várre* som på det sättet s.a.s. benämns två gånger.

Tjårroktjärn (*Tjårokjávrátj*): en liten tjärn mellan Tjårrokberget, *Tjårokvárre* och Krutaviken, *Kruhttaluaakta* efter södra stranden av Hornavan/*Tjårvek* som inte är medtagen i ortnamnsregistret. Gällande etymologin för *Tjårok*, se Tjårrokberget, *Tjårokvárre*. Namnet har fått en svensk efterled. En samisk motsvarighet torde vara *jávrátj* en diminutivform av *jávvre* med betydelsen 'liten sjö'.

Tjårvesjåhkå: en sjö som egentligen är ett sel av Skellefteälven, *Seldutiedno* mellan sjön Sällá, *Siellá~Siellásavvon* och Gallaselet, *Gallasavvon~Gallasivvun* som i sin tur är ett nordligt sel av Uddjaur/*Ujják~Ujávvre*. Mellan *Tjårvesjåhkå* och Sällá, *Siellá~Siellásavvon* är ett antal småöar och mellan Sällá, *Siellá~Siellásavvon* och Hornavan/*Tjårvek* ligger också ett band av öar så bägge utgör på så sätt en del av Hornavan/*Tjårvek*. Selet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att det ska översättas till "Hornbäcken". Namnet skall således härledas ur *tjårve:tjårve* 'horn, renhorn' och *jåhkå:jågá* 'bäck'. *Tjårve* är avlett utifrån svagstadieformen *tjårve* med pålägg av ändelsen *-s*. I detta fall kan bakgrunden vara att denna sjö, som egentligen som sagt är del av älven, rinner ut ur Hornavan/*Tjårvek*. Namnet vill då beteckna utflödet, 'älven från *Tjårvek*'.

Tjåhpsåjvve (*Tjåhpsåjve*): ett skogsbeklätt toppigt men runt berg med kal topp 680 m.ö.h. i skogslandet norr om Kakel/*Gáhká*. Bergets namn är upptecknat av Wallström 1942. Förleden är en förkortning av *tjåhppis* 'svart' och efterleden *åjvve* beskriver att det är ett 'berg med runt huvud'. Bergets form och karaktär med den mörka barrskogen på bergsslutningen framgår av namnet.

Tjåhpuk: en mindre sjö öster om sjön *Skávlek* i myrlandsområdet söder om fjällryggen *Barturte*. Namnet, som saknar efterled är upptecknat i ortnamnsregistret. *Tjåhpuk*: *tjåhpuga* betyder 'mörk (om hår)' även 'fuling'. Namngivningsorsak kan vara att boten är dyg och sjön då ger ett mörkt intryck.

Tjäkkåtaudden: en udde efter södra stranden av Hornavan/ *Tjårvek* väster om *Mielledievva*. Udden kan ha haft betydelse när man rodde efter sjön på väg bl.a. till gudstjänst i Lövmokks kapell längre västerut. Namnet som är en blandning av samiska och svenska är inte upptaget i ortnamnsregistret. Förleden förefaller ha samisk grund medan kåta och udden är svenska. "Tjäkk" kan möjligtvis ha förkortats med utgångspunkt från *tjäkkaja* 'fiskgjuse'. Betydelsebakgrunden får tillsvidare betraktas som okänd.

Tjäktjaurekåtan: en kåta på stranden av sjön Tjäktjajávrrre, *Tjäkkjtajávvrre* i änden av *Tjäkkjtjavárátj* som även är belagd från Petrus Læstadius tid. Från platsen nära kåtan över näset mot *leggelatj* löper ett förfallet renstängsel som är byggt av stubbar, timmer och lågor, dokumenterat av Gudrun Norstedt 2016. Kåtaplatsen har fått sitt namn av belägenheten vid strandkanten av Tjäktjajávrrre, *Tjäkkjtajávvrre*, se dito.

Tjäktjavárátj (Tjäkkjtjavárátj): ett lägre, skogsbeklätt berg 460 m.ö.h. mellan sjöarna *leggelatj* och Tjäktjajávrrre, *Tjäkkjtajávvrre*. Gällande betydelsen av förleden, se Tjäktjajávrrre, *Tjäkkjtajávvrre*. *Várátj* betyder 'litet berg'.

Tjäktjajávrrre (Tjäkkjtajávvrre): en sjö i barrskogsland under berget Tjäktjavárátj, *Tjäkkjtjavárátj*, söder om sjön *leggelatj* och väster om Eggelatsberget, *leggelatjvárártj*. Sjön har inlopp från myrlandet runt tjärnen *Tjålmåak* men ett på kartan icke markerat utlopp. Sannolikt har den utlopp söderut, till bäcken som nedströms får namnet *Tjäkkjtajåhkå*, se dito. Namnet är belagt av Grundström 1935 med uppgift om att det ska härledas till fiskgjuse. Grundström uppger också att skogsområdet sydväst om sjön benämns "Tjäktjavuobme" alternativt "Säddem". Upptecknarens uppgift bekräftas då *tjäkkaja:tjektja* är termen för fiskgjuse:fiskgjusar. *Jávvrre* betyder 'sjö'.

Tjäkkjtajåhkå: en bäck, på kartan namnlös som rinner upp i dalen mellan *Alep Tjåhkålis* och Bårggå, *Bårrgå* och rinner samman med den ävenså icke namngivna *Harrokjåhkå*. Bäckens rinner sen österut och har sitt utlopp i Alep Vátjamjávrrre, *Alep Vátjamjávvrre*. Bäckens är beskriven och upptecknad som "Tjäktjajukku" av Grundström 1935. Gällande etymologin för *tjäkkaja*, se Tjäktjajávrrre, *Tjäkkjtajávvrre*. *Jåhkå* med alternativformen *juhku* betyder 'bäck'.

Tsubbujávrátja: informant Brita-Stina Sjaggo uppger detta namn på två, på kartan namnlösa tjärnar som ligger i myrland mellan höjden *Vuotsas* och höglandet *Árjep Siebmer* norr om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Namnet, som är upptecknat av Grundström 1931-36, uppger om tjärnarnas fauna och består av förleden *tsuobboj: tsubbu* (saP) *´groda:grodor´* och efterleden *jávrátja ´småsjöar´*.

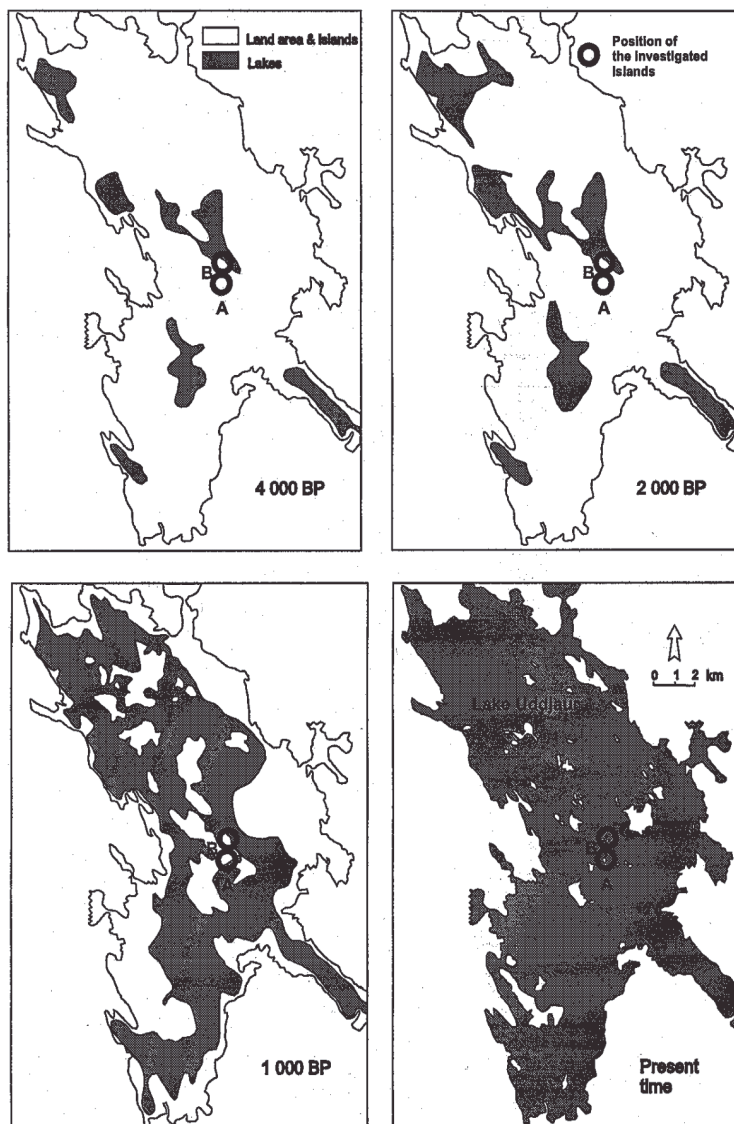
Tsuhkka: en nordvästlig del av sjön Båtsjaur/Båtsträsk/Hammarträsket, *Båtsjávvre* med några holmar. Namnet är upptecknat av Pellijeff 1958 som "Tsokkasjön" respektive "Tsokkaviken". Tsuhkka kan vara en sydligare variant av *tsáhke ´grunt vatten´* eller *tsáhkke ´sjunkande (om vattennivå)´* och vilja berätta om karaktären på viken.

Tsågåk: en sjö i låglänt myrland öster om Märssájávvre, *Märssájávvre*. Namnet är upptecknat som "Sågok" av Wallström 1941. *Tsågåk* är en *-k* avledning utifrån *tsáhke ´grunt vatten´* (*tsáhke:tságe>tsågåk*) där *-k* utsäger ett samband med förleden, i detta fall antagligen *jávvre ´sjö´*. Namnet talar om att det handlar om en grund sjö.

Uddjaur/Ujják (~Ujjávvre): en stor sjö efter Skellefteälv, *Seldutiedno* söder om Arjeplog/*Árjepluovve*. Sjön utmärks dels av sitt omfång och dels av att det finns ett stort antal holmar (365 stycken) och grund i sjön. Nedströms faller sjön ut i Storavan via *Välbma*, *Máhkávrrie* och *Dväljan*. Sjöns historia är intressant emedan det finns belagt att Hornavan/*Tjárvek* en gång haft sitt utlopp österut genom *Kakel*, *Gáhkál* och *Gubblehávvre*, *Gubblehávvre* men att sjöns utlopp till följd av effekter av landhöjningen och tippningseffekten ändrats till att få sitt utlopp söderut genom *Tjárvesjáhká* och *Vavká* till den därigenom skapade sjön Uddjaur/*Ujják~Ujjávvre*. Detta skedde successivt men sjön kom till i sitt nuvarande omfång för ca 1000 år sedan, se referens till artikel i faktarutor här intill⁶². Detta förklarar varför sjön har så många holmar och varför den är så grund. Rester av träd lär också finnas på botten. Genom att undersöka hur långesen det var som det brunnit på ett antal av holmarna har man kommit fram till hur länge de varit omflutna av vatten. Vissa ortnamn förefaller också bekräfta att

⁶² Hörnberg, Greger; Wallin, Jan-Erik; Påsse, Tore; Wardle, David A. & Zackrisson, Olle, *Holocene land uplift and its influence on fire history and ecosystem development in boreal Sweden*, Journal of Vegetation Science 15:171-180, Uppsala 2004:175.

Ortnamnen i Arjeplog/Árjepluovve

Kartbild 5: Map showing the development of Lake Uddjaur at 4000 BP, 2000 BP, 1000 BP and present. Circles denote the positions of islands A and B. The area where the islands are situated today was a part of the mainland at 4000 BP and 2000 BP. At 1000 BP the area was a large island complex in the recently formed lake Uddjaur. Due to a continuous transgression the island complex has been flooded during the last 1000 yr and has been transformed into several small islands. Hörnberg et al 2004.

Bilderna visar utvecklingen av sjön Uddjaur/*Ujják~Ujjávvre* för 4000 år sedan, 2000 år sedan, 1000 år sedan och idag. Ytan där öarna är belägna idag var en del av "fastlandet" för 4000 år sedan respektive för 2000 år sedan. För 1000 år sedan var området ett stort ö-komplex som med tiden format sjön Uddjaur/*Ujják~Ujjávvre*. Till följd av en pågående förändring av vattenståndet har ö-komplexet översvämmats under de sista 1000 åren och transformerats till flera mindre holmar.

(Författarens översättning)

vattenståndet har höjts så att tidigare mindre sjöar blivit vikar etc. Från ortsböcker finns belägg för att sjön även benämns *Ujjávvre*. Språkligt ligger denna sjö i ett gränsområde mellan pitesamiska och umesamiska. Namnet "Uddjaur" är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att dess betydelse är okänd samt att det finns ett alternativt namn; "Ujják". Det senare tyder på att namnet är en *-k* avledning utifrån **Ujjá*. Collinder redovisar namnleden "-uje" och hänvisar denna namnled till "oi've" 'huvud, den övre' och till "alla" 'hög, övre'. Under "oi've" redovisar han att en syd-samisk form av "oi've" är "ojje". Collinder förefaller mena att "-uje" är liktydigt med "ojje" och att det betecknar något som ligger 'högre upp, överom' (Collinder 1964:

240). Detta skulle kunna förklara formen *Uj-*. Det är inte osannolikt att "Udd (-jaur)" är en förändring utifrån *Uj-(jávvre)* med betydelsen 'den övre sjön, huvudsjön'. Ett alternativ är att namnet helt enkelt skall härledas från adjektivet 'ny' *áddá* (saP). Collinder uppger att "uddë" har betydelsen 'ny' i sydliga samiska varieteter (Collinder 1964:147). En icke säkerställd tolkning är att *udd- är en idag bortglömd form av *áddá*. Formen lever dock kvar i några ortnamn och vill då här beskriva just det faktum att sjön växer och nyskapas på grund av förändrat vattenstånd. *Jávvre* betyder 'sjö'.

Uddojávrátj (Uddojávrátja~Áddájávrátja): namnet avser fyra småsjöar i skogs- och myrlandet *Uddovobme*, *Uddovuobme* mellan Mattaureälven, *Máddávriedno* och fjället *Nammadis*, i norra kanten av *Ståhkketjavelk*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 som "Uddojauratj" alternativt "Uddasjaur" med uppgift om att det är fyra sjöar som avses och att namnet skall härledas till 'ny'. Traditionsbärare Per Allan Steggo bekräftar namnet *Uddojávrátja* men har ett uttal som ligger närmare *Áddájávrátja*. Adjektivet ny heter *árrá* alternativt *áddá* alternativt *áddás* på pitesamska. Collinder uppger att även "uddë" har betydelsen 'ny' i sydliga samiska varieteter (Collinder 1964:147). Min tolkning är att *uddo är ett idag inte existerande alternativ av *áddá*. Formen lever dock kvar i detta ortnamn. Förleden *áddá* står för 'ny' och *jávrátja* avser 'småsjöar' och är en diminutivform av *jávvre* (*jávvre:jávvre>jávrátj>jávrátja*). Frågan kvarstår varför sjöarna och området fått detta namn. En tanke är att sjöarna fått namn efter området och att det handlar om någon som fått tillgång till ett nytt renbetesland och därför gett det namnet *Uddovuobme* 'det nya beteslandet'. Ett alternativ är att det är mark som brunnit på vilken det sen vuxit upp ny skog.

Uddovuobme: namnet avser ett låglänt skogs- och myrland väster om sjöarna *Uddojávrátj*, *Uddojávrátja* mellan fjället *Bárggá*, *Bárggá* och fjället *Nammadis* på *Ståhkketjavelk*. Gällande tolkning av detta namn, se *Uddojávrátj*, *Uddojávrátja*. *Vuobme* betyder 'skog, skogslandet i motsats till de skoglösa fjällen'.

Udtjabäcken/Uttjajåhkå (Uhtjajåhkå): en större bäck som kommer från *Uttjajávvre* (saL) i norr och rinner genom myrland i sydvästlig riktning mot Piteälven/Bihtámätno, *Bidumiedno*, närmast från selet *Maldok* (saL). Vid *Maldok* löper ett renstängsel i öst-

västlig riktning som skiljer Luokta-Mavas samebys marker från Udtja samebys marker. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att betydelsen är obekant. Han nämner också att bäcken tidigare hetat "Mattakjåhkå" efter selet "Matta-luoppal" uppströms samt att bäcken även gått under benämningen "Vuodjasjåhkå" men att ingen känner detta namn nu förtiden. Förleden återgår sannolikt på *uhtsa~uhtja* som betecknar 'något som är litet' och *jåhkå* betyder 'bäck'.

Udtjabäckkåtan: en kåta på norra stranden helt nära utloppet av Udtjabäcken/Uttjajåhkå, *Uhtjajåhkå* i Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* i höjd med Hammarholmen, *Viehtjersuolo*. Kåtan har tillhört Domänverket/Svea skog. Namnet har en samisk förled och en svensk mellan- och efterled. Gällande tolkning av förleden, se, Udtjabäcken/Uttjajåhkå, *Uhtjajåhkå*.

Uhtsa Gibdno: en fjällbjörksbeklädd topp 616 m.ö.h. väster om den högre *Gibdnotjåhkkå*, i skogslandet söder om Tjeggelvas/*Tjeggelvas* och väster om Gibdnoluokta, *Gibdnoluakkta*. Namnet är upptecknat i ortnamnsregistret. *Uhtsa* betyder 'liten' och *gibdno* 'kittel'. Toppen bör ha fått sitt namn av att den är liten i förhållande till den högre *Gibdnotjåhkkå*. Gällande betydelsen av *Gibdno*, se *Gibdno*/Stenudden.

Uhtsa Ståhkeáhppe: ett vidsträckt myrområde efter Norra Bergnäs vägen öster om Lill-Ståkke, *Uhts-Ståhke* och Ståkkebäcken, *Ståhkejåhkå*. Gällande etymologin för *Ståhke*, se Stor-Ståkke, *Ståhkevárre*. *Uhtsa* betyder 'liten' här i förhållande till fjället Stor-Ståkke, *Ståhkevárre* och *áhppe* står för 'stor myr, öppet hav' och talar om att det är vidsträckta myrar som karakteriserar området.

Uhtsa Suoŋer (*Uhtsa Suänŋer*): en sjö sydost om Stuur Suoŋer, *Stuur Suänŋer* och söder om det flacka skogsområdet Suänŋergielas, *Suänŋergielas~Bassevuobme*. *Uhtsa* betyder 'liten' och beskriver sjön i förhållande till den större Stuur Suoŋer, *Stuur Suänŋer* 'stora...'. Sjöarna har fått namn efter sin närhet till Suänŋergielas, *Suänŋergielas~Bassevuobme*. Gällande etymologin för Suoŋer, *Suänŋer* se Suänŋergielas, *Suänŋergielas~Bassevuobme*.

Ullak: detta är namnet på en gård på södra stranden av Ullaksjön, *Ullakjávvre*, den nordligaste viken av Uddjaur/*Ujják~Ujjávvre* väster om Arjeplog/*Árjepluovve*. Gården är anlagd ca 1850 (Jünger 2016:195). Gården går även under namnet Torborg. Gällande etymologin, se Ullaksjön, *Ullakjávvre*.

Ullakberget (*Ullakvárre*): ett berg väster om Arjeplog/*Árjepluovve* på halvön som i norr avgränsas av Hornavan/*Tjárvek* och i söder av Ullaksjön, *Ullakjávvre*. Gällande etymologin, se Ullaksjön, *Ullakjávvre*. *Várre* betyder 'berg, fjäll'.

Ullaksjön (*Ullakjávvre*): en i stort sett avsnörd vik i nordligaste delen av sjön Uddjaur/*Ujják~Ujjávvre* väster om Arjeplog/*Árjepluovve*. Viken är upptecknad av Grundström 1935 och Wallström 1938 som "Ullakjaure" med uppgift om att betydelsen av namnet är okänt. På vikens västra sida ligger byn *Ullak* och nordost om sjön ligger Ullakberget, *Ullakvárre*. *Ulla-k* är en *-k* avledning där *-k* utsäger ett samband med förleden *ulla*, osäkert vilket i detta fall. Förleden är svårtolkad. Enligt ordbok så betyder *ulla* (saP), (saL) 'flod, tidvatten, fåra som syns på väg eller spår som snöat över, ränna under skida'. Om detta är bakgrunden till namnet så skulle det kunna vara ett uttryck för att berget och/eller sjön var ett flyttstråk för renarna. Byn Rengård, som ligger vid stranden av viken indikerar tillsammans med flera andra närliggande ortnamn också renskötsel i området, se exempelvis Rattik, *Raddeknjárrga*. Intressant är att viken benämns sjö, vilket skulle kunna förklaras av att det en gång varit en sjö som till följd av högre vattenstånd i Uddjaur/*Ujják~Ujjávvre* blivit en vik. Möjligen har betydelsen 'flod, tidvatten' också med detta fenomen att göra. En möjlighet värt att nämna är att en sydlig vik av Ullaksjön, *Ullakjávvre*, som varit ett notvarp, benämns *Guälláluakkta*, 'en fiskrik vik', se *Guälláluakkta*. Frågan är om *ulla* är en förvanskad form av *guällá~guallá* och vill understryka detta sel som en bra fiskeplats. Namnet är otillfredställande tolkat. *Jávvre* betyder 'sjö'.

Uttjavárátj (*Uhtjavárátj*): en flack höjd ca 600 m.ö.h. i björkskogsland på västra kanten av den breda höjdryggen *Lágastjavelk* mellan Hornavan/*Tjárvek* och *Lábbás*. Området är betesland för Semisjaur-Njarg. Namnet är upptecknat av Wallström 1939. Förleden

återgår sannolikt på *uhtja~uhtsa* som betecknar 'något som är litet' och *várátj* är diminutiv av *várre* (*várre:váre>várátj*) 'litet berg'. Namnet är terrängbeskrivande.

Uvlaguolbbanjeäggie (saU): ett vidsträckt myrområde söder om Rackträsk, *Ráhkávvre* sydost om Kurrokvejk, *Gurruguajjka*. Namnet som är återgivet på umesamiska finns upptecknat som "Ulagalbanjägge" och "Olakuolpajegge" av Grundström från 1935. Han uppger att förleden återger personnamnet Olle. Guolbban är umesamiska och motsvaras på pitesamiskan av *guolban:guallban-* 'slät tallhed'. Jeäggie (saU) betyder 'myr'. Namnet beskriver sannolikt att någon Olle/Olov>Uvla haft denna hed i myrområdet som betesområde för sina renar.

V. Garditjärn: en tjärn som nästan är en vik av sjön Flukvát på norra stranden av Flukaviken, väster om tjärnen Ö. Garditjärn. V. Garditjärn har antagligen fått vattenkontakt med Flukaviken allteftersom vattenståndet höjts, se namnartikel om Uddjaur/*Ujják~Ujjávvre*. Tjárnarna är upptecknade av Wallström 1938 i formen "Garditjärn". Både bestämningen Västra och Östra samt efterleden har idag svenska former. Gardi kan återgå på *gárrde* 'stängsel'. Frågan är vad som motiverar denna term. En möjlighet är att det funnits ett stängsel mellan sjöarna eller att sjöarna och bäcken däremellan fungerat som ett stängsel. Betydelsebakgrunden är inte klarlagd.

V. Limsjaure (*Alep Limsajávvre*): informant Martin Sjaggo uppger *Alep Limsajávvre* som namn på en sjö i myrigt och magert lågland söder om massivet *Siejdvárre* norr om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* och väster om Ö. Limsjaure, *Lulep Limsajávvre*, på kartbladet benämnd V. Limsjaure. Namnet är inte registrerat i ortnamnsregistret. *Alep* betyder 'väster, den västra'. Bakgrunden till mellanledet *limsa* är osäkert. Collinder uppger, med hänvisning till dessa småsjöar att "lim'se" avser 'något som är genomblött eller slaskigt' (Collinder 1964:117). *Jávvre* betyder 'sjö'. Namnet är inte tillfredsställande tolkat.

Vaddotjavelk: enligt informant Martin Sjaggo så är detta namnet på höjdryggen mellan Rappen/*Rahppen* och Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* (tidigare lappsatteländet "Kaskas") med Vattåjvve, *Vaddåjvve* som högsta berg. Landet är renbetesmark för

Barturte-gruppen inom Luokta-Mavas sameby. Namnet som vill beskriva terrängen är sammansatt av *vaddo* 'öppen skoglös slätt (i skogslandet)' och *tjavelk* 'rygg, landrygg'.

Váhtjamjávvre: ett på kartan icke namngivet gårdsställe beläget på norra stranden av Lulep Vátjamjávvre, *Lulep Váhtjamjávvre* anlagt efter 1867 (Bylund 1956:428). Bosättningen är upptecknad som fjällägenhet av Grundström 1935 med uppgift om att stället även går under benämningen Videbacken. Hit flyttade familjen Steggo efter att fadern drunknat i Riebnesluspen, *Riebneslusspe* och modern ville komma närmre sina egna rötter, vilket var i Ståkke sameby. Här har även under stor del av 1900-talet och fortfarande delar av slakten Nilsson-Stokki bott. Gällande betydelse av namnet, se Alep Vátjamjávvre, *Alep Váhtjamjávvre*.

Vajto (Väjjo): namnet avser den nordliga viken av Uddjaur/*Ujják~Ujjávvre* som skär in mellan Vajttoudden, *Väjdonjårrga* och halvön med *Ráhkkovárre* och Racksund, *Ráhkkotjállme*. Viken är upptecknad som "Vaitofjärden" av Wallström 1938. Gällande namnets etymologi, se Vajttoudden, *Väjdonjårrga*.

Vajttoudden (Väjdonjårrga): en udde i nordligaste Uddjaur/*Ujják~Ujjávvre* väster om Arjeplog, *Árjeplovve* upptecknad av Grundström 1935 som "Vaitonjarka" och av Wallström 1938 med uppgift om att den på svenska heter Renudden, se Renudden. På udden låg en gård anlagd före 1898. De upptecknade namnformerna "vaito-", "vajto-" och ren- pekar alla mot termerna *väjjo* (saP) *viejtto*, (saL) 'renar i frihet, utan bevakning' och *väjdim* (saP), *viejdim* (saL) 'jakt, fångst'. Namnet indikerar uppehålls-ort för renar som inte varit under bevakning. Namnet kan ha en uråldrig bakgrund och peka mot vildrensjakt, vilket termen *väjdim* antyder.

Vaksamnjårgga (Vakksamnjårrga): en liten udde vid stranden av Hornavan, *Tjårvek* väster om Vaksamvárre, *Vakksamvárre* och öster om gården Vaxnäs. Namnet är upptecknat som "Vaksanjarka" av Wallström 1939. En holme vid namn "Vaksamsuoloi" är upptecknad av Grundström 1935 med uppgift om att namnet härleds till termen "vaksat" om fisk som möts på lekplatsen, vilket sker för sikens del på senhösten.

Collinder uppger att namnet återgår på "vak'sa" 'ett ställe där fisken flyttar från djupare till grundare vatten (vandrar) på hösten' alternativt "vak'set" 'att vandra (om fisk)' (Collinder 1964:242). Förleden skulle då kunna vara ett handlingsnomen utifrån *vakkset>vakksam med betydelsen '(fisk)vandringen'. Denna term är inte känd i pite-samiskan idag. *Njárrga* betyder 'udde, näs'. Namnet indikerar fiske och pekar mot att detta är en betydelsefull plats för (höst-)fiske.

Vaksamvárre (Vakksamvárre): ett berg ca 540 m.ö.h. öster om Vaksamnjárrga, *Vakksam-njárrga* strax norr om Hornavan, *Tjárvek*. *Várre* betecknar 'berg, fjäll'. Berget förefaller ha fått namn efter Vaksamnjárrga, *Vakksamnjárrga* emedan förleden troligen utgår från "vak'sa" 'ett ställe där fisken flyttar från grundare till djupare vatten om hösten', se Vaksamnjárrga, *Vaksamnjárrga*. *Várre* betyder 'berg'.

Vállátj: en höjd 715 m.ö.h. där landet planar ut öster om *Lulletjåhkkå* på norra sidan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Namnet som är upptecknat av Grundström 1935 är en diminutivform av *välle* (*välle:välle>vállátj*) 'slät, långsluttande östända av fjällmassiv' (Collinder 1964:242). Namnet är terrängbeskrivande.

Vállátj (*Vállátjávratj*): enligt informant Martin Sjaggo är *Vállátjávratj* namnet på den lilla tjärnen i myrområdet mellan *Lulletjåhkkå* och *Vállátj* norr om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Tjärnen har fått sitt namn efter höjden *Vállátj*. Sjön är upptecknad utan efterled som "Vállátj" av Grundström 1935. Gällande etymologin för förleden, se *Vállátj*. Efterleden *jávratj* 'liten sjö' beskriver att det avser en tjärn.

Vállátjåhkkå: en mindre bäck som rinner från myrområdet öster om *Lulletjåhkkå* och väster om höjden *Vállátj* och mynnar ut i Vuolvojaure/Vuolvojávrrre, *Vuolvojávvrre* vid *Skierregávva*. En bäck (*jåhkkå*) som har fått sitt namn efter sin närhet till *Vállátj*. Gällande etymologin, se *Vállátj*.

Vállátjgielas: detta är namnet på området mellan höjden *Vállátj* och *Árvesjåhkkå*, *Árvesjåhkkå* norr om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Området är viktigt som renbetesområde på höst och höstvintern för Luokta-Mavas norra grupp. Namnet är inte upptaget i ortnamnsregistret men dock den intilliggande höjden *Vállátj*, vilken varit

namngivande för *Vállátjgielas*. Gällande etymologin för förleden, se *Vállátj*. Efterleden *gielas* 'hed, (kupig) tallhed, långsträckt höjd' beskriver området.

Várddo (Várrdo): ett berg 682 m.ö.h. som är kalt på toppen i höglänt skogsland söder om Lillvarto, *Unna Várrdo* och *Várddoáhpe*, *Várrdoáhpe* på norra sidan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* nära kommungränsen mot Jokkmokk. Området är viktigt vinterbetesland för Luokta-Mavas norra grupp. Namnet är upptecknat av bl.a. Wallström 1941 och skall härledas från *várddo* 'höjd, kulle, vårta'.

Várddoáhpe (Várrdoáhpe): vidsträckt myrområde i skogsland nordväst om höglandet med *Várddo*, *Várrdo* och Lillvarto, *Unna Várrdo* nära kommungränsen mot Jokkmokk. Området är viktigt vinterbetesland för Luokta-Mavas norra grupp. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Myrarna har fått namn efter närheten till *Várddo*, *Várrdo*, se dito. *Áhpe* står för 'vidsträckt myr'.

Várpeluokta/Áhparluokta (Várpeluakhta/Ähppárluakhta): en vik efter norra stranden av *Lábbás* några kilometer väster om byn Sundnäs, *Tjålbe*. På den digitala kartan lantmateriet.se benämns viken både *Várpeluokta* och *Áhparluokta*. *Várpeluokta*, *Várpe-luakhta* är sammansatt av *várrpe:varpe* 'varp (stället där man drar not)' och *luakhta* 'vik'. Varken *Várpeluokta*, *Várpeluakhta* eller *Áhparluokta*, *Ähppárluakhta* är upptecknade i ortnamnsregistret. *Várpeluokta*, *Várpeluakhta* indikerar fiske. *Áhparluokta* synes vara en felskrivning av *Ähppárluakhta*, då den på generalstabskartan från 1893 benämns "Äpparluokte" (*ähppár* 'vålnad efter ett dött odöpt barn') och antyder en drunkningsolycka eller dylikt av ett barn.

Varpviken *(Várpeluakhta): en relativt grund vik på västra stranden av sjön i Rappen/*Rahppen* som också gett namn åt gårdsbebyggelse vid viken. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Det har i nuläget en svensk form. Dess samiska motsvarighet, från vilket det svenska namnet troligen kommer, bygger på *várrpe:varpe* 'varp (stället där man drar not)' och *luakhta* 'vik', se även *Várpeluokta*, *Várpeluakhta* på annan plats i denna sammanställning. Namnet indikerar fiske.

Varraberget (*Varravárre*): ett berg 540 m.ö.h. som utgör en utlöpare i söder av fjället *Áhkális* nordväst om Arjeplog/Árjepluovve. Nedanför bergets sydvästra sluttning ligger Varrajávrrre, *Varrajávvre*. Bergets namn är upptecknat av Wallström 1938. Gällande etymologin för förleden och tankar kring namnets funktion, se Varrajávrrre, *Varrajávvre*. Efterleden betyder 'berg, fjäll'.

Varrajávrrre (*Varrajávvre*): en sjö nedanför Varraberget, *Varravárre* som i sin tur är en utlöpare av fjället *Áhkális*. Sjön är upptecknad av Wallström och Grundström med uppgift om att sjöns namn översatt till svenska blir "Blodsjön". Den uppgiften tyder på att förleden skall härledas till *varra* 'blod'. *Jávvre* betyder 'sjö'. Frågan är hur kopplingen till blod ser ut i detta fall. En tolkning är att namnet indikerar slakt, möjligtvis vildrensjakt i området eller offer utifrån det heliga fjället *Áhkális*.

Varrasviken/Bergviken/Várrasluokta (*Varrásluakhta*): namnen avser bebyggelse, insynat 1849 (Jünger 2016:195), och en vik efter södra stranden av Vuolvojaur/Vuolvojávrrre, *Vuolvojávvre* en stor sjö efter Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Efter nedre delen av bergssidan från höglandet Gárddevárre, *Gárrdevárre* ner till Vuolvojaur/Vuolvojávrrre, *Vuolvojávvre* löper, enligt kartbladet, ett fångstgropsystem. I sundet mellan två holmar där viken möter den öppna sjön finns ett ställe som fryser sent och som kan gå upp mitt i vintern. Där samlas fisken och man kan under stor del av året fånga färsk fisk där. Namnet "Varrasviken" är upptecknat av Wallström 1941 och "Varrasluökta" är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om okänd betydelse av namnet. Det förefaller som att namnet *várras* felaktigt tolkats som en form av *várre* 'berg, fjäll' varför namnet Bergviken nämns på kartan. Informanten Allan Sjaggo (2007) m.fl. uppger dock att viken fått sitt namn av den vak där man kan få fisk och att *varrás* 'färsk, frisk' berättar just detta. Efterleden betyder 'vik'. Detta är ett exempel på hur man velat översätta ett samiskt namn men missförstått innebörden vilket lett till en felaktig översättning och till en felaktig samisk namnform.

Vátjavgielas: myr och hedland söder om Lullebådne, *Lullebåddne* och öster om Däll-
ávrrre, *Dällávvrre*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 som "Vatjavgielas". Nam-
net är sammansatt av *vátjav* 'renko, vaja' och *gielas* 'tallhed, långsträckt höjd'. Namnet
indikerar renskötsel.

Vátjavnjav: de på kartbladet namnlösa strömmarna vid *Vátjavnjavnjarg*, där selet
Tjárvesjåhkå övergår i strömmar mot Gallaselet, *Gallasavvun~Gallasivvun*, vilka båda
är sel på en gren av Skellefteälven, *Seldutiedno* strax väster om Arjeplog/*Árjepluovve*.
Sundet är grunt och stenigt och innan dämningen av älven var vattenståndet betydligt
lägre, se <https://app.raa.se/open/fornsok/>. Lokala informanter bekräftar att älgar tar
sig över här varje år och att det på det sättet är ett vandringsstråk. Strömmarnas och
uddens namn är upptecknade av Wallström 1938 och Grundström 1935 i varianterna
"Vatjenavudden", "Vatjenjargudden", "Vatsimjarg", "Vatjinjarg", "Vatsijarg", "Vatsem-
jarg" och "Vatseaur". Namnbelägget "Watjavnjave" finns vidare från 1855 i Arjeplogs
dombok, se avsnittet "Lapps katteland, skolbord och prästbord i Arjeplog". En uppteck-
ning i ortnamnsregistret från 1972 anger namnet "Vatjinnjavve". De många varian-
terna gör namnet svårtolkat. En tolkning är att förleden återgår på *vátjav* 'renko, älgko,
vaja' även om det inte är uteslutet att namnet skall härledas ur antingen *váttsádahka*
(sal) 'passage' eller *vádtsem* 'det att gå' och syfta på att djur och kanske människor
har kunnat vada över älvgrenen här. Efterleden *njavve*, här i förkortad form, betyder
'stråka, ström (vattnet strömmar fort men forsar inte)'. Namnet pekar, tillsammans
med flera andra namn i närheten mot att området varit en viktig uppehållsplats för
renar och älgar och sannolikt även ett ställe där djuren kunnat passera.

Vátjavnjavnjarg: detta är namnet på udden där selet *Tjárvesjåhkå* övergår i strömmar
mot Gallaselet, *Gallasavvun~Gallasivvun*, vilka båda är sel på en gren av Skellefteälven,
Seldutiedno strax väster om Arjeplog/*Árjepluovve*. Udden och strömmarna är inte
benämnda på kartblad BD12 men kallas ofta "Vattjenavudden", "Vattjenjav" eller
"Vattjenavströmmarna" av dagens ortsbor. Gällande namnets funktion och etymologi
för förleden och mellanleden, se *Vátjavnjav*. Efterleden *njarg* är en förkortad form av
njárrga 'udde'.

Vattåjvve (Vaddåjvve): ett berg 686 m.ö.h. i landet mellan Rappen/*Rahppen* och Skierfåjávrrre, *Skierfåjávvrre*. Väster om berget löper ett renstängsel längs Rappen-strömmarna som benämns Vaddo-hagen⁶³. Stängslets funktion är att hindra renarna från att gå okontrollerat österut på hösten. Innan Rappen-strömmarna, *Rahpriggo* dämades så utgjorde dessa ett naturligt hinder som försvann och då ersatts med stängsel. Namnet är upptecknat i ortnamnsregistret av Wallström 1941. Petrus Læstadius nämner "Vaddåive" och "Vaddotjavelk" i sin journal (Læstadius/Nordberg, Journal del II, 1831/1977: 429). Med *vaddo:vaddo* (saP), *vahta:vada* (saL) menas 'öppen, glest beskogad slätt i skogslandet (som ofta är bra renbetesmark)'. *Ájvve* betyder 'berg, fjäll med rund form, huvud'. Namnet indikerar renskötsel och vill beskriva terrängen i området.

Vattme~Mattme: ett vidsträckt, svårframkomligt barrskogsområde från Tjeggelvas/*Tjeggelvas* och norrut som skär av de östliga lågfjällen *Árvesduottar*, *Árvasduoddar* från de västliga *Gájsásj*, *Gájtjás*. Namnet är upptecknat som "Matme" av Grundström 1931 med beskrivningen att det är ett barrskogsland med obekant betydelse. Boende runt Tjeggelvas/*Tjeggelvas* använder termen *Mattme* medan renskötarna i Luokta-Mavas använder *Vattme*. Området har i alla tider varit omtalat, dels som renbetesland och dels genom att det varit så svårframkomligt. Det är ett land som måste passeras på flyttning från väster till öster och omvänt. I området finns många lämningar efter människors aktiviteter såsom härdar, kåtagrunder, barktäkter och ett stängsel mellan sjöarna *Hålgåsjávrrre*, *Hålgåsjávvrre* och *Mungajávrrre*, *Mungajávvrre~Vuänntjajávvrre*. Stängslet sammanfaller med gränsen för två lapps katteland och är daterat till 1830⁶⁴. Informant Henning Rankvist uppger att namnet kommer av *máhttje* 'skog, utmark' som förändrats till *Mattme*. Namnet finns belagt i kyrkböcker med formen *Madme*⁶⁵. Namnets betydelse får anses oklar.

⁶³ Carlo Rönnow, Renskötseln hor Arjeplogs fjällsamer, Svensk geografisk årsbok, Meddelanden från Lunds Universitets geografiska institution 1944:84.

⁶⁴ muntlig uppgift vid fältstudie Lars Östlund, SLU, 2016.

⁶⁵ Torbjörn Josefsson 2009:11.

Vaukokselet (*Vavkoksavvun*): enligt informant Martin Sjaggo så är *Vavkoksavvun* det samiska namnet på kartans Vaukokselet, väster om Vaukokholmen, *Vavkoksullu* i Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* nedströms Mårsomjávrrre, *Mårsomjávrrre*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att selet är delvis öppet hela vintern och att namnet kan hänga samman med detta. *Savvun~sivvun* betyder 'sel'. Gällande möjlig betydelsebakgrund, se *Vavká~Vavkásavvun*.

Vaukokholmen (*Vavkoksullu*): enligt informant Martin Sjaggo är *Vavkoksullu* det samiska namnet på den på kartan benämnda Vaukokholmen, en ö i Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* nedströms Mårsomjávrrre, *Mårsomjávrrre*. *Suolój~suolo~sullu* betyder 'ö, holme'. I övrigt se, Vaukokselet, *Vavkoksavvun*.

Vavká (~*Vavkásavvun*): ett sel nedströms Skellefteälvens utlopp ur selet Sällá, *Siellá~Siellásavvun* vid Kyrkholmen, Arjeplog/*Árjepluovve*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 som "Vaukaselet" och "Vauhkoksavon" och av Wallström 1941 som "Vauka", med uppgift om att selet delvis är öppet hela vintern och att detta är bakgrunden till namnet. Collinder anger att "vahka" (Collinder 1964:240) betecknar 'kraftig ström'. Termen *váhkkó* betyder 'råk, spricka i isen om hösten'. Bägge dessa termer skulle kunna ligga bakom namnet på selet emedan det är känt att isen lägger sent och är osäker stora delar av vintern samt att det också är så att strömmarna nedströms är strida. Osäkerhet om namnets betydelsebakgrund kvarstår dock och namnet får anses otillfredsställande tolkat.

[*Vavkásuolo*]: en holme nedströms *Vávká~Vávkásavvun* strax söder om Arjeplog/*Árjepluovve* i strömmarna mot Nábrávrrre, *Návjávrrre*. Namnet finns inte på kartblad BD12 men är upptecknat av Grundström 1935 som "Vaukokuolo". Gällande etymologin för förleden, se *Vávká~Vávkásavvun*. *Suolój~suolo~sullu* betyder 'holme, ö'.

Vaxnäs: Vaxnäs är en översättning i förvanskad form av namnet *Vakksamnjárrga* och avser en gård efter norra stranden av Hornavan, *Tjárvek* väster om Vaksamvárre, *Vakksamvárre* och näset Vaksamnjárrga, *Vakksamnjárrga*, se Vaksamnjárrga, *Vakksamnjárrga*. Gården anlades ca 1850 (Bylund 1956:429 samt plansch1).

Veddekbäcken (*Vuödiekjuhka* (saU)): en bäck som avvattnar höglandet Vuödiektjuvvelge (saU) och mynnar ut i Båtsjaur/Båtsträsk/Hammarträsket, *Båtsjávvre*. Namnet har en svensk efterled och en förvanskad samisk förled. Namnet är inte registrerat i ortnamnsregistret men dock det intilliggande höglandet Vuödiektjuvvelge, från vilken bäcken med all sannolikhet har fått sitt namn. Veddek är då en förvanskning av Vuödiek, se Vuödiektjuvvelge. Juhka betyder 'bäck' på umesamiska.

Veppiviken (*Vuähppeluakkta* (saP)): namnet avser den sydostligaste viken av Ábrávrrre, *Ábrávvrre*, på kartan namnlös men benämnd på Lantmäteriets digitala karta som Veppiviken. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Förleden är av samisk härkomst och återgår på *vuähppe* (saP) 'trång vik (med smal mynning)'. Efterleden är idag svensk och motsvaras på pitesamiska av *luakkta* och på umesamiska av *luakttá*.

Verkströmmen: namnet avser strömmen mellan Kyrkholmen och Öberget. Strömmen fick enligt informant Lars Lundkvist sitt namn av att man i början av 1900-talet anlade ett sågverk där som dock förstördes av vårfloden. Strömmen har inget känt samiskt namn.

Viehtjer: enligt informant Martin Sjaggo är *Viehtjer* ett mindre sel i *Viehtjerjåhkå*, i myrslutningen norr om *Vuolep Vuovlakjávrrre* i *Vuovlakvagge*, där man brukat skära skohö och fiska forell. Namnet saknar efterled. *Viehtjer* betyder 'hammare'. Orsaken till att selet och bäcken fått detta namn är inte klarlagt.

Viehtjerjåhkå: en bäck som avvattnar höglandet *Árvesduottar*, *Árvasduoddar* och rinner genom myrlandet till *Vuovlakjåhkå*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935. Efter bäcken finns ett mindre sel benämnt *Viehtjer*. *Viehtjer* betyder 'hammare'. Orsaken till att selet och bäcken fått detta namn är inte klarlagt. Efterleden betyder 'bäck'.

Viejtiékvárrie (saU): ett berg 520 m.ö.h. intill Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* vid Jeäddnjajávrrre. Namnet är inte upptecknat. Grundström har dock upptecknat en oidentifierad tjärn i närheten som "Veitekjauratj". Förleden återgår på *viejtiék* (saU), *viejtok* (saP) '(renar) utan tillsyn, i vildan', en avledning av *väjito* (saP) 'fri, i frihet, utan bevakning (om renar)'. *Várrie* (saU) betyder 'berg, fjäll'. *Viejtiékvárrie* (saU) indikerar

renskötsel och anger att skogssamerna i området använde detta berg som betesmark för renar under en period då de inte bevakades. Berget ligger i västra delen av Bavlavuöbmie, släkten Bavlaks lappskatteland och det kan mycket väl ha varit de som använde Viejtiekvárrie.

Viepsesjåhkå: en bäck som avvattnar höjden Duolbbavarrdo, *Duallbavarrdo* och myrarna norr om höjden och som rinner ut i Árvesjåhkå, *Árvasjåhkå*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. *Viepses* betyder 'geting'. Det är oklart varför bäcken fått detta namn. En möjlighet är att namnet ska vara ljudhärmande utifrån sorlet från bäcken.

Vierak: namnet på det på kartan namnlösa smala näset som löper ut i Gubblehávrre, *Gubblehávrre* från Storstensudden och på vilken södra delen av byn Svannäs ligger. Namnet är upptecknat som "Vieraken" av Wallström 1941. Språkforskare Lagercrantz anger att termen "vierak:vierakah" finns i Arjeplog/Árjepluovve och att den avser 'kuperad mark med långa backar' (Collinder 1964:247). Termen är en avledning av *vierra* 'långsträckt och slät ås'. Vieraken är en försvenskad form av den avledda formen som med dagens ortografi skrives; *vierak:vieraga*. Namnet beskriver den karakteristiska långa sandåsen som löper ut i sjön.

Vierakjávratj: en liten sjö i våtmarken uppströms Alep Ribrávrre, *Alep Ribrávrre* som genom en sandås *lbmedisvieraga* åtskiljs från den söder om liggande namnlösa sjön. Namnet är upptecknat av Wallström 1941 med översättningen "Sandåssjön" och med tillägg att en "vierak" är en 'sandås bildad under istiden'. Språkforskare Lagercrantz anger att termen "vierak:vierakah" (som idag skrives *vierak:vieraga*) finns i Arjeplog och att den avser 'kuperad mark med långa backar' (Collinder 1964:247). Termen är en avledning av *vierra* 'långsträckt och slät ås'. Namnet beskriver den smala sandåsen mellan *Vierakjávratj* och den intilliggande sjön. I området är ett stort antal fornlämningar registrerade och utmärkta på digitala kartan.

Vierokholmen (Vierok): en holme i norra delen av Uddjaur/*Ujják~Ujjávvrre*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 som "Vierokholmen" med uppgift om att ett nybygge

är beläget här. På de små holmarna norr om Vierokholmen, *Vierok* finns flera identifierade fornlämningar, utmärkta på den digitala kartan. Namnet förefaller vara en *-k* avledning där *-k* utsäger ett samband med förleden, i detta fall eventuellt *suolo* 'holme, ö' som då blir benämnd s.a.s. två gånger. Förleden kan härledas ur *viero* (*viero: viero>vierok*) 'offer, skatt'. Namnet kan då vilja berätta att det funnits en offerplats på holmen eller möjligtvis på intilliggande holmar, som i ett tidigare skede med lägre vattenstånd kan ha hängt ihop. Alternativt kan någon form av handel pågått här.

Viertsak: ett fjäll 821 m.ö.h. i västra delen av *Siejdvárre* norr om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. *Viertsak* förefaller vara en *-k*avledning, där *-k* utsäger ett samband med förleden, i detta fall oklart vad. *Viertsak* är då avlett av *värtsa* 'bagge' (*värtsa:viertsak>viertsak*).

Vistekjåhkkå: en bäck söder om *Vistekvárátj* som avvattnar höjdryggen *Barturte* och rinner ut i *Tjeggelvas/Tjeggelvas* väster om *Guosakvárátj*. Namnet är registrerat i ortnamnsregistret. Förleden är en *-k* avledning av *visste* (*visste:viste>vistek*) 'renlav'. Avledningsändelsen utsäger som regel ett samband med förleden och kan i detta fall ersätta *várre* 'berg, fjäll'. Namnet berättar att här finns renbete och indikerar därmed renskötsel i området. Efterleden *jåhkkå* betyder 'bäck'.

Vualldájåhkkå: namnet avser den på kartan namnlösa bäcken som rinner från Vuolddajávrrre, *Vualldájávvrre* till *Ribákluakkta* i Hornavan/*Tjårvek*. Namnet är upptecknat av Wallström 1939. Gällande etymologi, se Vuolddávárre, *Vualldávárre*. *Jåhkkå* betyder 'bäck'.

Vuojatgädde: enligt informant Martin Sjaggo är *Vuojatgädde* en vistasplats för familjen Skaile, som även bodde i det närliggande *Sadenåjvve*, *Sadenåjvve*, i en vik i västra änden av Vuolvojaur, Vuolvojávrrre, *Vuolvojávvrre*. *Vuojat* återgår på *vuojadit* 'ha att simma'. *Gädde* betyder 'äng, vall'. Enligt upptecknare Edvin Brännström finns här förutom rester efter timrade kåtor även rester efter fångstarmar som underlättade att få

renarna att i samlad tropp nå stranden⁶⁶. Namnet beskriver vistasplatsen som liggande nära renarnas simställe.

Bild 15: Lämnings efter ett nerivet stängsel som löpt längs med stranden av Pite älv, Bihtámädno, *Bidumiedno* i närheten av *Vuojatgädde*. Foto: Ann-Charlotte Sjaggo.

⁶⁶ Eriksson Ivan red., Samiskt liv i äldre tid, Edvin Brännströms uppteckningar från Arvidsjaur och Arjeplog, Uppsala 2017:55.

Vuojatsavvun: enligt informant Martin Sjaggo är *Vuojatsavvun* ett sel i västra änden av Vuolvojaur/Vuolvojávrrre, *Vuolvojávvrre* efter Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* där släkten Skaile årligen hade renarna att simma över till norra sidan av älven. I samband med att renarna 1905 skulle över här så uppstod panik och renarna började simma runt, runt varpå större delen av renhjorden drunknade. *Vuojat* återgår på *vuojadit* 'ha att simma' eller *vuojádahka* 'simställe, ställe där man hade renarna att simma över' och *savvun* betyder 'sel'. Namnet bekräftar att man hade renarna att simma över här och det indikerar renskötselaktivitet.

Vuojatselet (Vuojatsavvun): ett sel efter *Rahppenjáhká*, bäcken som rinner ut i västra änden av sjön Rappen/*Rahppen*. Namnet är inte registrerat i ortnamnsregistret. Förleden *vuojat* är en förkortning av *vuojádahka* 'simställe, ställe där man hade renarna att simma över'. Efterleden 'sel' motsvaras på samiska av *savvun~sivvun*. Namnet indikerar renskötsel och att man här hade renarna att simma över selet. Orsaken till detta

Bild 16: Vid Vuojatselet, *Vuojatsavvun* hade man renarna att simma över Pite älv, Bihtámädno, *Bidumiedno*. Foto: Ann-Charlotte Sjaggo.

finner man om man tittar på kartan. De delvis strida vattendragen *Väppsájåhkå*, *Rappen/Rahppen*, *Rahppenjáhkå*, *Vuojatsavvun*, *Rahpriggo* mot Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* bildar ett stängsel där renarna inte kommer över annat än genom att simma över *Vuojatsavvun* eller invänta isläggning.

Vuojatudden (Vuojatnjárrga): namnet avser, den på kartan icke namngivna, yttersta spetsen av utlöparen *Njuonesvárre* där byn Sundnäs, *Tjålbe* ligger och utflödet från *Lábbás* till *Rappen/Rahppen*. Namnet på näset är upptecknat av *Rappen-Labbas* Intresseförening i formen *Vuojatudden* med uppgift om att det var ett simställe för djur (*Rappen-Labbas* Intresseförening 2016:17). Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. *Vuojatudden* har en samisk förled som återgår på *vuojadit* 'ha att simma' och en svensk efterled vars motsvarighet på samiska är *njárrga* 'udde'. Namnet är intressant eftersom det bekräftar att man här hade renarna att simma över, företrädesvis på flytt österut men också att man kanske hade renarna att simma här redan på vildrenskötselns tid efter att ha försökt fånga de renar som fastnat i fångstgropssystemet strax väster om sundet, se *Njuonesvárre*.

Vuolddájávrrre (Vualldájávvrre): en sjö mellan höjderna *Máffe* och *Vuolddávárre*, *Vualldávárre* norr om *Hornavan/Tjárvek*. Vid sjön ligger gården *Vuoltajaur* och ett par kilometer norr om ligger renskötselaneläggningen *Vualldá*, som nyttjas av *Stákke sameby*. Det är inte klarlagt om det är sjön eller berget som är den primära namnlokalen. Etymologin för *vualldá* är oklar. Det kan möjligen vara besläktat med *vuoleđit* 'sänka ner något' och vilja beskriva terrängen eller sjöns läge. *Jávvrre* betyder 'sjö'.

Vuolddáráhtje (Vualldáráhtje): ett myrområde, som uppkallats efter sin belägenhet öster om *Vuolddávárre*, *Vualldávárre* och *Vuolddájávrrre*, *Vualldájávvrre*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935. Gällande betydelsen av förleden, se *Vuolddájávrrre*, *Vualldájávvrre*. *Ráhtje* betyder 'bäckdal, trång passage i dal'. Namngivningsorsaken är inte entydig eftersom detta myrområde snarast har en öppen karaktär.

Vuolddávárre (Vualldávárre): ett kuperat berg i barrskogsterräng 590 m.ö.h. norr om *Gáldesbuovdda*, *Gáldesbuavvda* och söder om *Vuolddájávrrre*, *Vualldájávvrre*. Namnet

bekräftas i formen "Woldavare" i Arjeplogs dombok från 1821 vid beskrivning av lappskatteländet Sakkavares gräns, se avsnittet Lappskatteländ, skolbord och prästbord i Arjeplog. Bergets namn är upptecknat av Grundström 1935 och Wallström 1939 i formerna "Vuoltavare" och "Vuältavarre". Gällande etymologin för *vualldá*, se Vuolddájávrrre, *Vualldájávrrre*. Efterleden betyder 'berg/fjäll'.

Vuolep Hárrok: en sjö nordväst om väständen av *Lábbás* och öster om *Bajep Hárrok*. Sjöns namn är upptecknat av Wallström 1941. *Vuolep* betyder 'den nedre' i detta fall i förhållande till den uppströms liggande sjön *Bajep Hárrok*. Namnet är en *-k* avledning utifrån *hárre* 'harr' där slutvokalen skiftar från *-e* till *-o* vid avledning (*hárre:hárre* > *hárrok*). Avledningsändelsen utsäger ett samband med förleden, i detta fall *jávrrre* 'sjö'. Namnet anger vilken fisk man kan förvänta sig att få här.

Vuolep Vuovlak: en mindre sjö som är ett sel efter *Vuovlakjáhkå* i dalen mellan höglandet *Siejdvárre* i söder och fjället *Buojddávárátj*, *Buäjddávárátj* i norr, nedströms sjöarna *Gåhtejávrrre*, *Gåhtejávrrre* och *Bajep Vuovlak*. *Vuolep Vuovlak* har felaktigt även fått namnet *Bajep Vuovlak*. *Bajep Vuovlak* är dock sjön som ligger uppströms *Gåhtejávrrre*, *Gåhtejávrrre*, se *Bajep Vuovlak*. *Vuolep* är ett adjektiv med betydelsen 'den nedre'. Gällande etymologin för *Vuovlak*, se *Vuovlakjáhkå*. Namnet anger sjöns position i *Vuovlakvágge*.

Vuolepjávrátj: en mindre sjö i myrland söder om byn Sundnäs, *Tjålbme* vars utlopp mynnar i östra änden av sjön *Lábbás*. Norr om ligger sjön *Bajepjávrátj*, med vilken *Vuolepjávrátj* dock inte har någon vattenkontakt. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. *Vuolep* står för 'den nedre' och *jávrátj* är diminutivform av *jávrrre* (*jávrrre* > *jávrrre* > *jávrátj*). Namnet beskriver sjön i förhållande till den övre *Bajepjávrátj*.

Vuolepluokta (Vuolvoluakta): enligt traditionsbärare Martin Sjaggo så har viken *Vuolvoluakta* felaktigt fått namnet *Vuolepluokta* på kartan. Det är en vik efter norra stranden av den stora sjön *Vuolvojaure/Vuolvojávrrre*, *Vuolvojávrrre* nära utloppet *Vuolvolusspe*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 som "Vuollepluokta".

Vuolep betyder 'den nedre'. Gällande etymologin för *vuolvo*, se *Vuolvojaur*, *Vuolvojávrrre*, *Vuolvojávvrre*. *Luakkta* (saP), *luokta* (saL) betyder 'vik'.

Vuolle-Måsskejávrrre (Vuälle-Måsskejávvrre): ett sel efter Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* nedströms *Badje-Måsskejávrrre*, *Badje-Måsskejávvrre*. Namnet är upptecknat av Wallström 1941 som "Vuollemåsske". Lokalt säger man dock *Vuälle Måsske*. *Vuälle* betyder 'nere, nedanför', *måsske* 'sluten dal, inre del av en dal omgiven av fjällsidor, inbuktning i fjällbrant' och *jávvrre* betyder 'sjö'. Tolkningen är att *måsske* här avser att beskriva vattenföringen från *Badje-Måsskejávrrre*, *Badje-Måsskejávvrre* som vänder tvärt från östlig till nordlig för att från *Vuolle-Måsskejávrrre*, *Vuälle-Måsskejávvrre*, som ligger inskuren mot fjällkanten, åter tvärvända till östlig riktning. Se även *Bällámåsske*.

Vuollejávrrre (Vuällejávvrre): en sjö nedströms *Bijejávrrre*, *Bajjejávvrre* och *Tjipkojávrrre*, *Tjipkojávvrre* efter *Tjipkobäcken*, *Tjipkojåhkå* öster om *Ståhkketjavelk*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 i formen "Vuöllejaur". *Vuälle* betyder 'som är under, längre ner, nedre' vanligtvis i förhållande till något annat, i detta fall *badje~bajje* (saP), *bijje* (saU) 'över, övre'. *Jávvrre* betyder 'sjö'. Namnet beskriver sjöns läge.

Vuollesavvun (Vuällesavvun): ett sel på Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* nerströms *Bajjesavvun* söder om Forsnåsheden, *Stuor Gåhteguolban*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 i formen "Vuöllesovvon" och av Wallström 1941 i formen Forsnåssjön. *Vuälle* betyder 'längre ner, nedre' och *savvun~sivvun* betyder 'sel'. Namnet beskriver selets läge i förhållande till det övre selet *Bajjesavvun*. Se även *Gárrdemuättke*.

Vuoltajaur: en gård anlagd efter 1867 (Bylund 1956:428) vid sjön *Vuolldájávrrre*, *Vuolldájávvrre*. Gårdsnamnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att det är ett frälsetorp och att det även benämns "Vuälta".

Vuolvojaure, Vuolvojávrrre (Vuolvojávvrre): en stor sjö med krökt form som utgör ett sel efter Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* där landskapet övergår från lågfjäll till myr- och skogsland. I ortnamnsregistret finns namnet upptecknat som "Vuolvojaure" och som "Wuolwo" (Hülphers 1790). Petrus Læstadius nämner att sjön även bär namnet

"Vuollesavvun"⁶⁷ (*vuolle* 'nedanför', *savvun* 'sel'). Från Arjeplogs dombok har vi belägget "Vuolluojauri". Sjöns namn förekommer även som *Vuallvo* enligt informant Martin Sjaggo. En släkt med namnet Vuolfo har bott vid sjön och antagligen fått sitt namn av sjön. Namnet är svårtolkat och förekommer i flera varianter. Lagercrantz uppger ordet "vuoluok" från Arjeplog med betydelsen 'stolt, övermodig'⁶⁸ och i nord-samisk ordbok återfinns *vuollodit* 'vara stolt över något'. Det är dock oklart om någon av dessa betydelser är relevanta för namnet på sjön eller på släkten Vuolfo. *Jávvre* betyder 'sjö'. Namnformen från Læstadius kan förklaras genom att den beskriver sjöns läge som ett sel nedanför det övre; *Sáddájávvre*, *Sáddájávvre*.

Vuolvolusspe: namnet avser utloppet av Vuolvojaur/Vuolvojávvre, *Vuolvojávvre* efter Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Namnet är inte registrerat i ortnamnsregistret. Betydelsen av *vuolvo* är okänd. *Lusspe* betyder 'utlopp'.

Vuolvonájvve (Vuolvonájjve): ett fjäll ca 740 m.ö.h. med skog runt om norr om Vuolvojaure/Vuolvojávvre, *Vuolvojávvre*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 som "Vuolvonäive" och som "Vuolväive". På generalstabskartan från 1893 står berget antecknat som "Vuoläive". Fjället har fått sitt namn efter närheten till sjön. Betydelsen av *vuolvo* är okänd. *Ájvve* betyder 'berg, fjäll med rund form'.

Vuonatj: en smal, avlång, avsnörd vik av Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* mitt emot byn Forsnäs vid vilken heden Vuonatsheden, *Vuonatjguolban* är belägen. Namnet avser också ett par gårdar som ligger efter vikens norra strand. Gårdarna är anlagda efter 1867 (Bylund 1956:428). Namnet är upptecknat av Wikman 1942. *Vuonatj* är en diminutivform av *vuodna* (*vuodna:vuona*>*vuonatj*) med betydelsen 'liten fjord'. Namnet som beskriver vikens karaktär har bara en förled.

Vuonatjávvrre (Vuonatjávvre): en avlång sjö i låglänt område i Rädepvuobme, *Rädipvuobme* söder om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Sjön är upptecknad som *Vuonatj* av Wickman 1942 med avsikt på flera sjöar som ligger i området *Vuonatjtjavvda*.

⁶⁷ Petrus Læstadius, *Journaler, Kommentarer och ordförklaringar samt person och ortsregister red* Arne Nordberg, Umeå, 1977.

⁶⁸ Lagercrantz Eliel: *Lappischer Wortschatz*, del I, II, III, IV, V, VI, 1939:8771.

Frågan är om den flikiga sjön av upptecknaren uppfattats som flera sjöar. Översättningen av *voutna: vuona* är 'fjord' och *vuonatj* är dess diminutivform 'liten fjord'. Efterleden *jávvre* betyder 'sjö'. Det är oklart varför sjön fått detta namn och på vilket sätt den har någon koppling till 'fjord'. Möjligtvis är sjöns avlånga form en förklaring.

Vuonatjtjavvda: ett skogsområde runt sjön Vuonatjjávvre, *Vuonatjjávvre* i renbetesområdet Rädepvuobme, *Rädipvuobme*. Namnet är upptecknat av Wickman 1942 men är inte utmärkt på kartan. Gällande etymologin för förleden, se Vuonatjjávvre, *Vuonatj-jávvre*. *Tjavvda* betyder 'lägre bergland (kupigt på mitten som långsamt sluttar åt flera håll)'. Namnet är terrängbeskrivande.

Vuonatsheden (Vuonatjguolban): enligt traditionsbärare Martin Sjaggo är *Vuonatjguolban* det samiska namnet på kartans Vuonatsheden, en hed på en halvö i Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* mitt emot Forsnåsheden, *Stuor Gåhteguolban* och väster om den fjordliknande viken *Vuonatj*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 som "Vuonaguolpan". Gällande betydelsen av förleden, se *Vuonatj. Guolban: guolban-* betyder 'slät (tall)hed'. Namnet vill beskriva heden, som är viktig som renbetesland, intill viken som i sin tur fått sitt namn av att den har formen av en 'fjord' *vuona*.

Vuordnátj: ett berg sydväst om *Vuordnátjjávratj* ca.520 m.ö.h. som utgör en utlöpare av Laisvikberget/*Lájsovárre* efter södra stranden av Hornavan/*Tjårvek*. Namnet är upptecknat av Wallström 1939. Samma namn förekommer på flera ställen i Arjeplogsområdet. Namnet har en spännande betydelsebakgrund med syfte att beskriva bergets form och läge i förhållande till det större Laisberget/*Lájsovárre*. Collinder uppger "vuorne" (saS), inlånat från '(ko- eller ox-)horn, som fått betydelseförskjutning till 'förberg, framstående höjd som hindrar sikten från det som ligger intill' (Collinder 1964:251). "Vuorne" har avletts till diminutivformen "vuor'nátj", som längre norrut motsvaras av "huor'nátj" (också lånat från svenskans 'horn') med betydelsen 'ett mindre berg som sammanhänger med ett större' (Collinder 1964:61). *Vuordnátj* är en pitesamisk form av lulesamiskans huornásj (saL) 'sidoberg (fjäll eller berg som går ut

i vinkel från ett annat; numera endast i ortnamnsled)'. Namnet saknar efterled och benämns enligt Wallström lokalt för "Vuordnatsknösen".

Vuordnátj: ett berg med brant kontur ca 700 m.ö.h. som utgör en utlöpare av karaktärstoppen Gáldesbuovdda, *Gáldesbuavvda* norr om Hornavan/*Tjårvek*. Namnet är upptecknat av Wallström 1939. Samma namn förekommer på flera ställen i Arjeplogsområdet. Namnet har en spännande betydelsebakgrund med syfte att beskriva bergets form och läge i förhållande till det större Gáldesbuovdda, *Gáldesbuavvda*, se *Vuordnátj* ovan. Namnet saknar efterled.

Vuordnátjjávrátj: en liten sjö nordost om *Vuordnátj*, en utlöpare av Laisvikberget/*Lájsovárre* efter södra stranden av Hornavan/*Tjårvek*. Gällande betydelsen av *Vuordnátj*, se *Vuordnátj*. *Jávrátj* är en diminutivform av *jávvre* med innebörden 'liten sjö'. Sjön har fått namn efter berget.

Vuoskok: en liten sjö från vilken ett fångstgropssystem löper söderut på den *skajjde* 'näs' som bildas mellan *Labbás* och Rappen/*Rahppen* i vars ände Sundnäs, *Tjålbme* ligger. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. *Vuoskok* är en *-k* avledning utifrån *vuoskon* 'abborre', där *-k* utsäger ett samband med förleden, i detta fall sannolikt *jávrátj* 'liten sjö'. Vid avledning har ordet *vuoskon* förkortats. Namnet indikerar fiske.

Vuoskonjávvrre (Vuoskonjávvre): en liten sjö i myrlandet norr om *Vuovlakjåhkå* och dess sjösystem. *Vuoskon* betyder 'abborre' och namnet beskriver vilken fisk man kan förväntas få. *Jávvre* betyder 'sjö'.

Vuosstjålbme: enligt informant Martin Sjaggo är detta namnet på sundet från Vuossejávvrre, *Vuosajávvre* mellan Västerholmen, *Alepsuolo* och Mittiholmen, *Gasskasuolo* efter Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Sundet är upptecknat av Wallström 1941 i formen "Vuossasundet". Gällande förståelsen av förleden, se Vuossejávvrre, *Vuosajávvre*. *Tjålbme~tjållme* talar om att det här är fråga om ett 'sund'.

Vuossejávvrre (Vuossajávvre): en sjö som ligger norr om älvfåran med två grunda sund genom vilka man når Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* och Sáddájávvrre,

Sáddájávvre. I lappskattelandsprotokoll benämns denna sjö för "Säcksjön" (Arjeplogs tingslags häradsrätts protokoll 1835 ala 10). Sjön benämns av lokalbefolkningen som *Vuossajávvre* men är upptecknad av Wallström 1941 som "Vuossejaure". Namnet är sammansatt av *jávvre* 'sjö' och *vuassa:vuossa* 'säck' här i singularis genitivform som ger den betydelsen 'säck-(sjön)'. Sjön utgör ett avsnört sel av älven, vilket namnet vill beskriva.

Vuossojägge: ett blötmyrsområde i låglänt terräng sydost om Rackträsk, *Ráhkávvre* vid byn Solberg. Det nordligaste partiet av myren avvattnas norrut till Radnejaurälven, *Radnávrjáhká* medan resten av myrområdet avvattnas västerut mot Rackträsk, *Ráhkávvre*. Det finns dock inget torrlagt parti som utgör vattendelaren utan myren rinner helt enkelt åt två håll vilket innebär att den är svår att passera. Detta faktum kan ligga bakom namnet där förleden eventuellt kan härledas till *vuassa:vuossa* 'säck', även i bemärkelsen återvändsgränd i terrängen'. Slutvokalen i förleden har då av okänd anledning förändrats från *-a* till *-o*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935. Efterleden *jägge* betyder 'myr'.

Vuotakudden (*Vuovdaknjuonne*): en udde med gårdsbebyggelse efter Piteälven/*Bihtámädno*, *Bidumiedno* i västra änden av Buojdasjávvre, *Buojdásjávvre*. Namnet är upptecknat av Wallström 1941 i formen "Vuotaknjuones" med uppgift om att förleden betyder ihålig trädstam. Namnet beskriver karaktären på platsen med förleden *vuovdak* 'ihålig' och efterleden *njuonne~njuonne* 'näsa, spets, näbb'.

Vuotsas: en höjd bestående av två toppar ca 800 m.ö.h. mellan *Siejdvárre* och *Árjep Siebmer*. Terrängen runt *Vuotsas* präglas av björkskog. Namnet är upptecknat som *Vuotsas* av Grundström 1931 med uppgift om att ordet växlar "vuotsas:vuoddsasa". Collinder anger att "vuotsas:vuoddsasa" avser 'en mindre topp utan skog på hjässan' (Collinder 1964:253). Denna förklaring passar bra in på denna plats. Namnet är då terrängbeskrivande.

Vuotsasáhpe: enligt informant Martin Sjaggo är detta namnet på det breda myrlandet öster om *Vuotsas* och väster om *Siejdvárre*. Han uppger vidare att i sydöstra myrkanter

finns rester av släkten Kaddiks kåtaplats och att en njalla stod här fram till 1960-tal då den flyttades till bostället *Skuhppe* vid Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Gällande betydelsen av förleden, se *Vuotsas. Áhpe* betyder 'stor myr' och namnet beskriver terrängen.

Vuovlak: ett boställe för släkten Sjaggo på norra sidan Bajep Vuovlajakjárre, *Bajep Vuovlajakjárre* och Gåhtejárre, *Gåhtejárre* i *Vuovlakovágge*, mellan fjällområdena *Árvas* och *Siejdvárre*. Boplatsen har fått sitt namn av närheten till *Vuovlajakjáhká* och sjöarna efter *Vuovlakovagge*. *Vuovlak* etablerades med timrat hus och bodar i början av 1900-talet men dessförinnan fanns det kåtor på samma vall. Bostället var utmärkt på tidigare kartupplagor men är inte längre med på BD12. *Vuovlak* är inte upptecknat i ortnamnsregistret men dock sjön *Vuolep Vuovlak*. Gällande etymologin, se *Vuovlajakjáhká*.

Vuovlajakjiegge: enligt informant Martin Sjaggo så benämns myrarna söder om Gåhtejárre, *Gåhtejárre* i *Vuovlakovágge* för *Vuovlajakjiegge*. Det är flera myrar som avses på norrslutningen av fjällområdet *Siejdvárre*. Gällande etymologin för *Vuovlak*, se *Vuovlajakjáhká*. *Jiegge* är pluralformen av *jägge* 'myr'.

Vuovlajakjáhká: bäcken i *Vuovlakovágge* som avvattnar *Vuolep Vuovlajakjárre*, *Vuolep Vuovlajakjárre* i dalgången mellan massivet *Siejdvárre* i söder och *Árvesduottar*, *Árvasduoddar* i norr. *Vuovlajakjáhká* byter namn flera gånger. Uppströms heter den *Slubbokjáhká* och *Råtjekjáhká*. Nerströms i *Vuovlakskejddde*, *Vuovlakskejjde* rinner den samman med *Árvesjáhká*, *Árvasjáhká*. *Vuolep Vuovlak* är upptecknad i ortnamnsregistret, i övrigt finns ortnamn innehållande namnleden *Vuovlak*- inte registrerade. Betydelsen av *Vuovlak* är inte självklar. Collinder uppger att *Vuovlak* är en *-k* avledning av "vuou'la" som avser 'gapet på en varg, eller gädda, stort utrymme (i kärl etc.)' (Collinder 1964: 253), en term som är okänd i dagens språk. Med den härledningen kan man tänka sig att namnet beskriver dalens form som här blir bred och vid och att *Vuovlakovágge* är det primära namnet som gett namn åt de övriga. Lokalt har man ingen uppfattning om namnets bakgrund. Namnet är inte tillfredsställande tolkat. *Jáhká* betyder 'bäck'.

Vuovlakskájdde (Vuovlakskájjde): namnet avser sammanflödet mellan *Vuovlaksjáhká* och *Árvesjáhká*, *Árvasjáhká* nedströms sjön *Vuolep Vuovlak*. Området är också upptecknat av Grundström 1934 som "Tarfekskaite", en benämning som åsyftar dess läge söder om fjället *Darfek*. Gällande etymologin för *Vuovlak*, se *Vuovlaksjáhká*. *Skájjde* betyder 'sammanflöde av två älvar'.

Vuovlaksvágge: enligt traditionsbärare Martin Sjaggo är detta ett samlingsnamn för dalen mellan *Siejdvárre* i söder och *Árvas* i norr, genom vilken *Vuovlaksjáhká* rinner. Gällande etymologin för *Vuovlak*, se *Vuovlaksjáhká*. *Vágge* betyder 'fjälldal'.

Vuähppe: namnet avser den västligaste viken i V. Radnajur, *Alep Radnejávvre* där Radnejaurälven, *Rádnávvrjáhká* har sitt utlopp. Namnet är inte med på kartan men är upptecknat av Wallström 1941 i formen "Weppe". Namnet som saknar efterled torde vara av samisk härkomst utifrån termen *vuähppe* (saP) 'trång vik (med smal mynning)'. Jämför *Gullesvuohpe*, *Gullesvuähppe* längre västerut.

Vuälle Råvek: enligt uppgiftslämnare Martin Sjaggo och Tage Rankvist är detta namnet på urskogsområdet söder om *Råvek* och *Råveksjáhká*, mellan *Råveksjávratj* och *Tjeggelvas/Tjeggelvas* på norra sidan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. *Vuälle* betyder 'nedre, längre ner, platsen nära intill'. Gällande *Råvek*, se *Råvek*. Av namnet framgår att detta område ligger intill eller är en förlängning på skogsområdet *Råvek*.

Vuödieketjuvvelge (saU): en höjdrygg ca 560 m.ö.h. sydost om Båtsjaur/Båtsträsk/Hammarträsket, *Båtsjávvre* som avvattnas av Veddekbäcken, *Vuödiekjuhka* (saU). Namnet är upptecknat i formen "Veddeketjvelka" av Wallström 1938. Förleden är umesamisk och återgår möjligen på en term som på pitesamiska skrives *vieddek* (saP) '(kast-)töm av rottågor' som i sin tur är en avledning av *vädde:viedde* (saP) 'rottåga'. Det är dock oklart vilken namngivningsorsaken kan vara. Efterleden *tjavelk* (saP), *tjuvvelge* (saU) betyder 'höjdrygg, ås' och beskriver området.

Väjdomåhkke: namnet avser den innersta, på kartan icke namngivna, delen av viken Vajto, *Väjdo* en nordlig vik av Uddjaur/*Ujják~Ujjávvre* där man enligt upptecknare Wallström 1938 bedrev notfiske. Gällande etymologin för *Väjdo*, se *Vajttoudden*,

Väjdonjárnga. Efterleden *máhkke* med betydelsen 'krok, krök, innersta delen av en vik' beskriver platsen.

Väjjodosuolo: holmen som med ett smalt sund skiljer den från södra spetsen av Vajttoudden, *Väjdonjárnga* en udde i nordligaste delen av sjön Uddjaur/*Ujják~Ujjávvre*. Holmen är namnlös på kartblad BD12 men på Generalstabskartan från 1893 har den namnet "Vaitoholmen". Ön är upptecknad av Grundström 1935 som "Vaitoholm". Gällande tolkning av *väjdo*, se Vajttoudden, *Väjdonjárnga*. Efterleden *suolo* betyder 'holme, ö'.

Väppsájåhkå: en bäck som avvattnar myrlandet och småsjöarna *Skávlek* och *Tjähpuk* i björkskogslandet söder om fjällryggen *Barturte*. Namnet finns upptecknat i ortnamnsregistret. *Viepses:väppsá* betyder 'geting'. *Jåhkå* betyder 'bäck'. Det är okänt varför bäcken fått detta namn. En möjlighet är att namnet är ljudhärmande.

Värddi (Värddi): ett berg med björkskog på toppen ca 600 m.ö.h. som är beläget på lappskattelandet Kaskas, höjdryggen mellan *Skierfájávvre*, *Skierfájávvre* och *Rappen/Rahppen*. Namnet är upptecknat av Wallström 1941 i formerna "Värdivarats" samt "Värdivare". *Värddi*, *Värddi*, som nu saknar efterled, är påverkat av pitesamiskt omljud och härleds ur *várdo* (saP), *vártto* (saL) 'vårta, höjd i fjällen eller skogslandet'. Termen är besläktad med *várdas* '(plats) med god utsikt' och har antagligen haft funktion som utsiktsberg.

Värditjåhkåtj (Värditj): en höjd ca 700 m.ö.h. i granskog i slutningen från *Siejdvárre* ner mot *Vuovlakvágge*. Informant Martin Sjaggo benämner höjden *Värditj*. Höjden är upptecknad som "Varto" av Wickman 1942. I kanten på höjden går stigen mot vistet *Vuovlak*. *Värditjåhkåtj* består av en diminutivform av *tjåhkkå* (*tjåhkkå:tjåhkå>tjåhkåtj*) med betydelsen 'litet fjäll' och en förled som med olika dialektala variationer bygger på *várdo:várdo* 'vårta, kal höjd i skogslandet (varifrån man har utsikt)' eller den besläktade termen *várdos~várdes* '(plats) med god utsikt'. Pitesamiska omljudsregler förklarar varför ett språkhistoriskt á för de flesta pitesamisktalande ändras till ä om andra stavelsens vokal är u eller i. Alternativet *Värditj* är en diminutivform av *várdo*

(*várrdo:várdo>várdutj~várdutj*) som av någon anledning har fått vokalförändring från ett förväntat u till i.

Västra Radnejaur (Alep Radnejávvre): namnet avser en sjö och en by ett par mil öster om Arjeplog/*Árjepluovve* nordväst om sjön och bebyggelsen vid Ö. Radnejaur, *Lulep Radnejávvre* och väster om bebyggelsen benämnd Radnejaur, som ligger vid sjön Nuortávvrre, *Nuortávvrre*. Namnet på sjön är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Västra motsvaras av *Alep* på samiska, i övrigt se Radnejaur.

Yttre Slibmesjön (Slibmeluakkta): yttre delen av Flukaviken i sjön *Fluvkát*. Namnet på den inre delen av viken Inre Slibmesjön, *Slibmeluakkta* är upptecknad av Grundström 1935 som "Slipmeluakta" med alternativformen "Slipnejaure" och med anteckningen att namnet kan komma av "slipmarit" 'vara låghalt, halta på ena benet'. Öster om viken ligger gården Slipmejauratj, som inte är med på kartblad BD12 men dock på dess digitala motsvarighet (lantmateriet.se). Gällande möjlig tolkning av förleden, se inre Slibmesjön, *Slibmeluakkta*. Intressant i sammanhanget är att viken benämns sjö, vilket tyder på att det varit en sjö en gång i tiden och påverkats av vattenhöjningen i Fluvkát till följd av påfyllning av vatten och dämningen av Uddjaur/*Ujják~Ujjávvrre*, se namnartikel om Uddjaur/*Ujják~Ujjávvrre*. Efterleden *luakkta* betyder 'vik'.

Åggomjávvrre (Åggomjávvrre): en liten sjö i flackt barrskogsland i nordvästra kanten av landet Skierutj, *Skerutj* söder om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Namnet som inte är upptecknat i ortnamnsregistret är sammansatt av *åggom* 'metfiske' och *jávvrre* 'sjö' och berättar att detta var en metfisketjärn för de som bodde i närheten t.ex. från *Skuhppe*.

Ålgátj: ett mindre berg med kal topp 780 m.ö.h., som utgör en utlöpare av Allebuovdda, *Allebuavvda* i höjdområdet *Lágastjavelk* norr om Hornavan/*Tjårvek*. Namnet som saknar efterled är en diminutivform av *ållge* (*ållge:ålge>ålgátj*) 'axel, utlöpare' och namnet anger att berget är en utstickare från det högre fjället Allebuovdda, *Allebuavvda*.

Årekjägge: ett vidsträckt myrområde i lågland där Luodokjáhká, *Lávdájkjáhká* rinner samman med *Årekjáhká* på norra sidan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att namnet skall härledas till 'hanren'. Området utgör viktig renbetesmark vilket namnet bekräftar där *årek:årega* betyder 'hanren i tvåårsåldern' och *jägge* betyder 'myr'.

Árjep Guävvdde: enligt traditionsbärare Martin Sjaggo är detta namnet på den sydligaste, på kartan namnlösa toppen i höjdområdet Guovdde, *Guävvdde* på norra sidan Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* öster om *Dájdavárre*. *Guävvdde* (saP), *guovdde~guovdda* (saL) anger 'något som ligger i mitten'. Området är centralt som vinterbetesområde både i nutid och dåtid och namnet vill beskriva detta höjdområde som liggande mitt i renbetesområdet. *Árjep* betyder 'södra, sydligare'. Ortnamnet indikerar renskötsel.

Árjep Darvas: en sjö söder om Darvasjávrrre, *Darvasjávrrre* i dalgången mellan *Hássávarre* och *Sámmárvárre*. Gällande uppteckning och etymologi, se *Darvasjávrrre*, *Darvasjávrrre*. *Árjep* betyder 'södra'.

Árjep Gåbrek: en av två toppar på en höjdrygg i södra kanten av *Gárdvárre*, ett fjällområde söder om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. *Árjep Gåbrek* ca 720 m.ö.h. med fjällbjörkskogsbeklädd topp ligger norr om *Nuortap Gåbrek*. *Árjep* betyder 'södra, den sydligare'. Gällande etymologin för *Gåbrek*, se *Nuortap Gåbrek*.

Árjep Siebmer: ett fjällområde som tillsammans med *Nuortap Siebmer* utgör utlöpare i sydväst av fjällmassivet *Árvesduottar*, *Árvasduoddar*. *Árjep* är ett komparerat adjektiv som betyder 'det sydligare'. Namnet är upptecknat i ortnamnsregistret av Grundström 1931. Fjällets namn ska enligt informant Martin Sjaggo härledas från *siebmer* 'kuperad terräng'.

Árjep Skåmmarjávrrátj: en sjö söder om Nuortap Skåmmarjávrrre, *Nuortap Skåmmarjávrrre* i östra änden av höjdryggen *Lágastjavelk*. Namnen på sjöarna är upptecknade av Grundström 1935 med alternativformen "Skomer". *Árjep* betecknar 'den södra, den sydligare'. Betydelsebakgrunden och betydelsen av *Skåmmar* är okänd. En möjlighet

är att det är ett personnamn. *Jávrátj* är en diminutivform av *jávvrre* (*jávvrre*<*jávvrre*> *jávvrátj*) 'liten sjö'.

Årjjet-Guovddelis (*Årjjet Guävvdelis*): en sjö i barrskog på landet mellan Rappen/*Rahppen* och *Lábbás* väster och söder om de två sjöarna Gasska-Guovddelis, *Gasska Guävvdelis* och Stuor-Guovddelis, *Stuor Guävvdelis*. Området är betesland för Barturtegruppen i Luokta-Mavas sameby. Namnet är inte upptecknat i ortnamnsregistret. *Årjjet* betyder 'den södra, den sydligare', *guävvdelis* betyder 'från mitten' och är ett adverb, avlett från *guävvdel* 'mitt på'. Namnet saknar efterled idag men man kan tänka sig att *jávvrre* 'sjö' varit en efterled som fallit bort.

Årjjetbuovdda (*Årjjetbuavvda*): ett relativt brant kalt berg i skogsland ca 800 m.ö.h. väster om Nuorttabuovdda, *Nuorttabuavvda* och söder om Allebuovdda, *Allebuavvda* på *Lágastjavelk*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med uppgift om att berget även bär namnet *Årjjet Ardnabuavvda*. *Årjjet* betyder 'på södra sidan om' och *buavvda* 'höjd som är kal på toppen'. *Ardnas* betyder 'örn' vilket indikerar att det kan finnas örn på dessa höjder, något som är en viktig upplysning emedan detta område är viktigt renbetesland.

Åsen [*Åssásuolo*]: en flera kilometer lång ås som skiljer Hornavan/*Tjårvek* från Kakel/*Gáhk*. Åsformationen löper närmare två mil från Nåtti, *Náhttevieraga* i sydost till öarna utanför Rebakudden, *Ribáknjárrga* i nordväst. Åsen består av smala och långsträckta tallbevuxna sandåsar och utgör en mycket karakteristisk landskapsform med otaliga fornlämningar i form av fångstgropar, eldstäder, boplatser m.m. Namnet är upptecknat som Åsen och "Åssásuolo" av Grundström 1935. *Åsse* (saP), oasse (saL) betyder 'del, avsnitt, andel, part, lott, öde'. Det är oklart om uppteckningen "åsså" kan vara sprungen ur dessa betydelser. En annan möjlighet är att namnet återgår på *ásse* ett lån från det svenska ordet ås (Collinder 1964:52) med tillägg av en samisk efterled. En ytterligare möjlighet är att Åsen med sina holmar tidigare gått under den sammanfattande benämningen *Sullu* 'öarna', ett namn som förändrats till Svल्ली (se Svollifjärden) och som enligt ortnamnsregistret (Grundström 1935) idag omfattar två av holmarna vid Åsen, varav den ena avser den holme där Stenuddenvägen går över

mot gårdarna Svelleholm, på norra stranden av Hornavan/*Tjárvek*. *Suolj~suolo~sullu:sullu* betyder 'holme, ö'. Namnet är inte tillfredställande tolkat.

Bild 17: Åsen [*Ássåsuolo*] löper flera kilometer som skiljevägg mellan Hornavan/*Tjárvek* och Kakel/*Gáhká*. På åsarna finns ett antal fornlämningar och mänsklig aktivitet kan skönjas i dåtid och nutid.
Foto: Ann-Charlotte Sjaggo.

Änamusjávrrre (lenamusjávvrre): en mindre sjö i vidsträckt myrland mellan bergen Allebuovdda, *Allebuavvda* och Änamustjåhkå, *lenamustjåhkkå*. Namnet är upptecknat av Wallström 1941 i formen "Enomostjärn". Efterleden *jávvrre* betyder 'sjö'. I övrigt se Änamustjåhkkå, *lenamustjåhkkå*.

Änamustjåhkkå (lenamustjåhkkå): ett lågfjäll 746 m.ö.h. öster om den lilla sjön Änamusjávrrre, *lenamusjávvrre* och väster om Lövnäs vid Rappen/*Rahppen*. Lågfjället utgör den nordostligaste höjden på höglandet *Lagástjavelk*. Namnet är upptecknat av Wallström 1941 i formen "Enamosvare" och "Enamos". Namnet är sammansatt av adjektivet *iedna:iena* 'mycket' som i komparationsformen superlativ *ienamus* betyder 'mest' och *tjåhkkå* 'fjäll'. Collinder skriver att "änamus" i ortnamn uttrycker 'mest, flesta, störst' (Collinder 1964:255). En möjlighet är att namnet vill uttrycka att fjället är den sista höjden innan låglandet tar vid. Ett alternativ är att namnet vill uttrycka att det är ett 'bra (betes-)land'.

Ö. Garditjärn: en tjärn i låglänt myrland öster om Flukaviken och strax söder om V. Garditjärn. Tjärnarna är upptecknade som "Garditjärn" av Wallström 1938. Han nämner även att backarna runt om heter "Gardibackarna". Ö bör stå för 'östra' i motsats till V. Garditjärn 'västra'. Både bestämningen Västra och Östra samt efterleden har idag svenska former. Gardi kan återgå på *gárrde* 'stängsel'. Frågan är vad som motiverar denna term. En möjlighet är att det funnits ett stängsel mellan sjöarna eller att sjöarna och bäcken där emellan fungerat som ett stängsel. Tolkningen är inte klarlagd.

Ö. Limsjaure (*Lulep Limsajávvre*): informant Martin Sjaggo uppger *Lulep Limsajávvre* som namn på denna sjö på låglandet söder om massivet *Siejdvárre* och norr om Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno* öster om V. Limsjaure, *Alep Limsajávvre*, på kartbladet benämnd Ö. Limsjaure. Sjöns namn är inte upptaget i ortnamnsregistret. *Lulep* betyder 'den östra, den östligare'. I övrigt gällande etymologin, se V. Limsjaure, *Alep Limsajávvre*.

Ö. Luspevárre: en gård anlagd efter 1867 (Bylund 1956:428) som ligger väster om berget *Luspevárre* och öster om där Vuolvojaur/Vuolvojávvre, *Vuolvojávvre* faller ut i Piteälven/Bihtámädno, *Bidumiedno*. Gården som blivit namngiven efter sitt läge vid *Luspevárre* är inte upptagen i ortnamnsregistret. Ö. står för den svenska termen östra utan att det här finns någon västlig motsvarighet. I övrigt gällande etymologin, se *Luspevárre*.

Öberget (*Suolovárre*): ön som delar av Arjeplogs samhälle ligger på, omfluten av två grenar av Skellefteälven, *Seldutiedno*. Ön är upptecknad som "Suolovarre" av Grundström 1935. Namnet beskriver att det handlar om en ö med ett berg med förleden *suolo* 'holme, ö' och efterleden *várre* 'berg'. Det svenska namnet är en översättning av det samiska.

Östansjö: ett nybygge på östra stranden av Ajsjávvre, *Ássjávvre* anlagt 1830 av samnen Nils Ljung uppvuxen i Båtsjaur (som var upphovsman till tiotalet nybyggen), vice länsman och tingstolk. Nybygget övertogs strax av Carl Petter Wallström för att på

1850-talet gå vidare till Fredrik Lestander (Bylund 1956:tavla 2). Gårdsnamnet är upptecknat av Grundström 1935 under den svenska formen. Platsen har inget känt samiskt namn.

Östra Radnejaure (Lulep Radnejávvre): namnet avser en sjö ett par mil öster om Arjeplog/Árjepluovve sydost om sjön och bebyggelsen vid V. Radnejaur, *Alep Radnejávvre* och söder om bebyggelsen benämnd Radnejaur, som ligger vid sjön Nuortávvre, *Nuortávvre*. Namnet på sjön är inte upptecknat i ortnamnsregistret. Östra motsvaras av *Lulep* på samiska, i övrigt se Radnejaur.

Östra Rebraur (Lulep Ribrávvre): en sjö söder om *Ståhkketjavelk* öster om Alep Ribrávvre, *Alep Ribrávvre*, som avvattnas av *Ribrávrjåhkå*. Namnet är upptecknat av Grundström 1935 med anteckningen att "ribre" ska härledas till 'lever'. *Ribr-* är en förkortning av *ribbre* 'lever' och *ávvre* är en förkortad form av *jávvre* 'sjö' i genitivform *ávvr-* 'sjöns'. Namngivningsbakgrund verkar vara att både *Alep* och *Lulep Ribrávvre* har formen av en lever.

Övernäs (*Tjivvle*): namnet avser gårdsbebyggelse som ligger ute på en udde i sjön Rappen/*Rahppen* öster om berget *Tjievletjåhkå*. Gården är anlagd ca 1840 (Bylund 1956:428 samt plansch 1). Gårdsnamnet är upptecknat som "Tjäule" av Wallström 1941. Bylund uppger också namnet "Tjäule" alternativt "Tjeuhle" för bosättningen. På kartan finns inte det samiska namnet med men dock har vägverket numera *Tjivvle* på skylt när man kommer mot byn. Övernäs är logiskt eftersom gårdarna ligger på ett näs med vägförbindelse med södra stranden via en smal hals. Collinder uppger att "tjeuhle" avser '(nät-)vakare' med hänvisning just till Övernäs i Arjeplog (Collinder 1964:223). *Tjivvle~tjävvre:tjivle~tjievle* är dialektala varianter med betydelsen 'dobb, nätflöte'. En namngivningsorsak kan vara att udden/holmen på grund av sin form kan likställas med en dobb i sjön. Halvön har i sådana fall varit namngivande för berget, *Tjievletjåhkå*.

Referenser

Domböcker

Arjeplogs tingslags häradsrätts dombok 1819 Ala 08

Arjeplogs tingslags häradsrätts dombok 1821 Ala 09

Arjeplogs tingslags häradsrätts dombok 1835 Ala 10

Arjeplogs tingslags häradsrätts dombok 1836 Ala 14

Arjeplogs tingslags häradsrätts dombok 1855 Ala 15

Tryckta källor

Andrea Amft och Mikael Svonni (red.): *Sápmi Y1K – Livet i samernas bosättningsområde för ett tusen år sedan*, Umeå Universitet, Umeå 2006

Bergman Ingela: *Rapport över arkeologisk utgrävning av en härd vid Stora Mattaure, Arjeplog socken, Lappland, 1988. Rapporter över kulturhistoriska undersökningar inom Arjeplog sn*, Lappland, 1989-91. Silvermuseet, rapport 2 1993

Bergman Ingela: *Från döudden till Varghalsen*, Umeå universitet, Arkeologiska institutionen, Umeå 1995

Berggren Åke: *Fisket i Piteå – från medeltid till tidigt 1900-tal*, Umeå 1995

Bjorvand Harald och Lindeman Fredrik Otto: *Våre arveord – etymologisk ordbok*, Instituttet for sammenlignende kulturforskning, serie B, skrifter CV, Oslo 2000

Bylund Erik: *Koloniseringen av Pite lappmark t.o.m. år 1867*, Uppsala 1956

Collinder Björn: *Ordbok till Sveriges lapska ortnamn*, Kungliga ortnamnskommisionen, Uppsala 1964

Eriksson Ivan (red.): *Samiskt liv i äldre tid, Edvin Brännströms uppteckningar från Arvidsjaur och Arjeplog*, Uppsala 2017

Evjen Bjørg och Myrvoll Marit (red.): artikel i boken: *Från kust till kyst - Áhpegáttest Áhpegáddáj, Möter, miljö och migration i pitesamiskt område; Skogssamisk kultur under press - Jojkarna berättar*, Tromsø 2015

Hellquist Elof: *Svensk etymologisk ordbok 1922/1980*

Ortnamnen i Arjeplog/Árjepluovve

- Hofman Marianne och Segerstedt Erland: *En skvätt av Arjeplog; Dumpokjauratj – historien fick skrivas om vid sjön som försvann (intervju med Ingela Bergman)*, Arjeplog 2017
- Holmbäck Åke: *Om Lapps kattelandsinstitutet och dess historiska utveckling*, Uppsala 1922
- Hülphers Abraham Abrahamsson: *Samlingar till en Beskrifning öfver Norrland, Lappmarken*, original 1790, Stockholm 1922
- Hörnberg Greger, Wallin Jan-Erik, Påsse Tore, Wardle David A. och Zackrisson Olle: artikel i *Journal of Vegetation Science* 15; *Holocene land uplift and its influence on fire history and ecosystem development in boreal Sweden*, Uppsala 2004 samt digitalt; <https://doi.org/10.1111/j.1654-1103.2004.tb02252.x>
- Johansson Carl: *Mujto, Minnen från jägar- och fiskartiden och den gamla renkonstens dagar*, Umeå 1989
- Josefsson Torbjörn: *Pristine Forest landscapes as Ecological References – Human land use and Ecosystem Change in Boreal Fennoscandia*, Doctoral Thesis No. 2009:77, Faculty of Forest Science, Swedish University of Agriculture Sciences, Umeå 2009
- Josefsson Torbjörn: artikel i boken: *Pristine Forest Landscapes as Ecological References – Human Land use and Ecosystem Change in Boreal Fennoscandia; Quantifying Saami settlement and movement patterns in Northern Sweden 1700-1900*, SLU, Umeå 2009 samt digitalt; <https://doi.org/10.14430/arctic970>
- Jünger Ernst: *Arjeplogs socken 1636 till 1900*, Turenki 2016
- Korhonen Olavi: artikel i boken: *Arvet Lapponia Lapplands världsarv; Samiska ortnamn i världsarvet Lapponia*, 2005
- Korhonen Olavi: *Vokalismen i syd, ume- och arjeplogssamiska, översikt med jämförelser*, 1992
- Korhonen Olavi och Anderson Hans: *Samiska ortnamn vid vägar och färdleder i Lule lappmark*, Luleå 2010
- Læstadius Petrus: *Journal – för första året af hans tjenstgöring såsom missionaire i Lappmarken 1831*, nytryck Umeå 1977

- Læstadius Petrus: *Fortsättning av Journalen öfver missionsresor i Lappmarken 1828-1832*, nytryck Umeå 1977
- Læstadius Petrus/Arne Nordberg: *Journaler, Kommentarer och ordförklaringar samt person och ortsregister*, Umeå 1977
- Lagercrantz Eliel: *Sprachlehre des Westlappischen, nach der mundart von Arjeplog*, Helsinki 1926
- Lagercrantz Eliel: *Lappischer Wortschatz*, del I, II, III, IV, V, VI, 1939
- Lindell Kjell-Olof (red.): *Båtsjaur by*, Båtsjaur 1995
- Lundmark Lennart: *Så länge vi har marker – Samerna och staten under sexhundra år*, Falun 1999
- Lundmark Lennart: *Uppbörd, utarmning, utveckling – det samiska fångstsamhällets övergång till nomadism i Lule Lappmark*, Arkiv avhandlingsserie, Malmö 1982
- Norstedt Gudrun: artikel i *Rangifer* 37 2017 (Norstedt G, Rautio A-M, Östlund L): *Fencing the forest: early use of barrier fences in Sami reindeer husbandry*, Umeå 2017 samt digitalt; <https://doi.org/10.7557/2.37.1.4222>
- Rönnow Carlo: *Renskötelsen hos Arjeplogs fjällsamer*, Svensk geografisk årsbok, Meddelanden från Lunds Universitets geografiska institution 1944
- Sammallahti Pekka: *The Saami Languages – An introduction*, Karasjok 1998
- Sjaggo Ann-Charlotte: *Fornnordiska låneord i samiska – En studie om samernas kontakter med skandinaverna 500 e.Kr. -1200 e.Kr. samt hur det avspeglas i språket*, D-uppsats Samiska språk, Umeå Universitet 2008
- Sjaggo Ann-Charlotte: *Pitesamisk grammatik - en jämförande studie med lulesamiska*, Tromsø 2015, digitalt publicerad hos UiT Norges arktiske universitet, Tromsø; <https://doi.org/10.7557/10.3591> samt i tryckt form via www.solentro.se
- Rappen-Labbas Intresseförening: *Smånamn i Rahppen-Lábbás*, Arjeplog 2016
- SOU 2006:14: *Samernas sedvanemarkar, Gränsdragningskommisionens slutrapport*
- Swedell Ulla: *Finska och samiska ortnamn i Sverige*, Uppsala universitet, 2001

Ortnamnen i Arjeplog/Árjepluovve

Zachrisson Inger, Alexandersson Verner, Gollwitzer Martin, Iregren Elisabeth, Königsson Lars, Siven Claes-Henric, Strade Norbert och Sundström Jan: *Möten i gränsland – Samer och germaner i Mellanskandinavien*, Statens historiska museum, Monographs 4, Stockholm 1997

Wahlberg Mats (red.): *Svenskt ortnamnslexikon*, Uppsala 2016

Wallerström Thomas: *Rapport från Stor Mattaure och g:a Mattaureälven*, Norrbottens museum 1973

Westerberg Jan Olov: *Norrbottens synliga historia del 2*, utgiven av Länsstyrelsen i Norrbottens län, 1996

Internetsidor

<https://app.raa.se/open/fornsok/>

<https://minkarta.lantmateriet.se>

<https://nordiskamuseet.se>

<https://riksarkivet.se>

<http://runeberg.org/svetym>

<http://www4.sprakochfolkminnen.se/NAU-ortnamn/socken1.htm>

Lexikon

Bergsland Knut och Mattsson Magga Laila: *Áarjelsaemien-daaroen baakoegærja, Syd-samisk -norsk ordbok*, Samisk utdanningsråd, upplaga 2, 2007

Grundström Harald: *Lulelappsk ordbok – på grundval av K.B. Wiklunds, Björn Collinders och egna uppteckningar*, Lund 1946-1953

Kintel Anders: *Báhkogirjje, julevsámes dárruj - lulesamisk-norsk ordbok*, 2010

Korhonen Olavi: *Báhkogirjje-julevsámes dárruj-dáros julevsábmáj, lulesamisk svensk-svensk lulesamisk ordbok*, Boden 2005

Nielsen Konrad: *Lappisk (samisk) ordbok, Lapp Dictionary*, Instituttet for sammanliggende kulturforskning, Larvik, Norge 1932/1979

Svenska Akademiens ordbok (SAOB)

Wilbur Joshua (red.): *Pitesamisk ordbok samt stavningsregler*, Freiburg 2016

Informanter

Juuso Nils Jonas

Lundkvist Lars

Nilsson Lennart

Norsa Per Martin

Persson Fritz

Rankvist Henning

Rankvist Tage

Sjaggo Brita-Stina

Sjaggo Lars Nila

Sjaggo Martin

Skaile Dagny

Steggo Per Allan

Teilus Nils-Henrik

Unnes Ulla Brita

Författarpresentation

Ann-Charlotte Sjaggo, har varit verksam som forskare i projektet "Från kust til kyst - Áhpegátttest áhpegáddáj", ett projekt vid UiT Norges arktiske universitet i Tromsø, som fokuserade på möten, miljö och migration i det pitesamiska området och har tidigare arbetat i andra samiska språk- och dokumentationsprojekt såsom "Saemieh Saepmesne" ett projekt om sydsamisk historia som drevs av Gaaltije - sydsamiskt centrum, Luokta-Mavas projekt "Dokumentation av vinterbetesmarker under 1900-talet - 2007", "Samisk äldreomsorg i Jokkmokks kommun", samisk språkstödare i Arjeplogs kommun och vikarierande arkivarie på Institutet för Språk och Folkminnen.

Utbildningsbakgrunden är dels socionom och dels en filosofie magisterexamen i samisk kultur och historia, med Samiska studier som huvudämne samt studier upp till d-nivå i Samiskt språk. En forskningsinriktning har varit samiska ortnamn, uppteckning och analys samt samiskt språk och ett antal artiklar har publicerats på dessa teman.

Författaren som är delaktig i renkötseln i Luokta-Mavas sameby, bor och flyttar efter Pite älv med renarna och familjen.

Inom ramen för projektet "Från kust til kyst - Áhpegátttest áhpegáddáj" publicerade författaren boken; Pitesamisk grammatik - en jämförande studie med lulesamiska, ett antal artiklar samt medverkan i den gemensamma projektantologin; "Från kust til kyst - Áhpegátttest áhpegáddáj, möter, miljø og migrasjon i pitesamisk område". Föreliggande ortnamnsbok är till stor del tillkommen inom ramen för projektet men avslutad utanför projektramen.

E-mail; *anncharlotte.sjaggo@gmail.com*